

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

مجموعه بخشنامه‌های

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی

و مبارزه با پولشویی

سال ۱۳۹۴

به نام آن که جان را فکرت آموخت

یکی از پیش شرط‌های لازم و اساسی برای ایفای موثر نقش‌ها و مسئولیت‌های متعدد توسط فعالان بازار پولی و مالی کشور، شفافیت و اطلاع‌رسانی لازم در این بازار است تا همگان بتوانند به سهولت به اطلاعات مورد نیاز برای تصمیم‌گیری دسترسی داشته و تصمیمات اقتصادی و مالی خود را بر مبنای آنها استوار سازند. ایجاد چنین امکانی به افزایش رقابت سالم در میان فعالان بازار انجامیده و قدرت تحلیل و پیش‌بینی آن‌ها را افزایش می‌دهد. برخورداری از این توانمندی، بی‌گمان به ارتقای اثربخشی و کارایی بازار انجامیده، مطلوبیت سازوکارهای آن‌ها را ارتقا بخشیده و زمینه‌های فساد را از میان برمی‌دارد.

مقوله اطلاع‌رسانی و شفافیت، به افزایش انضباط بازار نیز می‌انجامد و به نقش آفرینان بازار کمک می‌کند تا بر اساس عوامل و نیروهای واقعی موجود در بازار تصمیم‌گیری کرده و نقش خود را ایفا نمایند. همچنین این موضوع یکی از اصول بنیادین حاکمیت شرکتی مناسب و موثر به حساب می‌آید و به افزایش قدرت تحلیل فعالان بازار به هنگام اخذ تصمیمات اقتصادی می‌انجامد.

طی سالیان اخیر و به همت عالی همکاران متخصص، خدوم و زحمت‌کش مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مجموعه بخشنامه‌های سالیانه این مدیریت کل در قالب مجموعه‌ای واحد و منسجم جمع‌آوری و در دسترس همگان قرار گرفته است. مجموعه حاضر نیز که در استمرار این مسیر تهیه شده و مشتمل بر بخشنامه‌های صادره از سوی مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی در سال ۱۳۹۴ می‌باشد، نتیجه تلاش‌های این عزیزان است. فرصت را غنیمت شمرده و از زحمات یکایک آنان تشکر و قدردانی می‌نمایم.

عبدالمهدی ارجمندنژاد

مدیر کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

شهریورماه ۱۳۹۵

فهرست

- بخش اول: بخشنامه‌های مطالعات و مقررات بانکی** ۹
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۲۵۸ مورخ ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ موضوع مستثنی شدن مشروط شرکت‌های ذیل برخی نهادها و مجموعه‌های بزرگ اقتصادی از رعایت ضوابط مربوط به ذی‌نفع واحد» ۱۰
- «بخشنامه شماره ۹۴/۵۹۴۹ مورخ ۱۳۹۴/۰۱/۱۷ موضوع ابلاغ اصلاحیه آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها» ۱۲
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۱۵۹۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۱۰ موضوع تأکید بر استفاده از سامانه سپام در عملیات مربوط به ضمانت‌نامه‌های بانکی ریالی» ۲۱
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۱۶۱۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۱۰ موضوع لغو بخشنامه شماره ۹۳/۲۳۸۳۳۹ مورخ ۱۳۹۳/۹/۵ در خصوص اعلام ممنوعیت افتتاح انواع حساب‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار شامل حساب‌های دومنظوره توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی برای دانشگاه‌های دولتی» ۲۳
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۲۱۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۱۴ موضوع ابلاغ سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴» ۲۵
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۶۵۷۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۱۶ موضوع اعلام نحوه تعیین نرخ‌های سود علی‌الحساب سپرده‌های بانکی دوره‌های مختلف زمانی کمتر از یک‌سال (پیرو ابلاغ سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴)» ۳۰
- «بخشنامه شماره ۹۴/۵۷۴۷۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۰۶ موضوع تأکید بر لزوم اجرای تبصره (۱) ماده ۱۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم و ضوابط اجرایی آن برای تمامی واحدهای سازمانی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در مناطق آزاد تجاری-صنعتی، مناطق ویژه اقتصادی و سرزمین اصلی» ۳۱
- «بخشنامه شماره ۹۴/۶۰۳۵۱ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۱۰ موضوع ابلاغ نسخه‌ای از قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور به انضمام اهم تکالیف و وظایف نظام بانکی مستخرج از قانون مذکور» ۳۲

- «بخشنامه شماره ۹۴/۶۲۱۴۷ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۱۱ موضوع ابلاغ دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری» ۳۹
- «بخشنامه شماره ۹۴/۶۲۳۵۸ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۱۲ موضوع تأکید بر اجرای صحیح مفاد سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴ (پیرو ابلاغ سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴)» ۴۴
- «بخشنامه شماره ۹۴/۶۹۳۸۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۲۰ موضوع ابلاغ دستورالعمل نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع (ریالی)» ۴۷
- «بخشنامه شماره ۹۴/۶۹۶۴۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۲۰ موضوع ابلاغ شرح بند (ب) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ با اشاره به برخی تضمین‌های قابل قبول برای اعطای تسهیلات بانکی» ۶۱
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۰۳۳۳۲ مورخ ۱۳۹۴/۰۴/۲۳ موضوع ابلاغ دستورالعمل حسابداری تسهیلات و تعهدات سندیکایی» ... ۶۲
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۰۵۰۳۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۴/۲۴ موضوع ابلاغ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)» ۱۰۰
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۱۲۲۲ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۳ موضوع تأکید بر لزوم استفاده از فرم‌های مصوب هیأت وزیران در صدور ضمانت‌نامه برای تضمین معاملات دولتی» ۱۲۱
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۱۳۶۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۴ موضوع ابلاغ دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه» ۱۲۳
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۲۳۳۹ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۴ موضوع ابلاغ آیین نامه اجرایی جزء (ب) تبصره (۱) بند (ت) ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» ۱۳۶
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۴۹۸۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۶ موضوع ابلاغ دستورالعمل نگاهداری انواع حساب برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی» ۱۳۹
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۶۳۶۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۷ موضوع تأکید بر لزوم اعطای تسهیلات به بخش کشاورزی، منابع طبیعی و صنایع وابسته با نرخ ترجیحی مطابق قوانین مربوط» ۱۴۸
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۲۲۶۷۹ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۱۳ موضوع ابلاغ اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیردولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی» ۱۴۹

- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۲۷۴۲۸ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۱۸ موضوع ابلاغ دستورالعمل اجرایی ناظر بر تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال واحدهای بانکی برون مرزی در مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران» ۲۲۸
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۲۸۸۰۹ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۱۹ موضوع ابلاغ آیین نامه اجرایی بند «پ» ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» ۲۳۷
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۲۸۹۲۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۲۱ موضوع ابلاغ آیین نامه اجرایی تبصره (۲۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور؛ در خصوص استفاده از تسهیلات فروش اقساطی (کالایی) به جای دریافت وام ازدواج به صورت نقدی» ۲۴۰
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۶۲۶۴۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۶/۱۹ موضوع نرخ سود ترجیحی تسهیلات اعطایی شبکه بانکی کشور در بخش کشاورزی ۲۴۳
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۷۲۶۷۰ مورخ ۱۳۹۴/۰۶/۲۹ موضوع به حالت تعلیق در آمدن ممنوعیت صدور ضمانت نامه بانکی برای بدهکاران غیرجاری نظام بانکی کشور(موضوع ماده ۵ دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه بانکی ریالی تا پایان سال ۱۳۹۴)» .. ۲۴۴
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۳۹۹۱ مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۰۷ موضوع ابلاغ مصوبه هیأت محترم وزیران با موضوع سقف تضمین برای هر سپرده‌گذار در هر یک از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در صندوق ضمانت سپرده‌ها برای سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴» ۲۴۶
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۴۸۴۷ مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۰۷ موضوع ابلاغ آیین نامه وصول مطالبات غیرجاری مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی)» ۲۴۸
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۷۲۵۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۰۹ موضوع ابلاغ آیین نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور» ۲۵۱
- «بخشنامه شماره ۹۳/۲۰۴۸۴۸ مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۲۵ موضوع ابلاغ دستورالعمل حسابداری کارت اعتباری مراحه» ۲۵۳
- «بخشنامه شماره ۹۴/۲۲۵۸۷۸ مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۱۱ موضوع ابلاغ دستورالعمل اجرایی ماده ۲۱ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در خصوص تامین سرمایه در گردش پایدار برای واحدهای صنعتی، معدنی، کشاورزی، حمل‌ونقل، صنوف تولیدی، بنگاه‌های دانش‌بنیان و شرکت‌های صادراتی در حال کار» ۲۶۷
- «بخشنامه شماره ۹۴/۲۳۲۶۲۰ مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۱۸ موضوع ابلاغ آیین نامه اجرایی تبصره (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور» ۲۷۴

- «بخشنامه شماره ۹۴/۲۴۱۷۴۲ مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۲۵ موضوع ابلاغ آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط» ۲۷۷
- «بخشنامه شماره ۹۴/۲۴۹۶۰۱ مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۰۲ موضوع ابلاغ فرم یکنواخت قرارداد مضاربه» ۲۷۹
- بخشنامه شماره ۹۴/۲۵۷۲۸۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۰۹ موضوع ابلاغ دستورالعمل اجرایی موضوع ماده (۱۸) آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور» ۲۹۵
- «بخشنامه شماره ۹۴/۲۵۸۰۲۰ مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۰۹ موضوع نقطه توقف شناسایی برخی از درآمدهای بانک‌ها و مؤسسات اعتباری» ۳۰۲
- «بخشنامه شماره ۹۴/۲۹۶۳۴۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ موضوع ابلاغ بخش نخست ترجمه سند بال ۲» ۳۰۵
- «بخشنامه شماره ۹۴/۲۹۶۴۲۹ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ موضوع ارسال ترجمه مجموعه کتاب نظام بیمه سپرده در کشور آمریکا» ۴۷۷
- «بخشنامه شماره ۹۴/۲۹۶۲۷۳ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ موضوع ابلاغ دستورالعمل اعتبار اسنادی ریالی» ۴۷۹
- «بخشنامه شماره ۹۴/۲۹۸۹۰۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۷ موضوع اصلاح تبصره (۲) ماده (۶) دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری» ۵۰۳
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۰۹۴۷۶ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۶ موضوع ابلاغ دستورالعمل اجرایی ماده (۴۷) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در خصوص تسهیلات کشاورزی» ۵۱۲
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۱۴۹۳۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۳۰ موضوع ملاحظات لازم در نحوه محاسبه و اعلام سود علی الحساب برای سپرده‌های سرمایه‌گذاری» ۵۱۶
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۳۷۸۶۴ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۹ موضوع ابلاغ آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی به همراه چهار فقره فرم نمونه ضمانت‌نامه‌های شرکت در فرایند ارجاع کار، انجام تعهدات، پیش‌پرداخت، استرداد کسور حسن انجام کار و همچنین فرم تأیید و مطالبات به‌جای ضمانت‌نامه» ۵۱۹
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۲۴۷۳ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۴ موضوع تأکید مجدد بر لزوم رعایت نرخ‌های سود بانکی در شبکه بانکی کشور» ۵۳۸
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۱۷۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷ موضوع ابلاغ فرم‌های یکنواخت قراردادهای اجاره به شرط تملیک، خرید دین، مرابحه، مزارعه، مساقات، استصناع، جعاله و سلف مصوب شورای پول و اعتبار» ۵۴۱

- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۲۷۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷ موضوع ابلاغ نسخه جدید دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» ۶۳۶
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۵۱۱۸۹ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۹ موضوع ابلاغ نرخ‌های جدید سود بانکی در شبکه بانکی کشور» ۶۴۷
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۵۴۶۰۷ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۰۳ موضوع تعریف اصطلاح بنگاه‌های بزرگ مندرج در بند ۵ بخشنامه شماره ۹۳/۲۷۷۴۲۶ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۱۷ بانک مرکزی پیرامون ابلاغ بندهای ۳، ۴ و ۵ از بخش (ج) سیاست های بانکی و اعتباری مجموعه سیاست‌های دولت برای خروج غیرتورمی از رکود» ۶۴۹
- بخش دوم: بخشنامه‌های مجوزهای بانکی** ۶۵۰
- بخش دوم: بخشنامه‌های مبارزه با پولشویی** ۶۵۲
- «بخشنامه شماره ۹۴/۶۸۲۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۱/۱۸ موضوع کارت آمایش ۹» ۶۵۳
- «بخشنامه شماره ۹۴/۷۲۴۰۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۲۴ موضوع ویژگی های کنترلی کارت هوشمند» ۶۵۴
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۰۹۶۸۱ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۱ موضوع آمار مربوط به تعداد حساب ها و مشتریان» ۶۶۱
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۵۱۰۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۷ موضوع آسیب شناسی مقوله مبارزه با پولشویی در کشور و طرح اقداماتی که بانک‌ها و نهادهای پولی باید در این زمینه انجام دهند» ۶۶۳
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۵۳۱۲۶ مورخ ۱۳۹۴/۰۶/۱۱ موضوع . تاکید بر رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در رابطه با شناسایی مشتریان موسسات اعتباری» ۶۶۵
- «بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۱۷۱۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۰۶ موضوع گزارش عملکرد اجرای مفاد تبصره ۲ ماده ۲ دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک‌های پوسته‌ای» ۶۶۶
- «بخشنامه شماره ۹۴/۲۰۴۰۸۹ مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۲۳ موضوع در خصوص به روز رسانی کدهای پستی و نشانی‌های اتباع ایرانی» ۶۶۷
- «بخشنامه شماره ۹۴/۴۵۱۹۷ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۶ موضوع . شناسه اختصاصی اشخاص خارجی» ۶۷۳
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۸۷۵۲۵ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۵ موضوع . اعتبار کارت شناسایی ملی» ۶۷۸
- «بخشنامه شماره ۹۴/۳۸۸۹۶۰ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۶ موضوع ارسال معرفی نامه و فهرست شعب دفاتر کفالت اتباع افغانی» . ۶۷۹

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۸۹۸۷۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۶ موضوع ارسال تغییرات IP پایگاه شناسه اختصاصی اشخاص خارجی و IP

۶۸۱ «FTP»

۶۸۳ «پایان»

بخش اول: بخشنامه‌های مطالعات و مقررات بانکی

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۲۵۸ مورخ ۱۳۹۴/۰۱/۱۵ موضوع مستثنی شدن مشروط شرکت‌های ذیل برخی نهادها و مجموعه‌های بزرگ اقتصادی از رعایت ضوابط مربوط به ذی‌نفع واحد»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی (به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه) و شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسگریه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که مستحضرنند در اصول و عموماً ناظر بر تخصیص منابع بانکی، همواره بر لزوم توجه به روابط بین اشخاص که به نحوی از انحاء با یکدیگر دارای وابستگی متقابل می‌باشند و بروز مشکل برای هر یک از آنها می‌تواند به دیگری نیز تسری یابد و منجر به عدم بازپرداخت یا ایفای به موقع تسهیلات و یا تعهدات آنها شود، تأکید شده است. لذا اصل بر آن است که چنین اشخاصی با وجود برخورداری از استقلال ظاهری نسبت به یکدیگر، به عنوان تسهیلات‌گیرنده واحد منظور گردند. این قبیل وابستگی و روابط بین متقاضیان تسهیلات که در ادبیات نظارت بانکی از آن به عنوان ذینفع واحد نام برده می‌شود، عموماً یکی از رؤس و ارکان مهم ضوابط ناظر بر تسهیلات و تعهدات کلان محسوب می‌شود. چه آن که، فرض آن است تسهیلات و تعهدات کلان موجد ریسک تمرکز در بانک‌ها بوده و می‌تواند زیان عمده‌ای را به آنها تحمیل نماید. در نظام بانکی کشورمان نیز این مهم از سال ۱۳۸۲ مورد توجه بوده و تلاش شده در آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان، ضمن تبیین صریح و شفاف مفهوم ذینفع واحد، مصادیق آن نیز حتی الامکان احصا گردد. هدف اصلی از پرداختن به چنین مقوله‌ای نیز به حداقل‌رساندن زبان‌های ناشی از تمرکز منابع بانک حول یک شخص یا گروهی از اشخاص وابسته به یکدیگر در صورت نکول هر یک از آنها می‌باشد. بنابراین، یکی از چالش‌های اصلی در مدیریت و کنترل تسهیلات و تعهدات کلان، شناسایی اشخاص وابسته به هم می‌باشد.

البته در کشورمان، برخی نهادها و مجموعه‌های اقتصادی بزرگ که عمدتاً هم در شمول نهادهای عمومی غیردولتی تعریف می‌شوند، نظیر بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی، ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) و سازمان تأمین اجتماعی بنا به مأموریت‌ها و اهداف خاص خود، دارای شرکت‌های متعددی بوده و در بخش‌های مختلف اقتصادی مشارکت می‌نمایند. شرکت‌های زیرمجموعه این نهادها و مؤسسات، به استناد آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان، به عنوان یک ذی‌نفع واحد محسوب می‌شوند. این در حالی است که شرکت‌های تابعه نهادهای یاد شده، گرچه مصداق یکی از بندهای ذی‌نفع واحد می‌باشند، ولی به دلیل این که با یکدیگر

همبستگی درونی معناداری ندارند، لذا مشمول تعریف کلی ذی‌نفع‌واحد نمی‌شوند و نباید به عنوان ذی‌نفع‌واحد منظور گردند.

با عنایت به مراتب فوق، شورای محترم پول و اعتبار در یک‌هزار و یکصد و نود و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۲، با هدف تسهیل تأمین مالی شرکت‌های زیرمجموعه نهادها و مؤسسات بزرگ اقتصادی که به استناد آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان، از مصادیق ذینفع واحد محسوب می‌شوند، لیکن فاقد همبستگی معنادار متقابلی بین خود می‌باشند و لذا در شمول تعریف کلی ذینفع واحد قرار نمی‌گیرند، به شرح ذیل اتخاذ تصمیم نمود:

"با مستثنی شدن شرکت‌های ذیل نهادها و مجموعه‌های بزرگ اقتصادی؛ بنیاد مستضعفان انقلاب

اسلامی، سازمان تأمین اجتماعی و ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) از رعایت ضوابط مربوط به

ذی‌نفع‌واحد مشروط به این که هر یک از هلدینگ‌های اقتصادی زیرمجموعه آن‌ها که مستقیماً و بدون

واسطه تابعه آن‌ها می‌باشند، به عنوان یک ذی‌نفع‌واحد منظور گردند، موافقت می‌شود."

خواهشمند است مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت کافی

به عمل آید. /۲۳۲۵۲۴۱/ز

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۵۹۴۹ مورخ ۱۳۹۴/۰۱/۱۷ موضوع ابلاغ اصلاحیه آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۲/۱۴۳۰۲۲ مورخ ۱۳۹۲/۵/۱۵ در خصوص ارسال «آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها»، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۰۹۹۸/ت/۴۸۳۶۷-هـ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲ هیأت محترم وزیران و با عنایت به مشکلات عنوان شده از سوی برخی از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی پیرامون میزان حق عضویت‌ها در صندوق و همچنین برخی ابهامات و ایرادات در مفاد آیین‌نامه یادشده، بدین‌وسیله به استحضار می‌رساند آیین‌نامه مزبور، پس از بررسی‌های مجدد و اخذ نکته‌نظرات شبکه بانکی کشور، در هیأت محترم وزیران اصلاح و به تصویب رسید. ضمن ابراز تشکر از همفکری و مشارکت آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی در تدوین و اصلاح این آیین‌نامه، به پیوست تصویر تصویب‌نامه شماره ۱۵۰۵۰۱/ت/۴۹۸۳۷-هـ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۰ هیأت محترم وزیران در خصوص ابلاغ اصلاحیه «آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها» به همراه یک نسخه از آیین‌نامه اصلاح‌شده جهت استحضار و بهره‌برداری ایفاد می‌گردد.

در این ارتباط شایان ذکر است با عنایت به این‌که پیشبرد اهداف عالیه نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در ابعاد اقتصادی، پولی و اعتباری در گرو همفکری، همدلی و همکاری نهادهای شکل‌دهنده بازار پولی کشور، به ویژه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در زمینه اجرای تکالیف قانونی و دستورات و ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است، از این رو خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب فوق به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شود و بر حسن اجرای آن، نظارت لازم به عمل آید./

۳۳۲۸۷۱۱ ص

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پول‌شویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری

بسمه تعالی

«با صلوات بر محمد و آل محمد»

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۲۶ به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و بند (ج) ماده ۹۵ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - تصویب کرد:

آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۰۹۹۸/ت/۴۸۳۶۷ هـ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲ به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

۱- در بند (ج) ماده (۱)، عبارت «و شعبه بانک خارجی» بعد از عبارت «اعتباری غیربانکی» اضافه می‌شود.

۲- متون زیر به عنوان بندهای (و) و (ز) به ماده (۱)، الحاق می‌شوند:

«و- **مؤسسه اعتباری تازه تأسیس:** مؤسسه اعتباری که پس از ابلاغ این آیین‌نامه مجوز تأسیس خود را از بانک مرکزی دریافت می‌دارد.

ز- **سقف تضمین:** حداکثر میزان ریالی سپرده‌های هر شخص اعم از ریالی و ارزی در هر مؤسسه اعتباری که بر اساس بند (الف) ماده (۵) اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها و تبصره بند یادشده موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۲۵۹۵/ت/۴۷۶۳۲ هـ مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۲ و اصلاح بعدی، تحت تضمین صندوق ضمانت سپرده‌ها می‌باشد.»

۳- در ماده (۷) عبارت «معادل دو درصد حداقل سرمایه اعلامی از سوی بانک مرکزی برای تأسیس یک بانک» جایگزین عبارت «معادل دو درصد سرمایه پرداخت شده مؤسسه اعتباری» و در تبصره ماده یادشده، عبارت «دو درصد حداقل سرمایه اعلامی از سوی بانک مرکزی» جایگزین عبارت «دو درصد سرمایه اعطایی» می‌شود.

۴- متن زیر جایگزین ماده (۸) و تبصره آن می‌شود:

«ماده ۸- مؤسسه اعتباری تأسیس شده قبل از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، مکلف است ظرف مدت یک‌صد و بیست روز پس از ابلاغ این آیین‌نامه نسبت به واریز حق عضویت اولیه خود اقدام نماید. تبصره- مؤسسه اعتباری تازه تأسیس موظف است ظرف یک‌صد و بیست روز پس از اخذ مجوز فعالیت از بانک مرکزی نسبت به پرداخت حق عضویت اولیه خود به صندوق اقدام نماید.»

۵- در بند (۱) ماده (۹)، عبارت «بیست و پنج صدم» جایگزین عبارت «یک و نیم» و عبارت «تمامی سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی تا سقف تضمین صندوق» جایگزین عبارت «تمامی سپرده‌های مؤسسه اعتباری» می‌شود.

۶- در بند (۲) ماده (۹)، عبارت «تمامی سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی تا سقف تضمین صندوق» جایگزین عبارت «تمامی سپرده‌های مؤسسه اعتباری» و عبارت «درصد فوق از یک درصد بیشتر و از بیست و پنج صدم کمتر نخواهد بود» جایگزین عبارت «در هر صورت، درصد فوق از سه درصد بیشتر نخواهد بود» می‌شود.

۷- در تبصره (۱) ماده (۹)، عبارت «خردادماه سال بعد» جایگزین عبارت «فروردین‌ماه همان سال» می‌شود.

۸- تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۹)، به عنوان تبصره‌های (۲) و (۳) تلقی و متن ذیل به عنوان تبصره (۱) ماده (۹)، الحاق می‌شوند:

«تبصره ۱- هرگاه میزان منابع صندوق از پنج درصد سپرده‌های مشمول ضمانت مؤسسات اعتباری فراتر رود، صندوق می‌تواند با رعایت مقررات مربوط، نسبت به کاهش میزان حق عضویت سالانه پرداختی از حداقل تعیین شده در این ماده اقدام نماید.»

۹- در ماده (۱۰)، عبارت «شهریورماه» جایگزین عبارت «خردادماه» می‌شود.

۱۰- در تبصره ماده (۱۳)، عبارت «وزیران عضو شورای پول و اعتبار» جایگزین عبارت «هیأت وزیران» می‌شود.

آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها

ماده ۱- اصطلاحات مندرج در این آیین‌نامه، در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ب- صندوق: صندوق ضمانت سپرده‌ها.

ج- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی و شعبه بانک خارجی که به موجب

قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.

د- سپرده‌گذار: شخصی که مبادرت به تودیع سپرده نزد مؤسسه اعتباری می‌نماید.

ه- شعبه بانک خارجی: واحد عملیاتی از یک بانک خارجی که با مجوز و تحت نظارت بانک

مرکزی در ایران فعالیت می‌نماید.

و- مؤسسه اعتباری تازه تأسیس: مؤسسه اعتباری که پس از ابلاغ این آیین‌نامه مجوز

تأسیس خود را از بانک مرکزی دریافت می‌دارد.

ز- سقف تضمین: حداکثر میزان ریالی سپرده‌های هر شخص اعم از ریالی و ارزی در هر

مؤسسه اعتباری که بر اساس بند (الف) ماده (۵) اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها و تبصره

بند یادشده موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۲۵۹۵/ت۴۷۶۳۲هـ مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۲ و اصلاح

بعدی، تحت تضمین صندوق ضمانت سپرده‌ها می‌باشد.

ماده ۲- پرداخت حق عضویت برای تمامی مؤسسات اعتباری و شعب بانک‌های خارجی در صندوق

الزامی است.

تبصره ۱- شعبه بانک خارجی که سپرده‌های آن تحت پوشش نهاد ضمانت سپرده‌ها در کشور مبدأ،

معادل حداقل میزان ضمانت صندوق باشد، می‌تواند از عضویت در صندوق مستثنی شود.

تبصره ۲- چنانچه حدود ضمانت سپرده‌های شعبه بانک خارجی توسط نهاد ضمانت سپرده‌ها در کشور مبدأ، کمتر از حدود ضمانت صندوق باشد، یا سپرده‌های شعبه بانک خارجی در کشور مبدأ تحت هیچ ضمانتی نباشد، شعبه بانک خارجی ذیربط باید در خصوص سپرده‌هایی که نزد شعبه آن در ایران تودیع می‌شود، به عضویت صندوق درآید.

تبصره ۳- بانک مرکزی موظف است هنگام صدور مجوز برای فعالیت شعبه بانک خارجی موضوع تبصره (۲)، تمهیدات لازم را برای ضمانت سپرده‌هایی که نزد شعبه بانک خارجی در ایران تودیع شده‌اند، توسط مقام ذیربط در کشور مبدأ، اتخاذ نماید.

ماده ۳- بانک مرکزی باید قبل از موافقت با تأسیس شعبه بانک خارجی موضوع تبصره ۲ ماده (۲) در ایران، در مورد نحوه تعامل بانک خارجی یا شعبه آن با صندوق، از جمله پرداخت حق عضویت‌ها، زمان و شرایط پرداخت سپرده‌های سپرده‌گذاران این شعبه در مواقع لزوم، و نحوه تصفیه بانک خارجی یا شعبه آن با صندوق، با مقام ذیربط در کشور مبدأ به توافق برسد.

ماده ۴- صندوق از محل حق عضویت‌های اولیه، سالانه و خاص دریافتی از مؤسسات اعتباری اداره می‌شود.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به پرداخت حق عضویت‌های یاد شده به صندوق، مطابق با مفاد این آیین‌نامه، اقدام نماید.

تبصره- دریافت حق عضویت‌ها به صورت واریز وجه آنها توسط مؤسسه اعتباری، به حساب صندوق نزد بانک مرکزی صورت می‌گیرد.

ماده ۶- حق عضویت پرداختی مؤسسه اعتباری در چارچوب این آیین‌نامه به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی همان سال مؤسسه اعتباری منظور می‌گردد.

ماده ۷- حق عضویت اولیه مؤسسه اعتباری معادل دو درصد حداقل سرمایه اعلامی از سوی بانک مرکزی برای تأسیس یک بانک می‌باشد.

تبصره ۵- حق عضویت اولیه شعبه بانک خارجی معادل دو درصد حداقل سرمایه اعلامی از سوی بانک مرکزی برای تأسیس شعبه بانک خارجی است که این مبلغ باید طی مدت مذکور در ماده (۸) پرداخت گردد.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری تأسیس شده قبل از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، مکلف است ظرف مدت یکصد و بیست روز پس از ابلاغ این آیین‌نامه نسبت به واریز حق عضویت اولیه خود اقدام نماید.

تبصره ۶- مؤسسه اعتباری تازه تأسیس موظف است ظرف یکصد و بیست روز پس از اخذ مجوز فعالیت از بانک مرکزی نسبت به پرداخت حق عضویت اولیه خود به صندوق اقدام نماید.

ماده ۹- مؤسسه اعتباری موظف است برای هر سال، حق عضویتی تحت عنوان حق عضویت سالانه به صندوق پرداخت نماید که به شرح زیر دریافت می‌گردد:

۱- برای سال اول فعالیت صندوق، معادل بیست و پنج صدم درصد از میانگین مانده روزانه (روزهای تقویمی سال) تمامی سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی تا سقف تضمین صندوق در سال مالی گذشته.

۲- میزان حق عضویت سالانه برای سال دوم به بعد فعالیت صندوق، بر مبنای درصدی از میانگین مانده روزانه (روزهای تقویمی سال) تمامی سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی تا سقف تضمین صندوق در سال مالی گذشته، توسط هیأت امنای صندوق تعیین می‌شود. درصد فوق از یک درصد بیشتر و از بیست و پنج صدم درصد کمتر نخواهد بود.

تبصره ۱- هرگاه میزان منابع صندوق از پنج درصد سپرده‌های مشمول ضمانت مؤسسات اعتباری فراتر رود، صندوق می‌تواند با رعایت مقررات مربوط، نسبت به کاهش میزان حق عضویت سالانه پرداختی از حداقل تعیین‌شده در این ماده اقدام نماید.

تبصره ۲- صندوق موظف است نحوه محاسبه و میزان حق عضویت سالانه مؤسسه اعتباری در هر سال را تا پایان خردادماه سال بعد، به مؤسسه اعتباری اعلام نماید.

تبصره ۳- «حق عضویت سالانه» مؤسسه اعتباری تازه تأسیس، باید متناسب با دوره زمانی پس از شروع عملیات سپرده‌گیری تا پایان همان سال محاسبه گردد.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری و شعبه بانک خارجی موظفند حق عضویت سالانه هر سال خود را حداکثر تا پایان شهریورماه سال بعد، پرداخت نمایند.

تبصره- در شرایط اضطراری و در صورت عدم تکافوی منابع صندوق برای پرداخت سپرده‌های سپرده-گذاران، صندوق می‌تواند منابع خود را از طریق اخذ حق عضویت سالانه از مؤسسات اعتباری، پیش از موعد مقرر تأمین نماید.

ماده ۱۱- کاهش حق عضویت سالانه در مورد مؤسسه اعتباری که بر اساس اعلام بانک مرکزی مشمول اقدامات نظارتی یا انتظامی شده است، نباید اعمال گردد.

ماده ۱۲- در صورت افزایش ریسک فعالیت‌های مؤسسه اعتباری، حداکثر تا دو نوبت در هر سال از مؤسسه اعتباری ذریبط حق عضویتی تحت عنوان حق عضویت خاص دریافت می‌گردد.

تبصره- دریافت حق عضویت خاص بر مبنای استانداردهای تعیین شده توسط بانک مرکزی در زمینه اندازه‌گیری ریسک و بر اساس دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب وزیران عضو شورای پول و اعتبار می‌رسد.

ماده ۱۳- حق عضویت‌های پرداختی توسط مؤسسه اعتباری تحت هیچ شرایطی قابل برگشت نخواهد بود.

ماده ۱۴- چنانچه مؤسسه اعتباری از پرداخت حق عضویت خود ظرف سه ماه پس از مهلت‌های مقرر امتناع ورزد، صندوق موظف است مراتب را به رییس کل بانک مرکزی جهت اعمال اقدامات نظارتی از جمله سلب صلاحیت مدیران و نیز اقدامات مصرح در بند (۱۱) ماده (۱۴) قانون پولی و بانکی کشور- مصوب ۱۳۵۱- شامل محدود نمودن عملیات سپرده‌گیری مؤسسه اعتباری متخلف اعلام نماید. اعمال بند مذکور منوط به اخذ مجوز لازم از شورای پول و اعتبار خواهد بود.

ماده ۱۵- حق عضویت‌های دریافتی از مؤسسات اعتباری پس از کسر هزینه‌های مرتبط با اداره امور صندوق، به بازپرداخت سپرده‌های سپرده‌گذاران مؤسسات مذکور ورشکسته اختصاص می‌یابد.

ماده ۱۶- صندوق می‌تواند برای انجام وظایف قانونی خود نسبت به دریافت اطلاعات و آمار مورد نیاز از مؤسسات اعتباری و بانک مرکزی اقدام نماید. بانک مرکزی و مؤسسات اعتباری نیز موظفند اطلاعات و آمار درخواستی صندوق را با رعایت قوانین مربوط، در حداقل زمان ممکن ارائه نمایند.

تبصره ۱- صندوق موظف است اطلاعات و آمار دریافتی موضوع این ماده را محرمانه تلقی نماید.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری موظف است با رعایت قوانین مربوط ترتیبی اتخاذ نماید که در هر زمان، قادر به ارائه اطلاعات مربوط به سپرده‌های تودیع شده نزد خود، به صندوق باشد.

ماده ۱۷- مؤسسه اعتباری نباید در خصوص تضمین سپرده‌های خود تبلیغی فراتر از محدودیت‌های مصرح در این آیین‌نامه و اساسنامه صندوق، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۲۵۹۵/ت/۴۷۶۳۲ هـ مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۲ و اصلاحیه آن، موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۸۰۰۳/ت/۴۷۶۳۲ هـ مورخ ۱۳۹۲/۲/۳۱ انجام دهد.

ماده ۱۸- بودجه مورد نیاز جهت راه‌اندازی صندوق، توسط بانک مرکزی تأمین می‌شود. هزینه‌های مذکور، باید پس از اخذ حق عضویت از مؤسسات اعتباری، از محل منابع صندوق و به صورت توافقی با بانک مرکزی تسویه شود.

ماده ۱۹- بانک مرکزی موظف است ظرف مدت یک ماه پس از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، الزامات مورد نیاز برای عضویت و تبعیت از مقررات صندوق را به مؤسسات اعتباری به منظور درج در اساسنامه آنها ابلاغ نماید. مؤسسات اعتباری نیز موظفند اساسنامه خود را بر اساس الزامات ابلاغی توسط بانک مرکزی، ظرف مدت دو ماه از تاریخ ابلاغ، اصلاح نموده و به تصویب شورای پول و اعتبار برسانند.

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۱۵۹۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۱۰ موضوع تأکید بر استفاده از سامانه سپام در عملیات مربوط به ضمانت‌نامه‌های بانکی ریالی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌ها (به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه)، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضر می‌باشند بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به دلیل بروز برخی مشکلات و ابهامات برای بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و مشتریان آن‌ها در ارتباط با ضمانت‌نامه‌های بانکی ریالی و نیز لزوم استفاده از سامانه‌های بانکداری الکترونیک در این زمینه، نسبت به بازنگری کلی و اصلاح «آیین‌نامه صدور ضمانت‌نامه و ظهرونیسی از سوی بانک‌ها» اقدام نمود و نهایتاً نسخه جدید آیین‌نامه یادشده تحت عنوان «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)» در یک‌هزار و یک‌صد و هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۲/۹ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید. همان‌طور که در بخشنامه شماره ۹۳/۹۴۶۴۷ مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۰ این بانک، موضوع ابلاغ دستورالعمل مذکور به شبکه بانکی کشور اعلام گردید، به منظور اعمال نظارت و کنترل بیشتر از سوی واحدهای ذی‌ربط در مؤسسات اعتباری و همچنین از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر ضمانت‌نامه‌های بانکی ریالی، مؤسسات اعتباری موظف شدند به ازای صدور هر ضمانت‌نامه بانکی، نسبت به اخذ یک شماره اختصاصی از سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی بانک مرکزی (سپام) اقدام نموده و هریک از رویدادهای صدور، اصلاح، تمدید، پرداخت، خاتمه و ابطال ضمانت‌نامه‌های بانکی را در این سامانه ثبت نمایند.

با عنایت به موارد فوق‌الذکر، در حال حاضر استفاده از سامانه سپام برای ثبت هریک از رویدادهای صدور، اصلاح، تمدید، پرداخت، خاتمه و ابطال ضمانت‌نامه‌های بانکی ریالی، مطابق با مفاد «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)» از سوی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی الزامی می‌باشد. در همین راستا به استحضار می‌رساند این بانک ضمن برخورد قانونی با متخلفین از ضوابط جاری در این خصوص، از تاریخ ۱۳۹۴/۳/۱ نسبت به اعلام رسمی «بی‌اعتبار بودن ضمانت‌نامه‌های صادره فاقد شماره اختصاصی قابل پیگیری از سپام»، از طریق رسانه‌های عمومی اقدام مقتضی به عمل خواهد آورد. از این رو، ضمن تأکید مجدد بر اجرای

دقیق مفاد «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)»، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب فوق به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت لازم و کافی به عمل آید. / ۳۳۵۴۴۹۵ ص

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پول‌شویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۱۶۱۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۱۰ موضوع لغو بخشنامه شماره ۹۳/۲۳۸۳۲۹ مورخ ۱۳۹۳/۹/۵ در خصوص اعلام ممنوعیت افتتاح انواع حساب‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار شامل حساب‌های دومنظوره توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی برای دانشگاه‌های دولتی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌ها (به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه)، شرکت دولتی پست بانک و

مؤسسات اعتباری ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند پیرو بخشنامه شماره ۹۳/۲۳۸۳۲۹ مورخ ۱۳۹۳/۹/۵ موضوع اعلام ممنوعیت افتتاح و نگهداری حساب‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار برای دانشگاه‌های دولتی و طرح برخی پرسش‌ها و ابهامات از سوی شبکه بانکی کشور و همچنین وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در خصوص گستره شمول مقررات ناظر بر نگهداری حساب‌های دولتی نزد شبکه بانکی کشور موضوع ماده ۹۴ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و شمولیت آن بر دانشگاه‌های دولتی با توجه به حکم بند «ب» ماده (۲۰) قانون اخیرالذکر، مراتب مجدداً در دستور کار این بانک قرار گرفت و پس از بررسی‌های بیشتر و استعلام از مراجع ذی‌صلاح در این رابطه با توجه به ابعاد حقوقی موضوع، مآلاً با استناد به ظرفیت‌های موجود در بند «ب» ماده (۲۰) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مبنی بر این که «دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فرهنگستان‌هایی که دارای مجوز از شورای گسترش آموزش عالی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراجع قانونی ذی‌ربط می‌باشند؛ بدون الزام به رعایت قوانین و مقررات عمومی حاکم بر دستگاه‌های دولتی به ویژه قانون محاسبات عمومی، قانون مدیریت خدمات کشوری، قانون برگزاری مناقصات و اصلاحات و الحاقات بعدی آن‌ها و فقط در چارچوب مصوبات و آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی و اداری - استخدای - تشکیلاتی مصوب هیأت امانا که حسب مورد به تأیید وزرای علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در مورد فرهنگستان‌ها به تأیید رئیس‌جمهور می‌رسد، عمل نمایند»؛ مقرر گردید شبکه بانکی کشور در زمینه افتتاح حساب بانکی برای دانشگاه‌ها و مؤسسات موضوع بند «ب» ماده (۲۰) قانون یاد شده، برابر قوانین، مقررات و ضوابط جاری، همکاری لازم را با مؤسسات مزبور معمول دارند. از این‌رو ضمن اعلام لغو

بخشنامه صدرالذکر این بانک، خواهشمند است مراتب به نحو مقتضی به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک /
مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شود. / د. ۲۳۵۳۹۷۶ ص

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

عبدالمهدی ارجمندنژاد حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۲۱۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۱۴ موضوع ابلاغ سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسکریه ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که استحضار دارند طی سالیان اخیر، وجود دو نقیصه هم‌زمان تورم بالا و رکود شدید اقتصادی، پیکره اقتصاد ایران را با چنان بیماری صعب‌العلاجی مواجه ساخته بود که درمان یکی، مستلزم اتخاذ سیاست‌هایی بود که موجب تشدید دیگری می‌شد و بالعکس. از این رو، مجموعه سیاستگذاری اقتصادی کشور پس از استقرار دولت یازدهم و انجام بررسی‌های موشکافانه علل و عوامل موجوده چنین وضعیتی و اولویت‌بندی مجموعه سیاست‌ها و اقداماتی که در این زمینه باید به کار گرفت، بر لزوم رعایت جدی انضباط پولی و مالی در تمامی ارکان اقتصادی کشور تأکید و برای خروج از این موقعیت دشوار، تدابیر و سیاست‌هایی را تحت عنوان بسته خروج غیر تورمی از رکود، در دستور کار خود قرار داد تا ارکان مختلف دولت آن‌ها را به طور منسجم و در هماهنگی با روند واقعیات و شاخص‌های اقتصادی جامعه به اجرا درآورند. کاهش قابل ملاحظه نرخ تورم از ۳۴،۷ درصد در سال ۱۳۹۲ به ۱۵،۶ درصد در پایان سال ۱۳۹۳ و به طور هم‌زمان، افزایش شاخص رشد اقتصادی با تجربه ارقام مثبت در سه فصل متوالی - آن هم پس از تجربه دو سال متوالی ارقام منفی - نشان از توفیق سیاست‌های متخذ از سوی دولت یازدهم در این زمینه، در مدت زمانی کمتر از دو سال بوده است. سیاست‌هایی که باید همچنان با جدیت هر چه تمامتر دنبال شوند.

پیشبرد موفقیت‌آمیز سیاست‌های مذکور و تداوم این روند رو به رشد، به یقین مستلزم ایفای نقش مؤثر و جدی شبکه بانکی کشور در این عرصه، اتخاذ سیاست‌ها و تدابیر مناسب و همگامی و همکاری مؤثر و شایسته یکایک بانک‌های کشور می‌باشد. بر همین اساس، شورای پول و اعتبار در یک‌هزار و یکصد و نود و هشتمین جلسه خود که در روز سه شنبه مورخ ۱۳۹۴/۲/۸ برگزار شد، سیاست‌هایی را با رویکرد کاهش هزینه‌های تأمین مالی و حل هم‌زمان مشکلات موجود در شبکه بانکی کشور و بازار پول به شرح پیوست اتخاذ نمود که بدین‌وسیله جهت اجرا ابلاغ می‌گردد. در این رابطه، ذکر این نکته ضروری است که با توجه به مشکلات ناشی از پرداخت تسهیلات بانکی با نرخ‌های غیرمتعارف و نامتناسب با بازدهی فعالیت‌های بخش واقعی اقتصاد طی سالیان اخیر، شورای پول و اعتبار بر آن شد تا از طریق اعمال سقف بر نرخ سود تسهیلات عقود مشارکتی، دامنه مجازی را متناسب با شرایط واقعی اقتصاد و بازدهی فعالیت‌های مولد اقتصادی تعیین نماید تا از رهگذر آن، هم به تأمین مالی بخش تولید مساعدت کرده باشد و هم سلامت و شفافیت بانکی را ارتقاء دهد و هم این‌که با کاهش هزینه‌های تمام شده تولید کالاها و خدمات - ضمن ایجاد هماهنگی بین مجموعه شاخص‌های اقتصادی از یک سو و اقتصادی کردن تولید کالاها و خدمات برای تولیدکنندگان کشور و در نتیجه کمک به خروج

از رکود واحدهای تولیدی از سوی دیگر - روند کاهشی نرخ تورم را تداوم بخشد. موضوعی که در هماهنگی با فلسفه وجودی بانک‌های مرکزی مبنی بر حفظ ارزش پول و موازنه پرداخت‌ها و تسهیل مبادلات بازرگانی و کمک به رشد اقتصادی کشورها بوده و بر آن است تا با دمیدن روح منطق و توجیه اقتصادی در کالبد طرح‌های اقتصادی که مقرر است از محل این قبیل تسهیلات، تأمین مالی شوند، از بروز بسیاری از انواع ریسک‌ها به خصوص ریسک اعتباری و نکول تسهیلات و تعهدات بکاهد و کاهش مطالبات غیر جاری را به ارمغان آورد. بدیهی است که اجرای مؤثر و موفقیت‌آمیز سیاست مذکور، زمینه حرکت به سمت اقتصادی پویاتر و باثبات‌تر را برای کشور فراهم می‌آورد. البته همان‌گونه که در مجموعه سیاست‌های مزبور ملاحظه می‌شود سقف مذکور در کنار مجموعه تدابیر دیگری اتخاذ شده است تا در مقام عمل، تنظیمات لازم به طور هوشمندانه، مستمر و متناسب با شاخص‌های اقتصادی کشور توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان مقام ناظر بازار پولی کشور اعمال شود. لذا هدف‌گیری اصلی نظام بانکی کشور باید بر این مبنا استوار باشد که در بین طرح‌های اقتصادی با سودآوری حداکثر ۲۴ درصد، طرح‌هایی انتخاب شوند که کمترین ریسک را به همراه دارد تا از این طریق، سلامت و ثبات و پایداری نظام بانکی کشور که از اصول کلی اقتصاد مقاومتی است، محقق شود.

با عنایت به مراتب فوق و نظر به لزوم حرکت هماهنگ شبکه بانکی کشور در راستای سیاست‌های کلی خروج غیرتورمی از رکود و به منظور تکمیل مجموعه اقداماتی که تاکنون به همت والای مدیران شبکه بانکی کشور به اجرا درآمده است، خواهشمند است دستور فرمایند تا مجموعه سیاستی پیوست به تمام واحدها و شعب آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و از تاریخ ۱۳۹۴/۲/۱۶ به مرحله اجرا گذاشته شده؛ بر حسن اجرای آن نظارت دقیق اعمال شود. /۲۳۷۱۶۳۳/ین

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: ۳ برگ

«بسمه تعالی»

دستورالعمل ناظر بر سیاست‌های پولی و اعتباری در سال ۱۳۹۴

(لازم الاجرا در نظام بانکی کشور از تاریخ ۱۳۹۴/۲/۱۶)

- ❖ سقف نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های بانکی متناسب با طول دوره سپرده‌گذاری (با حداکثر سررسید یک‌سال) معادل ۲۰ درصد تعیین می‌گردد.
- بانک‌ها و موسسات اعتباری موظفند نرخ سود قطعی سپرده‌های خود را در قالب عقود اسلامی و بر اساس سودآوری، در پایان دوره پس از حسابرسی عملیات مالی آنها، پس از تایید بانک مرکزی و تصویب مجمع، تسویه نمایند.
- شرایط انتشار اوراق گواهی سپرده عام و خاص (میزان انتشار، نرخ سود علی‌الحساب، سررسید و ...) در اختیار بانک مرکزی خواهد بود.
- ❖ حداکثر نرخ سود تسهیلات عقود غیرمشارکتی بانک‌ها و موسسات اعتباری معادل ۲۱،۰ درصد تعیین می‌گردد.
- نرخ سود تسهیلات خرید مسکن از محل اوراق حق تقدم تسهیلات بانک مسکن (عقد فروش اقساطی) معادل ۱۶،۰ درصد خواهد بود. نرخ سود تسهیلات خرید مسکن از محل صندوق پس‌انداز مسکن بانک مسکن نیز معادل ۱۴،۰ درصد تعیین می‌شود.
- نرخ سود تسهیلات مسکن مهر درخصوص قراردادهای جدید برای دوره احداث در قالب عقود اسلامی معادل ۱۱،۰ درصد و برای فروش اقساطی پس از احداث، معادل ۱۲،۰ درصد تعیین می‌شود.
- نرخ سود مورد عمل شرکت‌های لیزینگ معادل ۲۱،۰ درصد تعیین می‌شود. دریافت هرگونه وجه اضافی از سوی شرکت‌های مزبور برای اعطای تسهیلات ممنوع می‌باشد.

- ❖ سقف نرخ سود مورد انتظار عقود مشارکتی هنگام عقد قرارداد بین بانکها و موسسات اعتباری و مشتری معادل ۲۴،۰ درصد تعیین می‌شود. این نرخ متناسب با تحولات و شرایط اقتصادی کشور هر سه ماه یکبار توسط شورای پول و اعتبار مورد بازبینی قرار خواهد گرفت.
- ❖ نسبت سپرده قانونی برای انواع سپرده‌ها در بانکهای تجاری و موسسات اعتباری (دولتی و غیردولتی) به طور یکسان و معادل ۱۳،۰ درصد تعیین می‌شود. نسبت سپرده قانونی سپرده‌های بانکهای تخصصی و شعب بانکها و موسسات اعتباری در مناطق آزاد معادل ۱۰،۰ درصد تعیین می‌شود. نسبت سپرده قانونی صندوق پس انداز بانک مسکن بدون تغییر خواهد بود. منابع آزاد شده از محل تعدیل سپرده قانونی، ابتدا صرف تسویه بدهی بانکها به بانک مرکزی خواهد شد.
- نسبت سپرده قانونی سپرده‌های قرض الحسنه پس‌انداز بانکها و موسسات اعتباری معادل ۱۰،۰ درصد تعیین می‌شود.
- مجوز اعطایی به بانکها مبنی بر نگهداری تا سقف ۳،۰ واحد درصد سپرده‌های قانونی خود نزد بانک مرکزی (مرتبط با منابع سپرده‌ای) به صورت موجودی نقد (موضوع بخشنامه شماره مپ/۴۴۱۲ مورخ ۱۳۸۷/۶/۲۸ بانک مرکزی) به قوت خود باقی خواهد بود.
- ❖ نرخ سود علی‌الحساب اوراق مشارکت شرکت‌های دولتی و غیردولتی و شهرداری‌ها متناسب با سود انتظاری حاصل از طرح‌های موضوع سرمایه‌گذاری و در مقاطع سه ماهه پرداخت می‌گردد. حداکثر نرخ سود علی‌الحساب این اوراق معادل ۲۱،۰ درصد تعیین می‌شود. لازم است سود قطعی حاصله پس از دوره مشارکت وفق مقررات موجود به دارنده اوراق پرداخت شود.
- بازخرید قبل از سررسید این اوراق توسط بانکها امکان‌پذیر نمی‌باشد، لیکن معامله دست دوم اوراق مذکور در بانکها و بورس اوراق بهادار مجاز می‌باشد.
- ❖ سقف قابل انتشار اوراق مشارکت و حکوک (موضوع بانکها، شهرداری‌ها و شرکت‌های دولتی) دارای مجوز بانک مرکزی در سال ۱۳۹۴ به میزان ۱۰۰ هزار میلیارد ریال خواهد بود. سقف انتشار اوراق مشارکت موضوع تبصره ذیل ماده ۴ قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت برای اوراق منتشره با مجوز سازمان بورس اوراق بهادار، در سال ۱۳۹۴ به میزان ۵۰ هزار میلیارد ریال تعیین می‌گردد.
- ❖ نرخ سود حکوک منتشره با مجوز بانک مرکزی، متناسب با ارزش دارایی پایه حکوک و سررسید اوراق از سوی بانک مرکزی تعیین می‌گردد.

- بازخرید قبل از سررسید این اوراق توسط بانکها امکان پذیر نمی‌باشد، لیکن معامله دست دوم اوراق مذکور در بانکها و بورس اوراق بهادار مجاز می‌باشد.
- نرخ سود صکوک منتشره در بازار پول که با مجوز سازمان بورس اوراق بهادار صادر می‌شود و دارای ضمانت موسسات اعتباری می‌باشد، با هماهنگی بانک مرکزی تعیین می‌گردد.
- ❖ بانک مرکزی مکلف است نسبت به محاسبه ریسک بانکها و موسسات اعتباری و رتبه‌بندی آنها و اعلام آن به جامعه به روش مناسب اقدام نماید.
- ❖ مدیران بانکها و موسسات اعتباری که نرخ مصوب شورای پول و اعتبار در تجهیز و تخصیص منابع را رعایت ننمایند، متخلف محسوب شده و ضمن اطلاع رسانی به عموم، به هیأت انتظامی بانکها معرفی خواهند شد.

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۶۵۷۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۱۶ موضوع اعلام نحوه تعیین نرخ‌های سود علی‌الحساب سپرده‌های بانکی دوره‌های مختلف زمانی کمتر از یک سال (پیرو ابلاغ سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴)»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات

اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسکریه ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۲۱۵ مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۴، در خصوص دستورالعمل ناظر بر سیاست‌های پولی و اعتباری در سال ۱۳۹۴ و با عنایت به سؤالات مطروحه از سوی برخی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در مورد نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های بانکی با سررسید کمتر از یک سال، به استحضار می‌رساند برای تعیین نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های مذکور؛ آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی می‌تواند طیف نرخ‌های سود علی‌الحساب سپرده‌های بانکی دوره‌های مختلف زمانی کمتر از یک سال را متناسب با مدت زمان دوره سپرده‌گذاری و در چارچوب سقف حداکثر ۲۰ درصد (سقف نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های بانکی برای سپرده‌هایی با حداکثر سررسید یک سال) و با در نظر داشتن عوامل مؤثر در این زمینه از جمله هزینه تجهیز منابع، رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای و رقابت سالم و احتراز از تقبل ریسک‌های غیرمنطقی و فاقد توجیه؛ تعیین و اعلام نماید. /۲۳۷۵۵۴۸/ین

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۵۷۴۷۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۰۶ موضوع تأکید بر لزوم اجرای تبصره (۱) ماده ۱۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم و ضوابط اجرایی آن برای تمامی واحدهای سازمانی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در مناطق آزاد تجاری-صنعتی، مناطق ویژه اقتصادی و سرزمین اصلی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، حسب اطلاع واصله از مراجع ذی‌ربط، اخیراً برخی شعب بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مستقر در مناطق آزاد تجاری-صنعتی با استناد به معافیت‌های مالیاتی در نظر گرفته شده برای آن مناطق، اقدام به اعطای تسهیلات به متقاضیان بدون رعایت ضوابط اجرایی تبصره (۱) ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم می‌نمایند. این در حالی است که به موجب تبصره یادشده، اعطای تسهیلات بانکی به اشخاص حقوقی و همچنین صاحبان مشاغل از طرف بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، منوط به اخذ "گواهی پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیاتی قطعی شده" و "گواهی اداره امور مالیاتی مربوط مبنی بر وصول نسخه‌ای از صورت‌های مالی ارائه شده به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی" می‌باشد. همچنین استحضار دارند که به موجب ماده (۷) ضوابط اجرایی تبصره (۱) ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم که طی بخشنامه شماره ۹۱/۷۷۹۶۹ مورخ ۱۳۹۱/۳/۲۸ به شبکه بانکی کشور ابلاغ شده، هرگونه معافیت مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از مستقر یا ثبت شده در مناطق آزاد تجاری-صنعتی، مناطق ویژه اقتصادی و سایر مناطق، مانع از رعایت مقررات مذکور در اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات دانسته نشده است.

با عنایت به مراتب اشاره شده، مؤکداً یادآور می‌گردد مفاد ضوابط اجرایی فوق‌الذکر برای تمامی واحدهای سازمانی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی اعم از واحدهای مستقر یا ثبت شده در مناطق آزاد تجاری-صنعتی، مناطق ویژه اقتصادی و سرزمین اصلی و درخصوص تمامی متقاضیان دریافت تسهیلات یا ایجاد تعهدات، لازم‌الاجرا می‌باشد. لذا خواهشمند است دستور فرمایند ضمن ابلاغ مراتب به واحدهای ذی‌ربط و نظارت بر حسن اجرای آن، ترتیبات و تمهیدات لازم به منظور اجرای تکلیف قانونی مذکور به نحو مؤثر و دقیق اتخاذ شود. ۲۳۸۴۰۲۸/ف

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنزاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۶۰۳۵۱ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۱۰ موضوع ابلاغ نسخه‌ای از قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور به انضمام اهم تکالیف و وظایف نظام بانکی مستخرج از قانون مذکور»
جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، شرکت دولتی پست بانک، بانک‌های غیردولتی و

مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند دولت محترم در سال گذشته در چارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر رشد پویای درون‌زا و مقاوم در برابر مخاطرات خارجی و با هدف خروج غیرتورمی کشور از رکود، ضمن تحلیل عواملی که منجر به بروز رکود تورمی گردیده بود، برنامه‌ها و تدابیر مختلفی را به مورد اجرا گذارد که از جمله آن‌ها رایحه لایحه یک فوریتی «رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» با رویکرد رفع معضلات و موانع فراروی بخش تولید، خارج نمودن فعالیت‌های اقتصادی از رکود و استفاده حداکثری از ظرفیت‌های تولیدی بود. خوشبختانه لایحه مذکور با همکاری و تعامل مثبت نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۹۴/۲/۱ در مجلس شورای اسلامی تصویب و در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۲/۹ شورای محترم نگهبان قانون اساسی، مورد تأیید واقع شد. با عنایت به این که، تکالیف و مسئولیت‌های متعددی در قانون مذکور بر عهده نظام بانکی کشور نهاده شده است، لذا بدین وسیله یک نسخه از قانون مذکور موضوع ابلاغیه شماره ۲۱۹۲۵ مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۷ ریاست محترم جمهور به انضمام اهم تکالیف و وظایف نظام بانکی مستخرج از آن، به قصد استحضار و اجرا ایفاد می‌شود.

با عنایت به نقش برجسته و مهم نظام بانکی کشور در تحقق اهداف متصور از قانون مذکور، خواهشمند است دستور فرمایند ضمن تمهید مقدمات اجرای تکالیف مقرر در قانون مزبور، مراتب به قید تسریع، به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده، بر حسن اجرای آن، تأکید و نظارت دقیق به عمل آید. /۲۳۹۲۲۷۳/ز

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست دارد

اهم تکالیف و وظایف نظام بانکی کشور در قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور

ردیف	شماره ماده	شرح ماده و تبصره
۱	ماده ۱۲	تبصره ۲- صندوق توسعه ملی و بانک‌های عامل موظفند به طرح‌های دارای توجیه فنی و اقتصادی این ماده با اولویت، تسهیلات ارزی و ریالی پرداخت نمایند. کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری موظفند از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون تا مدت سه سال:
۲	ماده ۱۶	الف- سالانه حداقل سی و سه درصد (۳۳٪) اموال خود اعم از منقول، غیرمنقول و سرقفلی را که به تملک آن‌ها و شرکت‌های تابعه آن‌ها درآمده است و به تشخیص شورای پول و اعتبار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مازاد می‌باشد، واگذار کنند. منظور از شرکت‌های تابعه مذکور، شرکت‌هایی هستند که بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به صورت مستقیم یا غیرمستقیم مالک بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) سهام آن باشند یا اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را تعیین کنند. ب- سهام تحت تملک خود و شرکت‌های تابعه خود را در بنگاه‌هایی که فعالیت‌های غیربانکی انجام می‌دهند، به استثنای طرح‌های نیمه تمام شرکت‌های تابعه واگذار کنند. تشخیص «غیربانکی» بودن فعالیت بنگاه‌هایی که بانک‌ها، مؤسسات اعتباری و شرکت‌های تابعه، سهامدار آن‌ها هستند، برعهده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است. تبصره ۱- معادل صد درصد (۱۰۰٪) مابه‌التفاوت حاصل از فروش اموال و دارایی‌های مازاد بانک‌های دولتی نسبت به مبلغ قیمت دفتری و هزینه‌های فروش پس از کسر سهم سود قطعی سپرده‌گذاران، به خزانه‌داری کل کشور واریز و جهت افزایش سرمایه همان بانک تخصیص داده می‌شود. وجوه حاصل از این تبصره از پرداخت مالیات و سود سهم دولت معاف است. تبصره ۲- با رعایت سیاست‌های کلی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵ و اصلاحات بعدی آن، وجوه حاصل از واگذاری باقیمانده سهام دولت در بانک‌ها و بیمه‌های مشمول واگذاری مطابق با دستورالعملی که به تصویب وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌رسد، در قالب بودجه‌های سنواتی به افزایش سرمایه بانک‌های دولتی اختصاص می‌یابد. تبصره ۳- در اجرای این ماده وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است ظرف مدت سه سال مطابق دستورالعملی که به تصویب مجمع عمومی بانک‌ها می‌رسد، نسبت به بازسازی ساختار مالی و استقرار حاکمیت شرکت در بانک‌های دولتی اقدام کند. در صورت عدم انجام تکالیف موضوع ماده (۱۶) این قانون، مجازات‌های زیر نسبت به بانک یا مؤسسه اعتباری متخلف اعمال می‌شود:
۳	ماده ۱۷	الف- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با اخطار قبلی، نسبت به اعمال مجازات‌های قانونی از جمله ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ و اصلاحات بعدی آن اقدام می‌کند. ب- سود بانک‌ها و مؤسسات اعتباری که منشأ آن فعالیت‌های غیربانکی شامل بنگاهداری و نگهداری سهام باشد در سال ۱۳۹۵ با

<p>نرخ بیست و هشت درصد (۲۸٪) مشمول مالیات می‌شود. پس از آن، هر سال سه واحد به درصد نرخ مذکور افزوده می‌شود تا به پنجاه و پنج درصد (۵۵٪) برسد.</p> <p>پ- عایدی املاک غیرمنقول مازاد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری شامل زمین، مستغلات، سرقفلی و اموال مشابه آن در سال ۱۳۹۵ با نرخ بیست و هشت درصد (۲۸٪) مشمول مالیات می‌شود. پس از آن، هر سال سه واحد درصد به نرخ مذکور اضافه می‌شود تا به پنجاه و پنج درصد (۵۵٪) برسد. منظور از عایدی املاک در این ماده مابه‌التفاوت قیمت بازاری ملک در ابتدا و انتهای سال مالی است و بانک یا مؤسسه اعتباری که دارایی غیرمنقول مازاد نگهداری می‌کند موظف است از سال ۱۳۹۵ به بعد، براساس نرخهای مقرر در این ماده، همه‌ساله مالیات بر عایدی دارایی غیرمنقول مازاد تحت تملک خود را بپردازد. چگونگی تقویم دارایی موضوع این ماده، مطابق آیین‌نامه اجرائی است که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان امور مالیاتی کشور تهیه می‌شود و ظرف مدت سه‌ماه از تاریخ ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p> <p>ت- مدیرعامل و اعضای هیأت‌مدیره بانک‌ها و مؤسسات اعتباری که به دلایلی جز موارد تبصره (۱) این ماده و یا حکم قضائی مبنی بر عدم واگذاری اموال و سهام موضوع ماده (۱۶) این قانون، اقدام به اجرای این حکم نمایند به مدت پنج سال از عضویت در هیأت مدیره و نیز تصدی سمت مدیرعاملی بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری محروم می‌شوند.</p> <p>تبصره ۱- موارد زیر از شمول مجازات‌های مقرر در این ماده مستثنی است:</p> <p>الف- مواردی که بانک یا مؤسسه اعتباری حسب مورد به تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا سازمان بورس و اوراق بهادار اقدامات لازم برای واگذاری دارایی‌های موضوع این ماده را انجام داده ولی به علی‌حارج از اراده بانک یا مؤسسه اعتباری، واگذاری آن ممکن نشده باشد؛</p> <p>ب- نگهداری اموال منقول یا غیرمنقول و سهامی که به تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به صورت قهری به تملک بانک یا مؤسسه اعتباری درآمده باشد. نگهداری این‌گونه اموال و سهام تا یکسال پس از تاریخ تملک، مشمول مجازات‌های موضوع این ماده نیست. تعیین مصادیق قهری بودن تملک، مطابق آیین‌نامه‌ای است که به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می‌شود و ظرف مدت سه‌ماه از تاریخ ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p> <p>تبصره ۲- نظارت مستقیم بر اجرای این حکم با وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌باشد و وزارت مذکور موظف است هر سه‌ماه یکبار گزارش عملکرد حکم این ماده را به کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارائه کند.</p>	<p>تا پایان سال ۱۳۹۴ پنجاه درصد (۵۰٪) منابع و از سال ۱۳۹۵، صد درصد (۱۰۰٪) منابعی که از محل حساب ذخیره ارزی به عاملیت بانک‌های دولتی صرف اعطای تسهیلات به بخشهای خصوصی و تعاونی شده است و طی سالهای آتی وصول می‌شود، پس از کسر تعهدات قبلی به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز و جهت افزایش سرمایه دولت در بانک‌های دولتی با اولویت همان بانک‌های عامل منظور می‌شود.</p> <p>برای این منظور به بانک‌های عامل حساب ذخیره ارزی اجازه داده می‌شود تا یکصد هزار میلیارد (۱۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به اتکای مطالبات جاری (حصه تسهیلات اعطائی سررسیدنشده) از اشخاص بابت اعطای تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی،</p>	<p>ماده ۱۸</p>	<p>۴</p>
--	---	----------------	----------

	<p>اوراق بهادار مبتنی بر دارایی منتشر نمایند و منابع حاصل را به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز کنند.</p> <p>صددردصد (۱۰۰٪) وجوه مذکور با تصویب هیأت وزیران صرف افزایش سرمایه بانک‌های دولتی می‌شود. ضوابط ناظر بر انتشار اوراق بهادار مذکور و تسویه حساب بانک‌های عامل با خزانه‌داری کل کشور به موجب آیین‌نامه اجرائی است که ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p>
	<p>به منظور کمک به تأمین نقدینگی برای حمایت از واحدهای تولیدی کالا و خدمات و تسهیل در وصول مطالبات سررسید گذشته بانک‌ها و یا مؤسسات مالی و یا اعتباری دارای مجوز از این واحدها اقدامات زیر انجام می‌شود:</p> <p>الف- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری دولتی و خصوصی عامل در صورت درخواست متقاضی، متناسب با بازپرداخت هر بخش از تسهیلات پرداختی به واحدهای تولیدی، نسبت به آزادسازی وثیقه‌های مازاد و یا تبدیل وثیقه متناسب با میزان باقیمانده تسهیلات اقدام نماید. انتخاب وثیقه باقیمانده جهت تضمین با بانک است.</p> <p>ب- دریافت وکالت بلاعزل از تسهیلات‌گیرندگان و وثیقه‌گذاران بابت وثائق در رهن بانک‌ها و مؤسسات اعتباری دولتی و خصوصی ممنوع است و وثیقه‌گیرندگان موظفند در قالب قراردادهای منعقد شده یا سایر طرق قانونی نسبت به به اجراء گذاشتن وثیقه‌ها عمل کنند.</p> <p>پ- متن زیر به‌عنوان تبصره (۴) به ماده واحده قانون اصلاح ماده (۳۴) اصلاحی قانون ثبت مصوب ۱۳۵۱ و حذف ماده (۳۴) مکرر آن مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲۹ الحاق می‌شود:</p> <p>تبصره ۴- در راستای تسهیل در وصول مطالبات سررسید گذشته بانک‌ها و یا مؤسسات مالی و یا اعتباری دارای مجوز به یکی از روشهای زیر عمل می‌شود:</p> <p>۱- بانک و یا مؤسسه مالی و یا اعتباری تسهیلات‌دهنده، در صورت درخواست واحد تولیدی بدهکار، به بازار فرابورس یا کارشناس رسمی دادگستری مراجعه و تمام اموال و دارایی‌های واحد تولیدی را قیمت‌گذاری می‌نماید و با هدف تأمین طلب بانک و یا مؤسسه مالی و یا اعتباری بر روی درصد سهام قابل واگذاری به خریدار، یک مناقصه برگزار می‌کند تا مشخص شود که کدام خریدار با قبول درصد کمتری از سهام واحد تولیدی بدهکار، تمام بدهی او را می‌پردازد. با پرداخت میزان طلب بانک و مؤسسه مالی و یا اعتباری از واحد تولیدی توسط خریدار، آن بخش از سهم واحد تولیدی که در مناقصه مشخص شده است، به خریدار منتقل و اموال مورد رهن آزاد می‌شود. در صورتی که بدهکار از مجوز فوق برای تسویه بدهی‌های خود استفاده کند، در صورت شرط ضمن عقد در قرارداد مناقصه و درخواست خریدار، بدهکار مکلف است به خریدار سهام واحد تولیدی بدهکار اعم از اینکه بانک و یا مؤسسه مالی و یا اعتباری باشد و یا سهام خود را از طریق فرابورس خریداری کرده باشد، اجازه دهد تا با خرید نقدی بخش دیگری از سهام این واحد تولیدی به قیمت قبلی، سهام خود را تا سقف سهام مورد نیاز برای تشکیل مجمع عمومی فوق‌العاده، افزایش دهد.</p> <p>۲- در مورد معاملات بانک‌ها و مؤسسات مالی و یا اعتباری مجاز، هرگاه مال مورد وثیقه به مبلغ پایه کارشناسی رسمی دادگستری مرضی‌الطرفین خریداری نداشته باشد، به تقاضای بستانکار و ضمن اخطار به تسهیلات‌گیرنده و راهن، مهلت دو ماهه داده می‌شود تا طلب بانک یا مؤسسه مالی و یا اعتباری را پرداخت کند و یا ملک مورد وثیقه را با پرداخت تمام یا</p>

ماده
۱۹

۵

		<p>بخشی از طلب بانک تا سقف مبلغ پایه مزایده فک رهن کند. چنانچه ظرف مدت مذکور طلب بستانکار پرداخت نشود، مال مورد مزایده به بالاترین مبلغ پیشنهادی مشروط بر این‌که کمتر از هفتاد درصد (+۷ درصد) مبلغ پایه مزایده نباشد، به فروش رسیده و طلب بستانکار وصول می‌شود. در صورتی‌که در مزایده اول، مال مورد مزایده به فروش نرسد، تکرار مزایده با قیمت کارشناسی جدید بلامانع است. هرگاه ارزش مال مورد وثیقه بیشتر از ارزش مورد مطالبه بانک باشد، تملک دارایی مورد وثیقه به اختیار بانک می‌باشد و الزامی در تملک ندارد. در صورت عدم وصول کامل طلب از این طریق، حق پیگیری وصول باقی‌مانده مطالبات از روشهای قانونی برای بستانکار محفوظ است. در اجرای این تبصره استفاده از سازوکارهای بورس کالا در اولویت قرار دارد.</p>
۶	ماده ۲۰	<p>دولت موظف است نسبت به تعیین تکلیف نرخ و فرآیند تسویه بدهکاران ارزی از محل حساب ذخیره ارزی به دولت به نحوی که زمان دریافت ارز، زمان فروش محصول یا زمان تکمیل طرح (حسب مورد)، نوع کالا (نهایی، واسطه‌ای یا سرمایه‌ای)، وجود یا نبود محدودیت‌های قیمت‌گذاری توسط دولت و رعایت ضوابط قیمت‌گذاری و عرضه توسط دریافت‌کننده تسهیلات، وجود یا نبود منابع ارزی در زمان درخواست متقاضی لحاظ شده باشد، ظرف مدت شش‌ماه پس از تصویب این قانون اقدام کند.</p> <p>تبصره ۱- گیرندگان تسهیلات موضوع این ماده از تاریخ ابلاغ این قانون تا سه‌ماه فرصت دارند تا بدهی خود به قیمت روز گشایش را با بانک عامل تأدیه و یا تعیین تکلیف کنند. بدهکارانی که مطابق این تبصره اقدام به تعیین تکلیف بدهی خود نموده باشند، مشمول تسهیلات این ماده هستند. تطابق شرایط این ماده با بدهکاران مزبور با تصویب کارگروه ملی و برحسب ضرورت استانی می‌باشد. کلیه اقدامات قانونی و اجرائی توسط بانک‌های عامل تا ابلاغ آیین‌نامه اجرائی این ماده متوقف می‌شود.</p>
۷	ماده ۲۱	<p>بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است به منظور تأمین سرمایه در گردش پایدار برای واحدهای صنعتی، معدنی، کشاورزی، حمل و نقل، صنوف تولیدی، بنگاه‌های دانش‌بنیان و شرکت‌های صادراتی در حال کار (که در این ماده به اختصار «واحد» نامیده می‌شوند)، حداکثر ظرف مدت سه‌ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، دستورالعمل اجرائی افتتاح حساب ویژه تأمین سرمایه در گردش را (که به اختصار «حساب ویژه» نامیده می‌شود) در چهارچوب قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ و اصلاحات بعدی آن با شرایط و الزامات زیر تدوین و به شبکه بانکی کشور ابلاغ نماید:</p> <p>الف- هر واحد تنها می‌تواند یک «حساب ویژه» در شبکه بانکی کشور داشته باشد. تمام یا بخشی از عواید حاصل از فروش واحد به این حساب واریز می‌شود و موجودی آن صرفاً برای پرداخت‌های قانونی و خرید نهاده‌های موردنیاز واحد قابل استفاده است. افتتاح «حساب ویژه» برای هر واحد، مانع از داشتن انواع دیگر حساب‌های بانکی توسط آن واحد نیست.</p> <p>ب- بانک موظف است حسب درخواست صاحب حساب، وجوه موردنیاز برای خرید نهاده‌های موردنیاز تولید یا پرداخت‌های قانونی مرتبط با تولید یا صادرات را از محل موجودی حساب ویژه واحد پرداخت نموده، در صورت عدم تکافوی موجودی حساب ویژه واحد، به میزان کسری حساب و حداکثر تا سقف اعتبار حساب ویژه واحد، حساب مزبور را بدهکار نماید.</p> <p>تسهیلاتی که از این طریق در اختیار واحدها قرار می‌گیرد، از نوع حد اعتباری و در قالب اعتبار در حساب جاری بوده و متناسب با مبالغ بازپرداخت‌شده، قابل تکرار می‌باشد. این تسهیلات صرفاً در چهارچوب عقود مصرح در فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و آیین‌نامه‌های آن قابل پرداخت است. بازپرداخت این تسهیلات می‌تواند از طریق واریز تدریجی وجوه حاصل از فروش به</p>

		<p>«حساب ویژه» واحد انجام شود.</p> <p>پ- حد اعتباری حساب ویژه هر واحد در سال اول افتتاح حساب عبارت است از شصت درصد (۶۰٪) میانگین فروش سه‌ساله آخر فعالیت آن واحد (مورد تأیید سازمان امور مالیاتی کشور) و حداکثر تا سقف پانصد میلیارد ریال. حد اعتباری حساب ویژه هر واحد برای سالهای بعد، براساس دستورالعمل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید، متناسب با فروش سال قبل واحد که وجه آن به حساب ویژه واریز شده باشد، تعیین می‌شود.</p> <p>ت- هرگونه استفاده غیرمجاز از حساب ویژه، جرم محسوب می‌شود و مجرم با رأی دادگاه به جریمه نقدی سه برابر مبلغ تخلف و محرومیت موقت یا دائم از تسهیلات حساب ویژه محکوم خواهد شد.</p> <p>ث- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است تدابیر تشویقی و تنبیهی لازم را برای الزام کلیه بانکها و مؤسسات اعتباری در راستای تأمین سرمایه در گردش واحدها در چهارچوب مقررات این ماده اتخاذ نموده، هر شش‌ماه یکبار، گزارش عملکرد بانکها و مؤسسات اعتباری در این خصوص را به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه کند.</p>
<p>۸</p>	<p>ماده ۲۲</p>	<p>بانکها موظفند درخواست‌های استفاده از تسهیلات ارزی و ریالی مورد نیاز طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی را همزمان بررسی و براساس زمانبندی اجرای طرح و متناسب با پیشرفت فیزیکی پروژه پرداخت نمایند. همچنین بانکها درخصوص قراردادهای و تعهدات تولیدی غیرتکلیفی که متقاضی، سهم آورده خود را طبق زمانبندی واریز کرده و اجرای طرح یا پروژه موضوع قرارداد نیز شروع شده باشد، در صورت تعلیق تسهیلات تعهد شده، ملزم به تمدید مدت قرارداد و عدم دریافت هرگونه سود در بازه زمانی تعلیق و عدم ایفای تعهدات قراردادی خود در قبال متقاضی یا طرف قرارداد خود می‌باشند.</p>
<p>۹</p>	<p>ماده ۲۳</p>	<p>کلیه بانکها و مؤسسات مالی و یا اعتباری دولتی و خصوصی مکلفند با درخواست بنگاه‌های تولیدی که به‌دلیل شرایط کشور طی سالهای ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲ دچار مشکل و دارای بدهی سررسید گذشته گردیده‌اند و تاکنون برای تسهیلات اخذشده معوق از تمهیدات استمهال و یا امهال استفاده نکرده‌اند با تأیید هیأت مدیره برای یک‌بار و با دوره تنفس شش‌ماهه و بازپرداخت سه‌ساله اقدام به تسویه حساب تسهیلات معوق نمایند. جریمه‌های تسهیلات فوق به‌صورت جداگانه محاسبه و در انتهای دوره بازپرداخت و در صورت انجام تعهدات به موقع بنگاه تولیدی، مشمول بخشودگی می‌گردد. بنگاه‌هایی که حداکثر یک‌سال پس از تصویب این قانون تعیین تکلیف نمایند مشمول این ماده می‌باشند.</p>
<p>۱۰</p>	<p>ماده ۲۴</p>	<p>به دولت اجازه داده می‌شود از محل صرفه‌جویی در هزینه‌ها یا فروش طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای یا فروش اموال مازاد یا افزایش قیمت آب و حامل‌های انرژی برای مصارف بیش از الگوی مصرف یا متوسط مصرف، سالانه تا دو درصد (۲٪) بودجه کل کشور را پس از واریز به خزانه‌داری کل کشور به افزایش سرمایه بانک‌های دولتی اختصاص دهد. بانک‌های مذکور موظفند حداقل معادل سه برابر مبلغ افزایش سرمایه را از این محل به خریداران غیردولتی، خصوصی یا تعاونی طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای ملی و استانی تسهیلات با اقساط بازپرداخت حداقل پنج ساله پرداخت نمایند. لیست طرح‌ها و پروژه‌ها توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تعیین و اعلام می‌شود. به صندوق توسعه ملی نیز اجازه داده می‌شود تا از طریق بانک‌های عامل ذی‌ربط به خریداران طرح‌ها و پروژه‌های مذکور تسهیلات پرداخت نماید. به صندوق توسعه ملی نیز اجازه داده می‌شود تا از طریق بانک‌های عامل ذی‌ربط به خریداران طرح‌ها و پروژه‌های مذکور تسهیلات پرداخت نماید. متقاضیان خرید طرح‌ها و پروژه‌های مذکور مجازند حداقل بیست درصد (۲۰٪) منابع مورد نیاز جهت تکمیل و بهره‌برداری از هر طرح و یا پروژه را تأمین نمایند. دستگاه‌های اجرائی طرح‌ها و پروژه‌ها موظفند با تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با عقد قرارداد بلندمدت تا مدت پنجاه سال کالاها و خدمات</p>

		<p>ناشی از اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها را از بخش غیردولتی، خصوصی یا تعاونی خریداری یا به آن‌ها کمک زیان پرداخت نمایند و در صورت عدم نیاز، خریداران طرح‌ها و پروژه‌ها می‌توانند کالا یا خدمات ناشی از اجرای طرح‌ها و یا پروژه‌ها را در داخل یا خارج به فروش رسانند. به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اجازه داده می‌شود طرح‌های فاقد توجیه اقتصادی را با پرداخت یارانه یا کمک، زیان توجیه‌دار و سودآور نماید. رعایت شرایط رقابتی و برگزاری مزایده عمومی برای فروش طرح‌ها و پروژه‌ها و برگزاری مناقصه عمومی برای خرید کالاها و خدمات ناشی از اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها الزامی است.</p> <p>آیین‌نامه اجرائی این ماده با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی و صندوق توسعه ملی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران حداکثر تا مدت دوماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p>
<p>۱۱</p>	<p>ماده ۲۶</p>	<p>کلیه معاملات ثانویه اوراق مشارکت و سایر اوراق بهادار اسلامی (صکوک) از قبیل اوراق مرابحه و اسناد خزانه اسلامی صرفاً از طریق بورس یا بازار خارج از بورس موضوع قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران انجام می‌شود. اوراق مرابحه، اوراق بهادار قابل نقل و انتقالی است که نشان دهنده مالکیت مشاع دارنده آن در دارایی مالی ناشی از فروش کالا، یا خدمتی است که نقل و انتقال آن شرعاً جایز بوده و بر اساس قرارداد مرابحه حاصل شده است.</p> <p>تبصره ۱- انتشار اوراق مشارکت قابل بازخرید قبل از سررسید توسط بانک‌های دولتی و خرید اوراق مشارکت منتشرشده توسط سایر بانک‌ها (اعم از دولتی و خصوصی) به وسیله بانک‌های دولتی ممنوع است.</p> <p>تبصره ۲- انتشار اوراق بهادار قابل بازخرید قبل از سررسید توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که با هدف مدیریت نظام پولی کشور انجام می‌شود، مجاز است.</p>
<p>۱۲</p>	<p>ماده ۲۹</p>	<p>از ابتدای سال ۱۳۹۵ کلیه معافیت‌های مقرر در مواد (۷)، (۱۱) و (۱۲) قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۵ در خصوص اوراق صکوک و تمامی اوراق بهاداری که در چهارچوب قوانین و براساس ضوابط و مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران منتشر می‌شود، حاکم است.</p>
<p>۱۳</p>	<p>ماده ۴۷</p>	<p>کلیه بانک‌های عامل غیرتخصصی موظفند سهمی از تسهیلات اعطائی خود را حداقل معادل سهم بخش کشاورزی در اقتصاد کشور، بر اساس آخرین آمار رسمی تولید ناخالص ملی سالانه، به بخش کشاورزی اختصاص دهند. شورای پول و اعتبار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلفند حداکثر ظرف مدت سه‌ماه پس از تصویب این قانون دستورالعمل این اقدام را ابلاغ کنند و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران گزارش عملکرد این ماده را به تفکیک بانک‌ها به صورت شش‌ماهه به کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی ارائه می‌نماید.</p>
<p>۱۴</p>	<p>ماده ۵۱</p>	<p>بانک‌ها مکلفند اسناد رسمی مالکیت مفروز و مشاع اراضی کشاورزی و محل اجرای طرح‌های کشاورزی، قراردادهای واگذاری اراضی ملی و دولتی وزارت جهاد کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی و اسناد منازل روستایی را به‌عنوان وثیقه وام‌های بخش کشاورزی و روستایی بپذیرند. همچنین کلیه اسناد عادی مربوط به خرید و فروش چاه‌های کشاورزی مجاز دارای پروانه بهره‌برداری و سهام آن‌ها که با پایاب مربوطه و با حفظ کاربری کشاورزی تا پایان سال ۱۳۹۲ تبادل و تنظیم شده باشد در جهت خدمات‌رسانی‌های مربوطه صرفاً نزد وزارتخانه‌های نیرو، جهاد کشاورزی و نفت در حکم اسناد رسمی تلقی می‌شوند.</p>

«بخشنامه شماره ۹۴/۶۲۱۴۷ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۱۱ موضوع ابلاغ دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی (به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه مهر ایران و رسالت)، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسکریه ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، بدین‌وسیله به استحضار می‌رساند شورای محترم پول و اعتبار در یک‌هزار و دوستمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۹، به استناد بند (۲) ماده (۳۴) قانون پولی و بانکی کشور مصوب تیرماه ۱۳۵۱ و تبصره ذیل آن و با هدف کنترل و محدود نمودن سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری در دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود و هدایت آن‌ها به ایفای هر چه مؤثرتر نقش واسطه‌گری وجوه، «دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری» را مورد بازنگری و اصلاح قرار داد که نسخه‌ای از آن به پیوست جهت استحضار و اجرا ایفاد می‌شود.

ضمن اعلام این‌که هم‌راستا با ماده ۱۶ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و بخشنامه سال گذشته ریاست کل محترم بانک مرکزی در این رابطه، مقرر شده مؤسسات اعتباری ظرف مدت سه‌سال از تاریخ ابلاغ، حداقل هر سال ۳۳ درصد از مازاد دارایی‌های ثابت خود را تا رسیدن به حد مقرر در این دستورالعمل (۷۵ درصد) واگذار نمایند، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به نحو مقتضی به واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ۲۳۹۴۵۲۵/ب

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص

دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری

بسمه تعالی

«دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری»

در راستای اجرای بند (۲) ماده (۳۴) قانون پولی و بانکی کشور مصوب تیرماه ۱۳۵۱ و تبصره ذیل آن و با هدف کنترل و محدود نمودن سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری در دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود و هدایت آن‌ها به ایفای هرچه مؤثرتر نقش واسطه‌گری وجوه، «دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تدوین می‌گردد.

ماده ۱ - گستره شمول تعاریف ذیل محدود به این دستورالعمل است:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.

۱-۳- دارایی ثابت مشهود: آن دسته از دارایی‌های غیرپولی، دارای ماهیت عینی و عمر مفید بیش از یک دوره مالی که در نتیجه وقوع معاملات و رویدادهای گذشته ایجاد شده‌اند.

۱-۴- دارایی ثابت نامشهود: آن دسته از دارایی‌های غیرپولی و فاقد ماهیت عینی باشند که در نتیجه وقوع معاملات و رویدادهای گذشته ایجاد شده‌اند.

۱-۵- وثایق تملیکی: وثایقی که به دلیل قصور بدهکاران در تأدیه مطالبات مؤسسه اعتباری، به تملک مؤسسه اعتباری درآمده است.

۱-۶- سود قطعی نشده: مانده بستانکار سرفصل حساب کل «سود (زیان) قطعی نشده»؛

۱-۷- سود انباشته: مانده بستانکار سرفصل حساب کل «سود (زیان) انباشته»؛

۱-۸- نسبت: نسبت خالص دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود به علاوه وثایق تملیکی به حقوق صاحبان سهام پس از کسر سود قطعی نشده و سود انباشته.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است، نسبت موضوع این دستورالعمل را به شرح زیر محاسبه نماید:

۲-۱- اجزای تشکیل‌دهنده صورت نسبت، شامل تمامی دارایی‌های ثابت مشهود، نامشهود، ارقام

اجاره‌های سرمایه‌ای، دارایی‌های خریداری شده از طریق تسهیلات اجاره به شرط تملیک،

وثایق تملیکی و ودایع پرداختی بابت اجاره عملیاتی دارایی‌های ثابت مشهود می‌باشد.

۲-۲- اجزای تشکیل‌دهنده مخرج نسبت، شامل مجموع حقوق صاحبان سهام پس از کسر سود قطعی

نشده و سود انباشته می‌باشد.

۲-۳- در محاسبه میزان نسبت مانده مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود از

مبالغ صورت و مخرج نسبت کسر می‌شود.

تبصره - وثایق تملیکی به ارزش کارشناسی اعلام شده توسط کارشناس رسمی دادگستری، پس از

گذشت دو سال از تاریخ تملک و انقضای مهلت مقرر در مجوز ذی‌ربط اخذ شده از بانک مرکزی

در محاسبه نسبت منظور می‌شود.

ماده ۳ - حد مجاز نسبت حداکثر به میزان هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) تعیین می‌شود.

ماده ۴ - مؤسسه اعتباری مکلف است اطلاعات مربوط به محاسبه اجزای صورت و مخرج نسبت را در پایان هر

ماه تهیه و حداکثر تا پانزدهم ماه بعد در قالب فرم‌های اعلامی از سوی بانک مرکزی به بانک مذکور

ارایه نماید.

ماده ۵- تخطی از مقررات این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی

کشور خواهد بود.

ماده ۶- تعیین سرفصل حساب‌های اجزای محاسباتی صورت و مخرج نسبت و نحوه تأثیر آن‌ها در محاسبه

نسبت، به تشخیص بانک مرکزی می‌باشد.

دستورالعمل «نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری» در شش ماده و یک تبصره در یک‌هزار و

دویستمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۹ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء

می‌باشد. این دستورالعمل جایگزین مصوبات یک‌هزار و یک‌صد و بیستمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۰ و یک‌هزار و یک‌صد و چهل و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۵/۱۰ شورای پول و اعتبار می‌شود.

«بخشنامه شماره ۹۴/۶۲۳۵۸ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۱۲ موضوع تأکید بر اجرای صحیح مفاد سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴ (پیرو ابلاغ سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴)»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی از سال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه‌های شماره ۹۴/۳۴۲۱۵ مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۴ و شماره ۹۴/۳۶۵۷۳ مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۶ در رابطه با سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴، بدین وسیله به اطلاع می‌رساند؛ علی‌رغم تأکیدات مکرر این بانک مبنی بر اجرای صحیح و دقیق ضوابط یادشده، بررسی‌های به عمل آمده و نیز اطلاعات واصله از عملکرد شبکه بانکی کشور حاکی از آن است که متأسفانه برخی از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی از مفاد ضوابط ابلاغی این بانک تخطی نموده و در بعضی موارد، رقابت ناسالم را مبنای تجهیز و تخصیص منابع خود قرار داده‌اند. از این‌رو، ضمن تأکید بر اجرای دقیق ضوابط قبلی، موارد ذیل را جهت تبیین بیشتر مفاد بخشنامه‌های قبلی اعلام می‌دارد:

۱. تمامی سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی (روز شمار)، اعم از سپرده‌های مفتوح قبل از تاریخ ابلاغ سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴ و سپرده‌های افتتاح شده پس از آن، مشمول مفاد سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴، موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۲۱۵ مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۴ بوده و آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف می‌باشد در چارچوب مفاد مقررات مزبور، متناسب با نرخ سود علی‌الحساب سایر انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری، حداکثر نرخ سود علی‌الحساب آن‌ها را تعیین و اعمال نماید.

۲. نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه مفتوح قبل از تاریخ ابلاغ سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴، مشمول نرخ‌های مندرج در قرارداد بوده، لیکن افتتاح و تمدید هر گونه سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه، صرفاً با درج حداکثر نرخ سود علی‌الحساب مندرج

- در سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴ (متناسب با طول دوره سپرده‌گذاری که برای سپرده‌های سرمایه‌گذاری یکساله حداکثر معادل ۲۰ درصد است) امکان‌پذیر خواهد بود.
۳. با توجه به این که بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری یکی از انواع بنگاه‌های اقتصادی بوده و باید در یکایک فعالیت‌های خود ملاحظات هزینه - منفعت را مدنظر داشته باشند، مقتضی است؛ اولاً، نرخ‌های سود علی‌الحساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری با توجه به مفاد سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴ متناسب با طول دوره سپرده‌گذاری و انتظارات آتی جهت کسب منافع حاصل از صرف منابع تجهیز شده در مصارف عقود اسلامی موضوع تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) تعیین گردد و ثانیاً، پرتفوی منابع تجهیز شده از محل انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری و نرخ سود علی‌الحساب هر یک از طبقات به نحوی تعیین گردد که با توجه به نرخ مؤثر بازده تسهیلات اعطایی (اعم از مشارکتی و غیرمشارکتی) و حداکثر میزان نرخ حق الوکاله آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی توجیه‌پذیر باشد.
۴. در ارتباط با تسهیلات اعطایی در قالب عقود مشارکتی، با توجه به تصریح سیاست‌های پولی و اعتباری نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۴ مبنی بر تعیین سقف نرخ سود مورد انتظار عقود مشارکتی در هنگام عقد قرارداد با مشتری معادل ۲۴ درصد و با عنایت به این که طرح‌های با نرخ سود مورد انتظار بالاتر از سقف تعیین شده موجب افزایش ریسک بانک‌ها و مؤسسات اعتباری می‌گردد، آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی مجاز به پذیرش طرح‌هایی با نرخ‌های بازده مورد انتظار بالاتر از ۲۴ درصد نمی‌باشد.
۵. علی‌رغم تأکیدات فراوان این بانک، از جمله بخشنامه شماره ۹۱/۶۲۶۶۸ مورخ ۱۳۹۱/۳/۱۰، حسب اطلاع واصله برخی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با هدف جلوگیری از خروج منابع، بالابردن نرخ سود مؤثر تسهیلات و یا تأمین وثایق معتبر جهت پوشش ریسک اعتباری، در زمان اعطای تسهیلات، اقدام به بلوکه نمودن بخشی از تسهیلات اعطایی به مشتریان، در قالب انواع سپرده‌ها (اعم از قرض‌الحسنه و سرمایه‌گذاری) می‌نمایند. شایان ذکر است؛ همان‌گونه که پیش‌تر نیز از سوی این بانک اعلام گردیده است، از آنجایی که تسهیلات اعطایی در قالب عقود اسلامی، باید در موضوع تسهیلات صرف گردد، این اقدام مغایر با روح قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) بوده و ضمن وارد بودن اشکال شرعی به این نحوه

عمل، اقدام فوق موجب بالا رفتن نرخ مؤثر سود تسهیلات و مآلاً تخطی از نرخ‌های مقرر توسط شورای پول و اعتبار می‌شود. از این رو مقتضی است؛ بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری ضمن توقف اقدامات مزبور، در اسرع وقت نسبت به آزادسازی و استرداد وجوه مزبور به تسهیلات‌گیرندگان اقدام نمایند.

با عنایت به جمیع موارد فوق، ضمن تأکید مجدد بر اجرای صحیح ضوابط و مقررات ابلاغی قبلی و نیز هشدار به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری که تابعه‌ها در این خصوص به قوانین و مقررات تمکین ننموده‌اند، مقتضی است دستور فرمایند، مراتب در اسرع وقت، به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق بعمل آید و نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای تابعه به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری این بانک ارسال گردد. ۵۵/۱۰۱۳/۲۴۰/س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۶۹۳۸۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۲۰ موضوع ابلاغ دستورالعمل نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع (ریالی)

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی (به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه)، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند؛ یکی از مواردی که موجب تمایز بین بانکداری ربوی و بانکداری بدون ربا (بهره) می‌گردد، نحوه رابطه بانک با سپرده‌گذاران در تأمین منابع مالی و رابطه بانک با تسهیلات‌گیرندگان در تخصیص منابع جمع‌آوری شده می‌باشد. در تأمین منابع مالی جهت اعطای تسهیلات، طبق مفاد ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)، به استثنای سپرده‌های قرض‌الحسنه، رابطه بین بانک و سپرده‌گذار، رابطه وکیل و موکل بوده و به بیانی دیگر بانک وکیل سپرده‌گذاران در صرف منابع مالی آن‌ها در عقود اسلامی مذکور در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات بعدی آن می‌باشد. در این صورت با توجه به ممزوج گردیدن منابع وکالتی با منابع اصالتی بانک، سود حاصل از اعطای تسهیلات به عنوان سود مشاع تلقی گردیده و می‌بایست طی سازوکاری عادلانه و منصفانه، سود متعلق به هر یک از ذینفعان بانک (سپرده‌گذاران و سهامداران) از یکدیگر تفکیک گردد. بدیهی است سود متعلق به سپرده‌گذاران پس از کسر حق الوکاله بانک، در صورت زیادت نسبت به سود علی‌الحساب پرداختی، باید بین سپرده‌گذاران تسهیم گردد.

با بذل عنایت به آنچه به صورت اجمالی به استحضار رسید، سازوکارهای مقرراتی دقیق، علمی و اجرایی و البته منصفانه جهت محاسبه و تقسیم سود مشاع بسیار مهم بوده و می‌تواند در راستای صیانت از منافع سپرده‌گذاران و نهایتاً حرکت به سمت اجرای دقیق‌تر ضوابط بانکداری بدون ربا (بهره) کمک شایانی نماید. چرا که در غیر این صورت، ضمن امکان تضييع حقوق هر یک از ذینفعان بانک، نظام بانکی کشور که بر پایه مبانی شرعی و اسلامی بنا نهاده شده است نیز در نیل به اهداف مورد نظر توفیقی نخواهد داشت. از این‌رو، در راستای تحقق اهداف یادشده، بانک مرکزی از ابتدای دهه ۸۰ اقدام به تهیه سازوکاری جهت محاسبه و تقسیم سود مشاع نمود، لیکن با توجه به اضافه شدن برخی عقود جدید به مجموعه عقود مذکور در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) طی ماده (۹۸) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران

و نیز لحاظ این مهم که ضوابط و مقررات بانکی در مسیری از بلوغ حرکت می‌کنند و مقتضیات و شرایط بیرونی بازرگاری آن‌ها را ناگزیر می‌نماید، این بانک از سنوات قبل بر آن شد تا ضوابط ناظر بر نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع را بازرگاری نماید. لذا در این راستا نسخه جدید «دستورالعمل نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع (ریالی)» به شرح پیوست تهیه گردید. دستورالعمل مورد اشاره، مشتمل بر هشت فصل مجزا به شرح زیر می‌باشد:

○ فصل اول: تعاریف و کلیات؛

○ فصل دوم: مصارف مشاع؛

○ فصل سوم: سود مشاع؛

○ فصل چهارم: نحوه محاسبه سهم سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذار؛

○ فصل پنجم: نحوه محاسبه و تسهیم مابه‌التفاوت سهم سود قطعی سپرده و سود علی‌الحساب پرداختی

به هر یک از انواع سپرده؛

○ فصل ششم: گزارش‌دهی و اخذ تأییدیه از بانک مرکزی؛

○ فصل هفتم: سایر موارد؛

○ فصل هشتم: مجازات.

در دستورالعمل مورد اشاره تلاش شده است با اتخاذ رویکردی متفاوت با ضوابط فعلی، فرآیند اجرایی محاسبه و تقسیم سود مشاع به نحو دقیق‌تری تبیین گردد. اهم موارد افتراق دستورالعمل پیشنهادی با ضوابط فعلی مورد اجرا به شرح ذیل می‌باشد:

۱. ارائه دامنه‌ای از تعاریف با هدف جلوگیری از تفسیر به رأی عبارات مندرج در متن دستورالعمل؛

۲. تبیین هر یک از اجزای محاسبه و تقسیم سود مشاع؛

۳. تعیین حداکثر حق الوکاله بکارگیری سپرده‌ها، سه درصد (۳٪) خالص منابع سپرده‌گذار (میانگین

مانده پایان هفته منابع سپرده‌گذار پس از کسر میانگین مانده پایان هفته سپرده قانونی تودیع

شده) برای هر یک از انواع سپرده‌های بکارگرفته شده جهت مصارف مشاع؛

۴. محاسبه و پرداخت سهم سود قطعی سپرده در مواقعی که بخشی از منابع سپرده‌گذاران در

موضوعی به غیر از مصارف مشاع صرف شده است؛

۵. تصویب رویه تعیین سهم متعلق به هر یک از انواع مختلف سپرده از مازاد سود دوره جاری در ابتدای هر دوره مالی و اطلاع‌رسانی عمومی حداکثر تا پایان سه ماهه اول آن دوره؛
 ۶. تعیین سازوکارهایی در خصوص سهیم نمودن تمامی سپرده‌های دخیل در ایجاد سود مشاع اعم از سپرده‌های مفتوح و بسته شده؛
 ۷. زمان‌بندی در خصوص مهلت ارائه محاسبات مربوط به سود مشاع دوره به بانک مرکزی و تأیید و یا تعیین مبلغ سود قطعی توسط بانک مرکزی، حداکثر تا چهار ماه پس از پایان دوره؛
 ۸. پرداخت سهم سود متعلق به هر یک از انواع مختلف سپرده حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از تصویب مجمع عمومی؛
 ۹. تعیین یکی از واحدهای سازمانی مرتبط مؤسسه اعتباری برای اجرایی نمودن مفاد ضوابط ابلاغی ظرف مدت یک ماه و اعلام آن به بانک مرکزی؛
 ۱۰. الزام مؤسسه اعتباری به ایجاد سامانه اطلاعاتی سود مشاع ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ دستورالعمل، به نحوی که؛ اولاً: اجزای محاسباتی سود مشاع و اطلاعات سپرده‌گذاران از آن قابل استخراج باشد، ثانیاً: حداکثر در مقاطع پایان هر هفته به روزرسانی شود و ثالثاً: زمینه دسترسی مستمر بازرسان بانک مرکزی به اطلاعات مزبور را از طریق خطوط شبکه فراهم نماید.
- با بذل عنایت به جمیع موارد فوق، ضمن آن که امید می‌رود دستورالعمل حاضر گامی کوچک اما مهم برای انطباق بیشتر عملیات بانکی با احکام و اصول منور شرع مقدس اسلام باشد و با اعلام این که، از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، تمامی ضوابط و مقررات مغایر کان‌لم یکن می‌گردد، خواهشمند است دستور فرمایند، ضمن تمهید مقدمات اجرای این دستورالعمل، مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ، بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق و نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای تابعه به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری این بانک ارسال گردد. ۵۵/۲۳۹۳۱۵۳/س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۲

پیوست: ۹ صفحه

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل

نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع

(ریالی)

فهرست مطالب

فصل اول: تعاریف و کلیات

فصل دوم: مصارف مشاع

فصل سوم: سود مشاع

فصل چهارم: نحوه محاسبه سهم سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذار

فصل پنجم: نحوه محاسبه و تسهیم مابه‌التفاوت سهم سود قطعی سپرده و سود علی‌الحساب پرداختی به هر یک از انواع سپرده

فصل ششم: گزارش‌دهی و اخذ تأییدیه از بانک مرکزی

فصل هفتم: سایر موارد

فصل هشتم: مجازات

«بسمه تعالی»

به استناد ماده (۵) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)، ماده (۱۰) آیین نامه فصل دوم قانون مذکور و تبصره‌های ذیل آن و به منظور رعایت حقوق سپرده‌گذاران و سهامداران مؤسسات اعتباری، «دستورالعمل نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع (ریالی)» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تهیه و تدوین می‌گردد.

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح زیر بکار می‌روند:

۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد؛

۱-۳- **سپرده:** سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار ریالی؛

۱-۴- **سپرده‌گذار:** هر شخصی که نزد مؤسسه اعتباری حساب سپرده افتتاح نموده است؛

۱-۵- **منابع سپرده‌گذار:** وجوهی که مؤسسه اعتباری در قالب سپرده از سپرده‌گذار قبول می‌نماید؛

۱-۶- **خالص منابع سپرده‌گذار:** میانگین مانده پایان هفته منابع سپرده‌گذار پس از کسر میانگین مانده پایان هفته سپرده قانونی تودیع شده؛

۱-۷- **مصارف مشاع:** وجوه ریالی که در عملیات موضوع تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و ماده (۹۸) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه، مصرف می‌گردد. میانگین مانده وجوه مزبور در پایان هفته‌های دوره، ملاک محاسبه می‌باشد؛

۸-۱- **خالص مصارف مشاع:** مصارف مشاع پس از کسر سود سال‌های آینده، سود معوق، وجه التزام تأخیر

تأدیه دین معوق، وجوه دریافتی مضاربه و حساب مشترک مشارکت مدنی؛

۹-۱- **منابع بانک:** مابه‌التفاوت خالص مصارف مشاع با خالص منابع سپرده‌گذار؛

۱۰-۱- **سود مشاع:** منافع ریالی حاصل از بکارگیری خالص منابع سپرده‌گذار و منابع بانک در مصارف

مشاع؛

۱۱-۱- **دوره:** سال مالی که در اساسنامه مؤسسه اعتباری تعیین شده است؛

۱۲-۱- **روز کاری:** تمامی روزهای هفته به استثنای روز جمعه و تعطیلات رسمی.

ماده ۲- این دستورالعمل صرفاً ناظر بر نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع ریالی بوده و نحوه محاسبه سود

مشاع ارزی و سهم سود قطعی متعلق به سپرده‌گذاران ارزی، از شمول این دستورالعمل خارج

می‌باشد.

ماده ۳- در تعیین خالص مصارف مشاع و خالص منابع سپرده‌گذار، مانده‌های آخرین روز کاری هر هفته در دوره

مورد محاسبه ملاک عمل قرار می‌گیرد.

تبصره ۱- چنان‌چه پایان دوره مورد محاسبه منطبق با آخرین روز کاری هفته نباشد، مانده آخرین روز

تقویمی دوره به عنوان مانده آخرین هفته دوره مزبور در محاسبات لحاظ می‌گردد.

ماده ۴- حداکثر حق الوکاله بکارگیری سپرده‌ها، سه درصد (۳٪) خالص منابع سپرده‌گذار برای هر یک از انواع

سپرده‌های بکارگرفته شده جهت مصارف مشاع، تعیین می‌گردد.

تبصره ۱- چنان‌چه میزان خالص مصارف مشاع از خالص منابع سپرده‌گذار کمتر و نرخ حق الوکاله برای

تمامی انواع سپرده یکسان باشد، مبلغ خالص مصارف مشاع مبنای محاسبه حق الوکاله می‌باشد.

تبصره ۲- چنان‌چه میزان خالص مصارف مشاع از خالص منابع سپرده‌گذار کمتر و نرخ حق الوکاله برای

هر یک از انواع سپرده متفاوت باشد، جهت محاسبه حق الوکاله، ابتدا مبلغ مابه‌التفاوت خالص

مصارف مشاع و خالص منابع سپرده‌گذار متناسباً از هر یک از انواع سپرده‌های مزبور کسر و

سپس میزان حق الوکاله بر مبنای خالص سپرده‌های مصرف شده محاسبه می‌شود.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است نرخ حق الوکاله بکارگیری سپرده را پس از تصویب توسط هیأت مدیره، قبل از آغاز هر دوره، از طریق روزنامه‌های کثیرالانتشار و پایگاه اطلاع‌رسانی، به اطلاع عموم برساند.

تبصره - افزایش نرخ حق الوکاله بکارگیری سپرده‌ها، پس از اطلاع‌رسانی عمومی مجاز نمی‌باشد.

فصل دوم: مصارف مشاع

ماده ۶- مصارف مشاع شامل موارد زیر می‌باشد:

۱-۶- مانده اصل تسهیلات اعطایی در قالب عقود مصرح در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و ماده (۹۸) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه؛

۲-۶- سود دریافتی و وجه التزام تأخیر تأدیه دین دریافتی تسهیلات اعطایی؛

۳-۶- سرمایه‌گذاری در سهام پس از کسر مازاد تجدید ارزیابی و ذخیره کاهش ارزش سهام (مطابق با استاندارد حسابداری مربوط)؛

۴-۶- سرمایه‌گذاری در سایر اوراق بهادار نظیر اوراق مشارکت؛

۵-۶- سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد سایر مؤسسات اعتباری؛

۶-۶- مطالبات از دولت شامل اصل تسهیلات اعطایی، سود دریافتی و وجه التزام تأخیر تأدیه دین دریافتی تسهیلات اعطایی؛

۷-۶- وجوه پرداختی توسط مؤسسه اعتباری در قالب عقود مصرح در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و ماده (۹۸) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه قبل از انتقال به سرفصل حساب تسهیلات اعطایی، از جمله؛ کار در جریان جعاله، اموال در جریان ساخت استصناع و بدهکاران بابت کارت‌های اعتباری پرداخت شده؛

تبصره ۱- به منظور محاسبه خالص مصارف مشاع، سود سال‌های آینده، سود معوق، وجه التزام تأخیر تأدیه دین معوق، وجوه دریافتی مضاربه و حساب مشترک مشارکت مدنی از مانده مصارف مشاع کسر می‌گردد.

تبصره ۲- آن بخش از مطالبات از دولت اعم از اصل، سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین که بر اساس توافق انجام شده فی‌مابین مؤسسه اعتباری و دولت، مبلغ آن ثابت و نحوه بازپرداخت آن تعیین گردیده است (اعم از این که کماکان در سرفصل حساب «مطالبات از دولت» منعکس می‌باشد و یا به سرفصل حساب دیگری منتقل شده باشد)، از شمول محاسبه در مصارف مشاع مستثنی می‌باشد.

تبصره ۳- وجوه پرداختی توسط مؤسسه اعتباری برای بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده و بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده، در قالب عقود مصرح در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و ماده (۹۸) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه نبوده و در محاسبه مصارف مشاع لحاظ نمی‌گردد.

تبصره ۴- تسهیلات اعطایی به کارکنان از شمول محاسبه در مصارف مشاع مستثنی می‌باشد.

فصل سوم: سود مشاع

ماده ۷- سود مشاع شامل موارد زیر می‌باشد:

۱-۷- درآمد حاصل از اعطای تسهیلات در قالب عقود موضوع تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و ماده (۹۸) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه، (اعم از سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین)، از جمله خالص درآمدهای مکتسبه از سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار اسلامی (مشتمل بر درآمد نگهداری، خالص درآمد یا هزینه ناشی از تعدیلات پایان دوره و سود یا زیان فروش، مطابق با استاندارد حسابداری مربوط)؛

۲-۷- سود حاصل از سپرده‌گذاری نزد سایر مؤسسات اعتباری؛

تبصره - درآمد حاصل از موارد مذکور در تبصره‌های (۳) و (۴) ماده (۶) این دستورالعمل از شمول محاسبه در سود مشاع مستثنی می‌باشد.

فصل چهارم: نحوه محاسبه سهم سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذار

ماده ۸- سهم سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران به شرح زیر محاسبه می‌شود:

حق‌الوکاله بکارگیری سپرده‌ها - [جایزه سپرده قانونی مربوط به سپرده + (سود مشاع) × $\frac{\text{خالص منابع سپرده‌گذار}}{\text{خالص مصارف مشاع}}$] = سهم سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران

تبصره - چنانچه نسبت خالص منابع سپرده‌گذار به خالص مصارف مشاع بیش از یک باشد، سهم سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران کماکان وفق مفاد این ماده محاسبه می‌گردد.

فصل پنجم: نحوه محاسبه و تسهیم مابه‌التفاوت سهم سود قطعی سپرده و سود علی‌الحساب پرداختی به هر یک از

انواع سپرده

ماده ۹- حداکثر تا دو ماه پس از پایان هر دوره، مابه‌التفاوت سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران و سود

علی‌الحساب پرداختی به آنان برای دوره مزبور توسط مؤسسه اعتباری مورد محاسبه قرار می‌گیرد.

۹-۱- چنانچه سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران مساوی با سود علی‌الحساب پرداختی باشد،

سود علی‌الحساب پرداختی به آنان، قطعی محسوب شده و مابه‌التفاوتی پرداخت نمی‌گردد.

۹-۲- در صورتی که سهم سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران کمتر از سود علی‌الحساب

پرداختی باشد، سود علی‌الحساب پرداختی به آنان، قطعی محسوب می‌گردد. در این حالت،

مؤسسه اعتباری مازاد پرداختی را هبه نموده و مجاز به مطالبه آن از سپرده‌گذاران نمی‌باشد.

۹-۳- چنانچه سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران بیش از سود علی‌الحساب پرداختی باشد،

مازاد سود بر اساس رویه از پیش تعیین شده در ماده (۱۰) بین آنان تسهیم می‌شود.

ماده ۱۰- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری در ابتدای هر دوره مالی رویه موردنظر برای تعیین سهم متعلق به هر یک

از انواع مختلف سپرده از مازاد سود دوره جاری را تصویب و حداکثر تا پایان سه ماهه اول آن دوره،

از طریق روزنامه‌های کثیرالانتشار و پایگاه اطلاع‌رسانی، به اطلاع عموم می‌رساند.

تبصره - رویه موضوع این ماده باید به نحوی باشد که به تمامی انواع سپرده شامل کوتاه‌مدت عادی، کوتاه‌مدت ویژه، بلندمدت یک‌ساله، دو‌ساله، سه‌ساله، چهارساله و پنج‌ساله سهمی تعلق گیرد.

ماده ۱۱- پس از محاسبه سهم هر یک از انواع سپرده از مازاد سود، مبلغ مزبور متناسب با مانده و مدت هر یک از سپرده‌ها در دوره مورد محاسبه بین آن‌ها تسهیم می‌شود.

تبصره - به سپرده‌هایی که طی دوره مورد محاسبه دارای مانده بوده لیکن در مقطع مورد محاسبه (پایان دوره) مفتوح نمی‌باشد نیز وفق مفاد این ماده مازاد سود تعلق می‌گیرد.

ماده ۱۲- سهم متعلق به هر یک از انواع مختلف سپرده از مازاد سود باید حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از تصویب مجمع عمومی مؤسسه اعتباری، به ترتیب مقرر در این دستورالعمل به سپرده‌گذاران پرداخت گردد.

تبصره - مؤسسه اعتباری جهت پرداخت سهم متعلق به سپرده‌های موضوع تبصره ذیل ماده (۱۱)، نسبت به شناسایی سایر حساب‌های سپرده‌گذاران مذکور در همان مؤسسه اعتباری و یا یافتن صاحبان سپرده‌های مزبور از طریق مدارک مثبت و اطلاع‌رسانی به آنان اقدام می‌نماید.

فصل ششم: گزارش‌دهی و اخذ تأییدیه از بانک مرکزی

ماده ۱۳- نحوه محاسبه سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران و مابه‌التفاوت آن با سود علی‌الحساب پرداختی هر دوره، با ذکر جزئیات کامل در خصوص اجزای محاسباتی موضوع این دستورالعمل پس از تأیید حسابرس مستقل به منظور بررسی و تأیید بانک مرکزی، باید حداکثر دو ماه پس از پایان دوره مزبور، توسط مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی ارسال گردد.

تبصره - بانک مرکزی موظف است، حداکثر ظرف مدت دو ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، جداول و فرم‌های مورد نیاز جهت ارسال اطلاعات توسط مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی و نحوه افشای اطلاعات در یادداشت پیوست صورت‌های مالی، موضوع ماده (۱۷) را تدوین و به شبکه بانکی کشور ابلاغ نماید.

ماده ۱۴- بانک مرکزی حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از وصول اطلاعات مزبور، مراتب تأیید یا عدم تأیید خود را در خصوص محاسبات مؤسسه اعتباری به صورت کتبی اعلام می‌نماید.

ماده ۱۵- چنانچه بنا به هر دلیلی، بانک مرکزی مراتب عدم تأیید خود را در خصوص محاسبات مؤسسه اعتباری اعلام نماید، مؤسسه اعتباری ذی‌ربط باید حداکثر ظرف مدت پانزده روز نسبت به اصلاح محاسبات مطابق با نظر بانک مرکزی اقدام و مراتب را جهت اخذ تأییدیه نهایی به آن بانک ارسال نماید.

ماده ۱۶- بانک مرکزی حداکثر ظرف مدت پانزده روز پس از وصول اطلاعات موضوع ماده قبل، نظر نهایی خود را در خصوص محاسبات مؤسسه اعتباری به صورت کتبی اعلام می‌نماید. در صورت عدم تأیید مجدد محاسبات مؤسسه اعتباری توسط بانک مرکزی، محاسبات بانک مرکزی در خصوص سهم سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران و مابه‌التفاوت آن با سود علی‌الحساب پرداختی، ملاک عمل می‌باشد.

ماده ۱۷- اطلاعات مربوط به نحوه محاسبه سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران، مابه‌التفاوت سود قطعی با سود علی‌الحساب پرداختی و سهم متعلق به هر یک از انواع مختلف سپرده از مازاد سود، پس از تأیید بانک مرکزی، باید به عنوان یادداشت مستقل در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری افشا گردد. تصویب صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری توسط مجمع عمومی، قبل از اخذ تأییدیه از بانک مرکزی در خصوص موضوع این ماده، ممنوع است.

فصل هفتم: سایر موارد

ماده ۱۸- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مکلف است جهت اجرایی نمودن مفاد این ضوابط، ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، واحد سازمانی مرتبط را تعیین و به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۱۹- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری باید واحد سازمانی موضوع ماده (۱۸) را موظف نماید تا حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، سامانه اطلاعاتی ایجاد نماید که حداقل اطلاعات زیر از

سامانه مزبور برای هر یک از دوره‌های مورد محاسبه به نحو مطلوب و در مهلت مقرر، قابل استخراج باشد:

۱۹-۱- مانده پایان هفته هر یک از انواع سپرده‌ها؛

۱۹-۲- مانده پایان هفته سپرده قانونی مربوط به هر یک از انواع سپرده‌ها؛

۱۹-۳- مانده پایان هفته هر یک از اجزای تشکیل‌دهنده مصارف مشاع؛

۱۹-۴- مانده پایان هفته هر یک از موارد مکسوره از مصارف مشاع، موضوع تبصره (۱) ذیل ماده (۶)

این دستورالعمل؛

۱۹-۵- مانده هر یک از اجزای تشکیل‌دهنده سود مشاع؛

۱۹-۶- جایزه سپرده قانونی مربوط به هر یک از انواع سپرده‌ها؛

۱۹-۷- حق الوکاله بکارگیری سپرده‌ها برای هر یک از انواع سپرده‌ها؛

۱۹-۸- مانده سود علی‌الحساب پرداختی به انواع سپرده‌ها؛

۱۹-۹- سهم سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران و مابه‌التفاوت آن با سود علی‌الحساب

پرداختی؛

۱۹-۱۰- مشخصات و مانده هر یک از سپرده‌های مفتوح و بسته شده در دوره مورد محاسبه؛

۱۹-۱۱- سهم هر یک از سپرده‌ها از مازاد سود قطعی؛

۱۹-۱۲- مشخصات فردی، آدرس، کدپستی، تلفن و سایر حساب‌های هر سپرده‌گذار؛

۱۹-۱۳- سایر اطلاعات ضروری به تشخیص و اعلام بانک مرکزی.

تبصره ۱- هنگام مراجعه سپرده‌گذار جهت فسخ قرارداد سپرده و یا بستن حساب سپرده در سررسید،

باید اطلاعات مربوط به سپرده‌گذار از جمله آدرس، کدپستی و تلفن وی در بانک اطلاعاتی

موضوع این ماده به روز گردد.

تبصره ۲- اطلاعات مندرج در سامانه موضوع این ماده باید حداکثر در مقاطع پایان هر هفته به روز شود و زمینه دسترسی مستمر بازرسان بانک مرکزی به اطلاعات مزبور از طریق خطوط شبکه فراهم گردد.

تبصره ۳- چنانچه مؤسسه اعتباری تمهیدات لازم در خصوص ایجاد و پیاده‌سازی سامانه اطلاعاتی موضوع این ماده را ظرف مهلت مقرر و به نحو مطلوب فراهم ننماید، محاسبات بانک مرکزی در خصوص سهم سود قطعی سپرده متعلق به سپرده‌گذاران و مابه‌التفاوت آن با سود علی‌الحساب برداختی، ملاک عمل می‌باشد.

ماده ۲۰- اطلاعات و گزارش‌های سامانه اطلاعاتی موضوع ماده (۱۹) باید طبق مفاد «آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها» نگهداری شود.

ماده ۲۱- تعیین سرفصل حساب‌های هر یک از اجزای محاسباتی موضوع این دستورالعمل و نحوه تأثیر آن‌ها در محاسبات، به تشخیص بانک مرکزی می‌باشد.

فصل هشتم: مجازات

ماده ۲۲- تخطی از مقررات این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

«دستورالعمل نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع (ریالی)» در ۲۲ ماده و ۱۷ تبصره در یک‌هزار و دویستمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۹ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء بوده و از آن تاریخ تمامی ضوابط و مقررات مغایر با این دستورالعمل منسوخ می‌گردد.

«بخشنامه شماره ۹۴/۶۹۶۴۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۲۰ موضوع ابلاغ شرح بند (ب) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ با اشاره به برخی تضمین‌های قابل قبول برای اعطای تسهیلات بانکی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌ها (به استثنای بانک‌های فرض الحسنه)، شرکت دولتی پست بانک و

مؤسسات اعتباری ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، با اشاره به ابلاغیه شماره ۱۶۰۵۷۰ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۷ مقام محترم ریاست جمهوری در خصوص «قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور»، بدین وسیله شرح بند (ب) تبصره (۱۱) قانون مذکور جهت استحضار و اجراء ابلاغ می‌گردد:

” بند (ب) تبصره (۱۱) – برای تسهیل و تسریع در انعقاد قراردادهای سرمایه‌گذاری و به منظور جلب انگیزه سرمایه‌گذاری در طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کشور، بانک‌های عامل مکلفند قراردادهای خرید تضمین کالاها و خدمات تولیدشده بخش غیردولتی و بیع متقابل منعقد شده با دستگاه‌های اجرایی در این گونه طرح‌ها را به عنوان تضمین‌های قابل قبول برای اعطای تسهیلات بانکی تلقی نمایند.“

خواهشمند است دستور فرمایند، ضمن تمهید مقدمات اجرای تکلیف قانونی یادشده، مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن، تأکید و نظارت دقیق

گردد. ۲۳۸۲۹۲۹/ق

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پول‌شویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۰۳۳۳۲ مورخ ۹۴/۲۳/۰۴/۱۳۹۴ موضوع ابلاغ دستورالعمل حسابداری تسهیلات و تعهدات سندیکایی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند؛ «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی» در سال گذشته طی بخشنامه شماره ۹۳/۲۰۹۰۵۳ مورخ ۹۳/۸/۴ ۱۳۹۳ به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید. به موجب تبصره ذیل ماده (۱۰) دستورالعمل مورد اشاره مقرر شد رویه‌های حسابداری مربوط به عملیات سندیکایی توسط بانک مرکزی تدوین گردد. لذا در راستای تکلیف یادشده و با هدف ایجاد وحدت رویه، شناسایی و ثبت دقیق رویدادهای مالی مربوط به تسهیلات و تعهدات سندیکایی در مؤسسات اعتباری و نیز ارتقاء شفافیت صورت‌های مالی آن‌ها، مستند به ماده (۸۶) آیین‌نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی و نیز مصوبات پانصد و سی و یکمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۴/۳ شورای محترم پول و اعتبار، نسبت به تهیه و تدوین «دستورالعمل حسابداری تسهیلات و تعهدات سندیکایی» به شرح پیوست اقدام گردید.

در تهیه «دستورالعمل حسابداری تسهیلات و تعهدات سندیکایی» تلاش شده است همانند «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی» رویکردی فرآیندی اتخاذ و رویدادهای مالی مربوط به عملیات سندیکایی، به ترتیب وقوع در قالب ثبت‌های حسابداری در دفاتر مالی اعضای سندیکا به تصویر کشیده شود. همچنین با هدف تبیین هر چه بهتر و مطلوب‌تر مفاد دستورالعمل، انواع رویدادهای مالی مذکور در آن، در قالب جداول مقایسه‌ای حاوی ثبت‌های حسابداری در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل و ثبت‌های حسابداری در دفاتر سایر اعضای سندیکا به شرح پیوست‌های شماره (۱) و (۲) دستورالعمل ابلاغی ارائه شده است.

شایان ذکر است؛ با عنایت به تنوع انواع و اقسام تسهیلات و تعهدات موضوع عملیات سندیکایی، نسخه پیوست «دستورالعمل حسابداری تسهیلات و تعهدات سندیکایی» با رویکرد ارائه نمونه ثبت‌های حسابداری رویدادهای مالی مرتبط با عملیات سندیکایی، در دو بخش عملیات حسابداری تسهیلات سندیکایی با فرض اعطای تسهیلات سندیکایی در قالب عقد مرابحه و نیز عملیات حسابداری تعهدات سندیکایی با فرض ایجاد تعهدات سندیکایی در قالب ضمانت‌نامه تهیه و روابط مالی فی‌مابین اعضای سندیکا در هر یک به طور مجزا تبیین شده است. بنابراین در صورت اعطاء/ایجاد سایر انواع تسهیلات و تعهدات سندیکایی، آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف می‌باشد در چارچوب دستورالعمل حسابداری تسهیلات یا تعهدات مزبور و با

نظر داشت به چارچوب و رویه‌های حسابداری اعلامی در دستورالعمل پیوست، نسبت به ثبت و ضبط رویدادهای مالی مربوط در دفاتر خود اقدام نماید.

با توجه به فراز پایانی «دستورالعمل حسابداری تسهیلات و تعهدات سندیکایی» مبنی بر لازم‌الاجراء بودن مفاد آن در خصوص تسهیلات و تعهدات سندیکایی که از تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۴ به بعد اعطاء/ایجاد گردیده‌اند، آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف است؛ در چارچوب مفاد بندهای (۳۹) و (۴۰) استاندارد حسابداری شماره (۶) با عنوان «گزارش عملکرد مالی»، ثبت‌های حسابداری اصلاحی لازم را وفق مفاد دستورالعمل ابلاغی، در دفاتر خود اعمال نماید.

با عنایت به موارد فوق، ضمن ارسال یک نسخه از «دستورالعمل حسابداری تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، خواهشمند است دستور فرمایند، مقدمات اجرای موارد مطروحه تمهید و مراتب به قید تسریع، به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق شود. همچنین مقتضی است نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به مدیریت کل نظارت بر بانکها

و مؤسسات اعتباری این بانک ارسال گردد. ۵۵۷/۲۴۳۰۰۲۷/س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل حسابداری تسهیلات و تعهدات سندیکایی

گروه مطالعاتی حسابداری و مالی

فهرست مطالب

مقدمه:

بخش اول: عملیات حسابداری تسهیلات سندیکایی:

- ۱- ثبت‌های حسابداری ارایه خدمات مربوط به شناسایی، اعتبارسنجی و ارزیابی وثایق:
- ۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد مشارکت‌نامه:
- ۳- ثبت‌های حسابداری افتتاح حساب سپرده نزد مؤسسه اعتباری عامل و واریز سهم‌الشرکه سایر اعضای سندیکا در حساب‌های افتتاح شده و نیز اخذ پیش‌دریافت از مشتری: ۷۰
- ۴- ثبت حسابداری تعلق سود به سپرده سرمایه‌گذاری اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل و واریز به حساب جاری آن‌ها:
- ۵- ثبت‌های حسابداری وثایق مأخوذه:
- ۶- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد با مشتری و اعطای تسهیلات:
- ۷- ثبت‌های حسابداری بازپرداخت با فرض اعطای تسهیلات در قالب عقد مراحه نسیه اقساطی:
- ۸- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات در مقطع تهیه صورت‌های مالی:
- ۹- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین:
- ۱۰- ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات پس از سررسید و قبل از انتقال به طبقات غیرجاری:
- ۱۱- ثبت حسابداری وصول تسهیلات قبل از سررسید:
- ۱۲- ثبت حسابداری واریز باقیمانده وجه سپرده‌های اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل به حساب جاری آن‌ها:
- ۱۳- ثبت‌های حسابداری در زمان تسویه قرارداد با مشتری:

بخش دوم: عملیات حسابداری تعهدات سندیکایی:

- ۱- ثبت‌های حسابداری ارایه خدمات مربوط به شناسایی، اعتبارسنجی و ارزیابی وثایق:
- ۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد مشارکت‌نامه:
- ۳- ثبت‌های حسابداری افتتاح حساب سپرده نزد مؤسسه اعتباری عامل و واریز سهم‌الشرکه سایر اعضای سندیکا در حساب‌های افتتاح شده و نیز اخذ سپرده نقدی از مشتری:
- ۴- ثبت حسابداری تعلق سود به سپرده سرمایه‌گذاری اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل و واریز به حساب جاری آن‌ها:
- ۵- ثبت‌های حسابداری وثایق مأخوذه:
- ۶- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد با مشتری و صدور ضمانت‌نامه:
- ۷- ثبت‌های حسابداری اخذ کارمزد ضمانت‌نامه:

- 8- ثبت‌های حسابداری پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذینفع:
- 9- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین:
- 10- ثبت‌های حسابداری وصول وجه ضمانت‌نامه از متقاضی:
- 11- ثبت حسابداری واریز باقیمانده وجه سپرده‌های اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل به حساب جاری آن‌ها:
- 12- ثبت‌های حسابداری در زمان تسویه قرارداد با مشتری:
- 13- ثبت‌های حسابداری برگشت تعهدات در زمان تسویه قرارداد با مشتری، در صورت عدم پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذینفع:

«بسمه‌تعالی»

«دستورالعمل حسابداری تسهیلات و تعهدات سندیکایی»

مقدمه:

کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری با هدف ایجاد وحدت رویه، شناسایی و ثبت دقیق رویدادهای مالی مربوط به تسهیلات و تعهدات سندیکایی در مؤسسات اعتباری و نیز ارتقاء شفافیت صورت‌های مالی آن‌ها، به استناد ماده (۸۶) آیین‌نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی، بند (۲) از پانصد و سی و یکمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۴/۳ شورای محترم پول و اعتبار و نیز تبصره ذیل ماده (۱۰) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، موضوع شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۶/۱۶ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، «دستورالعمل حسابداری تسهیلات و تعهدات سندیکایی» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود را به شرح زیر تصویب نمود:

بخش اول: عملیات حسابداری تسهیلات سندیکایی:

عملیات حسابداری مربوط به تسهیلات سندیکایی با فرض اعطای تسهیلات در قالب عقد مرابحه به شرح ذیل می‌باشد:

۱- ثبت‌های حسابداری ارایه خدمات مربوط به شناسایی، اعتبارسنجی و ارزیابی وثایق:

۱-۱- به استناد ماده (۴۳) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، مؤسسه اعتباری پیشگام می‌تواند بابت ارایه خدمات مربوط به شناسایی و اعتبارسنجی مقدماتی مشتری، وفق شرایط و مبالغ مندرج در ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی، صرف‌نظر از تشکیل نهایی سندیکا، مبالغی را تحت عنوان کارمزد از مشتری دریافت و به حساب درآمدهای خود منظور نماید. در صورت دریافت مبلغ مزبور، رویداد مالی یادشده به شرح ذیل در دفاتر مؤسسه اعتباری پیشگام ثبت می‌گردد:

به مبلغ کارمزد متعلقه وصول شده

xxxx

بده: صندوق یا حساب مشتری

(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)

به مبلغ کارمزد متعلقه وصول شده

xxxx

بسی: حساب کارمزد دریافتی

(کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)

۱-۲- به استناد ماده (۴۴) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، تمامی هزینه‌های مترتب بر موضوع فعالیت سندیکا، نظیر شناسایی کامل و اعتبارسنجی نهایی مشتری، کارشناسی طرح، ارزیابی وثایق، اعطا/ایجاد و وصول و تسویه تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی که بر عهده مشتری یا ذی‌نفع می‌باشد، وفق شرایط و مبالغ مندرج در ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی، توسط مؤسسه اعتباری عامل اخذ و به ترتیبات مقرر در این دستورالعمل، متناسب با سهم‌الشرکه هر یک از اعضا و یا عضو سندیکایی که خدمت مزبور را حسب توافقات فی‌مابین انجام داده است، پرداخت می‌گردد. همچنین طبق ماده (۳۱) دستورالعمل مورد اشاره، مؤسسه اعتباری عامل موظف است، تمامی وجوه دریافتی از مشتری بابت اصل، سود، وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین و کارمزد را ابتدا در بستانکار «حساب مشترک سندیکایی» ثبت و در همان روز متناسب با سهم‌الشرکه هر یک از اعضای سندیکا، به حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری آن‌ها نزد خود واریز نماید. لذا در این ارتباط رویدادهای مالی ذیل ثبت می‌گردد:

۱-۲-۱- ثبت دریافت وجه از مشتری توسط مؤسسه اعتباری عامل و واریز آن به حساب مشترک سندیکایی در دفاتر

مؤسسه اعتباری مزبور:

به مبلغ دریافتی از متقاضی ××××

بد: صندوق/حساب مشتری

(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)

به مبلغ دریافتی از متقاضی ××××

بس: حساب مشترک سندیکایی

(کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)

۱-۲-۲- ثبت شناسایی کارمزد سهم مؤسسه اعتباری عامل و واریز سهم سایر اعضای سندیکا به حساب آن‌ها در دفاتر

مؤسسه اعتباری عامل:

به مبلغ دریافتی از متقاضی ××××

بد: حساب مشترک سندیکایی

(کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)

به مبلغ سهم سایر اعضای سندیکا ××××

بس: حساب سپرده جاری بانک‌ها

(کد حساب: ۳/۲/۰۱۷۰)

از کارمزد واصله

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل ××××

بس: حساب کارمزد دریافتی

(کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)

از کارمزد واصله

۱-۲-۳- ثبت وصول و شناسایی کارمزد در دفاتر سایر مؤسسات اعتباری:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری مزبور از کارمزد واصله	××××	بد: حساب جاری نزد بانکها (کد حساب: ۳/۱/۰۱۳۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری مزبور از کارمزد واصله	××××	بس: حساب کارمزد دریافتی (کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)

توضیح: بدیهی است، چنانچه دریافت وجه نقد از مشتری توسط مؤسسه اعتباری عامل مقدم یا مؤخر بر زمان ارائه خدمات باشد، مؤسسه اعتباری عامل و نیز هر یک از مؤسسات اعتباری ذی ربط موظف می‌باشند طبق فرض تعهدی، درآمد مربوط را پس از ارائه خدمات موضوع این بند شناسایی و ثبت‌های مرتبط با دریافت وجه را در زمان وصول، حسب مورد در دفاتر خود اعمال نمایند.

۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد مشارکت‌نامه:

۱-۲- به استناد ماده (۱۸) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، اعضای سندیکا موظفند قبل از اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی، در چارچوب مفاد دستورالعمل مزبور اقدام به انعقاد مشارکت‌نامه نمایند. پس از امضای مشارکت‌نامه، هر یک از اعضای سندیکا (اعم از مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا) موظفند به میزان تعهدات خود در قبال تسهیلات و تعهدات سندیکایی، ثبت حسابداری زیر را در دفاتر خود اعمال نمایند:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از تسهیلات و تعهدات سندیکایی	××××	بد: طرف تعهدات بانک بابت تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۱۷۶ و ۵/۳/۱/۰۱۷۵)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از تسهیلات و تعهدات سندیکایی	××××	بس: تعهدات بانک بابت تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۱۷۶ و ۵/۳/۲/۰۱۷۵)

۳- ثبت‌های حسابداری افتتاح حساب سپرده نزد مؤسسه اعتباری عامل و واریز سهم‌الشرکه سایر اعضای

سندیکا در حساب‌های افتتاح شده و نیز اخذ پیش‌دریافت از مشتری:

۳-۱- با توجه به ماده (۲۳) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، مؤسسه اعتباری عامل موظف است پس از تصویب پیش‌نویس قرارداد سندیکایی و قبل از انعقاد آن، برای هر یک از اعضای سندیکا نزد خود یک حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار (به تفکیک ریالی و ارزی) به منظور دریافت وجه سهم‌الشرکه تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی و یک حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری (به تفکیک ریالی و ارزی) جهت واریز وجوه دریافتی از مشتری بابت منظور نمودن سهم هر یک از اعضای سندیکا از اصل، سود، وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین و سایر عواید وصول شده، افتتاح نماید. ثبت افتتاح حساب‌های مزبور در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل برای هر یک از اعضای سندیکا به شرح زیر می‌باشد:

۳-۱-۱- افتتاح حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار

به مبلغ سپرده افتتاح شده	××××	بد: صندوق/حساب مؤسسه اعتباری ... (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	}
به مبلغ سپرده افتتاح شده	××××	بی: حساب بین‌بانک‌ها - سپرده سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بابت تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۴۰)	
۳-۱-۲- افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری			

به مبلغ سپرده افتتاح شده	××××	بد: صندوق/حساب مؤسسه اعتباری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	}
به مبلغ سپرده افتتاح شده	××××	بی: حساب سپرده جاری بانک‌ها (کد حساب: ۳/۲/۰۱۷۰)	

۲-۳- با توجه به ماده (۲۳) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، سایر اعضای سندیکا نیز موظف می‌باشند هم‌زمان با افتتاح حساب نزد مؤسسه اعتباری عامل، ثبت‌های حسابداری زیر را در دفاتر خود اعمال نمایند:

۲-۳-۱- افتتاح حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار

به مبلغ سپرده افتتاح شده	××××	بده حساب بین‌بانک‌ها - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)
به مبلغ سپرده افتتاح شده	××××	بس: صندوق/حساب نزد مؤسسه اعتباری عامل (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)

۲-۳-۲- افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری

به مبلغ سپرده افتتاح شده	××××	بده حساب جاری نزد بانک‌ها (کد حساب: ۳/۱/۰۱۳۰)
به مبلغ سپرده افتتاح شده	××××	بس: صندوق/حساب نزد مؤسسه اعتباری عامل (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)

توضیح ۱: به موجب ماده (۲۴) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، اعضای سندیکا مکلفند پس از تصویب پیش‌نویس قرارداد سندیکایی در کمیته سندیکایی، با اعلام مؤسسه اعتباری عامل، به منظور فراهم شدن زمینه امضا و اجرای قرارداد سندیکایی، در اسرع وقت سهم‌الشرکه خود را بابت تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی به حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار تعیین شده واریز نمایند. در این صورت، به مبلغ واریز شده به حساب سپرده سرمایه‌گذاری، ثبت‌های ردیف (۱-۳) و (۱-۲-۳) به ترتیب در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا اعمال خواهد شد.

توضیح ۲: متناسب با واریز وجوه تعهد شده توسط هر یک از اعضای سندیکا به حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسه اعتباری عامل، ثبت ردیف (۱-۲) که در زمان انعقاد مشارکت‌نامه توسط هر یک از اعضای سندیکا اعمال گردیده بود، برگشت می‌شود.

۳-۳-۳- با توجه به ماده (۲۷) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، مؤسسه اعتباری عامل موظف است تمامی وجوه دریافتی از مشتری بابت سپرده نقدی ضمانت‌نامه، پیش‌دریافت و میان‌دریافت را متناسب با سهم‌الشرکه هر یک از اعضای سندیکا به حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار موضوع ماده (۲۳) واریز نماید. بنابراین در صورت دریافت وجوه مزبور، ثبت‌های حسابداری دریافت و واریز به حساب‌های اعضای سندیکا به شرح ذیل خواهد بود:

۳-۳-۱- ثبت دریافت وجه از مشتری و واریز به حساب مشترک سندیکایی در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل (با فرض اخذ پیش‌دریافت در تسهیلات اعطایی مراجعه):

به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از مشتری ××××	بد: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از مشتری ××××	بس: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)

۳-۳-۲- ثبت تسهیم مبلغ وصولی:

به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از مشتری ××××	بد: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از پیش‌دریافت مأخوذه از مشتری ××××	بس: پیش‌دریافت از مشتریان بابت سایر تسهیلات (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۲۰ و ۳/۲/۰۴۱۰)
به مبلغ سهم سایر مؤسسات اعتباری عضو سندیکا از پیش‌دریافت مأخوذه از مشتری ××××	بس: حساب بین بانک‌ها - سپرده سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بابت تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۴۰)

۳-۳-۳- ثبت در دفاتر سایر اعضای سندیکا بابت واریز وجه به حساب سپرده سرمایه‌گذاری آن‌ها توسط مؤسسه اعتباری عامل (با فرض اخذ پیش‌دریافت در تسهیلات اعطایی مراجعه):

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از پیش دریافت مأخوذه از مشتری	××××	بد: حساب بین بانکها - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از پیش دریافت مأخوذه از مشتری	××××	بس: پیش دریافت از مشتریان بابت سایر تسهیلات (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۲۰ و ۳/۲/۰۴۱۰)

توضیح: با توجه این که فرض شده است؛ مبلغ دریافتی بابت پیش دریافت از مشتریان بابت سایر تسهیلات (دولتی/غیردولتی) بوده است، بدیهی است چنان چه دریافت مزبور بابت سایر موارد باشد، در ثبت‌های ردیف (۲-۳-۳) و (۳-۳-۳) متناسب با نوع تسهیلات یا تعهدات و نیز بخش دولتی یا غیردولتی، سرفصل حساب‌های مزبور جایگزین حساب پیش دریافت از مشتریان بابت سایر تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۴۲۰ و ۳/۲/۰۴۱۰) می‌شود.

۴- ثبت حسابداری تعلق سود به سپرده سرمایه‌گذاری اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل و واریز به حساب

جاری آن‌ها:

۴-۱- ثبت حسابداری در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل:

به میزان سود علی الحساب سپرده سرمایه‌گذاری عضو سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل	××××	بد: حساب سود پرداختی (کد حساب: ۳/۱/۱۲۷۰)
به میزان سود علی الحساب سپرده سرمایه‌گذاری عضو سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل	××××	بس: حساب سپرده جاری بانکها (کد حساب: ۳/۲/۰۱۷۰)

۴-۲- ثبت حسابداری در دفاتر سایر مؤسسات اعتباری عضو سندیکا:

به میزان سود علی الحساب سپرده سرمایه‌گذاری عضو سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل	××××	بد: حساب جاری نزد بانکها (کد حساب: ۳/۱/۰۱۳۰)
به میزان سود علی الحساب سپرده سرمایه‌گذاری عضو سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل	××××	بس: حساب سود دریافتی از محل سپرده‌گذاری‌ها (کد حساب: ۳/۲/۰۷۹۰)

۵- ثبت‌های حسابداری وثایق مأخوذه:

۱-۵- قبل از انعقاد قرارداد فی مابین مشتری و مؤسسه اعتباری عامل، باید حداقل میزان وثایق تعیین شده طبق ضوابط و مقررات مربوط از مشتری اخذ شود. پس از اخذ وثایق از مشتری، چنان‌چه وثایق مزبور از مواردی نظیر اموال منقول و یا غیرمنقول باشد، به مبلغ ترهین، اگر از نوع اشیاء قیمتی باشد، به ارزش کارشناسی اشیاء مزبور، در صورتی که از نوع اوراق بهادار تضمینی باشد، به مبلغ تعهد شده و چنان‌چه از نوع سهام و سایر اوراق بهادار باشد، به مبلغ قیمت مورد محاسبه، به شرح ذیل متناسب با سهم هر یک از اعضای سندیکا از تسهیلات و تعهدات سندیکایی در دفاتر تمامی اعضای سندیکا اعم از مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا ثبت می‌شود:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار	xxxx	بد: حساب‌های انتظامی - وثایق تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار	xxxx	بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۲-۵- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح ذیل در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل ثبت می‌شود:

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	xxxx	بد: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	xxxx	بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

توضیح: ثبت‌های مربوط به نحوه محاسبه، شناسایی و اخذ کارمزد وثایق مطابق با مفاد ردیف (۱-۲) از بند (۱) این دستورالعمل صورت می‌پذیرد.

۶- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد با مشتری و اعطای تسهیلات:

۶-۱- حسب مفاد «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی» انعقاد قرارداد با مشتری و اعطای مبلغ تسهیلات یا تعهدات از جمله تکالیف مؤسسه اعتباری عامل می‌باشد. در این راستا وفق ماده (۳۰) دستورالعمل مورد اشاره، مؤسسه اعتباری عامل مکلف است، هنگام پرداخت تمام/بخشی از تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی، متناسب با سهم‌الشرکه هر یک از اعضای سندیکا، از حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار آن‌ها نزد خود برداشت و به بستانکار «حساب مشترک سندیکایی» منظور و در همان روز از حساب اخیر الذکر، حسب مورد به مشتری یا ذی‌نفع پرداخت نماید. در این صورت با فرض اعطای تسهیلات مراححه نسیه دولتی/غیردولتی، ثبت‌های حسابداری زیر در زمان انعقاد قرارداد با مشتری در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل اعمال می‌گردد:

۶-۱-۱- ثبت حسابداری انعقاد قرارداد:

به مبلغ یک ریال	xxxx	بد: حساب‌های انتظامی - قراردادهای تسهیلات/تعهدات سندیکایی	}
		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	
به مبلغ یک ریال	xxxx	بس: طرف حساب‌های انتظامی	}
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

۶-۱-۲- ثبت حسابداری ابطال نمبر مالیاتی:

به مبلغ تمبر	xxxx	بد: صندوق یا حساب متقاضی	}
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	
به مبلغ تمبر	xxxx	بس: حساب تمبر مالیاتی	}
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۵۰)	

۶-۱-۳- ثبت تعهدات مؤسسه اعتباری به منظور تهیه کالا و یا ارائه خدمات:

به مبلغ کل قرارداد منعقد پس از کسر پیش دریافت مأخوذه از مشتری	××××	بد: طرف تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد معاملات (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۰۶۰ و ۵/۳/۱/۰۰۷۰)
به مبلغ کل قرارداد منعقد پس از کسر پیش دریافت مأخوذه از مشتری	××××	بس: تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد معاملات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۰۶۰ و ۵/۳/۲/۰۰۷۰)

توضیح: هم‌زمان با اعمال ثبت فوق در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل، تعهدات مؤسسه اعتباری مزبور در قبال مفاد مشارکت‌نامه، موضوع ثبت ردیف (۱-۲) برگشت می‌گردد.

۲-۶-۲- ثبت‌های حسابداری پیش‌پرداخت به فروشنده:

۲-۶-۱- ثبت برداشت از حساب اعضای سندیکا و واریز به «حساب مشترک سندیکایی» در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل:

به مبلغ سهم هر یک از اعضای سندیکا از پیش پرداخت به فروشنده	××××	بد: حساب بین بانک‌ها - سپرده سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بابت تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۴۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از پیش پرداخت به فروشنده	××××	بد: بدهکاران موقت/ریال (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)
به مبلغ پیش‌پرداخت به فروشنده	××××	بس: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)

۲-۶-۲- ثبت پرداخت وجه پیش‌پرداخت به فروشنده در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل:

به مبلغ پیش‌پرداخت به فروشنده	××××	بد: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)
به مبلغ پیش‌پرداخت به فروشنده	××××	بس: حساب فروشنده/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده (کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)

۲-۶-۳- ثبت پیش‌پرداخت سهم مؤسسه اعتباری عامل:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از پیش پرداخت به فروشنده	×××× -	بد: پیش پرداخت بابت خرید خدمات/اموال معاملات (دولتی/غیردولتی) تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۸۲۰ و ۳/۱/۰۸۳۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از پیش پرداخت به فروشنده	××××	بس: بدهکاران موقت/ریال (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)

۶-۲-۴- ثبت‌های حسابداری پیش‌پرداخت به فروشنده در دفاتر سایر اعضای سندیکا:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عضو سندیکا از پیش پرداخت به فروشنده	×××× -	بد: پیش پرداخت بابت خرید خدمات/اموال معاملات (دولتی/غیردولتی) تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۸۲۰ و ۳/۱/۰۸۳۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عضو سندیکا از پیش پرداخت به فروشنده	××××	بس: حساب بین‌بانک‌ها - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)

۶-۳- ثبت‌های حسابداری پرداخت مابقی وجه به فروشنده و خرید اموال و یا خدمات موضوع قرارداد در دفاتر مؤسسه

اعتباری عامل:

۶-۳-۱- ثبت برداشت از حساب اعضای سندیکا و واریز به «حساب مشترک سندیکایی»:

به مبلغ سهم هر یک از اعضای سندیکا	××××	بد: حساب بین‌بانک‌ها - سپرده سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بابت تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۴۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل	××××	بد: بدهکاران موقت/ریال (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)
به مبلغ باقیمانده قیمت اموال قابل پرداخت به فروشنده	××××	بس: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)

۶-۳-۲- ثبت پرداخت مابقی وجه به فروشنده در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل:

به مبلغ باقیمانده قیمت اموال	××××	بد: حساب مشترک سندیکایی
پرداختی به فروشنده		(کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)
به مبلغ باقیمانده قیمت اموال	××××	بس: حساب فروشنده/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده
پرداختی به فروشنده		(کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)

۳-۳-۶- ثبت حسابداری تحویل اموال موضوع قرارداد:

به مبلغ بهای تمام‌شده اموال/خدمات سهم مؤسسه اعتباری عامل	××××	بد: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی
		(کد حساب‌های: ۰۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)
به مبلغ پیش پرداخت سهم مؤسسه اعتباری عامل	××××	بس: پیش پرداخت بابت خرید خدمات/اموال معاملات (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی
		(کد حساب‌های: ۰۸۲۰ و ۳/۱/۰۸۳۰)
به مبلغ بهای تمام شده سهم مؤسسه اعتباری عامل پس از کسر پیش پرداخت وی	××××	بس: بدهکاران موقت/ریال
		(کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)

۳-۳-۶- ثبت حسابداری برگشت تعهدات مؤسسه اعتباری به منظور تهیه کالا و یا ارائه خدمات:

به مبلغ کل قرارداد منعقد شده پس از کسر پیش دریافت مأخوذه از مشتری	××××	بد: تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد شده معاملات (دولتی/غیردولتی)
		(کد حساب‌های: ۰۰۶۰ و ۵/۳/۲/۰۰۷۰)
به مبلغ کل قرارداد منعقد شده پس از کسر پیش دریافت مأخوذه از مشتری	××××	بس: طرف تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد شده معاملات (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی
		(کد حساب‌های: ۰۰۶۰ و ۵/۳/۱/۰۰۷۰)

۳-۳-۶- ثبت حسابداری اعطای تسهیلات به مشتری:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از تسهیلات اعطایی	××××	بده: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مرابحه/دولتی/غیردولتی - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۵۴۵، ۰۵۵۵، ۰۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از پیش‌دریافت مأخوذه از مشتری	××××	بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت سایر تسهیلات (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۲۰ و ۳/۲/۰۴۱۰)
به میزان سود سهم مؤسسه اعتباری عامل در دوران بازپرداخت مرابحه نسبه	××××	بده: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به مبلغ بهای تمام‌شده اموال/خدمات سهم مؤسسه اعتباری عامل	××××	بس: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)
به میزان سود سهم مؤسسه اعتباری عامل در دوران بازپرداخت مرابحه نسبه	××××	بس: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)

۴-۶- حسب مفاد ماده (۱۰) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، هر یک از مؤسسات اعتباری عضو

سندیکا موظف می‌باشند متناسب با سهم الشرکه خود از تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی، عملیات حسابداری مربوط را در دفاتر خود ثبت و ترتیبات لازم را برای منظور نمودن ذخایر و محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک اتخاذ نمایند. در این صورت با مفروضات بند (۱-۶)، سایر اعضای سندیکا باید برگشت سهم خود از پیش‌دریافت مأخوذه و نیز سهم خود از تسهیلات اعطایی مرابحه دولتی/غیردولتی را به شرح ذیل دفاتر خود ثبت نمایند:

۴-۶-۱- ثبت حسابداری تحصیل اموال موضوع قرارداد:

به مبلغ بهای تمام‌شده اموال/خدمات سهم مؤسسه اعتباری	××××	بده: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)
به مبلغ پیش‌پرداخت سهم مؤسسه اعتباری	××××	بس: پیش‌پرداخت بابت خرید خدمات/اموال معاملات (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۸۲۰ و ۳/۱/۰۸۳۰)
به مبلغ برداشت شده از حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار جهت اعطای تسهیلات	××××	بس: حساب بین‌بانک‌ها - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)

۶-۴-۲- ثبت حسابداری اعطای تسهیلات به مشتری:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از تسهیلات اعطایی	××××	بده: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مباحه/دولتی/غیردولتی - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۵۴۵، ۰۵۵۵، ۰۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از پیش‌دریافت مأخوذه از مشتری	××××	بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت سایر تسهیلات (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۲۰ و ۳/۲/۰۴۱۰)
به میزان سود سهم مؤسسه اعتباری در دوران بازپرداخت مباحه نسبه	××××	بده: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به مبلغ بهای تمام‌شده اموال/خدمات سهم مؤسسه اعتباری	××××	بس: اموال/خدمات خریداری شده برای مباحه (دولتی/غیردولتی) - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)
به میزان سود سهم مؤسسه اعتباری در دوران بازپرداخت مباحه نسبه	××××	بس: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)

۷- ثبت‌های حسابداری بازپرداخت با فرض اعطای تسهیلات در قالب عقد مباحه نسبه اقساطی:

۷-۱- طبق مفاد ماده (۳۱) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، مؤسسه اعتباری عامل موظف است، تمامی وجوه دریافتی از مشتری بابت اصل، سود، وجه التزام تأخیر تأدیه دین و کارمزد را ابتدا در بستانکار «حساب مشترک سندیکایی» ثبت و در همان روز متناسب با سهم الشرکه هر یک از اعضای سندیکا، به حساب سپرده قرض الحسنه جاری آن‌ها نزد خود واریز نماید. لذا وصول تسهیلات در سررسید هر قسط، به شرح ذیل در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل ثبت می‌شود:

۷-۱-۱- ثبت وصول وجه و واریز به حساب مشترک سندیکایی:

به میزان قسط وصولی	××××	بده: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به میزان قسط وصولی	××××	بس: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)

۷-۱-۲- تسهیم وجه وصولی و واریز سهم سایر اعضای سندیکا به حساب جاری هر یک از آنها:

به میزان مبلغ قسط وصولی منظور شده	xxxx	بد: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)
به حساب مشترک سندیکایی		
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عامل	xxxx	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مرابحه/دولتی/غیردولتی - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۵۴۵، ۰۵۵۵، ۰۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
از اصل قسط		
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عامل	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
از سود قسط		
به میزان سهم سایر اعضای سندیکا از اصل و سود قسط وصولی	xxxx	بس: حساب سپرده جاری بانکها (کد حساب: ۳/۲/۰۱۷۰)

۷-۱-۳- ثبت شناسایی در آمد سهم مؤسسه اعتباری عامل:

به میزان سود مؤسسه اعتباری عامل	xxxx	بد: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)
از قسط		
به میزان سود مؤسسه اعتباری عامل	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)
از قسط		

۷-۲- وفق مفاد ماده (۳۱) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، پس از واریز سهم اعضای سندیکا

از قسط وصولی توسط مؤسسه اعتباری عامل، هر یک از اعضای سندیکا موظف می‌باشند سهم خود از اصل و

سود قسط وصولی را به شرح زیر در دفاتر خود ثبت نمایند:

۷-۲-۱- ثبت وصول وجه اقساط:

به میزان سهم مؤسسه اعتباری از قسط	xxxx	بد: حساب جاری نزد بانکها (کد حساب: ۳/۱/۰۱۳۰)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری از اصل قسط	xxxx	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مرابحه/دولتی/غیردولتی - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۵۴۵، ۰۵۵۵، ۰۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری از سود قسط	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)

۷-۲-۲- ثبت شناسایی در آمد سهم مؤسسه اعتباری:

به میزان سود مؤسسه اعتباری از قسط به میزان سود مؤسسه اعتباری از قسط	×××× ××××	بد: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰) بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)
--	--------------	--

۷-۳- چنانچه تسهیلات اعطایی مراحله نسبی اقساطی در سررسید مقرر بازپرداخت نگردد، در سررسید

تسهیلات یا هر قسط، درآمد مربوط توسط مؤسسه اعتباری عامل و هر یک از سایر اعضای سندیکا شناسایی و

به شرح ذیل در حساب‌های آن‌ها ثبت می‌شود:

به میزان سهم عضو سندیکا از سود مربوط به قسط به میزان سهم عضو سندیکا از سود مربوط به قسط	×××× ××××	بد: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰) بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)
--	--------------	--

۸- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات در مقطع تهیه صورت‌های مالی:

۸-۱- در صورتی که زمان سررسید قرارداد به گونه‌ای باشد که بخشی از سود آن مربوط به یک دوره (دوره

«الف») و بخشی دیگر مربوط به دوره آینده (دوره «ب») باشد، در این صورت در پایان دوره‌ای که تهیه

صورت‌های مالی موردنظر است، ثبت زیر در دفاتر هر یک از اعضای سندیکا (اعم از مؤسسه اعتباری عامل و سایر

اعضای سندیکا) صورت می‌پذیرد:

به میزان سهم مؤسسه اعتباری از سود مربوط به دوره «الف» به میزان سهم مؤسسه اعتباری از سود مربوط به دوره «الف»	×××× ××××	بد: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰) بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)
--	--------------	--

۲-۸- در زمان سررسید که در دوره آینده (دوره «ب») خواهد بود، دو حالت به شرح ذیل محتمل می‌باشد:

۱-۲-۸- حالت اول: در صورتی که تسهیلات در سررسید، وصول شود، علاوه بر ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات

نسیه اقساطی به ترتیب به شرح ثبت‌های ردیف (۷-۱-۱)، (۷-۱-۲) در دفتر مؤسسه اعتباری عامل و ثبت ردیف

(۷-۲-۱) در دفاتر سایر اعضای سندیکا، ثبت حسابداری زیر نیز در دفاتر هر یک از اعضای سندیکا (اعم از

مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا) انجام می‌شود:

<p>به میزان سهم مؤسسه اعتباری از سود مربوط به دوره «ب»</p>	<p>xxxx</p>	<p>بده سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)</p>
<p>به میزان سهم مؤسسه اعتباری از سود مربوط به دوره «ب»</p>	<p>xxxx</p>	<p>بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)</p>

۲-۲-۸- حالت دوم: در صورتی که تسهیلات در سررسید، وصول نشود، صرفاً ثبت حسابداری زیر در دفاتر هر یک

از اعضای سندیکا (اعم از مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا) انجام می‌شود:

<p>به میزان سهم مؤسسه اعتباری از سود مربوط به دوره «ب»</p>	<p>xxxx</p>	<p>بده سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)</p>
<p>به میزان سهم مؤسسه اعتباری از سود مربوط به دوره «ب»</p>	<p>xxxx</p>	<p>بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)</p>

۹- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین:

۹-۱- در مورد تسهیلاتی که در سررسید وصول نشده است، در مقطعی که تهیه صورت‌های مالی مورد نظر

است، از تاریخ سررسید یا تاریخ آخرین محاسبه وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین تا مقطع تهیه صورت‌های

مالی، وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه محاسبه و به شرح زیر متناسباً در دفاتر هر یک از اعضای سندیکا

(اعم از مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا) ثبت خواهد شد:

به میزان سهم مؤسسه اعتباری از وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه	××××	بد: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری از وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه	××××	بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)

۹-۲-۲- هر یک از اعضای سندیکا (اعم از مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا) موظف می‌باشند در صورت عدم تحقق معیارهای شناسایی درآمد، مطابق با ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، شناسایی درآمد تسهیلات اعم از سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه را به روش تعهدی متوقف نموده و ثبت‌های حسابداری زیر را برای تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات و انعکاس وجه التزام تأخیر تأدیه دین در دفاتر خود اعمال نمایند:

۹-۲-۱- ثبت تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات:

به میزان سهم مؤسسه اعتباری از سودهای متعلقه شناسایی نشده	××××	بد: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری از سودهای متعلقه شناسایی نشده	××××	بس: سود معوق تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۶۰۰ و ۳/۲/۰۵۹۰)

۹-۲-۲- ثبت انعکاس وجه التزام تأخیر تأدیه دین:

به میزان سهم مؤسسه اعتباری از وجه التزام متعلقه شناسایی نشده	××××	بد: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری از وجه التزام متعلقه شناسایی نشده	××××	بس: وجه التزام معوق تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۷۶۸ و ۰۷۶۷، ۰۷۶۶ و ۳/۲/۰۷۶۵)

توضیح: بدیهی است پس از تحقق معیارهای شناسایی درآمد، وفق ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، تمام اعضای سندیکا موظف می‌باشند، ثبت شناسایی درآمد مرتبط با بند (۹-۲) را در دفاتر خود اعمال نمایند.

۱۰- ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات پس از سررسید و قبل از انتقال به طبقات غیر جاری:

۱۰-۱- در صورتی که تسهیلات اعطایی مراحله نسیه اقساطی، پس از سررسید و قبل از انتقال تسهیلات مذکور به

طبقات غیرجاری وصول گردد، ثبت‌های حسابداری زیر در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل انجام می‌شود:

۱۰-۱-۱- ثبت وصول وجه اقساط و واریز به حساب مشترک سندیکایی:

به مبلغ اصل، سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین قسط یا اقساط وصولی	××××	بد: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ اصل، سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین قسط یا اقساط وصولی	××××	بس: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)

۱۰-۱-۲- تسهیم مبلغ وصولی و واریز سهم سایر اعضای سندیکا به حساب جاری هر یک از آن‌ها:

به مبلغ اصل، سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین قسط یا اقساط وصولی منظور شده به حساب مشترک سندیکایی	××××	بد: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از اصل قسط یا اقساط وصولی	××××	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌های مراحله دولتی/غیردولتی - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۵۴۵، ۰۵۵۵، ۰۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از سود قسط یا اقساط وصولی	××××	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عامل از وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	××××	بس: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عامل از مابه‌التفاوت کل وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	××××	بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)
به میزان سهم سایر اعضای سندیکا از اصل، سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین قسط یا اقساط وصولی	××××	بس: حساب سپرده جاری بانک‌ها (کد حساب: ۳/۲/۰۱۷۰)

۱۰-۲- وفق مفاد ماده (۳۱) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، پس از واریز سهم اعضای سندیکا

از قسط وصولی توسط مؤسسه اعتباری عامل، هر یک از اعضای سندیکا موظف می‌باشند سهم خود از اصل،

سود وجه التزام تأخیر تأدیه دین قسط یا اقساط وصولی را به شرح زیر در دفاتر خود ثبت نمایند:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین قسط یا اقساط وصولی	xxxx	پد: حساب جاری نزد بانکها (کد حساب: ۳/۱/۰۱۳۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از اصل قسط یا اقساط وصولی	xxxx	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مربحه/دولتی/غیردولتی - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۵۴۵، ۰۵۵۵، ۰۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از سود قسط یا اقساط وصولی	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری از وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	xxxx	بس: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری از مابه‌التفاوت کل وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	xxxx	بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)

۱۱- ثبت حسابداری وصول تسهیلات قبل از سررسید:

۱۱-۱- در صورت بازپرداخت تسهیلات قبل از سررسید، ثبت‌های حسابداری زیر در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل

انجام می‌شود:

۱۱-۱-۱- ثبت وصول وجه و واریز به حساب مشترک سندیکایی:

به میزان مبلغ وصولی	xxxx	پد: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به میزان مبلغ وصولی	xxxx	بس: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)

۱۱-۲- تسهیم مبلغ وصولی و واریز سهم سایر اعضای سندیکا به حساب جاری هر یک از آن‌ها:

به میزان مبلغ وصولی منظور شده به حساب مشترک سندیکایی	xxxx	بده: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵+ و ۳/۲/۰۴۸۰)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عامل از سود تسهیلات وصولی		بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰+ و ۳/۲/۰۵۵۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از اصل تسهیلات وصولی	xxxx	بسی: تسهیلات اعطایی تبصره‌های مرابحه/دولتی/غیردولتی - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۵۴۵، ۰۵۵۵، ۰۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از سود تسهیلات وصولی	xxxx	بسی: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عامل از سود دریافتی	xxxx	بسی: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)
به میزان سهم سایر اعضای سندیکا از اصل، سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین قسط یا اقساط وصولی	xxxx	بسی: حساب سپرده جاری بانک‌ها (کد حساب: ۳/۲/۰۱۷۰)

۱۱-۲- وفق مفاد ماده (۳۱) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، پس از واریز سهم اعضای سندیکا

از تسهیلات وصولی توسط مؤسسه اعتباری عامل، هر یک از اعضای سندیکا موظف می‌باشند سهم خود را به

شرح زیر در دفاتر خود ثبت نمایند:

به میزان سهم مؤسسه اعتباری از مبلغ وصولی	xxxx	بده: حساب جاری نزد بانک‌ها (کد حساب: ۳/۱/۰۱۳۰)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری از سود تسهیلات وصولی	xxxx	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۵۶۰+ و ۳/۲/۰۵۵۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از اصل تسهیلات وصولی	xxxx	بسی: تسهیلات اعطایی تبصره‌های مرابحه/دولتی/غیردولتی - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۵۴۵، ۰۵۵۵، ۰۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از سود تسهیلات وصولی	xxxx	بسی: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری از سود دریافتی	xxxx	بسی: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۱۲- ثبت حسابداری واریز باقیمانده وجه سپرده‌های اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل به حساب جاری آن‌ها:
۱-۱۲- طبق مفاد ماده (۳۳) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، مؤسسه اعتباری عامل موظف است، پس از انقضای مدت ضمانت‌نامه، سررسید اعتبار اسنادی یا ابطال قبل از سررسید آن‌ها، در صورت عدم استفاده از تعهدات مزبور و نیز عدم تمدید مدت آن‌ها و یا در صورت عدم پرداخت تمام/بخشی از تسهیلات، تمامی وجوه باقیمانده در حساب سپرده سرمایه گذاری مدت دار اعضای سندیکا را در اسرع وقت به حساب قرض‌الحسنه جاری آن‌ها نزد خود منتقل نماید. در این صورت، ثبت‌های حسابداری زیر در دفاتر هر یک از طرفین به شرح ذیل اعمال می‌گردد:

۱-۱۲- ثبت حسابداری دفاتر مالی مؤسسه اعتباری عامل:

به مبلغ انتقالی به حساب جاری ××××	بد: حساب بین بانکها - سپرده سایر بانکها و مؤسسات اعتباری بابت تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۴۰)	}
به مبلغ انتقالی به حساب جاری ××××	بس: حساب سپرده جاری بانکها (کد حساب: ۳/۲/۰۱۷۰)	

۱۲-۲- ثبت حسابداری دفاتر مالی سایر مؤسسات اعتباری عضو سندیکا:

به مبلغ انتقالی به حساب جاری ××××	بد: حساب جاری نزد بانکها (کد حساب: ۳/۱/۰۱۳۰)	}
به مبلغ انتقالی به حساب جاری ××××	بس: حساب بین بانکها - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)	

۱۳- ثبت‌های حسابداری در زمان تسویه قرارداد با مشتری:

۱-۱۳- پس از تسویه کامل قرارداد با مشتری، قرارداد مزبور به شرح ذیل از حساب‌های انتظامی در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل برگشت می‌شود:

بد: طرف حساب‌های انتظامی
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

به مبلغ یک ریال ××××

بس: حساب‌های انتظامی - قراردادهای تسهیلات/تعهدات سندیکایی
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

به مبلغ یک ریال ××××

۱۳-۲- پس از استرداد وثایق مأخوذه، حساب‌های انتظامی مربوط به وثایق مأخوذه به شرح ذیل از حساب‌های

تمامی اعضای سندیکا، اعم از مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا برگشت می‌شود:

بد: طرف حساب‌های انتظامی
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار ××××

بس: حساب‌های انتظامی - وثایق تسهیلات و تعهدات سندیکایی
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار ××××

۱۳-۳- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح ذیل

از حساب‌های مؤسسه اعتباری عامل برگشت می‌شود:

بد: طرف حساب‌های انتظامی
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال ××××

بس: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال ××××

بخش دوم: عملیات حسابداری تعهدات سندیکایی:

عملیات حسابداری مربوط به تعهدات سندیکایی با فرض ایجاد تعهدات ضمانت‌نامه به شرح ذیل می‌باشد:

۱- ثبت‌های حسابداری ارایه خدمات مربوط به شناسایی، اعتبارسنجی و ارزیابی وثایق:

➤ ثبت‌های حسابداری و توضیحات بند (۱) بخش اول عیناً در این جا نیز باید مدنظر قرار گیرد.

۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد مشارکت‌نامه:

➤ ثبت‌های حسابداری و توضیحات بند (۲) بخش اول عیناً در این جا نیز باید مدنظر قرار گیرد.

۳- ثبت‌های حسابداری افتتاح حساب سپرده نزد مؤسسه اعتباری عامل و واریز سهم‌الشرکه سایر اعضای

سندیکا در حساب‌های افتتاح شده و نیز اخذ سپرده نقدی از مشتری:

۳-۱- ثبت‌های حسابداری و توضیحات بند (۳-۱) بخش اول عیناً در این جا نیز باید مدنظر قرار گیرد.

۳-۲- ثبت‌های حسابداری و توضیحات بند (۳-۲) بخش اول عیناً در این جا نیز باید مدنظر قرار گیرد.

۳-۳- با توجه به ماده (۲۷) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، مؤسسه اعتباری عامل موظف

است تمامی وجوه دریافتی از مشتری بابت سپرده نقدی ضمانت‌نامه، پیش دریافت و میان دریافت را متناسب

با سهم‌الشرکه هر یک از اعضای سندیکا به حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار موضوع ماده (۲۳)

واریز نماید. بنابراین در صورت دریافت سپرده نقدی ضمانت‌نامه (ریالی) از مشتری، ثبت‌های حسابداری

دریافت و واریز به حساب‌های اعضای سندیکا به شرح ذیل خواهد بود:

۳-۳-۱- ثبت دریافت وجه از مشتری و واریز به حساب مشترک سندیکایی در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل:

به مبلغ وصولی ××××

بد: صندوق یا حساب مشتری

(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)

به مبلغ وصولی ××××

بس: حساب مشترک سندیکایی

(کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)

۳-۳-۲- تسهیم مبلغ وصولی و واریز به حساب سایر اعضای سندیکا در دفاتر مؤسسه اعتباری:

به مبلغ مأخوذه از مشتری	××××	بد: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از سپرده نقدی مأخوذه	××××	بس: سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها/به ریال (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۳۷۰ و ۳/۲/۰۳۷۵)
به مبلغ سهم سایر مؤسسات اعتباری از سپرده نقدی مأخوذه	××××	بس: حساب بین بانک‌ها - سپرده سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بابت تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۴۰)

۳-۳-۳- ثبت در دفاتر سایر اعضای سندیکا بابت واریز وجه به حساب سپرده سرمایه‌گذاری آن‌ها توسط مؤسسه اعتباری

عامل (با فرض دریافت سپرده نقدی ضمانت‌نامه ریالی):

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از سپرده نقدی دریافتی از مشتری	××××	بد: حساب بین بانک‌ها - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از سپرده نقدی دریافتی از مشتری	××××	بس: سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها/به ریال (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۳۷۰ و ۳/۲/۰۳۷۵)

توضیح: با توجه این که فرض شده است؛ مبلغ دریافتی بابت سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها به ریال از بخش دولتی/غیردولتی بوده است، بدیهی است چنانچه دریافت مزبور بابت سایر موارد نظیر؛ اعتبار اسنادی داخلی - ریالی، اعتبار اسنادی ارزی و یا سایر تعهدات باشد، در ثبت‌های ردیف (۳-۳-۲) و (۳-۳-۳)، متناسب با نوع تسهیلات یا تعهدات و نیز بخش دولتی یا غیردولتی، سرفصل حساب‌های مزبور جایگزین سرفصل حساب سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها/به ریال (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۳۷۰ و ۳/۲/۰۳۷۵) می‌شود.

۴- ثبت حسابداری تعلق سود به سپرده سرمایه‌گذاری اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل و واریز به حساب جاری آن‌ها:

➤ ثبت‌های حسابداری و توضیحات بند (4) بخش اول عیناً در این جا نیز باید مدنظر قرار گیرد.

۵- ثبت‌های حسابداری وثایق مأخوذه:

➤ ثبت‌های حسابداری و توضیحات بند (۵) بخش اول عیناً در این جا نیز باید مدنظر قرار گیرد.

۶- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد با مشتری و صدور ضمانت‌نامه:

۶-۱- حسب مفاد «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی» انعقاد قرارداد با مشتری و اعطای مبلغ

تسهیلات یا تعهدات از جمله تکالیف مؤسسه اعتباری عامل می‌باشد. در این صورت با فرض صدور

ضمانت‌نامه ریالی، ثبت‌های حسابداری زیر در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل اعمال می‌گردد:

۶-۱-۱- ثبت حسابداری انعقاد قرارداد:

به مبلغ یک ریال به مبلغ یک ریال	×××× ××××	بد: حساب‌های انتظامی - قراردادهای تسهیلات/تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰) بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
------------------------------------	--------------	---

۶-۱-۲- ثبت حسابداری ابطال تمبر مالیاتی:

به مبلغ تمبر به مبلغ تمبر	×××× ××××	بد: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰) بس: حساب تمبر مالیاتی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۵۰)
------------------------------	--------------	---

۶-۱-۳- ثبت حسابداری صدور ضمانت‌نامه:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از ضمانت‌نامه صادره به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از ضمانت‌نامه صادره	×××× ××××	بد: تعهدات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۰۲۰) بس: تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۲۰)
--	--------------	--

توضیح: هم‌زمان با اعمال ثبت فوق در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل، تعهدات مؤسسه اعتباری مزبور در قبال مفاد مشارکت‌نامه، موضوع ثبت ردیف (۱-۲) برگشت می‌گردد.

۲-۶- ثبت حسابداری صدور ضمانت‌نامه در دفاتر سایر اعضای سندیکا:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عضو از ضمانت‌نامه صادره	××××	بده: تعهدات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۰۲۰)	}
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عضو از ضمانت‌نامه صادره	××××	بس: تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره - تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۲۰)	

۷- ثبت‌های حسابداری اخذ کارمزد ضمانت‌نامه:

۷-۱-۱- طبق مفاد ماده (۳۱) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، مؤسسه اعتباری عامل موظف است، تمامی وجوه دریافتی از مشتری بابت اصل، سود، وجه التزام تأخیر تأدیه دین و کارمزد را ابتدا در بستانکار «حساب مشترک سندیکایی» ثبت و در همان روز متناسب با سهم الشرکه هر یک از اعضای سندیکا، به حساب سپرده قرض الحسنه جاری آن‌ها نزد خود واریز نماید. لذا وصول کارمزد، به شرح ذیل در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل ثبت می‌شود:

۷-۱-۱- ثبت وصول وجه کارمزد و واریز به حساب مشترک سندیکایی:

به مبلغ وصولی	××××	بده: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	}
به مبلغ وصولی	××××	بس: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)	

۷-۱-۲- تسهیم مبلغ وصولی و واریز سهم کارمزد سایر اعضای سندیکا به حساب جاری هر یک از آن‌ها:

به مبلغ وصولی	xxxx	بد: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۰۴۸۰/۳/۲)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عامل از کارمزد وصولی	xxxx	بس: حساب کارمزد دریافتی (کد حساب: ۰۸۰۰/۳/۲)
به میزان سهم سایر اعضای سندیکا از کارمزد وصولی	xxxx	بس: حساب سپرده جاری بانکها (کد حساب: ۰۱۷۰/۳/۲)

۷-۲- وفق مفاد ماده (۳۱) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، پس از واریز سهم اعضای سندیکا

از کارمزد وصولی توسط مؤسسه اعتباری عامل، هر یک از اعضای سندیکا موظف می‌باشند سهم خود از کارمزد وصولی را به شرح زیر در دفاتر خود ثبت نمایند:

به میزان سهم عضو سندیکا از کارمزد وصولی	xxxx	بد: حساب جاری نزد بانکها (کد حساب: ۰۱۳۰/۳/۱)
به میزان سهم عضو سندیکا از کارمزد وصولی	xxxx	بس: حساب کارمزد دریافتی (کد حساب: ۰۸۰۰/۳/۲)

توضیح: در صورتی که مدت زمان تعهد مؤسسه اعتباری بابت ضمانت‌نامه صادره مربوط به بیش از یک دوره مالی باشد، بدیهی است اصلاحات لازم در پایان دوره مالی اعمال و درآمد هر دوره در همان دوره مالی شناسایی می‌گردد.

۸- ثبت‌های حسابداری پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذینفع:

۸-۱- وفق ماده (۳۰) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، مؤسسه اعتباری عامل مکلف است، هنگام پرداخت تمام/بخشی از تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی، متناسب با سهم‌الشرکه هر یک از اعضای سندیکا، از حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار آن‌ها نزد خود برداشت و به بستانکار «حساب مشترک

سندیکایی» منظور و در همان روز از حساب اخیرالذکر، حسب مورد به مشتری یا ذی نفع پرداخت نماید. لذا در صورت پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذینفع در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی، مراتب به شرح ذیل در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل ثبت می‌گردد:

۸-۱-۱- ثبت برداشت از حساب اعضای سندیکا و واریز به «حساب مشترک سندیکایی»:

به مبلغ سهم هر یک از اعضای سندیکا از مبلغ ضمانت‌نامه ××××	بده: حساب بین بانک‌ها - سپرده سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بابت تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۴۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از مبلغ ضمانت‌نامه پرداختی ××××	بده: بدهکاران موقت/ریال (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)
به مبلغ ضمانت‌نامه ××××	بس: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)

۸-۱-۲- ثبت پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذینفع:

به مبلغ ضمانت‌نامه پرداخت شده ××××	بده: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)
به مبلغ ضمانت‌نامه پرداخت شده ××××	بس: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده (کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)

۸-۱-۳- ثبت حسابداری بدهکاران ضمانت‌نامه:

به مبلغ مطالبه مؤسسه اعتباری عامل از متقاضی ضمانت‌نامه ××××	بده: بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۰۸۱۰ و ۳/۱/۰۸۰۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از سپرده نقدی مأخوذه ××××	بده: سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها/به ریال (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۰۳۷۰ و ۳/۲/۰۳۷۵)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از مبلغ ضمانت‌نامه پرداخت شده ××××	بس: بدهکاران موقت/ریال (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)

۸-۱-۴- ثبت برگشت تعهدات:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از ضمانت‌نامه صادره	××××	بد: تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره - تسهیلات	} و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۲۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عامل از ضمانت‌نامه صادره	××××	بس: تعهدات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره	

۸-۲- ثبت حسابداری برداشت وجه از حساب سایر اعضای سندیکا و پرداخت به ذینفع به شرح ذیل در دفاتر

هر یک از سایر اعضای سندیکا اعمال می‌گردد:

۸-۲-۱- ثبت برداشت وجه ضمانت‌نامه از حساب نزد مؤسسه اعتباری عامل و پرداخت به ذینفع :

به مبلغ مطالبه مؤسسه اعتباری عضو از متقاضی ضمانت‌نامه	××××	بد: بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده دولتی/غیردولتی	} (کد حساب‌های: ۰۸۱۰ و ۳/۱/۰۸۰۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عضو از سپرده نقدی مأخوذه	××××	بد: سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها/به ریال (دولتی/غیردولتی)	
به مبلغ برداشت شده از حساب	××××	بس: حساب بین‌بانک‌ها - تسهیلات و تعهدات سندیکایی	(کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)

۸-۲-۲- ثبت برگشت تعهدات:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عضو سندیکا از ضمانت‌نامه صادره	××××	بد: تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره - تسهیلات	} و تعهدات سندیکایی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۲۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری عضو سندیکا از ضمانت‌نامه صادره	××××	بس: تعهدات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره	

۹- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین:

۹-۱- در مورد بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده‌ای که وصول نشده است، در مقاطعی که تهیه صورت‌های مالی مورد نظر است، از تاریخ پرداخت یا تاریخ آخرین محاسبه وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین تا مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه محاسبه و به شرح زیر متناسباً در دفاتر هر یک از اعضای سندیکا (اعم از مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا) ثبت خواهد شد:

<p>به میزان سهم مؤسسه اعتباری از وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه</p>	<p>××××</p>	<p>بده: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)</p>
<p>به میزان سهم مؤسسه اعتباری از وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه</p>	<p>××××</p>	<p>بس: وجه التزام دریافتی از محل سایر مطالبات— سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۶۰)</p>

۹-۲- هر یک از اعضای سندیکا (اعم از مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا) موظف می‌باشند در صورت عدم تحقق معیارهای شناسایی درآمد مطابق با ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، شناسایی وجه‌التزام متعلقه به روش تعهدی را متوقف نمایند و صرفاً ثبت حسابداری زیر را جهت انعکاس وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین در دفاتر خود اعمال نمایند:

<p>به میزان سهم مؤسسه اعتباری از وجه‌التزام متعلقه شناسایی نشده</p>	<p>××××</p>	<p>بده: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)</p>
<p>به میزان سهم مؤسسه اعتباری از به میزان وجه‌التزام متعلقه شناسایی نشده</p>	<p>××××</p>	<p>بس: وجه‌التزام معوق سایر مطالبات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۶۹)</p>

توضیح: بدیهی است پس از تحقق معیارهای شناسایی درآمد، وفق ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، تمام اعضای سندیکا موظف می‌باشند، ثبت شناسایی درآمد مرتبط با بند (۹-۲) را در دفاتر خود اعمال نمایند.

۱۰- ثبت‌های حسابداری وصول وجه ضمانت‌نامه از متقاضی:

۱۰-۱- طبق مفاد ماده (۳۱) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، مؤسسه اعتباری عامل موظف است، تمامی وجوه دریافتی از مشتری بابت اصل، سود، وجه التزام تأخیر تأدیه دین و کارمزد را ابتدا در

بستانکار «حساب مشترک سندیکایی» ثبت و در همان روز متناسب با سهم‌الشرکه هر یک از اعضای سندیکا، به حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری آن‌ها نزد خود واریز نماید. لذا وصول وجه ضمانت‌نامه پرداخت شده، به شرح ذیل در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل ثبت می‌شود:

۱۰-۱-۱- ثبت وصول تمام/بخشی از وجه ضمانت‌نامه پرداخت شده به همراه وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و واریز به

حساب مشترک سندیکایی:

به میزان مبلغ دریافتی از مشتری	xxxx	} بد: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به میزان مبلغ دریافتی از مشتری	xxxx	
		} بس: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)

۱۰-۱-۲- واریز سهم سایر اعضای سندیکا به حساب جاری هر یک از آن‌ها:

به میزان مبلغ دریافتی از مشتری	xxxx	} بد: حساب مشترک سندیکایی (کد حساب‌های: ۰۴۸۵ و ۳/۲/۰۴۸۰)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عامل از اصل	xxxx	
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عامل از وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه	xxxx	} بس: بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۰۸۱۰ و ۳/۱/۰۸۰۰)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عامل از وجه التزام دریافتی (در صورت وجود)	xxxx	
به میزان سهم سایر اعضای سندیکا از اصل و وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه وصولی	xxxx	} بس: وجه التزام دریافتی سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۶۰)
		} بس: حساب سپرده جاری بانک‌ها (کد حساب: ۳/۲/۰۱۷۰)

۱۰-۱-۲- وفق مفاد ماده (۳۱) «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، پس از واریز سهم اعضای سندیکا

از مبالغ وصولی توسط مؤسسه اعتباری عامل، هر یک از اعضای سندیکا موظف می‌باشند سهم خود از اصل و وجه التزام تأخیر تأدیه دین وصولی را به شرح زیر در دفاتر خود ثبت نمایند:

به میزان مبلغ واریزی به حساب	××××	بد: حساب جاری نزد بانکها (کد حساب: ۳/۱/۰۱۳۰)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عضو از اصل مبلغ واریزی	××××	بس: بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۰۸۱۰ و ۳/۱/۰۸۰۰)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عضو از وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه واریزی	××××	بس: وجه التزام دریافتی از محل سایر مطالبات- سندیکایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۶۰)
به میزان سهم مؤسسه اعتباری عضو از وجه التزام دریافتی (در صورت وجود)	××××	بس: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)

۱۱- ثبت حسابداری واریز باقیمانده وجه سپرده‌های اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل به حساب جاری آن‌ها:

➤ ثبت‌های حسابداری و توضیحات بند (۱۲) بخش اول عیناً در این جا نیز باید مدنظر قرار گیرد.

۱۲- ثبت‌های حسابداری در زمان تسویه قرارداد با مشتری:

➤ ثبت‌های حسابداری و توضیحات بند (۱۳) بخش اول عیناً در این جا نیز باید مدنظر قرار گیرد.

۱۳- ثبت‌های حسابداری برگشت تعهدات در زمان تسویه قرارداد با مشتری، در صورت عدم پرداخت وجه ضمانت‌نامه

به ذینفع:

۱۳-۱- ثبت حسابداری برگشت تعهدات در دفاتر مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از ضمانت‌نامه صادره	××××	بد: تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۲۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از ضمانت‌نامه صادره	××××	بس: تعهدات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۰۲۰)

«دستورالعمل حسابداری تسهیلات و تعهدات سندیکایی» در دومین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۲/۶ کمیسیون مقررات و

نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید و در خصوص تسهیلات و

تعهدات سندیکایی که از تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۴ به بعد اعطاء/ایجاد گردیده‌اند لازم‌الاجرا است.

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۰۵۰۳۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۴/۲۴ موضوع ابلاغ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانکها، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، همان‌طور که استحضار دارند، در سال‌های اخیر احکامی با ماهیت دائمی، بنا بر برخی ضرورت‌ها و اقتضائات، در قوانین بودجه سنواتی و برنامه‌های توسعه درج و طی سنوات متوالی تکرار می‌شدند که این امر از آن حیث که منجر به حجیم شدن قوانین مذکور و بعضاً ایجاد ابهام و تفاسیر ناصحیح و تعارض با سایر قوانین می‌شد، نمی‌توانست وافی به مقصود باشد. لذا به منظور رفع این مشکل و در جهت اصلاح نظام بودجه ریزی و احصای احکام دائمی قوانین یادشده که ماهیت تعیین ضوابط مالی دارند، دولت محترم در سال گذشته اقدام به ارایه لایحه‌ای تحت عنوان «لایحه الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)» نمود که در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۴ مجلس شورای اسلامی مطرح و متعاقباً تحت عنوان «قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)» مصوب گردید و به تأیید شورای محترم نگهبان قانون اساسی رسید. در این زمینه شایان ذکر است که برخی از مواد این قانون، به طور مستقیم و یا غیر مستقیم با نظام بانکی کشور در ارتباط بوده و متضمن تکالیفی برای بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی می‌باشند. از جمله این تکالیف که مورد تأکید نهادهای نظارتی نیز قرار دارد، می‌توان به ماده (۳) آن اشاره نمود که مقرر می‌دارد:

«شرکت‌های دولتی موضوع مواد (۴) و (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و شرکت‌های دولتی موضوع بند (۳)

ماده (۱۸) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، به استثنای بانکها و بیمه‌های دولتی و سازمان‌های توسعه‌ای شامل سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط و شرکت شهرک‌های کشاورزی، مشمول مقررات مواد (۳۱)، (۳۹) و (۷۶) قانون محاسبات عمومی کشور می‌باشند و تمام درآمدهای حاصل از فروش کالا و خدمات آنها به حساب‌های معرفی شده از سوی خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود تا حسب‌مورد طبق احکام

و مقررات قانونی مربوط هزینه شود. عدم رعایت مفاد ماده (۷۶) قانون محاسبات عمومی کشور در مورد حساب‌هایی که خلاف مقررات مذکور گشایش یافته است، تصرف غیر قانونی در اموال عمومی محسوب می‌شود. بانک‌های عامل حسب اعلام بانک مرکزی و خزانه‌داری کل کشور موظفند نسبت به بستن حساب‌هایی که خلاف مقررات مذکور افتتاح شده‌اند، اقدام کنند».

در این ارتباط هرچند تصویب قوانین توسط مجلس شورای اسلامی و اعلام آن از طریق رسانه‌های رسمی به منزله ابلاغ عمومی بوده و برای تمامی دستگاه‌ها، از جمله بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی لازم‌الاجرا است، علی‌ایحال با توجه به تکالیف و مسئولیت‌های متعددی که در قانون مذکور بر عهده شبکه بانکی کشور نهاده شده است و همچنین نظر به اهمیت جایگاه نظام بانکی کشور در زمینه اجرای مفاد قانون یادشده، بدین‌وسیله یک نسخه از قانون مزبور، موضوع ابلاغیه شماره ۱۵۶۸۲۲ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۳ ریاست محترم جمهور، جهت استحضار و اجرا ایفاد می‌شود.

با عنایت به مراتب فوق خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید فوریت به واحدهای ذی‌مدخل در آن بانک/مؤسسات اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و جهت نظارت بر حسن اجرای تکالیف مربوط مندرج در این قانون، اقدامات لازم را معمول دارند. / ۲۴۳۶۰۸۶ ص

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر حسن روحانی
رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران

در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) که با عنوان «طرح الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و اصلاحات و الحاقات بعدی آن» به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، با تصویب در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۴ و تأیید شورای محترم نگهبان، به پیوست ابلاغ می‌گردد.

علی لاریجانی

رونوشت:

- معاونت محترم نظارت جهت استحضار و اقدام
قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)

ماده ۱ -

الف - به‌منظور تعیین رابطه مالی و نحوه تسویه حساب بین دولت (خزانه‌داری کل کشور) و وزارت نفت از طریق شرکت تابعه ذی‌ربط، معادل سهمی از ارزش نفت (نفت‌خام، میعانات گازی و خالص گاز طبیعی) صادراتی و مبالغ حاصل از فروش داخلی که در قوانین بودجه سنواتی تعیین می‌گردد، به‌عنوان سهم آن شرکت بابت کلیه مصارف سرمایه‌ای و هزینه‌ای شرکت مزبور از جمله بازپرداخت بدهی و تعهدات شامل تعهدات سرمایه‌ای و بیع متقابل و جبران خسارات زیست‌محیطی و آلودگی‌های ناشی از فعالیت‌های نفتی خالص درآمد و هزینه‌های ناشی از عملیات صادرات با احتساب هزینه‌های حمل و بیمه (سیف) تعیین می‌شود. این سهم، از نظر مالیاتی با نرخ صفر محاسبه می‌شود.

وزارت نفت از طریق شرکت تابعه ذی‌ربط موظف است از محل سهم خود از درصدهای مذکور و سایر منابع، قراردادهای لازم را با شرکت‌های عملیاتی تولید نفت و گاز براساس قیمت تمام‌شده و در چهارچوب بودجه عملیاتی پس از مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور منعقد نماید.

۱- قیمت نفت صادراتی از مبادی اولیه، قیمت معاملاتی یک بشکه نفت صادراتی از مبادی اولیه در هر محموله است و قیمت نفت صادراتی عرضه‌شده در بورس متوسط قیمت صادراتی از مبادی اولیه در یک ماه شمسی است و همچنین برای نفت تحویلی به پالایشگاه‌های داخلی و مجتمع‌های پتروشیمی اعم از دولتی و خصوصی نودوپنجم درصد (۹۵٪) متوسط بهای محموله‌های صادراتی نفت مشابه در هر ماه شمسی است.

۲- تا زمانی که دولت برای مصرف فرآورده‌های نفتی در داخل کشور قیمت تکلیفی تعیین می‌کند، برای تسویه حساب بین دولت و شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، قیمت هر بشکه نفت (نفت خام و میعانات گازی) تحویلی به پالایشگاه‌های داخلی در هر سال برابر با رقمی خواهد بود که به‌پیشنهاد کارگروهی متشکل از وزرای نفت و امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با رعایت قانون هدفمندکردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸ به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد و اجازه داده می‌شود که مابه‌التفاوت این رقم با قیمت مذکور در جزء (۱) بند (الف) به‌صورت حسابداری در دفاتر خزانه‌داری کل کشور ثبت و طبق آیین‌نامه اجرائی این ماده تسویه حساب شود.

۳- وزارت نفت از طریق شرکت تابعه ذی‌ربط مبالغی از منابع حاصل از فروش گاز طبیعی در داخل کشور و صادرات را پس از کسر هزینه‌های واردات و سهم شرکت تابعه ذی‌ربط بابت گاز تولیدی که هر ساله به موجب قوانین بودجه سنواتی معین می‌شود در راستای اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها به خزانه‌داری کل کشور واریز می‌نماید.

۴- تبصره بند (ب) ماده (۱) قانون هدفمندکردن یارانه‌ها به شرح زیر اصلاح می‌شود:

تبصره - وزارت نفت مکلف است قیمت خوراک گاز و خوراک مایع تحویلی به واحدهای صنعتی، پالایشی و پتروشیمی‌ها را با رعایت معیارهای زیر تعیین کند:

۱- متناسب با معدل وزنی درآمد حاصل از فروش گاز و یا مایع تحویلی برای سایر مصارف داخلی، صادراتی و وارداتی، قیمت محصول با حفظ قابلیت رقابت‌پذیری محصولات تولیدی در بازارهای بین‌المللی و بهبود متغیرهای کلان اقتصادی

۲- ایجاد انگیزش و امکان جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی

۳- اعمال تخفیف پلکانی تا سی درصد (۳۰٪) با انعقاد قرارداد بلند مدت برای واحدهایی که بتوانند جهت تأمین مواد اولیه واحدهای پتروشیمی داخلی که محصولات میانی و نهایی تولید می‌کنند و زنجیره ارزش افزوده را افزایش دهند. در این قرارداد بنگاههایی که در مناطق کمتر توسعه‌یافته راه اندازی می‌شوند، از تخفیف بیشتری برخوردار می‌گردند.

در صورت قطع یا کاهش خوراک گاز و خوراک مایع واحدهای مشمول این تبصره خارج از قرارداد و با اراده دولت، وزارت نفت مکلف است برابر ماده (۲۵) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ خسارت وارده را از محل خوراک تحویلی در مراحل بعدی جبران کند.

در خرید محصولات پتروشیمی توسط یا به دستور دولت، قیمت بورس مبنای عمل است و یارانه مورد نظر دولت برای مصرف کنندگان داخلی در اختیار دستگاه ذیربط قرار می‌گیرد.

آیین‌نامه این تبصره مشتمل بر تخفیفات پلکانی و نحوه جبران خسارت، دامنه صنایع مشمول و چهارچوب قراردادهای بلند مدت و سایر ضوابط مربوطه توسط وزارتخانه‌های نفت، صنعت، معدن و تجارت و امور اقتصادی و دارایی حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب- وزارت نفت از طریق شرکت دولتی اصلی تابعه ذیربط، مکلف است دریافتی‌های حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی اعم از صادرات هر سال و سالیهای قبل به هر صورت را پس از کسر بازپرداخت تعهدات بیع متقابل به‌عنوان علی‌الحساب پرداخت‌های موضوع این ماده بلافاصله از طریق حسابهای مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به حسابهای مربوطه در خزانه‌داری کل کشور واریز نماید.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از وجوه حاصله هر ماهه به‌طور متناسب، سهم وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذیربط (با احتساب بازپرداخت‌های بیع متقابل)، سهم صندوق توسعه ملی و سهم درآمد عمومی دولت را که به موجب قانون تعیین می‌شود، پس از فروش مبالغ ارزی به نرخي که ضوابط آن را شورای پول و اعتبار مشخص می‌کند به حساب مربوطه نزد خزانه‌داری کل کشور و مازاد آن را به حساب ذخیره ارزی واریز نماید.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است سهم وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذیربط را به حسابهای آن شرکت مورد تأیید خزانه‌داری کل کشور در داخل و مورد تأیید آن بانک در خارج از کشور برای پرداخت به پیمانکاران، سازندگان و عرضه‌کنندگان مواد و تجهیزات مربوطه طرف قرارداد و هزینه‌های جاری و تعهدات ارزی شرکت واریز و برای قراردادهای تسهیلات مالی خارجی توثیق نماید.

ج- شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران و شرکت‌های پالایش نفت داخلی و شرکت‌های پتروشیمی موظفند در پایان هر ماه بهای خوراک نفت خام و میعانات گازی دریافتی خود و همچنین خوراک معادل فرآورده‌های شرکت‌های پتروشیمی تحویلی به شرکت ملی پالایش و پخش را به قیمت مذکور در جزء (۲) بند (الف) این ماده محاسبه و به خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند.

وزارت نفت از طریق شرکت‌های تابعه ذیربط، مکلف است وجوه مربوطه به سهم دولت از بهای خوراک پالایشگاهها و شرکت‌های پایین‌دستی پتروشیمی را وصول و ماهانه به خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. در صورت عدم واریز، در پایان هر ماه خزانه‌داری کل کشور مبالغ مربوطه به ماه قبل را از حسابهای شرکت‌های پالایش و پخش و پتروشیمی به‌صورت علی‌الحساب برداشت می‌کند. در صورت عدم واریز بهای خوراک پالایشگاهها و پتروشیمی‌ها به حساب خزانه‌داری کل کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) مکلف است با اعلام وزارت نفت رأساً نسبت به برداشت از حساب شرکت‌های بدهکار و واریز آن به حساب خزانه‌داری کل کشور اقدام کند.

تبصره - به‌منظور تضمین وصول عواید حاصل از فروش نفت خوراک پالایشگاهها و شرکت‌های پتروشیمی، وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذیربط، نفت خوراک واحدهای پالایشی و پتروشیمی را از طریق گشایش اعتبارات اسنادی ریالی و یا ارزی به فروش خواهد رساند.

د- بازپرداخت تعهدات سرمایه‌ای شرکت‌های دولتی تابع وزارت نفت از جمله طرح‌های بیع متقابل که به موجب قوانین مربوطه، قبل و بعد از اجرای این قانون ایجاد شده و یا می‌شوند و همچنین هزینه‌های صدور و فروش نفت با احتساب هزینه‌های حمل و بیمه (سیف) و انبارداری به‌عهده شرکت‌های یادشده می‌باشد.

هـ- در راستای اجرای بودجه عملیاتی، وزارت نفت از طریق شرکتهای دولتی تابعه ذی‌ربط موظف است موافقتنامه‌های طرحهای سرمایه‌ای از محل سهم خود را از درصدهای مندرج در بودجه‌های سنواتی و سایر منابع، با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مبادله و گزارش عملکرد تولید نفت و گاز را به تفکیک هر میدان در مقاطع سه‌ماهه به وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و انرژی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

و- مالیات بر ارزش افزوده و عوارض آب، برق و گاز با توجه به مالیات و عوارض مندرج در صورت‌حساب (قبوض) مصرف‌کنندگان و همچنین نفت تولیدی و فرآورده‌های وارداتی، فقط یکبار در انتهای زنجیره تولید و توزیع آنها توسط شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران (شرکتهای پالایش نفت) و شرکتهای دولتی تابع ذی‌ربط وزارت نفت و شرکتهای گاز استانی و شرکتهای تابع ذی‌ربط وزارت نیرو و شرکتهای توزیع برق، آب و فاضلاب شهری و روستایی استانی بر مبنای قیمت فروش داخلی محاسبه و دریافت می‌شود. مالیات مزبور به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و عوارض طبق ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷ با اصلاحات بعدی آن توسط سازمان امور مالیاتی کشور واریز می‌گردد. مبنای قیمت فروش برای محاسبه عوارض آلاینده‌ها (ماده (۱) ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، قیمت فروش فرآورده به مصرف‌کننده نهایی در داخل کشور است. پالایشگاهها و واحدهای پتروشیمی آلاینده نیز مشمول پرداخت عوارض آلاینده‌ها هستند. مشترکان خانگی روستایی و چاههای کشاورزی از پرداخت عوارض برق معاف می‌باشند. وزارت نیرو موظف است در قبوض مربوطه برق، آن را اعمال نماید.

تبصره ۱- وجوه واریزی به‌عنوان عوارض سهم شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، درآمد دولت نبوده و صددرصد (۱۰۰٪) آن براساس احکام قانون مالیات بر ارزش افزوده به‌صورت ماهانه به حسابهای ذی‌ربط واریز می‌شود.

تبصره ۲- سازمان امور مالیاتی، خزانه‌داری کل کشور و وزارت کشور مکلفند به ترتیب، گزارش وصول درآمد، دریافتی‌ها و عملکرد موضوع این بند را در مقاطع سه ماهه به شورای عالی استانها و کمیسیون‌های اقتصادی، برنامه و بودجه و محاسبات و شوراها و امور داخلی کشور مجلس شورای اسلامی ارائه کنند.

ز- شرکتهای دولتی تابع وزارت نفت مکلفند درآمدهای ریالی و ارزی خود را به حسابهای متمرکز وجوه ریالی و ارزی که از طریق خزانه‌داری کل کشور به نام آنها نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح می‌شود، واریز کنند.

ح- این‌نامه اجرائی این ماده شامل سازوکار تسویه حساب خزانه‌داری کل کشور با وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط و همچنین قراردادی که وزارت نفت به نمایندگی از طرف دولت با شرکت مزبور در چهارچوب مفاد این ماده برای عملیات نفت، گاز، پالایش و پخش منعقد می‌کند، ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون به‌پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های نفت، امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به‌تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد. دستورالعمل‌های حسابداری لازم به نحوی که آثار تولید و فروش نفت خام و میعانات گازی در دفاتر قانونی و حساب سود و زیان شرکتهای دولتی تابع ذی‌ربط وزارت نفت انعکاس داشته باشد به‌پیشنهاد وزارت نفت و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و ابلاغ می‌شود.

ط- تبصره (۳۸) دائمی لایحه قانونی بودجه سال ۱۳۵۸ کل کشور مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۵ شورای انقلاب اسلامی نسخ می‌شود.

ی- دولت مکلف است با اتخاذ تدابیر لازم و رعایت قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، سهم برداشت ایران از نفت خام، میعانات گازی و گاز از مخازن مشترک را تا ده سال آینده از زمان تصویب این قانون حداقل به میزان برداشت کشورهای دارای مخازن مشترک برساند. همچنین دولت مکلف است طی مدت مذکور ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی را به حداقل یکصد میلیون تن در سال و ظرفیت پالایش نفت خام و میعانات گازی در داخل کشور را به حداقل پنج میلیون بشکه در روز افزایش دهد.

ک- مابه‌التفاوت قیمت پنج فرآورده اصلی و سوخت هوایی شامل فرآورده‌های نفتی و مواد افزودنی تحویلی از سوی شرکتهای پتروشیمی به شرکتهای اصلی و فرعی تابعه وزارت نفت و گاز طبیعی فروخته شده به‌مصرف‌کنندگان داخلی با قیمت صادراتی یا وارداتی این فرآورده‌ها حسب مورد به‌علاوه هزینه‌های انتقال داخلی فرآورده‌ها و نفت خام معادل آنها و توزیع، فروش، مالیات و عوارض موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده در دفاتر شرکتهای پالایش نفت و گاز به حساب بدهکار شرکتهای اصلی و فرعی تابعه وزارت نفت ثبت می‌گردد و از آن طریق در بدهکار حساب دولت (خزانه‌داری کل کشور) نیز ثبت می‌شود. معادل این رقم در خزانه‌داری کل کشور به حساب بستانکار شرکتهای اصلی و فرعی تابعه وزارت نفت، منظور و عملکرد مالی این بند به‌صورت مستقل توسط شرکت مذکور در مقاطع زمانی سه‌ماهه از پایان تیرماه پس از گزارش سازمان حسابرسی با تأیید کارگروهی متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های نفت و امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به‌صورت علی‌الحساب با خزانه‌داری کل کشور تسویه می‌گردد و تسویه حساب نهایی فیزیکی و مالی حداکثر تا پایان تیرماه سال بعد انجام می‌شود.

ماده ۲- شرکتهای سرمایه‌پذیر مکلفند سود سهام عدالت تقسیم‌شده مصوب مجامع عمومی موضوع فصل ششم قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی را تا تسویه حساب کامل اقساط از زمان تصویب قانون یادشده به سازمان

خصوصی‌سازی پرداخت نمایند. سازمان مذکور می‌تواند جهت وصول سود سهام موضوع این ماده و سایر اقساط معوق شرکت‌های واگذار شده از طریق ماده (۴۸) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶ اقدام نماید. اجرائیات سازمان امور مالیاتی کشور موظف است خارج از نوبت در خصوص وصول این اقساط با سازمان خصوصی‌سازی همکاری کند.

ماده ۳- شرکت‌های دولتی موضوع مواد (۴) و (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و شرکت‌های دولتی موضوع بند (۳) ماده (۱۸) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، به استثنای بانکها و بیمه‌های دولتی و سازمان‌های توسعه‌ای شامل سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط و شرکت شهرک‌های کشاورزی، مشمول مقررات مواد (۳۱)، (۳۹) و (۷۶) قانون محاسبات عمومی کشور می‌باشند و تمام درآمدهای حاصل از فروش کالا و خدمات آنها به حساب‌های معرفی شده از سوی خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود تا حسب مورد طبق احکام و مقررات قانونی مربوط هزینه شود. عدم رعایت مفاد ماده (۷۶) قانون محاسبات عمومی کشور در مورد حساب‌هایی که خلاف مقررات مذکور گشایش یافته است، تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محسوب می‌شود.

بانک‌های عامل حسب اعلام بانک مرکزی و خزانه‌داری کل کشور موظفند نسبت به بستن حساب‌هایی که خلاف مقررات مذکور افتتاح شده‌اند، اقدام کنند.

ماده ۴- کلیه شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و بانک‌ها که در بودجه کل کشور برای آنها سود ویژه پیش‌بینی می‌شود موظف به واریز مالیات علی الحساب و سود سهام علی الحساب بودجه مصوب به صورت یک دوازدهم در هر ماه می‌باشند. به خزانه‌داری کل کشور اجازه داده می‌شود در صورت عدم واریز مالیات و سود سهام دولت به صورت علی الحساب و یک دوازدهم، عوارض و مالیات بر ارزش افزوده (بر اساس اعلام سازمان امور مالیاتی کشور) توسط هر یک از شرکت‌های دولتی و بانک‌ها، از موجودی حساب آنها نزد خزانه‌داری کل کشور برداشت و مالیات و سود سهام را به حساب درآمدهای عمومی کشور و عوارض را به حساب‌های شهرداری‌ها و حساب تمرکز وجوه به نام وزارت کشور حسب مورد واریز نماید. تسویه حساب قطعی دولت بر مبنای صورتهای مالی حسابرسی شده و مصوب مجمع عمومی انجام خواهد شد. شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که قسمتی از سهام آنها متعلق به بخش غیردولتی است، به تناسب میزان سهام بخش غیردولتی، مشمول پرداخت وجوه موضوع این ماده نمی‌باشند. وصول مبالغ یادشده تابع احکام مربوط و مقرر در قانون مالیات‌های مستقیم مصوب سال ۱۳۶۶ و اصلاحات بعدی آن است.

ماده ۵- به دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری اجازه داده می‌شود، واحدهای خدماتی و رفاهی و مجتمع‌های فرهنگی، هنری و مازاد ورزشی را از طریق برگزاری مزایده به اشخاص صاحب صلاحیت بخش‌های خصوصی، تعاونی، شهرداری‌ها و دیهاری‌ها با اولویت بخش تعاونی در شرایط برابر و در اماکن ورزشی در شرایط مساوی با اولویت فدراسیون‌های ورزشی، رده‌های مقاومت بسیج و هیأت‌های ورزشی استانی و شهرستانی به صورت اجاره و واگذار نماید. نظارت بر کاربری و استانداردهای بهره‌برداري و خدمات‌رسانی این مؤسسات و همچنین رعایت حقوق مصرف‌کننده به عنوان بخشی از قرارداد فی‌مابین بر عهده دستگاه اجرائی مربوط است. معادل وجوه حاصل از اجرای این ماده بر اساس ردیف‌های درآمد- هزینه‌ای که در قوانین بودجه سنواتی به صورت ملی یا استانی پیش‌بینی می‌شود، به دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط ملی یا استانی اختصاص می‌یابد تا در قالب مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور هزینه شود.

آیین‌نامه اجرائی این ماده شامل نحوه واگذاری، تعیین و واریز وجوه اجاره‌ها به درآمدهای عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور، نحوه تعیین صلاحیت شرکت‌ها و ارائه خدمات به مصرف‌کنندگان با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۶- به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی ملی و واحدهای تابع آنها در استانها، اجازه داده می‌شود در صورت نیاز به تغییر محل یا ضرورت تبدیل به احسن، درخواست تغییر کاربری اموال غیرمنقول خود را با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی و واحدهای تابع استانی حسب مورد به دبیرخانه کمیسیون موضوع ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱ و اصلاحات بعدی آن در هر یک از استان‌های ذی‌ربط ارسال کنند. کمیسیون موظف است در صورت عدم مغایرت با طرح‌های توسعه شهری با تشخیص دبیرخانه کمیسیون ماده (۵) ظرف مدت یک ماه پس از تاریخ تحویل درخواست، با بررسی موقعیت محل و املاک همجوار و رعایت ضوابط قانونی، نسبت به صدور مجوز تغییر کاربری پس از دستور پرداخت عوارض قانونی توسط دستگاه اقدام و مصوبه کمیسیون را به دستگاه متقاضی ابلاغ نماید.

استانداران موظفند بر حسن اجرای این حکم نظارت و هر سه ماه یکبار عملکرد آن را به وزارتخانه‌های کشور و امور اقتصادی و دارایی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان هر یک از استان‌ها گزارش کنند. این دستگاه‌ها موظفند پس از فروش املاک مذکور از طریق مزایده عمومی، وجوه حاصله را به درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز

نمایند. خزانه‌داری کل کشور مکلف است یک هفته پس از مبادله موافقتنامه و ابلاغ تخصیص از سوی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معادل وجوه واریز شده را در سقف اعتبارات مندرج در بودجه سنواتی در اختیار دستگاه اجرائی ذی‌ربط قرار دهد تا صرف جایگزینی ملک فروخته‌شده با رعایت ماده (۲۳) این قانون با تکمیل طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام مصوب در همان شهرستان و در سقف درآمد حاصله نماید.

تبصره- واگذاری منازل سازمانی موضوع ماده (۸) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن مصوب ۱۳۸۷ و اصلاحات بعدی آن از شمول این حکم مستثنی می‌باشد.

ماده ۷- به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اجازه داده می‌شود به پیشنهاد دستگاه اجرائی ذی‌ربط، به منظور تأمین پیش‌پرداخت ریالی طرحهایی که از منابع تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) استفاده می‌کنند، نسبت به جابجایی اعتبارات طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و کاهش تا سقف سی درصد (۳۰٪) اعتبار هر طرح در هر دستگاه و در قالب فصل ذی‌ربط اقدام نماید.

ماده ۸- به صندوق توسعه ملی اجازه داده می‌شود با رعایت قوانین مربوط به منظور صدور ضمانتنامه یا تأمین نقدینگی برای پیش‌پرداخت و تجهیز کارگاه پیمانکاران خصوصی ایرانی که در مناقصه‌های خارجی برنده می‌شوند و یا شرکتی‌هایی که موفق به صدور کالا یا خدمات فنی مهندسی می‌شوند، در بانکهای داخل و خارج سپرده‌گذاری ارزی نماید.

ماده ۹- به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اجازه داده می‌شود با تصویب هیأت وزیران درصدی از درآمدهای حاصل از تکالیف مقرر در پروانه کارورها (اپراتورها) را جهت تحقق اهداف و برنامه‌های خدمات عمومی اجباری و پایه با اولویت روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت از محل ردیفهای پیش‌بینی شده در قوانین بودجه سنواتی به صورت درآمد- هزینه و در صورت لزوم با استفاده از مشارکت اپراتورها به مصرف برساند. به منظور تحقق اهداف این ماده و توسعه بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات و تحقق دولت الکترونیک، به وزارتخانه مذکور اجازه داده می‌شود منابع بادشده را بر اساس مفاد موافقتنامه متبادله در طرحهای توسعه‌ای و کمکهایی فنی و اعتباری هزینه کند.

ماده ۱۰- به دستگاههای اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به جز نهادهای عمومی غیردولتی اجازه داده می‌شود که پروژه‌های نیمه‌تمام دولتی مندرج در قوانین بودجه سنواتی و یا مصوب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان خود را بر اساس آیین‌نامه اجرائی که به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، با استفاده از مشارکت خیرین تکمیل نمایند.

ماده ۱۱- هیأت‌های امنای دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی موظفند در مصوبات خود به گونه‌ای عمل کنند تا ضمن بهره‌گیری از امکانات و ظرفیتهای در اختیار دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی و آموزشی، تمامی تعهدات قانونی در سقف منابع در اختیار تأمین گردد و از ایجاد تعهد مازاد بر منابع ابلاغی جلوگیری به عمل آید.

ماده ۱۲- به هر یک از وزارتخانه‌های نفت و نیرو از طریق شرکتهای تابعه ذی‌ربط اجازه داده می‌شود مبلغی را که طبق قوانین بودجه سنواتی در قبوض گاز و برق برای هر واحد مسکونی و تجاری تعیین می‌گردد، اخذ و صرفاً جهت بیمه خسارات مالی و جانی اعم از فوت و نقص عضو و جبران هزینه‌های پزشکی ناشی از انفجار، آتش‌سوزی و مسمومیت مشترکان شهری و روستایی و سکونتگاهی عشایری گاز و برق از طریق شرکتهای بیمه با برگزاری مناقصه اقدام کنند.

ماده ۱۳- فضاهای اصلی مساجد، حسینیه‌ها، مؤسسات قرآنی، دارالقرآن‌ها، حوزه‌های علمیه، گلزارهای شهدا، امامزاده‌ها، خانه‌های عالم روستاها و اماکن مذهبی اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی از پرداخت هزینه مصارف ماهانه آب، فاضلاب، برق و گاز معاف می‌باشند. این حکم شامل اماکن تجاری وابسته به آنها نیست.

اعتبارات موارد مذکور در قوانین بودجه سنواتی جهت پرداخت به دستگاههای ارائه‌کننده خدمات موضوع این ماده تأمین می‌شود.

ماده ۱۴- به سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور اجازه داده می‌شود، زندانیانی که به مرخصی اعزام می‌شوند یا در زندانهای باز، مؤسسات صنعتی، کشاورزی و خدماتی اشتغال دارند و محکومان واجد شرایط را تحت نظارت و مراقبت الکترونیکی قرار دهد. برخورداري زندانیان از امتیاز مذکور و نیز صدور حکم نظارت و مراقبت الکترونیکی علاوه بر سپردن تأمین‌های مندرج در قانون آیین دادرسی کیفری منوط به تودیع وثیقه بابت تجهیزات مربوط است. خسارات احتمالی وارده به تجهیزات مذکور از ناحیه استفاده‌کنندگان از محل ودیعه‌های مأخوذه تأمین می‌شود. تعرفه استفاده از تجهیزات مذکور هر سال توسط هیأت وزیران تعیین و توسط سازمان مذکور از استفاده‌کننده اخذ و به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واريز می‌گردد.

ماده ۱۵- محکومیه احکام صادره در اجرائی احکام صادره از محاکم حقوقی در رابطه با محکومیت یا استرداد اموال منقول و غیرمنقول در اختیار نیروهای مسلح با رعایت کلیه مهلت‌های قانونی مقرر، از محل حساب مربوط به اعتبار پرداخت بدهیهای معوق نیروهای مسلح موضوع اعتبار ردیف ۵-۱۱۱۰۰۰ قانون بودجه قابل برداشت می‌باشد. در صورت عدم کفایت موجودی حساب مذکور، ستادکل نیروهای مسلح مکلف است ظرف مدت چهل و پنج روز پس از ابلاغ نسبت به معرفی اموال یا حساب جایگزین اقدام کند.

تبصره- پس از انقضای مهلت فوق مرجع قضائی می‌تواند نسبت به توقیف و برداشت محکوم‌به از محل سایر حسابهای محکوم‌علیه اصلی اقدام نماید.

ماده ۱۶- افزایش اعتبار هر یک از طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تا معادل ده درصد (۱۰٪) از محل صرفه‌جویی در اعتبارات هزینه‌ای هر دستگاه مجاز است. اعمال این حکم در مورد اعتبارات دستگاهها و دارندگان ردیف منوط به پیشنهاد دستگاههای ذیربط و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در سقف کل اعتبارات طرح است.

مانده وجوه مصرف نشده اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آن دسته از طرحها و پروژه‌های عمرانی که عملیات اجرایی آن پایان نیافته، در پایان هر سال مالی پس از ارزیابی به خزانه می‌تواند با درج در بودجه به سالهای بعد منتقل شود تا به مصرف همان طرح و پروژه برسد.

ماده ۱۷- سقف ریالی در اختیار شورای فنی استان‌ها در مورد طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی برابر نصاب معاملات متوسط سالانه اصلاح می‌شود.

ماده ۱۸- به‌منظور تشویق خیرین برای شرکت در اجرای طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، به دستگاههای اجرایی مجری طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مندرج در پیوست شماره (۱) قوانین بودجه سنواتی و طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی مصوب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها اجازه داده می‌شود، تمام یا بخشی از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر طرح را برای تأمین سود و کارمزد تسهیلات دریافتی خیرین از شبکه بانکی و مؤسسات مالی و اعتباری که به‌منظور اجرای همان طرح در اختیار دستگاه اجرایی ذیربط قرار می‌گیرد، پرداخت و به هزینه قطعی منظور نمایند. تسهیلات اعطائی، توسط خیرین تضمین می‌شود و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است برای بازپرداخت سود و کارمزد تسهیلات باقی‌مانده طرحهای خاتمه یافته، ردیف اعتباری مشخصی را در لوائح بودجه سنواتی پیش‌بینی کند.

آیین‌نامه اجرائی این ماده مشتمل بر چگونگی اطلاع‌رسانی دستگاه اجرائی در مورد طرحها، پذیرش خیرین متقاضی مشارکت، سازوکارهای ارزیابی تسهیلات دریافتی توسط خیرین و مصرف آنها توسط دستگاه اجرائی برای پرداخت به پیمانکاران، به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۹- معاونت‌های امور زنان و خانواده و علمی و فناوری ریاست جمهوری و شورای تخصصی توسعه فعالیت‌های قرآنی شورای عالی انقلاب فرهنگی مجازند فعالیت‌های اجرائی خود را در راستای تحقق اهداف و سیاست‌های مورد نظر از طریق دستگاههای اجرائی در چهارچوب تفاهمنامه فی‌مابین از محل اعتبارات پیش‌بینی شده مربوط به خود در قوانین بودجه سنواتی به انجام رسانند. شورای توسعه فرهنگ قرآنی و معاونت امور زنان و خانواده موظفند گزارش عملکرد این ماده را از دستگاههای اجرائی ذی‌ربط اخذ و هر شش ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی تقدیم کنند.

ماده ۲۰- به وزارت نیرو و شرکت‌های تابع اجازه داده می‌شود، خرید آب استحصالی و پساب تصفیه‌شده از سرمایه‌گذاران اعم از داخلی و خارجی، آب مازاد ناشی از صرفه‌جویی حق‌آبه‌داران در بخشهای مصرف و هزینه‌های انتقال آب توسط بخش غیردولتی را حسب مورد با قیمت توافقی یا با پرداخت یارانه بر اساس دستورالعمل مصوب شورای اقتصاد، تضمین کنند.

ماده ۲۱- به‌منظور تنظیم مناسب بازار، افزایش سطح رقابت، ارتقای بهره‌وری شبکه توزیع و شفاف‌سازی فرآیند توزیع کالا و خدمات، دولت مکلف است با رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، قیمت‌گذاری را به کالاهای و خدمات عمومی و انحصاری و کالاهای اساسی یارانه‌ای و ضروری محدود کند.

تبصره- دستورالعمل نحوه تعیین کالاهای اساسی، انحصاری و خدمات عمومی و فهرست و قیمت این کالاها و خدمات به پیشنهاد کارگروهی متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، امور اقتصادی و دارایی، نیرو، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و حسب مورد وزارتخانه ذیربط به‌تصویب شورای اقتصاد می‌رسد.

ماده ۲۲- اعضای هیأت علمی آموزشی و پژوهشی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی شاغل در سمتهای آموزشی و پژوهشی با اطلاع مدیریت دانشگاه برای داشتن سهام یا سهم‌الشرکه و عضویت در هیأت‌مدیره شرکت‌های دانش‌بنیان، مشمول قانون راجع به منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷ نیستند.

ماده ۲۳- پیشنهاد طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید در لوائح بودجه سنواتی با رعایت موارد زیر امکان‌پذیر است:

الف- عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب ۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمانبندی اجراء)، اقتصادی، مالی و زیست محیطی و رعایت پدافند غیرعامل از سوی مشاور و دستگاه اجرائی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برای یکبار و به قیمت ثابت سالی که طرحهای مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالانه منظور می‌گردد، به تفکیک سالهای برنامه‌های توسعه و سالهای بعد به‌تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد.

تبصره- سازمان حفاظت محیط زیست موظف است ضوابط زیست‌محیطی لازم برای طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای را پس از تأیید شورای عالی حفاظت محیط زیست طی شش ماه بعد از لازم‌الاجراء شدن این قانون، به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور جهت ابلاغ به دستگاه‌های اجرائی و شرکت‌های مهندسی مشاور به‌منظور رعایت مفاد آن در طراحی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود اعلام نماید.

ب- مبادله موافقتنامه‌های طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مشتمل بر اهداف طرح، شرح عملیات، اعتبارات مصوب، پیشرفت فیزیکی و مشخصات فنی مورد نیاز فقط یکبار در دوران برنامه‌های توسعه انجام می‌پذیرد. این موافقتنامه‌ها برای دوران اجراء معتبر و ملاک عمل خواهد بود. اطلاعات ضروری درخصوص موارد فوق در اصلاحیه موافقتنامه‌ها نیز درج می‌شود. تبصره- اعتبارات مورد نیاز طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای سال‌های باقی‌مانده اجرائی طرح در برنامه با اعمال ضرایب تعدیل محتمل محاسبه و توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور منظور می‌شود.

ج- موافقتنامه‌هایی که برای انطباق میزان اعتبارات سالانه طرح‌ها با قوانین بودجه سنواتی مبادله می‌شوند، جنبه اصلاحی داشته و نباید موجب افزایش اهداف و تعداد پروژه‌های طرح شوند. موارد استثناء که منجر به تغییر حجم عملیات یا تعداد پروژه‌ها می‌شوند با پیشنهاد دستگاه اجرائی ذی‌ربط و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب هیأت‌وزیران با رعایت مفاد بند (الف) این ماده بلامانع است.

د- مبادله موافقتنامه‌های طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای محرمانه و بخش دفاع تابع دستورالعملی است که به پیشنهاد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تأیید هیأت وزیران می‌رسد.

ه- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است خلاصه‌ای از گزارش‌های توجیهی طرح‌هایی که از منابع عمومی تأمین مالی می‌شود، به استثنای طرح‌های دفاعی و امنیتی را یکسال پس از تصویب از طریق پایگاه مجازی اطلاع‌رسانی خود در دسترس عموم کارشناسان و پژوهشگران قرار دهد.

و- تصویب طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید در هر فصل توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، منوط به پیش‌بینی اعتبار کامل برای طرح‌های مزبور است به طوری که اعتبار سال اول اجرائی طرح جدید از نسبت کل اعتبار مورد نیاز به مدت زمان اجرائی طرح (برحسب سال) کمتر نشود.

تبصره- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است هر ساله گزارش عملکرد این ماده را به کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

ماده ۲۴-

الف- تخصیص اعتبار، تعهد و پرداخت در اجرائی موافقتنامه‌های متبادله با دستگاه‌های اجرائی، مشروط به رعایت شرح عملیات و فعالیت‌های موضوع موافقتنامه که توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور درج می‌شود، خواهد بود. شروط یادشده نباید مغایر قانون باشد.

ب- هرگاه در طول اجرائی بودجه وظایف و اختیارات از دستگاهی به دستگاه دیگر یا از محلی به محل دیگر واگذار شود، آن بخش از اعتبارات هزینه‌ای دستگاه که با توجه به واگذاری وظایف، هزینه‌کرد آن توسط دستگاه موضوعیت ندارد با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب هیأت وزیران به استان‌ها یا دستگاه‌های دیگر حسب مورد واگذار می‌شود.

ج- در مورد احکام قطعی دادگاه‌ها و اوراق لازم‌الاجراء ثبتی و دفاتر اسناد رسمی و سایر مراجع قضائی علیه دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، چنانچه دستگاه‌های مذکور ظرف مهلت مقرر در قانون نحوه پرداخت محکوم‌به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی مصوب ۱۳۶۵ به هر دلیل از اجراء حکم خودداری کنند، مرجع قضائی یا ثبتی یادشده باید مراتب را جهت اجراء به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اعلام کند و سازمان مذکور موظف است ظرف مدت سه ماه، محکوم‌به را بدون رعایت محدودیت‌های جابه‌جایی در بودجه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و هزینه‌ای از بودجه سنواتی دستگاه مربوط کسر و مستقیماً به محکوم‌به یا اجراء احکام دادگاه یا سایر مراجع قضائی و ثبتی مربوط پرداخت کند.

ماده ۲۵- شرکت‌های دولتی موضوع مواد (۴) و (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که فهرست آنها توسط هیأت وزیران تعیین می‌شود، مکلفند حداقل یکبار در طول سال‌های برنامه‌های توسعه از طریق سازمان حسابرسی و یا مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران حسب مورد در جهت افزایش صرفه اقتصادی، کارایی و اثربخشی فعالیت شرکتها و افزایش قابلیت اعتماد گزارش‌های مالی، نسبت به انجام حسابرسی عملیاتی و ارائه آن به مجمع عمومی اقدام کنند. هیأت مدیره این شرکتها مسؤولیت اجرائی این ماده را بر عهده دارند.

تبصره ۱- شرکت‌هایی که براساس مصوبه هیأت وزیران دارای طبقه‌بندی می‌باشند، از شمول این ماده مستثنی می‌شوند.

تبصره ۲- سازمان حسابرسی مکلف است چهارچوب و استانداردهای حسابرسی عملیاتی را ظرف مدت شش‌ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۲۶-

۱- وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی و سایر دستگاههای اجرائی در موارد استفاده از بودجه عمومی دولت، مکلفند صورتهای مالی خود را براساس استانداردهای حسابداری بخش عمومی کشور (تدوین شده توسط سازمان حسابرسی) در چهارچوب دستورالعملهای حسابداری وزارت امور اقتصادی و دارایی (بر مبنای حسابداری تعهدی) تهیه نمایند.

تبصره- نحوه و زمانبندی اجرای کامل حسابداری تعهدی (حداکثر ظرف مدت سه سال) طبق آییننامه اجرائی است که به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و دیوان محاسبات کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۲- در اجرای بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد، با توجه به محاسبه هزینه تمام شده فعالیت‌ها و اقدامات و تخصیص اعتبارات بر این اساس، ایجاد هرگونه بدهی بابت حق اشتراک برق، آب، هزینه‌های پستی، مخابراتی و سایر هزینه‌ها نظیر دیون بلامحل، تعهدات زائد بر اعتبار، بازپرداخت تعهدات ارزی ممنوع است.

۳- افزایش اعتبار هر یک از فعالیت‌های منظور شده در ذیل برنامه‌های دستگاه اجرائی از محل کاهش سایر فعالیت‌های همان برنامه، مشروط بر آنکه در سرجمع اعتبارات برنامه‌های آن دستگاه تغییر حاصل نشود حداکثر به میزان سی درصد (۳۰٪) در چهارچوب موافقتنامه‌های متبادله مجاز است. افزایش اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌ها با رعایت ماده (۷۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مجاز است و افزایش و کاهش اعتبار فعالیت یا فعالیت‌ها نیز بر همان اساس امکان پذیر می‌باشد.

۴- به وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) اجازه داده می‌شود با رعایت مقررات قانونی مربوط از محل منابع وصولی بودجه عمومی دولت که تا پایان اسفندماه هر سال به حسابهای مربوط در خزانه‌داری واریز شده است، حداکثر تا پایان فروردین ماه سال بعد و در سقف تخصیص‌های ابلاغی تا پایان سال مالی مربوط، که با رعایت مفاد بند (و) ماده (۲۲۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ و ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۳۵۱ و اصلاحات بعدی آن صورت گرفته، نسبت به تأمین و پرداخت درخواست وجه دستگاههای اجرائی ذیربط بابت اعتبارات مصوب تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (اعم از محل درآمد اختصاصی یا عمومی) اقدام کند.

تبصره- در ماده واحده قانون اصلاح مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۱۵ عبارت «در مورد اعتبارات هزینه‌ای تا پایان سال مالی و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تا پایان فروردین ماه سال بعد توسط خزانه‌داری کل کشور در اختیار دستگاههای اجرائی قرار گرفته باشند» جایگزین عبارت «و تا پایان سال مالی توسط خزانه‌داری کل کشور در اختیار ذی‌حسابی دستگاههای اجرائی ذیربط قرار گرفته باشند» می‌شود.

۵- حسابهای دریافت منابع عمومی دولت، حساب خزانه‌داری کل کشور محسوب شده و دستگاههای اجرائی وصول‌کننده منابع، صاحب حساب تلقی نمی‌شوند. حق برداشت از حسابهای یادشده به عهده صاحبان امضاهای مجاز خزانه‌داری کل کشور در مرکز و خزانه معین استان در استانها می‌باشد و هیچ مرجع دیگری حق برداشت از حسابهای یادشده را ندارد. برداشت از حسابهای پرداخت دستگاههای اجرائی با رعایت قانون نحوه پرداخت محکوم‌به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی مصوب ۱۳۶۵/۸/۱۵ امکان‌پذیر است.

ماده ۲۷- به دولت اجازه داده می‌شود اقدامات زیر را به عمل آورد:

الف- واگذاری طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید و نیمه‌تمام و تکمیل شده و آماده بهره‌برداری در قالب قراردادهای شرایط مورد تصویب شورای اقتصاد با تعیین نحوه تأمین مالی دوره ساخت (فاینانس)، پرداخت هزینه‌های بهره‌برداری یا خرید خدمات در مدت قرارداد با رعایت استانداردهای اجرای کیفیت خدمات و نهایتاً واگذاری طرح پس از دوره قرارداد به بخش غیردولتی با حفظ کاربری

ب- واگذاری طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام و تکمیل شده که خدمات آنها قابل عرضه توسط بخش غیردولتی است بصورت نقد و اقساط به بخش غیردولتی با حفظ کاربری

ج- واگذاری مالکیت، حق بهره‌برداری و یا بهره‌برداری طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای قابل واگذاری و نیز اموال منقول و غیرمنقول و حقوق مالی مازاد بر نیاز دولت با حفظ کاربری

تبصره ۱- درآمد دولت ناشی از اجرای احکام این ماده پس از واریز به خزانه‌داری کل کشور و از محل ردیف خاصی که برای این منظور در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود و نیز اعتبار ردیفهای مربوط به طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در قالب تسهیلات و وجوه اداره شده شامل یارانه، سود و کارمزد و یا تسهیلات و کمک و سایر روشهای تأمین مالی مورد تصویب شورای اقتصاد به طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و یا تبدیل به احسن نمودن تجهیزات سرمایه‌ای و اموال غیرمنقول در قالب موافقتنامه متبادله با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور قابل اختصاص است.

تبصره ۲- کمکهای بلاعوض موضوع این ماده، درآمد اشخاص تلقی نمی‌شود و مشمول پرداخت مالیات بر درآمد نیست.

ماده ۲۸-

الف- در ماده (۲) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱) مصوب ۱۳۸۴/۸/۱۵، بعد از عبارت «شرکتهای دولتی» عبارت «و شرکتهای آب و فاضلاب و توزیع برق استانی صرفاً برای اجرای طرحهای عمرانی دولتی و گشایش اعتبارات اسنادی ریالی» اضافه می‌شود.

ب- هرگونه پرداخت توسط خزانه از جمله پرداخت حقوق و مزایای مستمر دستگاههای اجرایی و موارد ضروری یا از محل تنخوامگردان خزانه با رعایت ساز و کار موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه مصوب ۱۳۵۱ مجاز است.

ج- شرکتهای دولتی و بانکهای موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که در بودجه کل کشور برای آنها سود ویژه پیش‌بینی شده است، مکلفند حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) سود پیش‌بینی شده را هر سال با ساز و کار ماده (۴) این قانون به حساب درآمد عمومی واریز نمایند. شرکتهای دولتی که قسمتی از سهام آنها متعلق به بخش غیردولتی است، به تناسب میزان سهام بخش غیردولتی، مشمول پرداخت وجوه موضوع این بند نمی‌باشند و سهم بخش غیردولتی از پنجاه درصد (۵۰٪) سود ابرازی (سود ویژه) مذکور باید توسط شرکتهای دولتی ذیربط به سهامداران بخش یادشده پرداخت شود. وصول مبلغ یادشده تابع احکام مربوط و مقرر در قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ و اصلاحات بعدی آن است.

د- اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی و کمکها و سایر اعتبارات و ردیفهای مندرج در جداول قوانین بودجه سنواتی به شرح عناوین و ارقام جداول مذکور فقط در حدود وصولی درآمدها و سایر منابع عمومی به شرح عناوین و ارقام مندرج در جداول مربوط قوانین یادشده براساس مفاد موافقتنامه‌های متبادله دستگاه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و در حدود ابلاغ و تخصیص اعتبار از سوی سازمان مذکور، با رعایت ساز و کار موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه مصوب ۱۳۵۱ قابل تعهد، پرداخت و هزینه است.

ه- انجام هرگونه تعهد و پرداخت در اجرای قوانین و مقررات مختلف از جمله ماده (۷۰) قانون محاسبات عمومی کشور بدون رعایت سقف اعتبارات مصوب و الزامات قانون در خصوص محدودیت‌های تخصیص و نیز شرح عملیات موافقتنامه‌های متبادله، ممنوع است. و- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی موظفند تا پایان تیر ماه هر سال، شرکتهای دولتی زیانده که ادامه فعالیت آنها در بخش دولتی به دلایل قانونی ضرورت دارد را احصاء و به هیأت وزیران گزارش نمایند. در مورد سایر شرکتهای زیانده با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و با استفاده از اختیارهای قانونی دولت در قالب واگذاری سهام یا انحلال شرکت و واگذاری اموال باقی‌مانده اقدام می‌شود.

ز- دستگاههای اجرایی در ایجاد هرگونه تعهد و پرداخت وجه از محل اعتبارات عمومی موظفند موارد زیر را رعایت کنند:

- ۱- اولویت واگذاری امور، وظایف، مدیریت و تصدی‌ها به بخش غیردولتی نسبت به هزینه مستقیم اعتبارات عمومی
- ۲- اولویت شیوه پرداخت تسهیلات نظیر کمکهای فنی و اعتباری و وجوه اداره‌شده نسبت به روشهای پرداخت و کمک بلاعوض
- ح- ایجاد و تحمیل هرگونه بار مالی مازاد بر ارقام مندرج در قوانین بودجه سنواتی، توسط دستگاههای اجرایی از جمله دستگاههای مباشر دولت در موارد مختلف از قبیل خرید تضمینی و هزینه‌های تبعی خرید، جبران زیان، تفاوت قیمت، تنظیم بازار، یارانه نهاده‌ها و غیر آن، ایفای تعهدات خاص، کالاهای اساسی، جایزه صادراتی و مانند آن که از اعتبارات عمومی استفاده می‌شود، ممنوع است. مسؤلیت اجرای این حکم برعهده بالاترین مقام دستگاه اجرایی و یا مقامات مجاز و مدیران مالی مربوط است. تخلف از این حکم و سایر موارد، تعهد زائد بر اعتبار محسوب و مشمول مجازات مربوط می‌شود.

ط- اعتبار طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مندرج در قوانین بودجه سنواتی حداکثر ده درصد (۱۰٪) از محل کاهش اعتبارات سایر طرحهای مندرج در قوانین مذکور با تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و در قالب سقف اعتبار کل طرح قابل افزایش است و عوامل اجرایی طرحهای مذکور با رعایت ماده (۲۲) قانون برنامه و بودجه مصوب ۱۳۵۱ انتخاب می‌شوند.

۲- اعتبارات هر یک از ردیفهای متفرقه، تملک دارایی‌های مالی و هزینه‌های مندرج در قوانین بودجه سنواتی حداکثر ده درصد (۱۰٪) از محل کاهش اعتبارات سایر ردیفهای متفرقه، اعتبار تملک دارایی‌های مالی و هزینه‌های توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در سقف بودجه سنواتی کل کشور قابل افزایش است.

۳- حداکثر نیم درصد (۰/۵٪) از اعتبارات هزینه‌ای و اختصاصی تخصیص‌یافته بودجه عمومی دولت، حداکثر یک‌درصد (۱٪) از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تخصیص‌یافته بودجه عمومی دولت، حداکثر بیست و پنج صدم درصد (۲۵/۱۰۰٪) از مجموع هزینه‌های شرکتهای دولتی، حداکثر نیم درصد (۰/۵٪) از مجموع هزینه‌های سرمایه‌ای شرکتهای دولتی و پنجاه درصد (۵۰٪) از اعتبارات هزینه‌ای و اختصاصی تخصیص‌یافته توسعه علوم و فناوری و پژوهشهای کاربردی با تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و بدون الزام به رعایت قانون محاسبات عمومی کشور و سایر قوانین و مقررات عمومی کشور و با رعایت «قانون نحوه هزینه کردن اعتباراتی که به موجب قانون از رعایت قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنی هستند مصوب ۱۳۶۴» هزینه می‌شود.

تبصره- اعتبارات موضوع توسعه علوم و فناوری و پژوهشهای کاربردی در چهارچوب سیاستها و اولویتهای نقشه جامع علمی کشور هزینه می‌شود.

ی- دستگاههای اجرائی دارای ردیف در قوانین بودجه سنواتی موظفند تا پایان اردیبهشت هر سال بر اساس اعتبار ابلاغی اعم از هزینه‌ای، مالی و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید، متن پیشنهادی موافقتنامه مربوط را براساس الزامات قوانین برنامه‌های توسعه و قوانین بودجه سنواتی و سایر قوانین و مقررات مربوط در چهارچوب فرمها، شرایط و دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارائه نمایند. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است در صورت موافقت با متن پیشنهادی، ظرف مدت پانزده روز نسبت به امضای موافقتنامه و ابلاغ آن اقدام نماید و در صورت عدم موافقت با متن پیشنهادی، ظرف مدت پانزده روز نسبت به اصلاح و ابلاغ موافقتنامه نهائی که لازم‌الاجراء است، به نحوی که مغایر قانون نباشد، اقدام کند.

تبصره- در خصوص دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی که دارای مجوز از شورای گسترش آموزش عالی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراجع قانونی ذیربط می‌باشند، برای اعتبارات هزینه‌ای، بودجه تفصیلی مورد تأیید هیأت امنا، ملاک عمل می‌باشد.

ک- به‌منظور تأمین منابع ارزی مورد نیاز طرحهای دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست محیطی به شرکتهای دولتی اجازه داده می‌شود در حدود ارقام مقرر در قوانین بودجه سنواتی حسب مورد نسبت به صدور اوراق صکوک و یا اوراق مشارکت ارزی در بازارهای مالی داخلی و خارجی با رعایت ضوابط بانک مرکزی و در سقف مقرر در قوانین برنامه‌های توسعه اقدام کنند. صدور اوراق یادشده منوط به تأیید بانک یادشده و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور بوده و بازپرداخت و تضمین اصل و سود این اوراق با شرکتهای مربوط است. صدور اوراق مشارکت یا صکوک اسلامی با سود تشویقی منوط به تأیید شورای پول و اعتبار است. در اجرای این بند رعایت ماده (۸۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت الزامی است.

تبصره- چنانچه شرکتی که اوراق مذکور را به فروش رسانده است در زمان سررسید به هر دلیلی نتواند تعهدات سررسید شده خود را بپردازد، خزانه‌داری کل کشور مجاز است معادل تعهدات مذکور را از حساب تمرکز وجوه درآمدی آن شرکت نزد خود برداشت و تعهدات سررسیدشده را پرداخت کند.

ل- به دستگاههای اجرائی اعم از مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی اجازه داده می‌شود اعتباراتی که در پیوست قوانین بودجه سنواتی به‌منظور تحقق اهداف سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت بخشهای خصوصی و تعاونی از محل بودجه عمومی و یا منابع داخلی تحت برنامه کمکهای فنی و اعتباری پیش‌بینی شده است، برای پرداخت تسهیلات تلفیقی و یارانه سود تسهیلات به‌صورت وجوه ادارشده از طریق قرارداد عاملیت در اختیار بانکهای عامل و صندوقهای حمایتی و توسعه‌ای دولتی قرار دهند. آیین‌نامه اجرائی این بند مشتمل بر چهارچوب قرارداد عاملیت، شرایط تسهیلات و میزان حمایت در قالب یارانه سود و نحوه تجهیز منابع بانکی و صندوق‌های مورد اشاره با پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

م- به دولت اجازه داده می‌شود به‌منظور پیش‌آگاهی، پیش‌گیری، امدادسانی، بازسازی و نوسازی مناطق آسیب‌دیده از حوادث غیرمترقبه از جمله سیل، زلزله، سرمازدگی، تگرگ، طوفان، آتش‌سوزی، گردوغبار، پشروی آب دریا، آفت‌های فراگیر محصولات کشاورزی و بیماری‌های همگیر انسانی و دامی و حیات وحش و مدیریت خشکسالی، تنخواگردان موضوع ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰ را به سه درصد (۳٪) و اعتبارات موضوع ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۸۷ را به دو درصد (۲٪) افزایش دهد. اعتبارات مذکور با پیشنهاد وزارت کشور و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (ظرف مدت ده روز) و تصویب هیأت وزیران قابل هزینه است. از ابتدای سال ۱۳۹۵ بخشی از اعتبارات مذکور به‌ترتیب و میزانی که در قوانین بودجه سنواتی تعیین می‌شود به‌صورت هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به جمعیت هلال‌احمر و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اختصاص می‌یابد تا در جهت آمادگی و مقابله با حوادث و سوانح هزینه گردد.

ن- تصویب‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌ها، تغییر تشکیلات، تغییر ضرایب، جداول حقوقی و طبقه‌بندی مشاغل و افزایش مبنای حقوقی، اعطای مجوز هر نوع استخدام و به‌کارگیری نیرو و مصوبات هیأت امنای دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که متضمن بار مالی برای دولت و صندوق‌های باننشستگی و دستگاههای اجرائی باشد، در صورتی قابل طرح و تصویب و اجراء است که بار مالی ناشی از آن در گذشته محاسبه و در قانون بودجه کل کشور یا منابع داخلی دستگاه اجرائی ذیربط تأمین شده باشد. اقدام دستگاه اجرائی برخلاف این حکم، تعهد زائد بر اعتبار محسوب می‌شود.

س- خرید دست اول اوراق مشارکت توسط بانکهای دولتی و شرکتهای و واحدهای وابسته و تابع آنها ممنوع است.

ع- مبالغی که به هر یک از دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی تحت پوشش وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از محل اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ذیل ردیفهای متمرکز پرداخت می‌شود، پس از ابلاغ به‌عنوان کمک به سرجمع اعتبارات آنها افزوده می‌شود تا مطابق شرح عملیات مندرج در موافقتنامه براساس قوانین و مقررات مربوط هزینه کنند.

ماده ۲۹- دولت مکلف است در راستای ایجاد ثبات، پایداری و تعادل بین منابع و مصارف صندوق‌های بیمه و بازنشتگی، نسبت به اصلاح ساختار این صندوق‌ها براساس اصول زیر اقدام قانونی به عمل آورد:

۱- کاهش وابستگی این صندوق‌ها به کمک از محل بودجه عمومی دولت به استثنای سهم قانونی دولت در حق بیمه از طرق مختلف از جمله تنظیم عوامل مؤثر بر منابع و مصارف صندوق‌ها منطبق بر محاسبات بیمه‌ای، کاهش حمایت‌های غیربیمه‌ای صندوق‌ها و انتقال آن به نهادهای حمایتی، تقویت سازوکارهای وصول به موقع حق بیمه‌ها و تقویت فعالیت‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری سودآور با اولویت سرمایه‌گذاری در بازار پول و سرمایه، به نحوی که سود سرمایه‌گذاری موردنظر کمتر از سود اوراق مشارکت بانکی نباشد.

۲- ایجاد هرگونه تعهد بیمه‌ای و بار مالی خارج از ارقام مقرر در جداول قوانین بودجه سنواتی برای صندوق‌ها ممنوع است. تعهدات تکلیف‌شده فقط در حدود ارقام مذکور قابل اجراء است.

۳- صندوق بازنشتگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح مکلفند از محل تمام اعتبارات پیش‌بینی شده مندرج در قوانین بودجه سنواتی که پس از طی مراحل در اختیار آنها قرار می‌گیرد به انضمام دیگر منابع داخلی خود و سایر منابع حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها، پرداخت‌های ماهانه در طول سال و کمک هزینه عائله‌مندی و اولاد را برای بازنشتگان، موظفین و مستمری‌بگیران خود تأمین نمایند.

ماده ۳۰- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است اقدامات لازم برای درمان فوری و بدون قید و شرط مصدومان حوادث و سوانح رانندگی در همه واحدهای بهداشتی و درمانی دولتی و غیردولتی و همچنین در مسیر اعزام به مراکز تخصصی و مراجعات ضروری بعدی را به عمل آورد. برای تأمین بخشی از منابع لازم جهت ارائه خدمات تشخیصی و درمانی به این مصدومان، معادل دهم درصد (۱۰٪) از حق بیمه پرداختی شخص ثالث، سرنشین و مازاد به‌طور مستقیم طی قبض جداگانه به حساب درآمدهای اختصاصی نزد خزانه‌داری کل کشور در چهارچوب اعتبارات مصوب بودجه سنواتی به نام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واریز می‌شود. توزیع این منابع بین دانشگاه‌های علوم پزشکی توسط وزارتخانه مذکور با تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور براساس عملکرد واحدهای یادشده بر مبنای تعرفه‌های مصوب هر سه ماه یکبار صورت می‌گیرد. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است هزینه‌کرد اعتبارات مذکور را هر شش ماه یکبار به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی گزارش کند. بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران مسؤول حسن اجرای این ماده است.

ماده ۳۱-

الف- در موارد قانونی، هرگونه پرداخت و کمک مالی توسط دستگاههای اجرائی، فقط براساس مفاد موافقتنامه و بعد از تخصیص و در حدود آن مجاز است. در موارد قانونی، هرگونه کمک غیرنقدی و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی از جمله عین، منفعت و مشابه آن شامل اموال منقول و غیرمنقول و نیز رد دیون، مطالبات، حقوق و مانند آن در قالب فرمها، شرایط و دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مجاز است. نسخه‌ای از این فرمها، ضمیمه موافقتنامه اعتبارات هزینه‌ای دستگاه اجرائی خواهد شد. احکام این بند درخصوص نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی در حدود اعتبارات مندرج در قوانین بودجه سنواتی و مابزه‌از یا معوض آن، لازم‌الاجراء است.

ب- دستگاههای اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که در چهارچوب وظایف خود مجاز به کمک به اشخاص حقیقی و حقوقی از محل اعتبارات قوانین بودجه سنواتی می‌باشند، موظفند با رعایت تخصیص اعتبار، نسبت به اخذ شماره ملی اشخاص حقیقی گیرنده و یا سهامداران و صاحبان سهم‌الشرکه و اعضای هیأت مدیره و بازرس یا بازرسان قانونی اشخاص حقوقی گیرنده کمک و درج آن در بانک اطلاعاتی که توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برای این منظور ایجاد می‌گردد، اقدام و سپس مبلغ کمک را پرداخت کنند. کمک از محل منابع و ردیفهای در اختیار سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور نیز مشمول این حکم است. گردش عملیات مالی (دریافتها و پرداختها) و حساب سالانه اشخاص حقوقی کمک‌گیرنده و انطباق هزینه‌های انجام‌شده توسط کمک‌گیرنده با اهداف اعلام‌شده توسط دستگاه اجرائی پرداخت‌کننده کمک باید توسط حسابرس و بازرس قانونی کمک‌گیرنده رسیدگی شود و نتیجه رسیدگی توسط دستگاه اجرائی کمک‌کننده تا پایان شهریورماه سال بعد به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارسال شود.

ماده ۳۲- مقررات مالی، معاملاتی، اداری و استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران و شرکتهای تابع و دستگاههای وابسته در بخش فعالیت‌های تخصصی بدون الزام به رعایت قانون محاسبات عمومی کشور، قانون برگزاری مناقصات، قانون مدیریت خدمات کشوری و اصلاحات و الحاقات بعدی آنها و سایر قوانین و مقررات عمومی مجری خواهد بود. مصادیق امور تخصصی و غیرتخصصی و مقررات یادشده حاکم بر امور تخصصی بنا به پیشنهاد سازمان مذکور و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. اجرای مقررات مذکور در سقف اعتبارات مصوب مجاز است.

ماده ۳۳- سازمان انرژی اتمی ایران موظف است درآمد حاصل از ارائه خدمات اکتشافی و آزمایشگاهی و پژوهشی خود و مؤسسات تابع را به حساب درآمد عمومی کشور (نزد خزانه داری کل) واریز کند. علاوه بر اعتبارات مصوب، از محل مبالغ واریزی نیز به میزانی که در قوانین بودجه سالانه تعیین می‌شود در اختیار سازمان مزبور قرار می‌گیرد تا طبق قوانین و مقررات صرف امور اکتشافی، آزمایشگاهی و پژوهشی گردد.

ماده ۳۴- به سازمان انرژی اتمی ایران اجازه داده می‌شود به کارکنان شاغل در سازمان انرژی اتمی ایران، شرکتهای تابع و دستگاههای وابسته که در معرض اشعه و مواد پرتوزا می‌باشند با تأیید کمیسیون تشخیص پرتوکاری سازمان، طبق قانون حفاظت در برابر اشعه و آیین‌نامه اجرائی و دستورالعمل مربوط، فوق العاده کار با اشعه در دوران اشتغال پرداخت کند.

ماده ۳۵- بانکها مکلفند اسناد رسمی اراضی کشاورزی محل اجرای طرحهای کشاورزی و صنایع تکمیلی کشاورزی و اسناد منازل روستایی و عشایری را به‌عنوان وثیقه وام و تسهیلات بخش کشاورزی و روستایی بپذیرند.

ماده ۳۶- در اجرای بند (الف) ماده (۱) قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهادکشاورزی مصوب ۱۳۹۱ و ماده (۳۳) قانون افزایش بهروری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است در قالب ایجاد خط اعتباری مستقل از طریق بانک عامل، تسهیلات لازم را برای خرید گندم و محصولات اساسی و استراتژیک کشاورزی تولید داخلی به میزان اعتباری که با پیشنهاد وزارت جهادکشاورزی و تصویب هیأت وزیران تعیین می‌شود، قبل از شروع فصل برداشت در اختیار مباحثران و کارگزاران (خریداران بخشهای خصوصی و تعاونی) معرفی شده توسط وزارت جهادکشاورزی قرار دهد. مباحثران و کارگزاران موظفند تسهیلات مذکور را در موعد مقرر بازپرداخت کنند.

قیمت خرید محصولات کشاورزی مشمول قانون خرید تضمینی با در نظر گرفتن قیمت تمام شده اعم از هزینه‌های تولید هر محصول و سود متعارف و معقول همه ساله توسط شورای اقتصاد تعیین و برای اجراء ابلاغ می‌شود.

ماده ۳۷- علاوه بر افزایش قانونی نرخ مالیات بر ارزش افزوده، صرفاً یک واحد درصد در هر سال به‌عنوان مالیات سلامت به نرخ مالیات بر ارزش افزوده سهم دولت اضافه و همزمان با دریافت، مستقیماً به ردیف درآمدی که برای این منظور در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود، واریز می‌گردد. صددرصد (۱۰۰٪) منابع دریافتی از طریق ردیف با ردیفهایی که برای این منظور در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود، به پیشگیری و پوشش کامل درمان افراد ساکن در روستاها و شهرهای دارای بیست هزار نفر جمعیت و پایین‌تر و جامعه عشایری (در چهارچوب نظام ارجاع)، اختصاص می‌یابد و پس از تحقق هدف مذکور نسبت به تکمیل و تأمین تجهیزات بیمارستانی و مراکز بهداشتی و درمانی با اولویت بیمارستان‌های مناطق توسعه نیافته، مصارف هیأت امنای ارزی و ارتقای سطح بیمه بیماران صعب‌العلاج و افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی خارج از روستاها و شهرهای بالای بیست هزار نفر جمعیت اقدام شود.

هرگونه پرداخت هزینه‌های پرسنلی نظیر حقوق و مزایا، اضافه کار، کمکه‌های رفاهی، پاداش، فوق‌العاده‌های مأموریت، کارانه، بهروری، مدیریت، نوبت کاری، دیون و مانند آن و هزینه‌های اداری نظیر اقلام مصرفی اداری و تأمین اثاثیه و منصوبات اداری از این محل ممنوع می‌باشد.

ماده ۳۸- سازمان‌های بیمه‌گر خدمات درمانی موظفند شصت درصد (۶۰٪) صورتحساب‌های ارسالی از سوی بیمارستان‌های طرف قرارداد را قبل از رسیدگی ظرف مدت دو هفته به‌عنوان علی‌الحساب و بقیه مطالبات مؤسسات و مراکز بهداشتی و درمانی را تا سه ماه پس از تحویل اسناد مربوط به نماینده رسمی صندوق مربوطه پرداخت نمایند. در صورت عدم اجرای حکم این ماده، سازمان‌های بیمه‌گر موظف به تأمین ضرر و زیان آن معادل نرخ اوراق مشارکت می‌باشند.

ماده ۳۹- به دولت اجازه داده می‌شود از محل ردیفهایی که در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌گردد حق بیمه سهم کارفرما، بیمه درمانی و هزینه حمایتی طلاب و کمک به رزمندگان معسر دارای بیش از یکسال سابقه حضور داوطلبانه در جبهه‌ها، جانبازان معسر بین پنج درصد (۵٪) تا بیست و چهار درصد (۲۴٪)، جانبازان بسیجی و وظیفه غیرشاغل نیازمند را پرداخت کند.

ماده ۴۰- اشخاص حقوقی که تمام و یا قسمتی از اعتبارات آنها از محل منابع بودجه عمومی تأمین می‌شود و شکل حقوقی آنها منطبق با تعاریف مذکور در مواد (۲)، (۳)، (۴) و (۵) قانون محاسبات عمومی کشور نیست، در مصرف اعتبارات مذکور از لحاظ اجرای مقررات قانون یادشده در حکم مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی به‌شمار می‌آیند.

ماده ۴۱- به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می‌شود، به‌منظور پوشش کامل تحصیلی دانش‌آموزان لازم‌التعلیم، در مناطقی که ظرفیت کافی در مدارس دولتی وجود ندارد نسبت به خرید خدمات آموزشی اقدام کند.

ماده ۴۲- اختیارات هیأت وزیران در مورد تعیین نصاب معاملات، موضوع قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳ به مواردی که معامله به‌صورت مزایده انجام می‌شود، تسری می‌یابد.

ماده ۴۳- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی (دولتی و غیردولتی) مجازند با ایجاد و مشارکت در شرکتهای دانش‌بنیان که حداکثر چهل و نه درصد (۴۹٪) سهام آن متعلق به دانشگاهها، مؤسسات پژوهشی و دیگر واحدهای دولتی و مابقی سهام متعلق به

اعضای هیأت علمی و دانشجویان و سایر سهامداران بخش خصوصی است، نتایج تحقیقات اعضای هیأت علمی و دانشجویان خود را تجاری‌سازی نمایند. ایجاد شرکت و درصدهای سهام و دیگر شرایط مربوط به تصویب هیأت امنای مؤسسه مربوط خواهد رسید. این شرکتها مشمول قانون راجع به منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷ نیستند. ماده ۴۴- به‌منظور تمرکززدایی و افزایش اختیارات در جهت توسعه و عمران و توازن منطقه‌ای استان اقدامات زیر صورت می‌گیرد:

الف- بودجه سالانه استان شامل منابع استانی اعم از درآمد استانی، درآمد اختصاصی، واگذاری دارایی‌های مالی و سرمایه‌ای و سهم از منابع ملی و همچنین مصارف استانی اعم از اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی هرکدام به‌صورت سرجمع در قوانین بودجه سنواتی درج می‌شود. توزیع «دستگاه - برنامه» اعتبارات هزینه‌ای و توزیع سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌ها مطابق ضوابط مندرج در این قانون بر عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

تبصره- اعتبار پروژه‌هایی که ماهیت استانی داشته و یا در چند شهرستان قرار می‌گیرند به‌طور مستقیم و توسط شورا به‌صورت مجزا تعیین می‌شود.

ب- شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان موظف است حداکثر ظرف مدت پانزده روز پس از ابلاغ بودجه مصوب استان شامل درآمدها، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اعتبارات هزینه‌ای براساس پیشنهاد رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استانها (موضوع لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان برنامه و بودجه استانها مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب) که ساختار تشکیلاتی آن در سقف پستهای موجود دولت و استانها توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تعیین و ابلاغ می‌شود (به‌عنوان دبیر شورا) و در چهارچوب اهداف و سیاست‌های برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و خطمشی‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان صدرصد (۱۰۰٪) اعتبارات ابلاغی به استان را که در قانون بودجه درج گردیده است به‌شرح زیر توزیع کند:

- ۱- اعتبارات عمرانی استانی براساس شاخصهای مدون مصوب شورا بین فصول، برنامه‌ها و دستگاههای اجرائی به تفکیک شهرستان
- ۲- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی محرومیت زدایی، بر اساس شاخصهای توسعه‌نیافتگی و نقاط توسعه‌نیافته استانی بین فصول و برنامه‌های مربوط به توسعه‌نیافتگی به تفکیک شهرستان
- ۳- اعتبارات موضوع دودرصد (۲٪) نفت و گاز (سهم یک سوم استان صرفاً به مناطق نفت‌خیز و گازخیز استان و سهم دوسوم استان صرفاً به مناطق توسعه‌نیافته) به تفکیک شهرستان
- ج- کمیته برنامه‌ریزی شهرستان که متشکل از فرماندار (رئیس کمیته)، نماینده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان (دبیر کمیته) و عضویت رؤسای دستگاههای اجرائی که مدیران کل آنها عضو شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان هستند، موظفند پروژه‌های عمرانی شهرستان را حداکثر پانزده روز پس از ابلاغ سهم شهرستان، مصوب و جهت مبادله موافقتنامه با دستگاههای اجرائی ذی‌ربط به سازمان استان مذکور اعلام نمایند.

تبصره - فرمانداران موظفند یک هفته قبل از تشکیل جلسات کمیته از نمایندگان شهرستان در مجلس شورای اسلامی (ضمن ارائه مستندات دستور جلسه) به‌عنوان ناظر در جلسات دعوت به‌عمل آورند.

د- درآمدهای استانی سهم هر استان توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور همزمان با ابلاغ اعتبارات به استان ابلاغ می‌شود و ستاد تجهیز درآمد استان که متشکل از رئیس سازمان استان مذکور (رئیس)، مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان (دبیر) و دستگاههای اجرائی ذی‌ربط، مکلف است ضمن تشکیل جلسات به‌صورت ماهانه، گزارش عملکرد و وصول درآمدها را به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی گزارش کند.

ه- به‌منظور تخصیص اعتبارات استانی در اختیار استان با لحاظ وضعیت تحقق درآمدها، سیاستها و خطمشی‌های کلی ناظر بر بودجه عمومی دولت، کمیته تخصیص اعتبارات استان با مسؤلیت استاندار و عضویت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان (دبیر) و رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان تشکیل می‌شود.

و- پس از تعیین سقف تخصیص اعتبارات توسط کمیته تخصیص اعتبارات استانی موضوع ماده (۷۷) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران تصویب شده در ماده (۸۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ تخصیص اعتبار هزینه‌ای برحسب دستگاه، برنامه و فصول و تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان برحسب طرح و پروژه تعیین و ابلاغ می‌شود.

تبصره ۱- کمیته تخصیص استانی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان مکلفند در هر مقطع از ابلاغ تخصیص برای موارد سه‌گانه موضوع بند (ب) این ماده، سهم تخصیص طرحهای عمرانی هر شهرستان را در سرجمع تخصیص هر موضوع، معادل سهم اعتبارات موضوع اعتبار شهرستان در سرجمع تخصیص، رعایت کنند.

تبصره ۲- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور می‌تواند متناسب با افزایش سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها، وظایف و اختیارات خود را به واحدهای مستقل استانی خود، تفویض کند.

ز- علاوه بر اعتبارات دو درصد (۲٪) نفت و گاز، ملی استانی شده، ملی ویژه، محرومیت زدایی و مواردی که پس از انتقال وظیفه، اعتبار آن به استان اضافه می‌شود، سهم اعتبارات تملک دارایی‌های استانی سالانه دو درصد (۲٪) تا سقف بیست درصد (۲۰٪) کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کشور، افزوده می‌شود.

ح- سند بودجه سالانه استان که تعهدات شورایی برنامه‌ریزی و توسعه استان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور را مشخص می‌کند در قالب قراردادی تنظیم و بین رئیس شورا و سازمان مذکور مبادله می‌شود. قالب قرارداد مذکور و دستورالعمل مربوطه، توسط سازمان مذکور تهیه و ابلاغ می‌شود.

ط- در هر استان، خزانه معین استان وابسته به خزانه‌داری کل و زیرنظر اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان تشکیل می‌شود. خزانه‌داری کل موظف است برای هر یک از خزانه‌های معین استان، یک حساب به‌عنوان «حساب خزانه‌داری کل» (خزانه معین استان) در مرکز استان افتتاح کند و در ابتدای هر سال نیز میزان نتخواه‌گردان هر استان را متناسب با اعتبارات مصوب هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آن استان محاسبه و حداکثر تا بیستم فروردین ماه به «حساب خزانه‌داری کل» (خزانه معین استان) واریز کند.

ی- از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، ماده (۴۴) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و ماده (۲۹) قانون الحاق مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱) مصوب ۱۳۸۴/۸/۱۵ نسخ می‌شود.

ماده ۴۵- دولت مکلف است نسبت به اجرای سند نقشه مهندسی فرهنگی، پیوست فرهنگی طرح‌های مهم و سند جمعیت و تعالی خانواده اقدام کند و گزارش شش‌ماهه آن را به مجلس شورای اسلامی ارائه دهد.

تبصره- دولت موظف است در سال اول اجرای این قانون پیوست فرهنگی ده طرح مهم و در یک برنامه زمانبندی پیوست فرهنگی تمام طرح‌های مهم را با هماهنگی نهاد ذی‌ربط اجراء کند.

ماده ۴۶- به‌منظور تحقق شاخص عدالت در سلامت و کاهش سهم هزینه‌های مستقیم مردم به حداکثر معادل سی درصد (۳۰٪) هزینه‌های سلامت، ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی، کمک به تأمین هزینه‌های تحمل‌ناپذیر درمان، پوشش دارو، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج، تقلیل وابستگی گردش امور واحدهای بهداشتی و درمانی به درآمد اختصاصی و کمک به تربیت، تأمین و پایداری نیروی انسانی متخصص مورد نیاز، ده درصد (۱۰٪) خالص کل وجوه حاصل از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها علاوه بر اعتبارات بخش سلامت افزوده و به حساب درآمد اختصاصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واریز می‌شود.

ماده ۴۷- ماده (۷۰) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران و تبصره آن به‌شرح زیر اصلاح می‌شود:

«ماده ۷۰- بیست درصد (۲۰٪) سهمیه ورود به بیست و پنج درصد (۲۵٪) افزایش یافت. حد نصاب آخرین فرد پذیرفته‌شده برای وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و علوم، تحقیقات و فناوری، هفتاد درصد (۷۰٪) تعیین می‌شود.»

ماده ۴۸- هرگونه تولید و واردات و عرضه کالاها و خدمات آسیب‌رسان به سلامت و داروهای با احتمال سوء مصرف، مشمول عوارض خاص تحت عنوان عوارض سلامت می‌باشد. فهرست خدمات و اقدامات و کالاهای آسیب‌رسان به سلامت و داروهای با احتمال سوء مصرف توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و درصد عوارض (حداکثر ده درصد ارزش کالا) برای این کالاها در ابتدای هر سال توسط کارگروهی با مسؤلیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با عضویت وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تعیین و ابلاغ می‌شود. صددرصد (۱۰۰٪) مبلغ وصولی پس از واریز به خزانه و مبادله موافقتنامه به‌صورت درآمد - هزینه در اختیار دستگاه‌های اجرایی مربوطه قرار می‌گیرد.

ماده ۴۹- در اجرای بندهای ماده (۱۳) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران، دولت مکلف است مابه‌التفاوت خدمات بهداشتی و درمانی ایثارگران برای کلیه هزینه‌های مرتبط را که مطابق ضوابط آن دستگاه قابل پرداخت نیست و در تعهد صندوق‌های بیمه درمانی نمی‌باشد، از اعتبارات مربوطه آن دستگاه کسر و جهت پرداخت به مشمولان به حساب بنیاد شهید و امور ایثارگران اضافه نماید.

ماده ۵۰- ماده (۴) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران حذف می‌شود.

ماده ۵۱- وزارت جهاد کشاورزی مجاز است از محل فروش سهام، سهم الشرکه، اموال، دارایی‌ها و حقوق مالی دولت و مؤسسات و شرکت‌های دولتی وابسته پس از واریز به خزانه با درج در بودجه‌های سالانه جهت افزایش سرمایه صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی و تکمیل و ایجاد شهرک‌های کشاورزی (گلخانه‌ای، دامی، شیلاتی) علاوه بر اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی مربوط اقدام کند.

ماده ۵۲- صندوق توسعه ملی موظف است از منابع ورودی به صندوق توسعه ملی در هر سال:

الف) ده درصد (۱۰٪) را جهت پرداخت تسهیلات به بخش‌های خصوصی و تعاونی و بنگاه‌های اقتصادی متعلق به مؤسسات عمومی غیردولتی به طرح‌های دارای توجیه فنی، زیست محیطی و مالی و اهلیت مقاضی به صورت پرداخت و بازپرداخت ریالی در بخش آب، کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی، منابع طبیعی و محیط زیست و صادرات محصولات کشاورزی در بانک‌های دولتی و

خصوصی داخلی سپرده‌گذاری کند. سود سپرده‌گذاری و اقساط وصولی مجدداً جهت پرداخت تسهیلات طرحهای موضوع این بند اختصاص می‌یابد. تبدیل ارز به ریال موضوع این بند زیر نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران صورت می‌گیرد.

ب) ده درصد (۱۰٪) را جهت پرداخت تسهیلات به بخشهای خصوصی و تعاونی و بنگاههای اقتصادی متعلق به مؤسسات عمومی غیردولتی به طرحهای دارای توجیه فنی، زیست محیطی و مالی و اهلیت متقاضی به صورت پرداخت و بازپرداخت ریالی در بخش صنعت، معدن، گردشگری و صادرات کالاهای صنعتی و معدنی به استثنای بخش ساخت مسکن در بانکهای دولتی و خصوصی داخلی سپرده‌گذاری کند. سود سپرده‌گذاری و اقساط وصولی مجدداً جهت پرداخت تسهیلات طرحهای موضوع این بند اختصاص می‌یابد. تبدیل ارز به ریال موضوع این بند زیر نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران صورت می‌گیرد.

تبصره ۱- پنج درصد (۵٪) از منابع این ماده با سیاستگذاری شورای عالی اشتغال و با معرفی کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی و سایر دستگاههای اجرایی مرتبط جهت پرداخت تسهیلات اشتغال‌زایی و کمک به توسعه کسب و کارهای خرد، کوچک و متوسط تخصیص می‌یابد و بانکهای عامل مکلفند علاوه بر منابع مذکور، حداکثر تا یک برابر آن را از محل منابع داخلی پرداخت کنند. بانک عامل مجاز است با اخذ تعهد محضری پرداخت مبلغ نقدی هدفمندی یارانه‌ها را به‌عنوان ضمانت بپذیرد و همچنین پانزده درصد (۱۵٪) از منابع مذکور به طرحهای مربوط به افراد اینترگر اختصاص می‌یابد.

تبصره ۲- به منظور ساماندهی تولید و افزایش بهره‌وری تولید گوشت قرمز سالم و عرضه مناسب به بازار مصرف در قالب طرح پرواربندی دام عشایر با اصلاح و افزایش بهره‌وری زنجیره تأمین و تولید، یک درصد (۱٪) از منابع بند (ب) این ماده به صورت یکجا در اختیار بانک کشاورزی قرار می‌گیرد تا با معرفی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری عشایر و تشکلهای عشایری به صورت تسهیلات به طرحهای سرمایه‌گذاری و پرواربندی عشایر و تشکلهای مربوطه پرداخت شود.

ماده ۵۳- دستگاههای اجرایی مشمول ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مجازند به‌منظور توسعه ورزش همگانی و قهرمانی و توسعه زیرساختهای ورزش و امور جوانان در قالب قوانین بودجه سنواتی یک درصد (۱٪) از بودجه خود باستثنای فصول (۱) و (۶) هزینه‌های و هزینه‌های مستقیم را که طی دستورالعملی توسط وزارت ورزش و جوانان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و ابلاغ می‌گردد، هزینه کنند.

تبصره ۱- سی درصد (۳۰٪) از این اعتبار صرف توسعه فضاهای ورزشی مدارس می‌شود.

تبصره ۲- سی درصد (۳۰٪) از اعتبار برای تکمیل فضاها و اماکن ورزشی در اختیار وزارت ورزش و جوانان قرار می‌گیرد. حداقل سی درصد (۳۰٪) منابع موضوع این تبصره صرف توسعه ورزش در روستاها می‌شود.

ماده ۵۴- شرکتها، آب و فاضلاب استانها می‌توانند به‌منظور اجراء و تکمیل پروژه‌های آبرسانی و شبکه‌های جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب شهرها علاوه بر هزینه‌های معین شده، اعتبار مورد نیاز را با تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان حسب مورد به‌عنوان پیش دریافت از متقاضیان اشتراك آب و فاضلاب دریافت و از یک سال بعد با احتساب نرخ سود اوراق مشارکت از طریق قبوض مشترکان مستهلك نمایند.

ماده ۵۵- به وزارت نفت اجازه داده می‌شود از طریق شرکتها، تابعه ذیربط برای احداث واحدهای صنعتی وابسته به نفت و گاز مانند پالایشگاههای گاز و نفت و پتروشیمی با بخش غیردولتی، خصوصی و تعاونی با رعایت ماده (۳) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و سقفهای مشارکت تعیین‌شده نسبت به تضمین تسهیلات بانکی متناسب با قدرالسهم دولت اقدام نماید.

ماده ۵۶- کلیه دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و دستگاههای موضوع ماده (۵۰) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱) مصوب ۱۳۸۴/۸/۱۵ مکلفند علاوه بر اعتبارات پژوهشی که ذیل دستگاه در قوانین بودجه سالانه منظور شده است، یک درصد (۱٪) از اعتبارات تخصیص‌یافته هزینه‌های به استثنای فصول (۱) و (۶) و در مورد شرکتها، دولتی از هزینه‌های غیرعملیاتی را برای امور پژوهشی و توسعه فناوری هزینه کنند.

تبصره- دستگاههای مذکور ضمن رعایت چهارچوب نقشه جامع علمی کشور و اولویتهای تحقیقاتی دستگاه ذیربط که به‌تصویب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری می‌رسد مکلفند نحوه هزینه‌کرد این ماده را هر شش ماه یک بار به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری و مرکز آمار ایران گزارش دهند. شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری موظف است گزارش عملکرد این ماده را به‌طور سالانه حداکثر تا پایان مردادماه به مجلس شورای اسلامی ارائه کند. همچنین مرکز آمار ایران مکلف است سالانه اطلاعات مربوط به هزینه‌کرد تحقیق و توسعه را منتشر نماید.

ماده ۵۷- به صندوق توسعه ملی اجازه داده می‌شود دهم درصد (۱۰٪) از منابع ورودی هر سال صندوق را نزد بانکهای تخصصی، سپرده‌گذاری نماید. مبلغ مذکور از سوی بانکهای عامل با معرفی وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی در قالب تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی و صادراتی خصوصی و تعاونی و بنگاههای اقتصادی وابسته به مؤسسات عمومی غیردولتی به‌صورت تسهیلات ارزی پرداخت می‌شود.

ماده ۵۸- به وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها) اجازه داده می‌شود بیست درصد (۲۰٪) از سهم شهرداری‌ها و دهیاری‌ها از عوارض موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده را که در اختیار آن وزارتخانه قرار می‌گیرد، برای کمک و تأمین ماشین‌آلات خدماتی و عمرانی شهرهای زیر پنجاه هزار نفر جمعیت و دهیاری‌ها هزینه نماید. وزارت کشور مکلف است در مقاطع شش ماهه گزارش عملکرد این ماده را به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و کمیسیون‌های عمران و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی گزارش کند.

ماده ۵۹-

الف- به‌منظور توسعه و پیشرفت حوزه‌های علمیه با رعایت معماری اسلامی و ایرانی در سراسر کشور حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون، طرح جامع توسعه فضای فیزیکی حوزه‌های علمیه در سراسر کشور بالاخص در مناطقی از کشور که فاقد حوزه بوده و امکان راه‌اندازی و توسعه آن وجود دارد، به‌پیشنهاد مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه از طریق سازوکار مندرج در ماده (۲۳) این قانون به تصویب می‌رسد.

همچنین برنامه احداث مراکز و مدارس علمیه در قوانین بودجه سنواتی ذیل فصل آموزش درج و اعتبارات مربوطه پیش‌بینی می‌شود. ب- حوزه‌های علمیه و مراکز خدمات حوزه‌های علمیه از تسهیلات، مزایا و امکاناتی که برای مراکز آموزشی و پژوهشی تعیین شده با می‌شود، برخوردار هستند.

ماده ۶۰- متن زیر به‌عنوان یک تبصره به ماده (۷۱ مکرر) قانون محاسبات عمومی کشور الحاق می‌شود:

تبصره - دریافت و پرداخت هرگونه وجهی تحت هر عنوان توسط دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی باید در چهارچوب قوانین موضوعه کشور باشد و هرگونه دریافت و پرداخت بر خلاف مفاد این ماده در حکم تصرف غیرقانونی در اموال دولتی است. کلیه مسؤولان و مقامات ذیربطه، مدیران، ذی‌حسابان و مدیران مالی حسب مورد مسؤول اجرای این حکم می‌باشند.

ماده ۶۱- افراد و رزمندگانی که در دوران دفاع مقدس و حوادث زمان انقلاب اسلامی دچار آسیب جسمی، روحی و روانی شده‌اند ولی صورت سانحه و مدارک بالینی همزمان را ندارند، با معرفی یگانهای اعزام‌کننده و نهادهای متولی توسط کمیسیون احراز بنیاد شهید و امور ایثارگران و با نظر کمیسیون پزشکی، جانبازی آنها مورد تأیید قرار می‌گیرد و متناسب با میزان جانبازی، تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران قرار می‌گیرند.

ماده ۶۲- قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران به شرح زیر اصلاح می‌شود:

الف- در بند (۱) تبصره (۱) ذیل بند (ز) ماده (۳) قانون عبارت «بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر» حذف و عبارت «با اولویت درصد جانبازی در سقف بودجه سنواتی» جایگزین می‌شود.

ب- در ماده (۳ مکرر) قانون، فراز دوم به شرح زیر تغییر می‌کند: مبلغ تسهیلات مزبور به ازای هر واحد مسکونی در هر سال (از سال ۱۳۹۳) نسبت به سال قبل براساس نرخ تورم و جمعیت شهر و روستا تعیین و به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد. نرخ این تسهیلات چهاردرصد (۴٪) و بازپرداخت آن بیست ساله بدون رعایت الگوی مصرف و نوساز بودن مسکن است.

ماده ۶۳- کارفرمایان و کشاورزان کارگاههای کشاورزی تحت شمول نظام صنفی کشاورزان با هر متر از زمین، مشمول قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند، مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ و اصلاحات بعدی آن می‌باشند. اعتبار لازم بابت اجرای این حکم از محل بیست‌درصد (۲۰٪) ردیف درآمدی ۱۳۲۰۱۳۲ مندرج در قوانین بودجه سنواتی با عنوان «درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات میوه و سبزیجات» تأمین و به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود.

ماده ۶۴- یک تبصره به‌شرح زیر به ماده (۶) قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه‌های عمومی کشور مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۱۷ مجلس شورای اسلامی الحاق می‌شود:

تبصره- در صورت امتناع هر یک از شهرداری‌ها از تأدیه نیم درصد (۰/۵٪) مذکور، وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) مکلف است بر اساس فهرست اعلامی از طرف دبیر کل نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، مبالغ مربوطه را از سر جمع اعتبارات مربوط به درآمد شهرداری‌ها (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) و یا درآمد موضوع مواد (۳۸) و (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده از سهم همان شهر کسر و نسبت به پرداخت آن در وجه کتابخانه‌های عمومی همان شهر اقدام کند.

ماده ۶۵- دولت مکلف است تا پایان تکالیف تعیین‌شده ذیل علاوه بر دریافت نرخ گاز، به ازای مصرف هر متر مکعب گاز طبیعی ده درصد (۱۰٪) بهای گاز مصرفی به استثنای خوراک پتروشیمی‌ها را به‌عنوان عوارض از مشترکان دریافت و به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز کند.

الف- هشتاد درصد (۸۰٪) وجوه دریافتی صرفاً برای احداث تأسیسات و خطوط لوله گازرسانی به شهرها و روستاها، با اولویت مناطق سردسیر،

نفت‌خیز، گازخیز و استانهایی که برخورداري آنها از گاز کمتر از متوسط کشور است، توسط وزارت نفت از طریق شرکت دولتي تابعه ذيربط هزینه می‌شود.

تبصره- وزارت نفت از طریق شرکت دولتي تابعه ذيربط مکلف است خسارات وارده به معابر عمومي روستاها ناشي از عمليات گازرسانی را از محل منابع این بند جبران نماید.

ب- بیست درصد (۲۰٪) از منابع مذکور به تأمین و استانداردسازی سامانه گرمایشی و سرمایشی مدارس با اولویت مدارس روستاها، تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی مدارس و هنرستان‌ها در قالب ردیف مشخص در قوانین بودجه سنوati و با مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور اختصاص می‌یابد.

تبصره- منابع مذکور به عنوان درآمد شرکت تابعه ذيربط وزارت نفت محسوب نمی‌شود و مشمول مالیات نیست.

ماده ۶۶- شرکتهای مشمول اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی که واگذار شده و یا در حال واگذاری می‌باشند و یا در فهرست واگذاری قرار گرفته و یا می‌گیرند، موظفند برای ایثارگران شاغل در زمان واگذاری، از قوانین و مقررات مربوط به ایثارگران تبعیت نمایند.

ماده ۶۷- به‌منظور جلب مشارکت سرمایه‌گذاران و حمایت از سرمایه‌گذاری در امر توسعه حمل و نقل ریلی، به شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران و شهرداری‌ها اجازه داده می‌شود تا در مقابل اخذ تضمین‌های لازم از محل منابع داخلی خود بدون ایجاد هرگونه تعهد برای بودجه عمومي دولت نسبت به تضمین اصل و سود تسهیلات مربوط به سرمایه‌گذاری بخشهای غیردولتي در این بخش و استفاده از ابزار کمکهای فني و اعتباری برای اقتصادی کردن طرحهای مورد نظر و تضمین اثر نوسانات نرخ ارز در سرمایه‌گذاری‌های مزبور اقدام کنند.

ماده ۶۸- به وزارت راه و شهرسازی اجازه داده می‌شود در صورت درخواست مالکان اعیانی نسبت به واگذاری قطعی زمینهای اجاره ای نود و نه ساله پروژه مسکن مهر به قیمت کارشناسی روز اقدام و درآمد حاصله را به حساب خزانه واریز نماید. صددرصد (۱۰۰٪) درآمد حاصله از طریق بودجه سنوati برای اجرای طرحهای زیرساخت (تأسیسات زیربنایی و روبنایی) مسکن مهر با اولویت همان مجموعه‌ها و یا شهرهای جدید به مصرف می‌رسد.

ماده ۶۹- به دولت اجازه داده می‌شود:

الف- نسبت به وضع و اخذ عوارض از نوشیدنی‌های قندی تولید داخل، تولید مشترک داخلی، خارجی و نوشیدنی‌های وارداتی اقدام نماید. منابع حاصله به حساب درآمد عمومي نزد خزانه داری کل کشور واریز و طی ردیفی که در قانون بودجه مشخص می‌شود به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب هیأت وزیران به منظور پیشگیری، آموزش، تغییر سبک زندگی و غربالگری بیماران دیابتی و بیماران قلبی و عروقی، کمک به تشکلهای غیردولتي ذيربط، پیشگیری از بیماری‌های مشترک انسان و دام، توسعه، تکمیل و تجهیز اماکن ورزشی با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته و روستاها هزینه شود.

ب- به‌منظور ارتقای سلامت جامعه و کاهش مصرف دخانیات نسبت به وضع و اخذ عوارض از خرده فروشی سیگار اقدام کند.

درآمد حاصله به حساب درآمد عمومي نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و طی ردیفی که در بودجه‌های سنوati مشخص می‌شود به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب دولت به منظور کاهش مصرف دخانیات و آموزش، پیشگیری و درمان بیماری‌های ناشی از آن، بازتوانی و درمان عوارض حاصله از مصرف آن و توسعه ورزش به‌خصوص ورزش همگانی در مدارس در اختیار دستگاههای ذيربط قرار گیرد.

ماده ۷۰- به‌منظور نگهداری راههای کشور و تلاش در جهت تثبیت تعرفه حق دسترسی شبکه ریلی و کمک به احداث، توسعه ظرفیت و بهسازی خطوط، ناوگان و شبکه حمل و نقل ریلی برون شهری و نگهداری راههای کشور با هدف صرفه‌جویی در مصرف سوخت، کاهش آلاینده‌های محیطزیست و کاهش تلفات ناشی از تصادفات جاده‌ای، بیست درصد (۲۰٪) قیمت نفت گاز (گازوئیل) به‌استثنای مصارف بخش کشاورزی به‌عنوان عوارض توسط شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران محاسبه و دریافت می‌شود.

منابع حاصله به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و در قالب ردیفهایی که در قوانین بودجه سنوati مشخص می‌شود به نسبت مساوی به توسعه، بهسازی خطوط و ناوگان شبکه حمل و نقل ریلی و نگهداری راهها پس از مبادله موافقتنامه بین دستگاههای اجرایی ذيربط با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اختصاص می‌یابد.

ماده ۷۱- شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان یک‌درصد (۱٪) از سرجمع کل اعتبارات و تملک دارایی سرمایه‌ای استان را به‌منظور احداث و توسعه و تجهیز به پایگاههای حوزه‌های مقاومت بسیج اختصاص دهد.

ماده ۷۲- دولت مکلف است برای گسترش، تکمیل و پوشش کامل دیجیتال شبکه‌های تلویزیونی کشور توسط سازمان صدا و سیما در مدت زمان شش‌ساله، نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در قوانین بودجه سنوati اقدام کند.

ماده ۷۳- دولت مکلف است؛ بدهی خود به کلیه بازنشستگان نیروهای مسلح را با احتساب مابه‌التفاوت آن هر سال در بودجه سنوati پیش‌بینی نماید.

ماده ۷۴- در کلیه دستگاههای اجرایی، کمک هزینه فوت و ازدواج ۶۵۰۰ امتیاز و حساب پس‌انداز کارکنان دولت (سهام دولت) ۱۵۰ امتیاز تعیین و پرداخت می‌شود.

ماده ۷۵- سقف افزایش حقوق و مزایا و سایر پرداختی‌های نقدی و غیرنقدی شرکتهای دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی، بانکها و بیمه‌ها موضوع ماده(۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به کارکنان و مدیران خود سالانه توسط هیأت‌وزیران تعیین می‌شود. از ابتدای هر سال، اجرای بودجه شرکتهای مذکور در سقف یادشده امکان‌پذیر است. در اصلاحیه بودجه سالانه عناوین مذکور، افزایش پرداخت نقدی و غیرنقدی از قبیل حقوق و مزایا، پاداش تحت هر عنوان، عیدی و نظایر آن و همچنین کمکهای نقدی و غیرنقدی به کارکنان و مدیران و اعضای هیأت‌مدیره نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی و شرکتهای دولتی و شرکتهایی که شمول قانون در مورد آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است، علاوه بر پرداخت‌های قانونی منظور شده در سقف بودجه مصوب سالانه دستگاههای مذکور ممنوع است.

ماده ۷۶- به شهرداری‌های کشور و سازمان‌های وابسته به آن اجازه داده می‌شود به‌طور مشترک یا انفرادی با مجوز بانک مرکزی و تأیید وزارت کشور تا سقف مبلغی که در قوانین بودجه سنواتی تعیین می‌شود اوراق مشارکت با تضمین خود و تعهد پرداخت اصل و سود توسط شهرداری‌ها با رعایت قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت منتشر نمایند.

ماده ۷۷- به‌منظور تأمین اعتبار برای پرداخت تسهیلات به زندانیان نیازمند در محکومیت‌های مالی مانند دیه و امثال آن که ناشی از قتل یا جرح غیر عمدی است و محکومان مالی نیازمند غیر از موارد محکومیت ناشی از کلاهبرداری، ارتشاء، اختلاس، سرقت، خیانت در امانت مبلغی که در قوانین بودجه سالانه تعیین می‌شود از محل وجوه قرض‌الحسنه بانکها اختصاص می‌یابد و در اختیار ستاد مردمی رسیدگی به امور دیه و کمک به زندانیان نیازمند قرار می‌گیرد تا با نظارت وزارت دادگستری اقدام کند. آیین‌نامه اجرایی پرداخت تسهیلات مذکور توسط وزارت دادگستری و ستاد دیه تهیه می‌شود و به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد. دولت مکلف است نسبت به تضمین تسهیلات اعطائی این ماده اقدام نماید.

ماده ۷۸- به‌منظور برقراری عدالت آموزشی و اجرای اصل سی‌ام (۳۰) قانون اساسی و تجهیز کلیه آموزشگاههای آموزش و پرورش با اولویت مناطق محروم و روستاها، آستان قدس رضوی و آن دسته از مؤسسات و بنگاههای اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرائی فرمان امام و سایر دستگاههای اجرائی که تا زمان تصویب این قانون مالیات پرداخت نکرده‌اند، به استثنای مواردی که اذن ولی‌فقیه وجود دارد موظف به پرداخت مالیات مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده می‌باشند، منابع حاصله صرفاً جهت توسعه عدالت آموزشی در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار می‌گیرد تا براساس آیین‌نامه‌ای که به این منظور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، هزینه نماید.

ماده ۷۹- کمیته امداد امام خمینی (ره) می‌تواند از محل منابع قابل پرداخت به خانوارهای تحت پوشش خود تمام یا بخشی از حق بیمه سهم کارفرما را بر اساس حداقل حقوق و دستمزد هر سال برای اشتغال يك نفر از اعضای خانوارهای تحت پوشش به کارفرمایانی که حاضر به جذب عضو خانواده باشند، پرداخت نماید.

ماده ۸۰- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مکلف است بر اساس نظر ستاد کل نیروهای مسلح نسبت به تهیه طرح جامع نحوه استقرار نیروهای مسلح در سطح کشور متناسب با اندازه و نوع تهدیدات و شرایط زیست محیطی، به منظور رعایت پراکندگی در استقرار تأسیسات حساس و حیاتی و صنایع دفاعی و همچنین انتقال پادگان‌های مراکز نظامی و کارخانه‌های بزرگ صنعتی دفاعی از شهرهای بزرگ به ویژه تهران پس از تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح اقدام نماید.

دولت مجاز است نسبت به تأمین و واگذاری تسهیلات اعتباری، بانکی، زمین، تغییر کاربری در چهارچوب مقررات و طرحهای جامع و تفصیلی و ایجاد حريم جهت تأسیسات مورد نیاز اقدامات لازم را به عمل آورد. اعتبارات دریافتی از منابع بانکی از محل فروش اماکن منتقل‌شده بازپرداخت می‌شود.

ماده ۸۱- وزارتخانه‌های نیرو، نفت و ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلفند، نسبت به تأمین آب، برق، گاز و امکانات مخابراتی شهرکها و نواحی صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی تا درب واحدهای صنعتی و معدنی مستقر در شهرکها و نواحی صنعتی و معدنی و منطقه ویژه اقتصادی اقدام کنند.

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است اعتبار مورد نیاز را در لوابیح بودجه سنواتی به این منظور پیش بینی کند.
ماده ۸۲- کلیه بانکها موظفند مانده‌وجوه ادار شده و یارانه سود تسهیلاتی را که حداکثر یکسال از تاریخ واریز به حساب بانک عامل گذشته و به مقاضیان پرداخت نشده با احتساب سود سپرده دوره ماندگاری وجوه نزد بانک، به حساب ردیف درآمدی که در قانون بودجه منظور می‌شود، واریز کنند. به کمیته‌ای مرکب از رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزیر امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت و جهادکشاورزی و رئیس‌کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود وجوه لازم را از طریق سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برای اجرای طرحهای کشاورزی و منابع طبیعی، صنعت، معدن و تجارت و یا

افزایش سرمایه بانکهای دولتی پس از تصویب مرجع قانونی ذی‌ربط و یا پرداخت وجوه اداره‌شده جهت توسعه و تبدیل زمینهای شیبدار به باغات مثمر، توسعه عملیات آبخیزداری، جنگلکاری، احیای جنگلها و توسعه عملیات آب و خاک کشاورزی اختصاص دهد. ماده ۸۳- صندوق تأمین اجتماعی موظف است کارگزاران و پیمانکاران حقیقی و افراد حقوقی و سایر افرادی که به عنوان کارگر یا تحت هر عنوان دیگر طرف قرارداد مخابرات روستایی بوده و می‌باشند را پس از واریز حق بیمه سهم کارگر توسط کارگزار و پیمانکار (کارگر) و تا زمان فروش سهام مدیریتی بر اساس قانون تأمین اجتماعی و قانون کار تحت پوشش بیمه قرار دهد. در هر صورت وزارتخانه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات، تعاون، کار و رفاه اجتماعی و امور اقتصادی و دارایی، ملزم به رفع مشکلات اجرایی بند (۶۴) قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور مرتبط با کارگزاران مخابرات روستایی هستند و شرکت متولی (شرکت مخابرات ایران) مکلف به استمرار بیمه و قرارداد مستقیم با کارگران، پیمانکاران و کارگزاران روستایی تا زمان بازنشستگی طبق شرایط و ضوابط مقرر در قانون کار می‌باشند.

ماده ۸۴- ناخالص حقوق و مزایای دریافتی مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره شرکتهای دولتی و غیردولتی که به نحوی از انحاء وابسته به نهادهای عمومی غیردولتی می‌باشند باید حداکثر از ده برابر حداقل حقوق مصوب سالانه شورای عالی کار بیشتر نباشد. ضمناً پاداش پایان سال اعضای هیأت مدیره شرکتهای فوق صرفاً به اشخاص حقوقی آنان قابل پرداخت بوده و مدیران عامل و اعضای موظف هیأت مدیره به غیر از حقوق و مزایای تعیین‌شده فوق و اعضای غیرموظف به جز حق جلسه ماهانه که حداکثر از دو برابر حداقل حقوق مصوب شورای عالی کار برای هر ماه بیشتر نیست، هیچ‌گونه مبلغی تحت هیچ عنوانی دریافت نمی‌کنند.

ماده ۸۵- متن زیر به عنوان تبصره ذیل بند(ح) ماده(۱۳۹) قانون مالیاتهای مستقیم الحاق می‌شود:
تبصره- مفاسدحساب‌هایی که توسط شعب تحقیق موضوع ماده(۱۴) قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ صادر شده یا می‌شود اگر در مهلت مقرر مربوط به تسلیم اظهارنامه به سازمان امور مالیاتی کشور ارائه شود، برای برخورداری از هرگونه معافیت مالیاتی مقرر در این قانون یا سایر قوانین، به‌منزله اظهارنامه مالیاتی مؤدی تلقی می‌شود. همچنین در مورد سالهای قبل از ابلاغ این قانون، در صورتی که مفاسدحساب مربوط تا پایان سال ۱۳۹۴ به سازمان امور مالیاتی ارائه شود، به‌منزله اظهارنامه مالیاتی خواهد بود.

ماده ۸۶- عنوان «قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۴ و اصلاحات بعدی آن» به «قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱)» تغییر می‌یابد.

قانون فوق مشتمل بر هشتاد و شش ماده و سی تبصره در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ چهارم اسفندماه یکهزار و سیصد و نود و سه مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۶ به تأیید شورای نگهبان رسید./ب

علی لاریجانی

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۱۲۲۲ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۳ موضوع تأکید بر لزوم استفاده از فرم‌های مصوب هیأت وزیران در صدور ضمانت‌نامه برای تضمین معاملات دولتی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌ها (به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه)، شرکت دولتی پست بانک و

مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضر می‌باشند وفق ماده (۴۴) «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)»، موضوع بخشنامه شماره ۹۳/۹۴۶۶۷ مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۰ این بانک، «در مواردی که برای ضمانت‌نامه‌های صادره جهت تضمین معاملات دولتی که ذی‌نفع آن‌ها دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی می‌باشند مقررات خاص وجود داشته باشد، این ضمانت‌نامه‌ها صرفاً در موارد یادشده تابع مقررات خاص خود می‌باشند». در همین راستا ماده (۸) «آیین‌نامه تضمین برای معاملات دولتی»، موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۲۹۵۶/ت/۲۸۴۹۳ مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۱ هیأت محترم وزیران که طی بخشنامه شماره ۹۰/۲۷۵۵۹۶ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۸ این بانک به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردیده است نیز مقرر داشته است: «دستگاه‌های اجرایی باید از برگ‌های (فرم‌های) پیوست این آیین‌نامه (نمونه یک تا چهار) برای تضمین‌های نوع «الف» و «ب» مندرج در ماده (۳) استفاده کنند». همچنین بر اساس تبصره (۲) همین ماده، بانک‌ها مکلف شده‌اند که از اول سال ۱۳۸۳ به بعد، کلیه ضمانت‌نامه‌ها را بر طبق نمونه‌های جدید ابلاغی صادر و ارایه نمایند.

با عنایت به مراتب فوق و همچنین با توجه به این که مکاتبات متعدد برخی دستگاه‌ها، شرکت‌های دولتی و نهادهای نظارتی با این بانک حاکی از تغییر مفاد ضمانت‌نامه‌های صادره بابت تضمین معاملات دولتی می‌باشد، علی‌رغم صراحت ماده (۴۴) «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)»، بار دیگر در این خصوص تأکید می‌دارد متن ضمانت‌نامه‌های صادره برای تضمین معاملات دولتی که ذی‌نفع آن‌ها وزارتخانه‌ها، دستگاه‌های اجرایی، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی می‌باشند، الزاماً می‌بایست منطبق با متن نمونه فرم‌های ضمانت‌نامه پیوست «آیین‌نامه تضمین برای معاملات دولتی - مصوب هیأت محترم وزیران» بوده و از هرگونه تغییر در متن این ضمانت‌نامه‌ها جداً خودداری گردد. بدیهی است سایر مواد «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)»

مشمول بر مواردی چون اعتبارسنجی ضمانت‌خواه، لزوم ثبت ضمانت‌نامه‌های یادشده در سپام، اخذ شماره منحصر به فرد از این سامانه و درج آن به عنوان شماره ضمانت‌نامه‌های مزبور، فراهم نمودن امکان بررسی و تأیید اصالت ضمانت‌نامه توسط ذی‌نفع از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی و ... که موجب ایجاد تغییر در متن و شرایط ضمانت‌نامه‌های صادره برای تضمین معاملات دولتی نمی‌گردند، کماکان برای این قبیل ضمانت‌نامه‌ها نیز لازم‌الاتباع می‌باشد.

در خاتمه خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به تمامی واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری

غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن دقت و نظارت کافی به عمل آورند. / ۲۴۳۹۱۵۵ ص

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۱۳۶۴ مورخ ۹۴/۰۵/۰۴ موضوع ابلاغ دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه» جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند، «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مرابحه» سابقاً در این بانک تهیه و پس از تصویب در مراجع ذی‌صلاح، طی بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۱۷۶۳ مورخ ۹۰/۶/۲۰ به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید. بر اساس بازخوردهای واصله و همچنین با هدف رفع برخی ابهامات و ایرادات موجود، انطباق بیشتر مفاد دستورالعمل مورد اشاره با مقتضیات و شرایط فعلی جامعه، ترویج استفاده از کارت‌های اعتباری در بین مشتریان بانکی و نیز فراهم نمودن بستر لازم جهت اجرای نرم‌افزاری و سخت‌افزاری کارت اعتباری مرابحه، این بانک اقدام به بازنگری مفاد دستورالعمل صدرالاشاره نمود. در این راستا، ضمن بررسی موضوع، نقاط قوت و ضعف شناسایی و با توجه به نظرات مأخوذه از شبکه بانکی کشور و سایر مراجع ذی‌ربط، «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه» به شرح پیوست تدوین گردید.

در تدوین نسخه جدید «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه»، تلاش شده است با هدف به حداقل رساندن ابهامات احتمالی، تبیین ابعاد مختلف موضوع و نیز رعایت توالی و نظم منطقی فرآیندهای انجام کار، رویکردی متفاوت اتخاذ گردد. دستورالعمل ابلاغی، مشتمل بر (۳۵) ماده و (۶) تبصره، در (۶) فصل مجزا به شرح زیر تدوین شده است:

- فصل اول: تعاریف (یک ماده)
- فصل دوم: کلیات (بازده ماده)
- فصل سوم: ضوابط ناظر بر قرارداد کارت مرابحه (پنج ماده)
- فصل چهارم: ضوابط ناظر بر صورت‌حساب (دو ماده)
- فصل پنجم: سایر الزامات (بازده ماده)
- فصل ششم: موارد منسوخ (یک ماده)

اهم تغییرات دستورالعمل ابلاغی در مقایسه با مقررات قبلی به شرح ذیل می‌باشد:

- ✓ اصلاح تعاریف با هدف تبیین بهتر متن دستورالعمل، از جمله تعریف عبارات تسهیلات و مانده کارت؛
- ✓ رفع ایرادات و اشکالات ماهوی و شکلی مقررات قبلی؛
- ✓ تفکیک کارت اعتباری مرابحه به دو کارت مرابحه کوتاه مدت و بلند مدت؛
- ✓ احتساب سود مؤسسه اعتباری از تاریخ استفاده از کارت مرابحه؛
- ✓ کاهش مدت دوره تنفس از ۱۰ روز به ۵ روز تقویمی؛
- ✓ اختصاص دوره تنفس به کارت مرابحه کوتاه مدت؛
- ✓ فراهم نمودن بستر لازم جهت اجرای نرم‌افزاری و سخت‌افزاری کارت اعتباری مرابحه؛
- ✓ الزام مؤسسه اعتباری به اعتبارسنجی، اخذ وثایق و تضامین کافی و رعایت ضوابط مبارزه با پولشویی؛
- ✓ الزام مؤسسه اعتباری به عضویت در سامانه مگنا و اخذ کد منحصر به فرد قبل از صدور کارت مرابحه؛
- ✓ تعیین سررسید بازپرداخت مبالغ استفاده شده از کارت مرابحه کوتاه مدت حداکثر پایان دوره تنفس؛
- ✓ تعیین سررسید بازپرداخت مبالغ استفاده شده از کارت مرابحه بلند مدت حداکثر دو سال از تاریخ صدور صورتحساب؛
- ✓ استفاده از عقد مرابحه دفعی جهت استفاده از مبالغ کارت مرابحه و الزام مؤسسه اعتباری به ارائه تخفیف متناسب با مبلغ وصولی و زمان باقیمانده تا سررسید در صورت بازپرداخت پیش از موعد؛
- ✓ امکان انعطاف مؤسسه اعتباری در طراحی و سازوکارهای تشویقی به مشتریان خوش حساب؛
- ✓ مدنظر قرار دادن کارمزد صدور و تمدید کارت مرابحه و حذف اخذ آبونمان؛
- ✓ تعیین دقیق حداقل موارد لازم جهت درج در قرارداد کارت مرابحه؛
- ✓ تعیین ضوابطی معین در خصوص انسدادهای تمدید و ابطال کارت مرابحه؛
- ✓ تعیین دقیق حداقل موارد لازم جهت درج در صورتحساب؛
- ✓ تعیین مجازاتهای موضوع ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط برای مؤسسات اعتباری متخلف.

شایان ذکر است؛ همان‌گونه که در متن دستورالعمل ابلاغی نیز تصریح شده است، از تاریخ لازم‌الاجراء

شدن دستورالعمل مزبور، مقررات مغایر با آن از جمله بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۱۷۶۳ مورخ ۹۰/۶/۲۰، در

خصوص «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مرابحه»، موضوع سی و یکمین و چهل و یکمین جلسات مورخ ۱۳۹۰/۵/۹ و ۱۳۹۰/۶/۲۰ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی و بخشنامه شماره ۹۱/۲۱۲۷۴۶ مورخ ۱۳۹۱/۸/۹، موضوع بند (۱) از شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۷/۲۳ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی منسوخ می‌گردد.

با عنایت به موارد فوق، ضمن ارسال یک نسخه از «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه»، خواهشمند است دستور فرمایند، مقدمات اجرای موارد مطروحه تمهید و مراتب به قید تسریع، به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق شود. همچنین مقتضی است نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری این بانک ارسال گردد. ۱۳۹۱/۶/۲۴/س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

**مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی**

دستورالعمل اجرایی

کارت اعتباری مرابحه

«تیرماه ۱۳۹۴»

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه»

به استناد مفاد تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات پس از آن، تصویب‌نامه شماره ۹۸۲۹۷/ت/۴۶۷۳۸/ه مورخ ۱۳۹۰/۵/۱۲ هیأت محترم وزیران و مفاد دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه، «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تصویب می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، عناوین ذیل به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛

۱-۳- مرابحه: عقدی که به موجب آن عرضه‌کننده؛ بهای تمام شده اموال و خدمات را به اطلاع مشتری می‌رساند و سپس با افزودن مبلغ یا درصدی اضافی به عنوان سود، آن را به صورت نقدی، نسبیه دفعی یا اقساطی، به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین به مشتری واگذار می‌کند؛

۱-۴- کارت مرابحه: کارت اعتباری که مؤسسه اعتباری می‌تواند به وسیله آن و در چارچوب آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» و مفاد این دستورالعمل، به مشتری تا سقف معینی اعتبار اعطاء نماید.

۱-۵- کارت مرابحه کوتاه مدت: کارت مرابحه‌ای که سررسید پرداخت صورت حساب آن حداکثر تا پایان دوره تنفس می‌باشد.

۱-۶- کارت مرابحه بلند مدت: کارت مرابحه‌ای که سررسید پرداخت صورت حساب آن حداکثر دو سال می‌باشد.

۷-۱- مشتری: شخص حقیقی که درخواست وی مبنی بر اخذ کارت مرابحه به مؤسسه اعتباری ارایه گردیده، کارت مرابحه به نام وی صادر شده و در قالب مرابحه از مؤسسه اعتباری تسهیلات اخذ می‌نماید.

۸-۱- پذیرنده کارت: شخصی که در قبال دریافت وجه از طریق پایانه فروش فیزیکی یا مجازی، مبادرت به واگذاری اموال یا ارائه خدمات به مشتری می‌نماید.

۹-۱- سقف اعتبار: حداکثر اعتباری که مؤسسه اعتباری به مشتری تخصیص می‌دهد تا در چارچوب قرارداد فی‌مابین، برای پرداخت وجه خرید اموال و دریافت خدمات در خصوص کارت مرابحه، مورد استفاده قرار گیرد.

۱۰-۱- تسهیلات (مبلغ اصل تسهیلات): مبلغی از اعتبار استفاده شده توسط مشتری که بر اساس شرایط مقرر در این دستورالعمل در قالب مرابحه به وی اعطاء می‌گردد.

۱۱-۱- مانده کارت: مابه‌التفاوت مبلغ سقف اعتبار و تسهیلات تسویه نشده توسط مشتری از تاریخ صدور تا تاریخ اعتبار کارت مرابحه.

۱۲-۱- صورت حساب: اعلامیه‌ای که مؤسسه اعتباری مطابق با مفاد این دستورالعمل، برای مشتری ارسال نموده و طی آن تراکنش‌های مالی کارت مرابحه در دوره زمانی یک ماهه، به اطلاع وی می‌رسد.

۱۳-۱- دوره تنفس: مهلت پنج روزه تقویمی مؤسسه اعتباری به مشتری از تاریخ صدور صورت حساب، جهت تأیید و پرداخت مبلغ صورت حساب، در کارت مرابحه کوتاه مدت.

۱۴-۱- تاریخ اعتبار کارت مرابحه: تاریخ قید شده بر روی کارت مرابحه که توسط مؤسسه اعتباری تعیین و مشتری می‌تواند حداکثر تا آن تاریخ، از کارت مذکور استفاده نماید.

۱۵-۱- قرارداد کارت مرابحه: قراردادی که در زمان صدور کارت مرابحه فی‌مابین مؤسسه اعتباری و مشتری بر اساس مرابحه منعقد گردیده و مبین توافقات، تعهدات و سایر الزامات طرفین در خصوص کارت مرابحه می‌باشد.

فصل دوم: کلیات

- ماده ۲-** مؤسسه اعتباری می‌تواند در چارچوب مفاد این دستورالعمل نسبت به صدور کارت مرابحه اقدام نماید.
- ماده ۳-** مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور کارت مرابحه، تمهیدات لازم را برای استفاده از کارت مزبور توسط مشتری فراهم نماید.
- ماده ۴-** حداقل استانداردها، مشخصات فنی و امنیتی کارت مرابحه مطابق با ضوابط ابلاغی از سوی اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی می‌باشد.
- ماده ۵-** مؤسسه اعتباری موظف است قبل از ارائه خدمات کارت مرابحه، بسترهای لازم جهت اتصال به مرکز کنترل و نظارت اعتباری (سامانه مکنا) را فراهم نماید.
- ماده ۶-** مؤسسه اعتباری مکلف است در فرایند صدور، تمدید و استفاده از کارت مرابحه توسط مشتری، تمامی قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط، از جمله ضوابط مبارزه با پولشویی را رعایت نماید.
- ماده ۷-** مؤسسه اعتباری موظف است قبل از صدور کارت مرابحه، نسبت به اعتبارسنجی دقیق مشتری اقدام نماید، به نحوی که اعتبارسنجی به عمل آمده مبین میزان توان و ظرفیت اعتباری وی باشد. مؤسسه اعتباری مجاز به اعطای سقف اعتبار بیش از ظرفیت اعتباری مشتری نمی‌باشد.
- ماده ۸-** مؤسسه اعتباری مکلف است؛ قبل از صدور یا تمدید کارت مرابحه، وضعیت بدهی غیرجاری و چک برگشتی مشتری را از بانک مرکزی استعلام و حسب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، نسبت به صدور یا تمدید کارت مرابحه اقدام نماید.
- ماده ۹ -** صدور کارت مرابحه توسط مؤسسه اعتباری، منوط به اخذ کد منحصر به فرد از مرکز کنترل و نظارت اعتباری (سامانه مکنا)، مطابق با رویه اعلامی از سوی اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی می‌باشد. مؤسسه اعتباری موظف است پس از صدور کارت مرابحه، با استفاده از کد مأخوذه موضوع این بند، مراتب را در مرکز کنترل و نظارت اعتباری (سامانه مکنا) ثبت نماید.

ماده ۱۰- هر مؤسسه اعتباری مجاز به صدور و اعطای بیش از یک کارت مرابحه کوتاه مدت و یک کارت مرابحه بلند مدت به هر مشتری نمی‌باشد.

ماده ۱۱- حداکثر سقف اعتبار کارت مرابحه توسط بانک مرکزی اعلام می‌گردد.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری موظف است در خصوص سازوکار اجرایی کارت مرابحه کوتاه مدت به شرح ذیل اقدام نماید:

۱-۱۲- تسهیلات به صورت نسبیه دفعی به مشتری اعطاء می‌گردد؛

۲-۱۲- سود تسهیلات اعطایی بر اساس نرخ مصوب شورای پول و اعتبار در زمان استفاده از کارت مرابحه و متناسب با مبلغ/مبالغ مورد استفاده از تاریخ استفاده تا پایان دوره تنفس محاسبه می‌شود؛

۳-۱۲- حداکثر مهلت پرداخت صورت حساب توسط مشتری، پایان دوره تنفس تعیین می‌شود.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری مکلف است سازوکار اجرایی کارت مرابحه بلند مدت را به شرح ذیل به اجرا درآورد:

۱-۱۳- تسهیلات به صورت نسبیه دفعی به مشتری اعطاء می‌گردد؛

۲-۱۳- سود تسهیلات اعطایی بر اساس نرخ مصوب شورای پول و اعتبار در زمان استفاده از کارت مرابحه و متناسب با مبلغ/مبالغ مورد استفاده از تاریخ استفاده تا سررسید تسهیلات اعطایی محاسبه می‌شود؛

۳-۱۳- حداکثر مهلت پرداخت صورت حساب توسط مشتری، دو سال تعیین می‌شود.

ماده ۱۴- چنانچه مشتری پیش از سررسید نسبت به بازپرداخت تمام یا بخشی از تسهیلات اقدام نماید،

مؤسسه اعتباری مکلف است متناسب با مبلغ وصولی و زمان باقیمانده تا سررسید، به مشتری تخفیف لازم را بدهد و مبلغ وصولی را بین مانده اصل و سود تسهیلات اعطایی تسهیم بالنسبه نماید.

تبصره ۱- تخفیف مذکور در این ماده حداقل تخفیف لازم بوده و مؤسسه اعتباری می‌تواند حسب مورد، به مشتریان خود بیش از میزان تعیین شده در این ماده نیز تخفیف دهد.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری می‌تواند سازوکارهای تشویقی دیگری را نیز جهت وصول زودتر از موعد مطالبات خود اتخاذ نماید.

ماده ۱۵- چنانچه مشتری به تعهدات خویش در قبال مؤسسه اعتباری مبنی بر بازپرداخت تمام یا بخشی از تسهیلات در سررسید/های مقرر عمل ننماید، مؤسسه اعتباری مکلف است مبلغی را تحت عنوان وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین، بر اساس ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی، متناسب با مبلغ و مدت تأخیر مطالبه نماید.

ماده ۱۶- اولویت تسویه تمام یا بخشی از بدهی مشتری بابت صورت‌حساب‌های مختلف، در صورت عدم تعیین توسط وی، با صورت‌حساب‌هایی می‌باشد که زودتر صادر گردیده است.

فصل سوم: ضوابط ناظر بر قرارداد کارت مرابحه

ماده ۱۷- صدور کارت مرابحه بر مبنای قرارداد کارت مرابحه بین مؤسسه اعتباری و مشتری میسر می‌باشد.

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری موظف است در چارچوب مفاد این دستورالعمل، اموال و یا خدمات مورد تقاضای مشتری را از پذیرنده کارت خریداری و در قالب مرابحه به مشتری واگذار نماید.

ماده ۱۹- مؤسسه اعتباری مکلف است حداقل موارد ذیل را در قرارداد کارت مرابحه درج نماید:

۱-۱۹- سقف اعتبار؛

۲-۱۹- نحوه تعیین و محاسبه سود تسهیلات مرابحه، موضوع مواد (۱۲) و (۱۳)؛

۳-۱۹- مدت اعتبار کارت؛

۴-۱۹- دوره و نحوه بازپرداخت تسهیلات؛

۵-۱۹- دوره تنفس؛

۶-۱۹- نرخ و روش محاسبه وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین، موضوع ماده (۱۵)؛

۷-۱۹- نوع و میزان وثایق؛

۸-۱۹- زمان بندی و روش‌های ارسال صورت‌حساب؛

۹-۱۹- روش اطلاع‌رسانی مؤسسه اعتباری به مشتری در مواقع لزوم؛

۱۹-۱۰- الزام دارنده کارت مبنی بر اعلام عدم دریافت صورت حساب، حداکثر ظرف مدت سه روز

کاری پس از پایان هر دوره زمانی یک ماهه؛

۱۹-۱۱- نحوه و مهلت اعتراض به صورت حساب؛

۱۹-۱۲- چگونگی و زمان رسیدگی به اعتراض واصله؛

۱۹-۱۳- ضوابط مربوط به نگهداری، استفاده و صدور کارت المثنی در صورت فقدان یا سرقت کارت

مراجه؛

۱۹-۱۴- ضوابط مربوط به انسداد و ابطال کارت مراجه، وفق مفاد این دستورالعمل.

ماده ۲۰- مؤسسه اعتباری می تواند حسب درخواست مشتری تاریخ اعتبار کارت مراجه را بر اساس ضوابط و

مقررات جاری تمدید کند. در صورت توافق بر تمدید کارت مراجه، مؤسسه اعتباری موظف است پیش

از تمدید، نسبت به اعتبارسنجی مشتری، تعدیل وثایق و ... اقدام نماید.

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری در صورتی مجاز به تمدید تاریخ اعتبار کارت مراجه می باشد که درخواست

مشتری قبل از پایان تاریخ اعتبار کارت مراجه به مؤسسه اعتباری تسلیم شده باشد.

تبصره ۲- تمدید تاریخ اعتبار کارت مراجه در دوره بازپرداخت تسهیلات دریافتی از محل کارت مزبور،

با رعایت سایر ضوابط و مقررات بلامانع می باشد.

ماده ۲۱- مهلت بازپرداخت تسهیلات اعطایی از طریق کارت مراجه، در چارچوب ضوابط و مقررات جاری،

می تواند تا پس از انقضای تاریخ اعتبار کارت مراجه ادامه یابد. در این صورت، چنانچه پس از انقضاء

تاریخ اعتبار کارت مراجه، مشتری مجدداً درخواست اخذ کارت مراجه نماید، حداکثر مبلغ اعتبار

کارت مراجه جدید پس از کسر مانده بدهی مشتری بابت اصل تسهیلات اعطایی قبلی، به عنوان

مانده کارت مراجه جدید در اختیار مشتری قرار می گیرد.

فصل چهارم: ضوابط ناظر بر صورت حساب

ماده ۲۲- صورت حساب ارسالی به مشتری باید حداقل مشتمل بر موارد ذیل باشد:

۲۲-۱- مشخصات مشتری؛

۲۲-۲- سقف اعتبار؛

۲۲-۳- دوره زمانی صورت حساب؛

۲۲-۴- مجموع مبالغ اعتبار استفاده شده و جزئیات آن به تفکیک تاریخ طی دوره زمانی یک ماهه؛

۲۲-۵- نرخ و میزان سود تسهیلات اعطایی تا سررسید؛

۲۲-۶- مانده کارت در ابتدا و انتهای دوره؛

۲۲-۷- دوره تنفس در خصوص کارت مرابحه کوتاه مدت؛

۲۲-۸- مهلت اعتراض؛

۲۲-۹- نحوه بازپرداخت مبلغ صورت حساب؛

۲۲-۱۰- مانده بدهی مشتری بابت صورت حساب‌های قبلی.

ماده ۲۳- مؤسسه اعتباری موظف است صورت حساب را در پایان هر دوره یک ماهه و به روش توافق شده،

برای مشتری ارسال نماید.

تبصره - در صورت تأخیر در ارسال صورت حساب توسط مؤسسه اعتباری، مدت تأخیر به دوره تنفس

افزوده می‌شود.

فصل پنجم: سایر الزامات

ماده ۲۴ - چنانچه مطالبات مؤسسه اعتباری ظرف مدت دو ماه از سررسید وصول نشود، مؤسسه اعتباری

موظف است کارت مرابحه را مسدود نماید و امکان استفاده از مانده کارت را به حالت تعلیق درآورد.

مؤسسه اعتباری مکلف است مراتب را به روش توافق شده به مشتری اعلام کند. در صورتی که

حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از سررسید، مطالبات مؤسسه اعتباری وصول نشود، مؤسسه

اعتباری ملزم به ابطال کارت مرابحه می‌باشد.

ماده ۲۵ - در صورتی که مشتری طی مدت تعیین شده توسط مؤسسه اعتباری از مانده کارت مرابحه استفاده

ننماید، مؤسسه اعتباری می‌تواند مطابق با مفاد قرارداد کارت مرابحه، نسبت به انسداد و یا ابطال آن

اقدام نماید.

ماده ۲۶ - چنانچه کارت مرابحه سه بار مسدود شود، مؤسسه اعتباری ملزم به ابطال آن می‌باشد.

ماده ۲۷ - در صورت موافقت مؤسسه اعتباری با درخواست مشتری مبنی بر رفع انسداد یا اعطای مجدد کارت

مرابحه، حسب مورد به شرح ذیل اقدام می‌گردد:

۱-۲۷ - در خصوص کارت مرابحه مسدود یا ابطال شده به دلیل عدم استفاده، بلافاصله پس از وصول

درخواست کتبی مشتری؛

۲-۲۷ - در خصوص کارت مرابحه مسدود یا ابطال شده به دلیل عدم ایفای تعهدات از جانب

مشتری، رفع انسداد، شارژ یا اعطای مجدد کارت مرابحه، پس از بازپرداخت کامل دیون

سررسید شده مشتری، منوط به سپری شدن دو ماه در مورد کارت مرابحه مسدودی و دو

سال در مورد کارت مرابحه ابطال شده؛

۳-۲۷ - در خصوص کارت مرابحه ابطال شده به هر دو دلیل عدم استفاده و عدم ایفای تعهدات از

جانب مشتری، وفق مفاد بند (۲-۲۷).

ماده ۲۸ - مؤسسه اعتباری می‌تواند مبلغی را تحت عنوان «کارمزد صدور و یا تمدید کارت مرابحه»، وفق ضوابط

ابلاغی از سوی بانک مرکزی از مشتری مطالبه نماید.

تبصره - بانک مرکزی «کارمزد صدور و یا تمدید کارت مرابحه» را تعیین و به شبکه بانکی کشور ابلاغ

می‌نماید.

ماده ۲۹ - مؤسسه اعتباری مکلف است اطلاعات مربوط به تعهدات کارت مرابحه، تسهیلات مرابحه اعطایی

مربوط به هر صورت حساب و تغییرات بعدی آن‌ها را به بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده ۳۰ - مطالبه هرگونه وجه دیگری از مشتری به استثنای موارد مذکور در این دستورالعمل، تحت هر عنوان

ممنوع می‌باشد.

ماده ۳۱ - مانده اعتبار کارت مرابحه صرفاً برای اعطای تسهیلات در قالب مرابحه قابل استفاده بوده و

تراکنش‌های مالی دیگر نظیر؛ واریز وجه، برداشت وجه، انتقال وجه و برداشت کارمزد از طریق کارت

مزبور مجاز نمی‌باشد.

ماده ۳۲- در خصوص کارت‌های مرابحه که قبل از لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل صادر شده و در اختیار مشتریان قرار گرفته است، مؤسسه اعتباری مکلف است تا پایان تاریخ اعتبار آن‌ها، مطابق با مفاد قرارداد فی‌مابین و ضوابط قبلی اقدام نماید. تمدید کارت‌های مزبور باید وفق مفاد این دستورالعمل انجام شود.

ماده ۳۳- به استثنای مواردی که صریحاً در این دستورالعمل ذکر شده است، سایر موارد ناظر بر کارت مرابحه، تابع قوانین موضوعه، آیین‌نامه‌ها و ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی از جمله «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» می‌باشد.

ماده ۳۴- تخطی از مفاد مقرر در این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

فصل ششم: موارد منسوخ

ماده ۳۵- از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این دستورالعمل، مقررات مغایر با آن از جمله ضوابط ذیل منسوخ اعلام می‌گردد:

۱-۳۵- بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۱۷۶۳ مورخ ۹۰/۶/۲۰ مورخ ۱۳۹۰/۶/۲۰، در خصوص «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مرابحه»، موضوع سی و یکمین و چهل و یکمین جلسات مورخ ۱۳۹۰/۵/۹ و ۱۳۹۰/۶/۲۰ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی؛

۲-۳۵- بخشنامه شماره ۹۱/۲۱۲۷۴۶ مورخ ۹۱/۸/۹، موضوع بند (۱) از شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۷/۲۳ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی.

«دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه» در (۳۵) ماده و (۶) تبصره در ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۴ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسید و یک ماه پس از ابلاغ، لازم‌الاجرا می‌باشد.

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۲۳۳۹ مورخ ۹۴/۰۵/۰۴ موضوع ابلاغ آیین‌نامه اجرایی جزء (ب) تبصره (۱) بند (ت) ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک و مؤسسات اعتباری
توسعه، کوثر مرکزی، عسکریه و نور ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند؛ در اجرای تکلیف قانونی مقرر در جزء «ب» ذیل تبصره یک از بند «ت» ماده ۱۷ «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، هیأت محترم وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۷، «آیین‌نامه اجرایی جزء «ب» تبصره یک بند «ت» ماده ۱۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» را مورد تصویب قرار داد که نسخه‌ای از آن به پیوست ایفاد می‌گردد. لذا خواهشمند است ضمن توجه به مفاد آیین‌نامه فوق‌الذکر، در اجرای تکلیف مندرج در ماده ۳ آن که مقرر می‌دارد: «کلیه مؤسسات اعتباری موظفند ظرف سی روز پس از ابلاغ این آیین‌نامه، هر سه ماه یکبار فهرست اموال و دارایی‌های ناشی از تملک قهری خود را با اسناد و مدارک مورد نیاز به بانک مرکزی ارسال نمایند»، دستور فرمایند اقدامات لازم معمول گردد. ۰۰/۲۴۴۸۹۰۰.ذ

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندزاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: ۲ برگ.

۱۸۴۴/ت ۵۲۰۲۷ هـ

شده.....

تاریخ..... ۱۳۹۴/۴/۴

ورود به دفتر دبیرخانه شورای پول و اعتبار
تاریخ ثبت حال
۱۳۹۴ / ۴ / ۶
شماره: ۹۴۸۴۸۸۵

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت امور اقتصادی و دارایی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۳/۲۷ به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و به استناد جزء (ب) تبصره (۱) بند (ت) ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور - مصوب ۱۳۹۴ -، آیین‌نامه اجرایی بند یادشده را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی جزء (ب) تبصره (۱) بند (ت) ماده (۱۷)
قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور

- ماده ۱- در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح به کار می‌روند:
- الف- قانون: قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور - مصوب ۱۳۹۴ -.
 - ب- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
 - ج- موسسه اعتباری: بانک یا موسسه اعتباری غیر بانکی که به موجب قانون یا مجوز بانک مرکزی تاسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.
 - د- اموال و دارایی‌ها: اموال منقول، غیرمنقول و سهام مؤسسات اعتباری.
 - ماده ۲- مصادیق تملک قهری اموال و دارایی‌ها توسط مؤسسات اعتباری به شرح زیر تعیین می‌شود:
 - الف- تملک اموال و دارایی‌ها از محل رد دیون دولت.
 - ب- تملک اموال و دارایی‌ها به استناد قراردادهای رهنی موضوع ماده (۳۴) قانون ثبت اسناد و املاک - مصوب ۱۳۱۰ - و همچنین قراردادهای داخلی لازم‌الاجرا موضوع ماده (۱۵) قانون عملیات بانکی بدون ربا - مصوب ۱۳۶۲ -.
 - ج- مالکیت ناشی از اجرای قانون یا سیاست‌های تکلیفی دولت.
 - د- تملک اموال و دارایی‌ها و توسعه مالکیت ناشی از تعاملات بین‌المللی بنا به تشخیص بانک مرکزی.
 - ه- تملک اموال و دارایی‌ها با آراء قطعی مراجع قضایی و داور.
 - و- تملک اموال و دارایی‌ها به منظور تهاتر بدهی‌ها منوط به قرار گرفتن تسهیلات غیرجاری در طبقه مشکوک‌الوصول.

۱۸۴۲/ت ۵۲۰۲۷-۵

شماره

تاریخ ۳/۱۴/۹۴

ماده ۳- کلیه موسسات اعتباری موظفند سی روز کاری پس از ابلاغ این آیین‌نامه، هر سه ماه یکبار فهرست اموال و دارایی‌های ناشی از تملک قهری خود را با اسناد و مدارک مورد نیاز به بانک مرکزی ارسال نمایند.
ماده ۴- بانک مرکزی مکلف است هر سه ماه یکبار گزارش مربوط به موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه را به وزارت امور اقتصادی و دارایی ارسال نماید.

اسحاق جهانگیری
معاون اول رئیس جمهور
ص

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، وزارت دادگستری، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۴۹۸۵ مورخ ۰۶/۰۵/۱۳۹۴ موضوع ابلاغ دستورالعمل نگاهداری انواع حساب برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌ها، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۱/۲۱۰۸۴۳ مورخ ۱۰/۸/۱۳۹۱ در خصوص ابلاغ «دستورالعمل نگاهداری انواع حساب برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی» که در اجرای تکلیف مندرج در ماده (۹۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده بود، به استحضار می‌رساند دستورالعمل مزبور در یک‌هزار و دویست و سومین جلسه مورخ ۹/۴/۱۳۹۴ شورای پول و اعتبار مورد اصلاح قرار گرفت و مواد (۱۴) و (۱۵) آن حذف گردید.

با عنایت به مراتب فوق، ضمن ارسال نسخه‌ای از «دستورالعمل نگاهداری انواع حساب برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی» مطابق با آخرین اصلاحات مصوب شورای پول و اعتبار، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به تمامی واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن دقت و نظارت کافی به عمل آورند. / ۲۴۴۷۸۷۱ ص

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: ۷ برگ

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

**«دستورالعمل نگاهداری انواع حساب برای
وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و
نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی»**

مردادماه ۱۳۹۴

«بسمه تعالی»

دستورالعمل نگاهداری انواع حساب برای وزارت خانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی

و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی

مقدمه:

به استناد ماده (۹۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۳۰ مجلس شورای اسلامی و با عنایت به بهره‌برداری از سیستم بانکداری متمرکز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و برخورداری از امکانات سامانه‌های ملی پرداخت، به منظور ساماندهی به وضعیت حساب‌های دولتی در شبکه بانکی کشور و ایجاد تمرکز لازم در بانکداری دولت توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، همچنین تأمین مصالح ملی کشور در خصوص؛ احصاء صحیح درآمدهای دولت، دستیابی به آمار و اطلاعات دقیق و به موقع از حساب‌های درآمدی دولت، کنترل مناسب گردش حساب‌های هزینه‌ای، کنترل هرچه بیشتر نقدینگی، ممانعت از استفاده نادرست از منابع دولتی، دستورالعمل نگاهداری انواع حساب برای وزارت خانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تهیه و تدوین می‌گردد.

الف - مستندات قانونی:

- ۱- ماده (۹۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۳۰؛
- ۲- بند "ز" ماده (۱۰) و بند "الف" و تبصره‌های ذیل ماده (۱۲) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸؛
- ۳- ماده (۲۲) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)، مصوب ۱۳۶۲/۶/۸؛
- ۴- ماده (۵) آئین‌نامه اجرائی فصل پنجم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) (تصویب‌نامه شماره ۸۸۵۲۸ هیأت وزیران، مصوب ۱۳۶۲/۱۲/۱۷)؛
- ۵- ماده واحده قانون طرز استفاده از تبصره ۲ ماده (۱۲) قانون پولی و بانکی کشور، مصوب ۱۳۵۴/۱۲/۱۲؛

- ۶- مواد (۵)، (۳۹)، (۴۳) و (۷۶) و تبصره ذیل ماده (۷۶) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب سال ۱۳۶۶؛
- ۷- بند «ب» ماده واحده قانون نحوه اجرای مقررات قانون پولی و بانکی کشور در بانک سپه مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۱۹؛
- ۸- ماده واحده و تبصره‌های ذیل قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۹ به‌علاوه الحاقیه‌های آن.

ب - تعاریف

- ماده ۱- اصطلاحاتی که در این دستورالعمل به کار رفته است دارای معانی مشروح زیر می‌باشد:**
- ۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۱-۲- **مؤسسات اعتباری:** بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که به موجب قانون تأسیس شده و یا مجوز خود را از بانک مرکزی دریافت نموده و تحت نظارت این بانک قرار دارند.
- ۱-۳- **سازمان‌های مشمول:** وزارت خانه‌ها، بنگاه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی می‌باشند.
- ۱-۴- **خدمات بانکی:** عبارت است از انجام هر گونه فعالیت در چارچوب قوانین و مقررات مربوط که توسط مؤسسه اعتباری و به تقاضای مشتری صورت پذیرفته و ارائه آن بعضاً مستلزم اخذ کارمزد از طرف مؤسسه اعتباری از مشتری باشد. مواردی که ذیلاً به آن اشاره می‌گردد از جمله انواع خدمات بانکی به شمار می‌رود:
- ۱- ارائه انواع ابزارهای پرداخت
 - ۲- دریافت، پرداخت، نقل و انتقال وجوه ریالی و ارزی؛
 - ۳- انجام امور نمایندگی به منظور جمع‌آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...
 - ۴- گشایش انواع اعتبار اسنادی و صدور انواع ضمانت‌نامه؛
 - ۵- ارائه خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارت‌های الکترونیکی (کارت‌های خرید، کارت اعتباری، کیف پول الکترونیکی و ...).

- ۶- قبول و نگاهداری اشیاء گران‌بها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات؛
 - ۷- ارائه خدمات مربوط به وجوه اداره شده؛
 - ۸- تضمین بازخرید اوراق بهادار صادره؛
 - ۹- انتشار یا عرضه اوراق مشارکت ریالی و ارزی در داخل و خارج از کشور؛
 - ۱۰- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)
 - ۱۱- ارائه خدمات مشاوره‌ای از قبیل سرمایه‌گذاری، خدمات مالی، مدیریت دارایی‌ها و . . .؛
 - ۱۲- انجام وظایف قیمومت، وصایت، وکالت و نمایندگی طبق قوانین و مقررات مربوطه؛
 - ۱۳- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با مؤسسات اعتباری داخل و خارج؛
 - ۱۴- ترخیص کالا از بنادر و گمرکات به حساب مؤسسه اعتباری؛
 - ۱۵- انجام خدمات کارگزاری سهام و اوراق بهادار برای مشتریان؛
 - ۱۶- پذیره‌نویسی سهام شرکت‌های در شرف تأسیس و یا افزایش سرمایه شرکت‌ها؛
 - ۱۷- وصول مطالبات اسنادی؛
 - ۱۸- وصول سود سهام مشتریان به حساب آن‌ها.
- ۵-۱- سامانه‌های ملی پرداخت: عبارت است از زیرساخت‌های بین بانکی تسویه و انتقال الکترونیکی وجوه که اصلی‌ترین آن‌ها به شرح ذیل هستند:
- ۵-۱-۱- شبکه تبادل اطلاعات بین بانکی (شتاب): به منظور اتصال سامانه‌های پرداخت کارتی بانک‌ها، ایجاد ارتباطات بین‌المللی پرداخت‌های کارتی و پایاپای مبادلات بین بانکی کارتی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
 - ۵-۱-۲- سامانه تسویه ناخالص آئی (ساتنا): عبارت است از سامانه‌ای که برای انجام تسویه ناخالص وجوه بین بانکی و انجام دستور پرداخت‌های بین بانکی کلان به صورت انفرادی و ناخالص مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۳-۵-۱- سامانه **اتاق پایاپای الکترونیک (پایا)**: شامل زیرساخت پایاپای و انتقال الکترونیکی وجوه برای دستورهای

پرداخت انفرادی خرد و انبوه و همچنین انجام درخواست‌های "**برداشت مستقیم**" (Direct Debit) به صورت بین‌بانکی می‌باشد.

۴-۵-۱- سامانه **تسویه اوراق بهادار الکترونیک (تابا)**: این سامانه وظیفه صدور، انتشار، ثبت و نقل و انتقال مالکیت

اوراق بهادار الکترونیکی و نگهداری آنها از لحظه صدور تا بازخرید در سررسید را به نام بانک‌ها و مشتریان آنها برعهده دارد.

۵-۵-۱- **نظام مدیریت امضای دیجیتال (نماد بانکی)**: عبارت است از زیرساخت امنیتی لازم و پایگاه داده اطلاعات

کارکنان و مشتریان بانک‌ها، به منظور ایجاد هویت دیجیتالی برای اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین سامانه‌هایی که به هر نحوی در بانک‌ها خدمت ارائه داده یا از خدمات بانک‌ها استفاده به عمل می‌آورند.

۶-۱- **بانکداری متمرکز (Core Banking)**: عبارت است از سامانه‌ای واحد، یکپارچه و منسجم که تمامی عملیات

مجاز بانکی اعم از جذب سپرده، اعطای تسهیلات و ارائه خدمات بانکی توسط آن مدیریت شده و سایر سامانه‌های جانبی خدمت‌رسان بانکی به آن متصل هستند.

۷-۱- **ابزارهای پرداخت الکترونیک**: عبارتست از هر گونه ابزار الکترونیکی که مؤسسه اعتباری به منظور احراز

هویت ماثینی، در اختیار مشتریان خود قرار می‌دهد؛ نظیر انواع کارت‌های پرداخت و شناسه‌های فیزیکی الکترونیکی توکن (Token).

۸-۱- **شناسه امنیتی**: ابزاری سخت‌افزاری است که برای شناسایی و تأیید هویت کاربران به صورت دیجیتالی و

بدون احراز هویت عینی در محیط‌های مجازی نظیر اینترنت به کار می‌رود. کاربران از شناسه مذکور به دو منظور زیر استفاده می‌نمایند:

۱- امضای اسناد الکترونیکی به صورت غیرقابل جعل و غیرقابل انکار؛

۲- رمزگذاری اطلاعات به نحوی که محتوا در هنگام ارسال افشاء نشده و تغییر نیابد و صرفاً برای گیرنده مورد

نظر قابل دسترسی باشد.

ج - فرآیند اجرایی

ماده ۲- بانک مرکزی موظف است؛ ضمن فراهم آوردن زیرساخت‌ها و امکانات مورد نیاز جهت بانکداری متمرکز به منظور انجام عملیات پرداخت وجوه به صورت الکترونیک، با اتصال به سامانه‌های ملی پرداخت، تمهیدات لازم را برای نگاهداری حساب‌های مورد نیاز هر یک از سازمان‌های مشمول فراهم نماید.

ماده ۳- تمامی حساب‌های بانکی اعم از ریالی و ارزی برای سازمان‌های مشمول، به استثنای مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، باید صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی افتتاح گردد.

تبصره ۱- آن بخش از وجوه مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی که از محل بودجه عمومی دولت تأمین می‌گردد، مشمول مفاد این ماده خواهد بود.

تبصره ۲- بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و مؤسسات اعتباری مادامی که از شمول مفاد مواد ۳۹ و ۷۶ قانون محاسبات عمومی مستثنی باشند، از رعایت مفاد این ماده نیز مستثنی هستند.

ماده ۴- تمامی حساب‌های بانکی برای نگهداری آن بخش از وجوه مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، از جمله شهرداری‌ها و شرکت‌های تابعه آن‌ها که از محل بودجه عمومی دولت تأمین نمی‌گردد، باید صرفاً نزد بانک مرکزی افتتاح گردد.

تبصره - افتتاح حساب بانکی برای هر یک از شرکت‌های تابعه شهرداری‌ها نزد بانک مرکزی (مادام که بیش از ۵۰ درصد سهام و سرمایه آنان متعلق به شهرداری‌ها باشد)، فقط از طریق شهرداری‌ها امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۵- مؤسسات اعتباری اجازه ندارند رأساً و بدون هماهنگی با بانک مرکزی نسبت به افتتاح هرگونه حساب برای هر یک از سازمان‌های مشمول اقدام نمایند.

ماده ۶- جایگزینی حساب‌های موجود سازمان‌های مشمول با حساب‌های متناظر جدید افتتاح‌شده نزد بانک مرکزی، مطابق با شیوه‌نامه‌ای است که مشتمل بر؛ "برنامه زمان‌بندی"، "نحوه انجام هماهنگی مابین سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط" و "چگونگی اجرایی کردن جایگزینی حساب‌ها" می‌باشد.

تبصره ۵- شیوه‌نامه مذکور ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این دستورالعمل، توسط بانک مرکزی و با هماهنگی خزانه‌داری کل کشور تهیه و به تأیید دبیرکل بانک مرکزی و خزانه‌دار کل کشور خواهد رسید.

ماده ۷- تا زمان جایگزینی تمام حساب‌های موضوع ماده ۳ و تبصره ۱ ذیل آن با حساب‌های متناظر جدید افتتاح شده نزد بانک مرکزی، تعیین بانک عامل به عهده کمیته‌ای با مسئولیت خزانه‌دار کل کشور و عضویت رییس کمیته پولی و بانکی بانک مرکزی و معاون امور بانکی و بیمه وزارت امور اقتصادی و دارایی، مبتنی بر تنظیم صورت‌جلسه‌ای خواهد بود.

تبصره ۵- تعیین بانک عامل برای حساب‌های موضوع ماده ۴، بر عهده کمیته پولی و بانکی بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۸- سازمان‌های مشمول موظفند؛ تمامی دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را صرفاً از طریق حساب‌های افتتاح شده نزد بانک مرکزی انجام دهند.

ماده ۹- بانک مرکزی موظف است امکانات و تجهیزات سخت افزاری و نرم‌افزاری مورد نیاز جهت صدور دستور پرداخت و یا اعمال نظارت بر گردش حساب و اخذ گزارشات مورد نیاز را در اختیار ذیحسابان و یا مدیران مالی سازمان‌های مشمول قرار دهد.

ماده ۱۰- سازمان‌های مشمول موظفند؛ تمامی عملیات بانکی مورد نظر خود را به واسطه سامانه‌های ملی متمرکز پرداخت از طریق هر یک از شعب فعال شبکه بانکی کشور و پایانه‌های الکترونیکی آن‌ها و همچنین پایگاه‌های اطلاعات داده وابسته به آنها که به عنوان درگاه بانک مرکزی تلقی می‌گردند، انجام دهند.

ماده ۱۱- سازمان‌های مشمول می‌توانند در خصوص دریافت انواع خدمات بانکی و تسهیلات به هر یک از مؤسسات اعتباری که مناسب‌ترین خدمات را به آن‌ها ارائه می‌نمایند، مراجعه نمایند.

تبصره ۵- نرخ کارمزد انواع خدمات بانکی بر اساس جدولی محاسبه می‌گردد که از طرف بانک مرکزی تهیه و به شبکه بانکی کشور ابلاغ می‌گردد.

ماده ۱۲ - از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و شرکت‌ها و مؤسسات وابسته به آن نیز موظفند با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل) تمامی حساب‌های خود را به بانک مرکزی منتقل نمایند.

د- نظارت و کنترل

ماده ۱۳ - نظارت بر حسن اجرای مفاد این دستورالعمل، حسب مورد بر عهده بانک مرکزی و خزانه‌داری کل کشور می‌باشد.

"دستورالعمل نگاهداری انواع حساب برای وزارت‌خانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی" در یک مقدمه و چهار بخش شامل؛ ۱۳ ماده و ۶ تبصره در یک‌هزار و یکصد و چهل و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۷/۲۵ شورای پول و اعتبار تصویب و در یک‌هزار و دویست و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۴/۹ آن شورا اصلاح گردید.

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۶۳۶۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۷ موضوع تأکید بر لزوم اعطای تسهیلات به بخش کشاورزی، منابع طبیعی و صنایع وابسته با نرخ ترجیحی مطابق قوانین مربوط»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی (به استثنای بانک‌های صنعت و معدن و مسکن)، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی، عسکریه و نور ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند؛ طبق بند (ح) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، مقرر گردیده است به‌طور متوسط حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) از مجموع تسهیلات پرداختی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به بخش کشاورزی و منابع طبیعی و صنایع وابسته با نرخ ترجیحی اختصاص یابد و در صورت تخلف بانک‌ها از سهمیه تعیین‌شده، بانک مرکزی متناسب با میزان تخلف، نسبت به افزایش سپرده قانونی آن‌ها اقدام نماید. همچنین، بر اساس ماده (۴۷) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور» که در اردیبهشت ماه سال جاری به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، بانک‌های عامل غیر تخصصی موظف شده‌اند، سهمی از تسهیلات اعطایی خود را حداقل معادل سهم بخش کشاورزی در اقتصاد کشور بر اساس آخرین آمار رسمی تولید ناخالص ملی سالانه به آن بخش اختصاص دهند.

با توجه به مؤخر بودن قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور، مقتضی است بانک‌های غیر تخصصی در چارچوب قانون اخیرالذکر و بانک‌های تخصصی و مؤسسات اعتباری نیز با توجه به موضوع فعالیت مندرج در اساسنامه خود در چارچوب بند (ح) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور نسبت به اعطای تسهیلات به بخش کشاورزی، منابع طبیعی و صنایع وابسته با نرخ ترجیحی اقدام نمایند. با عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط

ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت لازم به عمل آید. ۲۴۲۵۱۲۲/م

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۲۲۶۷۹ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۱۳ موضوع ابلاغ اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیردولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های غیردولتی (به‌استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه رسالت و مهر ایران) و مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که مستحضرنند شورای محترم پول و اعتبار در یک‌هزار و یکصد و هفتاد و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۱۳ و همچنین یک‌هزار و یکصد و هشتاد و دومین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۴ با هدف ایجاد ساختار و چارچوب استاندارد برای اساسنامه بانک‌های تجاری غیردولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی و کمک به تسهیل و تسریع در تصویب اساسنامه‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در شرف تأسیس و نیز موجود، اساسنامه‌های نمونه‌ای را تصویب نمود که طی بخشنامه‌های شماره ۹۲/۳۷۷۵۳۸ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۲ و شماره ۹۳/۱۲۰۲۶۰ مورخ ۱۳۹۳/۵/۲ به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید.

پس از ابلاغ نمونه اساسنامه‌های مذکور، همکاری و همراهی کم‌نظیری از سوی قریب به اتفاق بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مشمول معمول شد که بدین‌وسیله از اهتمام و احترام شبکه بانکی کشور به مصوبات فوق‌الذکر قدردانی می‌شود. حال، شورای پول و اعتبار با ملغی‌الآثر نمودن مصوبات پیش‌گفته و به استناد اختیارات مقرر در بندهای ج، د و ه ماده ۳۰ قانون پولی و بانکی کشور، ماده ۲۰ آیین‌نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۳۰۶۷۱/ت/۴۸۴۳۶ ه مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۴ هیأت وزیران، ماده ۱۹ آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۰۹۹۸/ت/۴۸۳۶۷ ه مورخ ۱۳۹۲/۵/۲ هیأت وزیران و اصلاحیه‌های پس از آن، اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیردولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی را که بانک‌ها و مؤسسات مزبور لازم است در زمان تأسیس و یا تغییر اساسنامه خود مطمح‌نظر داشته باشند، در قالب مجموعه پیوست مورد تصویب مجدد قرار داد.

از این‌رو، ضمن اعلام منسوخ شدن بخشنامه‌های شماره ۹۲/۳۷۷۵۳۸ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۲ و شماره ۹۳/۱۲۰۲۶۰ مورخ ۱۳۹۳/۵/۲ و سایر بخشنامه‌های مغایر، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به ارکان

ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری از جمله هیأت مدیره، سهامداران و حسابرس و بازرس قانونی ابلاغ شود تا هنگام تغییر و اصلاح اساسنامه خود، مراتب را ملاک عمل قرار دهند. /۲۴۶۶۳۰۶/بن

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمد خدایاری

۳۸۳۱-۲

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی

اساسنامه نمونه

بانک‌های تجاری غیردولتی

بسمه تعالی

بخش اول: مشخصات، موضوع و مدت فعالیت بانک

نام بانک

ماده ۱- نام بانک عبارت است از که به استناد [قانون اجازه‌ی تأسیس بانک‌های غیردولتی / قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی / قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی] و با مجوز شورای پول و اعتبار در مورخ [تأسیس شده / به بانک غیردولتی تبدیل شده / به بانک ارتقاء یافته] و از این پس بانک نامیده می‌شود.

نوع بانک

ماده ۲- نوع بانک سهامی عام است.

موضوع فعالیت بانک

ماده ۳- بانک در چارچوب قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین ذی‌ربط، مقررات ناظر بر عملیات مجاز بانکی و سایر مصوبات شورای پول و اعتبار و دستورات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با اخذ مجوزهای لازم، مجاز به انجام فعالیت‌های ذیل می‌باشد:

۳-۱- قبول سپرده؛

۳-۲- صدور گواهی سپرده عام و خاص؛

۳-۳- ارائه چک و خدمات مرتبط با آن طبق قانون صدور چک؛

۳-۴- انجام عملیات بین بانکی؛

۳-۵- انجام عملیات اعتباری مصرح در قانون عملیات بانکی بدون ربا و آیین‌نامه‌های مربوطه؛

۳-۶- ارائه انواع ابزارهای پرداخت؛

۳-۷- دریافت، پرداخت، نقل و انتقال وجوه ریالی و ارزی؛

- ۳-۸- انجام امور نمایندگی به منظور جمع‌آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...؛
- ۳-۹- گشایش انواع اعتبار اسنادی و صدور انواع ضمانت‌نامه؛
- ۳-۱۰- ارائه خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارت‌های الکترونیکی (کارت‌های خرید؛ کارت اعتباری، کیف پول الکترونیکی و ...)
- ۳-۱۱- قبول و نگهداری اشیاء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان؛
- ۳-۱۲- انجام عملیات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز، دریافت و اعطای تسهیلات ارزی، صدور حواله های ارزی و ...؛
- ۳-۱۳- خدمات مربوط به وجوه اداره‌شده؛
- ۳-۱۴- تضمین بازخرید اوراق بهادار صادره اشخاص حقوقی دولتی و غیردولتی؛
- ۳-۱۵- انتشار یا عرضه اوراق مالی اسلامی ریالی و ارزی در داخل و خارج از کشور؛
- ۳-۱۶- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛
- ۳-۱۷- ارائه خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌های خدمات مالی، سرمایه‌گذاری، مدیریت دارایی‌ها به مشتریان؛
- ۳-۱۸- انجام وظایف قیمومت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛
- ۳-۱۹- سرمایه‌گذاری از طریق خرید سهام، اوراق مشارکت، اوراق بهادار خارجی و اوراق صکوک؛
- ۳-۲۰- خرید و فروش اموال حسب ضرورت در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۳-۲۱- ایجاد هرگونه پوشش بیمه‌ای برای دارایی‌های بانک نزد شرکت‌ها و موسسات بیمه؛
- ۳-۲۲- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک‌های داخل و خارج؛
- ۳-۲۳- ترخیص کالا از بنادر و گمرکات به حساب بانک؛
- ۳-۲۴- وصول مطالبات اسنادی؛
- ۳-۲۵- وصول سود سهام مشتریان و واریز به حساب آن‌ها؛

۳-۲۶- فروش تمبر مالیاتی و سفته؛

۳-۲۷- انجام سایر عملیات قانونی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

مدت فعالیت بانک

ماده ۴- مدت بانک از تاریخ ثبت، نامحدود خواهد بود. شروع فعالیت بانک، از تاریخ صدور مجوز فعالیت توسط

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

تابعیت و مرکز اصلی بانک

ماده ۵- تابعیت بانک [ایرانی/خارجی] است و مرکز اصلی بانک در شهر در استان

..... واقع است. هرگونه تغییر نشانی مرکز اصلی بانک در شهر مذکور مستلزم تصویب

هیأت‌مدیره و تأیید قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

بخش دوم: سرمایه و سهم

میزان سرمایه و تعداد سهام

ماده ۶- سرمایه بانک مبلغ (به عدد) ریال ((به حروف) ریال) است که

به تعداد سهم عادی یک‌هزار ریالی بانام تقسیم شده و تماماً پرداخت گردیده است.

سقف مجاز تملک سهام بانک

ماده ۷- سقف مجاز تملک سهام بانک به صورت مستقیم و غیر مستقیم به شرح جدول ذیل است:

اشخاص	حداکثر سقف مجاز (درصد)
شرکت سهامی عام	۱۰
شرکت تعاونی سهامی عام	۱۰
مؤسسه و نهاد عمومی غیر دولتی	۱۰

۵	سایر اشخاص حقوقی
با مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تا سقف ۴۰ درصد	اشخاص خارجی
۵	اشخاص حقیقی
سقف فردی: ۵	اعضای خانواده هر شخص حقیقی (همسر، فرزندان و همسران آنان، برادر، خواهر، پدر و یا مادر)
سقف جمعی: به میزانی که نتوانند مشترکاً بیش از یک عضو هیأت‌مدیره تعیین کنند.	

تبصره ۱- اشخاص حقوقی که بخشی از سرمایه و یا سهام آن‌ها متعلق به دولت و یا شرکت‌های دولتی بوده و یا تحت مدیریت بخش دولتی قرار دارند نمی‌توانند در بانک سهامدار باشند.

تبصره ۲- بانک نمی‌تواند در هیچ زمانی، بیش از یک درصد سهام بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی دیگری را دارا باشد. میزان سرمایه‌گذاری بانک‌های غیردولتی در بانک‌های خارجی، منوط به اخذ تأییدیه از شورای پول و اعتبار است.

تبصره ۳- میزان تملک غیرمستقیم سهام بانک توسط اشخاص، متناسب با میزان مالکیت آن‌ها در سهام یا سرمایه اشخاص حقوقی مشارکت‌کننده در سهام بانک محاسبه می‌شود مگر در مواردی که بنا به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، آن شخص دارای کنترل و نفوذ مؤثر بر شخص حقوقی مزبور باشد. در این حالت، کل سهام متعلق به آن شخص حقوقی در بانک برای شخص مزبور نیز محاسبه خواهد شد.

تبصره ۴- دولت در بانک‌های غیردولتی که قبل از تصویب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی دولتی بوده‌اند، می‌تواند حداکثر تا ۲۰ درصد سرمایه آن بانک سهام داشته باشد.

ماده ۸- چنانچه یک شخص حقیقی یا اعضای خانواده وی شامل همسر، فرزندان و همسران آنان، برادر، خواهر، پدر و یا مادر مجموعاً حداقل ۵ درصد سهم در یک شخص حقوقی را دارا باشند، آن شخص حقوقی منحصراً تا سقفی می‌تواند در بانک سهام داشته باشد که با احتساب میزان تملک سهام شخص

حقیقی مذکور و اعضای خانواده وی در بانک، حدود مذکور در جدول ماده ۷ (حداکثر تعیین شده) نقض نشود.

ماده ۹- تملک سهام بانک از طریق ارث نیز مشمول الزامات مذکور در ماده ۷ و ۸ بوده و وراثت و یا اولیاء قانونی آن‌ها ملزم به فروش مازاد بر سقف، ظرف مدت دو ماه پس از صدور گواهی حصر وراثت خواهند بود. افزایش قهری سقف مجاز سهام به هر طریق دیگر باید ظرف مدت سه ماه به سقف‌های مجاز این ماده کاهش یابد.

ماده ۱۰- واگذاری سهام بانک یا حقوق و منافع ناشی از مالکیت آن از طریق اعطای وکالت به غیر، به نحوی که حدود مجاز مذکور در ماده ۷ توسط وکیل نقض گردد، ممنوع است.

ماده ۱۱- خرید سهام بانک توسط خود بانک و شرکت‌هایی که بانک بر آن‌ها نفوذ یا کنترل مؤثر دارد، ممنوع می‌باشد.

ورقه سهم

ماده ۱۲- اوراق سهام بانک، متحدالشکل، چاپی و دارای شماره ترتیب بوده و به امضای رییس هیأت‌مدیره و مدیرعامل بانک می‌رسد. این اوراق ممه‌ور به مهر بانک می‌گردد. در ورقه سهم نکات زیر ذکر می‌شود:

- ۱- نام بانک و شناسه ملی / شماره ثبت آن نزد مرجع ثبت شرکت‌ها؛
- ۲- شماره ثبت اوراق نزد سازمان بورس و اوراق بهادار؛
- ۳- مبلغ سرمایه ثبت شده؛
- ۴- نوع سهم؛
- ۵- مبلغ اسمی سهم به عدد و حروف؛
- ۶- تعداد سهامی که هر ورقه نماینده آن است؛
- ۷- نام و شماره ملی / شناسه ملی / شماره اختصاصی (در مورد اتباع خارجی) دارنده سهم.

انتقال سهام

ماده ۱۳- نقل و انتقال سهام بانک، تا زمانی که نام بانک از فهرست شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار خارج نشده باشد، منحصرأً از طریق شرکت بورس اوراق بهادار و یا فرابورس ایران امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۴- انتقال سهام باید در دفتر ثبت سهام بانک به ثبت برسد. انتقال‌دهنده یا وکیل یا نماینده قانونی او باید ثبت انتقال را در دفتر مزبور امضاء نماید. هویت کامل و نشانی انتقال‌گیرنده نیز از نظر اجرای تعهدات ناشی از انتقال سهام، باید در دفتر ثبت سهام قید شده و به امضای انتقال‌گیرنده یا وکیل یا نماینده قانونی او برسد. تشریفات مربوط به ثبت انتقال سهام بانک و ثبت و تغییر نشانی انتقال‌گیرنده که از معاملات در شرکت بورس اوراق بهادار تهران و یا فرابورس ایران ناشی می‌شود، با رعایت مقررات شرکت بورس اوراق بهادار تهران و یا فرابورس ایران خواهد بود.

ماده ۱۵- ثبت انتقال سهام که منتج به نقض حدود مقرر در ماده ۷ این اساسنامه شود، جز در موارد قهری موضوع ماده ۹، در دفاتر ثبت سهام بانک ممنوع است.

ماده ۱۶- تملک یا تحصیل هر بخش از سهام بانک، متضمن قبول مقررات این اساسنامه و تصمیمات مجامع عمومی سهامداران است.

غیر قابل تجزیه بودن سهام

ماده ۱۷- سهام بانک غیرقابل تجزیه است. مالکین مشاع سهام باید در چارچوب ماده ۷ اساسنامه، در برابر بانک به یک شخص نمایندگی بدهند.

الزامات سرمایه‌ای

ماده ۱۸- آورده مؤسسین، پذیره‌نویسان و سایر سهامداران بانک نباید به طور مستقیم یا غیرمستقیم از محل تسهیلات دریافتی از بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری اعم از دولتی یا غیردولتی، تعاونی‌های اعتبار یا صندوق‌های قرص‌الحسنه تأمین شده باشد.

بخش سوم: تغییرات سرمایه بانک

ماده ۱۹- تغییرات سرمایه بانک با رعایت قوانین و مقررات مربوطه از جمله مفاد لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، قانون پولی و بانکی کشور، قانون بازار اوراق بهادار، دستورالعمل ثبت و عرضه عمومی اوراق بهادار مصوب شورای عالی بورس و رعایت حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک بر اساس مصوبات شورای پول و اعتبار، انجام می‌گیرد.

تبصره- برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده بانک جهت هرگونه تغییر در سرمایه، نیازمند تأیید و مجوز قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار می‌باشد.

ماده ۲۰- هرگاه زیان انباشته بانک از ۵۰ درصد مجموع سرمایه ثبت‌شده بانک بیشتر شود، هیأت‌مدیره بانک مکلف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام را دعوت کند تا در خصوص انحلال یا بقای بانک تصمیم‌گیری نمایند. هرگاه مجمع مزبور رأی به انحلال ندهد، مجمع باید در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم نماید:

۱- افزایش سرمایه حداقل به میزان زیان‌های وارده؛

۲- کاهش سرمایه به میزان سرمایه موجود مشروط بر آن که سرمایه فعلی کمتر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک - تعیین شده توسط مراجع ذی‌صلاح - نباشد.

کاهش سرمایه

ماده ۲۱- کاهش اختیاری سرمایه بانک ممنوع است.

ماده ۲۲- حقوق صاحبان سهام بانک نباید پایین‌تر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک - تعیین شده توسط مراجع ذی‌صلاح - باشد. چنانچه حقوق صاحبان سهام بانک بر اثر زیان‌های وارده از حداقل سرمایه مذکور کمتر شود، هیأت‌مدیره موظف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده را دعوت نماید تا در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم شود:

۱- تکمیل سرمایه بر اساس آیین‌نامه موضوع بند ب ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی کشور؛

- ۲- تداوم فعالیت در قالب یکی دیگر از انواع مؤسسات اعتباری تحت نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که تأسیس و فعالیت آن به سرمایه کمتری نیاز دارد؛
- ۳- تسلیم تقاضای انحلال به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

افزایش سرمایه

ماده ۲۳- سرمایه بانک از طریق صدور سهام جدید در چارچوب قوانین و مقررات مربوط و پس از اخذ مصوبه شورای پول و اعتبار، قابل افزایش می‌باشد. تأدیه مبلغ اسمی سهام جدید به یکی از طرق زیر امکان‌پذیر است:

- ۱- پرداخت نقدی مبلغ اسمی سهام؛
- ۲- تبدیل مطالبات نقدی حال شده اشخاص از بانک به سهام جدید؛
- ۳- انتقال سود تقسیم‌نشده یا اندوخته یا عواید حاصل از اضافه ارزش سهام جدید به سرمایه بانک؛
- ۴- تبدیل اوراق مشارکت بانک به سهام.
- تبصره-** انتقال اندوخته قانونی به سرمایه ممنوع است.

ماده ۲۴- مجمع عمومی فوق‌العاده در صورت موافقت با افزایش سرمایه بانک، شرایط مربوط به فروش سهام جدید و تأدیه قیمت آن را تعیین کرده یا اختیار تعیین آن را به هیأت‌مدیره واگذار می‌نماید.

ماده ۲۵- مجمع عمومی فوق‌العاده می‌تواند به هیأت‌مدیره اجازه دهد با رعایت ترتیبات مقرر در ماده ۱۹ ظرف مدت معینی که نباید از دو سال تجاوز کند، سرمایه بانک را تا مبلغی معین، افزایش دهد.

ماده ۲۶- در صورتی که مجمع عمومی فوق‌العاده، افزایش سرمایه بانک را از طریق تبدیل مطالبات نقدی حال شده اشخاص به تصویب برساند، تأدیه مبلغ اسمی سهام جدید موکول به اعلام موافقت هر یک از اشخاص مذکور می‌باشد.

تبصره ۱- در صورت عدم تمایل اشخاص به خرید سهام جدید از محل مطالبات آنان، مطالبات نقدی حال شده به اشخاص مذکور پرداخت می‌شود.

تبصره ۲- مطالبات نقدی سهامداران بابت سود، با تصویب یا اجرای افزایش سرمایه از این محل، پس از پایان مهلت استفاده از حق تقدم و با رعایت مفاد ماده ۲۴۰ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، حال شده تلقی گردیده و در صورت مطالبه سهامداران پرداخت می‌گردد.

حق تقدم در خرید سهام جدید

ماده ۲۷- در صورت تصویب افزایش سرمایه، صاحبان سهام بانک در خرید سهام جدید به نسبت سهامی که مالک می‌باشند، حق تقدم دارند. این حق قابل نقل و انتقال است. مهلت اعمال حق تقدم، بنا به پیشنهاد هیأت‌مدیره تعیین می‌شود. این مهلت از روزی که برای پذیره‌نویسی تعیین می‌گردد، شروع شده و کمتر از ۶۰ روز نخواهد بود. اشخاصی که دارای سهامی بیش از حدود مقرر در ماده ۷ این اساسنامه باشند، حق خرید سهام جدید به واسطه حق تقدم ایجاد شده را ندارند.

اعلام افزایش سرمایه و ارسال گواهی‌نامه‌های حق خرید سهام

ماده ۲۸- گواهی‌نامه حق خرید سهامی که سهامداران حق تقدم در خرید آن را دارند باید قبل از شروع پذیره‌نویسی از طریق پست سفارشی به آخرین آدرس اعلام‌شده سهامداران در بانک و یا شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، ارسال شود. اعلامیه پذیره‌نویسی سهام جدید، ضمن درج در روزنامه کثیرالانتشار بانک، از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی رسمی آن نیز به اطلاع سهامداران می‌رسد.

صرف سهام

ماده ۲۹- هرگاه افزایش سرمایه بانک، از طریق صدور سهام جدید به مبلغی بالاتر از مبلغ اسمی سهم مقرر گردد، عواید حاصله از اضافه ارزش سهام فروخته‌شده، یا باید به اندوخته منتقل شود یا نقداً بین صاحبان سهام سابق تقسیم گردد و یا در ازای آن سهام جدید به صاحبان سهام سابق داده شود.

انتشار اوراق مالی اسلامی

ماده ۳۰- بانک می‌تواند با تصویب هیأت‌مدیره و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، طی مدت زمانی که نباید از دو سال بیشتر باشد، نسبت به انتشار اوراق مالی اسلامی اقدام نماید.

تبصره- تصویب انتشار اوراق مشارکت قابل تبدیل به سهام عادی در صلاحیت مجمع عمومی فوق‌العاده است.

بخش چهارم: مجامع عمومی

ترتیبات تشکیل مجامع عمومی

ماده ۳۱- مجمع عمومی عادی حداقل سالی یک‌بار، حداکثر ظرف مدت چهار ماه پس از تاریخ پایان سال مالی، تشکیل می‌شود.

ماده ۳۲- مجمع عمومی فوق‌العاده در هر زمان می‌تواند تشکیل شود.

ماده ۳۳- مجمع عمومی عادی سالانه و مجمع عمومی فوق‌العاده را هیأت‌مدیره دعوت می‌نماید. هیأت‌مدیره و هم‌چنین بازررس بانک می‌توانند در مواقع مقتضی، مجمع عمومی عادی را به طور فوق‌العاده دعوت نمایند.

ماده ۳۴- سهامدارانی که حداقل یک پنجم سهام بانک را مالک باشند، حق دارند که دعوت صاحبان سهام را برای تشکیل مجمع عمومی از هیأت‌مدیره خواستار شوند و هیأت‌مدیره باید حداکثر ظرف مدت بیست روز از تاریخ تقاضا، مجمع مورد درخواست را با رعایت تشریفات مقرر دعوت کند. در غیر این صورت درخواست‌کنندگان می‌توانند دعوت مجمع را از بازررس بانک خواستار شوند و بازررس مکلف خواهد بود که با رعایت تشریفات مقرر، مجمع مورد تقاضا را حداکثر ظرف مدت ده روز از تاریخ تقاضا دعوت نماید و گرنه صاحبان سهام حق خواهند داشت رأساً به دعوت مجمع اقدام کنند به شرط آن که کلیه تشریفات راجع به دعوت مجمع را رعایت نموده و در آگهی دعوت، عدم اجابت درخواست خود توسط هیأت‌مدیره و بازررس را تصریح نمایند.

ماده ۳۵- چنانچه هیأت‌مدیره، مجمع عمومی عادی سالانه را در موعد مقرر دعوت نکند، بازرسی بانک مکلف است رأساً اقدام به دعوت مجمع مزبور نماید.

وظایف و اختیارات مجامع عمومی

ماده ۳۶- وظایف و اختیارات مجامع عمومی بانک، به شرح زیر است:

۱- مجمع عمومی عادی:

- ۱-۱- انتخاب و عزل اعضای هیأت‌مدیره؛
- ۱-۲- انتخاب و عزل بازرسی اصلی و علی‌البدل بانک و جبران خدمات آن‌ها؛
- ۱-۳- انتخاب و عزل حسابرس بانک و جبران خدمات آن؛
- ۱-۴- استماع گزارش هیأت‌مدیره در خصوص عملکرد سال مالی قبل؛
- ۱-۵- استماع گزارش بازرسی و حسابرس؛
- ۱-۶- بررسی و تصویب صورت‌های مالی سال مالی قبل؛
- ۱-۷- تصویب میزان سود قابل تقسیم؛
- ۱-۸- تصویب میزان پاداش و جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره؛
- ۱-۹- تعیین روزنامه/ روزنامه‌های کثیرالانتشار جهت درج آگهی‌های بانک؛
- ۱-۱۰- سایر مواردی که به موجب لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت در صلاحیت مجمع عمومی عادی می‌باشد.

۲- مجمع عمومی فوق‌العاده:

- ۱-۲- تغییر در مفاد اساسنامه؛
- ۲-۲- تغییر در میزان سرمایه (اعم از افزایش یا کاهش)؛
- ۳-۲- انتشار اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام؛
- ۴-۲- انحلال بانک با رعایت مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت و قانون پولی و بانکی کشور؛

۲-۵- انحلال بانک موجود و تشکیل شخصیت حقوقی جدید با بانک یا مؤسسه اعتباری

دیگر با رعایت قوانین و مقررات مربوط؛

۲-۶- ادغام بانک

تبصره- تفویض تصویب میزان پاداش و جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره و تعیین جبران خدمات

بازرس به هیأت‌مدیره بانک، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۳۷- مجامع عمومی نمی‌توانند هیچ‌گونه تعهدی به تعهدات صاحبان سهام بپذیرند.

شرایط حضور در مجامع و مشارکت در رأی‌گیری

ماده ۳۸- در کلیه مجامع عمومی، اشخاص حقیقی می‌توانند شخصاً یا از طریق نماینده قانونی خود به شرط

ارایه مدرک نمایندگی و اشخاص حقوقی از طریق نماینده یا نمایندگان خود با ارایه مدرک نمایندگی،

حضور یابند. هر سهامدار، برای هر یک سهم فقط یک رأی خواهد داشت.

ماده ۳۹- در مجامع عمومی بانک، هر شخص اصالتاً، وکالتاً و ولایتاً حداکثر تا ۱۰ درصد آرای دارندگان سهام

بانک، از حق رأی برخوردار است.

تبصره- بانک‌های غیردولتی که قبل از تصویب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی،

دولتی بوده‌اند، از شمول این حکم مستثنی می‌باشند.

ماده ۴۰- اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل نمی‌توانند به وکالت از سهامداران بانک در

مجامع عمومی شرکت نمایند.

ماده ۴۱- در صورت انتقال سهام، سهامدار جدید با ارایه یکی از مدارک زیر، حق حضور در جلسه مجمع عمومی

را خواهد داشت:

۱- اعلامیه خرید سهام؛

۲- گواهی‌نامه نقل و انتقال و سپرده سهام؛

۳- اصل ورقه سهام؛

۴- تأییدیه سهامداری صادرشده توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه به صورت انفرادی و جمعی.

آگهی دعوت به مجامع عمومی

ماده ۴۲- دعوت از صاحبان سهام برای تشکیل مجامع عمومی، باید از طریق درج آگهی در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به بانک در آن منتشر می‌گردد و همچنین درج آگهی در پایگاه اطلاع‌رسانی بانک انجام شود. دستور جلسه، تاریخ، ساعت و محل تشکیل مجامع باید در آگهی ذکر گردد.

فاصله بین دعوت و انعقاد مجامع عمومی

ماده ۴۳- فاصله بین دعوت و انعقاد هر یک از جلسات مجامع عمومی عادی و فوق‌العاده، حداقل ده روز و حداکثر چهل روز خواهد بود.

دستور جلسه

ماده ۴۴- دستور جلسه هر مجمع عمومی را مقام دعوت‌کننده آن معین می‌نماید. تمامی موارد دستور جلسه باید به صراحت در آگهی دعوت ذکر گردد. انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، انتخاب بازرس، تصویب صورت‌های مالی و تقسیم سود و اندوخته‌ها، تغییر اساسنامه و انحلال بانک، قابل طرح در بخش «سایر موارد» و امثال آن نمی‌باشد. موضوعاتی که به استثنای موارد فوق در دستور جلسه پیش‌بینی نشده است، قابل طرح در مجمع عمومی نخواهد بود مگر این که کلیه صاحبان سهام در مجمع عمومی حاضر بوده و به قرار گرفتن آن مطلب در دستور جلسه رأی دهند.

ماده ۴۵- در مواردی که تصمیمات مجامع عمومی یا هیأت‌مدیره متضمن یکی از امور ذیل باشد، لازم است پیش از ارسال صورت جلسه مجمع یا هیأت‌مدیره به مرجع ثبت شرکت‌ها، موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با ثبت موارد مذکور پس از طی مراحل قانونی اخذ گردد:

۱- انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل، بازرس و حسابرس؛

- ۲- کاهش یا افزایش سرمایه؛
- ۳- ادغام بانک؛
- ۴- هر نوع تغییر دیگری در اساسنامه؛
- ۵- انحلال بانک و نحوه تصفیه آن.

هیأت ریسه مجمع

ماده ۴۶- مجمع عمومی توسط هیأت‌ریسه‌ای مرکب از یک رییس، یک منشی و دو ناظر اداره می‌شود. ریاست مجمع با رییس یا نایب‌رییس هیأت‌مدیره و در غیاب آن‌ها با ریاست یکی از مدیرانی است که به این منظور از طرف هیأت‌مدیره انتخاب شده باشد.

ماده ۴۷- در مواقعی که انتخاب یا عزل بعضی از اعضای هیأت‌مدیره یا کلیه آن‌ها در دستور جلسه مجمع باشد، رییس مجمع از بین سهامداران حاضر در جلسه با اکثریت نسبی انتخاب خواهد شد. دو نفر از سهامداران حاضر نیز به عنوان ناظر مجمع و یک نفر منشی از طرف مجمع انتخاب می‌شوند.

طریقه اخذ رأی

ماده ۴۸- اخذ رأی در خصوص انتخاب اعضای هیأت‌مدیره و بازرس، الزاماً به صورت کتبی خواهد بود. در خصوص سایر تصمیمات مجمع، اخذ رأی می‌تواند به صورت شفاهی انجام گیرد.

تبصره- در صورتی که به تشخیص بازرس بانک، رأی‌گیری به صورت شفاهی به دلیل ترکیب سهامداران حاضر در مجمع، امکان‌پذیر نباشد، اخذ رأی به صورت کتبی به عمل خواهد آمد.

جلسات

ماده ۴۹- هرگاه در مجمع عمومی در خصوص تمام موضوعات مندرج در دستور جلسه مجمع اتخاذ تصمیم نشود، هیأت‌ریسه می‌تواند با تصویب مجمع، اعلام تنفس نموده و تاریخ جلسه بعدی را که نباید دیرتر از دو هفته باشد، تعیین کند. تمدید جلسه محتاج به دعوت و آگهی مجدد نیست و در جلسات بعد، مجمع با حد نصاب جلسه اولیه رسمیت خواهد داشت.

صورت جلسه‌ها

ماده ۵۰- از مذاکرات و تصمیمات مجامع عمومی، صورت جلسه‌ای توسط منشی تنظیم می‌شود که به امضای هیأت‌رئیس مجمع رسیده و یک نسخه از آن در بانک نگهداری می‌شود.

اثر تصمیمات

ماده ۵۱- مجامع عمومی که طبق قانون و مفاد این اساسنامه تشکیل می‌گردد، نماینده عموم سهامداران است و تصمیمات آن‌ها برای همگی صاحبان سهام الزام‌آور می‌باشد.

حد نصاب برای رسمیت مجمع عمومی عادی

ماده ۵۲- در مجمع عمومی عادی، حضور دارندگان اقلأً بیش از نصف سهامی که حق رأی دارند ضروری است. اگر در اولین دعوت، حد نصاب مذکور حاصل نشود، مجمع برای بار دوم دعوت خواهد شد. جلسه دوم مجمع با حضور هر عده از صاحبان سهامی که حق رأی دارند، رسمیت داشته و تصمیم‌گیری خواهد کرد مشروط بر این که در دعوت‌نامه مربوط به جلسه دوم، نتیجه دعوت اول قید شده باشد.

حد نصاب آراء برای تصمیم‌گیری در مجمع عمومی عادی

ماده ۵۳- در مجمع عمومی عادی، تصمیمات همواره با اکثریت نصف به‌علاوه یک آرای حاضر در جلسه رسمی، معتبر خواهد بود، مگر در مورد انتخاب اعضای هیأت‌مدیره و بازرس که اکثریت نسبی کافی است. در مورد انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، تعداد آرای هر رأی‌دهنده در عدد اعضایی که باید انتخاب شوند ضرب می‌شود و حق رأی هر رأی‌دهنده برابر با حاصل ضرب مذکور خواهد بود. رأی‌دهنده می‌تواند آرای خود را به یک نفر بدهد یا آن را بین چند نفر که مایل باشد، تقسیم کند.

حد نصاب برای رسمیت مجمع عمومی فوق‌العاده و اخذ رأی

ماده ۵۴- در مجمع عمومی فوق‌العاده باید دارندگان بیش از نصف سهامی که حق رأی دارند حاضر باشند. اگر در اولین دعوت، حد نصاب مذکور حاصل نشود، مجمع برای بار دوم دعوت می‌شود و این بار با حضور

دارندگان بیش از یک سوم سهامی که حق رأی دارند، مجمع رسمیت یافته و اتخاذ تصمیم خواهد نمود؛ مشروط به این که در دعوت دوم نتیجه دعوت اول قید شده باشد. تصمیمات مجمع عمومی فوق العاده همواره با اکثریت دوسوم آرای حاضر در جلسه رسمی، معتبر خواهد بود.

بخش پنجم: مدیران بانک

الف- هیأت مدیره

ماده ۵۵- بانک توسط مجموعه‌ای از مدیران مشتمل بر هیأت مدیره و هیأت عامل، اداره می‌شود.

مسئولیت‌ها و اختیارات هیأت مدیره

ماده ۵۶- مسئولیت سیاست‌گذاری و نظارت بر نحوه اداره، حسن اجرای قوانین و مقررات و مدیریت ریسک بانک بر عهده هیأت مدیره می‌باشد. هیأت مدیره برای هرگونه اقدامی به نام بانک و هر نوع عملیات و معاملات مربوط به موضوع بانک که انجام و اتخاذ تصمیم درباره آن‌ها صریحاً در صلاحیت مجامع عمومی نباشد، دارای اختیار است؛ از قبیل تصویب آیین‌نامه‌های داخلی بانک، تصویب ساختار سازمانی، شرایط استخدام و ضوابط تعیین حقوق و دستمزد، تصویب بودجه سالانه بانک، تنظیم صورت‌های مالی سالانه، میان‌دوره‌ای و گزارش فعالیت هیأت مدیره در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و آرایه آن‌ها به بازرس و حسابرس، تعیین دارندگان امضای مجاز، دعوت مجامع عمومی عادی و فوق العاده و تعیین دستور جلسه آن‌ها، پیشنهاد تقسیم هر نوع اندوخته به جز اندوخته قانونی، پیشنهاد تقسیم سود بین صاحبان سهام، پیشنهاد اصلاح اساسنامه به مجمع عمومی فوق العاده و سایر وظایفی که در لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت صراحتاً برعهده هیأت مدیره گذاشته شده است.

تبصره- هیأت مدیره باید آن دسته از اختیاراتی را که متضمن امور اجرایی است، به هیأت عامل بانک تفویض نماید.

غیراجرایی بودن اکثریت اعضای هیأت مدیره

ماده ۵۷- اکثر اعضای هیأت مدیره فاقد سمت اجرایی در بانک بوده و نمی‌توانند هیچ گونه سمت مدیریتی، کارشناسی، مشاوره‌ای یا نظایر آن به استثنای عضویت در کمیته‌های مذکور در ماده ۸۰ را در بانک بپذیرند.

تعداد اعضای هیأت مدیره

ماده ۵۸- هیأت مدیره بانک متشکل از [حداقل پنج نفر و حداکثر نه نفر] عضو است که توسط مجمع عمومی مؤسس یا عادی از بین صاحبان سهام واجد شرایط مورد نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انتخاب می‌شوند و همه آن‌ها قابل عزل و انتخاب مجدد می‌باشند.

تبصره- مجمع عمومی مؤسس یا عادی علاوه بر انتخاب اعضای اصلی هیأت مدیره، نسبت به انتخاب دو نفر دیگر به عنوان اعضای علی‌البدل هیأت مدیره براساس اولویت اقدام می‌نماید.

ترتیب عضویت در هیأت مدیره

ماده ۵۹- انتخاب اعضای هیأت مدیره بانک و تمدید دوره مسئولیت آن‌ها، منوط به تأیید صلاحیت حرفه‌ای اشخاص مذکور توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۶۰- در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای هر یک از اعضای هیأت مدیره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عضو مذکور منفصل تلقی می‌گردد. ادامه تصدی این مدیران در حکم دخل و تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

ماده ۶۱- مدیرعامل حداقل شش ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی که انتخاب اعضای هیأت مدیره در دستور کار آن قرار دارد، مراتب را از طریق آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار و پایگاه اطلاع‌رسانی بانک به اطلاع کلیه سهامداران می‌رساند. سهامدارانی می‌توانند داوطلب عضویت در هیأت مدیره بانک شوند که تأیید کتبی دارندگان حداقل ۵ درصد سهام بانک را به همراه اعلام داوطلبی خود، حداقل چهار ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی، به بانک ارسال دارند. مدیرعامل، نام و مشخصات

اشخاصی را که به ترتیب فوق اعلام داوطلبی نموده‌اند جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌نماید.

ماده ۶۲- مدیرعامل بانک حداقل سه ماه قبل از برگزاری مجمع عمومی، نام و مشخصات اشخاصی که به ترتیب مذکور در ماده ۶۱ اعلام داوطلبی نموده‌اند را حداکثر تا دو برابر ظرفیت پست‌های بالاتر هیأت مدیره، جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اعلام می‌نماید.

شرایط اعضای هیأت مدیره

ماده ۶۳- اعضای هیأت مدیره بانک باید از شرایط ذیل برخوردار باشند:

۶۳-۱- تابعیت ایران (در مورد مدیرعامل، رییس هیأت مدیره و اکثریت هیأت مدیره)؛

۶۳-۲- پیرو دین اسلام یا یکی از ادیان شناخته شده در قانون اساسی؛

۶۳-۳- دارا بودن حسن شهرت و امانت‌داری؛

۶۳-۴- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های مرتبطی که فهرست آن توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود؛

۶۳-۵- نداشتن سابقه محکومیت به سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، پولشویی، جعل و تزویر، صدور چک بی محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب اعم از این که حکم از دادگاه‌های داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم، مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد؛

۶۳-۶- نداشتن محکومیت قطعی متضمن محرومیت در هیأت انتظامی بانک‌ها؛

۶۳-۷- نداشتن سهم یا سمت در سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مگر با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۶۳-۸- دارا بودن حداقل ده سال سابقه کار در نظام بانکی برای رییس و حداقل دو سوم اعضای هیأت مدیره؛

۶۳-۹- قرار نگرفتن در شمول مصادیق ماده ۱۱۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت؛

۶۳-۱۰- نداشتن بدهی غیر جاری به بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری اعم از دولتی یا غیردولتی،

تعاونی‌های اعتبار و صندوق‌های قرض الحسنه؛

۶۳-۱۱- نداشتن چک برگشتی رفع سوءاثر نشده؛

۶۳-۱۲- دارا بودن صلاحیت حرفه‌ای به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ماده ۶۴- اعضای هیأت‌مدیره بانک صرفاً از میان اشخاص حقیقی انتخاب می‌شوند.

مدت مدیریت اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۵- مدت مدیریت اعضای هیأت‌مدیره بانک دو سال است. تجدید انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل

هیأت‌مدیره بانک، برای دوره‌های بعدی با رعایت شرایط مذکور در ماده ۶۳ و تأیید مجدد بانک مرکزی

جمهوری اسلامی ایران بلامانع است.

تکمیل اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۶- چنانچه بنا به هر دلیل از جمله سلب صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت‌مدیره توسط بانک مرکزی

جمهوری اسلامی ایران، تعداد اعضای هیأت‌مدیره کمتر از حد نصاب مقرر شود و عضو علی‌البدل نیز

وجود نداشته باشد یا کافی نباشد، لازم است با رعایت ترتیبات مذکور در مواد ۶۱ و ۶۲، مجمع

عمومی عادی بانک جهت تکمیل اعضای هیأت‌مدیره تشکیل شود.

ماده ۶۷- هرگاه هیأت‌مدیره، ظرف مدت یک ماه، تاریخ تشکیل مجمع عمومی برای انتخاب اعضای جدید

هیأت‌مدیره را به سهامداران اطلاع ندهد، هر ذی‌نفع حق دارد از بازرسی بانک بخواهد که به دعوت

مجمع عمومی عادی جهت تکمیل اعضای هیأت‌مدیره با رعایت تشریفات لازم اقدام کند. بازرسی

مکلف به انجام چنین درخواستی حداکثر ظرف مدت یک ماه می‌باشد.

ماده ۶۸- در صورتی که بنا به هر دلیل، تعداد اعضای هیأت‌مدیره از حد نصاب مقرر کمتر شود و تشریفات

مذکور در ماده ۶۷ برای مدت بیش از یک ماه توسط بازرسی بلااقدام بماند، بانک مرکزی جمهوری

اسلامی ایران می‌تواند ضمن سلب صلاحیت اعضای هیأت‌مدیره بانک، برای اداره امور بانک و تمهید

مقدمات برگزاری مجمع عمومی، فردی را از میان خبرگان و متخصصین امور بانکی به عنوان سرپرست منصوب نماید. فرد منصوب دارای کلیه اختیارات هیأت مدیره بانک بوده و باید حداکثر ظرف مدت هشت ماه نسبت به برگزاری مجمع عمومی برای انتخاب اعضای جدید هیأت مدیره اقدام نماید. در هر حال، مدت مسئولیت سرپرست تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بیش از یک سال نخواهد بود. جبران خدمات سرپرست، بر عهده بانک است.

استعفای اعضای هیأت مدیره

ماده ۶۹- در صورتی که هر عضو هیأت مدیره بخواهد از سمت خود استعفا دهد، باید موضوع را به هیأت مدیره و بازرس اطلاع دهد و تا تعیین جانشین، در سمت خود باقی بماند. کلیه مسئولیت‌های عضو هیأت مدیره تا زمان تعیین جانشین، متوجه عضو مستعفی نیز خواهد بود.

غیبت در جلسات هیأت مدیره

ماده ۷۰- عدم حضور هر یک از اعضای هیأت مدیره بیش از چهار جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در طول یک سال شمسی بدون عذر موجه، خود به خود موجب سلب عضویت وی در هیأت مدیره می‌شود. تشخیص موجه بودن غیبت بر عهده سایر اعضای هیأت مدیره است.

سهام وثیقه

ماده ۷۱- هر یک از اعضای هیأت مدیره باید حداقل [حداقل ده هزار سهم] سهم از سهام بانک را در تمام دوره مأموریت خود دارا باشد و آن را به عنوان وثیقه نزد بانک بسپارد. این سهام برای تضمین خساراتی است که ممکن است از تقصیرات اعضای هیأت مدیره منفرداً یا مشترکاً بر بانک وارد شود. سهام مذکور با نام بوده و قابل انتقال نیست و مادام که مدیری مقاصحاسب دوره تصدی خود در بانک را دریافت نداشته است، سهام مذکور نزد بانک به عنوان وثیقه باقی خواهد ماند. وثیقه بودن این سهام مانع استفاده از حق رأی آن‌ها در مجامع عمومی و پرداخت سود به صاحبانشان نخواهد بود.

رئیس، نایب رئیس و منشی هیأت‌مدیره

ماده ۷۲- اعضای هیأت‌مدیره موظفند اولین جلسه هیأت‌مدیره را حداکثر ظرف یک هفته بعد از جلسه مجمع عمومی که هیأت‌مدیره را انتخاب کرده است، تشکیل دهند. در جلسه مذکور، اعضای هیأت‌مدیره باید از بین خود، یک رئیس و یک نایب‌رئیس برای هیأت‌مدیره تعیین نمایند. مدت ریاست رئیس و نیابت نایب‌رئیس بیش از مدت عضویت آن‌ها در هیأت‌مدیره نخواهد بود. رئیس و نایب‌رئیس قابل عزل و انتخاب مجدد می‌باشند. اعضای هیأت‌مدیره از بین خود یا از خارج، یک نفر را به عنوان منشی جلسات انتخاب می‌نمایند.

ماده ۷۳- هرگاه رئیس هیأت‌مدیره موقتاً نتواند وظایف خود را انجام دهد، وظایف او را نایب‌رئیس هیأت‌مدیره انجام خواهد داد و در صورت غیبت رئیس و نایب‌رئیس، اعضای هیأت‌مدیره، یک نفر از اعضای حاضر در جلسه را تعیین می‌نمایند تا وظایف رئیس را انجام دهد.

تشکیل جلسات هیأت‌مدیره

ماده ۷۴- ترتیب برگزاری جلسات هیأت‌مدیره توسط اعضای هیأت‌مدیره تعیین می‌شود. جلسات هیأت‌مدیره در مواقع مقتضی که فاصله آن‌ها نباید بیش از یک‌ماه باشد، به دعوت کتبی رئیس یا نایب‌رئیس و یا دو نفر از اعضای هیأت‌مدیره تشکیل می‌شود. بین تاریخ ارسال دعوت‌نامه و تشکیل جلسه هیأت‌مدیره باید فاصله زمانی متعارفی وجود داشته باشد. چنانچه در هر یک از جلسات هیأت‌مدیره، تاریخ تشکیل جلسه بعد تعیین و در صورت جلسه قید شود، ارسال دعوت‌نامه برای اعضای که در همان جلسه حضور داشته‌اند، ضرورت نخواهد داشت.

تبصره- در موارد اضطراری، مدیرعامل می‌تواند درخواست تشکیل جلسه هیأت‌مدیره را به رئیس یا نایب‌رئیس هیأت‌مدیره ارایه دهد.

ماده ۷۵- جلسات هیأت‌مدیره در مرکز اصلی بانک یا در هر محل دیگری که در دعوت‌نامه تعیین شده باشد، برگزار خواهد شد.

حد نصاب برای رسمیت جلسه هیأت‌مدیره

ماده ۷۶- جلسات هیأت‌مدیره در صورتی رسمیت دارد که بیش از نصف اعضای هیأت‌مدیره در آن جلسات حضور داشته باشند. تصمیمات هیأت‌مدیره با موافقت اکثریت اعضاء حاضر معتبر خواهد بود. در صورتی که هیأت‌مدیره با کمتر از ۵ عضو تشکیل گردد، تصمیمات با حداقل ۳ رأی موافق معتبر خواهد بود.

تبصره- اعضای هیأت‌مدیره نمی‌توانند برای حضور در جلسات هیأت‌مدیره، نماینده یا وکیل معرفی نمایند.

صورت جلسات هیأت مدیره

ماده ۷۷- برای هر یک از جلسات هیأت مدیره، باید صورت جلسه‌ای تنظیم شود که به امضای تمامی اعضای حاضر در جلسه برسد. نام اعضای حاضر و غایب و خلاصه‌ای از مذاکرات و همچنین تصمیمات متخذه در جلسه با قید تاریخ در صورت جلسه ذکر می‌گردد. نظر هر یک از اعضا که با تمام یا بعضی از تصمیمات مندرج در صورت جلسه مخالف باشد، باید در ذیل صورت جلسه قید شود.

جبران خدمات اعضای هیأت مدیره

ماده ۷۸- جبران خدمات اعضای هیأت مدیره، توسط مجمع عمومی عادی و با توجه به تعداد ساعات و اوقاتی که هر عضو هیأت مدیره در بانک حضور خواهد داشت، تعیین می‌گردد. اعضای هیأت مدیره و افراد تحت تکفل آنان حق ندارند وجه، دارایی و امتیازات دیگری غیر از آنچه به تصویب مجمع عمومی رسیده، از بانک دریافت دارند. اعطای تسهیلات و اعتبار به اشخاص مذکور در چارچوب ماده ۱۱۳ این اساسنامه امکان پذیر است.

پاداش اعضای هیأت مدیره

ماده ۷۹- هر سال طبق تصمیم مجمع عمومی عادی، می‌تواند نسبت معینی از سود خالص به عنوان پاداش با رعایت لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب به هیأت مدیره اعطا شود.

ماده ۸۰- هیأت مدیره بانک در چارچوب تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، کمیته‌هایی از جمله کمیته حسابرسی و کمیته عالی مدیریت ریسک را تشکیل داده و نحوه فعالیت آن‌ها را تعیین و به مورد اجرا می‌گذارد.

ب- هیأت عامل

ماده ۸۱- مدیر عامل، قائم مقام و معاونین مدیر عامل، اعضای هیأت عامل بانک را تشکیل می‌دهند که باید به صورت موظف و تمام وقت در بانک اشتغال داشته باشند. ریاست هیأت عامل بانک با مدیر عامل است.

تبصره ۱- رییس هیأت مدیره نمی‌تواند از میان اعضای موظف (اجرایی) هیأت مدیره انتخاب شود و مسئولیت اجرایی در بانک داشته باشد.

تبصره ۲- انتخاب اعضای هیأت عامل بانک از میان اعضای هیأت مدیره مشروط به رعایت حکم مقرر در ماده ۵۷ مجاز است.

ماده ۸۲- مدیرعامل، بالاترین مقام اجرایی بانک است که از میان اشخاص حقیقی، توسط هیأت مدیره بانک انتخاب می‌شود و در حدود اختیاراتی که از طرف هیأت مدیره به وی تفویض شده، نماینده بانک محسوب گردیده و از طرف بانک حق امضاء دارد. مدیرعامل بانک یک نفر را به عنوان قائم مقام و یک یا چند نفر را به عنوان معاون/معاونان مدیرعامل - که قبلاً انتخاب آنان به تأیید هیأت مدیره رسیده باشد-، منصوب کرده و می‌تواند برخی از اختیارات خود را به آنان یا سایر کارکنان بانک با حق تفویض و توکیل به غیر ولو کراراً تفویض نماید.

ماده ۸۳- انتخاب مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل منوط به تأیید صلاحیت حرفه‌ای آنان توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل بانک باید دارای شرایط مقرر در ماده ۶۳ باشند.

وظایف و اختیارات هیأت عامل

ماده ۸۴- هیأت عامل در حدود آن دسته از اختیاراتی که متضمن امور اجرایی بوده و توسط هیأت مدیره به آن تفویض شده، دارای اختیار است؛ از قبیل موارد ذیل:

۸۴-۱- نمایندگی بانک در برابر کلیه اشخاص ثالث حقیقی و حقوقی دولتی و غیردولتی از جمله دستگاه‌های دولتی، مؤسسات عمومی غیردولتی، مراجع قضایی، شرکت‌های تجاری و مؤسسات غیرتجاری غیردولتی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی.

۸۴-۲- اقامه هرگونه دعوای حقوقی و کیفری و دفاع از هر دعوای حقوقی و کیفری اقامه شده در هر یک از دادگاه‌ها، دادسراها، مراجع قضایی یا غیرقضایی اختصاصی یا عمومی و دیوان عدالت اداری از طرف بانک؛ دفاع از بانک در مقابل هر دعوای اقامه شده علیه بانک چه کیفری و چه حقوقی در هر یک

از مراجع قضایی یا غیرقضایی اختصاصی یا عمومی و دیوان عدالت اداری با حق حضور و مراجعه به مقامات انتظامی و انجام کلیه اقدامات مورد نیاز در دادرسی از آغاز تا اتمام آن از جمله حضور در جلسات، اعتراض به رأی، درخواست تجدیدنظر، فرجام، واخواهی و اعاده دادرسی، مصالحه و سازش، استرداد اسناد یا دادخواست یا دعوا، ادعای جعل یا انکار و تردید نسبت به سند طرف مقابل، تعیین جاعل، حق امضای قراردادهای حاوی شرط داوری یا توافقنامه داوری و ارجاع دعوا به داوری و تعیین و گزینش داور منتخب (با حق صلح یا بدون آن)، درخواست اجرای حکم نهایی و قطعی داور، درخواست صدور اجرائیه و تعقیب عملیات آن و اخذ موضوع اجرائیه و وجوه ایداعی و پیگیری‌های لازم در خصوص آن‌ها، تعیین مصدق و کارشناس، انتخاب و عزل وکیل و نماینده با حق توکیل مکرر، اقرار در ماهیت دعوا، دعاوی ورود و جلب ثالث و دفاع از آن، دعاوی متقابل و دفاع در مقابل آن‌ها، قبول یا رد سوگند، تأمین خواسته، تأمین ضرر و زیان ناشی از جرم و امور مشابه دیگر؛

۸۴-۳- ایجاد و تعطیلی شعبه، باجه و یا نمایندگی در ایران یا خارج از ایران در چارچوب ضوابط؛

۸۴-۴- افتتاح هر نوع حساب و استفاده از آن به نام بانک نزد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مجاز؛

۸۴-۵- دریافت مطالبات و پرداخت دیون بانک؛

۸۴-۶- صدور، ظهرنویسی، قبولی، پرداخت و واخواست اوراق تجارتي؛

۸۴-۷- انعقاد هر نوع قرارداد، تغییر، تبدیل، فسخ و یا اقاله آن در مورد اموال منقول و غیرمنقول که مرتبط با موضوع فعالیت بانک باشد و انجام کلیه عملیات و معاملات مذکور در ماده ۳ این اساسنامه و

اتخاذ تصمیم در مورد کلیه ایقاعات؛

۸۴-۸- به امانت‌گذارن هر نوع سند، مدرک، وجوه بانک یا اوراق بهادار و استرداد آن‌ها؛

۸۴-۹- به رهن‌گذارن اموال بانک اعم از منقول و غیرمنقول و فک رهن ولو کراراً؛

۸۴-۱۰- اجاره و استجاره و واگذاری و فسخ اجاره و تقاضای تعدیل اجاره‌بها و دفاع از این نوع

تقاضاها در تمام مراحل و مراجع و تخلیه عین مستأجره و تقاضای تجدیدنظر در رأی صادره یا اجرای

آن؛

۸۴-۱۱- احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات؛

تبصره- اختیارات هیأت‌عامل در امور اجرایی منحصر به موارد فوق نیست. شرح موارد فوق فقط برای ذکر مثال بوده و به هیچ وجه به اختیارات هیأت‌عامل در امور اجرایی به ترتیب مقرر در صدر ماده خلی وارد نمی‌سازد.

ماده ۸۵- مدت تصدی و جبران خدمات و سایر شرایط استخدامی اعضای هیأت‌عامل و همچنین ترتیبات برگزاری جلسات هیأت‌عامل توسط هیأت‌مدیره تعیین می‌شود.

معاملات اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل با بانک

ماده ۸۶- اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل بانک و همچنین مؤسسات و شرکت‌هایی که اعضای هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل بانک شریک یا عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل آن‌ها باشند، نمی‌توانند بدون تصویب هیأت‌مدیره در معاملاتی که با بانک یا به حساب بانک می‌شود به طور مستقیم یا غیرمستقیم طرف معامله واقع و یا سهیم شوند. در صورت تصویب نیز، هیأت‌مدیره مکلف است بازرسی بانک را از معامله‌ای که اجازه آن داده شده، بلافاصله مطلع نماید و گزارش آن را به اولین مجمع عمومی عادی صاحبان سهام بدهد. بازرسی نیز مکلف است ضمن گزارش خاص حاوی جزئیات معامله، نظر خود را درباره چنین معامله‌ای به همان مجمع تقدیم کند. عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل ذی‌نفع در معامله در جلسه هیأت‌مدیره و نیز در مجمع عمومی عادی، هنگام اخذ تصمیم نسبت به معامله مذکور، حق رأی نخواهد داشت.

رقابت اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل با بانک

ماده ۸۷- اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل بانک نمی‌توانند معاملاتی نظیر معاملات بانک که متضمن رقابت با بانک باشد انجام دهند. هر مدیری که از مقررات این ماده تخلف کند و تخلف او موجب ضرر و زیان بانک گردد، مسئول جبران آن خواهد بود. منظور از ضرر در این ماده اعم است از ورود خسارت یا تفویت منفعت.

بالاتصدی بودن سمت مدیریت عامل

ماده ۸۸- در صورتی که به دلیل استعفا، برکناری، فوت یا هر دلیل دیگری، سمت مدیرعاملی بانک بالاتصدی شود، هیأت مدیره باید ظرف حداکثر یک ماه با رعایت مفاد اساسنامه، شخص دیگری را به این سمت تعیین و جهت تأیید صلاحیت به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران معرفی نماید. تا زمان انتخاب مدیرعامل، قائم مقام کلیه وظایف و مسئولیت‌های مدیرعامل را بر عهده خواهد داشت.

صاحبان امضای مجاز

ماده ۸۹- کلیه اوراق، قراردادهای و اسناد تعهدآور بانک، با دو امضای مجاز معتبر است. دارندگان امضای مجاز و شرایط و نحوه امضای کلیه اوراق، قراردادهای و اسناد تعهدآور را هیأت مدیره تعیین می‌نماید. اسامی این اشخاص طی صورت جلسه‌ای به اداره ثبت شرکتها جهت درج در روزنامه رسمی اعلام می‌گردد.

بخش ششم: بازرسی و حسابرسی

انتخاب بازرسی

ماده ۹۰- مجمع عمومی عادی در هر سال از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار یا سازمان حسابرسی، یک بازرسی اصلی و یک بازرسی علی‌البدل را برای انجام وظایف و مسئولیت‌های مقرر در قوانین و مقررات مرتبط و همچنین اساسنامه بانک، برای مدت یک سال تعیین می‌کند.

ماده ۹۱- مجمع عمومی عادی در هر موقع می‌تواند بازرسی را عزل کند به شرط آن که جانشین وی را در همان زمان انتخاب نماید.

ماده ۹۲- بانک نمی‌تواند بازرسی را که برای چهار سال متوالی بازرسی آن را بر عهده داشته است، برای سال بعد آن به عنوان بازرسی انتخاب نماید.

تبصره- چنانچه سازمان حسابرسی به عنوان بازرس بانک تعیین شده باشد، از شمول قاعده فوق مستثنی است.

وظایف بازرسی

ماده ۹۳- بازرسی علاوه بر مسئولیت‌های قانونی، وظایف و مسئولیت‌های زیر را نیز برعهده دارد:

۹۳-۱- اظهارنظر در خصوص صحت و درستی صورت‌های مالی بانک؛

۹۳-۲- اظهارنظر درباره صحت مطالب و اطلاعاتی که هیأت‌مدیره در اختیار مجامع عمومی قرار می‌دهد و آگاه ساختن مجامع در صورت ارایه اطلاعات خلاف واقع توسط هیأت‌مدیره؛

۹۳-۳- حصول اطمینان از رعایت یکسان حقوق صاحبان سهام در حدود قانون و اساسنامه بانک؛

۹۳-۴- ارایه گزارش به مجامع عمومی راجع به رعایت یا عدم رعایت قوانین و مقررات توسط هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل؛

ماده ۹۴- گزارش بازرسی باید لااقل ده روز قبل از تشکیل مجامع عمومی عادی جهت مراجعه صاحبان سهام، در مرکز اصلی بانک آماده باشد. تصمیماتی که توسط مجمع عمومی راجع به تصویب صورت‌های مالی بدون قرائت گزارش بازرسی اتخاذ شود، از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.

تبصره- بازرسی موظف است یک نسخه از گزارش مذکور را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز تسلیم نماید.

اختیارات بازرسی

ماده ۹۵- بازرسی می‌تواند در هر موقع هرگونه رسیدگی و بازرسی لازم را انجام داده و اسناد و مدارک و اطلاعات مربوط به بانک را مطالبه کرده و مورد رسیدگی قرار دهد.

ماده ۹۶- بازرسی می‌تواند به مسئولیت خود در انجام وظایفی که برعهده دارد، از نظر کارشناسان استفاده کند، به شرط آن که آن‌ها را قبلاً به بانک معرفی کرده باشد. این کارشناسان در مواردی که بازرسی تعیین می‌کند، مانند خود بازرسی، حق هرگونه تحقیق و رسیدگی را خواهند داشت.

جبران خدمات بازرسی

ماده ۹۷- جبران خدمات بازرسی توسط مجمع عمومی عادی تعیین می‌گردد. بازرسی و افراد تحت تکفل وی حق ندارند وجه، دارایی و امتیازات دیگری غیر از آنچه به تصویب مجمع عمومی رسیده، از بانک دریافت دارند.

معاملات بازرسی با بانک

ماده ۹۸- بازرسی نمی‌تواند در معاملاتی که با بانک یا به حساب بانک انجام می‌گیرد به طور مستقیم یا غیرمستقیم ذی‌نفع شود.

انتخاب حسابرسی

ماده ۹۹- مجمع عمومی عادی در هر سال از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و یا سازمان حسابرسی، یک حسابرس را برای حسابرسی صورت‌های مالی بانک برای مدت یک سال تعیین می‌کند.

وظایف حسابرسی

ماده ۱۰۰- حسابرس علاوه بر مسئولیت‌های قانونی، موظف است در خصوص صحت و درستی صورت‌های مالی بانک از حیث رعایت الزامات مقرر در استانداردهای حسابداری ایران و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر ضوابط مربوط، اظهار نظر نماید.

ماده ۱۰۱- حسابرس باید یک نسخه از گزارش حسابرسی بانک را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارائه دهد. همچنین حسابرس موظف است حسب مورد بنا به درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش‌های ویژه در خصوص عملکرد بانک از حیث رعایت مقررات بانک مرکزی جمهوری

اسلامی ایران را تهیه و به آن بانک تسلیم نماید. جبران خدمات حسابرس در خصوص گزارش های مورد درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر عهده بانک می‌باشد.

ماده ۱۰۲- بانک نمی‌تواند حسابرسی را که برای چهار سال متوالی حسابرسی آن را بر عهده داشته است، برای سال بعد آن به عنوان حسابرس انتخاب نماید.

تبصره- چنانچه سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس بانک تعیین شده باشد، از شمول قاعده فوق مستثنی است.

بخش هفتم: سال مالی و صورت‌های مالی بانک

سال مالی

ماده ۱۰۳- سال مالی بانک از روز اول فروردین ماه هر سال آغاز می‌شود و در روز آخر اسفندماه همان سال به پایان می‌رسد. اولین سال مالی بانک استثنائاً از تاریخ ثبت آن در مرجع ثبت شرکت‌ها آغاز شده و روز آخر اسفندماه همان سال خاتمه می‌یابد.

صورت‌های مالی سالانه

ماده ۱۰۴- صورت‌های مالی سالانه بانک باید توسط مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و یا سازمان حسابرسی، حسابرسی شود.

ماده ۱۰۵- هیأت‌مدیره بانک باید حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از انقضای هر سال مالی، صورت‌های مالی بانک را به ضمیمه گزارشی درباره فعالیت و وضع عمومی بانک طی سال مالی مزبور تنظیم نموده و در اختیار بازرسی قرار دهد. اسناد مذکور در این ماده باید اقلأً بیست روز قبل از تاریخ مجمع عمومی عادی سالانه در اختیار بازرسی گذاشته شود تا پس از رسیدگی، به انضمام گزارش بازرسی، جهت تصویب به مجمع عمومی صاحبان سهام تقدیم گردد.

حق مراجعه صاحبان سهام

ماده ۱۰۶- از پانزده روز قبل از انعقاد مجمع عمومی سالانه، هر صاحب سهم می‌تواند به مرکز اصلی بانک مراجعه کرده و رونوشت صورت‌های مالی بانک را دریافت دارد.

مفاصاحساب

ماده ۱۰۷- تصویب صورت‌های مالی بانک در هر دوره توسط مجمع عمومی، به منزله مفاصاحساب هیأت‌مدیره برای همان دوره مالی خواهد بود.

اندوخته قانونی، احتیاطی و اختیاری

ماده ۱۰۸- هر سال بخشی از سود ویژه بانک که نباید از ۱۵ درصد آن کمتر و از ۲۰ درصد بیشتر باشد، مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان اندوخته قانونی نگهداری می‌شود. اندوخته قانونی پس از آن که به میزان سرمایه رسید، اختیاری است. همچنین در هر سال بخشی از سود ویژه به میزانی که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌نماید، به عنوان اندوخته احتیاطی نگهداری می‌شود.

ماده ۱۰۹- هیأت‌مدیره می‌تواند با موافقت مجمع عمومی عادی، قسمتی از سود ویژه هر سال را به سایر اندوخته‌ها اختصاص دهد.

سود قابل تقسیم

ماده ۱۱۰- تقسیم سود و اندوخته‌های اختیاری بین صاحبان سهام، فقط پس از تصویب مجمع عمومی عادی جایز خواهد بود. در صورت وجود سود، تقسیم حداقل ۱۰ درصد از سود ویژه بین صاحبان سهام الزامی است.

پرداخت سود به صاحبان سهام

ماده ۱۱۱- پرداخت سود به صاحبان سهام باید ظرف حداکثر مدت چهار ماه پس از تصویب مجمع عمومی عادی انجام پذیرد.

بخش هشتم: مقررات لازم‌الرعایه

ماده ۱۱۲- بانک عضو صندوق ضمانت سپرده‌ها بوده و تابع کلیه شرایط و ضوابط آن می‌باشد.

ماده ۱۱۳- اعطای تسهیلات به اشخاص مرتبط با بانک که مصادیق آن توسط شورای پول و اعتبار تعیین شده است و قبول تعهدات به نفع آن‌ها تا سه سال پس از شروع فعالیت بانک ممنوع بوده و پس از آن صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز است.

ماده ۱۱۴- اعطای تسهیلات به ذی نفع واحد و قبول تعهدات به نفع وی، صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز است.

ماده ۱۱۵- در صورتی که بنا به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نسبت کفایت سرمایه بانک از حد مقرر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر شود، صرفاً ۱۰ درصد سود ویژه سالانه بانک قابل تقسیم بوده و مابقی سود قابل تقسیم در همان سال مالی و سال‌های مالی آتی تا زمان رسیدن نسبت مذکور به حد مقرر، به عنوان «اندوخته کفایت سرمایه» منظور می‌گردد. تقسیم اندوخته کفایت سرمایه در صورتی مجاز است که نسبت کفایت سرمایه از حد مقرر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر نشود.

ماده ۱۱۶- چنانچه نسبت کفایت سرمایه بانک از ۵۰ درصد حد مقرر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر شود، هیأت‌مدیره موظف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام را دعوت نماید تا در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم شود:

۱- افزایش سرمایه؛

۲- تسلیم تقاضای انحلال به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ماده ۱۱۷- بانک نمی‌تواند سهام خود را که متعلق به سهامداران آن است، برای تضمین تسهیلات اعطایی و یا تعهدات ایجادشده به عنوان وثیقه بپذیرد.

ماده ۱۱۸- بانک باید متناسب با هر یک از طبقات دارایی‌های خود، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ذخیره کافی اختصاص دهد.

ماده ۱۱۹- بانک همواره بخشی از دارایی‌های خود را در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به صورت دارایی‌های آنی نگهداری می‌نماید.

ماده ۱۲۰- طراحی و پیاده‌سازی نظام جامعی از مدیریت ریسک در بانک در چارچوب حداقل الزامات تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، الزامی است.

ماده ۱۲۱- طراحی و پیاده‌سازی نظام کنترل‌های داخلی و حاکمیت شرکتی در بانک، مطابق با حداقل الزامات تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، الزامی است.

ماده ۱۲۲- بانک ملزم به رعایت قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با آن بوده و در اجرای آن، واحد سازمانی مستقلی را برای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم ایجاد می‌نماید.

ماده ۱۲۳- بانک اطلاعات مربوط به صورت‌های مالی، مدیریت ریسک، حاکمیت شرکتی و همچنین گزارش عملکرد هیأت‌مدیره و رویدادهای با اهمیت طی دوره مالی را مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، برای عموم منتشر می‌نماید.

ماده ۱۲۴- بانک، اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر خود را مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ثبت و ضبط می‌نماید.

ماده ۱۲۵- ایجاد یا تعطیلی شعبه یا باجه یا نمایندگی بانک در داخل یا خارج کشور، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، امکان‌پذیر است.

ماده ۱۲۶- خرید و فروش اموال توسط بانک صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز می‌باشد.

ماده ۱۲۷- بانک بر اساس ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عملیات حسابداری، دفترداری و تهیه و تنظیم صورت‌های مالی خود را انجام می‌دهد.

ماده ۱۲۸- اعطای تسهیلات به اشخاص و قبول تعهدات به نفع آن‌ها، منوط به اعتبارسنجی اشخاص مذکور مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۱۲۹- بانک متناسب با میزان سپرده‌های دریافتی (اعم از ریالی و ارزی)، باید سپرده قانونی به میزان ابلاغی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نزد آن بانک تودیع نماید.

ماده ۱۳۰- بانک نرخ کارمزدها را در چارچوب ضوابط ابلاغی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌نماید.

ماده ۱۳۱- بانک سامانه جامع اطلاعات مشتریان را به گونه‌ای ایجاد می‌نماید که قادر باشد هرگونه اطلاعات و آمار مورد نیاز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعم از مالی یا غیرمالی را به صورت ادواری یا موردی و همچنین انفرادی یا تلفیقی در اختیار آن بانک گذارد.

ماده ۱۳۲- سرمایه‌گذاری بانک به حساب خود در سهام و سایر اوراق بهادار منتشره توسط سایر اشخاص صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز می‌باشد.

ماده ۱۳۳- منافع حاصل از تسهیلات اعطایی بانک، براساس قرارداد منعقد، متناسب با نوع، مدت و مبالغ سپرده‌های سرمایه‌گذاری و رعایت سهم منابع بانک به نسبت مدت و مبلغ در کل وجوه بکار گرفته‌شده در اعطای تسهیلات، پس از کسر حق الوکاله بانک، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و تقسیم می‌شود.

ماده ۱۳۴- اعطای تسهیلات و یا قبول تعهدات توسط بانک، منوط به اخذ تأمین کافی می‌باشد.

ماده ۱۳۵- اعطای تسهیلات و یا قبول تعهدات به/برای متقاضیان دارای سابقه بدهی غیرجاری به بانک‌ها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شرکت‌های لیزینگ و تعاونی‌های اعتبار و یا اشخاص دارای چک برگشتی رفع سوءاثر نشده در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ممنوع است.

ماده ۱۳۶- بانک در مقابل خساراتی که در اثر عملیات آن متوجه مشتریان می‌شود، مسئول و متعهد جبران می‌باشد. اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و سایر اعضای هیأت‌عامل بانک نیز مسئول خساراتی می‌باشند که به علت تخلف هر یک از آن‌ها، از قوانین و مقررات موضوعه و یا اساسنامه بانک به صاحبان سهام و یا مشتریان وارد می‌شود.

ماده ۱۳۷- انجام عملیات بانکی با مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی صرفاً با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در چارچوب ضوابط مربوط مجاز است.

ماده ۱۳۸- نگهداری حساب‌های وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و وابسته به دولت، شرکت‌های دولتی، شهرداری‌ها و همچنین مؤسساتی که بیش از نصف سرمایه آن‌ها متعلق به وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و وابسته به دولت، شرکت‌های دولتی و یا شهرداری‌ها می‌باشد و انجام کلیه عملیات بانکی آن‌ها در داخل یا خارج از کشور، با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در چارچوب ضوابط مربوط امکان‌پذیر است.

بخش نهم: ادغام، انحلال و تصفیه

ادغام

ماده ۱۳۹- ادغام بانک با بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری غیربانکی دیگر به شکل یک‌جانبه (بقاء بانک پذیرنده ادغام و محو شخصیت حقوقی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ادغام‌شونده) و یا دو یا چندجانبه (محو شخصیت حقوقی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ادغام‌شونده و ایجاد یک بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی جدید)، در چارچوب قوانین و مقررات مربوط و با موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت ضوابط سازمان بورس و اوراق بهادار در این خصوص، پس از تصویب آن در مجمع عمومی فوق‌العاده تمامی مؤسسات مشمول ادغام، امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۴۰- در صورت ادغام، کلیه حقوق و تعهدات، دارایی‌ها، دیون و مطالبات بانک، به بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی پذیرنده ادغام یا بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی جدید منتقل می‌شود.

انحلال اختیاری بانک

ماده ۱۴۱- انحلال اختیاری بانک صرفاً پس از انجام تشریفات ذیل امکان‌پذیر است:

- ۱- تسلیم گزارش هیأت‌مدیره در خصوص انحلال بانک به بازرس؛ گزارش مزبور باید متضمن دلایل و عواملی باشد که اعضای هیأت‌مدیره به استناد آن، پیشنهاد انحلال بانک را ارایه نموده‌اند.
- ۲- اظهارنظر بازرس در خصوص گزارش هیأت‌مدیره؛ تصمیم‌گیری در خصوص گزارش مذکور بدون قرائت گزارش بازرس در مجمع امکان‌پذیر نمی‌باشد.
- ۳- تصویب در مجمع عمومی فوق‌العاده؛ جلسه مجمع عمومی فوق‌العاده با موضوع انحلال اختیاری بانک، با حضور حداقل ۷۵ درصد از دارندگان سهام رسمیت می‌یابد.
- ۴- تسلیم مصوبه مجمع عمومی فوق‌العاده به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای طی مراحل قانونی.

انحلال قهری بانک

- ماده ۱۴۲- هرگاه اجازه تأسیس بانک توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران لغو شود، بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده برای تصویب انحلال بانک برگزار می‌شود و صورت‌جلسه مربوطه به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای انجام سایر اقدامات مربوط به انحلال و تصفیه تسلیم می‌گردد.
- ماده ۱۴۳- بانک از تاریخ الغای اجازه تأسیس تا خاتمه تصفیه و آگهی ختم عمل، طبق دستور بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران عمل می‌نماید.
- ماده ۱۴۴- چنانچه بنا به هر دلیلی طی ۴ ماه پس از الغای اجازه تأسیس بانک، مجمع عمومی فوق‌العاده نسبت به انحلال بانک اقدام ننماید، شورای پول و اعتبار تمامی اختیارات و وظایف مجامع عمومی صاحبان سهام بانک را تا خاتمه امر تصفیه و آگهی ختم عمل اعمال نموده و انجام می‌دهد.

تصفیه

- ماده ۱۴۵- هرگاه بانک پس از انجام تشریفات قانونی مربوطه منحل گردد، مدیران تصفیه بانک منحل به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تأیید شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود.

تمامی مراحل تصفیه بانک مطابق با قانون پولی و بانکی کشور و قوانین و مقررات مربوط انجام می‌شود.

بخش دهم: سایر موارد

موضوعات پیش‌بینی نشده

ماده ۱۴۶- مواردی که در این اساسنامه پیش‌بینی نشده است، مشمول مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، قانون مبارزه با پولشویی، مصوبات شورای پول و اعتبار، دستورات و بخشنامه‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مقررات ابلاغ شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط خواهد بود.

ماده ۱۴۷- ثبت این اساسنامه در مراجع ثبتی و هرگونه تغییر در مفاد آن، منوط به تصویب قبلی آن در شورای پول و اعتبار و اطلاع رسانی به سازمان بورس و اوراق بهادار می‌باشد.

این اساسنامه، مشتمل بر ۱۴۷ ماده و ۲۲ تبصره در تاریخ به تصویب مجمع عمومی فوق‌العاده و در تاریخ به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده است.

منشی

نظار

رییس مجمع

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

**مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی**

**اساسنامه نمونه
مؤسسات اعتباری غیربانکی
(غیر دولتی)**

بسمه تعالی

بخش اول: مشخصات، موضوع و مدت فعالیت مؤسسه اعتباری غیربانکی

نام مؤسسه اعتباری غیربانکی

ماده ۱- نام مؤسسه اعتباری غیربانکی عبارت است از که به استناد مجوز شورای پول و اعتبار در مورخ تأسیس شده و از این پس مؤسسه اعتباری نامیده می‌شود.

نوع مؤسسه اعتباری

ماده ۲- نوع مؤسسه اعتباری سهامی عام است.

موضوع فعالیت مؤسسه اعتباری

ماده ۳- مؤسسه اعتباری در چارچوب قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین ذی‌ربط، مقررات ناظر بر عملیات مجاز بانکی و سایر مصوبات شورای پول و اعتبار و دستورات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با اخذ مجوزهای لازم، مجاز به انجام فعالیت‌های ذیل می‌باشد:

۳-۱- قبول سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار؛

۳-۲- صدور گواهی سپرده عام و خاص؛

۳-۳- انجام عملیات بین بانکی؛

۳-۴- انجام عملیات اعتباری مصرح در قانون عملیات بانکی بدون ربا و آیین‌نامه‌های مربوطه؛

۳-۵- ارائه انواع ابزارهای پرداخت؛

۳-۶- دریافت، پرداخت، نقل و انتقال وجوه ریالی و ارزی؛

۳-۷- انجام امور نمایندگی به منظور جمع‌آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...؛

۳-۸- گشایش انواع اعتبار اسنادی و صدور انواع ضمانت‌نامه؛

- ۳-۹- راییه خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارت‌های الکترونیکی (کارت‌های خرید؛ کارت اعتباری، کیف پول الکترونیکی و ...)
- ۳-۱۰- قبول و نگهداری اشیاء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان؛
- ۳-۱۱- انجام عملیات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز، دریافت و اعطای تسهیلات ارزی، صدور حواله های ارزی و ...
- ۳-۱۲- خدمات مربوط به وجوه اداره شده؛
- ۳-۱۳- تضمین بازخرید اوراق بهادار صادره اشخاص حقوقی دولتی و غیردولتی؛
- ۳-۱۴- انتشار یا عرضه اوراق مالی اسلامی ریالی و ارزی در داخل و خارج از کشور؛
- ۳-۱۵- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛
- ۳-۱۶- راییه خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌های خدمات مالی، سرمایه‌گذاری، مدیریت دارایی‌ها به مشتریان؛
- ۳-۱۷- انجام وظایف قیمومت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛
- ۳-۱۸- سرمایه‌گذاری از طریق خرید سهام، اوراق مشارکت، اوراق بهادار خارجی و اوراق صکوک؛
- ۳-۱۹- خرید و فروش اموال حسب ضرورت در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۳-۲۰- ایجاد هرگونه پوشش بیمه‌ای برای دارایی‌های مؤسسه اعتباری نزد شرکت‌ها و مؤسسات بیمه؛
- ۳-۲۱- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک‌های داخل و خارج؛
- ۳-۲۲- ترخیص کالا از بنادر و گمرکات به حساب مؤسسه اعتباری؛
- ۳-۲۳- وصول مطالبات اسنادی؛
- ۳-۲۴- وصول سود سهام مشتریان و واریز به حساب آن‌ها؛
- ۳-۲۵- فروش تمبر مالیاتی و سفته؛
- ۳-۲۶- انجام سایر عملیات قانونی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

مدت فعالیت مؤسسه اعتباری

ماده ۴- مدت مؤسسه اعتباری از تاریخ ثبت، نامحدود خواهد بود. شروع فعالیت مؤسسه اعتباری، از تاریخ صدور مجوز فعالیت توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

تابعیت و مرکز اصلی مؤسسه اعتباری

ماده ۵- تابعیت مؤسسه اعتباری..... [ایرانی/خارجی] است و مرکز اصلی مؤسسه اعتباری در شهر..... در استان..... واقع است. هرگونه تغییر نشانی مرکز اصلی مؤسسه اعتباری در شهر مذکور مستلزم تصویب هیأت‌مدیره و تأیید قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

بخش دوم: سرمایه و سهم

میزان سرمایه و تعداد سهام

ماده ۶- سرمایه مؤسسه اعتباری مبلغ (به عدد)..... ریال ((به حروف)..... ریال) است که به تعداد..... سهم عادی یک‌هزار ریالی بانام تقسیم شده و تماماً پرداخت گردیده است.

سقف مجاز تملک سهام مؤسسه اعتباری

ماده ۷- سقف مجاز تملک سهام مؤسسه اعتباری به صورت مستقیم و غیر مستقیم به شرح جدول ذیل است:

اشخاص	حداکثر سقف مجاز (درصد)
شرکت سهامی عام	۱۰
شرکت تعاونی سهامی عام	۱۰
مؤسسه و نهاد عمومی غیر دولتی	۱۰

۵	سایر اشخاص حقوقی
با مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تا سقف ۴۰ درصد	اشخاص خارجی
۵	اشخاص حقیقی
سقف فردی: ۵	اعضای خانواده هر شخص حقیقی (همسر، فرزندان و همسران آنان، برادر، خواهر، پدر و یا مادر)
سقف جمعی: به میزانی که نتوانند مشترکاً بیش از یک عضو هیأت‌مدیره تعیین کنند.	

تبصره ۱- اشخاص حقوقی که بخشی از سرمایه و یا سهام آن‌ها متعلق به دولت و یا شرکت‌های دولتی بوده و یا تحت مدیریت بخش دولتی قرار دارند نمی‌توانند در مؤسسه اعتباری سهامدار باشند.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری نمی‌تواند در هیچ زمانی، بیش از یک درصد سهام بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی دیگری را دارا باشد. میزان سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری در بانک‌های خارجی، منوط به اخذ تأییدیه از شورای پول و اعتبار است.

تبصره ۳- میزان تملک غیرمستقیم سهام مؤسسه اعتباری توسط اشخاص، متناسب با میزان مالکیت آن‌ها در سهام یا سرمایه اشخاص حقوقی مشارکت‌کننده در سهام مؤسسه اعتباری محاسبه می‌شود مگر در مواردی که بنا به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، آن شخص دارای کنترل و نفوذ مؤثر بر شخص حقوقی مزبور باشد. در این حالت، کل سهام متعلق به آن شخص حقوقی در مؤسسه اعتباری برای شخص مزبور نیز محاسبه خواهد شد.

ماده ۸- چنانچه یک شخص حقیقی یا اعضای خانواده وی شامل همسر، فرزندان و همسران آنان، برادر، خواهر، پدر و یا مادر مجموعاً حداقل ۵ درصد سهم در یک شخص حقوقی را دارا باشند، آن شخص حقوقی منحصرأ تا سقفی می‌تواند در مؤسسه اعتباری سهام داشته باشد که با احتساب میزان تملک سهام شخص حقیقی مذکور و اعضای خانواده وی در مؤسسه اعتباری، حدود مذکور در جدول ماده ۷ (حداکثر تعیین شده) نقض نشود.

ماده ۹- تملک سهام مؤسسه اعتباری از طریق ارث نیز مشمول الزامات مذکور در ماده ۷ و ۸ بوده و وراثت و یا اولیاء قانونی آن‌ها ملزم به فروش مازاد بر سقف، ظرف مدت دو ماه پس از صدور گواهی حصر وراثت خواهند بود. افزایش قهری سقف مجاز سهام به هر طریق دیگر باید ظرف مدت سه ماه به سقف‌های مجاز این ماده کاهش یابد.

ماده ۱۰- واگذاری سهام مؤسسه اعتباری یا حقوق و منافع ناشی از مالکیت آن از طریق اعطای وکالت به غیر، به نحوی که حدود مجاز مذکور در ماده ۷ توسط وکیل نقض گردد، ممنوع است.

ماده ۱۱- خرید سهام مؤسسه اعتباری توسط خود مؤسسه اعتباری و شرکت‌هایی که مؤسسه اعتباری بر آن‌ها نفوذ یا کنترل مؤثر دارد، ممنوع می‌باشد.

ورقه سهم

ماده ۱۲- اوراق سهام مؤسسه اعتباری، متحدالشکل، چاپی و دارای شماره ترتیب بوده و به امضای رییس هیأت‌مدیره و مدیرعامل مؤسسه اعتباری می‌رسد. این اوراق ممهور به مهر مؤسسه اعتباری می‌گردد. در ورقه سهم نکات زیر ذکر می‌شود:

۸- نام مؤسسه اعتباری و شناسه ملی / شماره ثبت آن نزد مرجع ثبت شرکت‌ها؛

۹- شماره ثبت اوراق نزد سازمان بورس و اوراق بهادار؛

۱۰- مبلغ سرمایه ثبت‌شده؛

۱۱- نوع سهم؛

۱۲- مبلغ اسمی سهم به عدد و حروف؛

۱۳- تعداد سهامی که هر ورقه نماینده آن است؛

۱۴- نام و شماره ملی / شناسه ملی / شماره اختصاصی (در مورد اتباع خارجی) دارنده سهم.

انتقال سهام

ماده ۱۳- نقل و انتقال سهام مؤسسه اعتباری، تا زمانی که نام مؤسسه اعتباری از فهرست شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار خارج نشده باشد، منحصراً از طریق شرکت بورس اوراق بهادار و یا فرابورس ایران امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۴- انتقال سهام باید در دفتر ثبت سهام مؤسسه اعتباری به ثبت برسد. انتقال‌دهنده یا وکیل یا نماینده قانونی او باید ثبت انتقال را در دفتر مزبور امضاء نماید. هویت کامل و نشانی انتقال‌گیرنده نیز از نظر اجرای تعهدات ناشی از انتقال سهام، باید در دفتر ثبت سهام قید شده و به امضای انتقال‌گیرنده یا وکیل یا نماینده قانونی او برسد. تشریفات مربوط به ثبت انتقال سهام مؤسسه اعتباری و ثبت و تغییر نشانی انتقال‌گیرنده که از معاملات در شرکت بورس اوراق بهادار تهران و یا فرابورس ایران ناشی می‌شود، با رعایت مقررات شرکت بورس اوراق بهادار تهران و یا فرابورس ایران خواهد بود.

ماده ۱۵- ثبت انتقال سهام که منتج به نقض حدود مقرر در ماده ۷ این اساسنامه شود، جز در موارد قهری موضوع ماده ۹، در دفاتر ثبت سهام مؤسسه اعتباری ممنوع و ملغی الاثر است.

ماده ۱۶- تملک یا تحصیل هر بخش از سهام مؤسسه اعتباری، متضمن قبول مقررات این اساسنامه و تصمیمات مجامع عمومی سهامداران است.

غیر قابل تجزیه بودن سهام

ماده ۱۷- سهام مؤسسه اعتباری غیرقابل تجزیه است. مالکین مشاع سهام باید در چارچوب ماده ۷ اساسنامه، در برابر مؤسسه اعتباری به یک شخص نمایندگی بدهند.

الزامات سرمایه‌ای

ماده ۱۸- آورده مؤسسین، پذیره‌نویسان و سایر سهامداران مؤسسه اعتباری نباید به طور مستقیم یا غیرمستقیم از محل تسهیلات دریافتی از بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری غیربانکی اعم از دولتی یا غیردولتی، تعاونی‌های اعتبار یا صندوق‌های قرض‌الحسنه تأمین شده باشد.

بخش سوم: تغییرات سرمایه مؤسسه اعتباری

ماده ۱۹- تغییرات سرمایه مؤسسه اعتباری با رعایت قوانین و مقررات مربوطه از جمله مفاد لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، قانون پولی و بانکی کشور، قانون بازار اوراق بهادار، دستورالعمل ثبت و عرضه عمومی اوراق بهادار مصوب شورای عالی بورس و رعایت حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری بر اساس مصوبات شورای پول و اعتبار، انجام می‌گیرد.

تبصره- برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده مؤسسه اعتباری جهت هرگونه تغییر در سرمایه، نیازمند تأیید و مجوز قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار می‌باشد.

ماده ۲۰- هرگاه زیان انباشته مؤسسه اعتباری از ۵۰ درصد مجموع سرمایه ثبت‌شده مؤسسه اعتباری بیشتر شود، هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری مکلف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام را دعوت کند تا در خصوص انحلال یا بقای مؤسسه اعتباری تصمیم‌گیری نمایند. هرگاه مجمع مزبور رأی به انحلال ندهد، مجمع باید در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم نماید:

۳- افزایش سرمایه حداقل به میزان زیان‌های وارده؛

۴- کاهش سرمایه به میزان سرمایه موجود مشروط بر آن‌که سرمایه فعلی کمتر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری - تعیین شده توسط مراجع ذی‌صلاح - نباشد.

کاهش سرمایه

ماده ۲۱- کاهش اختیاری سرمایه مؤسسه اعتباری ممنوع است.

ماده ۲۲- حقوق صاحبان سهام مؤسسه اعتباری نباید پایین‌تر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری - تعیین شده توسط مراجع ذی‌صلاح - باشد. چنانچه حقوق صاحبان سهام مؤسسه اعتباری بر اثر زیان‌های وارده از حداقل سرمایه مذکور کمتر شود، هیأت‌مدیره موظف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده را دعوت نماید تا در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم شود:

- ۴- تکمیل سرمایه بر اساس آیین‌نامه موضوع بند ب ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی کشور؛
- ۵- تداوم فعالیت در قالب یکی دیگر از انواع مؤسسات اعتباری تحت نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که تأسیس و فعالیت آن به سرمایه کمتری نیاز دارد؛
- ۶- تسلیم تقاضای انحلال به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

افزایش سرمایه

- ماده ۲۳-** سرمایه مؤسسه اعتباری از طریق صدور سهام جدید در چارچوب قوانین و مقررات مربوط و پس از اخذ مصوبه شورای پول و اعتبار، قابل افزایش می‌باشد. تأدیه مبلغ اسمی سهام جدید به یکی از طرق زیر امکان‌پذیر است:
- ۵- پرداخت نقدی مبلغ اسمی سهام؛
 - ۶- تبدیل مطالبات نقدی حال شده اشخاص از مؤسسه اعتباری به سهام جدید؛
 - ۷- انتقال سود تقسیم‌نشده یا اندوخته یا عواید حاصل از اضافه ارزش سهام جدید به سرمایه مؤسسه اعتباری؛
 - ۸- تبدیل اوراق مشارکت مؤسسه اعتباری به سهام.
- تبصره-** انتقال اندوخته قانونی به سرمایه ممنوع است.
- ماده ۲۴-** مجمع عمومی فوق‌العاده در صورت موافقت با افزایش سرمایه مؤسسه اعتباری، شرایط مربوط به فروش سهام جدید و تأدیه قیمت آن را تعیین کرده یا اختیار تعیین آن را به هیأت‌مدیره واگذار می‌نماید.
- ماده ۲۵-** مجمع عمومی فوق‌العاده می‌تواند به هیأت‌مدیره اجازه دهد با رعایت ترتیبات مقرر در ماده ۱۹ ظرف مدت معینی که نباید از دو سال تجاوز کند، سرمایه مؤسسه اعتباری را تا مبلغی معین، افزایش دهد.
- ماده ۲۶-** در صورتی که مجمع عمومی فوق‌العاده، افزایش سرمایه مؤسسه اعتباری را از طریق تبدیل مطالبات نقدی حال شده اشخاص به تصویب برساند، تأدیه مبلغ اسمی سهام جدید موکول به اعلام موافقت هر یک از اشخاص مذکور می‌باشد.

تبصره ۱- در صورت عدم تمایل اشخاص به خرید سهام جدید از محل مطالبات آنان، مطالبات نقدی حال شده به اشخاص مذکور پرداخت می‌شود.

تبصره ۲- مطالبات نقدی سهامداران بابت سود، با تصویب یا اجرای افزایش سرمایه از این محل، پس از پایان مهلت استفاده از حق تقدم و با رعایت مفاد ماده ۲۴۰ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، حال شده تلقی گردیده و در صورت مطالبه سهامداران پرداخت می‌گردد.

حق تقدم در خرید سهام جدید

ماده ۲۷- در صورت تصویب افزایش سرمایه، صاحبان سهام مؤسسه اعتباری در خرید سهام جدید به نسبت سهامی که مالک می‌باشند، حق تقدم دارند. این حق قابل نقل و انتقال است. مهلت اعمال حق تقدم، بنا به پیشنهاد هیأت مدیره تعیین می‌شود. این مهلت از روزی که برای پذیره‌نویسی تعیین می‌گردد، شروع شده و کمتر از ۶۰ روز نخواهد بود. اشخاصی که دارای سهامی بیش از حدود مقرر در ماده ۷ این اساسنامه باشند، حق خرید سهام جدید به واسطه حق تقدم ایجاد شده را ندارند.

اعلام افزایش سرمایه و ارسال گواهی‌نامه‌های حق خرید سهام

ماده ۲۸- گواهی‌نامه حق خرید سهامی که سهامداران حق تقدم در خرید آن را دارند باید قبل از شروع پذیره‌نویسی از طریق پست سفارشی به آخرین آدرس اعلام شده سهامداران در مؤسسه اعتباری و یا شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، ارسال شود. اعلامیه پذیره‌نویسی سهام جدید، ضمن درج در روزنامه کثیرالانتشار مؤسسه اعتباری، از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی رسمی آن نیز به اطلاع سهامداران می‌رسد.

صرف سهام

ماده ۲۹- هرگاه افزایش سرمایه مؤسسه اعتباری، از طریق صدور سهام جدید به مبلغی بالاتر از مبلغ اسمی سهم مقرر گردد، عواید حاصله از اضافه ارزش سهام فروخته شده، یا باید به اندوخته منتقل شود یا

نقداً بین صاحبان سهام سابق تقسیم گردد و یا در ازای آن سهام جدید به صاحبان سهام سابق داده شود.

انتشار اوراق مالی اسلامی

ماده ۳۰- مؤسسه اعتباری می‌تواند با تصویب هیأت‌مدیره و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، طی مدت زمانی که نباید از دو سال بیشتر باشد، نسبت به انتشار اوراق مالی اسلامی اقدام نماید.

تبصره- تصویب انتشار اوراق مشارکت قابل تبدیل به سهام عادی در صلاحیت مجمع عمومی فوق‌العاده است.

بخش چهارم: مجامع عمومی

ترتیبات تشکیل مجامع عمومی

ماده ۳۱- مجمع عمومی عادی حداقل سالی یک‌بار، حداکثر ظرف مدت چهار ماه پس از تاریخ پایان سال مالی، تشکیل می‌شود.

ماده ۳۲- مجمع عمومی فوق‌العاده در هر زمان می‌تواند تشکیل شود.

ماده ۳۳- مجمع عمومی عادی سالانه و مجمع عمومی فوق‌العاده را هیأت‌مدیره دعوت می‌نماید. هیأت‌مدیره و هم‌چنین بازررس مؤسسه اعتباری می‌توانند در مواقع مقتضی، مجمع عمومی عادی را به طور فوق‌العاده دعوت نمایند.

ماده ۳۴- سهامدارانی که حداقل یک پنجم سهام مؤسسه اعتباری را مالک باشند، حق دارند که دعوت صاحبان سهام را برای تشکیل مجمع عمومی از هیأت‌مدیره خواستار شوند و هیأت‌مدیره باید حداکثر ظرف مدت بیست روز از تاریخ تقاضا، مجمع مورد درخواست را با رعایت تشریفات مقرر دعوت کند. در غیر این صورت درخواست‌کنندگان می‌توانند دعوت مجمع را از بازررس مؤسسه اعتباری خواستار شوند و بازررس مکلف خواهد بود که با رعایت تشریفات مقرر، مجمع مورد تقاضا را حداکثر ظرف مدت ده روز

از تاریخ تقاضا دعوت نماید و گرنه صاحبان سهام حق خواهند داشت رأساً به دعوت مجمع اقدام کنند به شرط آن که کلیه تشریفات راجع به دعوت مجمع را رعایت نموده و در آگهی دعوت، عدم اجابت درخواست خود توسط هیأت‌مدیره و بازرسی را تصریح نمایند.

ماده ۳۵- چنانچه هیأت‌مدیره، مجمع عمومی عادی سالانه را در موعد مقرر دعوت نکند، بازرسی مؤسسه اعتباری مکلف است رأساً اقدام به دعوت مجمع مزبور نماید.

وظایف و اختیارات مجامع عمومی

ماده ۳۶- وظایف و اختیارات مجامع عمومی مؤسسه اعتباری، به شرح زیر است:

۳- مجمع عمومی عادی:

- ۱-۱۱- انتخاب و عزل اعضای هیأت‌مدیره؛
- ۱-۱۲- انتخاب و عزل بازرسی اصلی و علی‌البدل مؤسسه اعتباری و جبران خدمات آنها؛
- ۱-۱۳- انتخاب و عزل حسابرس مؤسسه اعتباری و جبران خدمات آن؛
- ۱-۱۴- استماع گزارش هیأت‌مدیره در خصوص عملکرد سال مالی قبل؛
- ۱-۱۵- استماع گزارش بازرسی و حسابرس؛
- ۱-۱۶- بررسی و تصویب صورت‌های مالی سال مالی قبل؛
- ۱-۱۷- تصویب میزان سود قابل تقسیم؛
- ۱-۱۸- تصویب میزان پاداش و جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره؛
- ۱-۱۹- تعیین روزنامه/ روزنامه‌های کثیرالانتشار جهت درج آگهی‌های مؤسسه اعتباری؛
- ۱-۲۰- سایر مواردی که به موجب لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت در صلاحیت مجمع عمومی عادی می‌باشد.

۴- مجمع عمومی فوق‌العاده:

۲-۷- تغییر در مفاد اساسنامه؛

۲-۸- تغییر در میزان سرمایه (اعم از افزایش یا کاهش)؛

۲-۹- انتشار اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام؛

۲-۱۰- انحلال مؤسسه اعتباری با رعایت مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از

قانون تجارت و قانون پولی و بانکی کشور؛

۲-۱۱- انحلال مؤسسه اعتباری موجود و تشکیل شخصیت حقوقی جدید با بانک یا

مؤسسه اعتباری غیربانکی دیگر با رعایت قوانین و مقررات مربوط؛

۲-۱۲- ادغام مؤسسه اعتباری.

تبصره- تفویض تصویب میزان پاداش و جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره و تعیین جبران خدمات

بازرس به هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۳۷- مجامع عمومی نمی‌توانند هیچ‌گونه تعهدی به تعهدات صاحبان سهام بیفزایند.

شرایط حضور در مجامع و مشارکت در رأی‌گیری

ماده ۳۸- در کلیه مجامع عمومی، اشخاص حقیقی می‌توانند شخصاً یا از طریق نماینده قانونی خود به شرط

ارایه مدرک نمایندگی و اشخاص حقوقی از طریق نماینده یا نمایندگان خود با ارایه مدرک نمایندگی،

حضور یابند. هر سهامدار، برای هر یک سهم فقط یک رأی خواهد داشت.

ماده ۳۹- در مجامع عمومی مؤسسه اعتباری، هر شخص اصالتاً، وکالتاً و ولایتاً حداکثر تا ۱۰ درصد آرای

دارندگان سهام مؤسسه اعتباری، از حق رأی برخوردار است.

ماده ۴۰- اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل نمی‌توانند به وکالت از سهامداران مؤسسه

اعتباری در مجامع عمومی شرکت نمایند.

ماده ۴۱- در صورت انتقال سهام، سهامدار جدید با ارایه یکی از مدارک زیر، حق حضور در جلسه مجمع عمومی

را خواهد داشت:

- ۵- اعلامیه خرید سهام؛
- ۶- گواهی‌نامه نقل و انتقال و سپرده سهام؛
- ۷- اصل ورقه سهام؛
- ۸- تأییدیه سهامداری صادرشده توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه به صورت انفرادی و جمعی.

آگهی دعوت به مجامع عمومی

ماده ۴۲- دعوت از صاحبان سهام برای تشکیل مجامع عمومی، باید از طریق درج آگهی در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به مؤسسه اعتباری در آن منتشر می‌گردد و همچنین درج آگهی در پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه اعتباری انجام شود. دستور جلسه، تاریخ، ساعت و محل تشکیل مجامع باید در آگهی ذکر گردد.

فاصله بین دعوت و انعقاد مجامع عمومی

ماده ۴۳- فاصله بین دعوت و انعقاد هر یک از جلسات مجامع عمومی عادی و فوق‌العاده، حداقل ده روز و حداکثر چهل روز خواهد بود.

دستور جلسه

ماده ۴۴- دستور جلسه هر مجمع عمومی را مقام دعوت‌کننده آن معین می‌نماید. تمامی موارد دستور جلسه باید به صراحت در آگهی دعوت ذکر گردد. انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، انتخاب بازرس، تصویب صورت‌های مالی و تقسیم سود و اندوخته‌ها، تغییر اساسنامه و انحلال مؤسسه اعتباری، قابل طرح در بخش «سایر موارد» و امثال آن نمی‌باشد. موضوعاتی که به استثنای موارد فوق در دستور جلسه پیش‌بینی نشده است، قابل طرح در مجمع عمومی نخواهد بود مگر این‌که کلیه صاحبان سهام در مجمع عمومی حاضر بوده و به قرار گرفتن آن مطلب در دستور جلسه رأی دهند.

ماده ۴۵- در مواردی که تصمیمات مجامع عمومی یا هیأت مدیره متضمن یکی از امور ذیل باشد، لازم است پیش از ارسال صورت جلسه مجمع یا هیأت مدیره به مرجع ثبت شرکت‌ها، موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار با ثبت موارد مذکور پس از طی مراحل قانونی اخذ گردد:

۶- انتخاب اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل، بازرس و حسابرس؛

۷- کاهش یا افزایش سرمایه؛

۸- ادغام مؤسسه اعتباری؛

۹- هر نوع تغییر دیگری در اساسنامه؛

۱۰- انحلال مؤسسه اعتباری و نحوه تصفیه آن.

هیأت ریسه مجمع

ماده ۴۶- مجامع عمومی توسط هیأت ریسه‌ای مرکب از یک رییس، یک منشی و دو ناظر اداره می‌شود. ریاست مجمع با رییس یا نایب رییس هیأت مدیره و در غیاب آن‌ها با ریاست یکی از مدیرانی است که به این منظور از طرف هیأت مدیره انتخاب شده باشد.

ماده ۴۷- در مواقعی که انتخاب یا عزل بعضی از اعضای هیأت مدیره یا کلیه آن‌ها در دستور جلسه مجمع باشد، رییس مجمع از بین سهامداران حاضر در جلسه با اکثریت نسبی انتخاب خواهد شد. دو نفر از سهامداران حاضر نیز به عنوان ناظر مجمع و یک نفر منشی از طرف مجمع انتخاب می‌شوند.

طریقه اخذ رأی

ماده ۴۸- اخذ رأی در خصوص انتخاب اعضای هیأت مدیره و بازرس، الزاماً به صورت کتبی خواهد بود. در خصوص سایر تصمیمات مجمع، اخذ رأی می‌تواند به صورت شفاهی انجام گیرد.

تبره- در صورتی که به تشخیص بازرسی مؤسسه اعتباری، رأی‌گیری به صورت شفاهی به دلیل ترکیب سهامداران حاضر در مجمع، امکان‌پذیر نباشد، اخذ رأی به صورت کتبی به عمل خواهد آمد.

جلسات

ماده ۴۹- هرگاه در مجمع عمومی در خصوص تمام موضوعات مندرج در دستور جلسه مجمع اتخاذ تصمیم نشود، هیأت‌ریسه می‌تواند با تصویب مجمع، اعلام تنفس نموده و تاریخ جلسه بعدی را که نباید دیرتر از دو هفته باشد، تعیین کند. تمدید جلسه محتاج به دعوت و آگهی مجدد نیست و در جلسات بعد، مجمع با حد نصاب جلسه اولیه رسمیت خواهد داشت.

صورت‌جلسه‌ها

ماده ۵۰- از مذاکرات و تصمیمات مجامع عمومی، صورت‌جلسه‌ای توسط منشی تنظیم می‌شود که به امضای هیأت‌ریسه مجمع رسیده و یک نسخه از آن در مؤسسه اعتباری نگهداری می‌شود.

اثر تصمیمات

ماده ۵۱- مجامع عمومی که طبق قانون و مفاد این اساسنامه تشکیل می‌گردد، نماینده عموم سهامداران است و تصمیمات آن‌ها برای همگی صاحبان سهام الزام‌آور می‌باشد.

حد نصاب برای رسمیت مجمع عمومی عادی

ماده ۵۲- در مجمع عمومی عادی، حضور دارندگان اقل‌بیش از نصف سهامی که حق رأی دارند ضروری است. اگر در اولین دعوت، حد نصاب مذکور حاصل نشود، مجمع برای بار دوم دعوت خواهد شد. جلسه دوم مجمع با حضور هر عده از صاحبان سهامی که حق رأی دارند، رسمیت داشته و تصمیم‌گیری خواهد کرد مشروط بر این‌که در دعوت‌نامه مربوط به جلسه دوم، نتیجه دعوت اول قید شده باشد.

حد نصاب آراء برای تصمیم‌گیری در مجمع عمومی عادی

ماده ۵۳- در مجمع عمومی عادی، تصمیمات همواره با اکثریت نصف به علاوه یک آرای حاضر در جلسه رسمی، معتبر خواهد بود، مگر در مورد انتخاب اعضای هیأت‌مدیره و بازرس که اکثریت نسبی کافی است. در مورد انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، تعداد آرای هر رأی‌دهنده در عدد اعضایی که باید انتخاب شوند ضرب می‌شود و حق رأی هر رأی‌دهنده برابر با حاصل ضرب مذکور خواهد بود. رأی‌دهنده می‌تواند آرای خود را به یک نفر بدهد یا آن را بین چند نفر که مایل باشد، تقسیم کند.

حد نصاب برای رسمیت مجمع عمومی فوق‌العاده و اخذ رأی

ماده ۵۴- در مجمع عمومی فوق‌العاده باید دارندگان بیش از نصف سهامی که حق رأی دارند حاضر باشند. اگر در اولین دعوت، حد نصاب مذکور حاصل نشود، مجمع برای بار دوم دعوت می‌شود و این بار با حضور دارندگان بیش از یک سوم سهامی که حق رأی دارند، مجمع رسمیت یافته و اتخاذ تصمیم خواهد نمود؛ مشروط به این که در دعوت دوم نتیجه دعوت اول قید شده باشد. تصمیمات مجمع عمومی فوق‌العاده همواره با اکثریت دوسوم آرای حاضر در جلسه رسمی، معتبر خواهد بود.

بخش پنجم: مدیران مؤسسه اعتباری

الف- هیأت‌مدیره

ماده ۵۵- مؤسسه اعتباری توسط مجموعه‌ای از مدیران مشتمل بر هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل، اداره می‌شود.

مسئولیت‌ها و اختیارات هیأت‌مدیره

ماده ۵۶- مسئولیت سیاست‌گذاری و نظارت بر نحوه اداره، حسن اجرای قوانین و مقررات و مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری بر عهده هیأت‌مدیره می‌باشد. هیأت‌مدیره برای هرگونه اقدامی به نام مؤسسه اعتباری و هر نوع عملیات و معاملات مربوط به موضوع مؤسسه اعتباری که انجام و اتخاذ تصمیم

درباره آن‌ها صریحاً در صلاحیت مجامع عمومی نباشد، دارای اختیار است؛ از قبیل تصویب آیین‌نامه‌های داخلی مؤسسه اعتباری، تصویب ساختار سازمانی، شرایط استخدام و ضوابط تعیین حقوق و دستمزد، تصویب بودجه سالانه مؤسسه اعتباری، تنظیم صورت‌های مالی سالانه، میان‌دوره‌ای و گزارش فعالیت هیأت‌مدیره در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و آرایه آن‌ها به بازرس و حسابرس، تعیین دارندگان امضای مجاز، دعوت مجامع عمومی عادی و فوق‌العاده و تعیین دستور جلسه آن‌ها، پیشنهاد تقسیم هر نوع اندوخته به جز اندوخته قانونی، پیشنهاد تقسیم سود بین صاحبان سهام، پیشنهاد اصلاح اساسنامه به مجمع عمومی فوق‌العاده و سایر وظایفی که در لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت صراحتاً برعهده هیأت‌مدیره گذاشته شده است.

تبصره- هیأت‌مدیره باید آن دسته از اختیاراتی را که متضمن امور اجرایی است، به هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری تفویض نماید.

غیراجرایی بودن اکثریت اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۵۷- اکثر اعضای هیأت‌مدیره فاقد سمت اجرایی در مؤسسه اعتباری بوده و نمی‌توانند هیچ‌گونه سمت مدیریتی، کارشناسی، مشاوره‌ای یا نظایر آن به استثنای عضویت در کمیته‌های مذکور در ماده ۸۰ را در مؤسسه اعتباری بپذیرند.

تعداد اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۵۸- هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری متشکل از [پنج نفر یا هفت نفر و یا نه نفر] عضو است که توسط مجمع عمومی مؤسس یا عادی از بین صاحبان سهام واجد شرایط مورد نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انتخاب می‌شوند و همه آن‌ها قابل عزل و انتخاب مجدد می‌باشند.

تبصره- مجمع عمومی مؤسس یا عادی علاوه بر انتخاب اعضای اصلی هیأت‌مدیره، نسبت به انتخاب دو نفر دیگر به عنوان اعضای علی‌البدل هیأت‌مدیره براساس اولویت اقدام می‌نماید.

ترتیبات عضویت در هیأت‌مدیره

ماده ۵۹- انتخاب اعضای هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری و تمدید دوره مسئولیت آن‌ها، منوط به تأیید صلاحیت حرفه‌ای اشخاص مذکور توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۶۰- در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای هر یک از اعضای هیأت‌مدیره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عضو مذکور منفصل تلقی می‌گردد. ادامه تصدی این مدیران در حکم دخل و تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

ماده ۶۱- مدیرعامل حداقل شش ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی که انتخاب اعضای هیأت‌مدیره در دستور کار آن قرار دارد، مراتب را از طریق آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار و پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه اعتباری به اطلاع کلیه سهامداران می‌رساند. سهامدارانی می‌توانند داوطلب عضویت در هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری شوند که تأیید کتبی دارندگان حداقل ۵ درصد سهام مؤسسه اعتباری را به همراه اعلام داوطلبی خود، حداقل چهار ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی، به مؤسسه اعتباری ارسال دارند. مدیرعامل، نام و مشخصات اشخاصی را که به ترتیب فوق اعلام داوطلبی نموده‌اند جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌نماید.

ماده ۶۲- مدیرعامل مؤسسه اعتباری حداقل سه ماه قبل از برگزاری مجمع عمومی، نام و مشخصات اشخاصی که به ترتیب مذکور در ماده ۶۱ اعلام داوطلبی نموده‌اند را حداکثر تا دو برابر ظرفیت پست‌های بالتصدی هیأت‌مدیره، جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اعلام می‌نماید.

شرایط اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۳- اعضای هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری باید از شرایط ذیل برخوردار باشند:

۶۳-۱- تابعیت ایران (در مورد مدیرعامل، رییس هیأت‌مدیره و اکثریت هیأت‌مدیره)؛

۶۳-۲- پیرو دین اسلام یا یکی از ادیان شناخته‌شده در قانون اساسی؛

۶۳-۳- دارا بودن حسن شهرت و امانت‌داری؛

۶۳-۴- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های مرتبطی که فهرست آن توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود؛

۶۳-۵- نداشتن سابقه محکومیت (قطعی) به سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، پولشویی، جعل و تزویر، صدور چک بی محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب اعم از این که حکم از دادگاه‌های داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم، مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد؛

۶۳-۶- نداشتن محکومیت قطعی متضمن محرومیت در هیأت انتظامی بانکها؛

۶۳-۷- نداشتن سهم یا سمت در سایر بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مگر با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۶۳-۸- دارا بودن حداقل ده سال سابقه کار در نظام بانکی برای رییس و حداقل دو سوم اعضای هیأت‌مدیره؛

۶۳-۹- قرار نگرفتن در شمول مصادیق ماده ۱۱۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت؛

۶۳-۱۰- نداشتن بدهی غیرجاری به بانکها و سایر مؤسسات اعتباری غیربانکی اعم از دولتی یا غیردولتی، تعاونی‌های اعتبار و صندوق‌های قرض‌الحسنه؛

۶۳-۱۱- نداشتن چک برگشتی رفع سوءاثر نشده؛

۶۳-۱۲- دارا بودن صلاحیت حرفه‌ای به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ماده ۶۴- اعضای هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری صرفاً از میان اشخاص حقیقی انتخاب می‌شوند.

مدت مدیریت اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۵- مدت مدیریت اعضای هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری دو سال است. تجدید انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری، برای دوره‌های بعدی با رعایت شرایط مذکور در ماده ۶۳ و تأیید مجدد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بلامانع است.

تکمیل اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۶- چنانچه بنا به هر دلیل از جمله سلب صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت‌مدیره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تعداد اعضای هیأت‌مدیره کمتر از حد نصاب مقرر شود و عضو علی‌البدل نیز وجود نداشته باشد یا کافی نباشد، لازم است با رعایت ترتیبات مذکور در مواد ۶۱ و ۶۲، مجمع عمومی عادی مؤسسه اعتباری جهت تکمیل اعضای هیأت‌مدیره تشکیل شود.

ماده ۶۷- هرگاه هیأت‌مدیره، ظرف مدت یک ماه، تاریخ تشکیل مجمع عمومی برای انتخاب اعضای جدید هیأت‌مدیره را به سهامداران اطلاع ندهد، هر ذی‌نفع حق دارد از بازرس مؤسسه اعتباری بخواهد که به دعوت مجمع عمومی عادی جهت تکمیل اعضای هیأت‌مدیره با رعایت تشریفات لازم اقدام کند. بازرس مکلف به انجام چنین درخواستی حداکثر ظرف مدت یک ماه می‌باشد.

ماده ۶۸- در صورتی که بنا به هر دلیل، تعداد اعضای هیأت‌مدیره از حد نصاب مقرر کمتر شود و تشریفات مذکور در ماده ۶۷ برای مدت بیش از یک ماه توسط بازرس بلااقدام بماند، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌تواند ضمن سلب صلاحیت اعضای هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری، برای اداره امور مؤسسه اعتباری و تمهید مقدمات برگزاری مجمع عمومی، فردی را از میان خبرگان و متخصصین امور بانکی به عنوان سرپرست منصوب نماید. فرد منصوب دارای کلیه اختیارات هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری بوده و باید حداکثر ظرف مدت هشت ماه نسبت به برگزاری مجمع عمومی برای انتخاب اعضای جدید هیأت‌مدیره اقدام نماید. در هر حال، مدت مسئولیت سرپرست تعیین‌شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بیش از یک سال نخواهد بود. جبران خدمات سرپرست، بر عهده مؤسسه اعتباری است.

استعفای اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۹- در صورتی که هر عضو هیأت‌مدیره بخواهد از سمت خود استعفا دهد، باید موضوع را به هیأت‌مدیره و بازرس اطلاع دهد و تا تعیین جانشین، در سمت خود باقی بماند. کلیه مسئولیت‌های عضو هیأت‌مدیره تا زمان تعیین جانشین، متوجه عضو مستعفی نیز خواهد بود.

غیبت در جلسات هیأت‌مدیره

ماده ۷۰- عدم حضور هر یک از اعضای هیأت‌مدیره بیش از چهار جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در طول یک سال شمسی بدون عذر موجه، خود به خود موجب سلب عضویت وی در هیأت‌مدیره می‌شود. تشخیص موجه بودن غیبت برعهده سایر اعضای هیأت‌مدیره است.

سهام وثیقه

ماده ۷۱- هر یک از اعضای هیأت‌مدیره باید حداقل [حداقل ده هزار سهم] سهم از سهام مؤسسه اعتباری را در تمام دوره مأموریت خود دارا باشد و آن را به عنوان وثیقه نزد مؤسسه اعتباری بسپارد. این سهام برای تضمین خساراتی است که ممکن است از تقصیرات اعضای هیأت‌مدیره منفرداً یا مشترکاً بر مؤسسه اعتباری وارد شود. سهام مذکور با نام بوده و قابل انتقال نیست و مادام که مدیری مفصاحساب دوره تصدی خود در مؤسسه اعتباری را دریافت نداشته است، سهام مذکور نزد مؤسسه اعتباری به عنوان وثیقه باقی خواهد ماند. وثیقه بودن این سهام مانع استفاده از حق رأی آن‌ها در مجامع عمومی و پرداخت سود به صاحبانشان نخواهد بود.

رییس، نایب رییس و منشی هیأت‌مدیره

ماده ۷۲- اعضای هیأت‌مدیره موظفند اولین جلسه هیأت‌مدیره را حداکثر ظرف یک هفته بعد از جلسه مجمع عمومی که هیأت‌مدیره را انتخاب کرده است، تشکیل دهند. در جلسه مذکور، اعضای هیأت‌مدیره باید از بین خود، یک رییس و یک نایب‌رییس برای هیأت‌مدیره تعیین نمایند. مدت ریاست رییس و نیابت نایب‌رییس بیش از مدت عضویت آن‌ها در هیأت‌مدیره نخواهد بود. رییس و نایب‌رییس قابل عزل و انتخاب مجدد می‌باشند. اعضای هیأت‌مدیره از بین خود یا از خارج، یک نفر را به عنوان منشی جلسات انتخاب می‌نمایند.

ماده ۷۳- هرگاه رییس هیأت‌مدیره موقتاً نتواند وظایف خود را انجام دهد، وظایف او را نایب‌رییس هیأت‌مدیره انجام خواهد داد و در صورت غیبت رییس و نایب‌رییس، اعضای هیأت‌مدیره، یک نفر از اعضای حاضر در جلسه را تعیین می‌نمایند تا وظایف رییس را انجام دهد.

تشکیل جلسات هیأت‌مدیره

ماده ۷۴- ترتیب برگزاری جلسات هیأت‌مدیره توسط اعضای هیأت‌مدیره تعیین می‌شود. جلسات هیأت‌مدیره در مواقع مقتضی که فاصله آن‌ها نباید بیش از یک‌ماه باشد، به دعوت کتبی رییس یا نایب‌رییس و یا دو نفر از اعضای هیأت‌مدیره تشکیل می‌شود. بین تاریخ ارسال دعوت‌نامه و تشکیل جلسه هیأت‌مدیره باید فاصله زمانی متعارفی وجود داشته باشد. چنان‌چه در هر یک از جلسات هیأت‌مدیره، تاریخ تشکیل جلسه بعد تعیین و در صورت جلسه قید شود، ارسال دعوت‌نامه برای اعضای که در همان جلسه حضور داشته‌اند، ضرورت نخواهد داشت.

تبصره- در موارد اضطراری، مدیرعامل می‌تواند درخواست تشکیل جلسه هیأت‌مدیره را به رییس یا نایب‌رییس هیأت‌مدیره ارایه دهد.

ماده ۷۵- جلسات هیأت‌مدیره در مرکز اصلی مؤسسه اعتباری یا در هر محل دیگری که در دعوت‌نامه تعیین شده باشد، برگزار خواهد شد.

حد نصاب برای رسمیت جلسه هیأت‌مدیره

ماده ۷۶- جلسات هیأت‌مدیره در صورتی رسمیت دارد که حداقل دو سوم اعضای هیأت‌مدیره در آن جلسات حضور داشته باشند. تصمیمات هیأت‌مدیره با رأی موافق حداقل نصف به علاوه یک کل اعضای هیأت‌مدیره معتبر خواهد بود.

تبصره- اعضای هیأت‌مدیره نمی‌توانند برای حضور در جلسات هیأت‌مدیره، نماینده یا وکیل معرفی نمایند.

صورت جلسات هیأت مدیره

ماده ۷۷- برای هر یک از جلسات هیأت مدیره، باید صورت جلسه‌ای تنظیم شود که به امضای تمامی اعضای حاضر در جلسه برسد. نام اعضای حاضر و غایب و خلاصه‌ای از مذاکرات و همچنین تصمیمات متخذه در جلسه با قید تاریخ در صورت جلسه ذکر می‌گردد. نظر هر یک از اعضا که با تمام یا بعضی از تصمیمات مندرج در صورت جلسه مخالف باشد، باید در ذیل صورت جلسه قید شود.

جبران خدمات اعضای هیأت مدیره

ماده ۷۸- جبران خدمات اعضای هیأت مدیره، توسط مجمع عمومی عادی و با توجه به تعداد ساعات و اوقاتی که هر عضو هیأت مدیره در مؤسسه اعتباری حضور خواهد داشت، تعیین می‌گردد. اعضای هیأت مدیره و افراد تحت تکفل آنان حق ندارند وجه، دارایی و امتیازات دیگری غیر از آنچه به تصویب مجمع عمومی رسیده، از مؤسسه اعتباری دریافت دارند. اعطای تسهیلات و اعتبار به اشخاص مذکور در چارچوب ماده ۱۱۳ این اساسنامه امکان پذیر است.

پاداش اعضای هیأت مدیره

ماده ۷۹- هر سال طبق تصمیم مجمع عمومی عادی، می‌تواند نسبت معینی از سود خالص به عنوان پاداش با رعایت لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب به هیأت مدیره اعطا شود.

ماده ۸۰- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری در چارچوب تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، کمیته‌هایی از جمله کمیته حسابرسی و کمیته عالی مدیریت ریسک را تشکیل داده و نحوه فعالیت آن‌ها را تعیین و به مورد اجرا می‌گذارد.

ب- هیأت عامل

ماده ۸۱- مدیر عامل، قائم مقام و معاونین مدیر عامل، اعضای هیأت عامل مؤسسه اعتباری را تشکیل می‌دهند که باید به صورت موظف و تمام وقت در مؤسسه اعتباری اشتغال داشته باشند. ریاست هیأت عامل مؤسسه اعتباری با مدیر عامل است.

تبصره ۱- رییس هیأت مدیره نمی‌تواند از میان اعضای موظف (اجرایی) هیأت مدیره انتخاب شود و مسئولیت اجرایی در مؤسسه اعتباری داشته باشد.

تبصره ۲- انتخاب اعضای هیأت عامل مؤسسه اعتباری از میان اعضای هیأت مدیره مشروط به رعایت حکم مقرر در ماده ۵۷ مجاز است.

ماده ۸۲- مدیرعامل، بالاترین مقام اجرایی مؤسسه اعتباری است که از میان اشخاص حقیقی، توسط هیأت مدیره مؤسسه اعتباری انتخاب می‌شود و در حدود اختیاراتی که از طرف هیأت مدیره به وی تفویض شده، نماینده مؤسسه اعتباری محسوب گردیده و از طرف مؤسسه اعتباری حق امضاء دارد. مدیرعامل مؤسسه اعتباری یک نفر را به عنوان قائم‌مقام و یک یا چند نفر را به عنوان معاون/معاونان مدیرعامل - که قبلاً انتخاب آنان به تأیید هیأت مدیره رسیده باشد- منصوب کرده و می‌تواند برخی از اختیارات خود را به آنان یا سایر کارکنان مؤسسه اعتباری با حق تفویض و توکیل به غیر ولو کراراً تفویض نماید.

ماده ۸۳- انتخاب مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل منوط به تأیید صلاحیت حرفه‌ای آنان توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل مؤسسه اعتباری باید دارای شرایط مقرر در ماده ۶۳ باشند.

وظایف و اختیارات هیأت عامل

ماده ۸۴- هیأت عامل در حدود آن دسته از اختیاراتی که متضمن امور اجرایی بوده و توسط هیأت مدیره به آن تفویض شده، دارای اختیار است؛ از قبیل موارد ذیل:

۸۴-۱- نمایندگی مؤسسه اعتباری در برابر کلیه اشخاص ثالث حقیقی و حقوقی دولتی و غیردولتی از جمله دستگاه‌های دولتی، مؤسسات عمومی غیردولتی، مراجع قضایی، شرکت‌های تجاری و مؤسسات غیرتجاری غیردولتی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی.

۸۴-۲- اقامه هرگونه دعوی حقوقی و کیفری و دفاع از هر دعوی حقوقی و کیفری اقامه‌شده در هر یک از دادگاه‌ها، دادرها، مراجع قضایی یا غیرقضایی اختصاصی یا عمومی و دیوان عدالت اداری از

طرف مؤسسه اعتباری؛ دفاع از مؤسسه اعتباری در مقابل هر دعوای اقامه شده علیه مؤسسه اعتباری چه کیفری و چه حقوقی در هر یک از مراجع قضایی یا غیرقضایی اختصاصی یا عمومی و دیوان عدالت اداری با حق حضور و مراجعه به مقامات انتظامی و انجام کلیه اقدامات مورد نیاز در دادرسی از آغاز تا اتمام آن از جمله حضور در جلسات، اعتراض به رأی، درخواست تجدیدنظر، فرجام، واخواهی و اعاده دادرسی، مصالحه و سازش، استرداد اسناد یا دادخواست یا دعوا، ادعای جعل یا انکار و تردید نسبت به سند طرف مقابل، تعیین جاعل، حق امضای قراردادهای حاوی شرط داوری یا توافقنامه داوری و ارجاع دعوا به داوری و تعیین و گزینش داور منتخب (با حق صلح یا بدون آن)، درخواست اجرای حکم نهایی و قطعی داور، درخواست صدور اجراییه و تعقیب عملیات آن و اخذ موضوع اجراییه و وجوه ایداعی و پیگیری‌های لازم در خصوص آنها، تعیین مصدق و کارشناس، انتخاب و عزل وکیل و نماینده با حق توکیل مکرر، اقرار در ماهیت دعوا، دعاوی ورود و جلب ثالث و دفاع از آن، دعوای متقابل و دفاع در مقابل آن‌ها، قبول یا رد سوگند، تأمین خواسته، تأمین ضرر و زیان ناشی از جرم و امور مشابه دیگر؛

۸۴-۳- ایجاد و تعطیلی شعبه، باجه و یا نمایندگی در ایران یا خارج از ایران در چارچوب ضوابط؛

۸۴-۴- افتتاح هر نوع حساب و استفاده از آن به نام مؤسسه اعتباری نزد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز؛

۸۴-۵- دریافت مطالبات و پرداخت دیون مؤسسه اعتباری؛

۸۴-۶- صدور، ظهرنویسی، قبولی، پرداخت و واخواست اوراق تجارتي؛

۸۴-۷- انعقاد هر نوع قرارداد، تغییر، تبدیل، فسخ و یا اقاله آن در مورد اموال منقول و غیرمنقول که مرتبط با موضوع فعالیت مؤسسه اعتباری باشد و انجام کلیه عملیات و معاملات مذکور در ماده ۳ این اساسنامه و اتخاذ تصمیم در مورد کلیه ایقاعات؛

۸۴-۸- به امانت‌گذاران هر نوع سند، مدرک، وجوه مؤسسه اعتباری یا اوراق بهادار و استرداد آن‌ها؛

۸۴-۹- به رهن‌گذاران اموال مؤسسه اعتباری اعم از منقول و غیرمنقول و فک رهن ولو کراراً؛

۸۴-۱۰- اجاره و استجاره و واگذاری و فسخ اجاره و تقاضای تعدیل اجاره‌بها و دفاع از این نوع تقاضاها در تمام مراحل و مراجع و تخلیه عین مستأجره و تقاضای تجدیدنظر در رأی صادره یا اجرای آن؛

۸۴-۱۱- احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات؛

تبصره- اختیارات هیأت‌عامل در امور اجرایی منحصر به موارد فوق نیست. شرح موارد فوق فقط برای ذکر مثال بوده و به هیچ وجه به اختیارات هیأت‌عامل در امور اجرایی به ترتیب مقرر در صدر ماده خللی وارد نمی‌سازد.

ماده ۸۵- مدت تصدی و جبران خدمات و سایر شرایط استخدامی اعضای هیأت‌عامل و همچنین ترتیبات برگزاری جلسات هیأت‌عامل توسط هیأت‌مدیره تعیین می‌شود.

معاملات اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل با مؤسسه اعتباری

ماده ۸۶- اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری و همچنین مؤسسات و شرکت‌هایی که اعضای هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری شریک یا عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل آن‌ها باشند، نمی‌توانند بدون تصویب هیأت‌مدیره در معاملاتی که با مؤسسه اعتباری یا به حساب مؤسسه اعتباری می‌شود به طور مستقیم یا غیرمستقیم طرف معامله واقع و یا سهام شوند. در صورت تصویب نیز، هیأت‌مدیره مکلف است بازررس مؤسسه اعتباری را از معامله‌ای که اجازه آن داده شده، بلافاصله مطلع نماید و گزارش آن را به اولین مجمع عمومی عادی صاحبان سهام بدهد. بازررس نیز مکلف است ضمن گزارش خاص حاوی جزییات معامله، نظر خود را درباره چنین معامله‌ای به همان مجمع تقدیم کند. عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل ذی‌نفع در معامله در جلسه هیأت‌مدیره و نیز در مجمع عمومی عادی، هنگام اخذ تصمیم نسبت به معامله مذکور، حق رأی نخواهد داشت.

رقابت اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل با مؤسسه اعتباری

ماده ۸۷- اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری نمی‌توانند معاملاتی نظیر معاملات مؤسسه اعتباری که متضمن رقابت با مؤسسه اعتباری باشد انجام دهند. هر مدیری که از مقررات این ماده تخلف کند و تخلف او موجب ضرر و زیان مؤسسه اعتباری گردد، مسئول جبران آن خواهد بود. منظور از ضرر در این ماده اعم است از ورود خسارت یا تفویت منفعت.

بالاتصدی بودن سمت مدیریت‌عامل

ماده ۸۸- در صورتی که به دلیل استعفا، برکناری، فوت یا هر دلیل دیگری، سمت مدیرعاملی مؤسسه اعتباری بالاتصدی شود، هیأت‌مدیره باید ظرف حداکثر یک ماه با رعایت مفاد اساسنامه، شخص دیگری را به این سمت تعیین و جهت تأیید صلاحیت به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران معرفی نماید. تا زمان انتخاب مدیرعامل، قائم‌مقام کلیه وظایف و مسئولیت‌های مدیرعامل را بر عهده خواهد داشت.

صاحبان امضای مجاز

ماده ۸۹- کلیه اوراق، قراردادها و اسناد تعهدآور مؤسسه اعتباری، با دو امضای مجاز معتبر است. دارندگان امضای مجاز و شرایط و نحوه امضای کلیه اوراق، قراردادها و اسناد تعهدآور را هیأت‌مدیره تعیین می‌نماید. اسامی این اشخاص طی صورت‌جلسه‌ای به اداره ثبت شرکت‌ها جهت درج در روزنامه رسمی اعلام می‌گردد.

بخش ششم: بازرسی و حسابرسی

انتخاب بازرسی

ماده ۹۰- مجمع عمومی عادی در هر سال از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار یا سازمان حسابرسی، یک بازرسی اصلی و یک بازرسی علی‌البدل را برای انجام وظایف و مسئولیت‌های

مقرر در قوانین و مقررات مرتبط و همچنین اساسنامه مؤسسه اعتباری، برای مدت یک سال تعیین می‌کند.

ماده ۹۱- مجمع عمومی عادی در هر موقع می‌تواند بازرس را عزل کند به شرط آن که جانشین وی را در همان زمان انتخاب نماید.

ماده ۹۲- مؤسسه اعتباری نمی‌تواند بازرسی را که برای چهار سال متوالی بازرسی آن را بر عهده داشته است، برای سال بعد آن به عنوان بازرس انتخاب نماید.

تبصره- چنانچه سازمان حسابرسی به عنوان بازرس مؤسسه اعتباری تعیین شده باشد، از شمول قاعده فوق مستثنی است.

وظایف بازرس

ماده ۹۳- بازرس علاوه بر مسئولیت‌های قانونی، وظایف و مسئولیت‌های زیر را نیز برعهده دارد:

۹۳-۱- اظهارنظر در خصوص صحت و درستی صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری؛

۹۳-۲- اظهارنظر درباره صحت مطالب و اطلاعاتی که هیأت‌مدیره در اختیار مجمع عمومی قرار می‌دهد و آگاه ساختن مجمع در صورت ارایه اطلاعات خلاف واقع توسط هیأت‌مدیره؛

۹۳-۳- حصول اطمینان از رعایت یکسان حقوق صاحبان سهام در حدود قانون و اساسنامه مؤسسه اعتباری؛

۹۳-۴- ارایه گزارش به مجمع عمومی راجع به رعایت یا عدم رعایت قوانین و مقررات توسط هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل؛

ماده ۹۴- گزارش بازرس باید لااقل ده روز قبل از تشکیل مجمع عمومی عادی جهت مراجعه صاحبان سهام، در مرکز اصلی مؤسسه اعتباری آماده باشد. تصمیماتی که توسط مجمع عمومی راجع به تصویب صورت‌های مالی بدون قرائت گزارش بازرس اتخاذ شود، از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.

تبصره- بازرس موظف است یک نسخه از گزارش مذکور را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز تسلیم نماید.

اختیارات بازرسی

ماده ۹۵- بازرسی می‌تواند در هر موقع هرگونه رسیدگی و بازرسی لازم را انجام داده و اسناد و مدارک و اطلاعات مربوط به مؤسسه اعتباری را مطالبه کرده و مورد رسیدگی قرار دهد.

ماده ۹۶- بازرسی می‌تواند به مسئولیت خود در انجام وظایفی که برعهده دارد، از نظر کارشناسان استفاده کند، به شرط آن که آن‌ها را قبلاً به مؤسسه اعتباری معرفی کرده باشد. این کارشناسان در مواردی که بازرسی تعیین می‌کند، مانند خود بازرسی، حق هرگونه تحقیق و رسیدگی را خواهند داشت.

جبران خدمات بازرسی

ماده ۹۷- جبران خدمات بازرسی توسط مجمع عمومی عادی تعیین می‌گردد. بازرسی و افراد تحت تکفل وی حق ندارند وجه، دارایی و امتیازات دیگری غیر از آنچه به تصویب مجمع عمومی رسیده، از مؤسسه اعتباری دریافت دارند.

معاملات بازرسی با مؤسسه اعتباری

ماده ۹۸- بازرسی نمی‌تواند در معاملاتی که با مؤسسه اعتباری یا به حساب مؤسسه اعتباری انجام می‌گیرد به طور مستقیم یا غیرمستقیم ذی‌نفع شود.

انتخاب حسابرسی

ماده ۹۹- مجمع عمومی عادی در هر سال از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و یا سازمان حسابرسی، یک حسابرس را برای حسابرسی صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری برای مدت یک سال تعیین می‌کند.

وظایف حسابرسی

ماده ۱۰۰- حسابرس علاوه بر مسئولیت‌های قانونی، موظف است در خصوص صحت و درستی صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری از حیث رعایت الزامات مقرر در استانداردهای حسابداری ایران و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر ضوابط مربوط، اظهار نظر نماید.

ماده ۱۰۱- حسابرس باید یک نسخه از گزارش حسابرسی مؤسسه اعتباری را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارایه دهد. همچنین حسابرس موظف است حسب مورد بنا به درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش‌های ویژه در خصوص عملکرد مؤسسه اعتباری از حیث رعایت مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را تهیه و به آن مؤسسه اعتباری تسلیم نماید. جبران خدمات حسابرس در خصوص گزارش‌های مورد درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر عهده مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۱۰۲- مؤسسه اعتباری نمی‌تواند حسابرسی را که برای چهار سال متوالی حسابرسی آن را بر عهده داشته است، برای سال بعد آن به عنوان حسابرس انتخاب نماید.

تبصره- چنانچه سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مؤسسه اعتباری تعیین شده باشد، از شمول قاعده فوق مستثنی است.

بخش هفتم: سال مالی و صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری

سال مالی

ماده ۱۰۳- سال مالی مؤسسه اعتباری از روز اول فروردین‌ماه هر سال آغاز می‌شود و در روز آخر اسفندماه همان سال به پایان می‌رسد. اولین سال مالی مؤسسه اعتباری استثنائاً از تاریخ ثبت آن در مرجع ثبت شرکت‌ها آغاز شده و روز آخر اسفندماه همان سال خاتمه می‌یابد.

صورت‌های مالی سالانه

ماده ۱۰۴- صورت‌های مالی سالانه مؤسسه اعتباری باید توسط مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و یا سازمان حسابرسی، حسابرسی شود.

ماده ۱۰۵- هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری باید حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از انقضای هر سال مالی، صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری را به ضمیمه گزارشی درباره فعالیت و وضع عمومی مؤسسه اعتباری طی سال مالی مزبور تنظیم نموده و در اختیار بازرس قرار دهد. اسناد مذکور در این ماده باید اقلأً بیست روز قبل از تاریخ مجمع عمومی عادی سالانه در اختیار بازرس گذاشته شود تا پس از رسیدگی، به انضمام گزارش بازرس، جهت تصویب به مجمع عمومی صاحبان سهام تقدیم گردد.

حق مراجعه صاحبان سهام

ماده ۱۰۶- از پانزده روز قبل از انعقاد مجمع عمومی سالانه، هر صاحب سهام می‌تواند به مرکز اصلی مؤسسه اعتباری مراجعه کرده و رونوشت صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری را دریافت دارد.

مفاساحساب

ماده ۱۰۷- تصویب صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری در هر دوره توسط مجمع عمومی، به منزله مفاساحساب هیأت‌مدیره برای همان دوره مالی خواهد بود.

اندوخته قانونی، احتیاطی و اختیاری

ماده ۱۰۸- هر سال بخشی از سود ویژه مؤسسه اعتباری که نباید از ۱۵ درصد آن کمتر و از ۲۰ درصد بیشتر باشد، مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان اندوخته قانونی نگهداری می‌شود. اندوخته قانونی پس از آن که به میزان سرمایه رسید، اختیاری است. همچنین در هر سال بخشی از سود ویژه به میزانی که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌نماید، به عنوان اندوخته احتیاطی نگهداری می‌شود.

ماده ۱۰۹- هیأت‌مدیره می‌تواند با موافقت مجمع عمومی عادی، قسمتی از سود ویژه هر سال را به سایر اندوخته‌ها اختصاص دهد.

سود قابل تقسیم

ماده ۱۱۰- تقسیم سود و اندوخته‌های اختیاری بین صاحبان سهام، فقط پس از تصویب مجمع عمومی عادی جایز خواهد بود. در صورت وجود سود، تقسیم حداقل ۱۰ درصد از سود ویژه بین صاحبان سهام الزامی است.

پرداخت سود به صاحبان سهام

ماده ۱۱۱- پرداخت سود به صاحبان سهام باید ظرف حداکثر مدت چهار ماه پس از تصویب مجمع عمومی عادی انجام پذیرد.

بخش هشتم: مقررات لازم‌الرعایه

ماده ۱۱۲- مؤسسه اعتباری عضو صندوق ضمانت سپرده‌ها بوده و تابع کلیه شرایط و ضوابط آن می‌باشد.

ماده ۱۱۳- اعطای تسهیلات به اشخاص مرتبط با مؤسسه اعتباری که مصادیق آن توسط شورای پول و اعتبار تعیین شده است و قبول تعهدات به نفع آن‌ها تا سه سال پس از شروع فعالیت مؤسسه اعتباری ممنوع بوده و پس از آن صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز است.

ماده ۱۱۴- اعطای تسهیلات به ذی‌نفع واحد و قبول تعهدات به نفع وی، صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز است.

ماده ۱۱۵- در صورتی که بنا به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری از حد مقرر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر شود، صرفاً ۱۰ درصد سود ویژه سالانه مؤسسه اعتباری قابل تقسیم بوده و مابقی سود قابل تقسیم در همان سال مالی و سال‌های مالی آتی تا زمان رسیدن نسبت مذکور به حد مقرر، به عنوان «اندوخته کفایت سرمایه» منظور می‌گردد.

تقسیم اندوخته کفایت سرمایه در صورتی مجاز است که نسبت کفایت سرمایه از حد مقرر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر نشود.

ماده ۱۱۶- چنانچه نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری از ۵۰ درصد حد مقرر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر شود، هیأت مدیره موظف است بلافاصله مجمع عمومی فوق العاده صاحبان سهام را دعوت نماید تا در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم شود:

۳- افزایش سرمایه؛

۴- تسلیم تقاضای انحلال به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ماده ۱۱۷- مؤسسه اعتباری نمی تواند سهام خود را که متعلق به سهامداران آن است، برای تضمین تسهیلات اعطایی و یا تعهدات ایجادشده به عنوان وثیقه بپذیرد.

ماده ۱۱۸- مؤسسه اعتباری باید متناسب با هر یک از طبقات دارایی های خود، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ذخیره کافی اختصاص دهد.

ماده ۱۱۹- مؤسسه اعتباری همواره بخشی از دارایی های خود را در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به صورت دارایی های آنی نگهداری می نماید.

ماده ۱۲۰- طراحی و پیاده سازی نظام جامعی از مدیریت ریسک در مؤسسه اعتباری در چارچوب حداقل الزامات تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، الزامی است.

ماده ۱۲۱- طراحی و پیاده سازی نظام کنترل های داخلی و حاکمیت شرکتی در مؤسسه اعتباری، مطابق با حداقل الزامات تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، الزامی است.

ماده ۱۲۲- مؤسسه اعتباری ملزم به رعایت قانون مبارزه با پولشویی و آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط با آن بوده و در اجرای آن، واحد سازمانی مستقلی را برای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم ایجاد می نماید.

ماده ۱۲۳- مؤسسه اعتباری اطلاعات مربوط به صورت‌های مالی، مدیریت ریسک، حاکمیت شرکتی و همچنین گزارش عملکرد هیأت‌مدیره و رویدادهای با اهمیت طی دوره مالی را مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، برای عموم منتشر می‌نماید.

ماده ۱۲۴- مؤسسه اعتباری، اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر خود را مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نگهداری و امحاء می‌نماید.

ماده ۱۲۵- ایجاد یا تعطیلی شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسه اعتباری در داخل یا خارج کشور، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، امکان‌پذیر است.

ماده ۱۲۶- خرید و فروش اموال توسط مؤسسه اعتباری صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز می‌باشد.

ماده ۱۲۷- مؤسسه اعتباری بر اساس ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عملیات حسابداری، دفترداری و تهیه و تنظیم صورت‌های مالی خود را انجام می‌دهد.

ماده ۱۲۸- اعطای تسهیلات به اشخاص و قبول تعهدات به نفع آن‌ها، منوط به اعتبارسنجی اشخاص مذکور مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۱۲۹- مؤسسه اعتباری متناسب با میزان سپرده‌های دریافتی (اعم از ریالی و ارزی)، باید سپرده قانونی به میزان ابلاغی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نزد آن بانک تودیع نماید.

ماده ۱۳۰- مؤسسه اعتباری نرخ کارمزدها را در چارچوب ضوابط ابلاغی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌نماید.

ماده ۱۳۱- مؤسسه اعتباری سامانه جامع اطلاعات مشتریان را به گونه‌ای ایجاد می‌نماید که قادر باشد هرگونه اطلاعات و آمار مورد نیاز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعم از مالی یا غیرمالی را به صورت ادواری یا موردی و همچنین انفرادی یا تلفیقی در اختیار آن مؤسسه اعتباری گذارد.

ماده ۱۳۲- سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری به حساب خود در سهام و سایر اوراق بهادار منتشره توسط سایر اشخاص صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز می‌باشد.

ماده ۱۳۳- منافع حاصل از تسهیلات اعطایی مؤسسه اعتباری، براساس قرارداد منعقد، متناسب با نوع، مدت و مبالغ سپرده‌های سرمایه‌گذاری و رعایت سهم منابع مؤسسه اعتباری به نسبت مدت و مبلغ در کل وجوه بکار گرفته شده در اعطای تسهیلات، پس از کسر حق‌الوکاله مؤسسه اعتباری، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و تقسیم می‌شود.

ماده ۱۳۴- اعطای تسهیلات و یا قبول تعهدات توسط مؤسسه اعتباری، منوط به اخذ تأمین کافی می‌باشد.

ماده ۱۳۵- اعطای تسهیلات و یا قبول تعهدات به/برای متقاضیان دارای سابقه بدهی غیرجاری به بانک‌ها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شرکت‌های لیزینگ و تعاونی‌های اعتبار و یا اشخاص دارای چک برگشتی رفع سوءاثر نشده در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ممنوع است.

ماده ۱۳۶- مؤسسه اعتباری در مقابل خساراتی که در اثر عملیات آن متوجه مشتریان می‌شود، مسئول و متعهد جبران می‌باشد. اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و سایر اعضای هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری نیز مسئول خساراتی می‌باشند که به علت تخلف هر یک از آن‌ها، از قوانین و مقررات موضوعه و یا اساسنامه مؤسسه اعتباری به صاحبان سهام و یا مشتریان وارد می‌شود.

ماده ۱۳۷- انجام عملیات بانکی با مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی صرفاً با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در چارچوب ضوابط مربوط مجاز است.

ماده ۱۳۸- نگهداری حساب‌های وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و وابسته به دولت، شرکت‌های دولتی، شهرداری‌ها و همچنین مؤسساتی که بیش از نصف سرمایه آن‌ها متعلق به وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و وابسته به دولت، شرکت‌های دولتی و یا شهرداری‌ها می‌باشد و انجام کلیه عملیات بانکی آن‌ها در داخل یا خارج از کشور، با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در چارچوب ضوابط مربوط امکان‌پذیر است.

بخش نهم: ادغام، انحلال و تصفیه

ادغام

ماده ۱۳۹- ادغام مؤسسه اعتباری با بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری غیربانکی دیگر به شکل یک‌جانبه (بقاء بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی پذیرنده ادغام و محو شخصیت حقوقی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ادغام شونده) و یا دو یا چندجانبه (محو شخصیت حقوقی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ادغام‌شونده و ایجاد یک بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی جدید)، در چارچوب قوانین و مقررات مربوط و با موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت ضوابط سازمان بورس و اوراق بهادار در این خصوص، پس از تصویب آن در مجمع عمومی فوق‌العاده تمامی مؤسسات مشمول ادغام، امکان پذیر می‌باشد.

ماده ۱۴۰- در صورت ادغام، کلیه حقوق و تعهدات، دارایی‌ها، دیون و مطالبات مؤسسه اعتباری، به بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی پذیرنده ادغام یا بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی جدید منتقل می‌شود.

انحلال اختیاری مؤسسه اعتباری

ماده ۱۴۱- انحلال اختیاری مؤسسه اعتباری صرفاً پس از انجام تشریفات ذیل امکان‌پذیر است:

۵- تسلیم گزارش هیأت‌مدیره در خصوص انحلال مؤسسه اعتباری به بازرس؛ گزارش مزبور باید متضمن دلایل و عواملی باشد که اعضای هیأت‌مدیره به استناد آن، پیشنهاد انحلال مؤسسه اعتباری را ارائه نموده‌اند.

۶- اظهارنظر بازرس در خصوص گزارش هیأت‌مدیره؛ تصمیم‌گیری در خصوص گزارش مذکور بدون قرائت گزارش بازرس در مجمع امکان‌پذیر نمی‌باشد.

۷- تصویب در مجمع عمومی فوق‌العاده؛ جلسه مجمع عمومی فوق‌العاده با موضوع انحلال اختیاری مؤسسه اعتباری، با حضور حداقل ۷۵ درصد از دارندگان سهام رسمیت می‌یابد.

۸- تسلیم مصوبه مجمع عمومی فوق‌العاده به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای طی مراحل قانونی.

انحلال قهری مؤسسه اعتباری

ماده ۱۴۲- هرگاه اجازه تأسیس مؤسسه اعتباری توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران لغو شود، بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده برای تصویب انحلال مؤسسه اعتباری برگزار می‌شود و صورت جلسه مربوطه به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای انجام سایر اقدامات مربوط به انحلال و تصفیه تسلیم می‌گردد.

ماده ۱۴۳- مؤسسه اعتباری از تاریخ الغای اجازه تأسیس تا خاتمه تصفیه و آگهی ختم عمل، طبق دستور بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران عمل می‌نماید.

ماده ۱۴۴- چنانچه بنا به هر دلیلی طی ۴ ماه پس از الغای اجازه تأسیس مؤسسه اعتباری، مجمع عمومی فوق‌العاده نسبت به انحلال مؤسسه اعتباری اقدام ننماید، شورای پول و اعتبار تمامی اختیارات و وظایف مجمع عمومی صاحبان سهام مؤسسه اعتباری را تا خاتمه امر تصفیه و آگهی ختم عمل اعمال نموده و انجام می‌دهد.

تصفیه

ماده ۱۴۵- هرگاه مؤسسه اعتباری پس از انجام تشریفات قانونی مربوطه منحل گردد، مدیران تصفیه مؤسسه اعتباری منحل به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تأیید شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود. تمامی مراحل تصفیه مؤسسه اعتباری مطابق با قانون پولی و بانکی کشور و قوانین و مقررات مربوط انجام می‌شود.

بخش دهم: سایر موارد

موضوعات پیش‌بینی نشده

ماده ۱۴۶- مواردی که در این اساسنامه پیش‌بینی نشده است، مشمول مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، قانون مبارزه با پولشویی، مصوبات شورای پول و اعتبار، دستورات و

بخشنامه‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مقررات ابلاغ شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط خواهد بود.

ماده ۱۴۷- ثبت این اساسنامه در مراجع ثبتی و هرگونه تغییر در مفاد آن، منوط به تصویب قبلی آن در شورای پول و اعتبار و اطلاع رسانی به سازمان بورس و اوراق بهادار می‌باشد.

این اساسنامه، مشتمل بر ۱۴۷ ماده و ۲۰ تبصره در تاریخ به تصویب مجمع عمومی فوق‌العاده و در تاریخ به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده است.

منشی

نظار

رئیس مجمع

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۲۷۴۲۸ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۱۸ موضوع ابلاغ دستورالعمل اجرایی ناظر بر تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال واحدهای بانکی برون مرزی در مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک و مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی، عسکریه و نور ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، همانگونه که مستحضرنند در حال حاضر یکی از اولویت‌ها و ضروریات نظام اقتصادی کشور برای نیل به اهداف و مقاصد توسعه‌ای کشور، جلب و جذب سرمایه‌های خارجی می‌باشد. بدون تردید مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور می‌توانند ایفاگر نقش و کارکردی مؤثر و راهبردی در این خصوص باشند. شاید به همین دلیل نیز بوده که یکی از رؤس و محورهای مهم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری مدظله‌العالی، به توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج معطوف شده است. لیکن توسعه مناطق آزاد و امکان نقش‌آفرینی اثرگذار و فعال آن مناطق، مستلزم تمهید شرایطی است که از جمله آن وجود مقرراتی جامع و متناسب با مقتضیات و شرایط روز در زمینه‌های گوناگون و به ویژه در خصوص امور پولی و بانکی است. بر همین اساس، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران همگام با تدابیر و توفیقات اخیر دولت محترم در حوزه تعاملات بین‌المللی، دستورالعمل ناظر بر واحدهای بانکی برون مرزی در مناطق آزاد را در چارچوب قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران و آیین‌نامه اجرایی مربوط مصوب هیأت محترم وزیران، تدوین و برای تصویب نهایی به شورای محترم پول و اعتبار تقدیم نمود. همچنان که استحضار دارند، بانکداری برون مرزی به انجام عملیات بانکی منحصراً با پولی غیر از ریال ایران اطلاق می‌شود که از طریق واحد بانکی مستقل یا ایجاد شعبه قابل انجام است. دستورالعمل مذکور در یک‌هزار و دویست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۵/۶ شورای پول و اعتبار مطرح و مورد تصویب قرار گرفت که به پیوست نسخه‌ای از آن جهت استحضار و صدور دستور مقتضی ایفاد می‌شود.

امید است مقررات یاد شده زمینه مناسبی را برای جلب سرمایه‌گذاری خارجی و به تبع آن، ارتقاء و توسعه

مناطق آزاد کشور فراهم سازد. انشاء.../۲۴۶۷۱۳۵/ و

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمد خدایاری

۳۸۳۱-۲

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی ناظر بر تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال واحدهای بانکی

برون مرزی در مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی

« دستورالعمل اجرایی ناظر بر تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال واحدهای بانکی

برون مرزی در مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران»

شورای پول و اعتبار در چارچوب قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۷۲ و اصلاحیه‌های پس از آن و به استناد ماده ۳۵ آیین‌نامه اجرایی عملیات پولی و بانکی در مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۷۸ هیأت وزیران و اصلاحات و الحاقات بعدی آن، « دستورالعمل اجرایی ناظر بر تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال واحدهای بانکی برون مرزی در مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران » را که از این پس به اختصار دستورالعمل نامیده می‌شود، به شرح ذیل تصویب نمود:

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، عناوین ذیل به جای عبارتهای مربوط بکار می‌روند:

۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۱- **سازمان:** سازمان هر یک از مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران؛

۳-۱- **منطقه:** هر یک از مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران؛

۴-۱- **دبیرخانه:** دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی؛

۵-۱- **مؤسسه اعتباری خارجی:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که در خارج از ایران تأسیس شده و تحت نظارت مرجع نظارت بانکی کشور متبوع خویش به عملیات بانکی اشتغال دارد و متقاضی ایجاد واحد بانکی برون مرزی در منطقه می‌باشد.

۶-۱- **واحد بانکی برون مرزی:** مشتمل بر مؤسسه اعتباری برون مرزی و شعبه برون مرزی می‌باشد.

۷-۱- **مؤسسه اعتباری برون مرزی:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی است که با مجوز بانک مرکزی در منطقه تأسیس شده و در چارچوب این دستورالعمل به بانکداری برون مرزی اشتغال دارد.

۸-۱- **شعبه برون مرزی:** واحد عملیاتی از مؤسسه اعتباری خارجی است که با مجوز بانک مرکزی و در چارچوب این دستورالعمل به بانکداری برون مرزی در منطقه اشتغال دارد.

۹-۱- **بانکداری برون مرزی:** انجام عملیات بانکی منحصراً با پولی غیر از ریال ایران؛

۱۰-۱- **سمت مدیریتی:** مشتمل بر عضو هیأت مدیره، مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل، رییس و معاون رییس شعبه برون‌مرزی می‌باشد.

۱۱-۱- **اشخاص مقیم:** مشتمل بر: الف- اتباع ایرانی که در قلمرو تحت حاکمیت جمهوری اسلامی ایران سکونت دارند. ب- اتباع غیرایرانی که دارای پروانه اقامت در ایران می‌باشند. ج- اشخاص حقوقی که در ایران به ثبت رسیده باشد.

۱۲-۱- **اشخاص حقوقی خارجی:** اشخاص حقوقی که در خارج از ایران به ثبت رسیده‌اند.

۱۳-۱- **سرمایه اعطایی:** وجوهی که مؤسسه اعتباری خارجی برای شروع فعالیت شعبه برون‌مرزی در منطقه، به عنوان سرمایه به آن تخصیص داده و پرداخت می‌نماید.

۱۴-۱- **مرجع نظارتی:** مقام مسئول ناظر بر مؤسسات اعتباری در کشور متبوع مؤسسه اعتباری خارجی؛

فصل دوم - شرایط ایجاد واحد بانکی برون‌مرزی

ماده ۲- ایجاد واحد بانکی برون‌مرزی و اشتغال به بانکداری برون‌مرزی در منطقه منوط به تسلیم تقاضا به سازمان توسط متقاضی، موافقت سازمان با آن تقاضا و صدور مجوز توسط بانک مرکزی و ثبت واحد بانکی مزبور در منطقه می‌باشد.

ماده ۳- صرفاً تقاضاهایی در خصوص واحد بانکی برون‌مرزی توسط بانک مرکزی قابل رسیدگی خواهد بود که به پیشنهاد سازمان و از طریق دبیرخانه به بانک مرکزی ارایه شود.

ماده ۴- تأسیس مؤسسه اعتباری برون‌مرزی در منطقه در قالب شرکت سهامی عام یا خاص با سهام بانام امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۵- اساسنامه مؤسسه اعتباری برون‌مرزی و هرگونه تغییرات بعدی آن باید پس از پیشنهاد سازمان به تصویب شورای پول و اعتبار برسد.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری برون‌مرزی که در منطقه به ثبت برسد و مرکز اصلی آن در همان منطقه باشد، مؤسسه اعتباری برون‌مرزی ایرانی محسوب می‌شود.

ماده ۷- تملک سهام مؤسسه اعتباری برون‌مرزی توسط اشخاص خارجی در زمان تأسیس و یا فعالیت آن موکول به موافقت بانک مرکزی خواهد بود.

ماده ۸- تملک بیش از ده درصد سهام مؤسسه اعتباری برون‌مرزی توسط اشخاص، منوط به موافقت بانک مرکزی، امکان‌پذیر است.

ماده ۹- ایجاد شعبه برون مرزی در منطقه، صرفاً توسط مؤسسه اعتباری خارجی امکان پذیر است.

فصل سوم - سرمایه مورد نیاز برای ایجاد و فعالیت واحد بانکی برون مرزی

ماده ۱۰- حداقل سرمایه و سرمایه اعطایی مورد نیاز برای ایجاد واحد بانکی برون مرزی در منطقه به شرح زیر می باشد:

۱-۱۰- بانک: حداقل ۲۵ میلیون (۲۵,۰۰۰,۰۰۰) یورو یا معادل آن به سایر ارزهای معتبر مورد قبول بانک مرکزی؛

۲-۱۰- مؤسسه اعتباری غیربانکی: حداقل ۱۵ میلیون (۱۵,۰۰۰,۰۰۰) یورو یا معادل آن به سایر ارزهای معتبر مورد قبول بانک مرکزی؛

۳-۱۰- شعبه مؤسسه اعتباری خارجی: حداقل ۵ میلیون (۵,۰۰۰,۰۰۰) یورو یا معادل آن به سایر ارزهای معتبر مورد قبول بانک مرکزی؛

تبصره ۱- صدور مجوز توسط بانک مرکزی منوط به تودیع کامل سرمایه به ارز نزد آن بانک خواهد بود.

تبصره ۲- در مورد شعبه برون مرزی، خروج سرمایه اعطایی فقط در زمان تعطیلی شعبه امکان پذیر می باشد.

تبصره ۳- حداقل سرمایه تعیین شده واحد بانکی برون مرزی بنا به تشخیص بانک مرکزی قابل تجدیدنظر خواهد بود. در هر حال، حداقل سرمایه واحد بانکی برون مرزی نباید از ارقام تعیین شده در آیین نامه اجرایی عملیات پولی و بانکی در مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۸/۰۹/۰۹ هیأت وزیران، کمتر باشد.

فصل چهارم - مقررات ناظر بر فعالیت واحد بانکی برون مرزی

ماده ۱۱- واحد بانکی برون مرزی مجاز به انجام عملیات و معاملات به ریال ایران نمی باشد و باید معاملات و عملیات خود را منحصراً به پول های خارجی انجام دهد.

ماده ۱۲- اخذ سپرده و اعطا/ایجاد تسهیلات و اعتبار توسط واحد بانکی برون مرزی در چارچوب رویه های بانکداری بین المللی انجام می شود.

ماده ۱۳- اخذ سپرده از اشخاص اعم از مقیم یا غیرمقیم توسط واحد بانکی برون مرزی مجاز می باشد.

تبصره - اخذ سپرده از اشخاص مقیم صرفاً به صورت حواله ای و از محل ارز متعلق به اشخاص مزبور، امکان پذیر است.

- ماده ۱۴-** حداقل مبلغ سپرده‌پذیری از اشخاص، پنجاه هزار یورو یا معادل آن به سایر ارزهای معتبر می‌باشد.
- ماده ۱۵-** افتتاح حساب سپرده جاری یا هر گونه حساب مشابه که امکان برداشت از آن از طریق چک فراهم باشد، توسط واحد بانکی برون مرزی ممنوع است.
- ماده ۱۶-** اعطا/ایجاد تسهیلات و اعتبار به اشخاص اعم از مقیم و غیرمقیم توسط واحد بانکی برون مرزی مجاز است.
- ماده ۱۷-** واحد بانکی برون مرزی موظف است شرح کاملی از زمینه فعالیت، محصولات و خدمات بانکی قابل ارائه، بازار هدف، نرخ‌های سود و کارمزدها، تضمین سپرده‌ها و نظایر آن را به طور شفاف برای عموم اطلاع‌رسانی نماید.
- ماده ۱۸-** واحد بانکی برون مرزی مکلف است عبارت "برون مرزی" را همواره پس از نام خود بکار برد.
- ماده ۱۹-** واحد بانکی برون مرزی می‌تواند در چارچوب رویه‌ها و استانداردهای بانکی بین‌المللی و در چارچوب اساسنامه و اجازه‌نامه دریافتی خود به انواع عملیات و خدمات بانکی به ارز مبادرت ورزد.
- ماده ۲۰-** واحد بانکی برون مرزی باید معادل پنج درصد سپرده‌های دریافتی را به نوع ارزی که بانک مرکزی تعیین می‌کند، به عنوان سپرده قانونی نزد آن بانک تودیع نماید.
- تبصره -** بانک مرکزی مجاز است به تشخیص خود نسبت به سپرده‌های قانونی تودیع شده به ارز، سود ارزی متناسب با بازارهای بین‌المللی به واحد بانکی برون مرزی پرداخت نماید.
- ماده ۲۱-** نرخ سود سپرده‌ها، تسهیلات و کارمزد انواع خدمات بانکی واحد بانکی برون مرزی و همچنین نرخ خرید و فروش ارز بر اساس شرایط عرضه و تقاضا در بازار، تعیین می‌شود.
- ماده ۲۲-** نقل و انتقال کلیه ارزها از خارج از کشور به منطقه و از هر منطقه به سایر مناطق و خارج از کشور توسط واحد بانکی برون مرزی آزاد است.
- ماده ۲۳-** نقل و انتقال ارز به هر شکلی از منطقه به سایر نقاط کشور و بالعکس توسط واحد بانکی برون مرزی تابع ضوابط و مقررات ارزی کشور خواهد بود.
- ماده ۲۴-** واحد بانکی برون مرزی باید در تابلوی خود عبارت "با مجوز رسمی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" را ذکر نموده و در تمامی سربرگ‌های خود، شماره و تاریخ اجازه‌نامه فعالیت خود را درج نماید.
- ماده ۲۵-** ساعت کار واحد بانکی برون مرزی توسط سازمان تعیین می‌گردد.

فصل پنجم - نظارت بر واحد بانکی برون مرزی

ماده ۲۶- واحد بانکی برون‌مرزی موظف به رعایت تمامی قوانین و مقررات پولی و بانکی ناظر بر مناطق آزاد، مفاد اساسنامه مصوب و بخشنامه‌ها و دستورهای بانک مرکزی که در چارچوب قوانین و مقررات صادر می‌شود، می‌باشد.

ماده ۲۷- تشخیص موارد تخلف از مفاد این دستورالعمل و سایر قوانین و مقررات پولی و بانکی با بانک مرکزی است. با متخلفین مطابق قوانین و مقررات از جمله اعمال موارد ذیل رفتار می‌شود.

۱-۲۷ - اخطار کتبی؛

۲-۲۷ - دستور کتبی برای توقف و یا رفع موارد تخلف و انجام اقدامات اصلاحی در چارچوب برنامه زمانی مورد تأیید بانک مرکزی؛

۳-۲۷ - دستور تهیه صورت‌های مالی در مقاطع زمانی مورد نظر بانک مرکزی و تهیه گزارش حسابرسی؛

۴-۲۷ - تشدید الزامات احتیاطی؛

۵-۲۷ - سلب صلاحیت حرفه‌ای دارندگان سمت مدیریتی در واحد بانکی برون‌مرزی؛

۶-۲۷ - ممنوع کردن یا ایجاد محدودیت برای واحد بانکی برون‌مرزی در انجام بعضی از فعالیت‌ها و عملیات بانکی؛

۷-۲۷ - انتصاب مدیر موقت یا ناظر مقیم برای حصول اطمینان از حسن اجرای اقدامات اصلاحی مقرر از سوی بانک مرکزی؛

۸-۲۷ - لغو اجازه‌نامه تأسیس؛

تبصره ۱- بانک مرکزی می‌تواند برحسب میزان اهمیت تخلف و دفعات تکرار، یک یا چند مورد از اقدامات نظارتی فوق را پس از طی مراحل قانونی به مورد اجرا گذارد.

تبصره ۲- در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای دارندگان سمت مدیریتی در واحد بانکی برون‌مرزی، فرد ذی‌ربط عزل شده تلقی می‌گردد. ادامه تصدی این افراد در حکم دخل و تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

تبصره ۳- حقوق و مزایای مدیر موقت یا ناظر مقیم، با نظر بانک مرکزی تعیین و توسط واحد بانکی برون‌مرزی پرداخت خواهد شد.

تبصره ۴- حیطه وظایف و مسئولیت‌ها و اختیارات مدیر موقت و ناظر مقیم، توسط بانک مرکزی تعیین خواهد شد.

تبصره ۵- واحد بانکی برون مرزی که اجازه‌نامه تأسیس آن لغو می‌شود، از تاریخ الغاء اجازه تأسیس، منحل شده و تا خاتمه تصفیه و آگهی آن، طبق دستور بانک مرکزی عمل می‌نماید.

فصل ششم - سایر

ماده ۱- واحد بانکی برون مرزی در مواردی که در این دستورالعمل ذکر نشده است از جمله در خصوص مقولاتی چون انحلال، ورشکستگی و تصفیه، تابع قوانین و مقررات جاری از جمله قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور، قانون تجارت، قانون مبارزه با پولشویی، قانون برنامه‌های پنج‌ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه اجرایی عملیات پولی و بانکی در مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی، دستورالعمل اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی شعب بانک‌های خارجی در ایران و سایر قوانین و مقررات مربوط و همچنین اساسنامه مصوب خود می‌باشد. کلیه مقررات و مصوبات قبلی شورای پول و اعتبار ناظر بر بانکداری برون مرزی مغایر با این دستورالعمل، از تاریخ اجرای این دستورالعمل ملغی‌الأثر می‌شود.

"دستورالعمل اجرایی ناظر بر تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال واحدهای بانکی برون مرزی در مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران" درماده و تبصره در جلسه مورخ به تصویب شورای پول و اعتبار رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا است.

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۲۸۸۰۹ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۱۹ موضوع ابلاغ آیین‌نامه اجرایی بند «پ» ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم تمامی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و شرکت دولتی پست بانک ارسال

می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند؛ هیأت محترم وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۴/۱۰ در اجرای تکلیف قانونی مقرر در بند «پ» ماده ۱۷ «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، «آیین‌نامه اجرایی بند «پ» ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» را مورد تصویب قرار داد که نسخه‌ای از آن به پیوست ایفاد می‌گردد. لذا خواهشمند است دستور فرمایند ضمن اهتمام و توجه کافی به مفاد آیین‌نامه فوق‌الذکر، در اجرای تکلیف مندرج در ماده (۲) آن که مقرر می‌دارد «بانک‌ها و مؤسسات اعتباری موظفند فهرست املاک غیرمنقول را به تفکیک مازاد و غیر مازاد با مشخصات ثبتی و نشانی کامل و ارزش دفتری و اطلاعات سهام تحت تملک خود را به تفکیک فعالیت‌های بانکی و غیربانکی که به تأیید حسابرس و بازرس قانونی خود رسیده باشد، حداکثر تا پایان سال ۱۳۹۴ و در سال‌های مالی بعد حداکثر یک ماه پس از انقضای سال مالی به بانک مرکزی اعلام نماید»، دستور فرمایند اقدامات لازم معمول و مستندات اشاره شده به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی ارسال گردد. ۴/۲۴۶۶۶۰۴/ف

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

۵۳۱۰۱ ات ۵۲۰۹۸ هـ

شماره.....

تاریخ: ۱۳۹۴/۴/۲۹

بسمه تعالی
"یا صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت امور اقتصادی و دارایی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
سازمان امور مالیاتی کشور

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۴/۱۰ به پیشنهاد مشترک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان امور مالیاتی کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و بند (پ) ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور - مصوب ۱۳۹۴ - آیین‌نامه اجرایی بند یاد شده را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی بند (پ) ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور

- ماده ۱-** در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:
- الف- قانون:** قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور - مصوب ۱۳۹۴ -.
- ب- بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- ج- سازمان:** سازمان امور مالیاتی کشور
- د- املاک غیر منقول مازاد:** زمین، مستغلات، سرقفلی و اموال مشابه به تشخیص شورای پول و اعتبار و بانک مرکزی.
- ه- عایدی املاک غیر منقول مازاد:** مابه‌التفاوت قیمت بازار املاک غیر منقول مازاد در ابتدا و انتهای سال مالی.
- ماده ۲-** بانک‌ها و موسسات اعتباری موظفند فهرست املاک غیر منقول را به تفکیک مازاد و غیر مازاد با مشخصات ثبتی و نشانی کامل و ارزش دفتری و اطلاعات سهام تحت تملک خود را به تفکیک فعالیت‌های بانکی و غیر بانکی که به تایید حسابرس و بازرس قانونی خود رسیده باشد، حداکثر تا پایان سال ۱۳۹۴ و در سال‌های مالی بعد حداکثر یک ماه پس از انقضای سال مالی به بانک مرکزی اعلام کنند.
- تبصره-** بانک مرکزی پس از دریافت اطلاعات از بانکها و موسسات اعتباری، مشخصات ثبتی و نشانی کامل املاک غیر منقول مازاد و همچنین سهام تحت تملک بانکها و موسسه اعتباری در بنگاه‌هایی که فعالیت غیر بانکی انجام می‌دهند، به استثنای موارد مقرر در تبصره (۱) ماده (۱۷) قانون، حداکثر تا دو ماه پس از پایان سال مالی بانک یا موسسه اعتباری به سازمان و اشخاص مزبور ارسال کند.

۵۴۱۰۱ / ۵۲۰۹۸ هـ

شماره
تاریخ ۱۳۹۴ / ۴ / ۲۹

جمهوری اسلامی ایران
رییس‌جمهور
تصویب نامه هیات وزیران

ماده ۳- ارزیابی قیمت بازار املاک مازاد موضوع این آیین نامه توسط کارشناس یا کارشناسان رسمی معرفی شده توسط سازمان انجام می‌گیرد و هزینه کارشناسی به عهده بانک یا موسسه اعتباری مربوط است.
تبصره- قیمت بازار برای پایان دوره مالی هر یک از املاک مازاد در صورتی که املاک مذکور در فهرست مازاد سال بعد نیز باشد به عنوان ارزش بازار، ابتدای دوره بعدی منظور خواهد شد.
ماده ۴- بانکها و موسسات اعتباری موظفند مالیات متعلق را با رعایت این آیین‌نامه حداکثر تا چهار ماه پس از پایان سال مالی به حساب تعیین شده سازمان واریز کنند.
ماده ۵- در صورت عدم رعایت مقررات مربوط در پرداخت مالیات متعلق توسط بانکها و موسسات اعتباری، سازمان با رعایت مقررات نسبت به مطالبه و وصول مالیات متعلق اقدام می‌کند.
ماده ۶- نحوه رسیدگی، مطالبه، حل اختلاف مالیاتی و وصول مالیات عایدی املاک غیرمنقول مازاد بانک یا موسسه اعتباری بر اساس احکام مربوط در قانون مالیات‌های مستقیم و این آیین‌نامه خواهد بود.
ماده ۷- عایدی املاک غیر منقول مازاد و سود سهام تحت تملک بانکها و موسسات اعتباری در بنگاه‌هایی که فعالیت غیربانکی انجام می‌دهند، مستقل از درآمد عملکرد آنها بوده و عایدی و سود سهام مزبور قابل جمع با سود و زیان یا درآمد مشمول مالیات عملکرد سال مربوط نخواهد بود.
ماده ۸- مالیات پرداختی به موجب این آیین نامه به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی نخواهد شد.
ماده ۹- بانکها و موسسات اعتباری موظفند گزارش فروش املاک غیر منقول مازاد و واگذاری سهام موضوع این آیین‌نامه را بصورت سه ماهه به بانک مرکزی اعلام کنند.
ماده ۱۰- سازمان و بانک مرکزی مکلف‌اند گزارش عملکرد این آیین‌نامه را در مقاطع سه ماهه به وزارت امور اقتصادی و دارایی جهت ارایه به مجلس شورای اسلامی ارسال کنند.

اسحاق جهانگیری
معاون اول رییس‌جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رییس‌جمهور، دفتر رییس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رییس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، معاونت حقوقی رییس‌جمهور، معاونت امور مجلس رییس‌جمهور، معاونت اجرایی رییس‌جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۲۸۹۲۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۲۱ موضوع ابلاغ آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور؛ در خصوص استفاده از تسهیلات فروش اقساطی (کالایی) به جای دریافت وام ازدواج به صورت نقدی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم تمامی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و شرکت دولتی پست بانک ارسال

می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند مطابق تبصره (۲۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، زوج‌های مشمول دریافت وام ازدواج می‌توانند به جای دریافت وام به صورت نقدی، از تسهیلات فروش اقساطی استفاده کنند. تسهیلات مزبور توسط تولیدکنندگان و فروشندگان متقاضی عرضه کالاهای بادوام داخلی، ارائه می‌شود و بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی صرفاً موظف به تضمین پرداخت اقساط به درخواست‌فروشنده و پس از اخذ تضامین لازم از زوجین می‌باشند.

در اجرای تکلیف مقرر در تبصره یادشده، هیأت محترم وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۴/۲۴ «آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور» را مورد تصویب قرار داد که نسخه‌ای از آن به پیوست ایفاد می‌گردد. لذا خواهشمند است دستور فرمایند ضمن تمهید مقدمات لازم به منظور اجرای تکلیف قانونی یاد شده بر اساس مفاد آیین‌نامه صدرالذکر، مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت لازم به عمل آید. /۲۴۶۵۵۵۵/ف

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: ۲ برگ

۵۴۵۳۲/ت/۵۲۱۴۴هـ

شده.....

تاریخ..... ۱۳۹۴/۰۵/۰۳

بسمه تعالی
"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت صنعت، معدن و تجارت
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۴/۲۴ به پیشنهاد مشترک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و صنعت، معدن و تجارت و به استناد تبصره (۲۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، آیین‌نامه اجرایی تبصره یادشده را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور

- ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:
- الف - آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور.
- ب - بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- پ - وزارت: وزارت صنعت، معدن و تجارت.
- ت - سامانه: سامانه تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج.
- ث - بانک عامل: بانک یا مؤسسه اعتباری غیر بانکی فعال در سامانه.
- ج - کالای با دوام داخلی: کالاهای ساخت داخل که فهرست آن توسط وزارت اعلام می‌شود.
- چ - فروشنده: تولیدکنندگان و فروشندگان مورد تأیید وزارت که عرضه‌کننده کالاهای با دوام داخلی بوده و براساس قرارداد متقاضی نسبت به فروش کالاهای مزبور به متقاضی اقدام می‌نمایند.
- ح - متقاضی: هر یک از زوجین مشمول دریافت وام ازدواج مطابق شرایط عمومی اعلام شده در سامانه که به جای دریافت وام قرض‌الحسنه ازدواج به صورت نقدی متقاضی اخذ تسهیلات کالایی از فروشنده می‌باشند.
- خ - تسهیلات کالایی: فروش اقساطی کالاهای با دوام داخلی توسط فروشنده به متقاضی.
- ماده ۲- قیمت کالای با دوام داخلی و شرایط تسهیلات اعطایی به تفکیک هر یک از کالاهای، توسط وزارت و همراه با فهرست فروشندگان مایل به شرکت در طرح موضوع این آیین‌نامه و نام بانک‌های عامل هر یک از فروشندگان، از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت برای آگاهی عموم منتشر می‌شود.
- ماده ۳- سقف تسهیلات اعطایی به هر متقاضی مبلغ یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است.
- ماده ۴- بانک مرکزی و وزارت موظفند تمهیدات لازم را برای امکان استفاده متقاضی از یکی از موارد "وام قرض‌الحسنه ازدواج به صورت نقدی" یا "تسهیلات کالایی" فراهم نمایند.

شماره ۵۴۵۳۲ / ات ۵۲۱۴۴ هـ

تاریخ ۱۳۹۴ / ۵ / ۲

ماده ۵- فروشنده‌گانی که نام آنها در فهرست منتشره در پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه درج شده است، باید به صلاحدید خود با یکی از بانک‌های عامل، صرفاً به منظور تضمین بازپرداخت تسهیلات کالایی طبق مفاد این آیین‌نامه، قرارداد عاملیت منعقد نمایند.

ماده ۶- متقاضی موظف است با مراجعه به فروشنده پس از انتخاب کالا نسبت به اخذ پیش فاکتور حاوی مشخصات کالا، قیمت فروش کالا، شرایط و مدت بازپرداخت تسهیلات کالایی اقدام و آن را به بانک مربوط ارایه نماید.

ماده ۷- متقاضی موظف است اقساط تسهیلات کالایی دریافتی را در موعد مقرر در قرارداد تسهیلات کالایی، به بانک عامل پرداخت نماید.

ماده ۸- بانک عامل پس از دریافت نسخه‌ای از پیش فاکتور از متقاضی، مطابق مفاد قرارداد عاملیت، نسبت به اخذ تضامین کافی و معتبر از متقاضی و انعقاد قرارداد ایفای تعهد در سررسید با وی اقدام می‌نماید.

تبصره- درج شرطی مبنی بر اخذ وجه التزام تأخیر تأدیه دین به میزان حداکثر نرخ سود عقود غیرمشارکتی به علاوه شش درصد (۶٪) به صورت شرط ضمن عقد در قرارداد موضوع این ماده الزامی است.

ماده ۹- بانک عامل، پرداخت اقساط در سررسیدهای مذکور در قرارداد تسهیلات کالایی را ظرف پنج روز کاری پس از سررسید، برای فروشنده تضمین می‌نماید.

ماده ۱۰- نرخ کارمزد موضوع قرارداد عاملیت منعقد بین عامل و فروشنده توسط شورای پول و اعتبار تعیین می‌گردد. کارمزد اشاره شده توسط فروشنده و هنگام انعقاد قرارداد ایفای تعهد در سررسید بین بانک عامل و متقاضی پرداخت می‌شود.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس‌جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر معاون اول رئیس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، معاونت امور مجلس رئیس‌جمهور، معاونت اجرایی رئیس‌جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۶۲۶۴۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۶/۱۹ موضوع نرخ سود ترجیحی تسهیلات اعطایی شبکه بانکی کشور در بخش کشاورزی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی (به استثنای بانک‌های صنعت و معدن و مسکن)، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی، عسکریه و نور ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۶۳۶۴ مورخ ۱۳۹۴/۵/۷ موضوع لزوم تخصیص حداقل سهمی از تسهیلات اعطایی شبکه بانکی کشور به بخش کشاورزی و با عنایت به طرح برخی ابهامات و استعلامات انجام شده در خصوص نرخ سود ترجیحی مندرج در بخشنامه مزبور، بدین وسیله به استحضار می‌رساند؛ وفق ماده (۹۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، بانک‌ها در صورتی ملزم به پرداخت تسهیلات در قالب عقود غیرمشارکتی با نرخ کمتر از نرخ اعلام شده توسط شورای پول و اعتبار می‌باشند که علاوه بر تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، مابه‌التفاوت سود از طریق یارانه یا وجوه اداره شده توسط دولت تأمین گردد. لذا با امعان نظر به مفاد سیاست‌های پولی و اعتباری سال ۱۳۹۴ که طی آن حداکثر نرخ سود تسهیلات عقود غیرمشارکتی معادل ۲۱ درصد و حداکثر نرخ سود مورد انتظار عقود مشارکتی هنگام عقد قرارداد بین بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و مشتری معادل ۲۴ درصد تعیین شده است، چنان‌چه در نظر است تسهیلات اعطایی آن بانک/ مؤسسه اعتباری در بخش کشاورزی و منابع طبیعی و صنایع وابسته در چارچوب سقف‌های مقرر توسط شورای محترم پول و اعتبار و با نرخ کمتر از نرخ‌های مصوب آن بانک/ مؤسسه اعتباری پرداخت گردد، لازم است اقدامات مقتضی برای اخذ تأییدیه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تأمین مابه‌التفاوت سود آن - موضوع حکم مقرر در ماده (۹۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - انجام پذیرد. ۲۴۸۱۲۵۳/م

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۷۲۲۶۷۰ مورخ ۱۳۹۴/۰۶/۲۹ موضوع به حالت تعلیق درآمدن ممنوعیت صدور ضمانت‌نامه بانکی برای بدهکاران غیرجاری نظام بانکی کشور(موضوع ماده ۵ دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه بانکی ریالی تا پایان سال ۱۳۹۴)»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه، شرکت

دولتی پست‌بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند در سال گذشته «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)» به منظور یکسان نمودن رویه‌های صدور، اصلاح، تمدید، مطالبه، پرداخت و سایر امور مربوط به ضمانت‌نامه‌های بانکی تدوین و پس از تصویب در یک‌هزار و یک‌صد و هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۲/۹ شورای پول و اعتبار، طی بخشنامه شماره ۹۳/۹۴۶۴۷ مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۰، به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید.

از جمله موارد مورد تأکید در بخشنامه و دستورالعمل مذکور، لزوم اعتبارسنجی متقاضیان صدور ضمانت‌نامه (ضمانت‌خواه) بود که در همین راستا، به موجب ماده (۵) دستورالعمل یاد شده، صدور ضمانت‌نامه برای ضمانت‌خواه که دارای سابقه چک برگشتی رفع سوءاثر نشده و یا بدهی غیرجاری نزد شبکه بانکی کشور می‌باشد، ممنوع اعلام شده بود. پس از لازم‌الاجرا شدن دستورالعمل مذکور در سطح شبکه بانکی کشور، مکاتبات و درخواست‌های بسیاری از مراجع مختلف با این بانک انجام شد که طی آن اعلام شده بود ممنوعیت مورد اشاره موانع و مشکلاتی را در مسیر فعالیت برخی از بنگاه‌های اقتصادی که بنا به دلایلی خارج از اراده‌شان طی سالیان اخیر، دارای بدهی غیرجاری شده‌اند، ایجاد نموده و لازم است تدابیر و تمهیداتی برای رفع مشکل این گروه از فعالان اقتصادی معمول شود.

بر همین اساس، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با عنایت به شرایط خطیر حال حاضر کشور و هم‌راستا با تلاش‌ها و اقدامات دولت محترم برای تسهیل فعالیت‌های اقتصادی، کنترل تورم، خروج از رکود و ایجاد رونق اقتصادی در کشور، مضایق ایجاد شده برای بنگاه‌های اقتصادی به واسطه ممنوعیت صدور ضمانت‌نامه برای بنگاه‌هایی که دارای بدهی غیرجاری نزد شبکه بانکی کشور می‌باشند را به اعضای محترم

شورای پول و اعتبار منعکس نمود تا با تدبیر آن شورا، مشکلات و موانع بنگاه‌های مزبور از این بابت حتی‌المقدور مرتفع شود.

بر این اساس، موضوع در یک‌هزار و دویست و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۶/۱۰ شورای پول و اعتبار مطرح شد و آن شورا با هدف کمک به بنگاه‌های اقتصادی مقرر نمود؛ ممنوعیت مربوط به صدور ضمانت‌نامه بانکی برای بدهکاران غیرجاری نظام بانکی کشور موضوع ماده (۵) دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه بانکی (ریالی) مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۳/۲/۹ شورای پول و اعتبار تا پایان سال ۱۳۹۴ به حالت تعلیق درآید.

انتظار می‌رود بنگاه‌های اقتصادی دارای بدهی غیرجاری به شبکه بانکی کشور نیز با معمول نمودن حداکثر مساعی و اهتمام خویش و تعیین تکلیف بدهی‌های غیرجاری خود، به مساعدت و همراهی و تدابیر شورای محترم پول و اعتبار در این خصوص، واکنش مثبت و درخوری نشان دهند.

با عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع به تمامی شعب و واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن، تأکید و نظارت شایسته به عمل آید. /۲۵۲۶۴۹/ الف

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۳۹۹۱ مورخ ۰۷/۰۷/۱۳۹۴ موضوع ابلاغ مصوبه هیأت محترم وزیران با موضوع سقف تضمین برای هر سپرده‌گذار در هریک از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در صندوق ضمانت سپرده‌ها برای سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضر می‌باشند، بر اساس تبصره ذیل بند (الف) ماده (۵) اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها (موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۲۵۹۵/ت/۴۷۶۳۲ هـ مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۲ هیأت محترم وزیران) ابلاغی طی بخشنامه شماره ۹۱/۱۴۳۲۵۹ مورخ ۱۳۹۱/۶/۱ این بانک و اصلاحیه‌های پس از آن، سقف تضمین برای هریک از سپرده‌گذاران می‌بایست به پیشنهاد هیأت امنا به تصویب هیأت محترم وزیران برسد. در این راستا، هیأت محترم وزیران به موجب تصویب‌نامه شماره ۶۷۵۷۴/ت/۵۲۲۲۴ هـ مورخ ۱۳۹۴/۵/۲۷ (تصویر پیوست)، «سقف تضمین برای هر سپرده‌گذار در هر یک از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در صندوق ضمانت سپرده‌ها برای سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴» را تعیین و مورد تصویب قرار داده است که جهت استحضار و بهره‌برداری ایفاد می‌گردد. در همین رابطه و بر اساس مفاد «آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها»، مصوب هیأت محترم وزیران، تمامی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موظفند در زمینه ارائه اطلاعات و آمار درخواستی صندوق ضمانت سپرده‌ها و پرداخت به موقع حق عضویت‌ها به آن صندوق، همکاری لازم را معمول دارند.

با عنایت به موارد فوق، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب جهت اتخاذ هرگونه اقدام لازم به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای ضوابط جاری در این خصوص، نظارت کافی به عمل آید. ۲۵۰۰۹۳۶/ش.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

۶۷۵۷۴ / ات ۵۲۲۲۴ هـ

شماره
تاریخ ۱۳۹۴.۰۷.۰۷

بسمه تعالی
"با صلوات بر محمد و آل محمد"

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران - وزارت امور اقتصادی و دارایی
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۵/۱۸ به پیشنهاد شماره ۹۴/۱۰۵۴۷۶ مورخ ۱۳۹۴/۴/۲۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرد:

۱- سقف تضمین برای هر سپرده گذار در هر یک از بانکها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی در صندوق ضمانت سپرده‌ها برای سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ مبلغ یک میلیارد (۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.

۲- استفاده بانکها و مؤسسات اعتباری از ظرفیت‌های قانونی صندوق ضمانت سپرده‌ها منوط به پرداخت کامل حق عضویت مقرر در مهلت‌های تعیین شده توسط صندوق می‌باشد.

۳- تشخیص موارد و مصادیق سپرده نزد بانکها و مؤسسات اعتباری با بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

اسحاق جهانگیری
معاون اول رئیس جمهور

ورود به دفتر دبیرخانه شورای پول و اعتبار
بنیاد عالی
۱۳۹۴ / ۵ / ۲۸
شماره ۹۴ / ۱۳۵۸۱.۰۲

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلبه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۴۸۴۷ مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۰۷ موضوع ابلاغ آیین‌نامه وصول مطالبات غیرجاری مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی)»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند مطالبات غیرجاری و نحوه وصول آن در سال‌های اخیر همواره یکی از موضوعات مهم و چالشی در نظام بانکی کشور بوده است. افزایش سطح مطالبات غیرجاری بانکی نه تنها می‌تواند سلامت هر یک از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی کشور را با تهدید مواجه نماید بلکه در سطح کلان نیز به کاهش قدرت اعتباردهی شبکه بانکی و به دنبال آن تنگنای اعتباری بانک‌ها و مآلاً با عنایت به بانک‌محور بودن نظام تأمین مالی در کشورمان، کاهش رشد اقتصادی خواهد انجامید. متأسفانه در سال‌های اخیر، مطالبات غیرجاری رشد قابل توجهی داشته که این امر منجر به تضعیف توان اعتباردهی بانک‌ها به دلیل عدم بازگشت بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع تخصیصی، کاهش کیفیت دارایی‌های مؤسسات اعتباری و نیز افزایش ریسک‌هایی از قبیل ریسک نقدینگی و ریسک اعتباری شده است. لذا در صورت عدم اتخاذ تدابیر پیش‌گیرانه و مؤثر، این مهم تبعات جبران‌ناپذیری در پی خواهد داشت.

بر این اساس و با عنایت به تکلیف مقرر در بند (ت) ماده (۱۲) تصویب‌نامه شماره ۴۹۵۱۵/۱۱۸۳۲۲ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۱ هیأت محترم وزیران دایر بر لزوم بازنگری آیین‌نامه «وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول مؤسسات اعتباری (ارزی و ریالی)» با رویکرد تسریع و تسهیل وصول مطالبات غیرجاری بانک‌ها و همچنین کمک و مساعدت به بنگاه‌های اقتصادی که طی سالیان اخیر بنا به دلایل و عللی خارج از اراده‌شان، موفق به ایفای به موقع تعهدات خود نشده‌اند، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران آیین‌نامه مذکور را با امعان نظر به شرایط خطیر حال حاضر کشور و هم‌راستا با تلاش‌ها و اقدامات دولت محترم برای تسهیل فعالیت‌های اقتصادی، خروج از رکود و ایجاد رونق اقتصادی در کشور از یک سو و اتخاذ تمهیدات لازم به منظور جلوگیری از افزایش حجم مطالبات غیرجاری و وصول هرچه سریع‌تر مطالبات شبکه بانکی کشور از سوی دیگر و همچنین در چارچوب قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و مصوبه شماره

- ۱۸۱۱/ت ۵۰۷۲۰ ه مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۶ هیأت محترم وزیران موضوع «گروه تسهیل و رفع موانع تولید»،
آیین‌نامه مذکور را مورد بازنگری قرار داد و پس از طرح و بررسی در یکهزار و دویست و ششمین جلسه مورخ
۱۳۹۴/۰۶/۱۰ شورای پول و اعتبار تصویب شد که نسخه‌ای از آن به شرح پیوست ایفاد می‌گردد.
اهم اصلاحات انجام شده در آیین‌نامه یاد شده نسبت به آیین‌نامه قبلی به شرح ذیل می‌باشد:
- ❖ اصلاح تعاریف برخی از اصطلاحات بکار رفته در آیین‌نامه حاضر در جهت تطابق و یکنواختی هر چه بیشتر با سایر مقررات؛
 - ❖ افزایش سقف مبلغ بدهی غیرجاری از پانصد میلیون ریال به پنج میلیارد ریال به منظور اعمال محدودیت‌هایی از قبیل عدم اعطای تسهیلات اعم از ریالی و ارزی در ارتباط با مشتریان دارای بدهی غیرجاری؛
 - ❖ امهال بدهی غیرجاری واحدهای تولیدی که طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲ بدلیل شرایط کشور دچار مشکل شده و دارای بدهی غیرجاری گردیده‌اند و تاکنون تسهیلات خود را استمهال ننموده‌اند؛
 - ❖ امهال بدهی غیرجاری واحدهای تولیدی دارای مصوبه از «گروه تسهیل و رفع موانع تولید» موضوع مصوبه شماره ۱۸۱۱/ت ۵۰۷۲۰ ه مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۶ هیأت محترم وزیران که تاکنون تسهیلات خود را استمهال ننموده‌اند؛
 - ❖ امکان تغییر طبقه تسهیلات امهالی به طبقه تسهیلات جاری با پرداخت ۲۰ درصد از کل مبلغ قرارداد تسهیلات امهالی و در صورتی که مشتری در ایفای تعهدات خود نکول ننماید؛
 - ❖ رفع محرومیت‌ها از مشتریان دارای بدهی غیرجاری، در صورتی که مشتری حداقل ۱۰ یا ۲۰ درصد از مانده بدهی خود (بسته به نوع بنگاه اقتصادی) را پس از امهال طبق شرایط مقرر در آیین‌نامه به صورت دفعی یا اقساطی پرداخت نماید؛
 - ❖ حذف نرخ‌های وجه التزام تأخیر تأدیه دین به صورت پلکانی بر اساس طبقه مطالبات (شامل سررسیدگذشته، معوق و مشکوک‌الوصول) در دامنه شش‌الی چهارده درصد به علاوه نرخ سود تسهیلات (موضوع ماده (۱۲) آیین‌نامه فعلی) و تعیین نرخ وجه‌التزام واحد برای تمامی طبقات مطالبات به میزان نرخ سود و نرخ بازده مورد انتظار تسهیلات به ترتیب در تسهیلات اعطایی بر مبنای عقود مشارکتی و عقود غیرمشارکتی به علاوه شش درصد؛

❖ حذف اخذ تعهد از افراد تحت تکفل تسهیلات‌گیرنده به جهت وصول مطالبات از آن‌ها در صورت عدم

بازپرداخت تسهیلات اعطایی توسط مشتری؛

در خاتمه، ضمن این که انتظار می‌رود با تدابیر و مشوق‌های کم‌نظیر مقرر در آیین‌نامه موصوف، تسهیلات‌گیرندگان دارای بدهی غیرجاری نیز با استقبال از همراهی و همکاری بی‌شائبه و دلسوزانه اعضای محترم شورای پول و اعتبار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و نشان دادن حسن نیت خود، تمامی تلاش‌ها و مساعی ممکن را برای تعیین تکلیف بدهی‌های غیرجاری خود نزد شبکه بانکی کشور معمول دارند، شایسته است شبکه بانکی کشور نیز با تمهید و اتخاذ تدابیر لازم، وضعیت فعلی مطالبات غیرجاری بانک‌ها را که به هیچ‌وجه در تراز و شأن نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران به عنوان طلایه‌دار و پیشرو انجام عملیات بانکی بر پایه موازین شرع مقدس نمی‌باشد، بهبود بخشند.

ضمن اعلام این که از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، تمامی ضوابط و مقررات مغایر قابل استناد نمی‌باشد، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق معمول و نسخه ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای تابعه به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و

مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارسال گردد. /۲۵۲۸۳۳۴/

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: ۴ برگ

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۷۲۵۳ مورخ ۰۷/۰۹/۱۳۹۴ موضوع ابلاغ آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند به موجب بند (و) ماده (۳۰) قانون پولی و بانکی کشور، ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی بانک‌ها در داخل یا خارج کشور، طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد. بر همین اساس، اولین نسخه آیین‌نامه مذکور پیش از پیروزی انقلاب اسلامی و در سال ۱۳۵۳ به تصویب شورای پول و اعتبار رسید. آیین‌نامه یاد شده در سال ۱۳۹۱، به دلیل آن که دیگر متناسب و همگون با تحولات و اقتضانات روز نبود، با رویکرد استفاده از زیرساخت‌ها و ظرفیت‌های بانکداری الکترونیکی و جایگزینی مجوز الکترونیکی با مجوزهای کاغذی پیشین مورد بازنگری قرار گرفت و پس از تصویب در یک‌هزار و یک‌صد و چهل و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۵/۱۰ شورای محترم پول و اعتبار طی بخشنامه‌های شماره ۹۱/۳۳۲۵۰۲ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۸ و شماره ۱۳۹۱/۳۵۲۰۱۰ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۵ به شبکه بانکی کشور ابلاغ شد. متعاقباً بنا به احراز برخی ابهامات و کاستی‌ها در خصوص ویرایش دوم آیین‌نامه مزبور از جمله عدم تبیین شرایط و سازوکار ایجاد یا تعطیلی دفاتر نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور و همچنین تصویب «دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری» در ابتدای سال جاری توسط شورای محترم پول و اعتبار، اصلاح و بازنگری آیین‌نامه موصوف ضرورت یافت. لذا با رویکرد رفع ابهامات و ضعف‌های آیین‌نامه و هماهنگی هر چه بیشتر مقررات مرتبط با یکدیگر، آیین‌نامه "ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور" مجدداً مورد بازنگری قرار گرفت و ویرایش جدید آن در یک‌هزار و دویست و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۶/۳۱ شورای محترم پول و اعتبار به تصویب رسید که نسخه‌ای از آن جهت استحضار به پیوست ایفاد می‌گردد.

با عنایت به مراتب مذکور و ضمن اعلام این که از تاریخ ابلاغ این بخشنامه، تمامی مقررات و ضوابط مغایر در این رابطه کأن لم یکن می‌باشد، خواهشمند است دستورفرمایند مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. د.د. ۲۵۳۶۷۷۱/۲۵۳۶۷۷۱/چ

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست : دارد

«بخشنامه شماره ۹۳/۲۰۴۸۴۸ مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۲۵ موضوع ابلاغ دستورالعمل حسابداری کارت اعتباری مرابحه»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری

غیربانکی ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند، «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه» در سال جاری در کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی تصویب و طی بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۱۳۶۴ مورخ ۱۳۹۴/۵/۴ به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید. یکی از حلقه‌های متصل به دستورالعمل اجرایی صدرا اشاره که می‌تواند در تبیین بهتر و اجرای صحیح و مطلوب‌تر دستورالعمل یادشده مؤثر باشد، عملیات حسابداری مربوط به نحوه ثبت و ضبط رویدادهای مالی مرتبط با کارت اعتباری مرابحه است. همچنین این مهم می‌تواند موجب ایجاد وحدت رویه، شناسایی و ثبت دقیق رویدادهای مالی مربوط و ارتقای شفافیت صورت‌های مالی مؤسسات اعتباری شود.

با عنایت به مراتب فوق‌الذکر، «دستورالعمل حسابداری کارت اعتباری مرابحه» به شرح پیوست در این بانک تدوین و در چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۷/۵ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری به تصویب رسید. همان‌گونه که در متن ضوابط ابلاغی نیز تصریح شده است، «دستورالعمل حسابداری کارت اعتباری مرابحه» در خصوص قراردادهای کارت مرابحه که از تاریخ ۱۳۹۴/۶/۴ به بعد منعقد و یا تمدید گردیده‌اند لازم‌الاجرا بوده و لذا آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف است؛ در چارچوب مفاد بندهای (۳۹) و (۴۰) استاندارد حسابداری شماره (۶) با عنوان «گزارش عملکرد مالی»، ثبت‌های حسابداری اصلاحی لازم را وفق مفاد دستورالعمل ابلاغی، در دفاتر خود اعمال نماید.

از تاریخ اجرایی شدن دستورالعمل جدید، مقررات مغایر با آن از جمله بخشنامه شماره ۹۱/۲۹۵۰۶ مورخ ۱۳۹۱/۲/۱۰، در خصوص «دستورالعمل حسابداری کارت اعتباری بر پایه عقد مرابحه»، موضوع اولین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۱/۱۶ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی منسوخ می‌گردد.

با عنایت به موارد یادشده، خواهشمند است دستور فرمایند مقدمات اجرای موارد مطروحه تمهید و مراتب به قید تسریع، به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق شود. همچنین مقتضی است ترتیبی اتخاذ شود تا نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری این بانک ارسال گردد. دد. /۲۵۴۸۴۶۳/س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل حسابداری

کارت اعتباری مرابحه

گروه مطالعاتی حسابداری و مالی

مهر ماه ۱۳۹۴

فهرست مطالب

- مقدمه:
- ۱- ثبت‌های حسابداری وثایق و تضمینات مأخوذه:
- ۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد صدور کارت مرابحه و اعطای کارت مرابحه به مشتری:
- ۳- ثبت‌های حسابداری زمان استفاده از مانده اعتبار کارت مرابحه توسط مشتری:
- ۴- ثبت‌های حسابداری مؤسسه اعتباری در زمان سررسید تسهیلات اعطایی:
- ۵- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات اعطایی مرابحه نسبه دفعی در مقطع تهیه صورت‌های مالی:
- ۶- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین:
- ۷- ثبت‌های حسابداری بازپرداخت مبالغ مصرف شده اعتبار پس از سررسید مقرر و قبل از انتقال به طبقات غیر جاری:
- ۸- ثبت‌های حسابداری بازپرداخت تسهیلات اعطایی قبل از سررسید:
- ۹- ثبت‌های حسابداری زمان تسویه قراردادهای مرابحه و صدور کارت مرابحه:

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل حسابداری کارت اعتباری مرابحه»

مقدمه:

کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری با هدف ایجاد وحدت رویه، شناسایی و ثبت دقیق رویدادهای مالی مربوط به کارت اعتباری مرابحه در مؤسسات اعتباری و نیز ارتقاء شفافیت صورتهای مالی آنها، به استناد ماده (۸۶) آیین‌نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی، بند (۲) از پانصد و سی و یکمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۴/۳ شورای محترم پول و اعتبار و نیز با توجه به مفاد «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه»، موضوع ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۴ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، «دستورالعمل حسابداری کارت اعتباری مرابحه» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود را به شرح زیر تصویب نمود:

۱- ثبت‌های حسابداری وثایق و تضمینات مأخوذه:

۱-۱- قبل از انعقاد قرارداد کارت مرابحه، مؤسسه اعتباری باید مشتری را اعتبارسنجی و متناسب با میزان توان و ظرفیت اعتباری وی، عنداللزوم وثایق و تضمینات کافی و قابل اطمینان اخذ نماید. در صورت اخذ وثایق از مشتری، چنانچه وثایق مزبور از نوع اموال منقول و یا غیرمنقول باشد، به مبلغ تهرین، اگر از نوع اشیاء قیمتی باشد، به ارزش کارشناسی اشیاء مزبور، در صورتی که از نوع اوراق بهادار تضمینی باشد، به مبلغ تعهد شده و چنانچه از نوع سهام باشد، به مبلغ قیمت مورد محاسبه، به شرح ذیل در حسابها ثبت می‌شود:

بد: حساب‌های انتظامی - وثایق کارت مرابحه
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

××××

پس: طرف حساب‌های انتظامی
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

××××

به مبلغ تهرین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار
به مبلغ تهرین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار

۲-۱- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	xxxx	بده: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی
		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	xxxx	بسی: طرف حساب‌های انتظامی
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۳-۱- محاسبه و اخذ کارمزد ارزیابی وثایق در چارچوب ضوابط ابلاغی، به شرح زیر در حساب‌ها ثبت می‌گردد:

به مبلغ کارمزد متعلقه در چارچوب ضوابط ابلاغی	xxxx	بده: صندوق یا حساب متقاضی
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ کارمزد متعلقه در چارچوب ضوابط ابلاغی	xxxx	بسی: حساب کارمزد دریافتی
		(کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)

۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد صدور کارت مرابحه و اعطای کارت مرابحه به مشتری:

۱-۲- پس از انعقاد قرارداد صدور کارت مرابحه به منظور صدور کارت مرابحه، قرارداد مذکور در حساب انتظامی قراردادهای مرابحه به مبلغ یک ریال به شرح ذیل ثبت می‌گردد:

به مبلغ یک ریال	xxxx	بده: حساب‌های انتظامی - قراردادهای کارت مرابحه
		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به مبلغ یک ریال	xxxx	بسی: طرف حساب‌های انتظامی
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۲-۲- مبلغ دریافتی بابت ابطال تمبر مالیاتی باید به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت شود:

به مبلغ تمبر	xxxx	بده: صندوق یا حساب متقاضی
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ تمبر	xxxx	بسی: حساب تمبر مالیاتی
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۵۰)

۲-۳- هم‌زمان با صدور و فعال نمودن کارت مرابحه، تعداد کارت‌های صادره، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

معادل تعداد کارت‌های صادره	xxxx	بد: حساب‌های انتظامی - کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
معادل تعداد کارت‌های صادره	xxxx	بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

توضیح: در زمان ابطال و یا پایان اعتبار کارت مرابحه، ثبت انتظامی فوق معکوس می‌شود.

۲-۴- هم‌زمان با اعطای کارت مرابحه به مشتری، تعهدات بانک بابت پرداخت وجه کالا و خدمات خریداری شده توسط مشتری به پذیرنده کارت، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به مبلغ اعتبار اعطایی	xxxx	بد: طرف تعهدات بانک بابت کارت‌های اعتباری - کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۰۵)
به مبلغ اعتبار اعطایی	xxxx	بس: تعهدات بانک بابت کارت‌های اعتباری - کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۰۵)

توضیح: در زمان شارژ مجدد کارت مرابحه ثبت حسابداری فوق عیناً تکرار می‌گردد.

۳- ثبت‌های حسابداری زمان استفاده از مانده اعتبار کارت مرابحه توسط مشتری:

۳-۱- با توجه به استفاده مشتری از مانده اعتبار کارت مرابحه، تعهدات مؤسسه اعتباری به میزان اعتبار مصرف شده کاهش و به شرح ثبت انتظامی ذیل از حساب‌ها برگشت داده می‌شود:

به مبلغ اعتبار مصرف شده	xxxx	بد: تعهدات بانک بابت کارت‌های اعتباری - کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۰۵)
به مبلغ اعتبار مصرف شده	xxxx	بس: طرف تعهدات بانک بابت کارت‌های اعتباری - کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۰۵)

توضیح: در صورت ابطال کارت مرابحه نیز ثبت فوق به مبلغ اعتبار کاهش یافته عیناً اعمال می‌گردد.

۲-۳- با توجه به این که در زمان استفاده از مانده اعتبار، مشتری به وکالت از مؤسسه اعتباری کالا یا خدمتی را از پذیرنده کارت دریافت می‌دارد، لذا اموال و یا خدمات مورد تقاضای مشتری توسط مؤسسه اعتباری از پذیرنده کارت خریداری و در قالب مرابحه نسبه دفعی به مشتری واگذار می‌گردد. بنابراین در وهله نخست اموال و خدمات موضوع قرارداد توسط مؤسسه اعتباری تحصیل می‌گردد که به شرح ذیل ثبت می‌گردد:

<p>به مبلغ بهای تمام‌شده اموال/خدمات تحصیل شده</p> <p>××××</p>	<p>بد: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه/غیردولتی - تسهیلات کارت مرابحه</p> <p>(کد حساب: ۳/۱/۰۸۸۵)</p>
<p>به مبلغ بهای تمام‌شده اموال/خدمات تحصیل شده</p> <p>××××</p>	<p>بس: حساب پذیرنده کارت</p> <p>(کد حساب: -)</p>

۳-۳- پس از تحصیل اموال/خدمات موضوع قرارداد توسط مؤسسه اعتباری، اموال/خدمات مزبور در همان زمان در قالب مرابحه نسبه دفعی به مشتری ارائه می‌گردد، لذا ثبت حسابداری مربوط به شرح ذیل در دفاتر اعمال می‌شود:

<p>به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی (میزان اعتبار استفاده شده)</p> <p>××××</p>	<p>بد: تسهیلات اعطایی مرابحه/ غیردولتی - تسهیلات کارت مرابحه</p> <p>(کد حساب: ۳/۱/۰۵۷۵)</p>
<p>به میزان سود مؤسسه اعتباری در دوران بازپرداخت مرابحه نسبه</p> <p>××××</p>	<p>بد: سود دریافتی تسهیلات</p> <p>(کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)</p>
<p>به مبلغ بهای تمام‌شده اموال/خدمات</p> <p>××××</p>	<p>بس: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه/غیردولتی - تسهیلات کارت مرابحه</p> <p>(کد حساب: ۳/۱/۰۸۸۵)</p>
<p>به میزان سود مؤسسه اعتباری در دوران بازپرداخت مرابحه نسبه</p> <p>××××</p>	<p>بس: سود سال‌های آینده تسهیلات/غیردولتی</p> <p>(کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)</p>

۴- ثبت‌های حسابداری مؤسسه اعتباری در زمان سررسید تسهیلات اعطایی:

۴-۱- در سررسید تسهیلات اعطایی، در صورت وصول تمام/بخشی از مطالبات مؤسسه اعتباری، دریافت وجه تسهیلات مزبور و نیز شناسایی درآمد مربوط به آن به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌گردد:

۴-۱-۱- ثبت حسابداری وصول وجه تمام/بخشی از تسهیلات:

به مبلغ اصل و سود تسهیلات اعطایی/مبلغ وصولی	xxxx	به: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به اصل تسهیلات از مبلغ وصولی	xxxx	بس: تسهیلات اعطایی مرابحه/ غیردولتی - تسهیلات کارت مرابحه (کد حساب: ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سود تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به سود تسهیلات از مبلغ وصولی	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)

۴-۱-۲- ثبت حسابداری شناسایی درآمد:

به میزان کل سود دوران مرابحه نسبه	xxxx	به: سود سال‌های آینده تسهیلات/ غیردولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان کل سود دوران مرابحه نسبه	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۴-۲- چنانچه تسهیلات اعطایی در سررسید مقرر بازپرداخت نگردد، در سررسید تسهیلات صرفاً درآمد مربوط

به شرح ذیل شناسایی و در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به میزان کل سود دوران مرابحه نسبه	xxxx	به: سود سال‌های آینده تسهیلات/ غیردولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان کل سود دوران مرابحه نسبه	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۵- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات اعطایی مراحله نسبه دفعی در مقطع تهیه

صورت‌های مالی:

۱-۵- در صورتی که زمان سررسید (تسویه) قرارداد به گونه‌ای باشد که بخشی از سود آن مربوط به یک دوره (دوره «الف») و بخشی دیگر مربوط به دوره آینده (دوره «ب») باشد، در این صورت ثبت زیر در پایان دوره‌ای که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، صورت می‌پذیرد:

به میزان سود مربوط به دوره «الف»	xxxx	بد: سود سال‌های آینده تسهیلات/غیردولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان سود مربوط به دوره «الف»	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۲-۵- در زمان سررسید که در دوره آینده (دوره «ب») خواهد بود، دو حالت به شرح ذیل محتمل می‌باشد:

۱-۲-۵- حالت اول: در صورتی که تسهیلات در سررسید، تسویه (وصول) شود، علاوه بر ثبت‌های حسابداری وصول

تسهیلات نسبه دفعی به شرح ثبت‌های ردیف (۴-۱-۱)، ثبت حسابداری زیر نیز انجام می‌شود:

به میزان سود مربوط به دوره «ب»	xxxx	بد: سود سال‌های آینده تسهیلات/غیردولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان سود مربوط به دوره «ب»	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۲-۲-۵- حالت دوم: در صورتی که تسهیلات در سررسید، تسویه (وصول) نشود، صرفاً ثبت حسابداری زیر در

دفاتر مؤسسه اعتباری اعمال می‌گردد:

به میزان سود مربوط به دوره «ب»	xxxx	بد: سود سال‌های آینده تسهیلات/غیردولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان سود مربوط به دوره «ب»	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۶- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین:

۶-۱- در مورد تسهیلاتی که در سررسید وصول نشده است، در مقاطعی که تهیه صورت‌های مالی مورد نظر است از تاریخ سررسید یا تاریخ آخرین محاسبه وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین تا مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه محاسبه و به شرح زیر در حساب‌ها ثبت خواهد شد:

به میزان وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه ××××	بده: وجه‌التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه ××××	بس: وجه‌التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)

۶-۲- مؤسسه اعتباری موظف می‌باشد در صورت عدم تحقق معیارهای شناسایی درآمد، مطابق با ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، شناسایی درآمد مربوط به وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه را به روش تعهدی متوقف نموده و ثبت حسابداری زیر را برای انعکاس وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین در دفاتر خود اعمال نماید:

به میزان وجه‌التزام متعلقه شناسایی نشده ××××	بده: وجه‌التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان وجه‌التزام متعلقه شناسایی نشده ××××	بس: وجه‌التزام معوق تسهیلات اعطایی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۳/۲/۰۷۶۶)

توضیح: بدیهی است پس از تحقق معیارهای شناسایی درآمد، وفق ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، مؤسسه اعتباری باید، ثبت شناسایی درآمد را در دفاتر خود اعمال نماید.

۷- ثبت‌های حسابداری بازپرداخت مبالغ مصرف شده اعتبار پس از سررسید مقرر و قبل از انتقال به طبقات غیر جاری:

۷-۱- چنانچه مشتری نسبت به بازپرداخت تمام یا بخشی از وجه صورتحساب در سررسید مقرر اقدام ننماید و مبلغ مزبور قبل از انتقال تسهیلات به طبقات غیر جاری وصول گردد، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

به مبلغ اصل، سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین وصولی	xxxx	بده: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ اصل تسهیلات وصولی	xxxx	بس: تسهیلات اعطایی مرابحه / غیردولتی - تسهیلات کارت مرابحه (کد حساب: ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سود تسهیلات وصولی	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	xxxx	بس: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان مابه‌التفاوت کل وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	xxxx	بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)

۸- ثبت‌های حسابداری بازپرداخت تسهیلات اعطایی قبل از سررسید:

۸-۱- در صورت وصول تسهیلات قبل از سررسید، مؤسسه اعتباری موظف است، بر اساس ضوابط تخفیف لازم

را به مشتری اعطاء نماید. ثبت حسابداری این رویداد به شرح زیر انجام می‌شود:

به میزان مبلغ وصولی از مشتری بابت اصل تسهیلات و سود تحقق یافته	xxxx	بده: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به میزان تمام سود تسهیلات وصولی قبل از تخفیف	xxxx	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات/ غیردولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان اصل تسهیلات وصولی	xxxx	بس: تسهیلات اعطایی مرابحه / غیردولتی - تسهیلات کارت مرابحه (کد حساب: ۳/۱/۰۵۷۵)
به میزان تمام سود تسهیلات وصولی قبل از تخفیف	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به میزان سود دریافتی (سود محقق شده تسهیلات وصولی)	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۹- ثبت‌های حسابداری زمان تسویه قراردادهای مرابحه و صدور کارت مرابحه:

۹-۱- پس از تسویه کامل تسهیلات مربوط به قرارداد صدور کارت مرابحه، قرارداد مزبور به شرح ذیل از حساب‌های انتظامی برگشت می‌شود:

به مبلغ یک ریال	××××	بد: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۱۰)
به مبلغ یک ریال	××××	بس: حساب‌های انتظامی - قراردادهای کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۰۰)

۹-۳- پس از استرداد وثایق مأخوذه، حساب‌های انتظامی مربوط به وثایق مأخوذه به شرح ذیل از حساب‌ها برگشت می‌شود:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار	××××	بد: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار	××××	بس: حساب‌های انتظامی - وثایق کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

۹-۴- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح ذیل از حساب‌های مؤسسه اعتباری عامل برگشت می‌شود:

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بد: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بس: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

«دستورالعمل حسابداری کارت اعتباری مراجه» در چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۷/۵ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید و در خصوص قراردادهای کارت مراجه که از تاریخ ۱۳۹۴/۶/۴ به بعد منعقد و یا تمدید گردیده‌اند لازم‌الاجرا است.

«بخشنامه شماره ۹۴/۲۲۵۸۷۸ مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۱۱ موضوع ابلاغ دستورالعمل اجرایی ماده ۲۱ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در خصوص تأمین سرمایه در گردش پایدار برای واحدهای صنعتی، معدنی، کشاورزی، حمل‌ونقل، صنوف تولیدی، بنگاه‌های دانش‌بنیان و شرکتهای صادراتی در حال کار»
جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات

اعتباری ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند شورای محترم پول و اعتبار با استناد به ماده (۲۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و با هدف کمک به تأمین مالی پایدار واحدهای صنعتی، معدنی، کشاورزی، حمل و نقل، صنوف تولیدی، بنگاه‌های دانش‌بنیان و شرکتهای صادراتی در حال کار از طریق افتتاح حساب ویژه برای هر واحد و نیز هم‌راستا با برنامه‌های دولت برای رونق بخشیدن به اقتصاد کشور، «دستورالعمل اجرایی ماده (۲۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» را در (۲۲) ماده و (۹) تبصره مورد تصویب قرار داد که نسخه‌ای از آن به شرح پیوست جهت استحضار ایفاد می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق شود. همچنین مقتضی است ترتیبی اتخاذ شود تا نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به **مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری** این بانک ارسال

گردد. ۲۵۷۱۶۲۶/س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی

ماده (۲۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و

ارتقای نظام مالی کشور

مهرماه ۱۳۹۴

«بسمه تعالی»

به استناد ماده (۲۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و بند (۸) ماده (۱۴) قانون پولی و بانکی کشور و نیز با رعایت مفاد قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و سایر ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، «دستورالعمل اجرایی ماده (۲۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تهیه و تدوین می‌گردد.

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح زیر بکار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد؛

۱-۳- واحد: واحدهای صنعتی، معدنی، کشاورزی، حمل و نقل، صنوف تولیدی، بنگاه‌های دانش‌بنیان و شرکت‌های صادراتی در حال کار؛

۱-۴- حساب ویژه: حساب قرض‌الحسنه جاری واحد که نزد یکی از مؤسسات اعتباری به منظور تأمین سرمایه در گردش پایدار افتتاح می‌شود؛

۱-۵- سقف اعتبار: حداکثر اعتباری که مؤسسه اعتباری از طریق حساب ویژه به واحد تخصیص می‌دهد تا در صورت عدم کفایت موجودی حساب ویژه، در چارچوب قرارداد فی‌مابین، برای پرداخت موارد موضوع این دستورالعمل، مورد استفاده قرار گیرد؛

۱-۶- تسهیلات: ناظر بر اصل تسهیلات بوده و مبلغی از اعتبار استفاده شده توسط واحد است که بر اساس شرایط مقرر در این دستورالعمل در قالب عقود اسلامی به وی اعطاء می‌گردد؛

۱-۷- مانده اعتبار: مابه‌التفاوت سقف اعتبار و تسهیلات تسویه نشده توسط واحد.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است بنا به درخواست واحد، در چارچوب مفاد این دستورالعمل و پس از اخذ وثایق و تضامین کافی و قابل اطمینان نسبت به افتتاح حساب ویژه برای هر واحد اقدام نماید.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری مکلف است؛ قبل از انعقاد قرارداد و افتتاح حساب ویژه، وضعیت بدهی غیرجاری و چک برگشتی واحد را از بانک مرکزی استعلام نماید. افتتاح حساب ویژه برای واحدهای دارای بدهی غیرجاری و چک برگشتی رفع سوءاثر نشده نزد شبکه بانکی کشور ممنوع است.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری مکلف است در افتتاح حساب ویژه و اعطای اعتبار به واحد در قالب عقود اسلامی مذکور در این دستورالعمل، تمامی قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط، از جمله ضوابط مبارزه با پولشویی را رعایت نماید.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از افتتاح حساب ویژه برای واحد، ضمن اخذ شماره پیگیری خاص از بانک مرکزی، از عدم وجود حساب ویژه دیگر برای آن واحد نزد سایر مؤسسات اعتباری اطمینان حاصل نماید.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است بلافاصله پس از افتتاح حساب ویژه برای هر واحد، مراتب را به بانک مرکزی اعلام نماید.

تبصره - سازوکار عملیاتی لازم جهت اجرای مفاد مواد (۵) و (۶) این دستورالعمل، حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، توسط حوزه اعتباری بانک مرکزی با همکاری حوزه فناوری اطلاعات بانک مرکزی تدوین و به شبکه بانکی کشور ابلاغ می‌گردد.

ماده ۷- واحد موظف است تمام یا بخشی از عواید حاصل از فروش خود را به حساب ویژه واریز نماید. موجودی حساب ویژه صرفاً برای پرداخت‌های قانونی و خرید نهاده‌های موردنیاز واحد قابل استفاده می‌باشد.

تبصره - مؤسسه اعتباری موظف است مراتب فوق را به نحو مقتضی در قرارداد فی‌مابین درج نماید.

ماده ۸- افتتاح حساب ویژه برای هر واحد، مانع از داشتن انواع دیگر حساب‌های بانکی توسط آن واحد نزد شبکه بانکی کشور نمی‌باشد.

ماده ۹ - مؤسسه اعتباری مکلف است حسب درخواست واحد، وجوه موردنیاز برای خرید نهاده‌های موردنیاز تولید یا پرداخت‌های قانونی مرتبط با تولید یا صادرات را از محل موجودی حساب ویژه واحد پرداخت نماید.

تبصره - در صورت عدم تکافوی موجودی حساب ویژه برای پرداخت‌های موضوع این ماده، مؤسسه اعتباری موظف است بر اساس قرارداد فی‌مابین، به میزان کسری موجودی حساب و حداکثر تا سقف اعتبار، در قالب عقود مذکور در این دستورالعمل، نسبت به بدهکار نمودن حساب ویژه اقدام نماید.

ماده ۱۰ - اعطای تسهیلات توسط مؤسسه اعتباری به واحد تا سقف اعتبار، در قالب یکی از عقود خرید دین و یا مرابحه امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۱ - در صورت اعطای اعتبار به واحد در قالب عقد خرید دین، ضوابط اجرایی آن، به استثنای مواردی که صراحتاً در این دستورالعمل ذکر شده است، تابع «دستورالعمل اجرایی اعتبار در حساب جاری در قالب خرید دین»، موضوع بخشنامه شماره م/۱۴۴۸ مورخ ۱۳۸۵/۶/۱۵ بانک مرکزی می‌باشد.

تبصره - مؤسسه اعتباری مجاز به تنزیل اسناد و اوراق تجاری مدت‌دار با سررسید بیش از شش ماه، برای اهداف موضوع این دستورالعمل نمی‌باشد.

ماده ۱۲ - مؤسسه اعتباری موظف است در اعطای اعتبار در حساب ویژه در قالب عقد مرابحه، نهاده‌های تولید و خدمات مورد نیاز واحد را خریداری و با افزودن مبلغ یا درصدی اضافی به عنوان سود به بهای تمام شده، آن را به صورت نسیه در سررسید یا سررسیدهای معین به واحد واگذار نماید.

تبصره - مؤسسه اعتباری می‌تواند در قرارداد اعتبار در حساب ویژه در قالب عقد مرابحه به واحد جهت انتخاب، خرید و تحویل نهاده‌های تولید و دریافت خدمات وکالت دهد.

ماده ۱۳ - سود تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه بر اساس نرخ مصوب شورای پول و اعتبار در زمان استفاده از اعتبار و متناسب با مبلغ/مبالغ مورد استفاده از تاریخ استفاده تا سررسید تسهیلات اعطایی محاسبه می‌شود.

ماده ۱۴ - مؤسسه اعتباری موظف است سررسید تسهیلات اعطایی مرابحه و نحوه بازپرداخت آن را به صراحت در قرارداد فی‌مابین درج نماید.

تبصره - حداکثر مدت بازپرداخت تسهیلات مرابحه موضوع این دستورالعمل، شش ماه از تاریخ استفاده می‌باشد.

ماده ۱۵ - در صورت اعطای اعتبار به واحد در قالب عقد مرابحه، به استثنای مواردی که صریحاً در این دستورالعمل ذکر شده است، سایر موارد تابع مفاد «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» می‌باشد.

ماده ۱۶ - چنانچه واحد پیش از سررسید نسبت به بازپرداخت تمام یا بخشی از تسهیلات اقدام نماید، مؤسسه اعتباری مکلف است متناسب با مبلغ وصولی و زمان باقیمانده تا سررسید، به واحد تخفیف لازم را بدهد و مبلغ وصولی را بین مانده اصل و سود تسهیلات اعطایی تسهیم بالنسبه نماید.

تبصره - مؤسسه اعتباری می‌تواند سازوکارهای تشویقی دیگری را نیز جهت وصول زودتر از موعد مطالبات خود اتخاذ نماید.

ماده ۱۷ - چنانچه واحد به تعهدات خویش در قبال مؤسسه اعتباری مبنی بر بازپرداخت تمام یا بخشی از تسهیلات در قالب هر یک از عقود مذکور در این دستورالعمل در سررسید/های مقرر عمل ننماید، مؤسسه اعتباری مکلف است منوط به درج در قرارداد، مبلغی را تحت عنوان وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین، بر اساس ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی، متناسب با مبلغ و مدت تأخیر مطالبه نماید.

ماده ۱۸ - چنانچه مطالبات مؤسسه اعتباری ظرف مدت دو ماه از سررسید وصول نشود، مؤسسه اعتباری موظف است امکان استفاده از مانده اعتبار را به حالت تعلیق درآورد. مؤسسه اعتباری مکلف است مراتب را به روش توافق شده به واحد اعلام کند. در صورتی که حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از سررسید، مطالبات مؤسسه اعتباری وصول نشود، مؤسسه اعتباری ملزم می‌باشد امکان استفاده از مانده اعتبار را باطل و از اعطای دسته‌چک جدید برای حساب ویژه واحد خودداری نماید.

تبصره - مؤسسه اعتباری موظف است مراتب فوق را به نحو مقتضی در قرارداد فی‌مابین درج نماید.

ماده ۱۹ - سقف اعتبار هر واحد در سال اول افتتاح حساب ویژه، معادل شصت درصد میانگین فروش سه‌ساله آخر فعالیت واحد (مورد تأیید سازمان امور مالیاتی کشور) می‌باشد منوط به اینکه از سقف پانصد میلیارد ریال بیشتر نباشد.

تبصره - سقف اعتبار برای واحدهایی که کمتر از سه سال سابقه فعالیت دارند معادل شصت درصد میانگین فروش دوره فعالیت واحد (مورد تأیید سازمان امور مالیاتی کشور) خواهد بود، منوط به این که حداکثر از پانصد میلیارد ریال بیشتر نباشد.

ماده ۲۰ - مؤسسه اعتباری مکلف است در قرارداد فی‌مابین درج نماید که هرگونه استفاده غیرمجاز از حساب ویژه، مشمول مجازات مذکور در ماده (۲۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور می‌شود.

ماده ۲۱ - افتتاح حساب پشتیبان برای حساب ویژه ممنوع می‌باشد.

ماده ۲۲ - برداشت از حساب ویژه صرفاً از طریق چک امکان‌پذیر می‌باشد.

«دستورالعمل اجرایی ماده (۲۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» در (۲۲) ماده و (۹) تبصره در یک‌هزار و دویست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۷/۲۸ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و یک ماه پس از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌گردد.

«بخشنامه شماره ۹۴/۲۳۲۶۲۰ مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۱۸ موضوع ابلاغ آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های سپه، ملی، کشاورزی، توسعه تعاون، صنعت و معدن، مسکن، توسعه صادرات ایران و پست‌بانک ایران ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند وفق مفاد تبصره (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، دولت مجاز شد در سال ۱۳۹۴ در صورت درخواست بانک‌های دولتی، تا سقف یکصد هزار میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام را با حفظ کاربری و پس از قیمت‌گذاری طرح‌ها تحت شرایطی خاص، به‌عنوان افزایش سرمایه به آن‌ها واگذار کند.

در اجرای حکم قانونی یادشده و به استناد بند (۵) آن، هیأت محترم وزیران بنا به پیشنهاد مشترک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۷/۱۲ «آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور» را مورد تصویب قرار داد که نسخه‌ای از آن به پیوست جهت استحضار ایفاد می‌گردد.

با عنایت به مراتب مذکور، ضمن لزوم ابلاغ آیین‌نامه یادشده به واحدهای تابعه ذی‌ربط، خواهشمند است در صورت تمایل به استفاده از راهکار پیش‌بینی شده برای افزایش سرمایه آن بانک، مراتب با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی به مورد اجرا گذارده شود. در پایان متذکر می‌شود که طرح‌ها باید پس از سه سال از زمان بهره‌برداری به بخش خصوصی یا تعاونی واگذار شود. در غیر این صورت بانک ذی‌ربط مشمول مجازات‌های مقرر در ماده ۱۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور خواهد شد. / ۲۵۷۸۷۲۰/۱

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنزاد

۳۲۱۵-۲

۵۲۱۲۵/۹۵۵۹۹ت

شماره
تاریخ ۱۳۹۴/۷/۲۵

جمهوری اسلامی ایران
رئیس‌جمهور
تصویب نامه حیات وزیران

بسمه تعالی
با صلوات بر محمد و آل محمد"

در روز دوشنبه شانزدهم تیرماه ۱۳۹۴
بیست و نهمین سال
استقرار

۱۳۹۴ / ۷ / ۲۵

۹۴-۲۰۴۷۹۲

شماره

وزارت امور اقتصادی و دارایی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۷/۱۲ به پیشنهاد مشترک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد تبصره (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، آیین‌نامه اجرایی تبصره یادشده را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور

ماده ۱- در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- الف- سازمان: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
 - ب- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
 - پ- وزارت: وزارت امور اقتصادی و دارایی.
 - ت- قانون: قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور.
 - ث- بانک: بانک‌های دولتی.
 - ج- دستگاه اجرایی: دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که طرح‌های موضوع این آیین‌نامه را عرضه می‌کنند.
 - چ- طرح: طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه تمام موضوع تبصره (۲۹) قانون مندرج در پیوست شماره (۱) قانون که توسط دستگاه اجرایی اعلام می‌شود.
 - ح- کارشناس ارزش‌گذاری: شخص حقیقی یا حقوقی تعیین‌کننده ارزش مالی دارایی طرح مشمول واگذاری شامل کارشناسان رسمی دادگستری و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران.
 - خ- ارزش طرح: ارزش مالی دارایی سرمایه‌ای طرح.
- ماده ۲- دستگاه اجرایی با تأیید سازمان، فهرستی از طرح‌ها به همراه اطلاعات کلی مربوط، شامل قیمت تمام شده، درصد پیشرفت، میزان بدهی به تفکیک تسهیلات و تعهدات بانکی، مطالبات پیمانکاران و سایر موارد، میزان اعتبار موردنیاز جهت تکمیل طرح، نرخ بازدهی، مدت زمان لازم برای تکمیل طرح و سایر ویژگی‌های مهم طرح را با رعایت سقف مقرر در تبصره (۲۹) قانون به بانک‌ها اعلام می‌نماید.

۹۵۵۹۹ت ۵۲۱۲۵-۵

شماره
تاریخ ۱۳۹۴/۰۷/۰۲

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیأت وزیران

- ماده ۳-** بانک متقاضی پس از انجام بررسی‌های لازم از جمله توانایی تأمین مالی طرح از محل منابع خود با توجه به منابع و مصارف و سودآوری طرح و نیز با اخذ تأییدیه وزارت، درخواست خود را به دستگاه اجرایی ارایه می نماید.
- تبصره- بانک نمی تواند طرحی را انتخاب کند که مدت زمان لازم برای تکمیل و تأمین مالی آن بیش از پنج سال باشد.
- ماده ۴-** در صورتی که برای یک طرح خاص، بیش از یک بانک متقاضی وجود داشته باشد، نحوه واگذاری براساس تصمیمات و ضوابط مقرر از سوی وزارت با رعایت احکام قانونی خواهد بود.
- ماده ۵-** ارزش طرح، توسط کارشناس ارزش گذاری و براساس روش ارزش گذاری مورد توافق دستگاه اجرایی و بانک متقاضی تعیین و به تأیید وزارت می رسد.
- ماده ۶-** شرایط تملک طرح و تکمیل آن و نیز حقوق و تعهدات مترتبه، وفق قرارداد منعقدہ میان بانک متقاضی و دستگاه اجرایی ذی ربط با رعایت احکام قانونی مشخص خواهد شد.
- ماده ۷-** بانک متقاضی باید اعتبار مورد نیاز برای تکمیل پروژه را از محل منابع خود تأمین و آن را طی جدول زمان بندی مندرج در قرارداد به اتمام برساند. مدت مزبور در هر حال از مدت پیش بینی شده در قانون بیشتر نخواهد بود.
- ماده ۸-** بانک پس از تملک طرح، اقدامات قانونی برای افزایش سرمایه به میزان معادل ارزش طرح را انجام خواهد داد.
- ماده ۹-** طرح در طول دوره تکمیل تا زمان واگذاری مندرج در ماده (۱۰) این آیین نامه، از حدود مقرر در ضوابط ناظر بر سرمایه گذاری، تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط و تسهیلات و تعهدات کلان، مصوب شورای پول و اعتبار مستثنی خواهد بود.
- ماده ۱۰-** بانک موظف است طرح مورد نظر را ظرف سه سال از زمان بهره برداری، به بخش خصوصی یا تعاونی واگذار نماید. در غیر این صورت، با انطباق موضوع با ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور- مصوب سال ۱۳۹۴- بانک حسب مورد مشمول مجازات های مقرر در ماده (۱۷) قانون مذکور می شود.
- ماده ۱۱-** پس از تملک طرح توسط بانک، طرح مزبور از پیوست قانون بودجه حذف می شود.

اسحاق جهانگیری
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضائیه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.

«بخشنامه شماره ۹۴/۲۴۱۷۴۲ مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۲۵ موضوع ابلاغ آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات

اعتباری ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند به استناد بند (۵) از ماده (۳۴) قانون پولی و بانکی کشور مصوب تیرماه سال ۱۳۵۱، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز نمی‌باشند بیش از آنچه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به موجب دستورهای یا آیین‌نامه‌های خاص تعیین می‌نماید به ارکان خود که در ادبیات بین‌المللی نظارت بانکی، «اشخاص مرتبط» نامیده می‌شوند، تسهیلات یا اعتبار اعطا نمایند. در همین راستا و به منظور حفظ سلامت و ثبات شبکه بانکی و پیشگیری از تبدیل بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی به منبع تأمین مالی ترجیحی برای اشخاص مرتبط با آن، در سال ۱۳۸۲ مقرراتی تحت عنوان «آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط» تدوین و پس از تصویب توسط شورای محترم پول و اعتبار به شبکه بانکی کشور ابلاغ شد. پس از آن در سال ۱۳۸۹، با عنایت به گذشت چندین سال از ابلاغ آیین‌نامه مورد بحث و ضرورت به‌روزرسانی مفاد آن، آیین‌نامه یاد شده مورد بازنگری قرار گرفت. لیکن گذشت نزدیک به پنج سال از اجرای نسخه اصلاحی و تجربیات حاصل از آن و نیز اقتضات و شرایط زمانی و برخی ابهامات مترتب بر آن، بازنگری مجدد آیین‌نامه را با هدف ارتقای استانداردها و انطباق بیشتر آن با رویه‌ها و الگوهای نظارتی بین‌المللی ایجاب نمود. بر این اساس، ویرایش جدید آن در یک هزار و دویست و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۸/۵ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید که نسخه ای از آن جهت استحضار به پیوست ایفاد می‌گردد.

اهم اصلاحات لحاظ شده در آیین‌نامه یاد شده نسبت به آیین‌نامه قبلی به شرح ذیل می‌باشد:

- ❖ مستثنی نمودن مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری مستقیم از مصادیق تسهیلات، به منظور انسجام و انطباق هر چه بیشتر این آیین‌نامه با «دستورالعمل سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری»؛
- ❖ افزایش حد احراز اشخاص حقیقی و حقوقی به واسطه رابطه سهامداری با مؤسسه اعتباری در مصادیق اشخاص مرتبط از ۱٪ به ۵٪؛
- ❖ تعریف صریح‌تر و واضح‌تر حسابرس مستقل به عنوان شخص مرتبط، به منظور مرتفع نمودن ابهامات موجود در این ارتباط؛
- ❖ تغییر مبنای محاسبه حدود فردی و جمعی تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط از «مجموع سرمایه پرداخت شده و اندوخته‌ها» به «سرمایه پایه» و افزایش حد فردی و جمعی تسهیلات و تعهدات

اشخاص مرتبط به ترتیب از ۱/۴۳٪ و ۲۵٪ مجموع سرمایه پرداخت شده و اندوخته‌ها به ۳٪ و ۴۰٪ سرمایه پایه؛

❖ حذف قیمت تمام شده سهام از محاسبات مربوط به حدود فردی و جمعی تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط در راستای افزایش ظرفیت اعتباری به اشخاص مرتبطی که بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی در سهام آن‌ها سرمایه‌گذاری نموده است؛

❖ ملزم نمودن بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی به درج تمامی اطلاعات تسهیلات اعطایی و تعهدات ایجاد شده از سوی ارکان اعتباری در بانک اطلاعاتی اشخاص مرتبط؛

❖ پیش‌بینی نحوه برخورد با تخطی از حدود مقرر تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط در اثر بروز عوامل خارج از اختیار و اراده بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی.

با عنایت به مراتب مذکور و همچنین با توجه به این که در آیین‌نامه جدید بسیاری از نگرانی‌ها و مشکلات بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در اجرای نسخه قبلی آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط، مرتفع شده است؛ انتظار می‌رود شبکه بانکی کشور بیش از پیش التزام و اهتمام خود را به رعایت «آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط» که از نقش و جایگاه ویژه‌ای در ارتقای شفافیت و هدایت سیستم بانکی کشور به ایفای نقش و کارکرد واسطه‌گری وجوه برخوردار است، نشان دهد.

از این رو، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق معمول و نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای تابعه به مدیریت کل

نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارسال گردد. ۵۵۰۰/۲۵۸۹۱۲۱/چ

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۲

پیوست : دارد

«بخشنامه شماره ۱/۲۴۹۶۰۹۴ مورخ ۰۲/۰۹/۱۳۹۴ موضوع ابلاغ فرم یکنواخت قرارداد مضاربه»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات

اعتباری ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، در اجرای تبصره ذیل ماده (۲۳) «قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ مجلس شورای اسلامی، موضوع «یکنواخت‌سازی فرم عقود تسهیلات بانکی»، بدین وسیله پیرو نمونه قراردادهای تسهیلات بانکی ابلاغی پیشین، فایل الکترونیکی فرم «قرارداد مضاربه» که در یک‌هزار و دویست و دهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۸/۱۹ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده است، جهت استحضار ایفاد می‌گردد. لازم به ذکر است که مصوبه فوق‌الذکر از تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۱ لازم‌الاجرا بوده و از آن تاریخ، تمامی قراردادهای جدید مربوط به عقد مذکور باید صرفاً بر اساس فرم مزبور تنظیم و منعقد گردد. لذا ضروری است تا زمان لازم‌الاجرا شدن این مصوبه، تمامی تمهیدات لازم از جمله چاپ و توزیع فرم یکنواخت قرارداد مضاربه با سربرگ آن بانک/ مؤسسه اعتباری فراهم شود. بدیهی است تمامی قراردادهای منعقد شده تا قبل از تاریخ لازم‌الاجرا شدن مصوبه موضوع این بخشنامه، تا پایان مدت اعتبار قراردادهای موصوف، کماکان به قوت خود باقی خواهد ماند و تابع ضوابط و مقررات زمان انعقاد قرارداد می‌باشد. ضمناً در اجرای صحیح مصوبه مذکور مقتضی است:

۱. اطلاع‌رسانی کامل برای عموم در خصوص قرارداد مضاربه به طرق ممکن از جمله قراردادن فرم قرارداد یادشده در پایگاه اطلاع‌رسانی آن بانک/ مؤسسه اعتباری صورت پذیرد؛
۲. قبل از انعقاد و یا امضای قرارداد مضاربه، تمهیداتی اتخاذ گردد تا مشتری، ضامن و وثیقه‌گذار از مفاد آن آگاهی کامل کسب نموده و نسخه‌ای از قرارداد مذکور به همراه مقررات و ضوابط مصرح در آن، در اختیار مشتری، ضامن و وثیقه‌گذار قرار گیرد؛
۳. پس از انعقاد و امضای قرارداد، نسخه‌ای از آن که دارای ارزش قانونی یکسان با سایر نسخ می‌باشد، در اختیار طرفین قرارداد (عامل، ضامن یا ضامنین و وثیقه‌گذار یا وثیقه‌گذاران) قرار گیرد.

در خاتمه متذکر می‌گردد هر نوع تغییر در ارکان و مفاد فرم قرارداد حاضر، صرفاً توسط شورای پول و اعتبار امکان پذیر می‌باشد. با عنایت به موارد فوق‌الذکر، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن، اهتمام و نظارت جدی به عمل آورند. / ۲۵۹۶۰۳۵/ ق

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنزاد

۳۲۱۵-۲

محل الصاق
تمبر مالیاتی

شماره:

تاریخ:

بسته‌های

«قرارداد مضاربه»

ماده ۱- طرفین قرارداد:

این قرارداد بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بین امضاکنندگان زیر منعقد می‌گردد:

الف- بانک/مؤسسه اعتباری شعبه کد
به نشانی

..... با نمایندگی آقای/خانم به عنوان مالک که از این پس در این قرارداد
بانک/مؤسسه اعتباری نامیده می‌شود و

ب- (در صورتی که تسهیلات‌گیرنده شخص حقیقی باشد) آقای/خانم فرزند
..... تاریخ تولد شماره شناسنامه محل صدور شماره
سریال شناسنامه کد ملی / شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی
..... کد اقتصادی کد پستی
..... به نشانی

شماره تماس ثابت

شماره تلفن همراه پست الکترونیک

(در صورتی که تسهیلات‌گیرنده شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره

اداره ثبت شرکت‌های کد اقتصادی

شناسه ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی با امضای آقای/خانم

فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد

کد ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی به

عنوان شرکت و آقای/خانم فرزند شماره

شناسنامه تاریخ تولد کد ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع

خارجی به عنوان شرکت و با مهر شرکت

طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره مورخ

کدپستی به نشانی

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست

الکترونیک که از این پس در این قرارداد عامل نامیده

می‌شود.

(در صورت اخذ ضمانت حسب صلاحدید بانک/مؤسسه اعتباری) ج - ضامن / ضامین:

(در صورتی که ضامن/ضامین شخص حقیقی باشد)

آقای/خانم فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه

محل صدور شماره سریال شناسنامه کد ملی

کدپستی به نشانی

.....
شماره شماره تماس ثابت شماره

تلفن همراه پست الکترونیک

.....
(در صورتی که ضامن/ضامین شخص حقوقی باشد)

شرکت ثبت شده به شماره اداره ثبت شرکت

های کد اقتصادی شناسه ملی

..... با امضای آقای/خانم فرزند شماره

شناسنامه تاریخ تولد کد ملی به عنوان

..... شرکت و آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه

..... تاریخ تولد کد ملی به

عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی

شماره مورخ کدپستی به نشانی

.....
شماره شماره تماس ثابت

شماره تلفن همراه پست الکترونیک

تبصره- نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های بانک/مؤسسه اعتباری، عامل و ضامن/ضامین همان موارد مندرج

در این ماده است. چنانچه یکی از اشخاص مزبور نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های خود را تغییر

دهد باید موضوع را به صورت کتبی به طرف‌های دیگر ابلاغ کند. تا وقتی که تغییر موارد فوق، کتباً به

طرف دیگر ابلاغ نشده باشد، کلیه مکاتبات و مراسلات و ابلاغیه‌ها و اخطاریه‌های اجرایی و غیره، حسب

مورد از طریق شماره تلفن (پیامک)، پست الکترونیک و نشانی که در این ماده قید شده است، ارسال می‌شود و ابلاغ شده تلقی می‌گردد.

ماده ۲- موضوع قرارداد عبارت است از مبادرت عامل به خرید و فروش کالاهای مشروحه ذیل با استفاده از سرمایه نقدی مضاربه طبق شرایط و مندرجات این قرارداد:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ماده ۳- بانک/مؤسسه اعتباری مبلغ (به عدد) (به حروف) را به عنوان سرمایه مضاربه به صورت یک‌جا/به تدریج در اختیار عامل قرار داد که وی تعهد نمود سرمایه مذکور را به صورت یک‌جا/به تدریج فقط در خرید و فروش کالای مندرج در ماده (۲) و با رعایت شرایط این قرارداد به کار گرفته و مورد استفاده قرار دهد.

ماده ۴- مدت این قرارداد از زمان انعقاد تعیین گردید که در تاریخ منقضی می‌گردد و عامل ضمن عقد خارج لازم، حق رجوع و فسخ قرارداد را از خود سلب و ساقط نمود.

ماده ۵- سود حاصل از اجرای موضوع این قرارداد عبارت از مابه‌التفاوت سرمایه مصرف شده با مجموع وجوه دریافتی حاصل از فروش کل کالای موضوع مضاربه خواهد بود. نسبت تقسیم سود حاصل از اجرای موضوع این قرارداد درصد برای عامل و درصد برای بانک/مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۶ - عامل قبول و تعهد نمود که سرمایه مضاربه را منحصراً جهت تحقق موضوع تعیین شده در ماده (۲) این قرارداد از بابت اقلام زیر مصرف نماید:

۱-۶- خرید کالا؛

۲-۶- هزینه بیمه کالا و حق ثبت سفارش؛

۳-۶- هزینه انبارداری؛

۴-۶- هزینه های بانکی طبق تعرفه های بانکی؛

۵-۶- حمل و نقل؛

۶-۶- بسته بندی؛

۷-۶- حق حمایت از صنایع داخلی، دریافتی توسط سازمان حمایت تولیدکنندگان و مصرف کنندگان؛

۸-۶- خالص مالیات بر ارزش افزوده؛

۹-۶- حقوق گمرکی؛

۱۰-۶- سود بازرگانی.

تبصره - سایر هزینه‌های متعلقه به موضوع قرارداد با مصالحه طرفین، بر عهده عامل خواهد بود.

ماده ۷ - عامل قبول و تعهد نمود که در طول مدت این قرارداد:

۱-۷- به اجرای مضاربه موضوع این قرارداد مباشرت نماید و هر نوع کار لازم جهت اجرای

موضوع این قرارداد را راساً انجام دهد و بدون موافقت بانک/مؤسسه اعتباری انجام هیچ

یک از عملیات موضوع این قرارداد را واگذار ننماید.

۲-۷- مقدمات لازم را جهت نظارت بر مصرف سرمایه و برگشت آن و همچنین بر عملیات اجرائی مضاربه برای بانک/مؤسسه اعتباری فراهم سازد.

۳-۷- دفاتر و حساب‌ها و اسناد و مدارک مربوط به موضوع این قرارداد را به طور منظم و مرتب طبق قوانین مربوط به نحوی ثبت و نگهداری نماید که در مواقع لزوم توسط بانک/مؤسسه اعتباری قابل رسیدگی باشد.

۴-۷- کلیه وجوه حاصل از فروش را بلافاصله پس از فروش و حداکثر تا تاریخ انقضای قرارداد طبق مواد (۴) و (۵) این قرارداد به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و قرارداد مضاربه را تسویه نماید.

ماده ۸- در صورتی که نتیجه عملیات مضاربه منجر به زیان شود، عامل با امضای این قرارداد و ضمن عقد خارج لازم دیگری متعهد گردید؛ اصل سرمایه متعلقه را به حساب بانک/مؤسسه اعتباری منظور نماید.

تبصره- در صورتی که موضوع مضاربه به فروش نرفته باشد، به قیمت روز یا قیمت مورد موافقت بانک/مؤسسه اعتباری از طرف عامل شخصاً خریداری و وجه آن به حساب مضاربه واریز و سود حاصل به تناسب مقرر فوق بین بانک/مؤسسه اعتباری و عامل تقسیم و سهم سود عامل به حساب وی منظور خواهد شد.

ماده ۹- چنانچه به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، عامل بنا به دلایلی خارج از اراده، قادر به انجام موضوع قرارداد و یا اتمام آن نباشد؛ بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به فسخ قرارداد حاضر اقدام نماید. در این صورت عامل مکلف به بازپرداخت سرمایه مضاربه و در صورت تحصیل سود، پرداخت سهم بانک/مؤسسه اعتباری از سود مکتسبه می‌باشد.

ماده ۱۰- عامل متعهد گردید که در صورت عدم پرداخت وجوه در سررسید مقرر، از تاریخ سررسید تا تاریخ تسویه کامل با بانک/مؤسسه اعتباری، علاوه بر وجوه تأدیه نشده خود، مبلغی به عنوان وجه التزام تأخیر تأدیه دین که طبق دستورالعمل محاسباتی:

تعداد روز \times نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین \times مانده مطالبات

محاسبه می‌گردد، به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید. نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین، معادل ۶ درصد به علاوه نرخ سود مورد انتظار، مجموعاً معادل درصد می‌باشد.

تبصره- مانده مطالبات مندرج در دستورالعمل محاسباتی این ماده شامل مانده از اصل سرمایه مضاربه پرداختی بانک/مؤسسه اعتباری به علاوه فواید مترتب بر آن می‌باشد که عامل ضمن عقد خارج لازم تقبل نموده و ملزم به پرداخت آن گردید.

ماده ۱۱ - در صورت تخطی عامل از مفاد این قرارداد (به استثنای استفاده غیرمجاز از تسهیلات)، از جمله هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه، این قرارداد از تاریخ اعلام تخلف فسخ می‌گردد و عامل موظف است از تاریخ مذکور تا تاریخ تسویه کامل با بانک/مؤسسه اعتباری، علاوه بر وجوه تأدیه نشده خود، مبلغی به عنوان خسارت، که طبق دستورالعمل محاسباتی:

تعداد روز \times نرخ خسارت \times مانده مطالبات

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

محاسبه می‌گردد، به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید. نرخ خسارت معادل ۶ درصد به علاوه نرخ سود مورد انتظار، مجموعاً معادل درصد می‌باشد.

تبصره- مانده مطالبات مندرج در دستورالعمل محاسباتی این ماده شامل مانده از اصل سرمایه مضاربه پرداختی بانک/مؤسسه اعتباری به علاوه فواید مترتب بر آن می‌باشد که عامل ضمن عقد خارج لازم تقبل نموده و ملزم به پرداخت آن گردید.

ماده ۱۲ - در صورتی که عامل از تسهیلات موضوع این قرارداد به نحو غیرمجاز استفاده کرده باشد، این قرارداد از تاریخ اعلام تخلف اخیرالذکر فسخ می‌گردد و عامل موظف است از تاریخ انعقاد قرارداد حاضر تا

تاریخ تسویه کامل با بانک/مؤسسه اعتباری، علاوه بر وجوه تأدیه نشده خود، مبلغی به عنوان خسارت، که طبق دستورالعمل محاسباتی:

تعداد روز \times نرخ خسارت \times مانده مطالبات

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

محاسبه می‌گردد، به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید. نرخ خسارت معادل ۶ درصد بعلاوه نرخ سود مورد انتظار، مجموعاً معادل درصد می‌باشد.

تبصره- مانده مطالبات مندرج در دستورالعمل محاسباتی این ماده شامل مانده از اصل سرمایه مضاربه پرداختی بانک/مؤسسه اعتباری می‌باشد که عامل ضمن عقد خارج لازم تقبل نموده و ملزم به پرداخت آن گردید.

ماده ۱۳- نرخ سود مورد انتظار مندرج در مواد (۱۰)، (۱۱) و (۱۲) این قرارداد معادل درصد می‌باشد.

ماده ۱۴- بانک/مؤسسه اعتباری پس از گذشت حداکثر دو ماه از سررسید تسهیلات و عدم بازپرداخت آن‌ها توسط عامل و یا بلافاصله پس از فسخ شدن قرارداد، باید موضوع را از طریق موارد نشانی در این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، به اطلاع ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران برساند. در غیر این صورت، اخذ وجه التزام تأخیر تأدیه دین مذکور در ماده (۱۰) و خسارات مذکور در مواد (۱۱) و (۱۲) از ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران امکان‌پذیر نخواهد بود.

تبصره- در خصوص فسخ قرارداد ناشی از معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه، موضوع مذکور در ماده (۱۱)، لزومی به اطلاع‌رسانی به وثیقه‌گذار/گذاران نمی‌باشد.

ماده ۱۵- عامل و ضامن/ضامنین طی عقد خارج لازم، به طور غیرقابل رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند که هرگونه مطالبات خود ناشی از این قرارداد را اعم از مستقیم یا غیرمستقیم پس از سررسید یا فسخ شدن قرارداد و در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حساب‌ها (ریالی و

ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد بانک/مؤسسه اعتباری و یا سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضائی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی عامل منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد بانک/مؤسسه اعتباری آن را به نرخ اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و برداشت می‌نماید. اقدام بانک/مؤسسه اعتباری در این خصوص برای عامل و ضامن/ضامین غیرقابل اعتراض و لازم‌الاجراء می‌باشد.

تبصره ۱- بانک/مؤسسه اعتباری اقدامات موضوع این ماده را پس از اجرایی نمودن، از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، حسب مورد به عامل یا ضامن/ضامین اطلاع می‌دهد.

تبصره ۲- هرگونه وجوهی که پس از سررسید یا فسخ این قرارداد به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و یا از حساب‌ها و اموال و اسناد برداشت می‌شود، ابتدا بابت هزینه‌های قانونی و کارمزدها منظور شده و مابقی بین سه جزء مانده اصل تسهیلات، فوائد مترتب بر آن و وجه التزام تأخیر تأدیه دین/خسارت تسهیم بالنسبه می‌شود.

ماده ۱۶- ضامن/ضامین با علم و اطلاع و وقوف کامل راجع به مندرجات این قرارداد و کمیت و کیفیت تعهدات عامل، منفرداً، مشترکاً و متضامناً، انجام کلیه تعهدات و پرداخت بدهی‌هایی که در ارتباط با انجام موضوع این قرارداد به عهده عامل است را تعهد نمودند و بانک/مؤسسه اعتباری به استناد این قرارداد حق دارد علاوه بر مراجعه به عامل، به هریک از ضامین، منفرداً و یا مشترکاً مراجعه و ایفای تعهدات قرارداد را مطالبه و وجوه متعلقه را وصول نماید.

ماده ۱۷- دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری در هر مورد معتبر است. تشخیص تخلف از هر یک از شرایط و تعهدات این قرارداد با بانک/مؤسسه اعتباری بوده و مورد قبول عامل می‌باشد. دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری از نظر اعلام به مراجع قضایی و یا دفاتر اسناد رسمی و ادارات و دوایر اجرای ثبت جهت صدور اجرائیه یا محاسبات بعدی در جریان عملیات اجرایی در هر مورد

(اعم از سهم‌الشرکه، فوائد مترتب بر سهم‌الشرکه، وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه، زیان وارده و سایر هزینه‌ها و خسارات) ملاک عمل می‌باشد.

تبصره ۱- مفاد این ماده نافی حق اعتراض عامل در مراجع ذی صلاح نمی‌باشد.

تبصره ۲- طرفین توافق نمودند هرگونه اشتباه بانک/مؤسسه اعتباری در محاسبات قابل برگشت بوده و ضمن قبول محاسبات اصلاحی، نسبت به تنظیم و اصلاح اسناد و اوراق مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۱۸- هرگاه بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود درخواست صدور اجرائیه نماید و حکم به نفع بانک/مؤسسه اعتباری صادر شود، پرداخت کلیه هزینه‌های اجرایی و مبلغی معادل آیین‌نامه تعرفه حق الوکاله در امور اجرائی و همچنین در صورتی که بانک ناگزیر از توسل به اقدامات قضایی گردد، هزینه های قضایی و دادرسی و حق الوکاله وکیل یا نماینده قضایی و خسارات از هر جهت (طبق تشخیص و اعلام بانک/مؤسسه اعتباری) بر ذمه عامل بوده که علاوه بر انجام سایر تعهدات، ملزم به پرداخت آن می‌باشد.

ماده ۱۹- به منظور تضمین حسن انجام تعهدات ناشی از این قرارداد، وثیقه/ وثایق مشروحه ذیل:

(مشخصات کامل وثیقه/ وثایق مأخوذه ذکر گردد)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

..... توسط عامل و یا وثیقه‌گذار/گذاران (در صورتی که شخص حقیقی باشد)

..... فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه

..... محل صدور شماره سریال شناسنامه کد ملی
..... کدپستی به نشانی
.....
شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست
الکترونیک

(در صورتی که شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره اداره
ثبت شرکت‌های کد اقتصادی شناسه ملی با
امضای آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد
ملی به عنوان شرکت و آقای/خانم فرزند
..... شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی
..... به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره
..... روزنامه رسمی شماره مورخ کدپستی
..... به نشانی
.....

..... شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست
الکترونیک در وثیقه بانک/مؤسسه اعتباری مستقر گردید. قبض و
اقباض در خصوص مورد وثیقه مندرج در این ماده به عمل آمد و حسب مورد مجدداً به طور صحیح و سالم تحویل
مالک یا مالکین داده شد.

ماده ۲۰- عامل تعهد نمود که در صورت تقاضای بانک/مؤسسه اعتباری، هر آن چه مورد وثیقه قرار می‌گیرد و
همچنین اموال موضوع عملیات ناشی از این قرارداد را پس از امضای قرارداد حاضر، در مدت انجام آن،
همه ساله به مبلغی که مورد موافقت بانک/مؤسسه اعتباری باشد در برابر آتش‌سوزی، انفجار، زلزله،
سیل، صاعقه و سایر خطرات مرتبطی که بانک/مؤسسه اعتباری تعیین می‌کند نزد یکی از شرکت‌های

بیمه مجاز، به هزینه خود به نفع بانک/مؤسسه اعتباری بیمه نماید، بیمه‌نامه را بلادرنگ به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم کند، همچنین پانزده روز قبل از انقضاء مدت بیمه، مدارک تجدید بیمه را به بانک/مؤسسه اعتباری ارائه دهد. در صورتی که عامل تعهدات خود را به شرح فوق انجام ندهد بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند موضوع مضاربه و وثائق را وکالتاً از طرف عامل به هزینه خود بیمه نموده و مبلغ هزینه شده را از عامل مطالبه یا به حساب عامل منظور نماید. بدیهی است وکالت مذکور نافعی تعهدات و مسئولیت‌های عامل نخواهد بود. ضمناً عامل مکلف است در صورت بروز خسارت به موارد بیمه شده، سریعاً به بیمه‌گر و بانک/مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

ماده ۲۱- در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، عامل و یا وثیقه‌گذار/گذاران و یا ضامن/ضامین از مفاد این قرارداد تخلف نمایند، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به صدور اجرائیه جهت وصول مطالبات خود به طرفیت هریک از اشخاص یادشده اقدام نماید.

ماده ۲۲- وثیقه‌گذار/گذاران ضمن اعلام و اقرار به این که تاکنون نسبت به عین مورد وثیقه هیچ‌گونه معامله‌ای انجام نداده‌اند، متعهد و ملتزم گردیدند که:

۲۲-۱- از هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه خودداری نمایند.

۲۲-۲- بدون موافقت بانک/مؤسسه اعتباری در موارد وثیقه تغییری ایجاد نمایند و از انجام هر اقدامی که موجب نقصان بهای موارد وثیقه باشد خودداری نمایند.

۲۲-۳- در صورتی که در مورد وثیقه علاوه بر مستحذات، تأسیسات و تجهیزات فعلی، مستحذات و تأسیسات و تجهیزات دیگری اضافه شود جزء موارد وثیقه خواهد بود.

۲۲-۴- در صورتی که قبل از فک این سند تمام یا قسمتی از موارد وثیقه در معرض اجرای طرح‌های مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری و امثال آن قرار گیرد، بانک/مؤسسه اعتباری، قائم‌مقام و وکیل بلاعزل و وصی بعد از فوت وثیقه‌گذار/گذاران است که کلیه تشریفات قانونی را انجام دهد و با امضاء اسناد و دفاتر مربوط، وجوهی را که از طرف مؤسسه ذی‌ربط در قبال تملک تمام یا قسمتی از موارد وثیقه پرداخت خواهد شد، به صورت نقدی یا قسطی دریافت کند و پس از کسر و احتساب هزینه‌های

متعلقه، مطالبات خود را از محل باقیمانده وجه وصول نماید. هرگاه بهای ملک، در صندوق ثبت یا دادگستری سپرده شده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری حق دریافت وجوه سپرده را به میزان هزینه‌های متعلقه و مطالبات خود خواهد داشت. در صورتی که وجوه وصول شده و یا موارد وثیقه موضوع این بند، تکافوی مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری را ننماید، عامل متعهد گردید کلیه بدهی‌های خود را بنا به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، به بانک/مؤسسه اعتباری فوراً بپردازد.

۲۲-۵- قبل از انتقال منافع مورد وثیقه تحت هر عنوان، از بانک/مؤسسه اعتباری تأییدیه اخذ نمایند.

۲۲-۶- در صورتی که مورد وثیقه به تملک بانک/مؤسسه اعتباری درآید، محل مورد وثیقه را تخلیه و تحویل بانک/مؤسسه اعتباری نمایند. در غیر این صورت به استناد مفاد این قرارداد و نیز سند انتقال اجرایی، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند از طریق ادارات ثبت سند و املاک، مورد انتقال را تخلیه و تصرف نماید.

ماده ۲۳- کلیه وکالت‌های تفویضی به بانک/مؤسسه اعتباری موضوع مواد ۲۰، ۲۲ و ۲۵ قرارداد حاضر، ضمن عقد خارج لازم برای طرفین معین است و با سلب حق عزل و ضم وکیل و امین و غیره و سلب حق اجرای مورد وکالت توسط موکل می‌باشد.

ماده ۲۴- عامل و وثیقه‌گذار/گذاران قبول نمودند در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری حسب ضوابط و مقررات، مطالبات این قرارداد را به اشخاص حقوقی دیگر منتقل کند، تضمینات و وثایق این قرارداد به تعهدات لاحق نیز منتقل شده و کماکان بابت تعهدات انتقال یافته در رهن و وثیقه، باقی باشد.

ماده ۲۵- عامل و ضامن/ضامین قبول نمودند بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند هرگونه داده و اطلاعات ایشان را در اختیار شرکت سنجش اعتبار مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.

ماده ۲۶- کلیه هزینه‌های مربوط به ثبت قرارداد حاضر از جمله حق‌الثبت و حق‌التحریر، بدون حق رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری، کلاً به عهده عامل است.

ماده ۲۷- تخلف عامل از هر یک از مفاد مذکور در این قرارداد، حق فسخ مضاربه را به بانک/مؤسسه اعتباری می‌دهد که در این صورت، حسب مورد طبق مفاد مواد (۱۰)، (۱۱) و (۱۲) این قرارداد عمل خواهد شد.

ماده ۲۸- این قرارداد بر اساس توافق طرفین و مطابق ماده ۱۵ «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و اصلاحات و الحاقات قانونی آن و ماده (۷) «قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانک‌ها»، بدون آن که طرفین در مفاد آن اختلافی داشته باشند در حکم سند رسمی و لازم‌الاجراء بوده و تابع مفاد «آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجراء» می‌باشد و تمامی امضاءکنندگان قبول نمودند که کلیه مندرجات قرارداد را پذیرفته و نسبت به آن هیچ‌گونه اختلافی ندارند و عامل، ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران حق هرگونه ایراد و اعتراضی را نسبت به مفاد قرارداد و نیز نسبت به اقدامات اجرایی بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود و ایفای تعهدات عامل در هر مرحله از عملیات اجرایی از خود سلب و اسقاط نمودند.

این قرارداد در (۲۸) ماده و (۱۱) تبصره و در نسخه تنظیم و به رؤیت کامل بانک/مؤسسه اعتباری و عامل رسید و طرفین، ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران ضمن اقرار به اطلاع و آگاهی کامل از مفاد این قرارداد و پذیرش تبعات حقوقی و قانونی ناشی از آن، به امضای تمامی صفحات آن مبادرت نمودند و یک نسخه از این قرارداد به هر یک از آن‌ها تسلیم گردید.

بخشنامه شماره ۹۴/۲۵۷۲۸۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۰۹ موضوع ابلاغ دستورالعمل اجرایی موضوع ماده (۱۸) آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات

اعتباری ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، به پیوست دستورالعمل اجرایی «آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه مؤسسات اعتباری در داخل کشور (مصوب یک هزار و دویست و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۶/۳۱ شورای محترم پول و اعتبار؛ موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۷۲۵۳ مورخ ۱۳۹۴/۷/۹)»؛ جهت استحضار ایفاد می‌شود. شایان ذکر می‌داند دستورالعمل یاد شده در اجرای تکلیف مقرر در ماده (۱۸) آیین‌نامه موصوف تنظیم شده و در هفدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۰۳ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسیده است.

خواهشمند است دستورفرمایند مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن

نظارت گردد. ۰۵۵۰/۰۸۱۳۰/۲۶/ج

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی موضوع ماده (۱۸) آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل

شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور

آذرماه ۱۳۹۴

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل اجرایی موضوع ماده (۱۸) آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه مؤسسات

اعتباری در داخل کشور»

مقدمه:

کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری، در اجرای ماده (۱۸) «آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور»، دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه مزبور را که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- گستره شمول تعاریف ذیل منحصرأ محدود به این دستورالعمل است:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی

تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.

۱-۳- آیین‌نامه: آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور.

۱-۴- شعبه: واحد عملیاتی از مؤسسه اعتباری است که در چارچوب آیین‌نامه و دستورالعمل ایجاد می‌شود

و می‌تواند تمام یا بخشی از عملیات مجاز بانکی را بر اساس ضوابط داخلی که به تصویب هیأت

مدیره می‌رسد، انجام دهد.

- ۱-۵- **باجه:** بخشی از شعبه است که در غیر محل شعبه و در استان محل استقرار شعبه به صورت ثابت یا سیار دایر می‌شود و می‌تواند بنا به تشخیص مؤسسه اعتباری و متناسب با حجم فعالیت و خدمات مورد نیاز مشتریان، قسمتی از عملیات شعبه را که نیازمند اعتبارسنجی مشتریان نبوده و به تبع آن تعهدی نیز برای شعبه ایجاد نمی‌نماید، انجام دهد.
- ۱-۶- **دفتر نمایندگی:** واحد عملیاتی از مؤسسه اعتباری است که در چارچوب آئین‌نامه و دستورالعمل ایجاد می‌شود و می‌تواند صرفاً به انجام عملیاتی از قبیل ارائه خدمات مشاوره‌ای و خدمات بازاریابی مبادرت نماید. انجام عملیات مجاز بانکی توسط این واحد امکان‌پذیر نمی‌باشد.
- ۱-۷- **جابجایی:** تغییر مکان شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی در استان محل استقرار شعبه.
- ۱-۸- **تبدیل:** ارتقاء فعالیت باجه به شعبه و یا تقلیل فعالیت شعبه به باجه.
- ۱-۹- **تعطیلی:** خاتمه فعالیت شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی.
- ۱-۱۰- **شناسه اختصاصی:** مجموعه‌ای از اعداد و یا حروف که از سوی بانک مرکزی برای هر یک از شعب، باجه‌ها یا دفاتر نمایندگی مؤسسه اعتباری به صورت منحصر به فرد تعریف می‌شود.
- ۱-۱۱- **سامانه:** سامانه جامع شعب بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که از طریق پرتال بانک مرکزی قابل دسترسی می‌باشد.
- ماده ۲-** ایجاد و تبدیل شعبه، باجه و یا دفاتر نمایندگی توسط مؤسسه اعتباری صرفاً با اخذ شناسه اختصاصی از اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی امکان‌پذیر می‌باشد.
- ماده ۳-** کد شعب و یا باجه‌های مؤسسه اعتباری که تا قبل از ابلاغ دستورالعمل فعال شده‌اند، به منزله شناسه اختصاصی تلقی می‌گردد.
- ماده ۴-** ارتباط هر یک از مؤسسات اعتباری با سامانه از طریق نام کاربری و رمز عبوری که توسط اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی به مؤسسه اعتباری ذی‌ربط ابلاغ می‌شود، امکان‌پذیر است.
- ماده ۵-** مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات و مدارک مربوط به ایجاد و تبدیل شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی خود را که به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری رسیده است، حداقل یک ماه قبل از ارائه

درخواست ایجاد و تبدیل هر یک از شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی خود در سامانه ثبت نموده و فرم چاپی مندرج در سامانه را پس از امضای مدیر عامل و یا یکی از اعضای هیأت مدیره به همراه مصوبه هیأت مدیره به اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات و مدارک مربوط به جابجایی و تعطیلی شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی خود را که به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری رسیده است، حداقل سه ماه قبل از ارایه درخواست جابجایی و تعطیلی هر یک از شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی خود، در سامانه ثبت نموده و فرم چاپی مندرج در سامانه را پس از امضای مدیر عامل و یا یکی از اعضای هیأت مدیره به همراه مصوبه هیأت مدیره به اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است درخواست ایجاد، جابجایی، تبدیل و تعطیلی هر یک از شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی خود را حسب مورد صرفاً از طریق درج در سامانه به اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است درخواست ایجاد، تبدیل و جابجایی هر یک از شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی خود که در چارچوب مصوبه هیأت مدیره می‌باشد را به همراه مدارک و مستندات اعلامی از سوی اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی شامل تصاویر اجاره‌نامه، مبیعه‌نامه، سند مالکیت (حسب مورد) و تأییدیه بلاشرط نیروی انتظامی - که تمامی آن‌ها ممه‌ور به مهر مؤسسه اعتباری می‌باشد - به اداره مزبور ارسال نماید.

ماده ۹- اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی پس از حصول اطمینان از تکمیل بودن مدارک و مستندات ارسالی مؤسسه اعتباری و انطباق آنها با درخواست ایجاد، تبدیل و جابجایی هر یک از شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی حسب مورد، نسبت به اعطا و فعال نمودن شناسه اختصاصی و یا اعلام موافقت با جابجایی شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی اقدام و نتیجه را از طریق سامانه به مؤسسه اعتباری اعلام می‌نماید.

تبصره - مؤسسه اعتباری موظف است، صرفاً پس از اعلام موافقت اداره مجوزهای بانک مرکزی با درخواست جابجایی یا تعطیلی هر یک از شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی نسبت به اطلاع‌رسانی مطابق با مفاد ماده (۱۳) آیین‌نامه اقدام نماید.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری موظف است، پس از اخذ شناسه اختصاصی، حداکثر ظرف مدت یک ماه مراتب شروع به فعالیت شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی را به منظور فعال نمودن شناسه اختصاصی به اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۱۱- چنانچه درخواست تعطیلی هر یک از شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی مؤسسه اعتباری در چارچوب مصوبه هیأت مدیره باشد، اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی حسب اعلام مؤسسه اعتباری مبنی بر خاتمه فعالیت شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی، نسبت به غیرفعال نمودن شناسه اختصاصی اقدام و نتیجه را از طریق سامانه به مؤسسه اعتباری اعلام می‌نماید.

ماده ۱۲- چنانچه درخواست مؤسسه اعتباری جهت اخذ، فعال نمودن و یا غیرفعال نمودن شناسه اختصاصی به هردلیلی مردود گردد، اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی مراتب را به همراه دلایل رد درخواست از طریق درج پیام در سامانه به اطلاع مؤسسه اعتباری می‌رساند.

ماده ۱۳- اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی به درخواست‌های ایجاد و تبدیل شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی مؤسسه اعتباری که «نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری» را رعایت ننموده باشد، ترتیب اثر نخواهد داد.

تبصره - در خصوص مؤسسات اعتباری که حد مجاز نسبت مندرج در ماده (۱۳) را رعایت ننموده باشند، اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی در موارد خاص و در صورتی به درخواست‌های ایجاد و تبدیل شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی مؤسسات اعتباری مزبور ترتیب اثر خواهد داد که درخواست‌های مذکور منجر به افزایش نسبت موضوع این ماده و تعداد شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی نشود.

ماده ۱۴- صرفاً شعب مؤسسه اعتباری دارای شناسه اختصاصی فعال در سامانه می‌توانند با سامانه‌های جامع پرداخت از جمله شتاب، ساتنا، پایا و تابا و همچنین سایر پایگاه‌های اطلاعاتی بانک مرکزی ارتباط داشته باشند.

ماده ۱۵- در صورتی که تخلف مؤسسه اعتباری از مفاد آیین‌نامه و دستورالعمل، توسط معاونت نظارتی احراز و مورد تأیید رئیس کل بانک مرکزی قرار گیرد، اقدامات ذیل انجام می‌شود:

۱-۱۵- اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی حسب مورد نسبت به تعطیلی و غیرفعال نمودن شناسه اختصاصی شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی که به واسطه تخلف از مفاد آیین‌نامه و دستورالعمل ایجاد، جابجا، تبدیل و یا تعطیل شده‌اند، اقدام می‌نماید.

۲-۱۵- اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی ارتباط شعبی که شناسه اختصاصی آن‌ها غیرفعال شده است را با سامانه‌های ملی پرداخت قطع می‌نماید.

ماده ۱۶- اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی بر اساس اطلاعات مندرج در سامانه، فهرست شعب باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی مجاز مؤسسات اعتباری را از طریق درج در پایگاه اطلاع‌رسانی بانک مرکزی در دسترس عموم قرار داده و بروزرسانی می‌نماید.

ماده ۱۷- از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، مقررات مغایر با آن از جمله بخشنامه شماره ۹۲/۲۳۹۵۵۲ مورخ ۱۳۹۲/۸/۱۴ موضوع بیستمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۷/۷ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی منسوخ اعلام می‌شود.

این دستورالعمل در ۱۷ ماده و ۲ تبصره در هفدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۸/۳ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.

«بخشنامه شماره ۹۴/۲۵۸+۲۰ مورخ ۰۹/۰۹/۱۳۹۴ موضوع نقطه توقف شناسایی برخی از درآمدهای بانک‌ها و مؤسسات اعتباری»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات

اعتباری ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند؛ مقوله زمان و میزان درآمد شناسایی شده همواره موضوعی چالش‌برانگیز در حسابداری بوده و در این رابطه دیدگاه‌ها و رویکردهای مختلفی در خصوص انواع معاملات و رویدادهای مالی مطرح شده است. به همین دلیل نیز پس از گذشت سال‌ها از آغاز مباحث نظری و تئوریک موضوع، کماکان در این خصوص اتفاق نظر و اجماع وجود ندارد. مهم‌ترین دلیل موضوع یادشده نیز گوناگونی انواع معاملات و رویدادهای مالی و مآلاً عدم امکان ارائه قاعده متقن در رابطه با زمان و میزان درآمد شناسایی شده، بوده است. با وجود تمامی موارد فوق، در وضع استانداردهای مربوط به شناسایی درآمد همواره استانداردارگذاران تلاش داشته‌اند که قواعد و احکامی هر چند کلی و عام تدوین و ادامه فرایند شناسایی درآمد و نیز تطبیق انواع رویدادها با قواعد تعیین شده را موقوف به قضاوت حرفه‌ای حسابداران نمایند.

استحضار دارند که در ارتباط با صنعت بانکداری، تا سال ۱۳۸۲ مبنای حسابداری عقود اسلامی در شبکه بانکی کشور بر اساس حسابداری نقدی استقرار یافته بود لیکن براساس مصوبه سال ۱۳۸۱ شورای محترم پول و اعتبار، مقرر گردید درآمدهای ناشی از عقود فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، خرید دین و قرض‌الحسنه از ابتدای سال ۱۳۸۲ بر مبنای روش تعهدی شناسایی و در حساب‌های بانک‌ها منظور گردد که مراتب طی بخشنامه شماره م/۴۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۳/۱۰ به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید. پیرو مصوبه یاد شده، شورای محترم پول و اعتبار در سال ۱۳۸۴ در مورد شناسایی درآمد عقود اسلامی بر مبنای روش تعهدی موارد ذیل را تصویب نمود که مراتب طی بخشنامه شماره م/۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷ به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید:

«الف- درآمد عقود فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، جعاله، خرید دین و قرض الحسنه در سررسید یا پایان سال، هرکدام که زودتر باشد و همچنین درآمد حاصل از وجه التزام اقساط سررسید گذشته و معوق عقود مذکور در پایان هر دوره مالی بر اساس قرارداد قابل شناسایی است.

ب - درآمد عقود مشارکت مدنی، مضاربه، سلف و جعاله و وجه التزام مربوط به تسهیلات سررسید گذشته و معوق فوق براساس قرارداد و برآورد متکی به ضوابط داخلی بانک در پایان هر دوره مالی قابل شناسایی برای انعکاس در حساب‌های بانک خواهد بود.

ج - طبق استانداردهای حسابداری در روش تعهدی لازم است به موارد زیر توجه شود:

❖ جریان منافع اقتصادی مرتبط با قرارداد، به درون بانک محتمل باشد.

❖ مبلغ درآمد موضوع قرارداد را بتوان به گونه‌ای اتکاپذیر اندازه‌گیری کرد».

بر این اساس، در سررسید قسط/اقساط با توجه به قابلیت اندازه‌گیری سود و نیز محتمل بودن ورود وجه نقد به درون مؤسسه اعتباری، باید سود قسط سررسید شده صرف‌نظر از وصول یا عدم وصول شناسایی و در دفاتر حسابداری ثبت گردد. از طرف دیگر مؤسسه اعتباری موظف است در صورت عدم تحقق معیارهای ذکر شده در بند «ج» بخشنامه شماره مپ/۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷، شناسایی درآمد تسهیلات اعم از سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه را به روش تعهدی متوقف نموده و در سررسید هر قسط، صرفاً ثبت حسابداری لازم را برای تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات در دفاتر خود اعمال نماید.

بنابراین وفق ضوابط و مقررات فعلی در خصوص نحوه شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری، قضاوت حرفه‌ای متولیان بسیار حائز اهمیت بوده و با توجه به ملاک‌های اساسی و کلی تعیین شده در این رابطه، باید نسبت به شناسایی سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین اقدام یا شناسایی آن‌ها متوقف گردد. در این ارتباط شایان ذکر است، مقصود از قضاوت حرفه‌ای، برخورد سلیقه‌ای و بدون استدلال و منطق نمی‌باشد. بلکه باید شرایط درونی و بیرونی حاکم بر رویداد مالی مدنظر قرار گیرد و با توجه به مجموعه عوامل تأثیرگذار و استدلال‌های موجود در رابطه با شناسایی یا عدم شناسایی درآمد و میزان آن اتخاذ تصمیم شود. همچنین لازم است در شناسایی انواع درآمدها و هزینه‌ها اصل احتیاط مبنای عمل قرار گیرد و در موارد وجود تردید و ابهام با اهمیت در تحقق درآمد، با هدف جلوگیری از شناسایی سودهای موهوم، شناسایی درآمد موکول به رفع ابهام مزبور شود.

با بذل عنایت به جمیع موارد فوق و نظر به این که اقدام برخی مؤسسات اعتباری در ادامه شناسایی درآمد انواع تسهیلات و تعهدات، بدون توجه به معیارهای مندرج در بند «ج» بخشنامه شماره مب/۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷ منتج به شناسایی سودهای موهوم در شبکه بانکی کشور، توزیع آن به ذینفعان و نهایتاً تحمیل ریسک بی‌مایگی به نظام بانکی کشور گردیده است، لذا مقتضی است دستور فرمایند، به دلیل وجود تردید و ابهام با اهمیت در خصوص وصول مطالباتی که بر اساس ضوابط مقرر در دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری به طبقه مشکوک‌الوصول منتقل می‌شوند، از ابتدای دی ماه سال جاری، شناسایی درآمد این قبیل مطالبات (اعم از سود، وجه‌النزاع تأخیر تأدیه دین و کارمزد) متوقف و هر گونه شناسایی مجدد درآمد مزبور به رفع کامل ابهام یادشده (وصول وجه نقد) موکول گردد. بدیهی است در ارتباط با مطالباتی که قبل از انتقال به طبقه مشکوک‌الوصول نیز حائز شرایط شناسایی درآمد مندرج در بند «ج» بخشنامه شماره مب/۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷ نمی‌باشند، مؤسسه اعتباری مکلف است صرف‌نظر از طبقه‌ای که مطالبات در آن منعکس شده است، شناسایی درآمد مزبور را تا زمان احراز مجدد معیارهای یادشده متوقف نماید.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق شود. همچنین مقتضی است ترتیبی اتخاذ شود تا نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری

این بانک ارسال گردد. ۲۵۸۳۶۵۵/س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۲۹۶۳۴۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ موضوع ابلاغ بخش نخست ترجمه سند بال ۲»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات

اعتباری ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند یکی از مباحث حایز اهمیت در حوزه نظارت بانکی در سطح داخلی و بین‌المللی به موضوع کفایت سرمایه بانک اختصاص دارد. سرمایه بانک به واسطه برخورداری از قدرت جذب زیان‌های غیرمنتظره، نقشی بسیار کلیدی در حفظ سلامت و ثبات نظام بانکی و مالی ایفا می‌کند. از این‌رو، ناظران بانکی باید اطمینان حاصل کنند که بانک‌های تحت نظارت آن‌ها همواره از سرمایه کافی برای جذب زیان‌ها و در عین حال، تداوم اعتباردهی به مشتریان- حتی در شرایط بحران- برخوردار باشند. لیکن، میزان و نحوه تعیین حداقل سرمایه مناسب و کافی برای بانک‌ها، همواره یکی از دغدغه‌های بسیار مهم ناظران بانکی به شمار می‌رود. افزون بر آن، وقوع بحران‌های مالی بین‌المللی به‌خوبی آشکار ساخت که به دلیل در هم‌تنیدگی و بهم‌پیوستگی نظام‌های بانکی و مالی کشورها، وقوع بحران در نظام بانکی یک کشور به‌صورت بالقوه می‌تواند به نظام بانکی سایر کشورها نیز سرایت کرده و در نهایت به بروز ریسک‌های سیستمی در سطح جهانی و به تبع آن، به بحران‌های مالی و حتی اقتصادی جهانی منجر گردد. لذا، اتخاذ رویکرد یکسان و اعمال استانداردها و مقررات مشترک توسط همه کشورها در خصوص شاخص‌های نظارت بانکی به‌ویژه در ارتباط با سرمایه بانک‌ها ضرورت دارد. بر همین اساس، کمیته نظارت بانکی بال در سال ۱۹۸۸ مبادرت به تدوین اولین استاندارد بین‌المللی در زمینه سرمایه مورد نیاز بانک‌ها، موسوم به «توافقنامه بال یک» نمود. توافقنامه بال یک با استقبال جهانی روبرو شد و در سطح وسیعی در حوزه نظارت بانکی کشورهای جهان به اجرا در آمد که از این حیث یک موفقیت بزرگ برای کمیته بال به شمار می‌رفت. لیکن، توافقنامه مذکور به‌لحاظ محدود بودن ضرایب ریسک، نادیده گرفتن ظرفیت مالی و کشش اعتباری متقاضیان تسهیلات، معطوف بودن به وثیقه ملکی و مغفول ماندن از سایر انواع وثایق و تضمینات به‌عنوان عوامل کاهنده و تعدیل‌کننده ریسک اعتباری، تمرکز صرف به ریسک

اعتباری و منظور نشدن سایر ریسک‌های فراروی مؤسسات اعتباری همچون ریسک عملیاتی، دارای نقایص و کاستی‌هایی بود که موجب شد کمیته بال، سند

دیگری را تحت عنوان «همگرایی بین‌المللی در زمینه استانداردها و اندازه‌گیری سرمایه بانک‌ها» موسوم به توافقنامه بال دو جایگزین آن نماید.

پیش‌نویس توافقنامه بال دو، نخستین بار در ژوئن سال ۱۹۹۹ میلادی تنظیم و پس از چند مرحله انتشار مقدماتی و اخذ نظرات اصلاحی و اجرای آزمایشی، سرانجام از ابتدای سال ۲۰۰۸ میلادی به مرحله اجرا درآمد. مستحضرنند که توافقنامه مزبور دارای سه بخش (رکن) اصلی شامل: حداقل سرمایه لازم بانک‌ها برای پوشش ریسک‌های مترتب، فرآیند بررسی نظارتی و انضباط بازاری باشد که البته این عوامل به صورت متقابل بر یکدیگر تاثیرگذار هستند.

کمیته نظارت بانکی بال در مقدمه سند موافقتنامه بال دو، هدف اصلی از بازبینی و اصلاح توافقنامه بال یک را تدوین چهارچوبی مناسب برای تقویت هر چه بیشتر ثبات و سلامت نظام بانکی بین‌المللی و نیز اعمال یک رویکرد هماهنگ توسط همه کشورها در خصوص کفایت سرمایه بانک‌ها بیان نمود. همچنین، اعلام شد که سند مذکور موجب می‌شود روش‌های مدیریت ریسک در صنعت بانکداری تقویت گردد و در واقع این امر، یکی از مزیت‌های مهم سند مذکور به شمار می‌رود. در جریان تدوین سند بال دو، کمیته نظارت بانکی بال به دنبال آن بود که به مجموعه‌ای از الزامات سرمایه‌ای بسیار حساس‌تر به ریسک دست یابد و در عین حال، ویژگی‌های خاص نظام‌های نظارتی و حسابداری هر یک از کشورهای عضو را نیز مورد توجه قرار دهد. همچنین، کمیته بال، عناصر کلیدی چهارچوب کفایت سرمایه سال ۱۹۸۸ نظیر الزام عمومی بانک‌ها به حفظ کل سرمایه به میزان حداقل ۸ درصد دارایی‌های موزون به ریسک، ساختار اصلی سند اصلاحیه ریسک بازار سال ۱۹۹۶ در ارتباط با ترتیبات ریسک بازار و تعریف سرمایه واجد شرایط را در چهارچوب بازبینی شده مزبور، حفظ کرد. ضمن آن که در موافقتنامه بال دو، مجموعه‌ای از گزینه‌های اختیاری برای تعیین الزامات سرمایه‌ای در ارتباط با ریسک اعتباری و عملیاتی ارائه شد تا بانک‌ها و ناظران بتوانند با توجه به فعالیت‌ها و زیرساخت‌های بازار مالی خود، مناسب‌ترین رویکرد را برگزینند. افزون بر آن، بر اساس سند مذکور، در خصوص نحوه اعمال هر یک از گزینه‌های انتخابی، میزان محدودی از صلاحدید ملی نیز در نظر گرفته شد تا ناظران بانکی هر یک از کشورهای، استانداردهای مورد نظر را با توجه به شرایط متفاوت بازارهای خود تعدیل نمایند. لذا، ویژگی‌های مزبور ایجاب می‌کرد ناظران ملی با جدیت تلاش کنند تا هماهنگی و انطباق با الزامات سند تضمین شود.

گرچه به لحاظ حقوقی اجرای توافقنامه‌ها و استانداردهای منتشره توسط کمیته نظارت بانکی بال برای کشورهای غیرعضو کمیته مذکور، الزامی نیست؛ لیکن، با توجه به محتوای فنی و مزیت‌های اجرای آن‌ها برای مدیریت بهینه ریسک در نظام بانکی یک کشور و نیز مقبولیت جهانی استانداردهای موردنظر تا جایی که تطبیق با آن‌ها به معیاری مهم برای احراز سلامت و ثبات نظام بانکی یک کشور و به تبع آن، برقراری مراودات بانکی بین‌المللی مبدل شده است، حرکت به سوی بومی‌سازی و اجرای استانداردهای نظارتی کمیته بال حتی برای کشورهای غیرعضو نیز از اهمیت خاصی برخوردار است. بر اساس همین رویکرد، توافقنامه سرمایه بال دو در نظام بانکی کشور از همان اوایل نسخه نهایی انتشار سند مذکور، از دغدغه‌های حوزه نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بوده است. لیکن بنا به علل مختلف از جمله فقدان زیرساخت‌ها و شرایط و تمهیدات لازم این مهم تاکنون عملی نشده است. با این وجود حوزه نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با تشکیل کارگروهی در صدد برآمد در گام صفر، ترجمه و انتشار سند توافقنامه مذکور را در دستور کار قرار دهد تا متعاقباً و پس از درک نسبی از محتوای سند و بومی‌سازی آن، ضوابط و مقررات نظارتی حسب الزامات توافقنامه مذکور تدوین یا بازنگری شود و در گام بعدی، زمینه‌های لازم برای اجرای کامل توافقنامه فراهم گردد. گرچه از همان بدو امر قابل پیش‌بینی بود که سند بیش از ۳۳۰ صفحه‌ای بال دو (با احتساب ضمیمه آن) بسیار پیچیده، تخصصی و مملو از اصطلاحات و مفاهیم و ابزارهای فاقد مشابه در نظام پولی و بانکی کشور است و به همین دلیل نیز ترجمه آن زمان بر خواهد بود، لیکن پس از ورود جدی به آن، مشخص شد که خیلی بیشتر از آن چه تصور می‌شده است، متن تخصصی و متکلف است. به طوری که گاهاً برای درک یک جمله، بیش از چندین ساعت وقت صرف شد. نهایتاً با اهتمام و عزم اعضای کارگروه مربوط، بخش نخست ترجمه سند به انجام رسیده است. البته ترجمه انجام شده نیز با وجود همه تلاش‌ها و تدقیق‌ها، عاری از ضعف و نقص و ابهام نیست که امید است با دریافت نظرات و پیشنهادات اصلاحی کارشناسان و صاحب‌نظران نظام بانکی کشور و نیز سایر متخصصین این حوزه، ایرادات و ابهامات آن به نحوی مطلوب مرتفع گردد.

البته چنانچه مستحضرنند پس از بروز بحران مالی جهانی اخیر، توافقنامه بال دو خیلی دوام نیاورد و کمیته نظارت بانکی بال با آسیب‌شناسی و واکاوی جامع موضوع، «توافقنامه سرمایه بال سه» را در سال ۲۰۱۱ منتشر ساخت. لیکن، باید توجه داشت که انتشار «توافقنامه بال سه» هرگز به منزله کنار گذاشته شدن کامل و جایگزین توافقنامه بال دو نمی‌باشد. زیرا در سند بال سه بیشتر بر ارتقای کیفیت سرمایه در محاسبه نسبت کفایت سرمایه تمرکز شده و با رویکردی محتاطانه‌تر سهم مؤلفه آورده نقدی سهامداران را که از قابلیت بیشتری برای جذب زیان در شرایط بحران‌های مالی برخوردار است، در صورت کسر نسبت کفایت سرمایه تقویت نماید.

به‌گونه‌ای که حداقل سهم آن را از ۲ درصد به ۴/۵ درصد افزایش داده است. به علاوه، با معرفی دو سپر حفاظتی سرمایه‌ای به نام‌های سپر احتیاطی (۲/۵ درصد) و سپر سرمایه‌ای ضد دوره‌ای (۲/۵ درصد)، عملاً نسبت کفایت سرمایه را از ۸ درصد به ۱۳ درصد ارتقاء بخشیده است. ضمن آن که تلاش نموده شاخص‌هایی نیز برای پوشش ریسک نقدینگی معرفی نماید و نهایتاً آن که برای بانک‌های به لحاظ سیستمی با اهمیت نیز، الزامات سرمایه‌ای جداگانه‌ای وضع کرده است. این در حالی است که در توافقنامه بال دو، تمرکز بر مخرج کسر کفایت سرمایه بوده و در موزون نمودن دارایی‌ها به ریسک، اولاً تمامی ریسک‌ها از جمله ریسک عملیاتی را مورد نظر داشته و ثانیاً روش‌های دقیق و متفاوتی را برای محاسبه میزان سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک‌های فراروی بانک‌ها معرفی نموده است. ضمن آن که نباید از نظر دور داشت که بازه زمانی اجرای کامل بال سه تا سال ۲۰۱۹ مقرر شده است. لذا، باید اذعان داشت که «توافقنامه بال دو» با وجود انتشار سند بال سه همچنان از اهمیت زیادی برخوردار بوده و قابل استناد و اجرا است.

در خاتمه، خاطرنشان می‌سازد فایل الکترونیکی سند مزبور در پایگاه اطلاع‌رسانی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به نشانی <http://www.cbi.ir> - بخش نظارت بانکی - قابل دسترسی و بهره‌برداری بوده و انتشار آن نیز در قالب کتاب در دستور کار قرار دارد. امید است این اثر و بخش‌های تکمیلی آن بتواند نقشی موثر هر چند اندک، در توسعه و تعمیق ادبیات نظارت بانکی و در نهایت بومی‌سازی و پیاده‌سازی مفاد آن در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران ایفا نماید. انشاء.../۲۶۳۹۷۹۷/۱

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندزاد

۳۲۱۵-۲

فهرست

مقدمه

ساختار سند حاضر

بخش یکم: گستره اجرا

۱. مقدمه... ۳۲۷

۲. بانک ها، مؤسسات اوراق بهادار و سایر مؤسسات مالی تابعه

۳. سرمایه‌گذاری‌های خرد با اهمیت در مؤسسات بانکی، مؤسسات فعال در زمینه اوراق بهادار و سایر مؤسسات مالی

۴. مؤسسات بیمه

۵. سرمایه‌گذاری‌های با اهمیت در مؤسسات تجاری

۶. کسورات سرمایه‌گذاری مرتبط با این بخش

بخش دوم : رکن اول - حداقل الزامات سرمایه‌ای

۱. محاسبات حداقل سرمایه مورد نیاز

الف. سرمایه نظارتی

ب. دارایی‌های موزون به ریسک

پ. ترتیبات دوره گذار

۱. الف. اجزای سرمایه

الف. سرمایه اصلی (حقوق صاحبان سهام پایه) یا سرمایه لایه ۱

ب. سرمایه تکمیلی - لایه ۲

۱. اندوخته‌های افشا نشده

۲. اندوخته تجدید ارزیابی دارایی‌ها

۳. ذخایر عمومی / اندوخته‌های عمومی زیان - وام

۴. ابزارهای دوگانه بدهی – سرمایه

۵. بدهی‌های تبعی مدت‌دار

پ. ابزارهای تبعی کوتاه‌مدت برای پوشش ریسک بازار (سرمایه لایه ۳)

ت. کسور از سرمایه

۲. ریسک اعتباری – رویکرد استاندارد

الف) انواع مطالبات

۱. مطالبات از دولت

۲. مطالبات از مؤسسات و نهادهای بخش عمومی غیر دولتی (PSEs)

۳. مطالبات از بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه (MDBs)

۴. مطالبات از بانک‌ها

۵. مطالبات از شرکت‌های کارگزاری اوراق بهادار

۶. مطالبات از شرکت‌ها

۷. مطالبات مشمول پرتفوی‌های خرد نظارتی

۸. مطالبات دارای تضمین املاک مسکونی

۹. مطالبات دارای تضمین اموال غیر منقول تجاری

۱۰. تسهیلات سررسید گذشته

۱۱. طبقات از مطالبات دارای ریسک بیشتر

۱۲. سایر دارایی‌ها

۱۳. اقلام زیر خط ترازنامه

ب. ارزیابی مستقل اعتباری

۱. فرآیند به رسمیت شناختن

۲. معیارهای واجد شرایط بودن

پ. ملاحظات اجرایی

فرآیند تطبیق وزن ریسک

۲. تعدد ارزیابی‌ها

۳. ارزیابی ناشر در مقابل ارزیابی ابزار منتشره

۴. ارزیابی تسهیلات و تعهدات با واحد پول ملی و ارز

۵. ارزیابی کوتاه مدت / بلند مدت

۶. سطح کاربرد ارزیابی

۷. رتبه‌های غیر درخواستی

ت. رویکرد استاندارد - کاهش ریسک اعتباری

۱. کلیات

(۱) مقدمه.

(۲) ملاحظات کلی

(۳) پشتوانه قانونی

۲. بررسی اجمالی تکنیک‌های کاهش ریسک اعتباری

(۱) معاملات دارای وثیقه

- چهارچوب کلی و شرایط حداقلی

- رویکرد ساده

- رویکرد جامع

(۲) خالص سازی اقلام بالای خط ترازنامه

(۳) ضمانت نامه ها و اوراق مشتقه اعتباری

(۴) عدم تطابق سررسید

(۵) سایر موارد...

۳. وثایق

(۱) وثایق مالی واجد شرایط

(۲) رویکرد جامع

محاسبه سرمایه مورد نیاز:

- برآورد داخلی برای تعیین مقدار تعدیل احتیاطی ...

- معیارهای کمی

- معیارهای کیفی

- تعدیل دوره های متفاوت نگهداری در غیاب تجدید نظر روزانه در میزان ودیعه و ارزش گذاری روزانه

مبتنی بر بازار

- ترتیبات معاملات باز خریدی دارای پوشش با قرارداد اصلی خالص سازی

- استفاده از مدل ها

(۳) رویکرد ساده

- شرایط حداقلی

- استثنائات برای حداقل وزن ریسک

(۴) معاملات اوراق مشتقه فرابورس دارای وثیقه

۴. خالص سازی ارقام بالای خط تراز نامه

۵. ضمانت نامه ها و اوراق مشتقه اعتباری

(الف) الزامات عملیاتی

-الزامات عملیاتی مشترک در خصوص ضمانت نامه ها و اوراق مشتقه اعتباری

-الزامات عملیاتی بیشتر برای ضمانت نامه ها

-الزامات عملیاتی بیشتر برای اوراق مشتقه اعتباری

(۲) طیف ضامنین (ضامنین متقابل) و پوشش دهندگان واجد شرایط

(۳) اوزان ریسک

-پوشش بخشی

-پوشش طبقه ای

(۴) عدم تطابق ارزی

(۵) ضمانت نامه های دولتی و ضمانت نامه های متقابل

۷. سایر اجزای مرتبط با ترتیبات تکنیک های کاهش ریسک اعتباری

(۱) ترتیبات مربوط به مجموعه ای از تکنیک های کاهش ریسک اعتباری

(۲) اوراق مشتقه در معرض اولین نکول

(۳) اوراق مشتقه اعتباری در معرض دومین نکول

۳. ریسک اعتباری - رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی (IRB)

الف. مرور کلی

ب. نحوه عملکرد رویکرد IRB

(۱) تعریف تسهیلات و تعهدات شرکتی

- تأمین مالی پروژه

– تأمین مالی کالاهای سرمایه‌ای

– تأمین مالی کالاها

– املاک درآمدزا (IPRE)

– املاک تجاری پرنوسان

(ii) تعریف تسهیلات و تعهدات دولتی

(iii) تعریف تسهیلات و تعهدات بانکی

(iv) تعریف تسهیلات و تعهدات خرد

ماهیت قرض گیرنده یا ارزش پایین تسهیلات انفرادی

– تعداد زیاد تسهیلات و تعهدات

(v) تعریف تسهیلات و تعهدات خرد گردان واجد شرایط

(vi) تعریف مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری

(vii) تعریف اسناد دریافتنی خریداری شده واجد شرایط

– اسناد دریافتنی خرد

– اسناد دریافتنی شرکتی

(ii) محاسبه موازی

(ii) تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی، بانکی و خرد

(iii) مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری

C. قواعدی برای تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی و بانکی

دسته‌بندی نظارتی و وزن‌های ریسک ناشی از زیان غیرمنتظره برای سایر تسهیلات و تعهدات ویژه

وزن‌های ریسک برای املاک تجاری پرنوسان

دسته‌بندی نظارتی و وزن‌های ریسک زیان غیرمنتظره برای املاک تجاری پرنوسان

(i) احتمال نکول (PD)

(ii) زیان با فرض نکول (LGD)

LGD در رویکرد پایه

- ترتیبات مربوط به مطالبات بدون پوشش و وثیقه احصاء نشده

- وثیقه در رویکرد پایه

- روش شناخت وثایق مالی واجد شرایط در رویکرد پایه

- الگویی از رویکرد جامع

- روش شناسایی وثایق واجد شرایط در رویکرد IRB

حداقل LGD برای بخش تضمین شده تسهیلات و تعهدات دارای اولویت

روشی برای ترتیبات مربوط به مجموعه وثایق

LGD در رویکرد پیشرفته

- ترتیباتی برای معاملات مشخص بازخریدی

- ترتیبات مربوط به تضامین و اوراق مشتقه اعتباری

- شناسایی در رویکرد پایه

- شناسایی در رویکرد پیشرفته

- الزامات عملیاتی برای شناسایی نکول مضاعف

(iii) منابع در معرض نکول (EAD)

- اندازه‌گیری تسهیلات و تعهدات برای موارد بالای خط ترازنامه

EAD در رویکرد پایه

EAD در رویکرد پیشرفته

- اندازه‌گیری منابع در معرض ریسک برای معاملاتی که بانک‌ها را در معرض ریسک اعتباری طرف مقابل قرار می‌دهد

(iv) سررسید مؤثر (M)

- ترتیباتی برای عدم تطبیق سررسیدها

D. قواعد مربوط به تسهیلات و تعهدات خرد

۱. دارایی‌های موزون به ریسک برای تسهیلات و تعهدات خرد

(i) تسهیلات و تعهدات با پوشش وثیقه‌ای واحد مسکونی

(ii) تسهیلات و تعهدات خرد گردان واجد شرایط

(iii) سایر تسهیلات و تعهدات خرد

۲. اجزاء ریسک

E. قواعدی برای سرمایه‌گذاری در سهام

- روش ساده وزن ریسک

- روش‌های مبتنی بر مدل‌های داخلی

F. قواعدی برای اسناد دریافتی خریداری شده

۱. دارایی‌های موزون به ریسک برای ریسک نکول

- ترتیبات مربوط به رویکرد **IRB** پایه

- رویکرد **IRB** پیشرفته

۲. دارایی‌های موزون به ریسک برای ریسک ترقیق

۳. ترتیبات مربوط به تنزیل قیمت خرید برای اسناد دریافتی

۴. شناسایی کاهنده‌های ریسک اعتباری

G. ترتیبات مربوط به زیان‌های مورد انتظار و شناسایی میزان ذخایر

۱. محاسبه زیان مورد انتظار

(i) زیان مورد انتظار برای منابع در معرض ریسک به غیر از تسهیلات ویژه موضوع معیارهای دسته بندی نظارتی

(ii) زیان مورد انتظار برای منابع در معرض ریسک ناشی از تسهیلات ویژه موضوع معیارهای دسته بندی نظارتی

۲. محاسبه ذخایر

استفاده از مطالب این سند با ذکر منبع بلامانع است.

مقدمه

۱. در این سند، ماحصل تلاش‌های سال‌های اخیر کمیته نظارت بانکی بال^۱ (که از این پس، در این متن، "کمیته" نامیده می‌شود) برای حفظ همگرایی بین‌المللی در زمینه مقررات نظارتی حاکم بر کفایت سرمایه بانک‌های فعال در سطح بین‌المللی، ارایه شده است. در پی انتشار اولین دور پیشنهادات برای بازبینی چهارچوب کفایت سرمایه در ژوئن ۱۹۹۹، بررسی‌های گسترده‌ای در تمامی کشورهای عضو آغاز شد و پیشنهادات بسیاری نیز در اختیار مراجع نظارتی در سراسر جهان قرار گرفت. متعاقب آن، در ژانویه ۲۰۰۱ و آوریل ۲۰۰۳، کمیته، پیشنهادات تکمیلی را برای بررسی و اظهار نظر منتشر کرد و افزون بر آن، نسبت به انجام سه مورد مطالعه مبتنی بر ارزیابی اثر کمی در ارتباط با پیشنهادات خود مبادرت نمود. نتایج این تلاش‌ها منجر به اعمال اصلاحات متعدد و ارزشمندی در پیشنهادات اولیه شد. سند حاضر، در واقع بیانیه کمیته است که مورد موافقت تمامی اعضای آن قرار گرفته است. در این سند، جزئیات چهارچوب مورد توافق اعضای کمیته در زمینه اندازه‌گیری کفایت سرمایه و استانداردهای حداقلی قابل اعمال ارائه شده است که مراجع نظارتی ملی کشورهای عضو کمیته برای اجرای آن‌ها در کشورهای متبوع خود تلاش خواهند کرد. این چهارچوب و استانداردهای مندرج در آن، مورد تأیید روءسای بانک‌های مرکزی و روءسای مراجع نظارت بانکی کشورهای عضو گروه ۱۰، قرار گرفته است.

(۱) کمیته‌ای متشکل از مراجع نظارت بانکی است The Basel Committee on Banking Supervision. کمیته نظارت بانکی بال (تاسیس شده است. نمایندگان از مراجع نظارت بانکی G10 که در سال ۱۹۷۵ میلادی توسط رؤسای بانک‌های مرکزی کشورهای گروه ۱۰) و بانک‌های مرکزی کشورهای بلژیک، کانادا، فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن، لوگزامبورگ، هلند، اسپانیا، سوئد، سوئیس، بریتانیا و ایالات متحده در (در شهر Bank for International Settlements این کمیته عضویت دارند. جلسات کمیته مزبور در محل بانک تسویه بین‌المللی) سوئیس که محل استقرار دبیرخانه کمیته نیز است تشکیل می‌شود.

۲. کمیته انتظار دارد اعضاء با اتخاذ روش‌های مناسب در کشورهای متبوع خود در جهت اجرای مفاد چهارچوب مزبور حرکت کنند. در برخی موارد، روش‌های مزبور در بردارنده انجام ارزیابی‌های بیشتر درباره اثرات ناشی از اجرای چهارچوب کمیته خواهد بود و نیز فرصت بیشتری برای طرف‌های ذی‌نفع فراهم خواهد کرد تا نظرات خود را در اختیار مراجع ملی قرار دهند. هدف کمیته این است که چهارچوب ارایه‌شده در اینجا، تا پایان سال ۲۰۰۶ اجرایی شود. لیکن، کمیته احساس می‌کند در پیشرفته‌ترین روش‌ها نیز انجام مطالعات اثر سنجی یا محاسبات موازی به یک سال زمان نیاز دارد و از این‌رو، چهارچوب مورد نظر در پایان سال ۲۰۰۷ به اجرا در خواهد آمد. در بندهای ۴۵ تا ۴۹ جزئیات بیشتری درباره گذار به سوی چهارچوب بازبینی شده و ارتباط آن با رویکردهای خاص، بیان شده است.

۳. سند حاضر برای تمامی مراجع نظارتی سراسر جهان ارسال شد تا آن‌ها تشویق شوند در صورت انطباق چهارچوب بازبینی‌شده با اولویت‌های نظارتی آن‌ها، اجرای آن را در دستور کار خود قرار دهند. در حالی که چهارچوب مزبور به گونه‌ای طراحی شد که گزینه‌های اختیاری برای بانک‌ها و نظام‌های بانکی سراسر جهان در آن لحاظ شده است، کمیته تایید می‌کند که حرکت به سوی اجرای چهارچوب مورد نظر در آینده نزدیک، برای تمامی مراجع نظارتی غیرعضو گروه ۱۰، در اولویت نخواهد بود، به‌لحاظ این که آن‌ها اولویت‌های دیگری برای تقویت نظارت خود دارند. در این‌گونه موارد، هر ناظر ملی به هنگام تدوین جدول زمانی و روش اجرا، باید با دقت مزیت‌های این چهارچوب را در فضای نظام بانکی داخلی خود مورد ارزیابی قرار دهد.

۴. هدف اصلی کمیته از بازبینی توافق سال ۱۹۸۸^۲، این بود که چهارچوب مناسبی برای تقویت هر چه بیشتر ثبات و سلامت نظام بانکی بین‌المللی ایجاد شود، ضمن آن که تضمین شود تا در پرتو اعمال یک رویکرد هماهنگی در میان کشورها، مقررات کفایت سرمایه منشأ اصلی نابرابری در رقابت در میان

². International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, Basel Committee on Banking Supervision (July 1988) as amended.

بانک‌های فعال در عرصه بین‌المللی نباشد. کمیته بر این باور است که چهارچوب اصلاحی، موجب خواهد شد روش‌های مدیریت ریسک در صنعت بانکداری تقویت شود و این امر یکی از مزیت‌های مهم چهارچوب مزبور به شمار می‌رود. کمیته اذعان می‌دارد که بانک‌ها و سایر طرف‌های ذی‌نفع در اظهار نظرات خود درباره پیشنهادات کمیته، از مفهوم و منطق رویکرد مبتنی بر سه رکن (حداقل الزامات سرمایه‌ای، ارزیابی نظارتی و نظم بازار) که ارکان چهارچوب اصلاحی را تشکیل می‌دهند استقبال نمودند. به‌طور کلی، آن‌ها در ارتباط با بهبود مقررات ناظر بر سرمایه به‌منظور لحاظ کردن تغییرات بانکداری و روش‌های مدیریت ریسک همراه با حفظ مزیت‌های چهارچوبی که می‌تواند تا حد ممکن به‌طور یکنواخت در سطح ملی اعمال شود، حمایت خود را اعلام کردند.

۵. در جریان تدوین چهارچوب بازبینی‌شده، کمیته به دنبال آن بود که به الزامات سرمایه‌ای بسیار حساس‌تر به ریسک دست یابد که به لحاظ مفهومی، منطقی و معقول باشد و در عین حال ویژگی‌های خاص نظام‌های نظارتی و حسابداری فعلی هر یک از کشورهای عضو را با دقت بسیار مورد توجه قرار دهد. کمیته بر این باور است که هدف فوق‌الذکر، حاصل شده است. همچنین، کمیته، عناصر کلیدی چهارچوب کفایت سرمایه سال ۱۹۸۸ نظیر الزام عمومی بانک‌ها به حفظ کل سرمایه به میزان حداقل ۸ درصد دارایی‌های موزون به ریسک، ساختار اصلی سند اصلاحیه ریسک بازار سال ۱۹۹۶ در ارتباط با ترتیبات ریسک بازار و تعریف سرمایه واجد شرایط را در چهارچوب بازبینی‌شده حاضر، حفظ کرده است.

۶. نوآوری مهم چهارچوب اصلاحی، استفاده بیشتر از ارزیابی‌های داخلی ریسک است که در محاسبات سرمایه توسط نظام‌های داخلی بانک‌ها ارایه می‌شوند. کمیته در این مرحله، مجموعه مفصلی از الزامات حداقلی را نیز ارائه می‌کند که برای حصول اطمینان از یکپارچگی این گونه ارزیابی‌های داخلی از ریسک طراحی شده است. قصد کمیته این نیست که قالب یا جزئیات عملیاتی سیاست‌ها و رویه‌های ارزیابی ریسک را به بانک‌ها دیکته کند. هر مقام ناظر مجموعه‌ای از روش‌های ارزیابی را تدوین خواهد کرد تا

اطمینان حاصل کند نظام‌ها و کنترل‌های بانک‌ها برای این که به‌عنوان مبنایی برای محاسبه سرمایه مورد استفاده قرار گیرند، کفایت می‌کند. ناظران به هنگام تعیین میزان آمادگی یک بانک به‌ویژه در طول مرحله اجرای چهارچوب، باید قضاوت‌های درستی داشته باشند. کمیته انتظار دارد مقامات نظارتی کشورها بر روی موضوع انطباق با الزامات حداقلی نه به‌عنوان غایت اصلی، بلکه به‌عنوان ابزاری برای حصول اطمینان از توانایی بانک‌ها در امر ارایه و ورودی‌های احتیاطی برای محاسبات سرمایه تمرکز داشته باشند.

۷. در چهارچوب اصلاحی، مجموعه‌ای از گزینه‌های اختیاری برای تعیین الزامات سرمایه‌ای در ارتباط با ریسک اعتباری و عملیاتی ارایه شده تا بانک‌ها و ناظران بتوانند با توجه به فعالیت‌ها و زیرساخت‌های بازار مالی خود، مناسب‌ترین رویکرد را برگزینند. افزون بر آن، بر اساس این چهارچوب، در خصوص نحوه اعمال هر یک از گزینه‌های انتخابی، میزان محدودی از صلاحدید ملی نیز در نظر گرفته شده تا هر یک از کشورها، استانداردهای مورد نظر را با توجه به شرایط متفاوت بازارهای خود تعدیل نمایند. لیکن، ویژگی‌های مزبور ایجاب می‌کنند مراجع ملی با جدیت تلاش کنند تا هماهنگی و انطباق با الزامات چهارچوب تضمین شود. کمیته قصد دارد به منظور دستیابی به میزان بالاتری از تطبیق، وضعیت اجرای این چهارچوب را در دوره پیش رو، مورد پایش و ارزیابی قرار دهد. به‌طور اخص، گروه اجرای توافق (موسوم به AIG) تشکیل شده است تا با تشویق ناظران به تبادل اطلاعات در زمینه رویکردهای اجرایی، میزان انطباق در اعمال چهارچوب را تقویت کنند.

۸. همچنین، به زعم کمیته، ناظران هر کشور نقش مهمی در افزایش همکاری میان ناظران کشور متبوع و کشور میزبان دارند که این امر، لازمه اجرای موثر چهارچوب خواهد بود. گروه اجرای توافق در حال فراهم کردن ترتیبات عملی برای همکاری و هماهنگی است تا از این طریق، مسوئلت اجرایی بانک‌ها را کاهش داده و منابع نظارتی را به‌صورت بهینه مورد استفاده قرار دهند. کمیته بر اساس فعالیت‌های گروه مزبور و تعاملات آن با ناظران و صنعت بانکداری، مجموعه‌ای از اصول کلی برای اجرای فرامرزی

چهارچوب اصلاحی و نیز اصولی متمرکزتر برای شناسایی هزینه‌های سرمایه‌ای ریسک عملیاتی در روش‌های اندازه‌گیری پیشرفته برای ناظران کشور متبوع و کشور میزبان منتشر کرده است.

۹. باید تاکید شود که چهارچوب اصلاحی برای ایجاد حداقل میزان سرمایه برای بانک‌های فعال در عرصه بین‌المللی طراحی شده است. طبق موافقتنامه سال ۱۹۸۸، مراجع ملی در اتخاذ ترتیباتی که سطوح بالاتری از حداقل سرمایه را مقرر می‌نمایند، از آزادی عمل برخوردار خواهند بود. به علاوه، مراجع ملی در اتخاذ تدابیر تکمیلی کفایت سرمایه در مورد بانک‌های تحت نظارت خود آزاد هستند. مراجع نظارتی می‌توانند از تدابیر تکمیلی در ارتباط با سرمایه استفاده کنند برای این که از این طریق، به عنوان مثال، عدم اطمینان احتمالی نسبت به صحت محاسبه میزان ریسک - که به طور طبیعی در هر شیوه محاسبه سرمایه مورد نیاز وجود دارد - را پوشش دهد و یا برای این که میزان تجهیز منابع مؤسسه از طریق ایجاد بدهی را محدود سازند. در مواردی که یک ناظر در ارتباط با تدابیر مقرر در این چهارچوب، شاخص سرمایه تکمیلی مرتبط با سرمایه (نظیر نسبت اهرمی یا حد تسهیلات و تعهدات کلان) اتخاذ می‌نماید، بعضاً میزان سرمایه مقرر وفق تدابیر تکمیلی، ممکن است از الزام بیشتری برخوردار باشد. به طور کلی، بر اساس رکن دوم، ناظران باید از بانک‌ها انتظار داشته باشند با سرمایه‌ای بیش از حداقل سرمایه نظارتی، فعالیت نمایند.

۱۰. چهارچوب اصلاحی حاضر، در مقایسه با موافقتنامه ۱۹۸۸، نسبت به ریسک حساس‌تر است. لیکن کشورهایی که میزان ریسک‌ها در بازار بانکی داخلی آن‌ها نسبتاً بالا است، ضرورت دارد این مسئله را مورد ارزیابی قرار دهند که آیا بانک‌ها باید ملزم شوند سرمایه بیشتر و بالاتری نسبت به حداقل تعیین شده توسط کمیته بال، داشته باشند یا خیر؟ چنین وضعیتی به خصوص در مورد رویکرد استاندارد صدق می‌کند، اما حتی در ارتباط با روش مبتنی بر رتبه‌بندی داخلی، ریسک ناشی از رخدادهای دارای زیان عمده، ممکن است بیش از میزان مجاز مقرر در چهارچوب اصلاحی باشد.

۱۱. همچنین، کمیته تمایل دارد ضرورت توجه کافی بانکها و ناظران به رکن دوم (ارزیابی نظارتی) و رکن سوم (نظم بازار) مذکور در چهارچوب اصلاحی را مورد تاکید قرار دهد. این امر بسیار مهم است که حداقل الزامات سرمایه‌ای در رکن اول، با اجرای قوی رکن دوم از جمله تلاش بانکها برای ارزیابی کفایت سرمایه خود و تلاش ناظران برای بررسی این‌گونه ارزیابی‌ها همراه شود. افزون بر آن، لزوم افشای اطلاعات مقرر در رکن سوم این چهارچوب، در تضمین این امر که نظم بازار، مکمل موثری برای دو رکن دیگر است، بسیار حائز اهمیت می‌باشد.

۱۲. کمیته آگاه است که تعاملات میان روش‌های نظارتی و حسابداری هم در سطح ملی و هم در سطح بین‌المللی می‌تواند پیامدهای بسیار مهمی برای قیاس نتایج محاسبات کفایت سرمایه و هزینه‌های مرتبط با اجرای این‌گونه روش‌ها به دنبال داشته باشد. کمیته بر این باور است که تصمیماتش در ارتباط با زیان‌های منتظره و غیرمنتظره، نشان می‌دهد گام‌های مهمی در این زمینه برداشته شده است. کمیته و اعضای آن قصد دارند به ایفای نقش فعالانه خود در گفتمان با مراجع حسابداری ادامه دهند تا در صورت امکان، ناهمخوانی میان استانداردهای نظارتی و حسابداری کاهش یابد.

۱۳. چهارچوب اصلاحی حاضر، تغییرات قابل ملاحظه‌ای نسبت به پیشنهاد ارائه‌شده از سوی کمیته در آوریل ۲۰۰۳، داشته است. برخی از این تغییرات قبلاً در بیانیه‌های مطبوعاتی کمیته در اکتبر سال ۲۰۰۳، ژانویه ۲۰۰۴ و می ۲۰۰۵ تشریح شده است. تغییرات مورد نظر، تغییر رویکرد در ارتباط با زیان‌های مورد انتظار و زیان‌های غیرمنتظره و نیز در مورد منابع در معرض ریسک مرتبط با تبدیل دارایی‌ها به اوراق بهادار را شامل می‌شود. به علاوه، تغییرات در ترتیبات ناظر بر کاهش ریسک اعتباری و تسهیلات و تعهدات خرد گردان از جمله دیگر تغییرات مهمی هستند که در این چهارچوب اعمال شده‌اند. همچنین، کمیته در پی آن است که انتظارات خود در مورد ضرورت استفاده بانکها از رویکرد پیشرفته مبتنی بر رتبه‌بندی داخلی برای لحاظ کردن اثرات ناشی از رکودهای اقتصادی در پارامترهای زیان با فرض نکول (LGD) را به وضوح بیان نماید.

۱۴. به باور کمیته این امر بسیار حائز اهمیت است که کمیته اهداف خود در ارتباط با سطح کلی حداقل الزامات سرمایه ای را تبیین کند. این اهداف باید در سطح وسیعی، مجموع چنین الزاماتی را در بر گیرد، ضمن آن که مشوق‌هایی را برای اتخاذ رویکرد پیشرفته حساس به ریسک مندرج در سند چهارچوب اصلاحی حاضر، ارایه نماید. برای دستیابی به این هدف، کمیته ضربی را در مورد میزان دارایی‌های موزون به ریسک برای ریسک اعتباری، تحت رویکرد مبتنی بر رتبه‌بندی داخلی اعمال می‌کند. بهترین تقریب فعلی برای ضریب مذکور با استفاده از داده‌های مبتنی بر مطالعه اثر کمی، ۱/۰۶ است. ناظران ملی پایش الزامات سرمایه را در طول دوره اجرای چهارچوب اصلاحی ادامه خواهند داد. همچنین، کمیته تجارب ملی در ارتباط با چهارچوب اصلاحی را مورد پایش قرار خواهد داد.

۱۵. کمیته، چهارچوب اصلاحی را به گونه‌ای طراحی کرد که رویکرد آینده‌نگرتری در ارتباط با نظارت بر کفایت سرمایه داشته و از ظرفیت تکامل در طول زمان برخوردار باشد. این ویژگی تکامل‌پذیری، برای حصول اطمینان از این که چهارچوب مورد نظر با تحولات بازار و پیشرفت‌ها در زمینه مدیریت ریسک همگام باشد، ضرورت داشته و کمیته قصد دارد این تحولات را پایش نموده و حسب نیاز، چهارچوب مزبور را اصلاح کند. در این خصوص، کمیته به میزان زیادی از تعاملات خود با فعالان صنعت بانکداری بهره برده و به فرصت‌های گفتگو با آنان چشم دوخته است. همچنین کمیته قصد دارد فعالان صنعت مذکور را از برنامه‌های کاری آتی خود مطلع کند.

۱۶. در جولای سال ۲۰۰۵، کمیته سند راهنمای تکمیلی تحت عنوان « اجرای بال ۲ در مورد فعالیت‌های تجاری و ترتیبات ناظر بر آثار نکول مضاعف » منتشر کرد. سند مزبور به صورت مشترک و با همکاری سازمان بین‌المللی کمیسیون‌های اوراق بهادار (IOSCO) تدوین گردید که ظرفیت چهارچوب اصلاحی برای توسعه در طول زمان را نشان می‌دهد. در این سند موضوعات ریسک اعتباری طرف مقابل، آثار

نکول مضاعف، تعدیل سررسید کوتاه‌مدت و تراکنش‌های نکول‌شده، اصلاح گردید و نظام دفتر تجاری بهبود یافت.^۱

۱۷. یکی از حوزه‌هایی که کمیته قصد دارد اقدام تکمیلی با ماهیت بلندمدت انجام دهد به تعریف سرمایه واجد شرایط مربوط می‌شود. یکی از انگیزه‌ها برای اقدام مزبور، این واقعیت است که تغییرات در نحوه مدیریت زیان‌های موردانتظار و زیان‌های غیرمنتظره و تغییرات در ترتیبات ناظر بر ذخایر مذکور در این چهارچوب، عموماً گرایش به کاهش الزامات سرمایه لایه اول نسبت به الزامات کل سرمایه دارد. به علاوه، اجماع بر سر یک استاندارد بین‌المللی متحدالشکل برای سرمایه تحت این چهارچوب، در نهایت به تعیین مجموعه‌ای از ابزارهای سرمایه برای جذب زیان پیش‌بینی‌نشده «با فرض تداوم فعالیت» نیاز دارد. کمیته قصد خود برای بازنگری در تعریف سرمایه به عنوان اقدامی متعاقب اصلاح رویکرد در مورد شرایط سرمایه لایه اول که در اکتبر سال ۱۹۹۸ با عنوان «ابزارهای واجد شرایط برای درج در سرمایه لایه اول» منتشر شد را اعلام کرد. کمیته مسایل دیگری که در خصوص تعریف سرمایه نظارتی وجود دارد را شناسایی می‌کند لیکن، قصد ندارد تا پیش از اجرای مفاد چهارچوب حاضر، تغییراتی را در این مورد پیشنهاد کند. در عین حال، کمیته به تلاش‌های خود برای حصول اطمینان از اجرای تصمیمات سال ۱۹۹۸ خود در ارتباط با ترکیب سرمایه نظارتی در کشورهای مختلف ادامه خواهد داد.

۱۸. همچنین، کمیته در صدد است مشارکت صنعت بانکداری در مباحث مربوط به روش‌های غالب در مدیریت ریسک از جمله آن دسته از روش‌هایی که هدفشان تولید شاخص‌های کمی ریسک و سرمایه اقتصادی است را تداوم بخشد. در طول دهه گذشته، تعدادی از بانک‌ها منابع مالی فراوانی برای

۱. در سند راهنمای تکمیلی، تعریف دفتر تجاری مندرج در چهارچوب بازبینی‌شده حاضر، تعدیل نشده است، بلکه تمرکز این سند بر روی سیاست‌ها^۱ و روش‌هایی است که بانک‌ها باید برای ثبت منابع در معرض ریسک در دفتر تجاری خود از آن‌ها برخوردار باشند. لیکن، دیدگاه کمیته این است که در حال حاضر حقوق صاحبان سهام در صندوق‌های پوششی، مشارکت حقوقی در بخش خصوصی و سهام مربوط به املاک و مستغلات، به دلیل محدودیت‌های قابل توجه در توانایی بانک‌ها برای نقد کردن وضعیت‌ها مذکور و ارزش‌گذاری صحیح آن‌ها به صورت روزانه، مشمول تعریف دفتر تجاری نمی‌شوند.

مدل‌سازی ریسک اعتباری ناشی از عملیات تجاری با اهمیت خود، هزینه کردند. هدف مدل‌های مزبور، آن است که در کمی‌سازی، تجمیع و مدیریت ریسک اعتباری در ارتباط با مناطق جغرافیایی و محصولات بانکی به بانک‌ها کمک کنند. در عین حال که در چهارچوب حاضر تصمیم گرفته شد نتایج این‌گونه مدل‌های ریسک اعتباری، برای اهداف سرمایه‌نظارتی مورد استفاده قرار نگیرد، کمیته تایید می‌کند که تداوم گفتگوی فعال درباره کارکرد این‌گونه مدل‌ها و قابلیت مقایسه آن‌ها در بانک‌ها بسیار حایز اهمیت است. همچنین کمیته بر این باور است که اجرای موفقیت‌آمیز چهارچوب اصلاحی، تجربه ارزشمندی برای بانک‌ها و ناظران در مواجهه با چالش‌های موجود فراهم می‌کند. کمیته درک می‌کند که رویکرد مبتنی بر رتبه‌بندی داخلی، نقطه‌ای در حد فاصل شاخص‌های نظارتی محض در ارتباط با ریسک اعتباری و رویکرد مبتنی بر مدل‌های داخلی ریسک اعتباری را نشان می‌دهد. اصولاً، تغییر رویکرد در طول این طیف، در صورت وجود توانایی در بررسی کافی ملاحظات مرتبط با قابلیت اعتماد، قابلیت قیاس، اعتبار و سرمایه‌رقابتی، قابل پیش‌بینی می‌باشد. در عین حال، کمیته بر این باور است که توجه بیشتر به نتایج مدل‌های داخلی ریسک اعتباری در فرآیند ارزیابی نظارتی و در افشای اطلاعات توسط بانک‌ها، به میزان زیادی برای گردآوری اطلاعات درباره مسایل مرتبط، سودمند خواهد بود.

۱۹. همان‌گونه که در نمودار صفحه بعد نشان داده شد این سند به چهار بخش تقسیم می‌شود. در بخش اول که دامنه کاربرد نام دارد، جزییاتی درباره این که چگونه الزامات سرمایه در درون یک گروه بانکی باید اعمال شود ارائه شده است. موضوعات محاسبه حداقل سرمایه مورد نیاز برای ریسک اعتباری، ریسک عملیاتی و ریسک بازار در بخش دوم ارائه شده است. در بخش‌های سوم و چهارم به ترتیب انتظارات درباره ارزیابی‌های نظارتی و نظم بازار تشریح شده است.

۱۹(۱). سند رهنمودی تکمیلی که در گزارش جولای ۲۰۰۵ کمیته تحت عنوان «اجرای بال ۲ در مورد فعالیت‌های تجاری و ترتیبات ناظر بر آثار نکول مضاعف»، «اصلاحیه توافقنامه سرمایه برای درج

ریسک‌های بازار (ژانویه ۱۹۹۶)» و نیز «عناصر توافقنامه ۱۹۸۸» که همچنان نافذ خواهند بود نیز در این نسخه جامع چهارچوب اصلاحی گنجانده شده است. هدف این نسخه در وهله اول ارائه یک دیدگاه جامع به بانک‌ها درباره استانداردهای بین‌المللی در زمینه پرمایگی، می‌باشد. اسنادی که در متن حاضر گنجانده شده‌اند (یعنی توافقنامه ۱۹۸۸، اصلاحیه توافقنامه سرمایه برای درج ریسک‌های بازار و اجرای بال ۲ در مورد فعالیت‌های تجاری و ترتیبات ناظر بر آثار نکول مضاعف) به تنهایی نیز لازم‌الاجرا و نافذ خواهند بود.

ساختار سند حاضر

بخش اول: گستره اجرا

بخش دوم: رکن اول		
حداقل الزامات سرمایه‌ای		
۱. محاسبه حداقل سرمایه مورد نیاز ۲. الف. اجزای سرمایه		
۳. ریسک اعتباری - رویکرد استاندارد	۴. ریسک اعتباری - رویکرد مبتنی بر رتبه‌بندی‌های داخلی	۵. ریسک عملیاتی
		۶. ریسک بازار
		۴. ریسک اعتباری - چهارچوب تبدیل دارایی‌ها به اوراق بهادار
بخش سوم:	بخش چهارم:	
رکن دوم:	رکن سوم:	رکن چهارم:
- فرآیند ارزیابی نظارتی	- نظم بازار	

بخش یکم: گستره اجرا

۱. مقدمه

۲۰. این چهارچوب به صورت تلفیقی در مورد بانک‌های فعال در سطح بین‌المللی مورد استفاده قرار خواهد گرفت. چهارچوب حاضر بهترین ابزار برای حفظ یکپارچگی سرمایه در بانک‌ها و مؤسسات تابعه از طریق حذف پوشش مضاعف سرمایه * خواهد بود.

۲۱. گستره اجرای این چهارچوب، براساس تلفیق کامل، همه شرکت‌های هلدینگ که به‌عنوان شرکت مادر در یک گروه بانکی قرار دارند را در بر می‌گیرد تا اطمینان حاصل شود که ریسک کل گروه بانکی پوشش داده شده است. ۱. گروه بانکی، گروهی هستند که عمدتاً در فعالیتهای بانکی وارد می‌شوند و در برخی کشورها ممکن است گروه بانکی به عنوان یک بانک ثبت شوند.

۲۲. همچنین، چهارچوب حاضر در خصوص همه بانک‌های فعال در سطح بین‌المللی در هر لایه گروه بانکی به صورت انفرادی و نیز به صورت تلفیقی برای کل گروه اعمال خواهد شد (به نمودار انتهای این بخش

یک شرکت هلدینگ که مادر یک گروه بانکی است می‌تواند خود زیر مجموعه یک شرکت هلدینگ مادر باشد. در برخی ساختارها، این نوع شرکت 1 هلدینگ مشمول چهارچوب حاضر نمی‌شود چرا که به منزله مادر گروه بانکی نمی‌باشد.

• پوشش مضاعف سرمایه: حالتی است که یک مؤسسه، سرمایه نظارتی منتشره توسط مؤسسه دیگر را در یک گروه به مالکیت خود درآورده و انتشار دهنده نیز همزمان مجاز به در نظر گرفتن سرمایه در ترازنامه خود می‌باشد. در این وضعیت، سرمایه دو مرتبه درگیر شده است: یکی توسط مؤسسه مادر و دیگر توسط مؤسسه وابسته.

(منبع: انتشارات کمیته بال، با عنوان "اصول کفایت سرمایه" قابل دسترسی در پایگاه اطلاع‌رسانی به آدرس:

<http://www.bis.org/publ/bcbs47ch2.pdf>

مراجعه شود).^۱ یک دوره گذار سه ساله به منظور اعمال تلفیق تمام زیر مجموعه‌ها برای کشورهایی که در حال حاضر این امر برای آنان الزام‌آور نیست، در نظر گرفته شده است.

۲۳. علاوه بر این، از آنجایی که یکی از اهداف اصلی نظارت، صیانت از حقوق سپرده‌گذاران می‌باشد؛ لازم است اطمینان حاصل شود که سرمایه حاصل از محاسبات کفایت سرمایه، قابلیت جذب سریع زیان احتمالی سپرده‌گذاران مذکور را دارد. بر این اساس، ناظران باید ارزیابی کنند که هر بانک به تنهایی دارای سرمایه کافی باشد.

۲. بانک‌ها، مؤسسات اوراق بهادار و سایر مؤسسات مالی تابعه

۲۴. تمام فعالیت‌های بانکی و سایر فعالیت‌های مالی مرتبط^۲ (اعم از تحت نظارت و خارج از نظارت) گروه دربردارنده بانک فعال در سطح بین‌المللی، تا بیشترین حد ممکن از طریق تلفیق لحاظ می‌شود. بنابراین، مؤسسات بانکی، مؤسسات فعال در زمینه اوراق بهادار (در مواردی که مقررات یکسانی حاکم است یا فعالیت‌های اوراق بهادار به عنوان فعالیت‌های بانکی تلقی می‌شوند) و سایر مؤسسات مالی^۳، که مالکیت عمده یا کنترل آن‌ها در اختیار بانک قرار دارند، بطور کلی باید مشمول تلفیق کامل شوند.

به عنوان یک بدیل برای تلفیق کامل زیرمجموعه، استفاده از این چهارچوب برای هر بانک به صورت جداگانه (که دارائی‌ها و بدهی‌های مؤسسات تابعه را 1 تلفیق نمی‌کند) به همان هدف دست خواهد یافت، مشروط بر آن که ارزش دفتری تمام سرمایه گذاری‌ها در شرکت‌های تابعه و سرمایه اقلیت اثرگذار از سرمایه بانک کسر شود.

"فعالیت‌های مالی" فعالیت‌های بیمه را در بر نمی‌گیرند و "مؤسسات مالی" نیز مؤسسات بیمه را در بر نمی‌گیرند. 2

نمونه‌هایی از انواع فعالیت‌هایی که ممکن است مؤسسات مالی در آن درگیر باشند، عبارتند از: شرکتهای مالی لیزینگ، صدور کارتهای اعتباری، مدیریت 3 سبد دارایی‌ها، مشاوره سرمایه‌گذاری، خدمات امانت‌دهی و سایر خدمات جانبی مشابه در کسب و کار بانکی.

* "منافع اقلیت": هنگامی که شرکت مادر دارای شرکت تابعه ای می‌باشد که تمام سهام آن را در اختیار ندارد؛ در این صورت باقیمانده سهام شرکت تابعه

<http://sovereign-consultancy.nl/en/glossary/minority-interests> متناسب به منافع اقلیت می‌گردد. منبع:

۲۵. ناظران صحت نحوه شناسایی منافع اقلیت* ایجاد ناشی از تلفیق مؤسسات بانکی، مؤسسات فعال در زمینه اوراق بهادار و یا سایر مؤسسات مالی که تماماً متعلق به بانک نمی‌باشند را در سرمایه تلفیقی بررسی خواهند کرد. ناظران در صورتی که سایر اعضای گروه نسبت به منافع اقلیت یادشده، حق مستقیم نداشته باشند، میزان منافع اقلیت در سرمایه را تعدیل خواهند کرد.

۲۶. گاهی اوقات، تلفیق سرمایه برخی مؤسسات فعال در زمینه اوراق بهادار یا سایر مؤسسات مالی تحت نظارت، امکان‌پذیر یا مطلوب نمی‌باشد. این امر تنها در صورتی است که این‌گونه مؤسسات بواسطه بدهی‌های حاصل از قراردادهای پیشین، تملیک شده و به صورت موقت نگهداری می‌شوند و تابع قوانین متفاوت می‌باشند؛ یا در صورتی که عدم تلفیق برای اهداف سرمایه نظارتی دارای الزام قانونی باشد. در این‌گونه موارد، لازم است که ناظر بانکی اقدام به جمع‌آوری اطلاعات کافی از ناظران مسئول در حوزه چنین مؤسساتی نماید.

۲۷. اگر مؤسسات فعال در زمینه اوراق بهادار و سایر مؤسسات مالی تابعه که اکثریت مالکیت آن‌ها متعلق به بانک باشد، به موجب اهداف سرمایه‌ای مشمول تلفیق نشده باشند، تمامی سرمایه‌گذاری‌های مالکانه و سایر سرمایه‌گذاری‌های مقرراتی متناسب به سایر اعضای گروه، در مؤسسات فوق، از سرمایه نظارتی تلفیقی بانک مادر کسر خواهد شد همچنین دارائی‌ها و بدهی‌های مرتبط و نیز سرمایه‌گذاری‌های باواسطه در شرکتهای تابعه باید از ترازنامه تلفیقی بانک مادر حذف شود. ناظران باید اطمینان حاصل نمایند؛ مؤسسه‌ای که مشمول تلفیق نمی‌شود و به همین دلیل میزان سرمایه‌گذاری در آن از سرمایه بانک کسر شده است، با الزامات سرمایه‌نظارتی منطبق باشد. ناظران باید عملکرد شرکتهای تابعه را کنترل نموده تا هرگونه کسری از سرمایه را اصلاح نمایند؛ همچنین در صورتی که در موعد مقرر کسر از سرمایه اصلاح نشود، کسور مربوطه نیز از سرمایه بانک مادر کسر خواهد شد.

۳. سرمایه‌گذاری‌های خرد با اهمیت در مؤسسات بانکی، مؤسسات فعال در زمینه اوراق بهادار و سایر مؤسسات

مالی

۲۸. سرمایه‌گذاری‌های خرد با اهمیت در مؤسسات بانکی، مؤسسات فعال در زمینه اوراق بهادار و سایر مؤسسات مالی که بدون حق اعمال کنترل باشند؛ بواسطه کاهش میزان سهام یا سایر سرمایه‌گذاری‌های قانونی، از سرمایه گروه بانکی حذف خواهند شد. به صورتی جایگزین، تحت شرایط خاص، ممکن است چنین سرمایه‌گذاری‌هایی به تناسب تلفیق شوند. به عنوان مثال، امکان دارد تلفیق به نسبت سهام برای سرمایه‌گذاری‌های مشترک یا زمانی که ناظر متقاعد شود که شرکت مادر به صورت قانونی یا عملی موظف به حمایت از مؤسسه به نسبت سهم به تنهایی بوده و سایر سهامداران عمده نیز امکانات و تمایل لازم جهت حمایت متناسب از آن را دارند، صورت گیرد. حد مذکور که به وسیله آن سرمایه‌گذاری‌های اقلیت مهم تلقی می‌شود و بنابراین به تناسب از سرمایه کسر و یا با آن تلفیق می‌شود؛ بر اساس رویه‌های حسابداری داخلی و/ یا نظارتی تعیین می‌گردد. به عنوان مثال، این حد در اتحادیه اروپا ۲۰٪ تا ۵۰٪ منافع حقوق صاحبان سهام تعریف می‌شود.

۲۹. کمیته مجدداً بر دیدگاه مندرج در توافقنامه ۱۹۸۸ تأکید نمود که سرمایه‌گذاری متقابل در سهام یکدیگر که به صورت صوری سرمایه بانک‌ها را متورم نشان می‌دهد؛ در راستای اهداف کفایت سرمایه کسر شود.

۴. مؤسسات بیمه

۳۰. بانکی که دارای مؤسسات تابعه بیمه می‌باشد، متحمل تمامی ریسک‌های کارآفرینی شرکتهای تابعه بوده و باید ریسک‌ها را بر مبنای گروهی، در کل گروه شناسایی نماید. کمیته بر این باور است که به عنوان یک اصل در هنگام اندازه‌گیری سرمایه نظارتی برای بانکها، لازم است سرمایه‌گذاری‌های مالکانه و سایر سرمایه‌گذاری‌های مقرراتی بانک در مؤسسات بیمه تابعه و نیز سرمایه‌گذاری با اهمیت اقلیت در مؤسسات بیمه کسر شود. بر این اساس، بانک مبادرت به حذف اقلام مورد اشاره و

همچنین سرمایه‌گذاریهایی با واسطه در مؤسسات بیمه تابعه از دارائیه‌ها و بدهیهای ترازنامه تلفیقی خود خواهد نمود. روش دیگری که می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد این است که تحت هر شرایطی رویکرد گروهی در تعیین کفایت سرمایه لحاظ شود و از محاسبه مجدد سرمایه اجتناب گردد.

۳۱. با توجه به اصل برابری در رقابت، برخی از کشورهای عضو گروه ۱۰ ترتیبات وزن دهی ریسک موجود خود را^۱ به عنوان یک استثنا نسبت به روش‌های مشروح فوق حفظ می‌نمایند و تجمیع ریسک را صرفاً سازگار با آن چه توسط ناظران ملی بیمه برای شرکت‌های بیمه با واحدهای تابعه بانکی اعمال کرده‌اند را معرفی می‌نماید^۲. کمیته، ناظران بیمه را به تلاش در جهت توسعه بیشتر و بکار گرفتن رویکردهایی که با استانداردهای فوق منطبق باشند، دعوت می‌نماید.

۳۲. بانکها می‌بایست رویکردهای نظارتی ملی مورد استفاده در ارتباط با مؤسسات بیمه، جهت تعیین وضعیت سرمایه گزارشی شده خود را افشا نمایند.

۳۳. سرمایه‌گذاری در مؤسسات بیمه تحت کنترل یا مالکیت حداکثری بانک، ممکن است از میزان سرمایه نظارتی مورد نیاز برای چنین مؤسساتی فزونی یابد (مازاد سرمایه). ناظران تنها تحت شرایط محدودی، می‌توانند مجوز شناسایی مازاد سرمایه در محاسبه کفایت سرمایه بانک را صادر نمایند^۳، پارامترها و معیارهایی از جمله قابلیت انتقال قانونی برای ارزیابی مقدار و امکان دسترسی به مازاد سرمایه قابل

برای بانک‌هایی که از روش استاندارد استفاده می‌نمایند این امر به منزله تحمل ۱۰۰٪ ریسک خواهد بود، در حالی که بانک‌هایی که از رویکرد مبتنی 1 بندی داخلی استفاده می‌کنند، میزان متناسبی از ریسک بر پایه این رویکرد را در سرمایه‌گذاری‌ها متحمل خواهند شد. بر رتبه

در صورتی که نحوه عمل فعلی حفظ شود، سرمایه با واسطه که در مؤسسات بیمه تابعه سرمایه‌گذاری شده است (به عنوان مثال: سهام اقلیت)، مشمول 2 اندازه‌گیری متناسب با کفایت سرمایه بانک نمی‌شود.

در رویکرد کسر از سرمایه، میزان کسر شده بابت تمام سرمایه‌گذاری مالکانه و سایر سرمایه‌گذاریهای مقرراتی، تعدیل خواهد شد تا سرمایه مؤسسات که 3 مازاد بر الزامات نظارتی هستند را انعکاس دهند؛ به عبارتی، مبلغ کسر شده، کمتر از میزان سرمایه‌گذاری یا سرمایه نظارتی خواهد بود. مبلغ مازاد سرمایه، یعنی تفاوت میان میزان سرمایه‌گذاری در چنین مؤسساتی و سرمایه نظارتی آنها به عنوان سرمایه‌گذاری مالکانه، موزون به ریسک می‌گردد. در صورت استفاده از رویکرد جایگزین گروهی، ترتیبات مشابه مازاد سرمایه اتخاذ می‌گردد.

شناسایی در سرمایه بانک، در رویه های نظارت کشورها تعیین می‌گردد. سایر مصادیق معیارهای دسترسی شامل؛ ایجاد محدودیت در انتقال بدلائل الزامات مقرراتی، الزامات مالیاتی و تاثیرات نامطلوب بر رتبه بندی مؤسسات مستقل اعتبارسنجی می‌باشد. بانکهایی که اقدام به شناسایی مازاد سرمایه در مؤسسات تابعه بیمه می نمایند، باید میزان سرمایه مازاد لحاظ شده در سرمایه خود را به صورت عمومی افشا نمایند. در مواردی که بانک مالک تمام سهام در مؤسسات بیمه نمی باشد (به عنوان مثال ۵۰٪ یا بیشتر اما کمتر از ۱۰۰٪ سهام)، مازاد سرمایه شناسایی شده می بایست متناسب با درصد سهم بانک باشد. در ارتباط با مؤسسات بیمه ای که بانک مالکیت حداقلی با اهمیت را دارد، مازاد سرمایه لحاظ نخواهد شد چرا که بانک نمی تواند انتقال سرمایه مؤسسه ای که تحت کنترل آن نیست را هدایت نماید.

۳۴. ناظران باید اطمینان یابند که واحدهای بیمه تابعه تحت کنترل یا مالکیت حداکثری بانک که تلفیق نشده‌اند و میزان سرمایه گذاری در سرمایه آنها از سرمایه گذاری بانک کسر می گردد یا تابع رویکرد گروهی* جایگزین شده اند؛ باید خود به تنهایی، دارای سرمایه کافی بمنظور کاهش احتمال تحمیل زیان بالقوه به بانک باشند. ناظران اقدامات انجام شده توسط واحدهای تابعه جهت اصلاح کمبود سرمایه را مورد پایش قرار خواهند داد و در صورتی که طی یک برنامه زمان بندی اصلاح صورت نگیرد، میزان کمبود سرمایه باید از سرمایه بانک مادر نیز کسر شود.

۵. سرمایه گذاری‌های بااهمیت در مؤسسات تجاری

۳۵. سرمایه‌گذاری‌های بااهمیت در قالب مالکیت حداقلی و حداکثری در مؤسسات تجاری که افزون بر حدود مقرر برای سرمایه‌گذاری بااهمیت باشد، از سرمایه بانک کسر خواهد شد. حدود مزبور بر اساس رویه‌های نظارتی و یا حسابداری ملی تعیین می شود. حد سرمایه گذاری با اهمیت فردی در مؤسسات تجاری ۱۵٪ سرمایه بانک و حد جمعی آن ۶۰٪ یا سخت گیرانه‌تر، اعمال خواهد شد. مبلغی که باید کسر شود، آن‌بخش از سرمایه گذاری خواهد بود که افزون بر حدود یاد شده است.

۳۶. در ارتباط با بانک‌هایی که از رویکرد استاندارد استفاده می‌نمایند، سرمایه‌گذاری‌ها در مؤسسات تجاری تحت کنترل یا مالکیت حداقلی و حداکثری با اهمیت که کمتر از حدود فوق‌الذکر باشند وزن ریسک سرمایه‌گذاری کمتر از $10+$ ٪ نخواهد بود. در خصوص بانک‌هایی که از رویکرد مبتنی بر رتبه‌بندی داخلی استفاده می‌کنند، این گونه سرمایه‌گذاری‌ها، طبق روش معرفی شده توسط کمیته برای سرمایه‌گذاری‌ها، موزون به ریسک شده و کمتر از $10+$ ٪ نخواهد بود.

۶. کسورات سرمایه‌گذاری مرتبط با این بخش

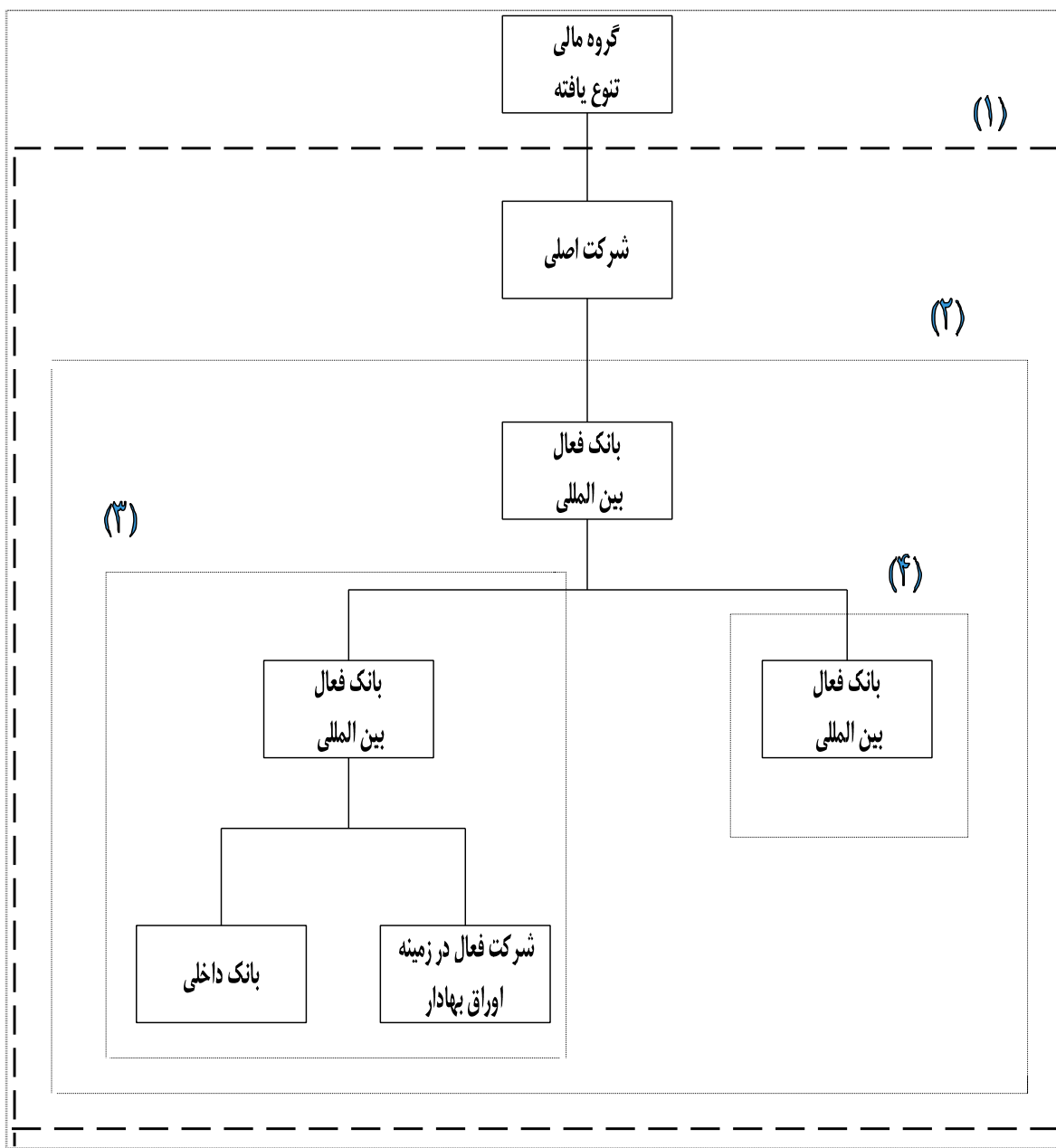
۳۷. در مواردی که کسور سرمایه‌گذاری‌ها مطابق این بخش از سند انجام می‌شود، $50+$ ٪ کسورات از سرمایه‌های ۱ و $50+$ ٪ آن از سرمایه‌های ۲، خواهد بود.

* منظور از گروه در "رویکرد گروهی"، گروه سرمایه‌گذاری مشتمل بر شرکت مادر و واحدهای تابعه است.

۳۸. سرقفلی مربوط به مؤسسات که مشمول رویکرد کسر از سرمایه می‌باشد و در این بخش دنبال می‌گردد؛ باید به روشی مشابه با سرقفلی شرکتهای تابعه تلفیق شده، از سرمایه‌های ۱ کسر شود و مابقی سرمایه‌گذاری باید مطابق با آنچه که برای این بخش در نظر گرفته شده است، کسر گردد. در صورت استفاده از رویکرد گروهی جایگزین مورد اشاره در بند $30+$ ، باید ترتیبات مشابه برای سرقفلی اعمال شود.

۳۹. حدود ناظر بر سرمایه‌های ۲ و ۳ و نیز ابزارهای جدید ملحوظ در لایه ۱، بر اساس میزان سرمایه‌های ۱ پس از کسر سرقفلی اما پیش از کسورات سرمایه‌گذاری موضوع این بخش؛ تعیین خواهد شد (به عنوان مثال، در خصوص چگونگی محاسبه حد $15+$ ٪ برای ابزارهای جدید سرمایه‌های ۱ به پیوست شماره یک مراجعه شود).

نمودار گستره جدید اجرای این چهار چوب

(۱) مرز گروه بانکی. چهارچوب اعمال شده در این سطح، بر مبنای تلفیقی می باشد؛ یعنی تا سطح شرکت اصلی (پاراگراف ۲۱).
 (۲)، (۳) و (۴): همچنین چهارچوب در سطوح پایین تر نسبت به تمامی بانک‌های فعال بین‌المللی بر مبنای تلفیقی اعمال می‌شود.

بخش دوم: رکن اول - حداقل الزامات سرمایه‌ای

۱. محاسبات حداقل سرمایه مور نیاز

۴۰. در بخش دوم، محاسبات حداقل سرمایه کل مورد نیاز برای پوشش ریسک‌های اعتباری، بازار و عملیاتی ارایه می‌شود. نسبت سرمایه* با استفاده از تعریف سرمایه نظارتی و دارایی‌های موزون به ریسک مورد محاسبه قرار می‌گیرد. نسبت سرمایه کل نباید کمتر از ۸ درصد باشد. ضمن این‌که سرمایه لایه ۲ حداکثر می‌تواند به میزان سرمایه لایه ۱ باشد.

الف. سرمایه نظارتی

۴۱. تعریف سرمایه نظارتی واجد شرایط، به نحوی که در موافقت نامه سال ۱۹۸۸ تعیین و در سند منتشره ۲۷ اکتبر ۱۹۹۸ تحت عنوان «ابزارهای واجد شرایط شمولیت در زمره سرمایه لایه ۱» تبیین گردید به استثنای اصلاحات صورت گرفته در بند های ۳۷ تا ۳۹ و ۴۳، به قوت خود باقیست. تعریف سرمایه در بندهای ۱-۴۹ و ۱۸-۴۹ و پیوست Ia ارایه گردیده است.

۴۲. بر اساس رویکرد استاندارد در مورد ریسک اعتباری، ذخایر عمومی، به نحوی که در بندهای ۳۸۱ تا ۳۸۳ تشریح گردیده می‌تواند تا حد ۱,۲۵ درصد دارایی‌های موزون به ریسک در سرمایه لایه ۲ لحاظ شود.

۴۳. بر اساس رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی (IRB)، شمولیت ذخایر عام (یا اندوخته عمومی زیان-وام) در زمره اقلام سرمایه لایه ۲ که در موافقت نامه ۱۹۸۸ وجود داشت، حذف شده است. بانک‌هایی که از رویکرد IRB برای منابع در معرض ریسک ناشی از اوراق بهادار سازی دارایی‌ها، استفاده می‌کنند و یا از رویکرد نسبت احتمال نکول به زیان با فرض نکول PD/LGD برای سرمایه گذاری در سهام به قصد فروش بهره می‌برند ابتدا باید مقدار زیان مورد انتظار را بترتیب با توجه به شرایط

* Capital ratio.

نسبت سرمایه عبارت است از نسبت منابع سرمایه‌ای یک مؤسسه به دارایی‌های موزون شده به ریسک آن مؤسسه.

مندرج در بند های ۵۶۳ و ۳۸۶ کسر کنند. بانک‌هایی که از رویکرد IRB برای سایر طبقات دارایی‌ها استفاده می کنند باید مقایسه‌ای بین موارد زیر داشته باشند: ۱. مقدار کل ذخایر واجد شرایط طبق تعریف مندرج در بند ۳۸۰ با ۲. کل زیان مورد انتظار محاسبه شده تحت رویکرد IRB بشرح بند ۳۷۵. هنگامی که کل مقدار زیان مورد انتظار فراتر از کل ذخایر واجد شرایط باشد، بانک بایستی مابه التفاوت را با نسبت مساوی (۵۰ درصد) از سرمایه لایه ۱ و لایه ۲ کسر نماید. زمانی که کل مقدار زیان مورد انتظار کمتر از کل ذخایر واجد شرایط باشد، به نحوی که در بند ۳۸۰ تا ۳۸۳ تشریح گردیده، بانک می تواند مابه التفاوت را حداکثر تا ۰٫۶ درصد دارایی های موزون به ریسک اعتباری در زمره سرمایه لایه ۲ لحاظ کند. به تشخیص مقام نظارتی هر کشور، حد کمتر از ۰٫۶ درصد نیز می تواند اعمال گردد.

ب. دارایی های موزون به ریسک

۴۴. میزان کل دارایی های موزون به ریسک از حاصل ضرب سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار و عملیاتی در عدد ۱۲٫۵ (به عنوان معکوس نسبت ۸ درصدی سرمایه) به اضافه مجموع دارایی های موزون به ریسک اعتباری به دست می آید. کمیته بمنظور این که حداقل سرمایه الزامی در سطح وسیعی حفظ و در عین حال انگیزه برای اتخاذ رویکردهای پیشرفته تر حساس به ریسک فراهم شود، ضریب مقایسه را بکار می گیرد. ۱ این ضریب برای دارایی های موزون به ریسک اعتباری برآورد شده بر اساس رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی، اعمال می شود.

در حال حاضر بهترین برآورد ضریب مقیاس، رقم ۱٫۰۶ می باشد. مقامات ملی به پایش سرمایه مورد نیاز در خلال دوره زمانی اجرای این^۱ چهارچوب ادامه خواهند داد. افزون بر آن، کمیته تجربیات ملی حاصل از اجرای این دستورالعمل را نیز مورد پایش قرار خواهد داد.

پ. ترتیبات دوره گذار

۴۵. برای بانک هایی که از رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی برای ریسک اعتباری و یا از رویکردهای اندازه‌گیری پیشرفته* (AMA) برای ریسک عملیاتی بهره می‌برند یک مقدار کف سرمایه بشرح زیر برای اجرایی نمودن این چهارچوب وجود دارد. بانک باید اختلاف بین موارد زیر را تعیین نماید: ۱- مقدار کف تعریف شده در بند ۴۶ و ۲- مقدار محاسبه شده در بند ۴۷. اگر مقدار کف سرمایه بزرگتر باشد، بانک ملزم خواهد بود ۱۲,۵ برابر مقدار مابه‌التفاوت را به دارایی‌های موزون به ریسک اضافه نماید.

۴۶. کف سرمایه بر مبنای اجرای توافق نامه سال ۱۹۸۸ خواهد بود که از منظور نمودن ضریب تعدیل کننده به مقادیر زیر حاصل می‌شود: ۱- هشت درصد دارایی‌های موزون به ریسک؛ ۲- مجموع کسور از سرمایه لایه یک و لایه دو و ۳- کسر مقدار ذخایر عمومی که می‌تواند در زمره سرمایه لایه ۲ منظور شود. ضریب تعدیل برای بانک هایی که از رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی پایه استفاده می‌کنند، برای سال منتهی به ۲۰۰۶ برابر با نود و پنج درصد خواهد بود. ضریب تعدیل برای بانک هایی که از ۱- رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی پایه و یا پیشرفته استفاده می‌کنند و یا ۲- از رویکرد پیشرفته بهره می‌برند، برای سال منتهی به ۲۰۰۷، نود درصد و برای سال منتهی به ۲۰۰۸، هشتاد درصد می‌باشد. جدول زیر اعمال ضرایب تعدیل را تشریح می‌کند. دیگر ترتیبات دوره گذار شامل محاسبات موازی مندرج در بند های ۲۶۳ تا ۲۶۹ می‌باشد.

رویکرد	سال منتهی به ۲۰۰۵	سال منتهی به ۲۰۰۶	سال منتهی به ۲۰۰۷	سال منتهی به ۲۰۰۸
رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی پایه ^۱	محاسبات موازی	۹۵ درصد	۹۰ درصد	۸۰ درصد
رویکرد پیشرفته برای ریسک اعتباری یا ریسک عملیاتی	محاسبات موازی یا مطالعات اثرسنجی	محاسبات موازی	۹۰ درصد	۸۰ درصد

* Advanced Measurement Approaches.

رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی پایه در برگزیده رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی برای اقلام خرد نیز می‌باشد. ۱.

۴۷. در سال‌هایی که کف سرمایه اعمال می‌شود، بانک‌ها باید نسبت به محاسبه موارد زیر اقدام کنند؛ ۱- هشت درصد کل دارایی‌های موزون به ریسک که بر اساس این چهارچوب محاسبه گردیده است، ۲- کسر مابه‌التفاوت بین کل ذخایر و مقدار زیان مورد انتظار به شرح مندرج در بخش سوم (بند ۳۷۴ تا ۳۸۶) و ۳- به اضافه کسور سرمایه لایه یک و دو. هنگامی که بانک از رویکرد استاندارد در ارتباط با ریسک اعتباری برای هر بخش از منابع در معرض ریسک خود استفاده می‌کند، باید ذخایر عمومی واجد شرایط در زمره سرمایه لایه ۲، را برای بخش محاسبه شده بر مبنای جمله اول همین بند را خارج و کسر نماید.

۴۸. کمیته به دنبال آن است تا هر گونه مشکل احتمالی را در طی این دوره شناسایی نموده و همچنین در صورت لزوم به همان حداقل مقدار فراتر از سال ۲۰۰۹ اکتفا نماید.

۴۹. کمیته بر این باور است که بهتر است ناظران کف احتیاطی را برای بانک‌هایی که عملکرد آنها با رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی برای ریسک اعتباری تطابق دارند و یا از رویکرد پیشرفته برای ریسک عملیاتی بهره می‌برند تا پایان سال ۲۰۰۸ اعمال کنند. برای بانک‌هایی که فرایند گذار به این رویکردها را در خلال سال‌های مشخص شده در بند ۴۶ راتکمیل نکنند، کمیته مناسب می‌داند که ناظران بر لزوم رعایت کف احتیاطی (به شرح بند ۴۶) ادامه دهند تا بدینوسیله زمان کافی برای حصول اطمینان از اینکه سلامت هربانک برای اجرای رویکردهای پیشرفته حفظ می‌شود، را در اختیار داشته باشند. به هر حال، تشخیص کمیته بر این است که اجرای کف سرمایه مبتنی بر موافقت نامه ۱۹۸۸، در طول زمان به طور فزاینده‌ای غیر عملی است و بنابراین اعتقاد دارد که ناظران بایستی در تعیین کف سرمایه مختص هر بانک که با اصول مطروحه در این بند همخوانی دارد، انعطاف پذیری داشته باشند. این کف سرمایه می‌تواند مبتنی بر رویکردی باشد که بانک قبل از بکارگیری رویکردهای مبتنی بر رتبه بندی داخلی و یا رویکرد پیشرفته، مورد استفاده قرار می‌دهد.

۱. الف. اجزای سرمایه

الف. سرمایه اصلی (حقوق صاحبان سهام پایه) یا سرمایه لایه ۱

۴۹-۱. کمیته معتقد است، مهمترین جزء سرمایه که باید برآن اتکا کرد، سرمایه پرداخت شده از محل حقوق صاحبان سهام ۱ و اندوخته‌های افشا شده می‌باشد. این جزء کلیدی به منزله تنها جزئی به شمار می‌رود که در بین نظام‌های بانکی همه کشورها مشترک بوده، به صورت کامل در صورت‌های مالی منتشره مشهود است و به عنوان مبنایی به شمار می‌روند که پایه و اساس قضاوت‌های بازار در مورد کفایت سرمایه محسوب می‌شود، همچنین تاثیر قابل ملاحظه‌ای بر حاشیه سود و توان رقابت بانک دارد. این تاکید بر سرمایه پرداخت شده و اندوخته‌های افشا شده، مبین درجه اهمیتی است که کمیته برای حفظ کیفیت و سطح سرمایه نگهداری شده توسط بانک‌های بزرگ قائل است.

۴۹-۲. همچنین صرف نظر از این تاکیدات، کشورهای عضو کمیته باور دارند که اجزای مهم و قانونی دیگری در مورد سرمایه پایه وجود دارند که می‌توانند در سیستم محاسبه منابع سرمایه‌ای لحاظ گردند (با توجه به شرایط تعیین شده در بندهای (۵) ۴۹ تا (۱۲) ۴۹).

۴۹-۳. بنابراین کمیته برای اهداف نظارتی چنین استنتاج می‌کند که سرمایه باید در دو لایه شناسایی گردد، به نحوی که حداقل ۵۰ درصد از سرمایه پایه بانک متشکل از اجزای سرمایه پرداخت شده و اندوخته حاصل از سود انباشته پس از کسر مالیات (سرمایه لایه ۱) باشد. سایر اجزا (سرمایه تکمیلی) می‌توانند تا حد ۱۰۰ درصد مقدار سرمایه اصلی لحاظ گردند. ارکان متشکله سرمایه تکمیلی و شرایط مد نظر بمنظور درج در زمره آن در بند فوق و با جزئیات بیشتر در ضمیمه سند اصلی درج شده است. هر یک از این اجزا، با تشخیص مقامات نظارتی هر کشور و با توجه به سیستم حسابداری و مقررات نظارتی می‌توانند در زمره سرمایه لحاظ گردد یا نشود.

سرمایه اصلی شامل سهام عادی منتشره که به صورت کامل پرداخت شده است و سهام ممتاز غیر تجمعی می‌باشد (لیکن سهام ممتاز^۱ تجمعی در این زمره لحاظ نمی‌گردد).

ب. سرمایه تکمیلی - لایه ۲

۱. اندوخته‌های افشا نشده

۴-۴۹. اندوخته‌های منتشر نشده یا پنهان می‌توانند به طرق گوناگون منطبق با تفاوت‌های نظام‌های حقوقی و حسابداری در کشورهای عضو، لحاظ گردند. بر این اساس، تنها اندوخته‌هایی می‌توانند شامل گردند که با وجود عدم انتشار، لیکن در حساب سود و زیان آورده شده و توسط مقامات نظارتی بانکی نیز مورد قبول واقع گردند. هر چند آنها ممکن است به طور ذاتی از کیفیت مشابه با سود انباشته برخوردار باشند، اما در چهارچوب حداقل استاندارد‌های بین‌المللی پذیرفته شده، بواسطه عدم شفافیت اندوخته‌های افشا نشده، و این حقیقت که تعداد زیادی از کشورها آن را به عنوان مفهوم پذیرفته شده حسابداری یا جزء قانونی سرمایه، به رسمیت نمی‌شناسند، موجب گردید تا آن‌ها را از اجزای سرمایه اصلی مستثنی کنند.

۲. اندوخته تجدید ارزیابی دارایی‌ها

۵-۴۹. برخی کشورها، بر اساس مقررات ملی یا ترتیبات حسابداری، اجازه می‌دهند دارایی‌های معینی مورد ارزیابی مجدد قرار گیرند تا ارزش جاری یا ارزشی نزدیکتر به ارزش جاری نسبت به ارزش تاریخی آن منعکس و همچنین ذخیره تجدید ارزیابی در سرمایه پایه لحاظ گردد. این قبیل تجدید ارزیابی‌ها از دو طریق حاصل می‌گردد:

(الف) از طریق انجام ارزیابی رسمی ساختمان‌های محل فعالیت بانک که به ترازنامه بانک منتقل می‌شود.

(ب) از طریق افزایش متصور به سرمایه ناشی از ارزش پنهان که از نگهداری اوراق بهادار به ارزش تاریخی در ترازنامه حاصل می‌گردد.

این قبیل ذخایر می‌توانند در سرمایه تکمیلی لحاظ گردند مشروط بر آن که برای مقامات نظارتی اطمینان حاصل گردد دارایی به صورت محتاطانه ارزش گذاری شده است و به طور کامل احتمال نوسانات قیمت و فروش اجباری را منعکس ساخته است.

۴۹-۶. گزینه (ب) بند فوق، مربوط به بانک‌هایی است که ترازنامه آن‌ها به‌طور سنتی دارای مقادیر زیادی از دارایی‌هایی است که به قیمت تاریخی در سبد دارایی‌ها ثبت می‌شوند اما می‌توانند به قیمت جاری درج شده و در تعدیل زیان مورد استفاده قرار گیرند. کمیته بر این باور است؛ این ذخایر تجدید ارزیابی نهفته می‌تواند در زمره اجزای سرمایه تکمیلی لحاظ گردد چرا که آن‌ها می‌توانند در جذب زیان با توجه به فرض تداوم فعالیت مورد استفاده قرار گیرند. آن‌ها مشمول یک کاهش اساسی در ارزش شده تا نگرانی‌های موجود از حیث نوسانات بازار و هزینه‌های مالیاتی مترتبه را مرتفع نمایند. بمنظور رعایت جنبه احتیاطی، موافقت شده تا کاهش ۵۵ درصدی از اختلاف بین ارزش دفتری بر مبنای بهای تمام شده تاریخی و ارزش بازار انجام گیرد که این کاهش در چهارچوب همین ملاحظات احتیاطی قلمداد می‌گردد. کمیته این پیشنهاد را که اندوخته نهفته ناشی از ارزش گذاری کمتر از واقع ساختمان‌های محل فعالیت بانک نیز باید در تعریف سرمایه تکمیلی لحاظ گردد را مورد بررسی قرار داد و در نهایت آن را نپذیرفت.

۳. ذخایر عمومی / اندوخته‌های عمومی زیان - وام

۴۹-۷. ذخایر عمومی یا اندوخته‌های عمومی زیان - وام جهت مقابله با احتمال رخداد زیان‌های محقق نشده، بوجود آمده‌اند. از آن جا که آن‌ها، کاهش با اهمیتی را در ارزش دارایی‌های خاصی نشان نمی‌دهند، می‌توانند واجد شرایط لحاظ شدن در زمره سرمایه تکمیلی باشند. لیکن، زمانی که ذخایر یا اندوخته‌ها، برای پوشش زیان‌های خاصی و مشخصی باشد یا در ارتباط با کاهش مشخص ارزش یک دارایی یا گروهی از دارایی‌ها باشند، نمی‌توانند به سادگی جهت جذب زیان‌های محقق نشده در دسترس

بوده و بنابراین واجد ویژگی های سرمایه ای تلقی نشده و لذا این قبیل ذخایر نمی توانند در سرمایه پایه لحاظ گردند.

۸-۴۹. مقامات نظارتی حاضر در کمیته متعهد می شوند تا اطمینان حاصل کنند که فرایند نظارتی، کاهش مشخص در ارزش دارایی ها را به صورت کامل محاسبه نموده است. ایشان همچنین اطمینان می یابند که ذخایر عمومی یا اندوخته عمومی زیان وام، تنها زمانی در محاسبات سرمایه لحاظ می شود که مرتبط با کاهش ارزش دارایی های خاص اعم از تکی یا گروهی نباشند.

۹-۴۹. این بدان معناست اجزای ذخایر عمومی یا اندوخته عمومی زیان - وام که بمنظور محافظت بانک از کاهش مشخص در کیفیت دارایی های خاص (خواه داخلی یا خارجی) تعیین شده است، فاقد شرایط لازم جهت درج در سرمایه می باشد. به ویژه، اجزایی که بواسطه ریسک کشوری، وام دهی مسکن یا سایر بخش های مشکل دار، دچار کاهش ارزش می شوند باید از سرمایه خارج شوند.

۱۰-۴۹. ذخایر عمومی / اندوخته عمومی زیان - وام که بر اساس شرایط فوق واجد شرایط برای لحاظ شدن در زمره سرمایه لایه ۲ هستند مشمول حدود زیر می گردند:

(الف) حداکثر معادل یک و بیست و پنج صدم درصد (۱/۲۵ درصد) دارایی های موزون به ریسک بوده، زمانی که بانک از رویکرد استاندارد برای اندازه گیری ریسک اعتباری استفاده می کند، یا (ب) شش دهم درصد (۰/۶ درصد) دارایی های موزون به ریسک اعتباری در انطباق با بند ۴۳ بوده، زمانی که بانک از رویکرد رتبه بندی داخلی برای اندازه گیری ریسک اعتباری استفاده می کند.

۴. ابزارهای دوگانه بدهی - سرمایه

۱۱-۴۹. این دسته، شامل تعدادی از ابزارهای سرمایه ای است که به صورت توامان دارای ترکیبی از برخی ویژگی های سرمایه ای و برخی ویژگی های بدهی می باشند. هر یک از این موارد واجد ویژگی های خاصی

هستند که کیفیت سرمایه ای بودن آن‌ها را متاثر می‌کند. چنین توافق شده است که اگر این ابزارها دارای ویژگی‌هایی نزدیکتر به سرمایه بودند، بویژه زمانی که آن‌ها قادر به پشتیبانی از زیان بر مبنای تداوم فعالیت و بدون نیاز به تسویه باشند، می‌توانند به عنوان سرمایه تکمیلی لحاظ گردند. همراه با سهام ممتاز دائمی تجمیعی، به عنوان نمونه ابزارهای زیر نیز می‌توانند واجد شرایط لحاظ شدن در سرمایه باشند: سهام ممتاز بلند مدت در کانادا، اوراق بهادار سهام و اوراق بلند مدت تبعی در فرانسه، گواهی نامه شرکت در آلمان، ابزارهای بدهی دائمی در انگلستان و ابزارهای بدهی قابل تبدیل الزام آور در ایالات متحده. معیارهای معین برای این قبیل ابزارها در پیوست 1a درج شده است.

۵. بدهی‌های تبعی مدت‌دار

۴۹-۱۲. کمیته برا این باور است ابزارهای بدهی تبعی جهت ملحوظ شدن در ترکیب سرمایه، واجد کاستی و نقاط ضعف قابل توجهی از نقطه نظر سررسید ثابت و ناتوانی در جذب زیان مگر در موارد فسخ و تسویه می‌باشند. وجود این کاستی‌ها، اعمال محدودیت‌های اضافه در مقدار این قبیل ابزارها با ماهیت بدهی- سرمایه را که واجد شرایط لحاظ شدن در سرمایه پایه می‌باشند را توجیه پذیر می‌سازد. در همین راستا، ابزارهای بدهی تبعی که حداقل افزون بر ۵ سال به سررسید اصل آن باقی مانده است، می‌توانند حداکثر تا مقدار ۵۰ درصد سرمایه اصلی و مشروط به وجود ترتیبات استهلاک کافی در زمره اجزای سرمایه تکمیلی لحاظ شوند.

پ. ابزارهای تبعی کوتاه‌مدت برای پوشش ریسک بازار (سرمایه لایه ۳)

۴۹-۱۳. ترکیب اصلی سرمایه واجد شرایط برای پوشش ریسک بازار، مشتمل بر حقوق صاحبان سهام و سود انباشته (سرمایه لایه ۱) و سرمایه تکمیلی (سرمایه لایه ۲) بشرح مندرج در بند های (۴۹-۱) تا (۴۹-۷) می‌باشند. لیکن بانک‌ها همچنین می‌توانند با تشخیص مقامات نظارتی هر کشور، سومین رکن سرمایه (سرمایه لایه ۳) را با تعریف مندرج در بند ۱۴-۴۹ و مشروط به شرایط زیر، صرفاً به عنوان بخشی از سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار، به کار گیرند:

- بانک‌ها مجاز هستند تا از سرمایه لایه ۳ صرفاً در جهت پوشش ریسک‌های بازار بشرح تعاریف مندرج در بندهای ۷۰۹ تا ۷۱۸ (۶۹) استفاده نمایند. این بدان معناست که مطابق این چهارچوب، هر گونه الزامات سرمایه‌ای ناشی از ریسک اعتباری و یا ریسک طرف مقابل، شامل ریسک اعتباری طرف مقابل در ارتباط با OTCs (اوراق مشتقه فرابورس) و SFTs (معاملات اوراق بهادار جهت تامین مالی) برای هر دو گروه دفاتر بانکی و تجاری، باید توسط سرمایه پایه تعریف شده در بند های ۱-۴۹ تا ۱۲-۴۹ (سرمایه لایه ۱ و ۲) پوشش داده شود.
- مقدار سرمایه لایه ۳، محدود به ۲۵۰ درصد سرمایه لایه یک مورد نیاز بانک برای پوشش ریسک بازار خواهد بود. این بدان معناست که حداقل ۲۸,۵ درصد ریسک بازار می‌بایست توسط سرمایه لایه یکی پوشش داده شود که برای پوشش ریسک‌های دیگر بکار گرفته نمی‌شود.
- اجزای سرمایه لایه ۲ می‌تواند تا همان حد ۲۵۰ درصد جایگزین سرمایه لایه ۳ گردد به نحوی که حدود کلی مطروحه در پاراگراف ۴۹ نقض نگردد. می‌توان گفت سرمایه لایه ۲ واجد شرایط نمی‌تواند افزون‌تر از سرمایه لایه ۱ باشد و همچنین بدهی‌های تبعی بلند مدت نباید بیشتر از ۵۰ درصد سرمایه لایه ۱ باشد.
- به علاوه، از آن‌جا که کمیته باور دارد، سرمایه لایه ۳ تنها برای پوشش ریسک بازار مناسب است، تعداد قابل توجهی از کشورهای عضو مایلند، کماکان به اصل مصرح در چهارچوب جاری که بر اساس آن، سرمایه لایه ۱ حداقل باید نیمی از کل سرمایه واجد شرایط باشد، پایبند باشند. این بدان معنی است که مجموع سرمایه لایه ۲ و لایه ۳ نمی‌تواند بیشتر از کل سرمایه لایه ۱ باشد. به هر جهت، کمیته قبول کرد که هر گونه تصمیم‌گیری در زمینه اعمال یا عدم اعمال این قاعده، بر مبنای تشخیص مقامات نظارتی هر کشور باشد. برخی از کشورهای عضو ممکن است محدودیت‌های موجود را به استثنای مواردی که فعالیت‌های بانکی به نسبت خیلی کوچک باشد. را کماکان حفظ کنند. افزون بر آن، مقامات

نظارتی هر کشور بنا بر صلاحدید خود می‌توانند، استفاده از بدهی های تبعی کوتاه مدت را برای برخی ازبانک ها* و یا کل نظام بانکی، تجویز نکنند.

۱۴-۴۹. در شرایط مقتضی و بمنظور این که بدهی های تبعی کوتاه مدت در قالب سرمایه لایه ۳، واجدشرایط لحاظ شدن به عنوان بخشی از سرمایه دائمی بانک باشند و به تبع آن بتوانند در جذب زیان در شرایط بی‌مایگی در دسترس باشند. حداقل باید:

- فاقد وثیقه، تبعی و کاملاً پرداخت شده باشد.
- دارای سررسید اولیه حداقل ۲ سال باشد.
- بجز با موافقت مقامات نظارتی، قابل بازپرداخت قبل از تاریخ توافق شده نباشد.
- باید به صورت صریح مقرر دارد؛ اگر هر گونه پرداختی در مورد آن موجب گردد سرمایه بانک به کمتر از حداقل الزامات سرمایه ای کاهش یابد. اصل و بهره آن حتی در سررسید قابل پرداخت نباشد.

ت. کشور از سرمایه

۱۵-۴۹. بمنظور محاسبه نسبت سرمایه به دارایی های موزون به ریسک، مقرر شد موارد زیر از سرمایه پایه کسر گردند. موارد مکسوره عبارتند از:

- ۱- سرقفلی، که از اجزای سرمایه اصلی (لایه ۱) کسر می گردد.
- ۲- افزایش در سرمایه گذاری ها و مشارکت ها ناشی از تبدیل به اوراق بهادار کردن منابع در معرض که از اجزای سرمایه لایه ۱ کسر می گردد.
- ۳- سرمایه گذاری ها در شرکت های تابعه فعال در زمینه های مالی و بانکی که مطابق با نظام ملی، تلفیق نمی شوند. روش معمول، تلفیق شرکت های تابعه بمنظور ارزیابی کفایت سرمایه گروه های بانکی است. در مواردی که این کار انجام نشده، بمنظور ممانعت از محاسبه مضاعف یک منبع سرمایه

** Individual banks.

منظور هر بانک به تنهایی خارج از گروه بانکی است.

در بخش‌های مختلف گروه، کسر این گونه موارد از سرمایه ضروری می باشد. کسور برای این قبیل سرمایه گذاری ها بر طبق بند ۳۷ انجام می شود. دارایی هایی که نشان دهنده سرمایه گذاری در شرکت های تابعه ای است که سرمایه آن‌ها از سرمایه شرکت مادر کسر شده است در زمره دارایی های آن بمنظور محاسبه نسبت لحاظ نمی گردد.

۱۶-۴۹. کمیته به دقت احتمال الزامی شدن کسر سهام منتشره توسط سایر بانک ها یا مؤسسات سپرده پذیر، خواه به صورت حقوق صاحبان سهام یا سایر ابزارهای سرمایه ای، از سرمایه بانک نگهدارنده، را مورد رسیدگی قرار داد. برخی از مقامات نظارتی گروه G10، اخیراً مقررات کسر شدن این قبیل سهام از سرمایه بانک ها را بمنظور از بین بردن انگیزه سرمایه گذاری دو جانبه در سهام یکدیگر (سرمایه درون گروهی) (سرمایه گذاری در سهام یک بانک توسط سایر بانک ها و مؤسسات اعتباری) به جای اتکا بر جذب سرمایه توسط سرمایه گذاران بیرونی، اجرا می نمایند. کمیته در مورد این قبیل محاسبه مضاعف یا ارتباط سرمایه ای دو طرفه نگران است چرا که آن می تواند منجر به ایجاد خطرات سیستمی برای نظام بانکی از حیث انتقال سریع مشکلات از یک مؤسسه به سایر مؤسسات گردد. از این رو برخی اعضا بواسطه این مخاطرات، اعمال سیاست کسر کامل سهام سایر بانک ها از سرمایه بانک نگهدارنده را قابل توجیه می دانند.

۱۷-۴۹. به هر حال علی رغم این نگرانی ها، کمیته من حیث المجموع تمایلی به اتخاذ سیاست عمومی و یکسان برای کسر کل سهام از سرمایه بانک نگهدارنده ندارد، چرا که اعمال چنین سیاستی از تحولات مهم و مطلوبی که در حال حاضر در ساختار نظام های بانکی هر کشور در شرف وقوع است، جلوگیری می کند.

۱۸-۴۹. با این اوصاف کمیته موافقت کرده است:

الف. مقامات نظارتی باید در مورد اعمال سیاست کسر نمودن کامل سهام که به صورت سرمایه نزد دیگر بانک هاست (از سرمایه بانک نگهدارنده) و یا کسر آن قسمت از سهام که در مقایسه با سرمایه بانک نگهدارنده از میزان قابل توجهی برخوردار است و یا بخشی که در مقایسه با سرمایه بانک انتشاردهنده سهام، قابل ملاحظه است از آزادی عمل برخوردار باشند.

ب. در موردی که هیچ کسوری اعمال نمی گردد، نگهداری ابزارهای سرمایه ای منتشره توسط سایر بانک ها، مشمول وزن ریسک 100% می گردد.

پ. کمیته باور دارد که نگهداری دوجانبه و متقابل سرمایه توسط بانک ها، که به عنوان روشی جهت متورم نشان دادن و افزایش تصنعی سرمایه می باشد، باید برای تحقق اهداف کفایت سرمایه، کسر گردد.

ت. کمیته دقیقاً نگهداری متقابل سرمایه توسط بانک ها را در نظام بانکی بین الملل پایش نموده و در این زمینه از وضع محدودیت های جدید در آینده ممانعت نخواهد کرد. در این راستا، مقامات نظارتی برآنند که اطمینان حاصل گردد آمارهای کافی در اختیار است تا ایشان و کمیته را قادر سازد روند نگهداری ابزارهای سرمایه ای و بدهی، منتشره توسط سایر بانک ها که در حال حاضر و بر اساس توافق های قبلی در زمره سرمایه بانک نگهدارنده به شمار می روند، را مورد پایش و کنترل قرار دهند.

۲. ریسک اعتباری - رویکرد استاندارد

۵۰. کمیته به بانک ها اجازه می دهد تا از بین دو روش محاسبه سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک

اعتباری، یکی را به اختیار خود برگزینند. گزینه اول رویکرد استاندارد بوده که ریسک اعتباری را با

شیوه ای استاندارد با پشتوانه ارزیابی مؤسسات مستقل اعتبارسنجی^۱، اندازه گیری می نماید.

در این سند صرفاً بعنوان نمونه بوده و استفاده از روش های سایر مؤسسات S&P قابل ذکر است استفاده از روش رتبه بندی مؤسسه استاندارد اند پورز 1 اعتبار سنجی مستقل دیگر نیز امکان پذیر می باشد. بنابراین رتبه بندی اعتباری مورد استفاده در این سند، به هیچ وجه مبین ترجیح کمیته در استفاده از رتبه بندی این مؤسسه محسوب نمی شود.

۵۱. گزینه بعدی، رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی IRB بوده که با تأیید صریح نهاد نظارت بانکی، بانک‌ها مجاز می‌شوند تا از سیستم رتبه بندی داخلی خود برای اندازه گیری ریسک اعتباری استفاده نمایند.

۵۲. دربخش بعدی بازنگری در مفاد موافقت نامه ۱۹۸۸ برای موزون به ریسک نمودن منابع در معرض ریسک مندرج در دفاتر بانک‌ها تبیین می‌گردد. تسهیلات و تعهداتی که به آن‌ها در این بخش صریحاً اشاره نشود، مشمول ترتیبات فعلی می‌شوند. با این وجود، تسهیلات و تعهدات مرتبط با تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی‌های مالی به بخش چهارم مربوط می‌شوند. افزون بر آن، مقدار معادل اعتباری برای معاملات اوراق بهادار جهت تامین مالی SFT^۱ و اوراق مشتقه فرابورس OTC که بانک را در معرض ریسک اعتباری طرف مقابل قرار می‌دهد، نیز با استفاده از قواعد مندرج در قسمت ۴ پیوست ۳ محاسبه و لحاظ می‌گردد. در تعیین اوزان ریسک مربوط به رویکرد استاندارد، بانک‌ها می‌توانند از ارزیابی مؤسسات اعتبارسنجی خارجی که صلاحیت ایشان در انطباق با معیارها و شاخص‌های تعریف شده در بند ۹۰ و ۹۱، که بمنظور اهداف سرمایه‌ای، از سوی نهاد نظارتی کشور، واجد شرایط تشخیص داده شده است، استفاده نمایند. لازم به ذکر است فرایند موزون به ریسک نمودن تسهیلات باید به صورت خالص و پس از کسر ذخایر خاص ۴، انجام شود.

الف) انواع مطالبات

۱. مطالبات از دولت

۱. معاملات از قبیل موافقت نامه با خرید، موافقت نامه با خرید معکوس، قرض دهی و قرض‌گیری SFT معاملات مالی اوراق بهادار جهت تامین مالی ۱ اوراق بهادار، تمدید وام جهت معاملات اوراق بهادار می‌باشد که ارزش معامله بسته به ارزش بازار دارد و اغلب تابع توافقات وجود حساب ودیعه می‌باشد. ریسک اعتباری متقابل ریسکی است که طرف مقابل معامله در ایفای تعهد خود نکول کند قبل از اینکه تسویه نهایی جریان نقدی معامله انجام گردد. اگر ۲ معامله یا پرتفوی معاملات با طرف مقابل، دارای ارزش اقتصادی مثبت در زمان نکول باشد، زیان اقتصادی به‌همراه خواهد داشت. بر خلاف منابع در معرض ریسک اعتباری مؤسسه مرتبط با وام دهی، هنگامی که منابع در معرض ریسک اعتباری، به صورت یک طرفه باشد و تنها وام‌های بانک با خطر زیان مواجه گردند، ریسک اعتباری طرف مقابل می‌تواند منجر به ریسک زیان دو جانبه گردد. ارزش بازار معاملات می‌تواند برای طرفین معامله مثبت یا منفی باشد. ارزش بازار بدون اطمینان بوده و می‌تواند در طول زمان و با تغییر عوامل بازار، تغییرات داشته باشد. پیوست ۴ این سند، مبتنی بر ترتیبات ریسک اعتباری متقابل مندرج در بخش ۱ مقاله منتشره توسط کمیته با عنوان «اجرای بال ۲ در مورد فعالیت‌های ۳ تجاری و ترتیبات تأثیر مضاعف نکول - جولای ۲۰۰۵» می‌باشد رویکرد ساده استاندارد در پیوست ۱۱ بطور خلاصه درج گردیده است. ۴

۵۳. مطالبات از دولت و بانک‌های مرکزی به ترتیب زیر نسبت به ریسک موزون می‌گردند:

رتبه بندی نشده	زیر-B	B- تا BB+	BBB- تا BBB+	A- تا A+	AA- تا AAA	A. رتبه اعتباری
100	150	100	50	20	0	B. وزن ریسک

۵۴. بر مبنای صلاحدید ملی، وزن ریسک کمتر می‌تواند در مورد مطالبات بانک‌ها از دولت یا بانک مرکزی کشور متبوع که بر حسب واحد پول داخلی کشور ۱ تقویم و با همان واحد پولی ۲ اعطا شده است، اعمال گردد. زمانی که این صلاحدید اجرا شود، سایر مقامات نظارتی هم می‌توانند به بانک‌های تحت نظر خود اجازه استفاده از اوزان ریسک مشابه در خصوص این گونه مطالبات را بدهند.

۵۵. ناظرین بمنظور موزون نمودن مطالبات از دولت، می‌توانند رتبه ریسک کشوری را بر مبنای موارد تخصیص یافته توسط مؤسسات اعتباری صادراتی (ECAs) تعیین کنند. در این راستا مؤسسات اعتباری صادراتی بایستی نمرات ریسک را بر مبنای روش مورد توافق OECD منتشر نمایند. بانک‌ها می‌توانند از رتبه‌های ریسک منتشره در اتحادیه‌ها ECAs، که مورد تأیید نهاد نظارتی آنها می‌باشد و یا نمرات ریسک مورد اجماع اتحادیه‌های درگیر در «موافقتنامه حمایت رسمی از اعتبار صادراتی»^۳ استفاده نمایند. در روش مورد توافق OECD، هشت دسته بندی وزن ریسک در ارتباط با حداقل حق

۱ به این معنی که بانک می‌تواند بدهی‌های متناظری را به پول ملی داشته باشد. 1

D5 و D3 استفاده از این وزن ریسک کمتر برای موزون به ریسک کردن وثایق و ضمانت نامه‌ها نیز می‌تواند اعمال گردد. در این خصوص به بند 2 بخش ۲ مراجعه شود.

(در صفحه ترتیبات اعتباری صادراتی اداره <http://www.oecd.org> OECD) دسته بندی ریسک کشوری مورد اجماع در پایگاه اطلاع رسانی 3 تجارت وجود دارد.

بیمه صادراتی ایجاد شده است. این نمرات ریسک ECAs، دسته بندی اوزان ریسک را بشرح جدول زیر ارایه می نماید:

نمره ریسک ECAs	۱-۰	۲	۳	۴ تا ۶	۷
وزن ریسک	%۰	%۲۰	%۵۰	%۱۰۰	%۱۵۰

۵۶. مطالبات از بانک تسویه بین المللی، صندوق بین المللی پول، بانک مرکزی اروپا و جامعه اروپا، دارای وزن ریسک صفر درصد خواهد بود.

۲. مطالبات از مؤسسات و نهادهای بخش عمومی غیر دولتی (PSEs)

۵۷. مطالبات از مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی داخلی، بر مبنای صلاحدید ملی مطابق با گزینه های ۱ یا ۲ مطالبات از بانک ها ۱، موزون به ریسک می گردند. هنگامی که گزینه ۲ انتخاب شود، باید بدون استفاده از رفتار ترجیحی برای مطالبات کوتاه مدت، اجرایی گردد.

۵۸. با توجه به مصالح ملی، مطالبات از نهادهای عمومی معین داخلی هم می تواند مانند مطالبات از کشور محل استقرار نهاد عمومی، دیده شود. ۲ زمانی که این مصلحت اعمال گردد، سایر ناظرین ملی نیز می توانند مجوز استفاده از روش مشابه را به بانک های خود در وزن دهی به ریسک اعطا نمایند.

این امر، صرف نظر از گزینه انتخابی در خصوص مطالبات از بانک های آن کشور بنا بر صلاحدید نظارتی، می باشد. بنابراین زمانی که یک گزینه برای ۱ مطالبات از بانک ها انتخاب می شود، این امر دلالت بر این امر ندارد که همان گزینه باید برای مطالبات از نهادهای عمومی دولتی انتخاب شود. مثال های زیر نشان می دهد هنگامی که بر یک ویژگی مشخص مانند قدرت افزایش بازده (درآمد) تمرکز گردد، چگونه نهادهای عمومی دولتی می توانند ۲ دسته بندی شوند. به هر حال، ممکن است راههای دیگری؛ به عنوان نمونه تمرکز بر حد ضمانت نامه ارایه شده توسط دولت مرکزی برای تعیین ترتیبات متفاوت قابل اعمال جهت انواع مختلف نهادهای عمومی دولتی وجود داشته باشد:

- دولت های منطقه ای و نهادهای داخلی می توانند مشمول ترتیبات مشابه مطالبات از دولت خود یا دولت مرکزی را شوند اگر این گونه دولت منطقه ای یا نهاد محلی، قدرت افزایش درآمدمشخص را دارا بوده و ترتیبات مشخصی را اتخاذ نموده باشند، به نحوی که اثر آن منتج به کاهش ریسک نکول گردد.
- نهادهای اجرایی مسئول در دولت مرکزی، دولت منطقه ای یا نهادهای محلی و سایر مؤسسات پذیرهنویسی غیرتجاری که در تملک دولت ها یا نهادهای محلی می باشند نمی توانند مشمول رفتار مشابه با مطالبات از سایر دولت ها گردند اگر قدرت افزایش درآمد مشخص و سایر ترتیبات مشروحه در بالا را نداشته باشند. اگر قواعد وام دهی سخت گیرانه برای این مؤسسات اعمال گردد و بواسطه وضعیت عمومی خاص خود امکان ورشکستگی نداشته باشند، مناسب است در مورد این شرکت ها، رفتار مشابه با بانک ها اعمال گردد.

۳. مطالبات از بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه (MDBs)

۵۹. اوزان ریسک قابل اعمال برای مطالبات از بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه، عموماً مبتنی بر ارزیابی

مؤسسات مستقل اعتبارسنجی، با توجه به شرایط مندرج در گزینه ۲ برای مطالبات از بانک‌ها و بدون امکان استفاده از رفتار ترجیحی برای مطالبات کوتاه مدت خواهد بود. وزن ریسک صفر درصد برای مطالبات از بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه با رتبه بندی بالا که بطور کامل معیارهای مد نظر کمیته را بشرح زیر برآورده نماید قابل اعمال خواهد بود.^۱ کمیته مناسب بودن این شیوه را به صورت موردی، مورد ارزیابی قرار می‌دهد. معیارهای واجد شرایط بودن برای وزن ریسک صفر درصد، عبارتند از:

- رتبه دراز مدت بانک توسعه‌ای چند جانبه خیلی بالا باشد. به این معنا که اکثریت رتبه‌های بانک مزبور مورد ارزیابی توسط مؤسسه مستقل اعتبار سنجی، باید AAA باشد.
- ترکیب سهامداران عمدتاً متشکل از کشورهای دارای رتبه AA- یا بهتر باشد و یا بخش عمده‌ای از تامین سرمایه در بانک توسعه‌ای چند جانبه از محل سرمایه پرداخت شده، بدون وجود اهرم و یا مقدار کم اهرم مالی (تامین مالی از محل بدهی) باشد.
- حمایت قوی سهام داران که از طریق؛ مقدار سرمایه پرداخت شده از میزان سرمایه تعهد شده، سرمایه اضافی که بانک توسعه‌ای چند جانبه در صورت الزام به پرداخت بدهی، حق فراخوان در خصوص ایجاد آن را دارد و مشارکت سرمایه‌ای مستمر و درخواست جدید از طرف سهامداران دولتی، متجلی می‌گردد.

• مؤسسات پذیرنده نویسی تجاری در تملک دولت‌ها، دولت‌های منطقه‌ای یا نهادهای داخلی می‌توانند مشمول ترتیبات مشابه با شرکت‌های تجاری عادی گردند. به هر حال، اگر این مؤسسات کارکردی مانند یک شرکت در بازار رقابتی دارا بوده و دولت منطقه‌ای یا نهاد داخلی سهامدار عمده آنها باشد، ناظرین می‌توانند آنها را در زمره شرکت‌ها محسوب نموده و بنابراین وزن ریسک مربوطه را در مورد آن‌ها اعمال نمایند.

بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه که در شرایط فعلی واجد شرایط وزن ریسک صفر درصد می‌باشند عبارتند از: گروه بانک جهانی متشکل از بانک بین 1 (، بانک اروپایی ترمیم و AfDB)، بانک توسعه آفریقا (ADB)، بانک توسعه آسیا (IFC) و شرکت مالی بین المللی (IBRD) المللی ترمیم و توسعه (، بانک سرمایه‌گذاری اروپا (EIF)، صندوق سرمایه‌گذاری اروپا (EIB)، بانک سرمایه‌گذاری اروپا (IADB)، بانک توسعه داخلی آمریکا (EBRD) توسعه (، CEDB) و شورای بانک توسعه اروپا (IDB)، بانک توسعه اسلامی (CDB)، بانک توسعه حوزه کارائیب (NIB) اروپای شمالی (

- کفایت سرمایه و نقدینگی (رویکرد مورد به مورد بمنظور ارزیابی کفایت سرمایه و نقدینگی بانک توسعه ای چندجانبه).
- وجود الزامات قانونی وام دهی سخت گیرانه و مقررات و سیاست های مالی احتیاطی که می تواند افزون بر سایر شرایط مشتمل بر: در فرآیند تصویب نظام مند، راستی آزمایی داخلی اعتباری و تعیین حدود تمرکز ریسک (در مورد هر کشور، بخش، تسهیلات فردی و طبقات اعتباری)، تصویب تسهیلات و تعهدات کلان توسط هیات مدیره یا کمیته منتسب ایشان، جدول زمان بندی ثابت بازپرداخت، پایش موثر استفاده از عواید، فرآیند بازنگری موقعیت، ارزیابی دقیق ریسک و ذخیره گیری بابت زیان در مورد وام ها، باشد.

۴. مطالبات از بانک ها

۶۰. دو گزینه در مورد مطالبات از بانک ها وجود دارد. که نهاد نظارتی کشور، یک گزینه را برای همه بانک های کشور متبوع خود تجویز می کنند. مطالبات از بانک های فاقد رتبه بندی، نمی تواند مشمول وزن ریسکی پایین تر از مقدار اعمال شده برای مطالبات از دولت متبوع، گردد.
۶۱. بر مبنای گزینه اول، همه بانک های کشور، مشمول اوزان ریسکی با یک رده مطلوبیت کمتر از مقدار تخصیص یافته به مطالبات از دولت می گردند. به هر حال، در مورد مطالبات از بانک های کشورهای با رتبه BB+ تا B- و کشورهای فاقد رتبه بندی، وزن ریسک $1+0\%$ تخصیص داده می شود.
۶۲. گزینه دوم، اوزان ریسک بانک را بر مبنای ارزیابی مؤسسه مستقل اعتبارسنجی با مطالبات بانک های رتبه بندی نشده در سطح $5+$ درصد پایه ریزی می نماید. بر طبق این گزینه، وزن ریسک ترجیحی با یک رده مطلوبیت بیشتر از وزن ریسک نمایش داده شده در زیر می تواند برای سررسید اولیه ۱ سه و کمتر از سه ماه مشروط به وزن حداقلی 20% ، اعمال گردد. این امر می تواند برای هر دو گروه مطالبات

ناظرین باید اطمینان حاصل کنند که مطالبات با سررسید اولیه (قراردادی) کمتر از ۳ ماه که انتظار می رود امهال (تمدید) گردند (به عنوان نمونه زمانی که ۱ سررسید موثر بیش از ۳ ماه باشد) واجد شرایط اعمال رفتار ترجیحی، برای اهداف کفایت سرمایه نمی باشد.

از بانک‌های رتبه بندی شده و فاقد رتبه، اعمال گردد. اما برای بانک‌های دارای وزن ریسک ۱۵۰٪
اجرائی نمی‌گردد.

۶۳. هر دو گزینه در جداول زیر تلخیص گردیده است:

گزینه اول:

رتبه بندی نشده	زیر B-	BB+ B-تا	BBB+ BBB-تا	A+ تا A-	AAA تا AA-	ارزیابی اعتباری دولت
	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۲۰	وزن ریسک تحت گزینه اول درصد

گزینه دوم:

رتبه بندی نشده	زیر B-	BB+ B-تا	BBB+ BBB-تا	A+ A-تا	AAA تا AA-	ارزیابی اعتباری بانک‌ها
	۱۵۰	۱۰۰	۵۰	۵۰	۲۰	وزن ریسک تحت گزینه دوم درصد
	۱۵۰	۵۰	۲۰	۲۰	۲۰	وزن ریسک مطالبات کوتاه مدت ^۱ تحت گزینه دوم درصد

۶۴. هنگامی که نهاد نظارتی کشور، اجرای ترجیحی برای مطالبات از دولت بشرح بند ۵۴ را اعمال می

نماید، آن رویه همچنین می‌تواند در مورد مطالبات از بانک‌ها- با توجه به گزینه‌های اول و دوم - وزن

مطالبات کوتاه مدت در گزینه دوم، با دارا بودن سررسید اولیه ۳ ماه یا کمتر از شناسایی می‌گردند. این جداول اوزان ریسک ترجیحی بالقوه را برای 1 مطالبات تقویم شده با واحد پول داخلی که بانک‌ها مجازند موارد مندرج در بند ۶۴ را در مورد آن‌ها اعمال کنند، در بر نمی‌گیرد.

ریسکی را تخصیص دهد که یک رده مطلوبیت کمتری از مقدار تخصیص یافته به مطالبات دولتی دارد، مشروط به حداقل وزن ۲۰٪ و تقویم بر مبنای واحد پول داخلی، مشمول مطالبات بانکی با سررسید ۳ ماه یا کمتر، می‌گردد.

۵. مطالبات از شرکت‌های کارگزاری اوراق بهادار

۶۵. مطالبات از شرکت‌های کارگزاری اوراق بهادار می‌تواند مشمول رفتار مطالبات از بانک‌ها گردد مشروط بر اینکه آنها مشمول ترتیبات نظارتی و مقرراتی مشابه با ترتیبات مندرج در این چهارچوب (بویژه الزامات سرمایه‌ای مبتنی بر ریسک) باشند. ۱. در غیر اینصورت با این مطالبات مانند مطالبات از شرکت‌ها رفتار خواهد شد.

۶. مطالبات از شرکت‌ها

۶۶. جدول تهیه شده زیر وزن ریسک مطالبات از شرکت‌های دارای رتبه اعتباری، شامل مطالبات از شرکت‌های بیمه‌ای را نشان می‌دهد. وزن ریسک استاندارد برای مطالبات از شرکت‌های فاقد رتبه، ۱۰۰ درصد خواهد بود. برای مطالبات از شرکت‌های فاقد رتبه، وزن ریسک ترجیحی قابل اعمال در خصوص مطالبات از دولت متبوع، تخصیص نخواهد یافت.

رتبه بندی نشده	زیر BB-	BBB+ تا BB-	A+ تا A-	AAA تا AA-	ارزیابی اعتباری
۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۵۰	۲۰	وزن ریسک (به درصد)

بدان معنا که الزامات سرمایه‌ای قابل تطبیق با الزاماتی باشد که در این چهارچوب و در مورد بانک‌ها اعمال گردیده است. دلیل تاکید بر مفهوم «قابل 1 تطبیق» آن است که شرکت کارگزاری (و نه الزاماً شرکت مادر آن) مشمول مقررات و نظارت تلفیقی در ارتباط با مؤسسه زیر مجموعه می‌باشد.

۶۷. مقامات نظارتی باید وزن ریسک استاندارد را برای مطالبات از شرکت های فاقد رتبه، هنگامی که قضاوت در مورد آنها، بواسطه سابقه و تجربه نکول در کشور خود، حاکی از وزن ریسک بالاتری است، افزایش دهند. به عنوان بخشی از فرایند ارزیابی نظارتی، ناظرین می توانند بر مبنای کیفیت اعتباری مطالبات شرکتی موجود در پرتفوی هر بانک، وزن ریسک استاندارد بالاتر از ۱۰۰٪ را تعیین نمایند.

۶۸. بر مبنای مصالح ملی، مقامات نظارتی می توانند بانک را مجاز کنند تا وزن ریسک ۱۰۰٪ را برای کل مطالبات از شرکت ها، صرف نظر از رتبه بندی خارجی تعیین نمایند. هنگامی که این صلاحدید توسط نهاد نظارتی اجرایی گردد، باید اطمینان حاصل کند، هنگامی که رتبه بندی در برخی موارد قابل انجام است یا اصلاً امکان پذیر نمی باشد، بانک رویکرد سازگار واحدی در پیش می گیرد. بمنظور جلوگیری از گل چین کردن و اعمال سلیقه در انتخاب رتبه، بانک باید قبل از نهایی کردن گزینه انتخاب وزن ریسک ۱۰۰٪ درصدی برای کلیه مطالبات شرکتی، بدو تأییدیه مقام نظارتی را اخذ نماید.

۷. مطالبات مشمول پرتفوی های خرد نظارتی

۶۹. مطالبات واجد شرایط معیارهای مندرج در بند ۷۰، می تواند به عنوان مطالبات خرد برای اهداف سرمایه نظارتی لحاظ شده و در پرتفوی خرد مقرراتی لحاظ گردد. منابع در معرض مندرج در این قبیل پرتفوی ها می تواند با ضریب ریسک ۷۵٪ موزون گردند، به استثنای آن هایی که در بند ۷۵ و برای وام های سررسید گذشته درج شده است،

۷۰. بمنظور لحاظ شدن در زمره مطالبات پرتفوی خرد مقرراتی، مطالبات باید دارای دارای ۴ معیار بشرح زیر باشند:

- معیار گروه هدف: تسهیلات پرداختی به شخص واحد، اشخاص یا شرکت های تجاری کوچک.
- معیار محصول: تسهیلات در قالب یکی از اشکال زیر باشد: اعتبار گردان یا خطوط اعتباری (شامل کارت های اعتباری و اعتبار در حساب)، وام ها یا واسپاری های اشخاص (از قبیل وام های اقساطی، وام ها و واسپاری های خودرو، وام های دانشجویی، تامین مالی شخصی) و تسهیلات و تعهدات

شرکت های کوچک، اوراق بهادار(از قبیل اوراق قرضه و سهام) صرف نظر از اینکه در بورس پذیرفته شده باشد یا خیر، بطور مشخص از این دسته بندی مستثنی می گردند. وام های رهنی تا حدی که به عنوان تسهیلات با پشتوانه اموال غیر منقول مسکونی محسوب می شود ، مستثنی می گردند(به بند ۷۲ مراجعه شود).

- **معیار نوع/تعدد اجزاء:** ناظرین باید متقاعد شوند که پرتفوی خرد تا اندازه ای تنوع بخشی شده که ریسک پرتفوی را کاهش می دهد، در این صورت مشمول وزن ریسک ۷۵ درصد خواهند شد. یکی از روش های نائل شدن به این هدف؛ تدوین حدود مجاز است به نحوی که مجموع تسهیلات اعطایی به یک شخص^۱، از ۲+ درصد کل پرتفوی خرد مقرراتی، تخطی ننماید.
- **حد مجاز تسهیلات فردی:** حداکثر مبلغ کل تسهیلات خرد اعطایی به یک شخص، نمی تواند از حد مطلق ۱ میلیون یورو، فراتر رود.

۷۱. مقامات نظارتی کشور باید بررسی کنند آیا اوزان ریسک مندرج در بند ۷۲ بر مبنای تجربیات مکتسبه حاصل از نکول در این نوع وام ها در کشور متبوع، خیلی پایین در نظر گرفته شده است، می توانند بانک ها را ملزم کنند تا این اوزان ریسک را تا حد مناسب افزایش دهند.

۸. مطالبات دارای تضمین املاک مسکونی

۷۲. تسهیلاتی که بطور کامل توسط املاک مسکونی که فرد تسهیلات گیرنده در آن سکونت داشته یا توسط وی اجاره داده شده است، تضمین شده است، تضمین شده است مشمول وزن ریسک ۳۵ درصد خواهد بود. در زمان اعمال وزن ریسک ۳۵ درصد، مقامات نظارتی بر مبنای ترتیبات ملی خود در مورد ذخیره تامین مالی مسکن، باید خود را متقاعد کنند که این وزن ترجیحی بطور سخت گیرانه برای مقاصد مسکونی و مطابق با معیارهای سخت گیرانه احتیاطی از قبیل وجود حاشیه امنیت نسبت به مبلغ تسهیلات، با توجه

تسهیلات تجمیعی، عبارتست از مقدار ناخالص(بدون احتساب کاهش ریسک اعتباری) کلیه اشکال منابع در معرض ریسک بدهی (تسهیلات و تعهدات) 1 که هر یک سه معیار دیگر را برآورده نمایند. افزون بر آن، عبارت « به یک شخص» اشاره به یک یا چند مؤسسه دارد که می توان آنها را ذینفع واحد قلمداد نمود(به عنوان نمونه در مواردی که یک شخص حقوقی کوچک وابسته به شخص حقوقی دیگر باشد، محدودیت تسهیلات تجمیعی منابع در معرض ریسک بانک، برای هر دو شخص اعمال می گردد).

به مقررات ارزش گذاری سخت گیرانه اعمال گردیده است. ناظرین باید وزن ریسک استاندارد را در زمانی که به این نتیجه برسند که معیار فوق، برآورده نمی شود، افزایش دهند.

۷۳. مقامات نظارتی کشور باید بررسی کنند آیا اوزان ریسک مندرج در بند ۷۲ بر مبنای تجربیات مکتسبه حاصل از نکول در این نوع وام ها در کشور متبوع، خیلی پایین در نظر گرفته شده است. می توانند بانک ها را ملزم کنند تا این اوزان ریسک را تا حد مناسب افزایش دهند.

۹. مطالبات دارای تضمین اموال غیر منقول تجاری

۷۴. مبنای تجربیات برخی از کشورها که بموجب آن؛ تسهیلات به پشتوانه اموال غیر منقول تجاری، یکی از دلایل وخامت وضعیت دارایی ها در صنعت بانک داری در دهه های گذشته محسوب گردیده است، کمیتته بر این باور است که اصولاً تسهیلات اعطایی با ترهین اموال غیر منقول تجاری، نمی تواند بدون اعمال وزن ریسک ۱۰۰ درصد، موجبات پوشش تسهیلات را فراهم نماید.

۱۰. تسهیلات سررسید گذشته

۷۵. بخش بدون وثیقه هر گونه وام که بیش از ۹۰ روز از سررسید آن گذشته است (صرف نظر از وام های رهنی مسکونی واجد شرایط) به صورت خالص و پس از کسر ذخیره خاص (حذفیات از دفاتر بمنظور

به هر جهت کمیته در پیامدهای استثنایی برای بازارهای توسعه یافته و با سابقه تاسیس طولانی، تسهیلات رهنی دفتر تجاری و/ یا اینبه چند منظوره 1 تجاری، و/یا محل های کسب و کار چند منظوره تجاری اجاره ای، از پتانسیل اعمال وزن ریسک ترجیحی ۵۰ درصد برای بخش هایی از تسهیلات که دارایی تضمین وام از ۵۰ درصد ارزش بازار و یا ۶۰ درصد ارزش وام رهنی کمتر نباشد، برخوردار می باشند. منابع در معرض ریسک خارج از این حدود، مشمول وزن ریسک ۱۰۰ درصد می شوند. این گونه ترتیبات استثنایی، با توجه به شرایط خیلی سخت گیرانه ای اعمال خواهد شد. بویژه دو آزمون باید انجام شود به عنوان نمونه: ۱. زیان های ناشی از تسهیلات اعطایی املاک تجاری حداکثر تا ۵۰ درصد ارزش بازاری ملک یا ۶۰ درصد نسبت وام به ارزش (، نباید از سه دهم درصد مانده تسهیلات در هر سال تجاوز نماید. و ۲. کل زیان ناشی از MLV مبتنی بر حد ارزش وام دهی رهنی (LTV) ملک تسهیلات اعطایی املاک تجاری، نباید از پنج دهم درصد مانده تسهیلات در سال مفروض تخطی نماید این بدان معناست اگر نتایج هر یک از این آزمون ها در سال مفروض، رضایت بخش نباشد، قابلیت استفاده از این رفتار متوقف می شود و قبل از این که مجدداً در آینده مورد استفاده واقع شود، باید معیارهای اولیه واجد شرایط بودن، منتج به نتایج مطلوب گردند. کشورهایی که از این ترتیبات بهره می برند باید این موضوع و رعایت سایر شرایط اضافی (که در دبیرخانه کمیته بال موجود است) را به صورت عمومی افشا نمایند. زمانی که مطالبات مشمول این ترتیبات استثنایی به طبقه سررسید گذشته منتقل شوند، امطالبات مذکور مشمول وزن ریسک ۱۰۰ درصد می گردند.

کسر کردن بخشی از وام است که به دلیل غیر جاری بودن، مشمول نگهداری ذخیره خاص شده است)، می تواند به صورت زیر موزون به ریسک شود^۱:

- وزن ریسک +۱۵ درصد زمانی که مقدار ذخایر خاص کمتر از +۲۰ درصد مقدار مانده وام باشد.
 - وزن ریسک +۱۰۰ درصد زمانی که مقدار ذخیره خاص کمتر از +۲۰ درصد مقدار مانده وام نباشد.
 - وزن ریسک +۱۰۰ درصد زمانی که مقدار ذخایر خاص کمتر از +۵۰ درصد مقدار مانده وام نباشد.
- اما با صلاحدید مقام نظارتی می تواند وزن ریسک به +۵۰ درصد کاهش یابد.

۷۶. منظور از بخش وثیقه دار وام های سررسید گذشته، برخورداری از تضامین و وثایق قابل قبول مانند شرایط ذکر شده در بخش اهداف کاهش ریسک اعتباری (بخش IIB) خواهد بود. هنگامی که معیار تنوع/تعدد اجزاء در بند ۷۰ مورد ارزیابی قرار می گیرد، تسهیلات خرد سررسید گذشته برای هدف موزون به ریسک نمودن، از پرتفوی کلی خرد خارج می شوند.

۷۷. افزون بر شرایط مندرج در بند ۷۵، هنگامی که وام های سررسید گذشته به طور کامل با انواعی از وثایق پوشش داده شده که در بندهای ۱۴۵ و ۱۴۶ ذکر نگردیده است، هنگامی که مقدار ذخیره بمیزان ۱۵٪ مانده وام باشد، وزن ریسک +۱۰۰٪ می تواند اعمال گردد. این شکل از وثایق در هیچ جای رویکرد استاندارد لحاظ نگردیده است. ناظرین بمنظور اطمینان از کیفیت وثایق، باید معیارهای عملیاتی سخت گیرانه ای وضع کنند.

۷۸. در مورد تسهیلات رهنی با پشتوانه املاک مسکونی واجد شرایط، هنگامی که بیش از ۹۰ روز از سررسید این تسهیلات بگذرد، وزن ریسک +۱۰۰ درصد پس از کسر ذخیره خاص اعمال می گردد. اگر این تسهیلات سررسید گذشته شده ولی مقدار ذخیره خاص کمتر از +۲۰ درصد مانده تسهیلات نباشد، بنا بر صلاحدید ملی وزن ریسک می تواند تا +۵۰ درصد برای مانده تسهیلات تجویز گردد.

بنا بر مصالح ملی، ناظرین ممکن است بانک ها را مجاز کنند تا وام های جاری تمدیدی برای طرف مقابل، وزن ریسک ۱۵۰٪ را مشابه با وام های ۱ سررسید گذشته مطروحه در بند های ۷۵ تا ۷۷ اعمال کنند.

بنا بر مصالح ملی، دوره گذار سه سال خواهد بود و در خلال آن دامنه وسیع تری از وثایق، به رسمیت شناخته می شوند.^۲

۱۱. طبقات از مطالبات دارای ریسک بیشتر

۷۹. در مورد مطالبات زیر وزن ریسک +۱۵ درصد یا بالاتر اعمال خواهد شد:

- مطالبات از دولت ها، نهادهای عمومی غیردولتی، بانک ها و شرکت های کارگزاری اوراق بهادار با رتبه زیر B-

- مطالبات از شرکت های با رتبه زیر BB-

- تسهیلات سررسید گذشته مندرج در بند ۷۵

- بخش هایی از اوراق بهادار حاصل از تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی های مالی که واجد رتبه های BB+ و BB- می باشند با وزن ریسک +۳۵ درصد و بشرح مندرج در بند ۵۶۷، موزون می گردند.

- ۸۰. ناظرین ملی می توانند وزن ریسک +۱۵٪ یا بیشتر بسته به ریسک بالاتر برخی از دارایی ها مانند سرمایه گذاری ریسک پذیر بانک* و سرمایه گذاری در سهام شرکت های خصوصی، را اعمال کنند.

۱۲. سایر دارایی ها

- ۸۱. چگونگی رفتار با منابع در معرض ریسک ناشی از تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی های مالی به صورت جداگانه در بخش ۴ تشریح می گردد. وزن ریسک استاندارد برای سایر دارایی ها معادل +۱۰۰ درصد لحاظ خواهد شد.^۱ سرمایه گذاری مستقیم در سهام یا ابزارهای سرمایه مقرراتی که توسط بانک ها و یا شرکت های کارگزاری منتشر می شوند مشمول وزن ریسک +۱۰۰ درصد می گردند مگر اینکه از سرمایه پایه و مطابق با مفاد بخش ۱ کسر شوند.

* venture capital.

سرمایه گذاری ریسک پذیر، به تأمین مالی مرحله اولیه از مراحل رشد شرکت های نوپایی اطلاق می گردد که به دنبال رشد سریع می باشند (راس، ۱۹۹۱). سرمایه گذاری ریسک پذیر حاوی نکات زیر می باشد:

- فناوری جدید، مفاهیم بازاریابی جدید و احتمالاً محصولات کاربردی جدید؛

- سرمایه گذاری در موقعیت های ریسکی به طوری که آن موقعیت ها دارای قابلیت و شایستگی باشد؛

- محصولات یا فرآیندهایی که مرحله آزمایشگاهی خود را با موفقیت گذرانده اند و دارای حق امتیاز یا حق ثبت اختراع می باشند؛

- موقعیت هایی که نشان دهنده دورنمای امکان عرضه اولیه سهام می باشد؛ و

- موقعیت هایی که با توجه به استراتژی ارزش افزوده توسط سرمایه گذاران انتخاب می شود (بارتلت و جوزف، ۱۹۹۵).

بنا بر مصالح ملی، نگهداری شمش طلا یا بدهی های با پشتوانه شمش طلا می تواند به مثابه وجه نقد دیده شده و بنابراین مشمول وزن ریسک ۰ درصد^۱ شود. همچنین وجوه نقدی در راه، نیز می تواند مشمول وزن ریسک ۲۰ درصد گردد.

۱۳. ارقام زیر خط ترازنامه

۸۲. در رویکرد استاندارد، ارقام زیر خط ترازنامه از طریق اعمال ضرایب تبدیل اعتباری به ارقام معادل تسهیلات اعتباری تبدیل می شوند. وزن ریسک طرف مقابل برای معاملات اوراق مشتقه فرابورس شامل هیچ محدودیت سقفی خاص نمی شود.

۸۳. تعهدات با سررسید اولیه زیر یک سال و تعهدات با سررسید اولیه بالای یک سال بترتیب مشمول ضریب تبدیل ۲۰ و ۵۰ درصد می شوند. لیکن تعهداتی که در هر زمان و بدون اطلاع قبلی و به صورت غیر مشروط قابل فسخ شدن توسط بانک باشند و یا بواسطه زوال درجه اعتباری وام گیرنده به صورت خودکار منفسخ می شوند، مشمول ضریب تبدیل ۰ درصد می گردند.^۱

۸۳-۱. بدیل های اعتباری مستقیم مانند بدهی ضمانت نامه های عمومی (شامل اعتبار اسنادی ضمانتی که به عنوان تضمین مالی برای تسهیلات و اوراق بهادار به کار می رود) و قبولی ها (شامل ظهرنویسی در نقش قبولی) مشمول ضریب تبدیل اعتباری ۱۰۰٪ می گردند.

۸۳-۲. موافقت نامه های خرید و فروش و فروش دارایی با دارا بودن حق رجوع ۲، که در آن ریسک اعتباری کماکان به بانک بر می گردد مشمول ضریب تبدیل اعتباری ۱۰۰٪ می شود.

۸۴. ضریب تبدیل اعتباری ۱۰۰٪ در خصوص وام دهی اوراق بهادار بانک یا توثیق اوراق بهادار به عنوان وثیقه توسط بانک شامل مواردی که خارج از معاملات سبک توافق های بازخریدی می باشند (معاملاتی مانند بازخرید/ بازخرید معکوس و اوراق بهادار قرض داده شده و قرض گرفته شده) اعمال می گردد. بمنظور محاسبه دارایی های موزون به ریسک، هنگامی که تعهدات اعتباری تبدیل یافته بوسیله وثایق واجد شرایط پوشش داده شده است، به بخش ۳.D.3 II مراجعه شود.

در کشورهای معینی، تعهدات خرد به طور غیر مشروط قابل فسخ در نظر گرفته می شود در صورتی که شرایط قرارداد، در چهارچوب صیانت از حقوق 1 مشتریان و قوانین مربوطه، به صورت کامل اجازه فسخ آن ها را به بانک داده باشد. این موارد بر مبنای نوع دارایی و نه نوع شخص مقابل طرف معامله، موزون می گردند. 2

۸۴-۱. توافق/پیمان آتی برای خرید دارایی، سپرده‌های آتی با نرخ و مدت از قبل تعیین شده و سهام و اوراق بهاداری که بخشی از آن پرداخت شده^۱ که مبین تعهدات با برداشت معینی می‌باشند، مشمول ضریب تبدیل اعتباری ۱۰۰٪ می‌گردند.

۸۴-۲. اقلام احتمالی مرتبط با معاملات معین (ضمانت نامه حسن انجام کار، تضمین پیشنهاد خرید، ضمانت‌ها و اعتبار اسنادی ضمانتی مربوط به معاملات خاص) مشمول ضریب تبدیل اعتباری ۵۰٪ می‌شوند.

۸۴-۳. تعهد خرید اوراق بهادار بدهی فروخته (NIFs) و ترتیبات تعهد تامین مالی اوراق بدهی فروخته (RUFs) مشمول ضریب تبدیل اعتباری ۵۰٪ می‌گردند.

۸۵. برای اعتبارات اسنادی تجاری کوتاه مدت خود نقد شونده متوجه از کالا (اعتبارات اسنادی که کالای موضوع اعتبار وثیقه آن است)، ضریب تبدیل اعتباری ۲۰٪ برای بانک‌های گشایش‌کننده و تأیید کننده، اعمال می‌گردد.

۸۶. در مواردی که الزامی برای ایجاد تعهد طرف مقابل در خصوص ارقام زیرخط ترازنامه وجود دارد، بانک‌ها می‌توانند از ضریب تبدیل اعتباری کمتر استفاده نمایند.

۸۷. مقدار معادل اعتباری برای اوراق مشتقه فرابورس و معاملات تامین مالی اوراق بهادار که بانک را در معرض ریسک اعتباری طرف مقابل قرار می‌دهد بر مبنای قواعد مشروحه در پیوست ۴ این چهارچوب محاسبه می‌شود.

^۱ این موارد بر مبنای نوع دارایی و نه نوع شخص مقابل که طرف معامله می‌باشد موزون می‌گردند.

۸۸. بانک‌ها باید به دقت معاملات اوراق بهادار، کالا و معاملات ارزی خود را که دچار نکول شده اند از اولین روز نکول پایش نمایند. پوشش سرمایه ای برای معاملات نکول شده، باید بر مبنای پیوست شماره ۳ این چهارچوب محاسبه گردد.

۸۹. در ارتباط با معاملات اوراق بهادار، کالا و معاملات ارزی تسویه نشده، کمیته بر این باور است که بانک‌ها از تاریخ معامله و صرف نظر از تاریخ ثبت یا حسابداری معامله، در معرض ریسک اعتباری طرف مقابل قرار می‌گیرند. بنابراین، بانک‌ها ترغیب می‌شوند تا سیستم‌هایی را برای ردیابی و پایش ریسک اعتباری ناشی از معاملات تسویه نشده پیاده سازی، اجرا و بهبود بخشند به نحوی که در تولید اطلاعات مدیریتی که منجر به تسهیل اقدامات در بازه زمان‌بندی شده‌ای می‌گردد، مناسب باشد. افزون بر آن، هنگامی که این قبیل معاملات از طریق سازوکار تحویل در مقابل پرداخت (DVP) و یا پرداخت در مقابل پرداخت (PVP) عملیاتی نگردد، بانک باید پوشش سرمایه ای بشرح مندرج در پیوست ۳ این چهارچوب محاسبه نماید.

ب. ارزیابی مستقل اعتباری

۱. فرآیند به رسمیت شناختن

۹۰. مسؤلیت تعیین این که مؤسسات مستقل اعتبارسنجی واجد معیارهای مقرر در بند زیر می‌باشند بر عهده ناظرین ملی است. ارزیابی‌های مؤسسات مستقل اعتبارسنجی بر مبنای محدودی از قبیل نوع مطالبه و کشور مورد نظر به رسمیت شناخته می‌شود. فرآیند نظارتی تأیید رسمی مؤسسات مستقل اعتبارسنجی باید به صورت عمومی افشاء گردد تا از موانع غیرضروری در مسیر اجرا، اجتناب شود.

۲. معیارهای واجد شرایط بودن

۹۱. مؤسسه مستقل اعتبارسنجی باید هر یک از معیارهای شش‌گانه زیر را برآورده نماید:

- **عینیت:** روش تخصیص ارزیابی اعتباری باید دقیق و سخت‌گیرانه، نظام مند و دارای اعتبار به پشتوانه تجربیات تاریخی باشد. علاوه بر این، ارزیابی‌ها باید بطور دائم در معرض بازنگری بوده و بسته به تغییرات در شرایط مالی از قدرت پاسخگویی برخوردار باشند. روش ارزیابی برای هر بخش بازار، قبل از رسمیت بخشی توسط ناظر، باید مسبق به آزمون پشتیبان* سخت‌گیرانه و دقیقی باشد که حداقل به مدت یک‌سال و ترجیحاً سه سال، اعمال گردیده است.
- **استقلال:** یک مؤسسه مستقل اعتبار سنجی باید مستقل بوده و نباید در معرض فشارهای سیاسی یا اقتصادی که رتبه بندی را متاثر نماید، قرار گیرد. فرآیند ارزیابی باید تا حد ممکن از کلیه محدودیت‌ها و قیود احتمالی منتجه از وضعیت‌هایی که ترکیب اعضای هیات مدیره و یا ساختار سهامداران مؤسسه اعتبار سنجی منجر به ایجاد تضاد می‌منافع می‌گردد، مبرا باشد.
- **شفافیت/دسترسی بین‌المللی:** ارزیابی‌های فردی باید به صورت یکسان در دسترس مؤسسات داخلی و خارجی دارای منافع مشروع قرار گیرد. افزون بر آن، روش کلی مورد استفاده مؤسسه مستقل اعتبارسنجی، باید به طور عمومی در دسترس باشد.
- **افشا:** مؤسسه مستقل اعتبار سنجی باید اطلاعات زیر را افشا نماید: روش ارزیابی خود شامل تعریف نکول، افق زمانی، و معنای هر رتبه؛ رتبه‌های نکول واقعی تجربه شده در هر طبقه ارزیابی؛ و نحوه تغییرات ارزیابی‌ها مانند احتمال تبدیل رتبه AA به A در طول زمان.

* backtesting.

است. برای این منظور زبان‌های بالقوه پیش‌بینی شده توسط روش ارزش در معرض خطر در (var) آزمون پشتیبان، فرآیند پایش کیفیت مدل‌های ارزش در معرض خطر طول یک دوره طولانی مورد آزمون قرار می‌گیرد، تا مشخص شود آیا نسبت به گذشته، چندان دور تر از سطح اعتماد اعمال شده پیشنهادی نبوده‌اند. (مرجع فرهنگ اصطلاحات بال دو)

- **منابع:** مؤسسه مستقل اعتبار سنجی باید دارای منابع کافی بوده به نحوی که قادر باشد ارزیابی اعتباری را با کیفیت بالا انجام دهد. این منابع باید امکان برقراری تماس دائمی قابل توجه با سطوح ارشد و عملیاتی مؤسسه مورد ارزیابی را بمنظور ایجاد ارزش افزوده در ارزیابی اعتباری فراهم نماید. این قبیل ارزیابی‌ها باید مبتنی بر روش‌هایی متشکل از رویکردهای کمی و کیفی باشد.
- **مقبولیت:** تا حدی، اعتبار از معیارهای فوق نشأت می‌گیرد. افزون بر آن، میزان اتکای اشخاص مستقل (مانند سرمایه‌گذاران، بیمه‌گران، شرکای تجاری) بر ارزیابی اعتباری مؤسسه مستقل اعتبارسنجی به‌منزله شاهد و گواهی بر میزان اعتبار ارزیابی‌های مؤسسه مستقل اعتبارسنجی محسوب می‌گردد. اعتبار یک مؤسسه مستقل اعتبارسنجی، همچنین از طریق وجود رویه‌های داخلی جهت پیشگیری از امکان استفاده غیرمجاز از اطلاعات محرمانه، تقویت می‌گردد. مؤسسه مستقل اعتبارسنجی جهت واجد شرایط بودن برای به رسمیت شناخته‌شدن، الزامی ندارند شرکت‌ها را در بیش از یک کشور مورد ارزیابی قرار دهند.

پ. ملاحظات اجرایی

فرآیند تطبیق وزن ریسک

۹۲. ناظرین مسئول تخصیص اوزان ریسک با توجه به ارزیابی‌های مؤسسات مستقل اعتبارسنجی در اختیار تحت رویکرد استاندارد می‌باشند. در تعیین اوزان ریسک یعنی به تعبیر دیگر، تصمیم‌گیری در مورد این که کدام طبقه ارزیابی به کدام وزن ریسک تعلق می‌گیرد. فرآیند تطبیق باید عینی بوده و بایستی منتهج به تخصیص وزن ریسک سازگار با سطوح ریسک اعتباری منعکس شده در جدول بالا باشد. همچنین کل طیف‌های اوزان ریسک را پوشش دهد.

۹۳. در هنگام اجرای فرآیند تطبیق علاوه بر عوامل دیگر، عواملی که توسط ناظرین مورد ارزیابی قرار می‌گیرد عبارتند از: اندازه و حوزه عملیاتی ناشران که توسط هر مؤسسه مستقل اعتبارسنجی پوشش

داده می‌شود، گستره و مفهوم ارزیابی تخصیص یافته توسط آن، و تعریف نکول به ترتیبی که توسط مؤسسه مستقل اعتبارسنجی مورد استفاده قرار می‌گیرد. بمنظور ارتقای سازگاری بیشتر تطبیق ارزیابی‌ها با اوزان ریسک در اختیار و یاری رساندن به ناظرین در اجرای فرایند مربوطه، پیوست ۲ رهنمودی متضمن اینکه چگونه فرایند تطبیق باید اجرایی شود، ارایه می‌نماید.

۹۴. بانک‌ها برای هر دو هدف مدیریت ریسک و موزون به ریسک نمودن دارایی‌ها، باید به صورت سازگار از مؤسسات مستقل اعتبارسنجی منتخب و رتبه‌های مربوط به هر نوع از مطالبات، استفاده نمایند. بانک‌ها مجاز نیستند نسبت به گل چین نمودن و اعمال سلیقه در انتخاب ارزیابی‌های مؤسسات مستقل مختلف اعتبارسنجی، اقدام کنند.

۹۵. بانک‌ها باید؛ مؤسسات مشخص مستقل اعتبارسنجی که از خدمات آنها برای موزون به ریسک نمودن دارایی‌ها بر اساس نوع مطالبات استفاده می‌کنند، اوزان ریسک در ارتباط با درجات رتبه‌ای خاص تعیین شده توسط ناظران در فرآیند تطبیق و همچنین دارایی‌های موزون به ریسک تجمیعی برای هر وزن ریسک مبتنی بر ارزیابی هر مؤسسه مستقل اعتبارسنجی واجد شرایط را افشا نمایند.

۲. تعدد ارزیابی‌ها

۹۶. اگر صرفاً یک ارزیابی توسط مؤسسه مستقل اعتبارسنجی منتخب بانک در مورد یک مطالبه خاص وجود دارد، آن ارزیابی باید در تعیین وزن ریسک آن مطالبه مورد استفاده قرار گیرد.

۹۷. اگر دو ارزیابی توسط مؤسسات مستقل اعتبارسنجی منتخب بانک وجود داشته و اوزان ریسک متفاوتی را ترسیم کنند، وزن ریسک بالاتر اعمال خواهد شد.

۹۸. اگر سه یا تعداد بیشتری ارزیابی با اوزان ریسک مختلف موجود باشد، باید به دو وزن ریسک کمتر رجوع شده و از بین آن‌ها، وزن ریسک بالاتر اعمال خواهد شد.

۳. ارزیابی ناشر در مقابل ارزیابی ابزار منتشره

۹۹. هنگامی که بانک در اوراق خاصی سرمایه‌گذاری می‌کند که دارای ارزیابی خاص خود می‌باشند، وزن ریسک مطالبات مبتنی بر این ارزیابی خواهد بود. در مواردی که مطالبات بانک در زمره سرمایه‌گذاری در اوراق با ارزیابی خاص محسوب نشود، اصول کلی زیر اعمال می‌گردد:

- در شرایطی که ناشر اوراق (در نقش سرمایه‌پذیر) دارای ارزیابی خاص برای اوراق بدهی بوده ولی مطالبات بانک از آن ناشر، به عنوان سرمایه‌گذاری در آن اوراق بدهی خاص محسوب نمی‌شود، ارزیابی اعتباری با کیفیت بالاتر (موردی که وزن ریسک را کمتر از میزان اعمال شده مربوط به مطالبات فاقد رتبه اعمال نموده است) مشروط بر این که این مطالبات از درجه اولویت نسبت به مطالبات ارزیابی شده در همه جهات برخوردار باشد، می‌تواند فقط در مورد مطالبات فاقد ارزیابی بانک اعمال گردد. اگر این گونه نباشد، ارزیابی اعتباری نمی‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و مطالبات ارزیابی نشده، مشمول وزن ریسک مطالبات فاقد رتبه می‌گردد.
- در شرایطی که ناشر اوراق (در نقش سرمایه‌پذیر) دارای رتبه ارزیابی باشد، این ارزیابی عموماً در مورد مطالبات مهمتر فاقد وثیقه آن ناشر، اعمال می‌گردد. در این صورت صرفاً مطالبات دارای اولویت همان ناشر، مشمول امتیاز ارزیابی با کیفیت بالاتر مربوط به ناشر می‌گردند. در خصوص سایر مطالبات فاقد ارزیابی از ناشر دارای رتبه ارزیابی بالا، مانند فاقد رتبه عمل خواهد شد. اگر ناشر یا ابزار خاصدارای ارزیابی با کیفیت پائین باشد (در مورد آن‌ها وزن ریسک معادل یا بالاتر از مطالبات فاقد رتبه تجویز می‌گردد)، مطالبات فاقد ارزیابی از همان ناشر نیز مشمول وزن ریسکی خواهند شد که در مورد ارزیابی کیفی پائین، اعمال می‌گردد.

۱۰۰. بانک‌ها خواه بر ارزیابی ناشر و یا ارزیابی خاص اوراق منتشره اتکا نمایند، در این ارزیابی باید کل منابع در معرض ریسک اعتباری را که بانک در ارتباط با تمامی پرداخت‌های آن متعهد است، لحاظ و منعکس شود.

۱۰۱. اگر ارتقای اعتباری هم اکنون در رتبه خاص اوراق لحاظ شده است، بمنظور اجتناب از محاسبه مضاعف عوامل ارتقای اعتباری، هیچ یک از تکنیک‌های کاهش ریسک اعتباری تجویزی توسط ناظر به حساب آورده نمی‌شود (به بند ۱۱۴ مراجعه شود).

۴. ارزیابی تسهیلات و تعهدات با واحد پول ملی و ارز

۱۰۲. هنگامی که تسهیلات و تعهدات فاقد رتبه بر مبنای رتبه تسهیلات و تعهدات معادل مرتبط با همان وام‌گیرنده، موزون به ریسک می‌گردند، قاعده کلی آن است که رتبه‌های ارزی برای تسهیلات و تعهدات ارزی اعمال گردد. در صورت تفکیک، رتبه‌های واحد پول ملی صرفاً برای موزون به ریسک نمودن تسهیلات و تعهدات تقویم شده با واحد پول ملی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.^۲

۵. ارزیابی کوتاه مدت / بلند مدت

۱۰۳. برای اهداف موزون به ریسک نمودن، ارزیابی کوتاه مدت، یک ارزیابی خاص/موردی قلمداد می‌گردد. آن تنها برای حصول اوزان ریسک در مورد مطالبات ناشی از تسهیلات رتبه بندی شده مورد استفاده قرار می‌گیرد. به استثنای شرایط مندرج در بند ۱۰۵، آن‌ها نمی‌توانند به سایر مطالبات کوتاه

به عنوان مثال، اگر مطالبات بانک شامل اصل و فرع (سود) باشد، ارزیابی باید بطور کامل به حساب آورده شده و ریسک اعتباری، را در ارتباط با 1 بازپرداخت اصل و فرع منعکس نماید.

هنگامی که منابع در معرض ریسک بانک ناشی از مشارکت بانک در وام‌های تمدیدی بوده، یا تبدیل و انتقال ریسک منابع در معرض، توسط بانک‌های 2 توسعه‌ای چندجانبه معینی تضمین شده باشد، تبدیل و انتقال ریسک می‌تواند با صلاحدید مقام نظارتی ملحوظ و بطور موثری منابع کاهش یابد. بمنظور بهره‌مندی از این مزیت، بانک توسعه‌ای چندجانبه باید دارای وضعیت اعتباری ممتاز و رسمی در بازار بوده و در زمره موارد زیرنویس ۲۴ لحاظ شده باشد. در این قبیل موارد، با هدف موزون به ریسک نمودن، رتبه پول داخلی وام‌گیرنده می‌تواند بجای رتبه ارزی وی مورد استفاده قرار گیرد. با وجود تضمین تبدیل یا انتقال ریسک، رتبه پول ملی می‌تواند صرفاً در مورد بخش دارای تضمین مورد استفاده قرار گیرد. موزون به ریسک نمودن بخش فاقد تضمین، بر مبنای رتبه ارزی صورت می‌پذیرد.

مدت تعمیم داده شوند. به هیچ وجه، رتبه های کوتاه مدت، نمی تواند در ارتباط با وزن ریسک در مورد مطالبات بلند مدت فاقد رتبه مورد استفاده قرار گیرد. ارزیابی کوتاه مدت صرفاً می تواند برای مطالبات کوتاه مدت از بانک ها و شرکت ها مورد استفاده قرار گیرد. جدول زیر چهارچوبی برای منابع در معرض ریسک اعطایی بانک ها در تسهیلات کوتاه مدت خاص از قبیل انتشار اوراق تجاری خاص، ارایه می کند.

ارزیابی اعتباری	A-1/P-1	A-2/P-2	A-3/P-3	سایر ۲
وزن ریسک	۲۰٪	۵۰٪	۱۰۰٪	۱۵۰٪

۱۰۴. اگر یک تسهیلات کوتاه مدت رتبه بندی شده، مشمول وزن ریسک ۵۰٪ گردد، مطالبات کوتاه مدت فاقد رتبه، نمی تواند مشمول وزن ریسک کمتر از ۱۰۰٪ گردد. اگر ناشر دارای تسهیلات کوتاه مدتی با ارزیابی منتج به وزن ریسک ۱۵۰٪ باشد، کلیه مطالبات فاقد رتبه، صرف نظر از کوتاه مدت یا بلند مدت بودن آن ها، نیز می بایست مشمول وزن ریسک ۱۵۰٪ شوند، مگر اینکه بانک از تکنیک‌های کاهش ریسک اعتباری مورد تایید ناظر برای این قبیل مطالبات استفاده نماید.

۱۰۵. در مواردی که ناظران ملی تصمیم به اجرای گزینه ۲ رویکرد استاندارد برای مطالبات بین بانکی کوتاه مدت در کشور متبوع خود می گیرند، انتظار می رود نحوه تعامل با ارزیابی های کوتاه مدت خاص، بشرح زیر صورت پذیرد:

استاندارد اند پورز شامل هر دو مورد A-1 نمایه ها از روش شناسی مورد استفاده خدمات سرمایه گذاری استاندارد اند پورز و مودیز پیروی می کنند. رتبه 1 می گردد. A-1- و A-1+ می گردد. C و B این دسته بندی شامل همه بدون رتبه ها و رتبه های 2

- در مواردی که هیچ گونه ارزیابی در مورد مطالبات کوتاه مدت خاص وجود نداشته باشد، رفتار ترجیحی عمومی برای مطالبات کوتاه مدت، بشرح مندرج در بند ۶۲ و ۶۴، برای همه مطالبات از بانک‌ها تا سررسید اولیه ۳ ماه اعمال می‌گردد.
 - اگر ارزیابی مطالبات کوتاه مدت در اختیار باشد و آن ارزیابی در اوزان ریسک مطلوب تر متجلی گردد (کمتر باشد) و یا به مثابه رفتار ترجیحی عمومی باشد، ارزیابی کوتاه مدت بایستی فقط برای مطالبات خاص مورد استفاده قرار گیرد. سایر مطالبات کوتاه مدت از رفتار ترجیحی عمومی متنفع می‌گردد.
 - زمانی که یک ارزیابی خاص کوتاه مدت درباره یک مطالبه کوتاه مدت بانکی با وزن ریسک غیرمطلوب (بالا تر) اعمال گردد، رفتار ترجیحی عمومی کوتاه مدت در مورد مطالبات بین بانکی، قابل اعمال نخواهد بود. تمامی مطالبات کوتاه مدت فاقد رتبه مشمول اوزان ریسک مشابهی خواهند شد که بواسطه ارزیابی کوتاه مدت خاص اعمال می‌گردد.
۱۰۶. زمانی که باید ارزیابی کوتاه مدت مورد استفاده قرار گیرد، مؤسسه ارزیابی کننده باید تمامی معیارهای مندرج در بند ۹۱ را در ارتباط با ارزیابی کوتاه مدت خود، برآورده نماید.

۶. سطح کاربرد ارزیابی

۱۰۷. ارزیابی‌های مستقل برای برای یک مؤسسه مستقل درون یک گروه شرکتی، نمی‌تواند برای موزون به ریسک نمودن مطالبات سایر شرکت‌های عضو همان گروه مورد استفاده قرار گیرد.

۷. رتبه‌های غیر درخواستی*

۱۰۸. به عنوان یک قاعده کلی، بانک‌ها باید از رتبه‌های درخواستی (با درخواست رسمی و در ازای پرداخت وجه) از مؤسسات مستقل اعتبارسنجی واجد شرایط استفاده نمایند. به هر حال مقامات

* Unsolicited ratings.

منظور رتبه‌هایی است که انتشار عمومی دارد و به درخواست یک مؤسسه یا بنگاه از یک مؤسسه مستقل اعتبارسنجی تهیه نمی‌شود.

نظارتی ملی می‌توانند بانک‌ها را مجاز کنند تا از رتبه‌های غیر درخواستی به همان طریق رتبه‌های درخواستی استفاده کنند. به هر حال، استفاده از رتبه‌های غیردرخواستی می‌تواند توسط مؤسسات مستقل اعتبار سنجی بمنظور ایجاد فشار بر مؤسسات، مورد استفاده قرار گیرد تا منتج به رتبه بندی درخواستی توسط ایشان گردد. این نحوه رفتار، در صورت احراز، باید موجب گردد ناظران در خصوص استمرار/عدم استمرار تایید مؤسسات مستقل اعتبار سنجی برای اهداف کفایت سرمایه تصمیم‌گیری کنند.

ت. رویکرد استاندارد – کاهش ریسک اعتباری

۱. کلیات

(۱) مقدمه

۱۰۹. بانک‌ها از برخی تکنیک‌ها بمنظور کاهش ریسک اعتباری که در معرض آن هستند استفاده می‌کنند. به عنوان مثال، منابع در معرض ریسک می‌توانند به پشتوانه وثایقی مانند مطالبات دارای اولویت نخست اعطا گردند، بطور کامل یا بخشی از آن‌ها می‌تواند با وجه نقد یا اوراق بهادار پوشش داده شود، تسهیلات در معرض ریسک می‌تواند بوسیله شخص ثالث تضمین گردد، یا بانک می‌تواند اوراق مشتقه اعتباری را خریداری کند تا اثراتشکال متنوع ریسک اعتباری را کاهش دهند. مضافاً اینکه بانک‌ها می‌توانند بر روی خالص سازی تسهیلات اعطایی در مقابل سپرده‌های طرف مقابل، توافق نمایند.

۱۱۰. زمانی که این تکنیک‌ها، الزامات مربوط به اطمینان قانونی مندرج در بند ۱۱۷ و ۱۱۸ را برآورده می‌نمایند، رویکرد بازبینی شده کاهش ریسک اعتباری، دامنه وسیع تری از تکنیک‌های کاهش ریسک اعتباری را با توجه به اهداف سرمایه نظارتی در مقایسه با موافقت نامه ۱۹۸۸، مجاز می‌نماید.

(۲) ملاحظات کلی

۱۱۱. چهارچوب تعیین شده در این بخش، برای منابع در معرض ریسک مندرج در دفاتر بانکی طبق رویکرد استاندارد قابل اعمال خواهد بود. در خصوص ترتیبات کاهش ریسک اعتباری در رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی IRB به بخش ۳ مراجعه کنید.

۱۱۲. رویکرد جامع در خصوص نحوه بررسی وثایق (به بند ۱۳۰ تا ۱۳۸ و ۱۴۵ تا ۱۸۱ رجوع شود) نیز می‌تواند اعمال گردد تا هزینه پوشش ریسک طرف مقابل را برای اوراق مشتقه فرابورس و معاملات باز خریدی ثبت شده در دفاتر تجاری بانک، محاسبه نماید.

۱۱۳. معاملاتی که در مورد آنها از تکنیک های کاهش ریسک اعتباری استفاده می‌شود، نباید مشمول الزامات سرمایه‌ای بالاتری نسبت به سایر معاملات مشابه که در مورد آنها از این تکنیک ها استفاده نمی‌شود، گردند.

۱۱۴. اثرات کاهش ریسک اعتباری نباید به صورت مضاعف محاسبه گردد. بنابراین، در مورد مطالبات واجد رتبه خاص، که قبلاً کاهش ریسک اعتباری در خصوص آن اعمال شده است، هیچ تایید نظارتی اضافه در مورد کاهش ریسک اعتباری برای اهداف سرمایه نظارتی به آن مطالبات تعلق نخواهد گرفت. مطابق با بند ۱۰۰ بخش رویکرد استاندارد، رتبه بندی مبتنی بر اصل بدهی نمی‌تواند در چهارچوب کاهش ریسک اعتباری مورد استفاده قرار گیرد.

۱۱۵. در حالی که استفاده از تکنیک های کاهش ریسک اعتباری منتج به کاهش یا انتقال ریسک اعتباری می‌گردد، آن بطور همزمان می‌تواند سایر ریسک ها (ریسک های باقیمانده) را افزایش دهد. ریسک های باقیمانده شامل ریسک های قانونی، عملیاتی، نقدشوندگی و بازار می‌باشد. بنابراین، لازم است بانک ها رویه ها و فرایندهای قدرتمندی شامل؛ راهبرد، ملاحظات مربوط به اعتبار پایه (محور)، ارزش گذاری، سیاست ها و رویه ها، سیستم ها، کنترل ریسک های ناشی از انقضای پوشش، و مدیریت

ریسک تمرکز ناشی از استفاده بانک از تکنیک های کاهش ریسک اعتباری و تعامل ان با شمای کلی ریسک اعتباری بانک، برای کنترل این ریسک‌ها بکارگیرند. هنگامی که این ریسک‌ها بطور کافی کنترل نشوند، ناظران می توانند سرمایه پوششی اضافه را تحمیل کنند یا از سایر اقدامات نظارتی مندرج در رکن دوم بهره ببرند.

۱۱۶. الزامات مندرج در رکن ۳ نیز باید برای بانک‌ها مد نظر قرار گیرد تا مقدار ارفاق سرمایه در ارتباط با هر گونه تکنیک کاهش ریسک اعتباری حاصل شود.

(۳) پشتوانه قانونی

۱۱۷. بمنظور اینکه بانک‌ها در ارتباط با هر گونه تکنیک کاهش ریسک اعتباری مشمول ارفاق سرمایه شوند، استانداردهای حداقلی زیر برای مستندسازی قانونی باید برآورده شود.

۱۱۸. تمام مستندات مورد استفاده برای معاملات دارای وثیقه، و برای مستندسازی خالص ارقام بالای خط ترازنامه، ضمانت نامه‌ها و اوراق مشتقه اعتباری باید برای همه طرف‌های مقابل الزام آور بوده و در کشور مربوطه، از لحاظ قانونی قابلیت اجرا داشته باشد. بانک‌ها باید به بازنگری‌های قانونی کافی جهت تایید این مهم رهنمون شده و دارای مبانی قانونی محکمی برای نایل شدن به این امر باشند و در صورت نیاز، این قبیل بازنگری‌های اضافه را جهت حصول اطمینان از قابلیت اجرای مستمر، پیاده سازی نمایند.

۲. بررسی اجمالی تکنیک های کاهش ریسک اعتباری^۱

(۱) معاملات دارای وثیقه

۱۱۹. معامله دارای وثیقه به مواردی اطلاق می گردد که :

بمنظور بررسی اجمالی روش شناسی ترتیبات سرمایه معاملات تضمین شده توسط وثایق مالی تحت رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی و رویکرد^۱ استاندارد به پیوست ۱۰ مراجعه شود.

- بانک‌ها دارای منابع در معرض ریسک اعتباری به صورت بالفعل یا بالقوه باشند و
- منابع در معرض ریسک اعتباری بالفعل یا بالقوه، به صورت کامل یا به صورت بخشی توسط وثایق طرف مقابل ۱ و یا شخص ثالثی به نیابت از طرف مقابل، پوشش داده شده باشد.

۱۲۰. زمانی که بانک‌ها وثایق مالی واجد شرایط در اختیار می‌گیرند (مانند وجه نقد یا اوراق بهادار، یا سایر موارد تعیین شده در بند های ۱۴۵ و ۱۴۶) آن‌ها مجازند تا منابع در معرض ریسک اعتباری اعطایی خود به شخص مقابل را در زمان محاسبه سرمایه مورد نیاز جهت احتساب اثرات کاهنده این وثایق، کاهش دهند.

– چهارچوب کلی و شرایط حداقلی

۱۲۱. بانک‌ها می‌توانند به انتخاب خود از رویکرد ساده، مشابه با توافق نامه ۱۹۸۸، اوزان ریسک وثیقه را برای بخش وثیقه‌دار منابع در معرض ریسک، جایگزین اوزان ریسک طرف مقابل (عموماً تا ۲۰ درصد کف) نموده، یا از رویکرد جامع که بموجب آن تعدیل کامل وثایق در مقابل منابع در معرض ریسک مجاز شده و بطور موثر مقدار منابع در معرض ریسک را به اندازه ارزش متناسب وثایق کاهش می‌دهد، استفاده نمایند. بانک‌ها می‌توانند در مورد دفاتر بانکی از هر یک از رویکردها - و نه هر دو - عمل نمایند، لیکن در مورد دفتر تجاری صرفاً می‌توانند تحت رویکرد جامع اقدام نمایند. وثیقه‌گذاری بخشی از منابع در معرض ریسک، در هر دو رویکرد به رسمیت شناخته شده است. امکان عدم تطابق سررسید منابع پایه در معرض ریسک و وثایق صرفاً تحت رویکرد جامع مجاز می‌باشد.

۱۲۲. به هر حال، قبل از اینکه ارفاق سرمایه در رابطه با هر یک از اشکال وثیقه انجام شود، استانداردهای مشروحه در بند های ۱۲۳ تا ۱۲۶ براساس هر رویکرد بایستی رعایت گردند.

در این بخش، عبارت « طرف مقابل » برای توصیف شخصی بکار می‌رود که بانک منابع در معرض ریسک اعتباری در قالب ارقام بالای خط یا زیر خط 1 ترازنامه و یا منابع بالقوه در معرض ریسک اعتباری به ایشان اعطا نموده است. این تسهیلات به عنوان نمونه، می‌تواند، در قالب تسهیلات نقد یا اوراق بهادار (که در آن طرف مقابل بطور متعارف وام‌گیرنده نامیده می‌شود)، اوراق بهادار به عنوان وثیقه، تعهدات یا منابع در معرض ریسک تحت قرارداد اوراق مشتقه فرابورس، باشد.

۱۲۳. افزون بر الزامات کلی مربوط به پشتوانه قانونی مندرج در بند های ۱۱۷ و ۱۱۸، سازوکارهای قانونی که بموجب آن وثایق ترهین یا [مالکیت آن] انتقال می یابند باید این اطمینان را حاصل کند که بانک از این حق برخوردار است تا در صورت نکول، بی مایگی یا ورشکستگی (یا در صورت وقوع یک یا تعداد بیشتری وقایع اعتباری مشخص که در بخش مستندسازی معاملات درج گردیده) طرف مقابل (و در جایی که قابل اعمال است مربوط به امین وثیقه) به طریقی زمان بندی شده وثایق را تبدیل به نقد نموده و یا مالکیت قانونی آن را دارا باشد. علاوه بر آن، بانک ها باید تمامی مراحل لازم در خصوص انجام کامل این الزامات را با توجه به قوانین قابل کاربرد در خصوص منافع بانک از وثایق طی نموده تا از حصول و حفظ حقوق و منافع قابل اجرای وثایق، به عنوان نمونه از طریق ثبت رسمی آن نزد دفاتر اسناد رسمی، ویا برای اعمال حق خالص سازی یا جبران در مورد وثایق قابل انتقال، اطمینان داشته باشد.

۱۲۴. بمنظور ایجاد پوشش حفاظتی توسط وثیقه، کیفیت اعتباری طرف مقابل و ارزش وثیقه نباید دارای همبستگی معنادار مثبت باشد. به عنوان مثال، اوراق بهادار منتشره توسط طرف مقابل یا توسط هر مؤسسه عضو گروه مرتبط با طرف مقابل، پوشش کمتری را ایجاد کرده و بنابراین واجد شرایط نخواهد بود.

۱۲۵. بانک ها باید دارای رویه های شفاف و خدشه ناپذیر در نقدشوندگی بهنگام وثایق باشند به نحوی که اطمینان حاصل شود کلیه شرایط قانونی مورد نیاز جهت اعلان و اظهار نکول طرف مقابل و فرایند تبدیل به نقد نمودن وثایق، لحاظ شده است و لذا وثایق می توانند بفوریت به نقد تبدیل شوند.

۱۲۶. زمانی که وثایق توسط امین نگهداری می شود، بانک ها باید مراحل منطقی را طی کنند تا اطمینان یابند امین، وثایق را از دارایی های خود تفکیک نموده است.

۱۲۷. الزامات سرمایه ای بانکی که در هر دو طرف معاملات دارای وثیقه باشد نیز اعمال خواهد شد. به عنوان مثال، هر دو قرارداد باز خرید و یا باز خرید معکوس، مشمول الزامات سرمایه ای می گردند. به همین ترتیب، هر دو طرف معاملات قرض دهی/قرض گیری اوراق بهادار نیز مشروط به نگهداری پوشش سرمایه ای صریح و به طریق مشابه ثبت اوراق بهادار در دفاتر کل در ارتباط با منابع در معرض ریسک اوراق مشتقه و یا سایر قرض گیری ها، خواهند شد.

۱۲۸. هنگامی که بانک در نقش واسط، ترتیبات معاملات باز خریدی (به عنوان نمونه معاملات باز خرید یا باز خرید معکوس و قرض دهی/قرض گیری اوراق بهادار) را بین یک مشتری و شخص ثالث انجام می دهد، و تضمینی به مشتری می دهد که شخص ثالث به تعهداتش عمل خواهد نمود، در این صورت، ریسک بانک مشابه مواردی است که بانک به عنوان اصیل به معامله ورود کرده است. در این گونه موارد، بانک ملزم خواهد بود الزامات سرمایه ای را به طریقی محاسبه کند که انگار خود اصیل می باشد.

– رویکرد ساده

۱۲۹. در رویکرد ساده، اوزان ریسک ابزار وثایق که کل یا بخشی از منابع در معرض ریسک را پوشش می دهد، با اوزان ریسک مقابل جایگزین می گردد. جزئیات این چهارچوب در بند های ۱۸۲ تا ۱۸۵ ارایه می گردد.

– رویکرد جامع

۱۳۰. در رویکرد جامع به هنگام ترهین وثیقه، بانک ها بمنظور به حساب آوردن اثرات این وثایق، ملزم خواهند بود تا منابع در معرض ریسک تعدیل شده اعطایی به طرف مقابل را برای اهداف کفایت سرمایه محاسبه کنند. با استفاده از تعدیل احتیاطی*، بانک ها ملزمند تا مقدار منابع در معرض ریسک اعطایی به طرف مقابل و همچنین ارزش هر گونه وثیقه دریافتی در تضمین طرف مقابل را تعدیل نموده

تا هر گونه نوسانات احتمالی آتی در ارزش ۱ منتج از تحرکات بازار را نیز به حساب آورند. این امر مقادیر تعدیل شده به نوسان (بازار) را در مورد منابع در معرض ریسک و وثایق حاصل می‌کند. به استثناء شرایطی که یکی از طرف‌های معامله وجه نقد باشد، همواره مقدار تعدیل شده به نوسان، برای منابع در معرض ریسک بیشتر از آن منابع و برای وثایق کمتر از آن خواهد بود.

۱۳۱. افزون بر آن، هنگامی که منابع در معرض ریسک و وثایق نگهداری شده با واحد‌های پولی مختلفی تقویم شده باشند، تعدیل کاهشی بیشتری باید در مورد مقدار تعدیل شده به نوسان و وثایق اعمال گردد تا هر گونه نوسانات احتمالی آتی در خصوص نرخ ارز را نیز به حساب آورده شود.

۱۳۲. زمانی که مقدار تعدیل شده به نوسان منابع در معرض ریسک، بزرگتر از مقدار تعدیل شده به نوسان وثایق باشد (از جمله هر گونه تعدیل اضافی برای ریسک نرخ ارز)، بانک‌ها باید دارایی‌های موزون به ریسک خود را با توجه به حاصل ضرب تفاوت این دو در وزن ریسک طرف مقابل محاسبه نمایند. چهارچوب نحوه اجرای این محاسبات در بند ۱۴۷ تا ۱۵۰ تشریح گردیده است.

۱۳۳. اصولاً بانک‌ها به دو روش می‌توانند مقدار تعدیل احتیاطی را محاسبه کنند: (۱) تعدیل احتیاطی نظارتی استاندارد با استفاده از پارامترهای تدوین شده توسط کمیته بال و (۲) تعدیل احتیاطی مبتنی بر برآورد داخلی با استفاده از برآورد خود بانک از نوسانات قیمت در بازار. ناظران تنها در مواقعی بانک‌ها را مجاز می‌کنند تا از تعدیل احتیاطی مبتنی بر برآورد داخلی استفاده کنند که آن‌ها بتوانند بطور کامل معیارهای کمی و کیفی معینی را اجرا نمایند.

۱۳۴. بانک‌ها می‌توانند از تعدیل استاندارد یا تعدیل احتیاطی مبتنی بر برآورد داخلی، مستقل از انتخاب رویکرد استاندارد یا رویکرد مبتنی بر رتبه بندی داخلی پایه در خصوص اندازه گیری ریسک اعتباری،

مقادیر در معرض ریسک می‌تواند متنوع باشد هنگامی که به عنوان نمونه اوراق بهادار قرض داده شده باشد. 1
مبین تفاوت ارزش بازار وثیقه با ارزش احتیاطی ترهین آن می‌باشد) (Haircut* تعدیل احتیاطی

بهره‌مند گردند. در هر حال، اگر بانک‌ها بدنبال آن باشند تا از تعدیل احتیاطی مبتنی بر برآورد داخلی استفاده کند، آن‌ها باید از آن برای کل ابزارهایی که در خصوص استفاده از تعدیل احتیاطی مبتنی بر برآورد داخلی در مورد آن‌ها واجد شرایط می‌باشند، استفاده نمایند. موارد استثناء، پرتفوی‌های کم‌اهمیتی خواهد بود که در مورد آن‌ها می‌توانند از تعدیل احتیاطی نظارتی استاندارد استفاده کنند.

۱۳۵. اندازه تعدیل‌های احتیاطی فردی به نوع ابزار، نوع معامله و تناوب ارزش‌گذاری مبتنی بر بازار و تجدید نظر در میزان ودیعه بستگی خواهد داشت. به عنوان مثال، معاملات بازخریدی با ارزش‌گذاری مبتنی بر بازار به صورت روزانه و تجدید نظر روزانه در میزان ودیعه، مشمول تعدیلی احتیاطی مبتنی بر دوره نگهداری ۵ روز کاری آن می‌گردد و معاملات وام‌دهی تضمین‌شده دارای ارزش‌گذاری مبتنی بر بازار به صورت روزانه و فاقد هر گونه شرط تجدید نظر در میزان ودیعه، مشمول تعدیل احتیاطی مبتنی بر دوره نگهداری ۲۰ روزه کاری خواهد شد. این تعداد تعدیل احتیاطی، با استفاده از فرمول ریشه دوم زمان (قانون رادیکال T) بسته به دفعات ارزش‌گذاری مبتنی بر بازار و تجدید نظر در میزان ودیعه، مقیاس‌گذاری افزایشی خواهد شد.

۱۳۶. ناظران می‌توانند، برای انواع معینی از معاملات بازخریدی (عموماً توافق بازخرید اوراق قرضه دولتی با تعریف مندرج در بند های ۱۷۰ و ۱۷۱)، بانک‌هایی که از تعدیل احتیاطی نظارتی استاندارد و یا تعدیل احتیاطی مبتنی بر برآورد داخلی بهره می‌برند را مجاز کنند تا از آن در محاسبه مقدار منابع در معرض ریسک بعد از کاهش ریسک، استفاد نکنند.

۱۳۷. اثر توافق پایه خالص سازی در مورد معاملات بازخریدی، می‌تواند در محاسبه الزامات سرمایه‌ای و بسته به شرایط مندرج در بند ۱۷۳، به رسمیت شناخته شود.

۱۳۸. به عنوان یک جایگزین دیگر برای تعدیل احتیاطی نظارتی استاندارد و تعدیل احتیاطی مبتنی بر برآورد داخلی، بانک‌ها می‌توانند از مدل‌های ارزش در معرض خطر VAR در محاسبه نوسانات بالقوه قیمت برای معاملات بازخریدی و سایر معاملات مشابه تامین مالی اوراق بهادار SFT، بشرح مندرج در بند های ۱۷۸ تا ۱۸۱ (i) استفاده کنند. به عنوان روش جایگزین و منوط به تأیید مقام نظارتی، بانک‌ها همچنین برای این قبیل معاملات، می‌توانند منابع در معرض ریسک مثبت مورد انتظار را بشرح مندرج در پیوست ۴ این چهارچوب، محاسبه کنند.

(۲) خالص سازی ارقام بالای خط ترازنامه

۱۳۹. هنگامی که بانک‌ها از ترتیبات قانونی برای خالص سازی وام‌ها و سپرده‌ها برخوردار هستند، آن‌ها می‌توانند سرمایه مورد نیاز را مبتنی بر خالص منابع در معرض ریسک اعتباری و منوط به شرایط مندرج در بند ۱۸۸ محاسبه نمایند.

(۳) ضمانت نامه‌ها و اوراق مشتقه اعتباری

۱۴۰. هنگامی که ضمانت نامه‌ها و اوراق مشتقه اعتباری؛ مستقیم و بی واسطه، صریح، غیر قابل برگشت و غیر مشروط باشند و ناظران متقاعد شده باشند که بانک‌ها حداقل شرایط عملیاتی معین را در ارتباط با فرایندهای مدیریت ریسک اجرایی نموده‌اند، آن‌ها می‌توانند بانک‌ها را مجاز کنند تا این قبیل پوشش‌های اعتباری را در محاسبه سرمایه مورد، لحاظ نمایند.

۱۴۱. طیفی از ضامین و پوشش دهندگان اعتباری مشخص شده‌اند. مانند توافق نامه ۱۹۸۸، رویکرد جایگزین اعمال خواهد شد. بنابراین صرفاً تضمین‌های صادره یا پوشش‌های ارایه شده توسط مؤسسات دارای وزن ریسک کمتر از طرف مقابل، منجر به کاهش سرمایه پوششی خواهد شد، چرا که بخش دارای پوشش منابع در معرض طرف مقابل، مشمول وزن ریسک تضمین کننده یا ضامن می‌گردد درحالی که بخش بدون پوشش، مشمول وزن ریسک طرف مقابل می‌گردد.

۱۴۲. جزئیات الزامات عملیاتی در زیر و در بند های ۱۷۸ تا ۱۹۳ ارایه می‌گردد.

(۴) عدم تطابق سررسید

۱۴۳. هنگامی که سررسیدهای باقیمانده در مبحث کاهش ریسک اعتباری، کمتر از سررسید منابع در معرض ریسک اعتباری پایه می باشد، عدم تطابق سررسید بوقوع می پیوندد. هنگامی که عدم تطابق سررسید وجود داشته باشد و کاهش ریسک اعتباری دارای سررسید اصلی کمتر از یک سال باشد، کاهش ریسک اعتباری برای اهداف سرمایه ای به رسمیت شناخته نمی شود. در سایر موارد هنگامی که عدم تطابق سررسید وجود دارد، به رسمیت شناخته شدن به صورت بخشی به کاهش ریسک اعتباری برای اهداف سرمایه نظارتی بشرح مندرج در بند ۲۰۲ تا ۲۰۵ داده می شود. تحت رویکرد ساده در خصوص وثایق، عدم تطابق سررسید مجاز نخواهد بود.

(۵) سایر موارد

۱۴۴. ترتیبات مجموعه ابزارهای کاهنده ریسک اعتباری و اوراق مشتقه اعتباری اولین و دومین نکول در بند ۲۰۶ تا ۲۱۰ ارایه می گردد.

۳. وثایق

(۱) وثایق مالی واجد شرایط

۱۴۵. ابزارهای وثیقه ای واجد شرایط در رویکرد ساده عبارتند از:

(الف) وجه نقد (به همین ترتیب گواهی سپرده یا ابزارهای مشابه صادره توسط بانک قرض‌دهنده) تودیع شده نزد بانک، به نحوی که بمنزله پوشش منابع در معرض ریسک طرف مقابل باشد. ۱، ۲.

(ب) طلا

در مورد اوراق مشتقه مرتبط با قرارداد اعتباری منتشره بانک در مقابل منابع در معرض ریسک موجود در دفاتر بانکی که واجد معیارهای اوراق مشتقه 1 در مواقعی که وجوه سپرده، گواهی سپرده یا ابزارهای مشابه منتشره توسط بانک قرض‌دهنده به عنوان وثیقه نزد بانک ثالثی جدای از ترتیبات امانتی 2 نگهداری شود، در صورتی که آنها بوضوح در تهرین یا واگذار شده به بانک قرض‌دهنده باشد و تهرین یا واگذاری آن‌ها نیز غیر مشروط و غیر قابل برگشت باشد، مقدار منابع در معرض ریسک پوشش داده شده توسط این وثایق (بعد از هر گونه تعدیل احتیاطی لازم برای پوشش ریسک نرخ ارز) مشمول وزن ریسک بانک ثالث می گردند.

(پ) اوراق بهادار بدهی دارای رتبه مؤسسات مستقل اعتبار سنجی رسمی که دارای ویژگی‌های زیر نیز باشند:

- حداقل دارای رتبه BB- و منتشره توسط دولت‌ها و یا نهادهای عمومی دولتی باشد که توسط ناظران ملی مانند دولت مرکزی با آن رفتار می‌شود. یا
- حداقل دارای رتبه BBB- باشد هنگامی که توسط سایر مؤسسات (شامل بانک‌ها و شرکت‌های کارگزاری اوراق بهادار) منتشر می‌گردد. یا
- حداقل دارای رتبه A-3/P-3 برای ابزارهای بدهی کوتاه مدت باشد.

(ت) اوراق بهادار بدهی که فاقد رتبه مؤسسات مستقل اعتبار سنجی رسمی باشد به نحوی که:

- توسط بانک منتشر شود، و
- در بازار بورس پذیرفته شده باشد، و
- به عنوان بدهی دارای اولویت طبقه بندی شده باشد، و
- تمامی اوراق واجد رتبه با اولویت مشابه صادره توسط بانک حداقل باید واجد رتبه BBB- یا A-3/P-3 توسط مؤسسات مستقل اعتبار سنجی رسمی باشد، و
- بانک نگهدارنده اوراق بهادار در حکم وثیقه دارای اطلاعاتی نباشد که مبین رتبه‌های زیر BBB- یا A-3/P-3 اوراق (در صورت قابل اعمال) باشد، و
- ناظران بطور کافی از نقدشوندگی اوراق بهادار در بازار اطمینان داشته باشند.

(ث) حقوق صاحبان سهام (شامل اوراق قرضه قابل تبدیل به سهام) که در شاخص اصلی بازار اصلی اوراق بهادار باشد.

(ج) واحدهای سرمایه‌گذاری (Units) در صندوق‌های سرمایه‌گذاری تجمیعی در ارتباط با اوراق بهادار قابل انتقال (UCITS) و صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک که:

- عموماً قیمت واحدهای سرمایه‌گذاری آن‌ها به صورت روزانه تعیین می‌شود و

- سرمایه‌گذاری آن‌ها محدود به ابزارهای مندرج در این بند است. ۱.

۱۴۶. ابزارهای وثیقه‌ای زیر در رویکرد جامع، واجد شرایط شناخته می‌شوند:

(الف) تمامی ابزارهای بند ۱۴۵

(ب) حقوق صاحبان سهام (شامل اوراق قرضه قابل تبدیل به سهام) که در شاخص اصلی درج نشده

لیکن در بازار بورس رسمی پذیرفته شده باشند.

(ت) صندوق‌های سرمایه‌گذاری تجمیعی در ارتباط با اوراق بهادار قابل انتقال / صندوق‌های سرمایه

گذاری مشترک که شامل این قبیل ابزارهای مالکانه (حقوق صاحبان سهام) باشد.

(۲) رویکرد جامع

محاسبه سرمایه مورد نیاز:

۱۴۷. برای معاملات دارای وثیقه، مقدار منابع در معرض ریسک پس از اعمال فرایند کاهش ریسک

اعتباری، به طریق زیر محاسبه می‌گردد:

$$E^* = \max \{0, [E \times (1 + H_e) - C \times (1 - H_c - H_{fx})]\}$$

به‌گونه‌ای که:

- E^* = ارزش منابع در معرض ریسک بعد از انجام فرایند کاهش ریسک
- E = ارزش جاری منابع
- H_e = تعدیل احتیاطی مناسب برای دارایی
- C = ارزش جاری وثیقه دریافت شده
- H_c = تعدیل احتیاطی مناسب برای وثیقه
- H_{fx} = پارامتر تعدیل مناسب هنگامی که عدم تطابق ارزی بین وثیقه و ارزش دارایی وجود دارد.

به هر حال، استفاده یا استفاده بالقوه صندوق‌های سرمایه‌گذاری تجمیعی در ارتباط با اوراق بهادار قابل انتقال/صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک از 1 ابزارهای مشتقه، به تنهایی جهت پوشش سرمایه‌گذاری‌های مندرج در این بند و بند ۱۴۶ نباید از ماهیت وثیقه مالی واجد شرایط بودن این واحدها در نهادهای تجمیع سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار قابل انتقال/صندوق‌های مشترک سرمایه‌گذاری، ممانعت نماید.

۱۴۸. مقدار منابع در معرض ریسک، بعد از فرایند کاهش ریسک اعتباری، در وزن ریسکی طرف مقابل ضرب شده تا مقدار دارایی موزون به ریسک برای معاملات دارای وثیقه به دست آید.

۱۴۹. نحوه بررسی معاملاتی که عدم تطابق سررسید بین منابع در معرض ریسک طرف مقابل و وثایق مربوطه، وجود دارد در بند های ۲۰۲ تا ۲۰۵ ذکر گردیده است.

۱۵۰. هنگامی که وثایق شامل مجموعه ای از دارایی هاست، تعدیل احتیاطی مجموعه عبارت خواهد بود از:

$$H = \sum_i a_i H_i$$

به گونه ای که:

a_i وزن دارایی موجود در مجموعه بوده (که با واحد پول اندازه گیری می شود) و H_i تعدیل احتیاطی قابل اجرا در مورد آن دارایی می باشد.

تعدیل احتیاطی نظارتی استاندارد

۱۵۱. تعدیل های احتیاطی نظارتی استاندارد(با فرض ارزش گذاری مبتنی بر بازار به صورت روزانه، تجدید

نظر روزانه در میزان ودیعه و دوره نگهداری ۱۰ روزه کاری) بوده که به درصد بیان می شود، عبارتند از:

رتبه اوراق بهادار بدهی	مدت باقیمانده تا سررسید	ناشران دولتی ۱، ۲	سایر ناشران ۳
AAA- تا AA-1	کمتر یا مساوی یکسال	0.5	1
	بزرگتر از یکسال و کوچکتر یا مساوی ۵ سال	2	4
	بزرگتر از ۵ سال	4	8
P-3/A-3/A-2/BBB- تا A+ و اوراق بهادار بانک‌های فاقد رتبه d بشرح بند ۱۴۵	کمتر یا مساوی یکسال	1	2
	بزرگتر از یکسال و کوچکتر یا مساوی ۵ سال	3	6
	بزرگتر از ۵ سال	6	12
BB+ تا BB-	کل	15	
سهم ملحوظ در شاخص اصلی بازار اوراق بهادار (شامل اوراق قرضه قابل تبدیل به سهام) و طلا		15	
بایر سهام (شامل اوراق قرضه قابل تبدیل به سهام که در یک بازار رسمی پذیرفته شده و قابل خرید و فروش هستند)		25	
تعهد سرمایه‌گذاری جمع شونده در اوراق بهادار قابل انتقال / صندوق‌های مشترک سرمایه‌گذاری		بیشترین تعدیل احتیاطی در مورد هر اوراق بهادار ابل اعمال است در خصوص وجهی که سرمایه‌گذاری می‌شود	
وجه نقد در واحد پولی مشابه ۴		0	

- شامل مؤسسات عمومی دولتی است که از سوی ناظرین ملی ترتیبات دولتی در خصوص آن‌ها اعمال می‌گردد.
- درخصوص بانک‌های توسعه‌ای چند جانبه مشمول وزن ریسک صفر درصد، ترتیبات مربوط به دولت اعمال می‌شود.
- شامل مؤسسات عمومی دولتی است که از سوی ناظرین ملی ترتیبات دولتی در خصوص آن‌ها اعمال نمی‌گردد.
- وثایق نقدی واجد شرایط که در بند ۱۴۵ الف مشخص شده‌اند.

۱۵۲. تعدیل احتیاطی نظارتی استاندارد برای ریسک واحد پولی در مواقعی که منابع در معرض ریسک و وثایق با واحد های پولی مختلفی تقویم شده اند، ۸ درصد خواهد بود(همچنین منوط به دوره نگهداری ۱۰ روزه کاری و ارزش گذاری مبتنی بر بازار به صورت روزانه).

۱۵۳. در خصوص معاملاتی که در آن بانک ابزارهای غیر واجد شرایط را قرض می دهد(مانند اوراق بدهی شرکتی واجد رتبه غیر سرمایه گذاری) ، مقدار تعدیل احتیاطی قابل اعمال برای منابع در معرض ریسک باید مشابه مقداری باشد که در خصوص حقوق صاحبان سهام معامله شده بر مبنای نرخ رسمی که خارج از شاخص اصلی می باشد، اعمال می گردد.

– برآورد داخلی برای تعیین مقدار تعدیل احتیاطی

۱۵۴. ناظران می توانند بانک ها را مجاز کنند تا تعدیل احتیاطی را با استفاده از برآورد داخلی خود از نوسانات قیمت بازار و نوسانات نرخ ارز محاسبه نمایند. اجازه این امر مشروط به رضایت مندی از رعایت حداقل استانداردهای کمی و کیفی مندرج در بند های ۱۵۶ تا ۱۶۵ خواهد بود. هنگامی که اوراق بهادار مبتنی بر بدهی دارای رتبه 3-A/BBB یا بالاتر باشند، ناظران می توانند بانک هارا مجاز کنند برآورد نوسان را برای هر دسته از اوراق بهادار محاسبه کنند. در تعیین دسته بندی های مربوطه، مؤسسات باید موارد زیر را مد نظر قرار دهند: الف- نوع ناشر اوراق بهادار ب- رتبه آن ج- سررسید باقیمانده آن و د- دیرش * اصلاح شده آن. برآورد نوسان باید نمایانگر اوراق بهادار واقعی ملحوظ در دسته بندی بانک باشد. برای اوراق بهادار مبتنی بر بدهی دارای رتبه کمتر از 3-A/BBB یا برای حقوق صاحبان سهام واجد شرایط به عنوان وثیقه (خانه های هاشورخورده کم رنگ جدول فوق)، مقدار تعدیل احتیاطی باید برای هر اوراق بهادار به صورت جداگانه محاسبه شود.

* Duration.

شاخص حساسیت قیمت اوراق بهادار نسبت به تغییرات نرخ بهره است. این شاخص بر حسب زمان بیان می شود. این شاخص دربرگیرنده اثرات زمان تا سررسید ، جریان ها و بازده نقدی تا سررسید است. دیرش کمتر به معنی نوسان قیمتی کمتر است.(ماخذ واژه نامه بال دو)

۱۵۵. بانک‌ها باید نوسانات ابرارهای وثیقه‌ای یا عدم تطبیق سررسید ارزها را به صورت فردی برآورد کنند: نوسانات برآورد شده برای هر معامله نباید همبستگی بین منابع در معرض ریسک فاقد وثیقه، وثایق و نرخ‌های ارز را به حساب آورد (به بند های ۲۰۲ تا ۲۰۵ برای رویکرد عدم تطبیق سررسید مراجعه شود).

– معیارهای کمی

۱۵۶. در محاسبه تعدیل احتیاطی، باید از یک فاصله اطمینان ۹۹ درصدی یک دنباله (یک طرفه) استفاده شود.

۱۵۷. حداقل دوره نگهداری منوط به نوع معامله و دفعات تجدید نظر در میزان ودیعه و ارزش گذاری مبتنی بر بازار خواهد بود. حداقل دوره نگهداری برای انواع مختلف معاملات در بند ۱۶۷ ارائه شده است. بانک‌ها می‌توانند اعداد تعدیل احتیاطی محاسبه شده بر طبق دوره نگهداری کمتر، را با استفاده از فرمول ریشه زمان (رادیکال T) به دوره نگهداری مناسب تبدیل کنند.

۱۵۸. بانک‌ها باید عدم نقد شوندگی دارایی‌های با کیفیت پایین تر را در نظر بگیرند. در مواردی که دوره نگهداری با توجه به درجه نقد شوندگی وثایق، نامناسب تشخیص داده شود، دوره نگهداری باید به صورت طولانی‌تر تنظیم شود. آنها همچنین باید مواردی را شناسایی کنند که بموجب آن، داده‌های تاریخی نوسانات بالقوه را کمتر از واقع اظهار نمایند مانند سیاست میخکوب کردن نرخ ارز. در این قبیل موارد داده‌ها باید در معرض آزمون بحران قرار گیرند.

۱۵۹. در محاسبه تعدیل احتیاطی، انتخاب دوره مشاهدات تاریخی (دوره نمونه) باید حداقل یک سال باشد. در مورد بانک‌هایی که از یک طرح تعیین وزن یا سایر روش‌ها برای دوره مشاهده تاریخی بهره

می‌برند، حداقل دوره مشاهده "موثر" باید یک سال باشد(با این معنا که میانگین وزنی تاخیر زمانی مشاهدات انفرادی، نمی تواند کمتر از ۶ ماه باشد).

۱۶۰. بانک‌ها باید داده‌های خود را حداقل هر سه ماه یکبار به روز رسانی نموده و باید هر زمان که قیمت‌های بازار در معرض تغییرات مهم قرار دارد، آن‌ها را مورد تجدید ارزیابی قرار دهد. این امر دلالت بر آن دارد که تعدیل احتیاطی حداقل باید هر سه ماه یکبار محاسبه شود. ناظرین همچنین می‌توانند بانک را ملزم کنند تا مقدار تعدیل احتیاطی خود را با استفاده از دوره مشاهده کوتاه مدت تری مورد محاسبه قرار دهد، این در صورتی است که بر مبنای قضاوت ناظرین، این امر بواسطه افزایش معنادار ناگهانی در نوسانات قیمت، توجیه پذیر باشد.

۱۶۱. هیچ گونه مدل خاصی تجویز نمی‌شود. مادامی که هر مدل مورد استفاده، تمام ریسک‌های مهم مرتبط با بانک را پوشش دهد، بانک‌ها مجاز خواهند بود از آن مدل استفاده نمایند. به عنوان مثال شبیه‌سازی تاریخی و شبیه‌سازی مونت کارلو.

– معیارهای کیفی

۱۶۲. داده‌های نوسان برآورد شده (و دوره نگهداری) می‌بایست در فرآیند مدیریت ریسک روزمره بانک‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

۱۶۳. بانک‌ها باید فرایندهای خدشه‌ناپذیری برای حصول اطمینان از انطباق با مجموعه مستندات سیاست‌های داخلی، کنترل‌ها و رویه‌های مدنظر در عملیات نظام مدیریت ریسک، در اختیار داشته باشند.

۱۶۴. نظام اندازه‌گیری ریسک باید در ارتباط با حدود منابع در معرض ریسک داخلی مورد استفاده قرار گیرد.

۱۶۵. بازنگری مستقل نظام اندازه‌گیری ریسک، باید بطور منظم و در چهارچوب فرایند حسابرسی داخلی خود بانک انجام پذیرد. بازنگری فرایند کلی مدیریت ریسک، باید در فواصل زمانی منظم صورت گرفته (ترجیحاً سالی یکبار کمتر نباشد) و باید بطور ویژه حداقل موارد زیر را تبیین نماید:

- یکپارچه سازی سنج‌های ریسک درون مدیریت ریسک روزانه،
- راستی آزمایی (تصدیق) هر گونه تغییر مهم در فرایند مدیریت ریسک.
- دقت و کفایت اطلاعات موقعیت*.
- بررسی سازگاری، بهنگام بودن و قابلیت اعتماد منابع داده‌های مورد استفاده در اجرای مدل داخلی، شامل میزان استقلال منابع داده‌ها: و
- دقت و تناسب مفروضات نوسانات.

— **تعدیل دوره‌های متفاوت نگهداری در غیاب تجدید نظر روزانه در میزان ودیعه و ارزش گذاری روزانه مبتنی بر بازار**

۱۶۶. برای برخی معاملات، با توجه به ماهیت و دفعات تجدید ارزیابی و تجدید نظر در میزان ودیعه، دوره‌های نگهداری متفاوت، مناسب است. چهارچوب تعدیل احتیاطی وثایق، بین معاملات باز خریدی (مانند باز خریدی/باز خرید معکوس و قرض دهی / قرض گیری اوراق بهادار)، سایر معاملات با محوریت بازار سرمایه (مانند معاملات اوراق مشتقه فرابورس و تمدید وام جهت معاملات اوراق بهادار) و وام دهی دارای پوشش وثیقه، تمایز قائل می‌شود. در معاملات با محوریت بازار سرمایه و معاملات باز خریدی،

* Position data.

مستندات در بردارنده شروط تجدید نظر در میزان ودیعه می باشد. عموماً برای معاملات دارای وثیقه این امر وجود ندارد.

۱۶۷. حداقل دوره نگهداری برای اقلام متنوع محصولات در جدول زیر خلاصه شده است.

شرایط	حداقل دوره نگهداری	نوع معامله
تجدید نظر در میزان ودیعه به صورت روزانه	۵ روز کاری	معاملات باز خریدی
تجدید نظر در میزان ودیعه به صورت روزانه	۱۰ روز کاری	سایر معاملات بازار سرمایه
تجدید ارزیابی به صورت روزانه	۲۰ روز کاری	وام دهی دارای وثیقه

۱۶۸. هنگامی که دفعات تجدید نظر در میزان ودیعه و یا تجدید ارزیابی طولانی تر از مقدار حداقل عنوان شده باشد، حداقل اعداد تعدیل احتیاطی منوط به تعداد واقعی روزهای کاری بین تجدید نظر در میزان ودیعه یا تجدید ارزیابی با استفاده از فرمول ریشه مربع زمان (رادیکال T) بشرح زیر افزایش خواهد یافت:

$$H = H_M \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{T_M}}$$

که در آن:

- H = تعدیل احتیاطی
 - HM = تعدیل احتیاطی تحت حداقل دوره نگهداری
 - TM = حداقل دوره نگهداری برای انواع معاملات
 - NR = تعداد واقعی روزهای کاری بین تجدید نظر در میزان ودیعه برای معاملات بازار سرمایه
- یا تجدید ارزیابی برای اوراق بهادار دارای وثیقه.

هنگامی که بانکی مقدار نوسان را برای دوره نگهداری TN که متفاوت از حداقل دوره نگهداری مشخص شده TM می‌باشد، محاسبه می‌کند، مقدار تعدیل احتیاطی HM با استفاده از فرمول جذر زمان بشرح زیر محاسبه خواهد شد:

$$H_M = H_N \sqrt{\frac{T_M}{T_N}}$$

• TN= دوره نگهداری مورد استفاده بانک برای استخراج HN

• HN = مقدار تعدیل احتیاطی مبتنی بر دوره نگهداری TN

۱۶۹. به عنوان مثال، برای بانک هایی که از مقدار تعدیل احتیاطی نظارتی استاندارد استفاده می‌کنند، مقدار تعدیل احتیاطی ۱۰ روز کاری مندرج در بند ۱۵۱، مبنا قرار خواهد گرفت و این مقدار تعدیل احتیاطی بسته به نوع معامله و دفعات تجدید نظر در میزان ودیعه یا تجدید ارزیابی، قابل افزایش یا کاهش با استفاده از فرمول زیر خواهد بود:

$$H = H_{10} \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{10}}$$

که در آن:

- H = تعدیل احتیاطی
- H10 = تعدیل احتیاطی نظارتی استاندارد ۱۰ روز کاری برای ابزار
- NR = تعداد واقعی روزهای کاری بین تجدید نظر در میزان ودیعه برای معاملات بازار سرمایه یا تجدید ارزیابی برای اوراق بهادار دارای وثیقه.
- TM = حداقل دوره نگهداری برای انواع معاملات

– شرایط اعمال تعدیل احتیاطی صفر

۱۷۰. در خصوص معاملات بازخریدی و در صورتی که شرایط زیر رعایت شده و همچنین طرف مقابل نیز مشارکت کننده اصلی در بازار باشد، ناظرین می‌توانند تعدیل احتیاطی مشخص در رویکرد جامع را اعمال نکرده و به جای آن تعدیل احتیاطی صفر را تجویز نمایند. این الگو شامل بانک‌هایی که از رویکرد های مدل‌سازی بشرح مندرج در بندهای ۱۷۸ تا ۱۸۱ (i) استفاده می‌کنند، نمی‌گردد.

الف) هم منابع در معرض ریسک و هم وثایق در قالب نقد یا اوراق بهادار دولتی یا اوراق بهادار مؤسسات عمومی دولتی واجد شرایط اعمال وزن ریسک + درصد در رویکرد استاندارد، می‌باشند.

ب) هم منابع در معرض ریسک و هم وثایق بر پایه واحد پول مشابه تقویم شده باشند.

پ) معاملات صورت گرفته یک شبه بوده و یا هر دوی منابع در معرض ریسک و وثایق، مشمول ارزش‌گذاری روزانه مبتنی بر بازار و تجدید نظر روزانه در میزان ودیعه باشند.

ت) در صورت قصور طرف مقابل در تجدید نظر در میزان ودیعه، زمان مورد نیاز بین آخرین ارزش‌گذاری مبتنی بر بازار قبل از قصور در تجدید نظر در میزان ودیعه و نقد نمودن ۲ وثیقه، بیشتر از ۴ روز کاری نباشد.

ث) تسویه معامله از طریق سیستم تسویه مختص / مورد تایید همان نوع معامله، صورت پذیرد.

ج) مستندات قرارداد در زمره مستندات استاندارد بازار برای معاملات بازخریدی در اوراق بهادار مربوط باشند.

چ) مستندات معامله مشخص کند اگر طرف مقابل در ایفای تعهدات خود در خصوص پرداخت نقد یا اوراق بهادار و یا تحویل ودیعه و سایر موارد، قصور کرد، معامله بفوریت قابل فسخ باشد.

توجه شود هنگامی که ناظر برای مطالبات از دولت و بانک مرکزی که با واحد پول داخلی تقویم شده است، در رویکرد استاندارد وزن ریسک + درصد 1 لحاظ می‌کند، این قبیل مطالبات نیز باید شرایط مربوطه را رعایت نمایند.

این امر بانک‌ها را ملزم نمی‌کند تا همواره وثایق را تبدیل به نقد کنند بلکه به دنبال آن است تا بانک‌ها این قابلیت را دارا باشند تا این امر را ظرف 2 چهارچوب زمانی مفروض انجام دهند.

(ه) به محض وقوع هر گونه قصور، صرف نظر از اینکه طرف مقابل بی مایه و یا ورشکسته باشد، بانک دارای حق بی قید و شرط و قابل اجرای قانونی در ضبط و نقد کردن فوری وثایق به نفع خود می‌باشد.

۱۷۱. با صلاحدید ناظرین ملی، مشارکت کنندگان اصلی بازار می‌توانند شامل نهادهای زیر گردند:

(الف) دولت ها ، بانک های مرکزی و مؤسسات عمومی دولتی

(ب) بانک ها و شرکت های کارگزاری اوراق بهادار

(پ) سایر مؤسسات مالی که در رویکرد استاندارد واجد شرایط جهت اعمال وزن ریسک ۲۰ درصد می‌باشند (شامل شرکت های بیمه).

(ت) صندوق های مشترک سرمایه گذاری تحت نظارت که مشمول الزامات سرمایه ای یا اهرمی می‌باشند.

(ث) صندوق های بازنشستگی تحت نظارت.

(ج) سازمان های تسویه دارای مجوز رسمی.

۱۷۲. در مواقعی که ناظرین، الگوی مشخصی را برای معاملات بازخریدی در اوراق بهادارمنتشره توسط دولت متبوع اعمال کنند، آنگاه سایر ناظرین می‌توانند بانک های کشور متبوع خود را مجاز کنند تا رویکرد مشابهی را در خصوص معاملات مشابه اتخاذ نمایند.

– ترتیبات معاملات بازخریدی دارای پوشش با قرارداد اصلی خالص سازی

۱۷۳. اثرات قراردادهای خالص سازی دو جانبه* در پوشش معاملات بازخریدی بر مبنای شخص به شخص** به رسمیت شناخته می‌شود اگر قرارداد، صرف نظر از اینکه طرف مقابل بی مایه و یا

*bilateral netting agreement.

فرایند تلفیق قراردادهای سوآپ بین طرفین قرارداد، در یک قرارداد واحد است. در نتیجه به جای هر قرارداد سوآپ، جریانی از پرداخت های فردی توسط هر دو طرف قرارداد داریم. تمام سوآپ ها با یکدیگر خالص شده به طوری که تنها یک پرداخت خالص توسط یک طرف بر اساس جریانی از سوآپ های ترکیب شده انجام می‌شود..

ورشکسته تلقی گردد، به محض بروز نکول، در کشور مربوط از قابلیت اجرای قانونی برخوردار باشد. افزون بر آن، قرارداد خالص سازی باید:

(الف) به محض بروز نکول، برای شخص مقابل نکول کننده، حق فسخ بموقع تمام معاملات تحت توافق را حتی با وجود بی مایگی و ورشکستگی طرف مقابل، مقرر نماید.

(ب) برای خالص سازی سود و زیان معاملات فسخ شده موضوع آن (شامل ارزش هر گونه وثیقه) شرایطی فراهم کند که مبین مقدار خالص بدهی یک شخص به طرف دیگر باشد.

(پ) امکان تصفیه سریع یا تسویه طلب از محل وثایق را به محض بروز نکول، فراهم نماید.

(ث) همراه با حقوق ناشی از مفاد مندرج در (الف) تا (پ) فوق، در کشور مربوطه و به محض بروز نکول و صرف نظر از بی مایگی یا ورشکستگی طرف مقابل، از قابلیت اجرای قانونی برخوردار باشد.

۱۷۴. خالص سازی وضعیت ها در دفاتر تجاری و بانکی، صرفاً زمانی به رسمیت شناخته می شود که معاملات خالص سازی شده به طور کامل واجد شرایط زیر باشند:

(الف) تمامی معاملات به صورت روزانه در معرض ارزش گذاری مبتنی بر بازار باشند^۱ و

(ب) ابزارهای وثیقه ای مورد استفاده در معاملات در زمره وثایق مالی واجد شرایط در دفتر بانکی، به رسمیت شناخته شده باشد.

۱۷۵. فرمول مندرج در بند ۱۴۷ به گونه ای تعدیل (سازگار) می گردد تا مقدار سرمایه مورد نیاز برای معاملات دارای قرارداد خالص سازی را محاسبه نماید.

۱۷۶. برای بانک هایی که از تعدیل احتیاطی نظارتی استاندارد و یا تعدیل احتیاطی مبتنی بر برآورد داخلی استفاده می کنند، چهارچوب زیر جهت لحاظ نمودن اثرات قرارداد اصلی خالص سازی مورد استفاده قرار می گیرد.

** counterparty by counterparty.

۱. دوره نگهداری برای تعدیل احتیاطی همانند سایر معاملات بازخریدی، بستگی به تناوب تجدید نظر در میزان ودیعه خواهد داشت.

$$E^* = \max \{0, [(\sum(E) - \sum(C)) + \sum (Es \times Hs) + \sum (Efx \times Hfx)]\}$$

که در آن:

- E^* = ارزش منابع در معرض ریسک بعد از کاهش ریسک اعتباری
- E = ارزش جاری منابع در معرض ریسک
- C = ارزش وثیقه دریافتی
- Es = ارزش مطلق وضعیت خالص در ورق بهادار مفروض
- Hs = تعدیل احتیاطی مناسب برای Es
- Efx = ارزش مطلق وضعیت خالص در یک واحد پولی متفاوت از واحد پولی تسویه.
- Hfx = تعدیل احتیاطی مناسب هنگامی که عدم تطابق ارزی وجود دارد.

۱۷۷. هدف در اینجا، به دست آوردن مقدار منابع در معرض ریسک خالص بعد از خالص سازی منابع و وثایق و داشتن مقدار افزوده الزامی مبین تغییرات قیمتی محتمل برای اوراق بهادار مشمول در معاملات و ریسک‌های نرخ ارز در صورت وجود، می باشد. خالص وضعیت فزونی یا کسری برای هر ورق بهادار مشمول در قرارداد خالص سازی، در مقدار تعدیل احتیاطی مناسب ضرب خواهد شد. تمامی قواعد مربوط به محاسبه تعدیل احتیاطی، مندرج در بند ۱۴۷ تا ۱۷۲ به طور متناسب برای بانک هایی که از قرارداد خالص سازی دوجانبه در مورد معاملات باز خریدی بهره می برند، قابل اعمال خواهد بود. ویرایش تا ۰۲/۲۹/۱۳۸۴

– استفاده از مدل ها

۱۷۸. به عنوان یک بدیل استفاده از تعدیل احتیاطی استاندارد یا تعدیل احتیاطی مبتنی بر برآورد داخلی، ممکنست بانکها مجاز گردند تا از رویکرد مدل های ارزش در معرض خطر VAR بمنظور انعکاس

نقطه شروع این فرمول، فرمول مندرج در بند ۱۴۷ بوده که همچنین می تواند به صورت زیر ارایه گردد: 1

$$E^* = \max \{0, [(E - C) + (E \times H_e) + (C \times H_c) + (C \times H_{fx})]\}$$

نوسانات قیمتی منابع در معرض ریسک و وثایق در مورد معاملات بازخریدی با احتساب اثرات همبستگی بین وضعیت های اوراق بهادار، استفاده کنند. این رویکرد می تواند در مورد معاملات بازخریدی دارای پوشش قرارداد خالص سازی دو جانبه بر مبنای شخص به شخص، مورد استفاده قرار گیرد. بر مبنای صلاحدید ناظرین ملی، شرکت ها همچنین واجد شرایط استفاده از رویکرد مدل VAR در خصوص تمدید وام جهت معاملات اوراق بهادار نیز می باشند مشروط بر اینکه معاملات تحت قرارداد خالص سازی اصلی دو جانبه پوشش داده شود به گونه ای که الزامات بند ۱۷۳ تا ۱۷۴ را رعایت نماید. استفاده از رویکرد مدل VAR برای بانک هایی که تاییدیه رسمی نظارتی را برای مدل های داخلی ریسک بازار بر طبق بند ۷۱۸(70) اخذ نموده اند، مجاز می باشد. بانک هایی که تاییدیه رسمی نظارتی را برای استفاده از مدل ها بر طبق بند ۷۱۸(70) دارا نمی باشند، می توانند به صورت جداگانه جهت کسب تایید نظارتی بمنظور استفاده از مدل های داخلی VAR در محاسبه نوسانات قیمتی محتمل برای معاملات بازخریدی اقدام نمایند. استفاده از مدل های داخلی تنها زمانی پذیرفته است که بانک بتواند؛ کیفیت مدل خود را از طریق انجام پس آزمایی* نتایج خروجی خود با استفاده از داده های تاریخی یک سال به ناظر اثبات نماید. بانک ها بایستی الزامات تصدیق اعتبار مدل مندرج در بند ۴۳ پیوست ۴ جهت استفاده از VAR در خصوص معاملات بازخریدی و سایر معاملات تامین مالی اوراق بهادار، را رعایت نمایند. علاوه بر این، سایر معاملات مشابه بازخریدی (مجموعه خدمات خاص کارگزاری برای مشتریان خاص) و مواردی که الزامات بازخریدی را رعایت می کنند، نیز می توانند واجد شرایط برای استفاده از رویکرد مدل VAR گردند مشروط بر آن که مدل مورد استفاده، الزامات عملیاتی مندرج در بخش I.F پیوست ۴ را رعایت نماید.

۱۷۹. اصولاً معیارهای کمی و کیفی برای به رسمیت شناختن مدل های داخلی ریسک بازار در خصوص معاملات بازخریدی و سایر معاملات مشابه، همانند موارد ذکر شده در بند ۷۱۸(74) تا ۷۱۸(74) می

* Backtesting

بررسی دقت مدل با استفاده از پیش بینی داده های تاریخی یک مقطع توسط مدل و مقایسه آن با نتایج واقعی.

باشد. با توجه به دوره نگهداری، حداقل دوره نگهداری می‌تواند ۵ روز کاری در خصوص معاملات بازخریدی به جای ۱۰ روز کاری مندرج در بند ۷۱۸(۶) (پ) باشد. برای سایر معاملات واجد شرایط رویکرد مدل VAR، دوره نگهداری ۱۰ روز کاری، بدون تغییر باقی می‌ماند. حداقل دوره نگهداری باید برای ابزارهای بازار که دوره نگهداری با فرض تبدیل به نقد نمودن آن‌ها نامناسب باشد، به صورت طولانی‌تر تعدیل شود.

۱۸۰. حذف شده است.

۱۸۱. محاسبات E^* منابع در معرض ریسک (ارزش منابع در معرض ریسک پس از کاهش ریسک) برای بانک‌هایی که از مدل داخلی استفاده می‌کنند بشرح زیر خواهد بود:

$$E^* = \max \{0, [(\sum E - \sum C) + \text{VaR output from internal model}]\}$$

در محاسبه سرمایه مورد نیاز، بانک‌ها از اعداد VAR روز کاری قبل استفاده خواهند نمود.

۱-۱۸۱. همچنین منوط به تأیید نظارتی، بانکها می‌توانند به جای استفاده از رویکرد ارزش در معرض خطر VAR، منابع در معرض ریسک مثبت مورد انتظار را برای معاملات بازخریدی و سایر معاملات تامین مالی اوراق بهادار مطابق با روش مدل‌های داخلی مندرج در پیوست ۴ این سند، محاسبه کنند.

(۳) رویکرد ساده

- شرایط حداقلی

۱۸۲. در رویکرد ساده بمنظور به رسمیت شناخته شدن وثیقه، آن حداقل باید به اندازه دوره بازپرداخت منابع در معرض ریسک، ترهین شده و با تناوب حداقل ۶ ماهه در معرض ارزش گذاری مبتنی بر بازار و تجدید ارزیابی قرار گیرد. بخشی از مطالبات که توسط ارزش بازار وثیقه رسمی پوشش داده شده

است، مشمول وزن ریسک قابل اعمال به ابزار وثیقه ای خواهد بود. وزن ریسک بخش دارای وثیقه، به استثنای شرایط مشخص در بندهای ۱۸۳ تا ۱۸۵، مشمول وزن ریسک حداقلی ۲۰ درصد خواهد بود. باقیمانده مطالبه، مشمول وزن ریسک متناسب با طرف مقابل، خواهد شد. الزام سرمایه ای مشمول هر دو بخش معاملات وثیقه دار نیز می گردد. به عنوان مثال، هر دوی معاملات بازخریدی و بازخریدی معکوس، مشمول الزامات سرمایه ای خواهند بود.

- استثنائات برای حداقل وزن ریسک

۱۸۳. معاملاتی که معیارهای مندرج در بند ۱۷۰ را رعایت کرده و مربوط به مشارکت کنندگان اصلی بازار بشرح بند ۱۷۱ می باشند، مشمول وزن ریسک صفر درصد خواهند شد. اگر طرف مقابل معامله، در زمره مشارکت کنندگان بازار اصلی نباشد، معاملات مشمول وزن ریسک ۱۰ درصد خواهند شد.

۱۸۴. معاملات اوراق مشتقه فرابورس که مشمول ارزش گذاری مبتنی بر بازار به صورت روزانه بوده و باپشتوانه وثیقه وجه نقد و فارغ از عدم تطابق ارزی، ایجاد شده اند، مشمول وزن ریسک ۰ درصد خواهند بود. این قبیل معاملات با وجود وثیقه اوراق بهادار دولتی و نهادهای عمومی دولتی که واجد وزن ریسک ۰ درصد در رویکرد استاندارد هستند، می توانند مشمول وزن ریسک ۱۰ درصد شوند.

۱۸۵. در مورد معاملات دارای وثیقه، هنگامی که منابع در معرض ریسک و وثایق آن با واحد پولی مشابه تقویم شده یا ویژگی های زیر را دارا باشند، حداقل وزن ریسک ۲۰ درصد اعمال نشده و به جای آن وزن ریسک ۰ درصد لحاظ می گردد،

- وثیقه، سپرده نقدی با تعریف مندرج در بند ۱۴۵(الف) باشد یا
- وثیقه در زمره اوراق بهادار دولتی / مؤسسات دولتی واجد شرایط وزن ریسک ۰ درصد بوده و ارزش بازار آن هم با نرخ ۲۰ درصد تنزیل شده باشد.

(۴) معاملات اوراق مشتقه فرابورس دارای وثیقه

۱۸۶. در روش محاسبه ارزش جاری منابع در معرض ریسک در صورت نکول، محاسبات هزینه پوشش

ریسک اعتباری طرف مقابل، برای هر قرارداد بشرح زیر خواهد بود:

$$\text{هزینه طرف مقابل} = [(RC + \text{add-on}) - CA] \times r \times 8\%$$

به گونه ای که:

- RC = هزینه جایگزینی
- $Add\ On$ (مقدار مازاد) = مقدار منابع در معرض ریسک آتی احتمالی محاسبه شده بر طبق بند (i) ۹۲ و (ii) ۹۲
- CA = مقدار وثیقه تعدیل شده به نوسان تحت رویکرد جامع مجاز در بند ۱۴۷ تا ۱۷۲، یا مقدار + در صورتی که هیچ گونه وثیقه واجد شرایطی در خصوص معامله وجود نداشته باشد، و
- r = وزن ریسک طرف مقابل

۱۸۷. هنگامی که قراردادهای خالص سازی دو جانبه نافذی موجود باشد، هزینه جایگزینی RC ، خالص

هزینه جایگزینی و مقدار مازاد، خالص $ANet$ منطبق با محاسبات بند (i) ۹۶ تا (vi) ۹۶ پیوست ۴ خواهد بود. در مواقعی که عدم تطابق ارزی بین وثیقه و واحد پولی تسویه وجود داشته باشد، باید مقدار تعدیل احتیاطی برای ریسک واحد پولی (Hfx)، اعمال گردد. حتی در موردی که بیشتر از دو واحد پولی در خصوص منابع در معرض ریسک، وثیقه و تسویه درگیر باشند، منوط به تناوب ارزش گذاری مبتنی بر بازار، عنداللزوم یک تعدیل احتیاطی واحد با فرض دوره نگهداری ۱۰ روزکاری، مقیاس گذاری افزایشی خواهد بود.

۱۸۷. (۱) در محاسبه هزینه ریسک اعتباری طرف مقابل، به عنوان بدیل برای روش محاسبه ارزش جاری

منابع در معرض ریسک در صورت نکول، بانک ها همچنین می توانند از روش استاندارد و در صورت اخذ

تائیدیه نظارتی از روش مدل داخلی بشرح پیوست ۴ این چهارچوب استفاده کنند.

۴. خالص سازی اقلام بالای خط تراز نامه

۱۸۸. هنگامی که بانک،

(الف) مبنای قانونی مستحکمی در اختیار دارد به نحوی که اطمینان حاصل کند قرارداد خالص سازی یا تهاتر در کشور مربوط صرف نظر از بی مایگی یا ورشکستگی طرف مقابل، از قابلیت اجرایی برخوردار است،

(ب) قادر است در هر زمان، دارایی‌ها و بدهی‌های موضوع قرارداد خالص سازی با طرف مقابل را تعیین نماید،

(پ) ریسک انقضای پوشش را پایش و کنترل کند. و

(ت) منابع در معرض ریسک مربوطه را بر مبنای خالص پایش و کنترل نماید.

امکان استفاده از خالص منابع در معرض ریسک ناشی از وام و سپرده‌ها به عنوان مبنایی برای محاسبات کفایت سرمایه آن مطابق با فرمول بند ۱۴۷ وجود دارد. در خصوص دارایی‌ها (تسهیلات)، به مثابه منابع در معرض ریسک و در خصوص بدهی‌ها (سپرده‌ها) مانند وثایق رفتار می‌شود.

به استثنای مواردی که عدم تطابق ارزی وجود داشته باشد، مقدار تعدیل احتیاطی صفر خواهد بود. هنگامی که ارزش گذاری مبتنی بر بازار به صورت روزانه صورت پذیرد، یک دوره نگهداری ۱۰ روز کاری اعمال خواهد شد، ضمن آن که تمامی الزامات مندرج در بند ۱۵۱، ۱۶۹ و ۲۰۲ تا ۲۰۵ نیز اعمال خواهد شد.

۵. ضمانت نامه‌ها و اوراق مشتقه اعتباری

(الف) الزامات عملیاتی

- الزامات عملیاتی مشترک در خصوص ضمانت نامه‌ها و اوراق مشتقه اعتباری

۱۸۹. یک ضمانت نامه (ضمانت نامه متقابل) یا اوراق مشتقه اعتباری بایستی مبین وجود مطالبه مستقیم از

تضمین کنندگان بوده و صراحتاً در ارتباط با منابع در معرض ریسک مشخص یا مجموعه‌ای از منابع در

معرض ریسک باشد، به نحوی که حد پوشش بصراحت تعریف و مشخص شده باشد. صرف نظر از حالتی که بموجب قرارداد پوشش اعتباری، عدم پرداخت توسط خریدار پوشش صورت می‌گیرد، آن باید غیر قابل برگشت بوده و همچنین نباید واجد هر گونه شرطی در قرارداد باشد که بموجب آن تضمین کننده بتواند پوشش اعتباری را به صورت یکجانبه فسخ کرده و یا آن شرط هزینه موثر پوشش را به عنوان نتیجه وخامت کیفیت اعتباری منابع در معرض ریسک پوشش داده شده، افزایش دهد. ۱. قرارداد همچنین باید غیر مشروط باشد، این بدان معناست که هیچ گونه شرطی نباید در قرارداد پوشش، خارج از کنترل مستقیم بانک باشد مبنی بر اینکه در زمان نکول طرف مقابل اصلی از ایفای پرداخت، مانع اجرای تعهد پرداخت تضمین کننده به صورت زمان بندی شده گردد.

- الزامات عملیاتی بیشتر برای ضمانت نامه ها

۱۹۰. افزون بر الزامات پشتوانه قانونی مندرج در بند های ۱۱۷ و ۱۱۸ فوق، بمنظور رسمیت بخشی به

ضمانت نامه، شرایط زیر نیز باید رعایت گردد:

(الف) با توجه به نکول مقدماتی/عدم پرداخت طرف مقابل، بانک می‌تواند به صورت زمان بندی شده از ضامن، مانده وجه مستند تضمین معامله، را پیگیری نماید. در این موارد، ضامن می‌تواند به صورت یکجا تمام وجوه تحت تضمین را به بانک پرداخت نماید یا اینکه ضامن می‌تواند تعهدات پرداختی اتی طرف مقابل، که بموجب ضمانت نامه پوشش داده شده است را بر عهده گیرد. بانک باید از این حق برخوردار باشد تا بدون اینکه مجبور باشد نخست از طریق اقدامات قانونی از طرف مقابل پیگیری کند، این قبیل وجوه را از ضامن دریافت نماید.

(ب) ضمانت نامه، بمنزله پذیرش تعهد مستند و قطعی ضامن محسوب گردد.

توجه شود که شرایط غیر قابل برگشت الزام ندارد که پوشش اعتباری و منابع در معرض ریسک دارای سررسید یکسانی باشند. بلکه به دنبال آن است تا 1 سررسید مورد توافق قبل از وقوع نمی‌تواند توسط پوشش دهنده به سررسید بعد از وقوع کاهش یابد. بند ۲۰۳ ترتیبات استفاده از اختیار خرید را در تعیین سررسید باقیمانده پوشش اعتباری تعیین می‌کند.

(پ) صرف نظر از استثنائات مندرج در ادامه جمله، ضمانت نامه باید تمامی پرداخت‌هایی را که متعهد اصلی باید تحت اسناد معامله ایفا نماید؛ به عنوان نمونه مقدار اسمی، پرداخت‌های حاشیه‌ای و غیره، را پوشش دهد. در مواقعی که پوشش ضمانت‌نامه صرفاً اصل مبلغ را شامل گردد، در مورد سود و سایر پرداخت‌های فاقد پوشش، باید به صورت فاقد وثیقه و مطابق با بند ۱۹۸ رفتار شود.

- الزامات عملیاتی بیشتر برای اوراق مشتقه اعتباری

۱۹۱. برای به رسمیت شناختن قرارداد اوراق مشتقه اعتباری، شرایط زیر باید رعایت گردد:

- (الف) رویدادهای اعتباری مشخص شده توسط طرفین قرارداد، حداقل باید موارد زیر را پوشش دهد:
- قصور در پرداخت مبلغ سررسید شده، تحت شرایط تعهد پایه که در زمان نکول، مانده موثر محسوب می‌گردد (با یک مهلت زمانی که به صورت نزدیکی مرتبط با دوره زمانی تعهد پایه می‌باشد).
 - ورشکستگی، بی‌مایگی یا ناتوانی متعهد در پرداخت بدهی خود، یا قصور یا اقرار کتبی وی مبنی بر ناتوانی کلی در بازپرداخت بدهی سررسید شده و به همین ترتیب سایر رخدادها یا مشابه و
 - تجدید ساختار تعهد پایه شامل بخشودگی یا تعویق اصل، سود یا کارمزد که در نتیجه بروز زیان اعتباری ایجاد شده است (به عنوان نمونه هزینه کردن، گرفتن ذخایر خاص یا سایر بدهی‌های مشابه در صورت سود و زیان). هنگامی که تجدید ساختار به عنوان یک رویداد اعتباری مشخص نشده است، به بند ۱۹۲ مراجعه گردد.

- (ب) اگر اوراق مشتقه اعتباری تعهداتی را پوشش دهد که شامل تعهد پایه نگردد، در شرایطی که عدم تطبیق سررسید دارایی‌ها مجاز باشد، شرایط مندرج در بخش (ج) اعمال می‌گردد.
- (پ) اوراق مشتقه اعتباری نباید قبل از انقضای مهلت زمانی مورد نیاز در زمان قصور ایفای تعهد پایه که در نتیجه نکول در پرداخت و منوط به ذخایر بند ۲۰۳، رخ می‌دهد، فسخ گردند.

(ت) اوراق مشتقه اعتباری منتج به تسویه نقدی، برای مقاصد سرمایه‌ای به رسمیت شناخته می‌شود، در جایی که فرایند ارزش‌گذاری خدشه‌ناپذیر، برای تخمین زیان به صورت قابل اعتماد، وجود داشته باشد. در این راستا لازمست دوره زمانی مشخصی برای حصول ارزش‌گذاری تعهدات پایه بعد از رویدادهای اعتباری بعدی مشخص گردد. اگر تعهدات مرجع مشخص در اوراق مشتقه اعتباری بمنظور تسویه نقدی متفاوت از تعهدات پایه باشد، در شرایطی که عدم تطبیق سررسید دارایی‌ها مجاز باشد، شرایط مندرج در بخش (چ) اعمال می‌گردد.

(ث) اگر توانایی یا حق خریدار پوشش، در انتقال تعهدات پایه به ضامن بمنظور تسویه، لازم باشد، شرایط تعهد پایه باید ایجاب کند هر گونه موافقت لازم برای انتقال، نمی‌تواند بدون دلیل منطقی اعمال نگردد.

(ج) هویت طرف‌های مسئول در تعیین اینکه رویداد اعتباری رخ داده است یا خیر، باید به صورت شفاف، مشخص گردد. تعیین این امر نباید صرفاً در حیطه مسوولیت فروشنده پوشش باشد. خریدار پوشش باید از این حق/توانایی برخوردار باشد تا وقوع رویداد اعتباری را به پوشش دهنده اعتباری اعلام نماید.

(چ) عدم تطبیق سررسید بین تعهد پایه و تعهد مرجع موضوع اوراق مشتقه اعتباری (تعهد مورد استفاده در تعیین ارزش تسویه نقدی یا تعهد به تحویل) مجاز است اگر: (۱) رتبه‌های تعهد مرجع، همتراز یا جدیدتر از تعهد پایه باشند و (۲) تعهدات پایه و تعهدات مرجع مربوط به یک متعهد (شخص حقوقی یکسان) بوده و شروط الزام قانونی تعمیم نکول به سایر تعهدات شخص یا حال شدن تمام دیون شخص بواسطه اولین نکول در قرارداد موجود باشد.

(ح) عدم تطابق سررسید بین تعهد پایه و تعهد مورد استفاده با هدف تعیین وقوع رویداد اعتباری مجاز است اگر:

(۱) رتبه‌های تعهد اخیرالذکر، همتراز یا جدیدتر از تعهد پایه باشند و

(۲) تعهدات پایه و تعهدات مرجع مربوط به یک متعهد (نهاد قانونی مشابه) بوده و شروط الزام قانونی تعمیم نکول به سایر تعهدات شخص یا حال شدن تمام دیون شخص بواسطه اولین نکول، در قرارداد موجود باشد.

۱۹۲. هنگامی که تجدید ساختار تعهدات پایه توسط اوراق مشتقه اعتباری پوشش داده نشود، لیکن سایر الزامات مندرج در بند ۱۹۱ رعایت گردد، به رسمیت شناختن اوراق مشتقه اعتباری به صورت بخشی مجاز خواهد بود. اگر ارزش اوراق مشتقه اعتباری کمتر یا برابر با مقدار تعهدات پایه باشد، ۶۰ درصد مقدار پوشش می تواند به عنوان پوشش داده شده به رسمیت شناخته شود. اگر ارزش اوراق مشتقه اعتباری بزرگتر از تعهد پایه باشد، آنگاه مقدار پوشش واجد شرایط حداکثر تا ۶۰ درصد مقدار تعهد پایه خواهد بود.^۱

۱۹۳. صرفاً قرارداد معاوضه نکول اعتباری* و قرارداد معاوضه نکول بازده کل** که پوشش اعتباری معادل ضمانت نامه ایجاد می کنند می توانند به رسمیت شناخته شوند. استثنائات زیر می تواند اعمال گردد:

○ در مواقعی که یک بانک پوشش اعتباری را از طریق قرارداد معاوضه بازده کل خریداری نموده و خالص وجوه دریافتنی از قرارداد معاوضه را به عنوان درآمد خالص ثبت می کند، ولی تعدیل کاهش در ارزش دارایی مورد پوشش را ثبت نمی کند (خواه از طریق کاهش ارزش منصفانه بوده یا بواسطه افزایش اندوخته) پوشش اعتباری به رسمیت شناخته نمی شود. ترتیبات ابزارهای پوشش برای اولین و دومین نکول بطور جداگانه در بندهای ۲۰۷ تا ۲۱۰ توضیح داده می شوند.

عامل رسمی ۶۰ درصدی به عنوان رفتار موقت تلقی شده و کمیته امیدوار است تا بر اساس داده های بیشتر و قبل از اجرایی شدن، آن را مورد بازنگری 1 قرار دهد.

* تضمین خریدار ابزار مالی توسط فروشنده در صورت نکول

** قرارداد مالی که موجب انتقال ریسک اعتباری و ریسک بازار دارایی پایه می گردد.

۱۹۴. در زمان انتشار این سند، سایر انواع اوراق مشتقه اعتباری به رسمیت شناخته نمی‌شوند.

(۲) طیف ضامین (ضامین متقابل) و پوشش دهندگان واجد شرایط

۱۹۵. پوشش اعتباری ارایه شده توسط مؤسسات زیر به رسمیت شناخته می‌شود:

نهادهای دولتی (حاکمیتی) ۲، مؤسسات عمومی دولتی، بانک‌ها ۳، و شرکت‌های کارگزاری اوراق بهادار واجد اوزان ریسک کمتر از طرف مقابل.

سایر مؤسسات که واجد رتبه‌های A- یا بهتر باشند. این امر می‌تواند شامل پوشش‌های اعتباری ارایه شده توسط شرکت‌های مادر، زیرمجموعه و وابسته گردد هنگامی که آنها دارای اوزان ریسک کمتری نسبت به متعهد می‌باشند.

(۳) اوزان ریسک

۱۹۶. در مورد بخش دارای پوشش، وزن ریسک پوشش دهنده تخصیص می‌یابد. در خصوص بخش فاقد پوشش منابع در معرض ریسک، وزن ریسک طرف مقابل پایه، در نظر گرفته می‌شود.

۱۹۷. آستانه‌های اهمیت در ارتباط با پرداخت‌ها که در صورت وقوع زیان هیچ‌گونه پرداختی نداشته و به عنوان وضعیت‌های اولین زیان انباشته تلقی می‌گردند باید بطور کامل از سرمایه بانک خریدار پوشش اعتباری کسر گردد.

- پوشش بخشی

۱۹۸. هنگامی که مبلغ مورد تضمین یا دارای پوشش اعتباری، کمتر از مقدار منابع در معرض ریسک باشد، و همچنین بخش‌های دارای وثیقه و فاقد وثیقه از اولویت یکسانی برخوردار باشند، به عبارتی

در مورد اوراق مشتقه مرتبط با قرارداد اعتباری منتشره بانک در مقابل منابع در معرض ریسک موجود در دفاتر بانکی که واجد معیارهای اوراق مشتقه 1 اعتباری باشند، نیز به مثابه معاملات دارای وثیقه نقدی عمل می‌شود.

این امر همچنین شامل بانک تسویه بین المللی، صندوق بین المللی پول، بانک مرکزی اروپا، جامعه اروپا و همچنین بانک‌های توسعه چندجانبه مندرج 2 در زیر نویس ۲۴ نیز می‌گردد.

این امر همچنین شامل سایر بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه می‌شود. 3

بانک و ضامن مقدار زیان را به تناسب تسهیم نموده باشند، تخفیف سرمایه ای بر مبنای بخشی اعمال می‌گردد. این بدان معناست که بخش دارای پوشش منابع در معرض ریسک، مشمول ترتیبات اوراق مشتقه اعتباری/ دارای تضمین واجد شرایط می‌شود و با باقیمانده آن مانند فاقد وثیقه رفتار خواهد شد.

- پوشش طبقه ای

۱۹۹۰. در مواقعی که بانک بخشی از ریسک تسهیلات و تعهدات یک یا چند طبقه را به یک یا چندین فروشنده پوشش اعتباری انتقال داده و برخی از سطوح ریسک وام را خود متقبل می‌شود و همچنین ریسک منتقل شده و تقبل شده دارای اولویت مختلفی باشند، بانک می‌تواند پوشش اعتباری خواه برای طبقه دارای اولویت (دومین وضعیت سطح پوشش زیان) یا طبقه دارای اولویت بعدی (اولین وضعیت سطح پوشش زیان) بکار گیرد. در این مورد؛ قواعد مندرج در بخش IV (ریسک اعتباری- چهارچوب اوراق بهادار سازی) اعمال خواهد شد.

(۴) عدم تطابق ارزی

۲۰۰۰. در مواقعی که پوشش اعتباری با واحد پولی متفاوت از واحد پولی منابع در معرض ریسک، تقویم گردیده است- به عبارتی عدم تطابق ارزی وجود داشته باشد- مقدار منابع در معرض ریسک موضوع پوشش، از طریق اعمال تعدیل احتیاطی HFX، کاهش خواهد یافت.

$$GA = G * (1 - HFX)$$

که در آن:

- G مقدار اسمی پوشش اعتباری
- HFX تعدیل احتیاطی مناسب عدم تطابق ارزی بین پوشش اعتباری و تعهد پایه می‌باشد.

تعدیل احتیاطی متناسب مبتنی بر دوره نگهداری ۱۰ روز کاری (با فرض ارزش گذاری روزانه مبتنی بر بازار) اعمال خواهد گردید. اگر بانکی از تعدیل احتیاطی نظارتی استفاده کند، آن معادل ۸ درصد خواهد بود. تعدیل احتیاطی باید با استفاده از فرمول جذر مربع زمان بسته به فراوانی ارزش گذاری مجدد پوشش اعتباری بشرح مندرج در بند ۱۶۸، افزایش می‌یابد.

(۵) ضمانت نامه های دولتی و ضمانت نامه های متقابل

۲۰۱. همان گونه که در بند ۵۴ تشریح گردید، بنا بر صلاحدید ملی، وزن ریسک پائین تر می‌تواند در خصوص منابع در معرض ریسک بانک، اعطایی به دولت (یا بانک مرکزی) اعمال گردد، این امر در زمانی امکان پذیر است که بانک تابع قوانین کشور میزبان بوده و منابع در معرض ریسک با واحد پول داخلی تقویم و به همان واحد پولی تامین شده باشد. هنگامی که ضمانت نامه با واحد پول داخلی صادر شده و منابع در معرض ریسک نیز به همان واحد پولی تامین شده باشد، مقامات نظارتی ملی می‌توانند این ترتیبات را برای بخشی از مطالبات تضمین شده توسط دولت (یا بانک مرکزی) نیز تعمیم دهند. مطالباتی می‌تواند بوسیله ضمانت نامه‌ای پوشش داده شود که بطور غیر مستقیم توسط ضمانت نامه متقابل صادره توسط دولت تضمین شود. این گونه مطالبات می‌تواند به مثابه مطالبات دارای پوشش ضمانت نامه دولتی قلمداد گردد مشروط بر آن که:

(الف) ضمانت نامه متقابل دولتی همه اجزای ریسک اعتباری مطالبات مزبور را پوشش دهد.

(ب) تمامی الزامات عملیاتی صدور ضمانت نامه هم در ضمانت نامه اصلی و هم در ضمانت نامه متقابل رعایت شده باشد، به استثنای آن که در مورد ضمانت نامه متقابل، نیازی نیست به صورت مستقیم و صریح مربوط به مطالبه اصلی باشد. و

(پ) ناظرین متقاعد شوند که پوشش خدشه ناپذیر بوده و هیچ گونه شواهد تاریخی اشاره بر این ندارد که درجه پوشش ضمانت نامه متقابل بطور موثری، کمتر از ضمانت نامه مستقیم دولتی است.

۶. عدم تطابق سررسید

۲۰۲. بمنظور محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک، عدم تطابق سررسید هنگامی رخ می‌دهد که زیان باقی مانده تا سررسید پوشش کمتر از سررسید منابع در معرض ریسک پایه باشد.

(۱) تعریف سررسید

۲۰۳. سررسید منابع در معرض ریسک پایه و سررسید پوشش بایستی با نگاه احتیاطی تعیین شود. سررسید موثر منابع در معرض ریسک پایه باید با فرض طولانی‌ترین زمان باقی مانده ممکن قبل از اینکه طرف مقابل بطور کامل به تعهدات خود عمل نماید و با احتساب هر گونه مهلت قابل اعمال، اندازه‌گیری شود. در مورد پوشش، گزینه‌های موجود که امکان استفاده از پوشش را کاهش می‌دهد باید مد نظر قرار گیرد، بنابراین کمترین زمان سررسید موثر آن در نظر گرفته می‌شود. زمانی که حق فراخوانی در اختیار فروشنده پوشش باشد، سررسید همواره تا اولین تاریخ فراخوان خواهد بود. اگر فراخوان بنا بر صلاحدید بانک خریدار پوشش باشد لیکن شرایط ارایه پوشش مشوقی برای بانک در فراخوان معامله قبل از سررسید قراردادی باشد، زمان باقی مانده تا اولین تاریخ فراخوان، به عنوان سررسید موثر تلقی می‌گردد. به عنوان مثال در مواقعی که افزایش هزینه به سبب ویژگی‌های فراخوان ایجاد شود یا هنگامی که هزینه موثر پوشش در طول زمان افزایش یابد حتی اگر کیفیت اعتباری ثابت بوده یا افزایش یابد، سررسید موثر، زمان باقی مانده تا اولین فراخوان خواهد بود.

(۲) اوزان ریسک برای عدم تطابق سررسید

۲۰۴. همان گونه که قبلاً در بند ۱۴۳ اشاره شد، پوشش‌های دارای عدم تطابق سررسید صرفاً زمانی شناسایی می‌شود که سررسید اصلی پوشش بزرگتر یا برابر یک سال باشد. در نتیجه، جهت لحاظ شدن، سررسید پوشش در مورد منابع در معرض ریسک دارای سررسید اصلی کمتر از یک سال، باید منطبق باشد. در تمامی موارد، پوشش‌های دارای عدم تطابق سررسیدی که سررسید باقیمانده آن سه ماه یا کمتر باشد، دیگر لحاظ نخواهد شد.

۲۰۵. هنگامی که عدم تطابق سررسید در مورد کاهنده های رسمی ریسک اعتباری (وثایق، خالص سازی ارقام بالای خط ترازنامه، ضمانت نامه ها و اوراق مشتقه اعتباری) وجود دارد، تعدیل زیر اعمال خواهد گردید.

$$Pa = P \times (t - 0.25) / (T - 0.25)$$

که در آن:

Pa = ارزش پوشش اعتباری تعدیل شده بواسطه وجود عدم تطابق سررسید

P = پوشش اعتباری (ارزش وثایق و تضامین) تعدیل شده بواسطه هر نوع تعدیل احتیاطی

t = حداقل بین (زمان، سررسید باقیمانده ترتیبات پوشش اعتباری) که با واحد سال بیان می شود.

T = حداقل بین (۵، سررسید باقیمانده منابع در معرض ریسک) که با واحد سال بیان می شود.

۷. سایر اجزای مرتبط با ترتیبات تکنیک های کاهش ریسک اعتباری

(۱) ترتیبات مربوط به مجموعه ای از تکنیک های کاهش ریسک اعتباری

۲۰۶. در مواقعی که بانک از چندین تکنیک کاهش ریسک اعتباری برای پوشش منابع در معرض ریسک واحدی برخوردار است (به عنوان نمونه زمانی که بانک هم دارای وثایق و هم ضمانت نامه هایی است که به صورت بخشی آن منابع در معرض ریسک را پوشش می دهند) بانک ملزم است تا منابع در معرض ریسک را با توجه به پوشش توسط هر نوع تکنیک کاهش ریسک اعتباری، تقسیم نموده (مانند بخش پوشش داده شده توسط وثایق، بخش پوشش داده شده توسط ضمانت نامه ها) و سپس دارایی های موزون به ریسک هر بخش باید به صورت جداگانه محاسبه گردد. هنگامی که پوشش اعتباری ارایه شده توسط پوشش دهنده واحدی دارای سررسیدهای مختلفی باشد، آن نیز باید بطریق مشابه به بخش های جداگانه تقسیم گردد.

(۲) اوراق مشتقه در معرض اولین نکول

۲۰۷. در برخی موارد، بانک پوشش اعتباری را برای مجموعه‌ای از اشخاص در اختیار دارد و وقوع اولین نکول از میان اشخاص مذکور، منجر به بالفعل شدن پوشش می‌گردد و همچنین رخداد اعتباری، قرارداد پوشش را خاتمه می‌دهد. در این صورت، بانک می‌تواند تخفیف سرمایه نظارتی را برای دارایی‌های موجود در مجموعه که کمترین مقدار وزن ریسک را دارا هستند، اعمال کند، مشروط بر آن که مقدار اسمی کمتر یا معادل مقدار اسمی اوراق مشتقه اعتباری باشد.

۲۰۸. در مورد بانک ارایه‌کننده پوشش اعتباری از طریق این قبیل ابزارها، اگر ابزار دارای ارزیابی مستقل اعتباری از یک مؤسسه مستقل اعتبارسنجی واجد شرایط باشد، وزن ریسک مربوط به طبقه تبدیل به اوراق بهادار نمودن دارایی‌های مالی مندرج در بند ۵۶۷، اعمال خواهد شد. اگر ابزار فاقد ارزیابی مؤسسه مستقل اعتبارسنجی واجد شرایط باشد، اوزان ریسک دارایی‌های موجود در مجموعه به صورت تجمیعی تا حداکثر ۱۲۵۰ درصد افزایش یافته و در مقدار اسمی پوشش ناشی از اوراق مشتقه اعتباری ضرب می‌گردد تا مقدار دارایی موزون به ریسک حاصل گردد.

(۳) اوراق مشتقه اعتباری در معرض دومین نکول

۲۰۹. در مواردی که نکول دوم در بین دارایی‌های موجود در مجموعه، موجب بالفعل شدن پوشش اعتباری شود، بانکی که پوشش اعتباری را از طریق این ابزار به دست می‌آورد تنها زمانی قادر خواهد بود تا از تخفیف سرمایه‌ای بهره‌بردار که پوشش زیان اول بدست آمده یا یکی از دارایی‌های موجود در مجموعه به‌طور همزمان نکول شده باشد.

۲۱۰. در خصوص بانک‌های ارایه‌کننده پوشش اعتباری از طریق چنین ابزارهایی، ترتیبات سرمایه‌ای با یک استثناء، مشابه بند ۲۰۸ خواهد بود. استثناء آن است که در تجمیع اوزان ریسک، دارایی واجد کمترین مقدار موزون شده به ریسک می‌تواند از محاسبات خارج گردد.

۳. ریسک اعتباری - رویکرد مبتنی بر رتبه‌بندی داخلی (IRB)

الف. مرور کلی

۲۱۱. این بخش رویکرد IRB را برای ریسک اعتباری توصیف می‌کند. مشروط به فراهم بودن حداقل شرایط معین و الزامات شفافیت، بانک‌هایی که تأیید نظارتی را برای استفاده از رویکرد IRB دریافت کرده‌اند، می‌توانند در تعیین الزامات سرمایه‌ای برای منابع در معرض ریسک، به ارزیابی داخلی خود از اجزاء ریسک اتکا داشته باشند. اجزاء ریسک شامل شاخص‌های مربوط به احتمال نکول (PD)، زیان با فرض نکول (LGD)، تسهیلات و تعهدات در معرض نکول (EAD) و سررسید مؤثر (M) می‌باشند. در بعضی موارد، بانک‌ها ممکن است در ارتباط با یک یا چند جزء ریسک، به جای استفاده از برآورد داخلی، ملزم به استفاده از مقادیر تعیین شده توسط ناظر شوند.

۲۱۲. رویکرد IRB مبتنی بر اندازه‌گیری زیان غیرمنتظره (UL) و زیان مورد انتظار (EL) است. توابع تعیین وزن‌های ریسک، الزامات سرمایه‌ای را برای زیان غیرمنتظره تعیین می‌کند. زیان‌های مورد انتظار به‌طور جداگانه در پارگراف ۴۳ و بخش III.G مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۲۱۳. در این بخش، در ابتدا طبقه‌داری‌ها تعریف می‌شود. اتخاذ رویکرد IRB در خصوص طبقات دارایی به عنوان ترتیبات دوره گذار نیز در ابتدای این بخش مورد بحث قرار می‌گیرد. اجزاء ریسک که در پایان این بخش تعریف می‌شود، به عنوان ورودی‌های توابع تعیین‌کننده وزن ریسک که برای هر طبقه از دارایی‌ها ایجاد شده، می‌باشند. به عنوان مثال، برای تسهیلات شرکتی یک نوع تابع وزن ریسک و برای تسهیلات خرد گردان واجد شرایط نیز تابع دیگری وجود دارد. ترتیبات مربوط به هر طبقه از دارایی‌ها با توضیحی درباره توابع وزن ریسک مربوط شروع شده و سپس اجزاء ریسک و عوامل مربوط دیگر از جمله ترتیبات مربوط به عوامل کاهش دهنده ریسک اعتباری مطرح می‌شود. استانداردهای پشتوانه قانونی برای شناسایی CRM همان‌طور که در بخش II.D بیان می‌شود برای رویکرد پایه و رویکرد پیشرفته در IRB بکار

گرفته می‌شود. حداقل الزاماتی که بانکها برای استفاده از رویکرد IRB باید رعایت کنند در پایان این بخش بیان شده که از بخش III.H پاراگراف ۳۸۳ شروع می‌شود.

ب. نحوه عملکرد رویکرد IRB

۲۱۴. در بخش III.B.1، اجزاء ریسک (به عنوان مثال PD و LGD) و طبقات دارایی (به عنوان مثال، تسهیلات شرکتی و تسهیلات خرد) در رویکرد IRB تعریف می‌شوند. بخش ۲ تشریحی از اجزاء ریسک که توسط بانکها و طبقه دارایی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد را ارائه می‌کند. بخش ۳ و ۴ اتخاذ رویکرد IRB و ترتیبات دوره گذار توسط بانک را بحث می‌کند. در مواردی که ترتیبات IRB تعیین نشده باشد، وزن ریسک برای سایر تسهیلات ۱۰۰ درصد است؛ به استثناء موردی که وزن صفر درصد توسط رویکرد استاندارد مورد استفاده قرار گیرد و فرض بر این است که دارایی‌های موزون به ریسک بدست آمده فقط غیرمنتظره را نشان می‌دهند.

۱. دسته‌بندی تسهیلات و تعهدات

۲۱۵. در رویکرد IRB، بانکها باید تسهیلات و تعهدات دفتری خود را به طبقات مختلفی از دارایی‌ها با مشخصه‌های ریسکی متفاوت با توجه به تعاریف زیر، دسته‌بندی کنند. طبقات دارایی‌ها [تسهیلات و تعهدات] عبارتند از الف) شرکتی، ب) دولتی، ج) بانکها، د) خرد ه) مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری. در میان طبقه دارایی شرکتی، پنج زیرمجموعه تسهیلات ویژه بطور جداگانه شناخته می‌شوند. در طبقه دارایی‌های خرد، سه زیرمجموعه جدا مطرح می‌شوند. در طبقه دارایی‌های شرکتی و خرد، مشروط به رعایت شرایط معینی، ترتیبات متمایزی برای اسناد دریافتنی خریداری شده ممکن است بکار گرفته شود.

۲۱۶. طبقه‌بندی تسهیلات و تعهدات از این طریق بطور گسترده‌ای با فعالیت جاری بانک سازگاری دارد. اما، برخی بانکها ممکن است که تعاریف متفاوتی از آن را در سیستم‌های داخلی اندازه‌گیری و مدیریت ریسک خود مورد استفاده قرار دهند. در عین حال که قصد کمیته این نیست که بانکها را ملزم به تغییر راه

و روش مدیریت کسب و کار و ریسک‌های خود کند، اما از آن‌ها می‌خواهد که ترتیبات صحیح و مناسبی را برای هر یک از تسهیلات و تعهدات به منظور بدست آوردن حداقل الزامات سرمایه‌ای خود بکار گیرند. بانک‌ها باید به ناظران اثبات کنند که روش تخصیص تسهیلات به طبقات مختلف در طول زمان مناسب و سازگار است.

۲۱۷. در خصوص ترتیبات IRB در مورد منابع در معرض ریسک ناشی از اوراق بهادارسازی، به بخش IV مراجعه شود.

(۱) تعریف تسهیلات و تعهدات شرکتی

۲۱۸. بطور کلی، تسهیلات و تعهدات شرکتی به عنوان تعهدات بدهی یک شرکت، بدهی‌های ناشی از شراکت یا مالکیت تعریف می‌شود. بانک‌ها مجاز هستند که در خصوص تسهیلات به نهادهای کوچک و متوسط، همان‌طور که در پاراگراف ۲۷۳ تعریف می‌شود، تمایز قایل شوند.

۲۱۹. در طبقه دارایی شرکتی، پنج زیرمجموعه تسهیلات ویژه (SL) وجود دارند. تسهیلات ویژه تسهیلاتی هستند که دارای تمام ویژگی‌های زیر، هم از نظر قانونی و هم از نظر مفهوم اقتصادی، باشند:

- تسهیلات و تعهدات نوعاً برای نهادی (دارای اهداف خاص) باشد که برای تأمین مالی یا بکارگیری دارایی‌های فیزیکی ایجاد شده‌اند؛
- نهاد وام‌گیرنده دارای دارایی‌های کم بوه یا اصلاً هیچ نوع دارایی یا فعالیت با اهمیت ندارد و بنابراین، به غیر از درآمد حاصل از دارایی‌های تأمین مالی شده، ظرفیت کمی در بازپرداخت تعهدات خود داشته یا به صورت مستقل توانایی بازپرداخت این تعهدات را ندارد؛
- شرایط و ویژه‌گی‌های تعهدات به‌گونه‌ای باشد که کنترل قابل ملاحظه‌ای بر دارایی‌ها و درآمدی که آن ایجاد می‌کند را به وام‌دهنده بدهد؛
- در نتیجه عوامل پیش‌گفته، به جای استفاده از ظرفیت مستقل یک سازمان تجاری گسترده‌تر برای ایفای تعهدات، درآمدی که توسط دارایی‌ها ایجاد می‌شوند منبع اولیه بازپرداخت تعهدات باشد.

۲۲۰. پنج دسته تسهیلات ویژه شامل تأمین مالی پروژه، تأمین مالی کالای سرمایه‌ای، تأمین مالی کالاها، مستغلات درآمدزا و مستغلات تجاری پرنوسان می‌باشند. هر یک از این موارد در ذیل تعریف می‌شوند.

– تأمین مالی پروژه

۲۲۱. تأمین مالی پروژه (PF) روشی برای تأمین وجوه برای مواردی است که قرض‌گیرنده در ابتدا به درآمدهای ایجاد شده پروژه به عنوان منبع بازپرداخت و تضمینی برای تسهیلات و تعهدات، توجه می‌کند. این نوع تأمین مالی، معمولاً برای نصب تجهیزات بزرگ، گران و پیچیده است که ممکن است شامل نیروگاه برق، کارخانه‌های فراوری شیمیایی، معادن، زیرساخت‌های حمل و نقل، محیط زیست و زیرساخت‌های ارتباطات از راه دور باشد. تأمین مالی پروژه ممکن است به شکل تأمین مالی برای پروژه‌های جدید، یا تأمین مالی دوباره یک پروژه موجود دارای پیشرفت یا بدون پیشرفت باشد.

۲۲۲. در چنین معاملاتی، معمولاً پرداخت‌ها صرفاً یا عمدتاً از محل وجوه حاصل از قراردادهای مربوط به محصولات، مانند برق فروخته شده توسط نیروگاه برق، به وام‌دهنده انجام می‌شود. قرض‌گیرنده معمولاً یک نهاد دارای اهداف خاص است که اجازه کاری جز توسعه، تحصیل مالکیت، نصب و راه‌اندازی را ندارد. نتیجه این می‌شود که بازپرداخت تسهیلات در وهله اول وابسته به جریان نقدی پروژه و ارزش وثیقه‌داری‌های پروژه می‌باشد. در مقابل، اگر بازپرداخت تسهیلات و تعهدات در وهله اول به یک ذینفع نهایی تسهیلات که متعهد به مفاد قرارداد، دارای اعتبار و پایدار بوده بستگی داشته باشد، در این صورت به عنوان تسهیلات همراه با تضمین کافی تلقی می‌گردد.

– تأمین مالی کالاهای سرمایه‌ای

۲۲۳. تأمین مالی کالای سرمایه‌ای (OF) روشی از تأمین وجوه برای تملک دارایی‌های فیزیکی (مانند کشتی، هواپیما، ماهواره‌ها، قطار و کشتی نظامی) بوده و بازپرداخت تسهیلات بستگی به جریان وجوه ایجاد شده توسط دارایی‌های خاصی که تأمین مالی شده و نزد وام‌دهنده وثیقه گذاشته شده است، دارد. منبع اولیه این

جریانات نقد ممکن است قراردادهای لیزینگ یا اجاره با یک یا چند شخص ثالث باشد. در مقابل، اگر تسهیلات به قرض گیرنده‌ای داده شود که ظرفیت پرداخت بدهی و شرایط مالی آن به گونه‌ای باشد که وی را قادر به بازپرداخت بدهی بدون اتکای بی مورد بر دارایی‌های توثیق شده سازد، این تسهیلات را باید به عنوان تسهیلات شرکتی دارای وثیقه لحاظ کرد.

– تأمین مالی کالاها

۲۲۴. تأمین مالی کالاها (CF) تسهیلات ساختار یافته کوتاه‌مدتی است که برای تأمین مالی کالاهای ذخیره‌ای، موجودی انبار یا کالاهای قابل معامله در بورس (مانند نفت خام، فلزات یا محصولات کشاورزی) می‌باشد و این تسهیلات از محل عواید حاصل از فروش کالا بازپرداخت شده و قرض گیرنده ظرفیت مستقلی برای بازپرداخت این تسهیلات ندارد. این موضوع زمانی صدق می‌کند که قرض گیرنده هیچ نوع فعالیت و دارایی‌های مهم دیگری در ترازنامه خود نداشته باشد. ماهیت ساختار یافته تأمین مالی به منظور جبران کیفیت اعتباری ضعیف قرض گیرنده طراحی می‌شود. رتبه تسهیلات، به جای نشان دادن کیفیت اعتباری قرض گیرنده، نشان دهنده ماهیت نقد شونده‌گی آن‌ها و توانایی وام دهنده در ساختاردهی معاملات می‌باشد.

۲۲۵. کمیته بر این اعتقاد است که این نوع وام‌دهی قابل تمایز از تسهیلات برای تأمین مالی کالاهای ذخیره‌ای، موجودی انبار یا مطالبات از سایر تسهیلات شرکتی می‌باشد. بانک‌ها قادر به رتبه‌بندی کیفیت اعتباری شرکت‌های قرض گیرنده بر اساس عملیات مستمر گسترده تر خود می‌باشند. در چنین مواردی، ارزش کالا به عنوان یک عامل کاهش دهنده ریسک و نه به عنوان منبع اولیه بازپرداخت، لحاظ می‌گردد.

– املاک درآمدزا (IPRE)

۲۲۶. تأمین مالی املاک یا مستغلات درآمدزا عبارتند از یک روش فراهم آوردن وجوه برای املاک (مانند ساختمان‌های اداری برای اجاره، فضای خرده‌فروشی، ساختمان‌های مسکونی، انبار و فضاهای صنعتی و هتل‌ها). این موضوع زمانی است که ابعاد بازپرداخت و بازیابی تسهیلات در درجه اول به جریان‌های نقدی ایجاد شده توسط دارایی‌ها بستگی داشته باشد. منبع اولیه این جریان‌های نقدی به طور کلی پرداخت‌های لیزینگ یا اجاره و یا فروش دارایی خواهد بود. قرض گیرنده ممکن است، ولی نه الزماً، یک نهاد با اهداف خاص، یک شرکت

عملیاتی که بر ساختن املاک یا مجموعه‌ای از ساخت‌ها تمرکز دارد یا شرکت عملیاتی با منبع درآمدی غیر از املاک و مستغلات باشد. ویژگی متمایز کننده تأمین مالی مستغلات درآمدزا از سایر تسهیلات شرکتی که املاک و مستغلات وثیقه آن‌ها است، همبستگی مثبت و قوی بین چشم انداز و ابعاد بازپرداخت تسهیلات و تعهدات و احیاء و بازیابی در صورت وقوع نکول که هر دو مورد در درجه اول به جریان نقدی ایجاد شده توسط ملک بستگی دارند.

– املاک تجاری پرنوسان

۲۲۷. ارائه تسهیلات برای املاک تجاری پرنوسان (HVCRE) عبارت است از تأمین مالی املاک تجاری که نوسان نرخ زیان بالاتری را (یعنی همبستگی بالاتر دارایی) در مقایسه با سایر انواع تسهیلات ویژه نشان می‌دهند. HVCRE شامل موارد زیر می‌شود:

- تسهیلات املاک تجاری که وثیقه آن املاکی است که توسط ناظر ملی به عنوان املاک پرنوسان به لحاظ نرخ نکول طبقه‌بندی شده است؛
- تسهیلات برای تأمین مالی در مراحل تملک زمین، توسعه و ساخت (ADC) این نوع دارایی‌ها؛
- تسهیلاتی برای تأمین مالی تملک زمین، توسعه و ساخت سایر املاکی که منبع بازپرداخت آن‌ها در بدو ایجاد تسهیلات، از محل فروش غیرقطعی دارایی در آینده بوده یا از محل جریان نقدی باشد که منبع بازپرداخت آن به طور قابل ملاحظه‌ای غیرقطعی است (به عنوان مثال، دارایی که هنوز با نرخ بازار مربوط به مستغلات تجاری در یک منطقه، به صورت لیزینگ واگذار نشده است)، مگر اینکه بخش عمده‌ای از دارایی‌های قرض‌گیرنده در معرض ریسک باشد. لیکن، تسهیلات برای تملک زمین، توسعه و ساخت املاک تجاری که به علت قطعیت بازپرداخت توسط قرض‌گیرنده از تسهیلات HVCRE مستثنی می‌شود، فاقد شرایط اعمال کسورات بیشتر در خصوص تسهیلات ویژه مندرج در بند ۲۷۷، هستند.

۲۲۸. در مواردی که ناظران انواع مشخصی از تسهیلات املاک تجاری را در کشور خود به عنوان HVCRE دسته بندی می‌کنند، آن‌ها ملزم هستند که این موضوع را به شکل عمومی اطلاع رسانی کنند. هنگامی که تسهیلات HVCRE در یک کشور ارائه می‌شود، سایر ناظران باید اطمینان حاصل کنند که این ترتیبات به صورت یکسان برای همه بانک‌های تحت نظارت به کار گرفته می‌شوند.

(ii) تعریف تسهیلات و تعهدات دولتی

۲۲۹. این دسته از دارایی‌ها، همه تسهیلات و تعهدات طرف‌های مقابلی که طبق رویکرد استاندارد به عنوان دولت شناخته می‌شوند را پوشش می‌دهد. این بخش شامل دولت‌ها (و بانک‌های مرکزی آن‌ها)، PSES مشخص که در رویکرد استاندارد به عنوان دولت تلقی می‌شود، MDBS که طبق رویکرد استاندارد دارای معیارهای مشخصی برای وزن ریسک صفر درصد هستند و نهادهای بیان شده در بندهای ۵۶ می‌شوند.

(iii) تعریف تسهیلات و تعهدات بانکی

۲۳۰. این دسته از دارایی‌ها، تسهیلات به بانک‌ها و شرکت‌های کارگزاری اوراق بهادار که در پاراگراف ۶۵ مشخص شده‌اند را پوشش می‌دهد. تسهیلات و تعهدات بانکی شامل مطالبات از PSES داخلی که طبق رویکرد استاندارد همانند مطالبات از بانک‌ها در نظر گرفته می‌شوند و MDBS که دارای معیار دریافت وزن ریسک صفر درصد طبق رویکرد مذکور نیستند نیز می‌شوند.

(iv) تعریف تسهیلات و تعهدات خرد

۲۳۱. تسهیلاتی به عنوان تسهیلات خرد هستند که همه معیارهای زیر را در برداشته باشند:

ماهیت قرض‌گیرنده یا ارزش پایین تسهیلات انفرادی

- تسهیلات و تعهدات افراد- اگرچه ناظران تمایل به تعیین مرزی جهت تمایز بین تسهیلات شرکتی و تسهیلات خرد دارند اما تسهیلاتی مانند خطوط اعتباری یا اعتبارات گردان (به عنوان مثال کارت‌های اعتباری، اعتبار در حساب و تسهیلات خرد تضمین شده توسط ابزارهای مالی) و لیزینگ یا وام مدت‌دار

شخصی (مانند تسهیلات قسطی، لیزینگ‌ها و تسهیلات خودرو، تسهیلات آموزشی و دانشجویی، تأمین مالی شخصی و سایر تسهیلات و تعهدات مشابه) -، معمولاً، صرف نظر از میزان این نوع تسهیلات، حائز شرایط برای بحساب آوردن آن‌ها به عنوان تسهیلات خرد می‌باشند؛

- تسهیلات رهنی مسکونی (شامل حق تصرف نخست و بعدی، تسهیلات مدت‌دار و خطوط اعتباری گردان) صرف نظر از میزان تسهیلات، مادامی که اعتبار برای مالکی که ملک را تصرف کرده ایجاد شود، می‌توان آن را به عنوان تسهیلات خرد در نظر گرفت (با توجه به این امر که ناظران انعطاف معقولی در مورد ساختمان‌هایی که فقط دارای تعداد کمی واحدهای اجاره‌ای هستند، دارند؛ در غیر اینصورت آن‌ها به عنوان تسهیلات شرکتی به حساب می‌آیند). تسهیلاتی که توسط یک یا چند واحد مسکونی مشترک در یک خانه یا مجتمع مسکونی تضمین و پوشش داده شوند نیز جزء طبقه تسهیلات رهنی مسکونی قرار می‌گیرند. ناظران ملی می‌توانند محدودیت‌هایی را برای حداکثر تعداد واحدهای ساختمانی برای هر تسهیلات وضع کنند.

- تسهیلاتی که به کسب و کارهای کوچک اعطا می‌شود و به عنوان تسهیلات خرد مدیریت می‌شوند را می‌توان به عنوان تسهیلات خرد بحساب آورد مشروط بر این که کل تسهیلات و تعهدات گروه بانکی به یک واحد کسب و کار کوچک (به صورت تلفیقی در صورت امکان) کمتر از ۱ میلیون یورو باشد. تسهیلات کسب و کارهای کوچک که به یک فرد داده می‌شود یا توسط یک فرد تضمین می‌گردد نیز مشمول حد تعریف شده در بالا [۱ میلیون یورو] می‌شوند.

- انتظار می‌رود که ناظران انعطافی را در رابطه به کاربرد عملی این حد و مرز فراهم کنند تا اینکه بانک‌ها مجبور به ایجاد سیستم‌های اطلاعات جدید گسترده‌ای به منظور حصول اطمینان از انطباق کامل با این حدود، نباشند. اما برای ناظران مهم است که اطمینان حاصل کنند که این انعطاف پذیری (و پذیرش مقدار تسهیلات فراتر از مرز تعیین شده که به عنوان تخطی جدی از حد مجاز محسوب نشود) مورد سوء استفاده قرار نگیرد.

– تعداد زیاد تسهیلات و تعهدات

۲۳۳۲. تسهیلات باید به عنوان جزئی از مجموعه بزرگ منابع در معرض ریسک که به صورت جمعی توسط بانک مدیریت می‌شود باشد. ناظران ممکن است که تعداد کمی از تسهیلات موجود در این مجموعه را به عنوان تسهیلات و تعهدات خرد قرار دهند.

• اگر بانکی متناسب با زمان، منابع در معرض ریسک کمتر از ۱ میلیون یورو برای کسب و کارهای کوچک را در سیستم‌های مدیریت ریسک داخلی خود مانند سایر منابع در معرض ریسک خرد مورد توجه قرار دهد، چنین منابعی می‌تواند به عنوان تسهیلات و تعهدات خرد طبقه‌بندی شوند. این امر مستلزم اینست که منشاء چنین تسهیلاتی مانند دیگر منابع در معرض ریسک خرد باشد. به علاوه، چنین منابعی نباید به صورت انفرادی همانند تسهیلات شرکتی مدیریت شود، بلکه باید به عنوان جزئی از پرتفویی از تسهیلات با مشخصه‌های ریسکی مشابه با هدف کمی‌سازی و ارزیابی ریسک در نظر گرفته شود. با این وجود، این امر مانع از قرار گرفتن منابع در معرض ریسک خرد به صورت انفرادی در برخی از مراحل فرایند مدیریت ریسک نمی‌شود. در واقع، رتبه‌بندی تسهیلات به صورت انفرادی، واجد شرایط بودن آن‌ها برای قرار گرفتن در دسته منابع در معرض ریسک را رد نمی‌کند.

۲۳۳۳. در میان طبقه دارایی‌های خرد، بانکها ملزم هستند که سه طبقه فرعی را شناسایی کنند: الف) منابع در معرض ریسکی که با املاک مسکونی، به عنوان وثیقه، به شرح فوق، پوشش داده شده باشند، ب) تسهیلات و تعهدات خرد گردان واجد شرایط که در پاراگراف بعدی توضیح داده می‌شود، ج) سایر منابع خرد در معرض ریسک

(۷) تعریف تسهیلات و تعهدات خرد گردان واجد شرایط

۲۳۳۴. یک مجموعه باید دارای همه معیارهای زیر بوده تا به عنوان تسهیلات و تعهدات خرد گردان واجد شرایط (QRRE) شناخته شوند. این معیارها عموماً باید در سطح زیر مجموعه‌ای از یک پرتفوی متناسب با بخش‌بندی

فعالیت‌های خرد بانک، بکار گرفته شوند. بخش‌بندی در سطح کشوری یا ملی (یا پایین‌تر) باید به عنوان قاعده کلی باشد. این معیارها در زیر آمده است:

الف) تسهیلات و تعهدات گردانی که فاقد وثیقه و عدم تعهد در پرداخت (به صورت قراردادی یا در عمل) باشند. در این مورد، منابع در معرض ریسک گردان به عنوان تسهیلات و تعهداتی تعریف می‌شود که در آن مانده حساب مشتریان اجازه نوسان بر اساس تصمیمات مربوط به قرض گرفتن و بازپرداخت بر اساس محدودیت تعیین شده توسط بانک را دارد.

ب) تسهیلات و تعهدات مربوط به افراد باشد.

ج) حداکثر تسهیلات به یک فرد صد هزار یورو یا کمتر باشد.

د) به علت اینکه مفروضات همبستگی دارایی برای تابع تعیین وزن‌های ریسک QRRE کمتر از مفروضات مربوط به سایر توابع تعیین وزن‌های ریسک خرد با احتمال نکول پایین است، بانک‌ها باید نشان دهند که استفاده از توابع وزن‌های ریسک QRRE محدود به پرتفوی‌هایی می‌شود که نسبت به سطح متوسط نرخ‌های زیان، دارای نوسان کم بخصوص در بین محدوده PD پایین هستند. ناظران نوسانات نسبی ارزیابی‌های ریسک در زیر مجموعه‌های QRRE و پرتفوی کلی QRRE را بررسی خواهند کرد و اطلاعات مربوط به ویژگی‌های نوعی نرخ‌های زیان QRRE را در کشورهای خود منتشر می‌کنند.

ه) داده‌های مربوط به نرخ‌های زیان برای پرتفوی، به منظور تجزیه و تحلیل نوسان نرخ‌های زیان باید نگهداری شوند.

و) ناظران باید نسبت به متناسب و سازگار بودن تسهیلات و تعهدات خرد واجد شرایط گردان با ویژگی‌های ریسکی پایه در پورتفوی زیر مجموعه اتفاق نظر داشته باشند.

(vi) تعریف مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری

۲۳۵. بطور کلی، مشارکت‌های حقوقی و سرمایه‌گذاری بر اساس ماهیت اقتصادی یک ابزار تعریف می‌شوند. این مشارکت‌ها شامل مالکیت‌های مستقیم و غیرمستقیم^۱ اعم از اینکه همراه با حق رأی باشد یا نه و همچنین ذینفع بودن در دارایی‌ها و درآمد یک سازمان یا یک نهاد مالی که بر اساس قسمت ۱ این چارچوب تلفیق یا کسر نمی‌شوند، می‌باشد^۲. یک ابزار [مالی] زمانی به عنوان یک مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری در نظر گرفته می‌شود که همه الزامات زیر را داشته باشد:

- بازده وجوه سرمایه‌گذاری شده تنها از طریق فروش سرمایه‌گذاری یا فروش حقوق سرمایه‌گذاری یا از طریق تصفیه مؤسسه ناشر اوراق، حاصل شود؛
- تعهدی را برای ناشر ایجاد نکند؛
- به عنوان آخرین ادعا نسبت به دارایی‌ها یا درآمد ناشر باشند.

۲۳۶. به علاوه، هر یک از ابزارهای زیر باید به عنوان یک مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری در نظر گرفته شود:

- ابزاری که دارای ساختار یکسان با آنچه که به عنوان سرمایه لایه ۱ برای سازمان‌های بانکی است، باشند.

- ابزاری که تعهداتی را بر عهده ناشر ایجاد می‌کنند و دارای هر یک از شرایط زیر باشند:

(۱) ناشر می‌تواند تسویه تعهدات را به صورت نامحدود به تعویق بیندازد.

(۲) اجرای تعهد (یا بر مبنای صلاحیت ناشر) از طریق انتشار تعداد ثابتی از سهام ناشر انجام پذیرد.

(۳) اجرای یک تعهد نیاز به تسویه از طریق انتشار تعداد متغیری از سهام نهاد ناشر داشته باشد و هر

تغییری در ارزش تعهدات، قابل استناد و مقایسه باشد. همین موضوع درباره تغییر در ارزش تعداد

ثابت سهام ناشر نیز وجود داشته باشد^۳؛

یکی از منافع مشارکت غیرمستقیم شامل در دست داشتن ابزارهای مشتقه مربوط به منافع آن مشارکت می‌شود. همچنین، این موضوع شامل هلدینگ مشارکت در شرکت‌ها، انجام شراکت‌ها، شرکت‌ها با مسئولیت محدود یا سایر انواع سازمان‌ها و نهادهایی که منافع مالکیت را توزیع می‌کنند و اصولاً در سرمایه‌گذاری در ابزارهای مربوط به مالکیت وارد می‌شوند نیز می‌شوند.

زمانی که برخی از کشورها ترتیبات فعلی خود را به عنوان استثنائی برای انجام کسورات حفظ می‌کنند، این نوع سرمایه‌گذاری در سهام توسط بانک‌هایی که از رویکرد رتبه‌بندی داخلی استفاده می‌کنند باید به عنوان جزئی از پرتفوی‌های سهام طبق رویکرد مزبور در نظر گرفته شوند.

برای تعهدات معینی که نیاز به تسویه از طریق انتشار تعداد متغیری از سهام عادی شرکت ناشر را دارد یا اجازه این کار را می‌دهد، تغییر در ارزش پولی این تعهدات برابر است با تغییر در ارزش منصفانه تعداد ثابتی از سهام عادی ضربدر یک ضریب معین. این تعهدات دارای شرایط بند ۳ بوده با این شرط که ضریب

(۴) مالک این ابزارها بتواند تعهد مربوطه را به صورت سهام تسویه کند، مگر اینکه (i)، در خصوص ابزارهای معامله شده، ناظران از اینکه بانک نشان داده است که ابزارهای مورد معامله بیشتر مربوط به بدهی منتشر کننده هستند قانع شده باشند؛ یا (ii) در خصوص ابزارهای معامله نشده، ناظران نسبت به اینکه بانک نشان داده است که ابزار باید به عنوان یک بدهی لحاظ شود قانع شده باشند. در موارد (i) و (ii)، بانک ممکن است که ریسک‌ها را با رضایت ناظران، برای اهداف مقرراتی، تفکیک نماید.

۲۳۷. تعهدات بدهی و سایر اوراق بهادار، شراکت‌ها، اوراق مشتقه یا سایر ابزارهایی که به منظور نشان دادن ارزش اقتصادی مالکیت از طریق مشارکت سهامداری ایجاد شده‌اند، به عنوان منافع و حقوق مالکانه مورد توجه قرار می‌گیرند^۱. این مورد شامل بدهی‌هایی است که بازده آن به بازده حقوق صاحبان سهام^۲ مرتبط می‌شود. در مقابل، سرمایه‌گذاری مالکانه که به منظور انتقال ارزش اقتصادی بدهی یا منابع در معرض ریسک ناشی از تبدیل به اوراق بهادار کردن ساختاردهی می‌شوند، به عنوان منافع و حقوق مالکانه در نظر گرفته نمی‌شوند.

۲۳۸. ناظران ملی دارای صلاحیت لازم برای بازتعریف اوراق بدهی‌ها به عنوان حقوق صاحبان سهام برای اهداف مقرراتی می‌باشند و در غیر این صورت باید از ترتیبات مناسب در خصوص بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام طبق رکن ۲ اطمینان حاصل کنند.

(vii) تعریف اسناد دریافتی خریداری شده واجد شرایط

و تعداد مرجع سهام هر دو ثابت باشند. به عنوان مثال، یک ناشر می‌تواند ملزم شود که تعهدات خود را از طریق انتشار سهام با ارزشی معادل سه برابر بزرگتر از ارزش منصفانه ۱۰۰۰ سهام تسویه کند. این تعهدات همانند تعهداتی که نیاز به تسویه توسط انتشار سهام که معادل افزایش در ارزش منصفانه ۳۰۰۰ سهام است در نظر گرفته می‌شود.

حقوق صاحبان سهامی که از محل معاوضه بدهی و سهام ایجاد شده و در تحقق یا تجدید ساختار بدهی به عنوان وام ثبت شده‌اند، در تعریف منافع و^۱ حقوق مالکانه وارد می‌شود. با این وجود، اگر هلدینگ‌ها در پرتفوی بدهی‌ها باقی بمانند، این ابزارها نمی‌توانند یک سرمایه پوششی پایین‌تر از آنچه باید باشد را جذب کنند.

ناظران ممکن است اجازه ندهند که این بدهی‌ها جزئی از این مورد باشد. این زمانی است که این بدهی‌ها بطور مستقیم توسط یک هلدینگ سهام پوشش^۲ داده شوند به گونه‌ای که خالص وضعیت [خرید و فروش] در برگیرنده ریسک مهمی نباشد.

۲۳۹. اسناد دریافتنی خریداری شده واجد شرایط به دو دسته شرکتی و خرد تقسیم می‌شود که ذیلاً تعریف می‌گردند.

– اسناد دریافتنی خرد

۲۴۰. اسناد دریافتنی خرد خریداری شده، با فرض اینکه بانک خریدار با قواعد IRB که مرتبط با تسهیلات و تعهدات خرد است، منطبق باشد، برای استفاده از رویکرد بالا به پایین که بر اساس استانداردهای تسهیلات و تعهدات خرد موجود است، واجد شرایط قرار گرفتن در این دسته هستند. همچنین، بانک باید حداقل الزامات عملیاتی که در بخش III.F و III.H آمده است را بکار گیرد.

– اسناد دریافتنی شرکتی

۲۴۱. بطور کلی، در مورد اسناد دریافتنی خریداری شده شرکتی، از بانک‌ها این انتظار می‌رود که ریسک نکول تعهدات فردی را همان طور که در بخش III.C.1 (که با پاراگراف ۲۷۱ شروع می‌شود) تعیین شده است، منطبق با ترتیبات سایر تسهیلات و تعهدات شرکتی، مورد ارزیابی قرار دهند. اما رویکرد بالا به پایین می‌تواند، با فرض اینکه برنامه بانک خریدار برای اسناد دریافتنی شرکتی با معیارهای مربوط به اسناد دریافتنی واجد شرایط و حداقل الزامات عملیاتی این رویکرد سازگار باشد، در این خصوص مورد استفاده قرار گیرد. استفاده از ترتیبات بالا به پایین در مورد حساب‌های دریافتنی خریداری شده، محدود به موقعیتی می‌شود که در آن اجبار بانک‌ها به حداقل الزامات رویکرد IRB برای تسهیلات شرکتی، یک امر غیرضروری باشد. منظور حساب‌های دریافتنی است که برای وارد کردن آن‌ها در ساختارهای ایجاد اوراق بهادار مبتنی بر دارایی‌ها خریداری می‌شوند، اما بانک‌ها می‌توانند با تأیید ناظران ملی از آن برای تسهیلات و تعهدات مناسب بالای خط ترازنامه دارای ویژگی مشترک، استفاده کنند.

۲۴۲. ناظران می‌توانند استفاده از رویکرد بالا به پایین را برای اسناد دریافتنی شرکتی خریداری شده با توجه به میزان انطباق بانک با حداقل الزامات قبول نکنند. بطور خاص، به منظور واجد شرایط شدن برای ترتیبات بالا به پایین، اسناد دریافتنی شرکتی خریداری شده باید شرایط زیر را داشته باشد:

- اسناد دریافتنی از فروشنده ثالث و غیرمرتبط خریداری شوند و بانک خود این اسناد دریافتنی را بطور مستقیم یا غیرمستقیم ایجاد نکرده باشد.
- اسناد دریافتنی باید بر مبنای استقلال بین فروشنده و بدهکار [فارغ از ملاحظات شخصی] منتشر شود. (به عنوان مثال، حساب‌های دریافتنی بین شرکتی و حساب‌های دریافتنی که بر مبنای حساب‌های دو جانبه بین شرکت‌هایی که با یکدیگر خرید و فروش می‌کنند واجد شرایط نیستند^۱).
- بانک خریدار، دارای مطالباتی از همه دارایی‌های موجود در مجموعه اسناد دریافتنی بوده یا منافی را به همان نسبت در دارایی‌ها داشته باشد^۲.
- همچنین، ناظران ملی باید حدود تمرکز را به گونه‌ای تعیین کنند که برای مقادیر بالاتر از این حدود پوشش سرمایه با استفاده از حداقل الزامات برای رویکرد پایین به بالا مربوط به تسهیلات و تعهدات شرکتی محاسبه شود. چنین حدودی ممکن است به یک یا مجموعه‌ای از معیارهای زیر مربوط شود: میزان تسهیلات فردی نسبت به کل مجموعه، میزان مجموعه اسناد دریافتنی به عنوان درصدی از سرمایه مقرراتی یا بزرگترین تسهیلات فردی در مجموعه.

۲۴۳. وجود حق رجوع کلی یا جزئی به فروشنده، یک بانک را به صورت خودکار از اتخاذ رویکرد بالا به پایین سلب صلاحیت نمی‌کند. این موضوع تا زمانی صحیح است که جریانات نقد حاصل از اسناد دریافتنی شرکتی خریداری شده پوشش اولیه در برابر ریسک نکول، همان‌طور که در پاراگراف‌های ۳۶۵ تا ۳۶۸ برای اسناد دریافتنی خریداری شده مطرح شده، بوده و بانک معیارهای صلاحیت و الزامات عملیاتی را داشته باشد.

۲. رویکردهای پایه و پیشرفته

۲۴۴. برای هر یک از طبقه دارایی‌های تحت پوشش IRB، سه عامل اصلی وجود دارد:

حساب‌های دو جانبه شامل مشتری که از یک شرکت خرید کرده و فروش را هم با همان شرکت انجام می‌دهد نیز می‌شود. ریسک این حساب‌ها اینست^۱ که بدهی‌ها ممکن است از طریق پرداخت‌های کالائی تسویه شده به جای اینکه وجه نقد پرداخت شود. صورت حساب‌ها بین شرکت‌ها بجای پرداخت نقدی ممکن است با یکدیگر تسویه شده و کنسل شوند. این امر زمانی که در دادگاه مورد بازخواست قرار گیرد می‌تواند منافع حاصل از اسناد سلب می‌گردد. مطالبات از بخش‌هایی از عواید (وضعیت اولین سطح پوشش زیان، وضعیت دومین سطح پوشش زیان و غیره) در گروه ترتیبات مربوط به اوراق بهادار^۲ سازی قرار می‌گیرد.

- اجزاء ریسک- برآوردی از پارامترهای ریسک توسط بانک‌ها که برخی از آن‌ها برآوردهای نظارتی هستند.
- توابع تعیین وزن‌های ریسک- وسیله‌ای که از طریق آن اجزاء ریسک به دارایی‌های موزون به ریسک و بنابراین به تعیین میزان سرمایه تبدیل می‌شوند.
- حداقل الزامات- حداقل استانداردهای که باید به منظور استفاده از رویکرد IRB برای یک طبقه دارایی مورد نظر توسط بانک، رعایت شوند.

۲۴۵. برای تعداد زیادی از طبقات دارایی، کمیته دو رویکرد گسترده‌ای را فراهم کرده است: رویکرد پایه و رویکرد پیشرفته. در رویکرد پایه، به عنوان یک قاعده کلی، بانک‌ها برآوردی از احتمال نکول را خود تهیه می‌کنند و برای سایر اجزاء ریسک، به برآوردهای نظارتی اتکا می‌کنند. در رویکرد پیشرفته، بانک‌ها برآوردهای بیشتری را از خود درباره احتمال نکول، زیان با فرض نکول، تسهیلات و تعهدات در معرض نکول و محاسبه سررسید مؤثر (M) را با توجه به رعایت حداقل استانداردها تهیه می‌کنند. برای هر دو رویکرد، بانک‌ها باید همیشه از توابع تعیین وزن ریسک ارائه شده در این چارچوب به منظور بدست آوردن الزامات سرمایه‌ای استفاده نمایند. مطالب بیشتری از این رویکردها در ذیل توضیح داده می‌شود.

(f) تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی و بانکی

۲۴۶. در رویکرد پایه، بانک‌ها باید تخمین خود از احتمال نکول همراه با رتبه هر یک از قرض گیرندگان را فراهم کنند، اما باید از برآوردهای نظارتی برای سایر اجزاء ریسک مرتبط استفاده کنند. سایر اجزاء ریسک عبارتند از زیان با فرض نکول، تسهیلات و تعهدات در معرض نکول و سررسید مؤثر^۱.

۲۴۷. در رویکرد پیشرفته، بانک‌ها باید سررسید مؤثر^۱ را محاسبه کرده و تخمین خود از احتمال نکول، زیان با فرض نکول و تسهیلات و تعهدات در معرض نکول را ارائه دهند.

همان‌طور که در پاراگراف ۳۱۸ بیان شد، برخی از ناظران می‌توانند بانک‌ها را الزام به استفاده از رویکرد پایه برای محاسبه سررسید مؤثر با استفاده از^۱ تعریف موجود در پاراگراف‌های ۳۲۰ تا ۳۲۴ کنند.

۲۴۸. استثنائی در رابطه با این قاعده کلی برای پنج طبقه فرعی دارایی که به عنوان تسهیلات ویژه شناخته می‌شوند وجود دارد.

– تسهیلات ویژه: تأمین مالی پروژه، تأمین مالی کالای سرمایه، املاک و مستغلات درآمدها، املاک تجاری پرنوسان

۲۴۹. بانک‌هایی که الزامات مربوط به تخمین احتمال نکول در رویکرد پایه برای تسهیلات ویژه را ندارند، از آن‌ها خواسته می‌شود که رتبه‌های پنج طبقه نظارتی را با ریسک متناظر آن‌ها تطبیق دهند. این روش تحت عنوان " رویکرد مبتنی بر معیارهای دسته‌بندی نظارتی " نام گذاری می‌شود.

۲۵۰. بانک‌هایی که الزامات و شرایط مربوط به تخمین احتمال نکول را دارا می‌باشند، قادر به استفاده از رویکرد پایه نسبت به تسهیلات و تعهدات شرکتی به منظور بدست آوردن وزن‌های ریسک همه طبقات تسهیلات ویژه به غیر از املاک تجاری پرنوسان هستند. طبق صلاحدید ملی، بانک‌هایی که الزامات مربوط به املاک تجاری پرنوسان را رعایت کنند، قادر به استفاده از رویکرد پایه می‌باشند که در همه ابعاد آن به استثناء تابع تعیین وزن ریسک مجزا به شرح مندرج در پاراگراف ۲۸۳، مشابه با رویکرد مرتبط با تسهیلات شرکتی است.

۲۵۱. بانک‌هایی که الزامات و شرایط مربوط به برآورد احتمال نکول، زیان به فرض نکول و منابع در معرض نکول را دارا می‌باشند، می‌توانند از رویکرد پیشرفته نسبت به تسهیلات و تعهدات شرکتی به منظور بدست آوردن وزن‌های ریسک همه طبقات تسهیلات ویژه به غیر از املاک تجاری پرنوسان استفاده کنند. طبق صلاحدید ملی، بانک‌هایی که الزامات مربوط به املاک تجاری پرنوسان را رعایت کنند، قادر به استفاده از رویکرد پیشرفته می‌باشند که در همه ابعاد آن به استثناء تابع تعیین وزن ریسک مجزا به شرح مندرج در پاراگراف ۲۸۳، مشابه با رویکرد مرتبط با تسهیلات شرکتی است.

(ii) تسهیلات و تعهدات خرد

طبق صلاحدید ناظر ملی، برخی از تسهیلات و تعهدات داخلی می‌تواند از محاسبه سررسید مؤثر مستثنی شوند (به پاراگراف ۳۱۹ مراجعه شود).^۱

۲۵۲. برای این نوع تسهیلات و تعهدات، بانک‌ها باید تخمین خود از احتمال نکول، زیان به فرض نکول و منابع در معرض نکول را تهیه کنند. هیچ تمایزی بین رویکرد پایه و پیشرفته برای این نوع دارایی‌ها وجود ندارد.

(iii) مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری

۲۵۳. دو رویکرد گسترده برای محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک برای مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری که در دفاتر تجاری بانک نگهداری نمی‌شوند وجود دارد: رویکرد مبتنی بر بازار و رویکرد احتمال نکول / زیان با فرض نکول. این موارد بطور کامل در پاراگراف‌های ۳۴۰ تا ۳۶۱ بیان شده است.

۲۵۴. رویکرد احتمال نکول / زیان به فرض نکول نسبت به مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری برای بانک‌هایی است که رویکرد پیشرفته را برای سایر تسهیلات و تعهدات بکار گرفته‌اند.

(iv) اسناد دریافتنی خریداری شده واجد شرایط

۲۵۵. این ترتیبات بطور بالقوه دو طبقه دارایی را پوشش می‌دهد. در خصوص اسناد دریافتنی شرکتی واجد شرایط، رویکردهای پایه و پیشرفته با شرط داشتن الزامات عملیاتی معین، قابل استفاده هستند. برای اسناد دریافتنی خرد واجد شرایط، همانند طبقه دارایی‌های خرد، هیچ نوع تمایزی بین رویکرد پایه و پیشرفته نیست.

۳. پذیرش رویکرد IRB برای طبقات دارایی

۲۵۶. زمانی که یک بانک رویکرد IRB را برای بخشی از هلدینگ خود به کار گیرد، انتظار می‌رود که رویکرد مذکور را برای کل گروه بانکی توسعه داده شود. با این وجود، کمیته می‌داند که برای بسیاری از بانک‌ها، به دلایل مختلف پیاده‌سازی رویکرد IRB در میان همه طبقات دارایی‌ها و واحدهای تجاری با اهمیت به طور همزمان امکان‌پذیر نیست. به علاوه، محدودیت‌های اطلاعاتی ممکن است بدین معنی باشد که بانک‌ها می‌توانند استانداردهای استفاده از تخمین خود از احتمال نکول و زیان به فرض نکول را برای برخی از واحدهای تجاری یا طبقات دارایی خود و نه برای همه آن‌ها، بطور همزمان به کار گیرند.

۲۵۷. به عنوان مثال، ناظران می‌توانند به بانک‌ها این اجازه را بدهند که اجرای مرحله‌ای رویکرد IRB را در گروه بانکی بپذیرد. این اجرای مرحله‌ای شامل (i) پذیرش رویکرد IRB در بین طبقات دارایی‌های همان واحد تجاری (یا در مورد تسهیلات و تعهدات خرد، در میان دارایی‌های طبقات فرعی)؛ (ii) اتخاذ رویکرد IRB در میان واحدهای تجاری در همان گروه بانکی؛ و (iii) حرکت از رویکرد پایه به سمت رویکرد پیشرفته برای اجزاء ریسک معین. با این وجود زمانی که یک بانک رویکرد IRB را برای طبقه دارایی در یک واحد تجاری معین (یا در مورد تسهیلات و تعهدات خرد برای یک طبقه فرعی آن) بپذیرد، باید این رویکرد را برای همه تسهیلات و تعهدات در آن طبقه دارایی (یا طبقه فرعی آن) در آن واحد تجاری بکار بگیرد.

۲۵۸. یک بانک باید یک برنامه اجرا و پیاده‌سازی را ایجاد کند بطوری که تعیین کند تا چه مقدار و چه موقع قصد اجرای رویکردهای IRB را در طبقات دارایی (یا دارایی‌های طبقه فرعی در مورد دارایی‌های خرد) و واحدهای تجاری مهم در طول زمان دارد. این برنامه باید سخت‌گیرانه و در عین حال واقعی و با توافق ناظر بوده و مبتنی قابلیت اجرا و امکان‌سنجی تغییر به سمت رویکردهای پیشرفته‌تر تهیه شده باشد و با انگیزه اتخاذ رویکرد رکن ۱ که پوشش سرمایه را حداقل می‌سازد، انجام نشده باشد. در طول دوره اجرا و پیاده‌سازی ناظران باید اطمینان حاصل کنند که هیچ نوع تخفیف سرمایه برای معاملات بین گروهی برای کاهش پوشش سرمایه کل گروه بانکی از طریق انتقال ریسک اعتباری در میان نهادها در رویکرد استاندارد و رویکردهای پایه و پیشرفته IRB داده نشود. این امر شامل فروش دارایی یا تضامین متقابل می‌شود که البته تنها محدود به این دو مورد هم نیست.

۲۵۹. برخی از تسهیلات و تعهدات در واحدهای تجاری کم اهمیت و نیز طبقات دارایی (یا دارایی‌های زیرمجموعه در طبقه خرد) که از نظر اندازه و مشخصه ریسک مهم نباشند، ممکن است که از الزامات مطرح شده در دو پاراگراف قبلی مشروط به تأیید ناظران معاف شوند. الزامات سرمایه‌ای برای این عملیات، بر اساس رویکرد استاندارد معین شده و ناظران ملی تعیین می‌کنند که آیا یک بانک باید سرمایه بیشتر از آنچه در رکن ۲ آمده برای این موقعیت‌ها نگه دارد یا خیر؟

۲۶۰. علی‌رغم مطالب بالا، زمانی که یک بانک رویکرد IRB را برای همه یا بخشی از طبقات دارایی شرکتی، بانکی، دولتی یا خرد اتخاذ نماید؛ ملزم خواهد بود که این رویکرد را برای مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری با توجه به اهمیت آن‌ها، بکار گیرند. ناظران ممکن است که یک بانک را ملزم به بکارگیری یکی از رویکردهای مربوط به حقوق صاحبان سهام کند. این زمانی است که مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری، بخش مهمی از کسب و کار یک بانک باشد، حتی اگر بانک ممکن است یک رویکرد IRB را در دیگر بخش‌های کسب و کار بکار نگیرد. علاوه بر این، زمانی که یک بانک رویکرد عمومی IRB را برای تسهیلات و تعهدات شرکتی پذیرفته است، از آن خواسته می‌شود که رویکرد IRB را نیز برای دارایی‌های طبقات فرعی تسهیلات ویژه در طبقه تسهیلات و تعهدات شرکتی پذیرفته و بکار بندد.

۲۶۱. از بانک‌هایی که رویکردی از IRB را اتخاذ می‌کنند، انتظار می‌رود که بکارگیری آن را ادامه دهند. برگشت اختیاری به رویکردهای پایه یا استاندارد تنها در شرایط فوق‌العاده مانند از بین رفتن بخش بزرگی از کسب و کار اعتباری بانک، امکان‌پذیر است که باید توسط ناظران نیز تأیید گردد.

۲۶۲. با فرض محدودیت داده‌ها در مورد تسهیلات و تعهدات ویژه، یک بانک ممکن است برای یک یا چند طبقه فرعی دارایی اعم از تسهیلات برای تأمین مالی پروژه، تأمین مالی کالای سرمایه‌ای، تأمین مالی کالاها یا املاک تجاری پرنوسان، از رویکرد مبتنی بر معیارهای دسته‌بندی نظارتی استفاده کند و برای سایر دارایی‌های طبقه فرعی در طبقه دارایی‌های شرکتی، رویکرد پیشرفته یا پایه را در پیش گیرد. با این وجود یک بانک نباید برای تسهیلات املاک تجاری پرنوسان و همچنین تسهیلات و تعهدات مربوط به املاک و مستغلات مولد درآمد بطور همزمان، رویکرد پیشرفته را بکار بندد.

۴. ترتیبات دوره گذار

(ii) محاسبه موازی

۲۶۳. بانک‌هایی که رویکردهای پایه یا پیشرفته را بکار می‌گیرند، ملزم هستند سرمایه مورد نیاز خود را با استفاده از این رویکردها و همچنین بر اساس موافقت نامه ۱۹۹۸ برای دوره زمانی تعیین شده در پاراگراف‌های

۴۵ تا ۴۹ محاسبه کنند. محاسبه موازی برای بانک‌هایی که رویکرد پایه IRB را برای ریسک اعتباری پذیرفته‌اند در سال مالی منتهی به ۲۰۰۵ آغاز خواهد شد. بانک‌هایی که مستقیماً از موافقت نامه ۱۹۸۸ به رویکردهای پیشرفته برای ریسک اعتباری و یا ریسک عملیاتی حرکت می‌کنند باید محاسبات موازی را انجام داده یا مطالعات اثرسنجی را در سال مالی منتهی به ۲۰۰۵ شروع کنند و ملزم به انجام محاسبات موازی برای سال مالی منتهی به ۲۰۰۶ شوند.

(ii) تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی، بانکی و خرد

۲۶۴. دوره گذار، از تاریخ پیاده‌سازی این چهارچوب شروع شده و ۳ سال به طول می‌انجامد. در طول دوره گذار، از حداقل الزامات زیر می‌توان با نظر و صلاحدید ناظران ملی چشم پوشی کرد:

- برای تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی و بانکی در رویکرد پایه، موضوع بند ۴۶۳، الزامی که طبق آن ، صرف نظر از منبع داده‌ها، بانک‌ها باید حداقل داده‌های ۵ سال را برای تخمین احتمال نکول استفاده می‌کردند؛
- برای تسهیلات و تعهدات خرد، موضوع بند ۴۶۶، الزامی که طبق آن صرف نظر از منبع داده‌ها، بانک‌ها باید حداقل داده‌های ۵ سال را برای تخمین شاخص های زیان (منابع در معرض نکول و زیان مورد انتظار (EL) یا احتمال نکول و زیان با فرض نکول) استفاده می‌کردند.
- برای تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی، بانکی و خرد، موضوع بند ۴۴۵، الزامی که طبق آن بانک‌ها باید نشان می‌دادند که از یک سیستم رتبه‌بندی که بطور گسترده‌ای منطبق با حداقل الزامات مندرج در این سند است، به مدت ۳ سال قبل از واجد شرایط شدن، استفاده می‌کردند.
- ترتیبات دوره گذار قابل اعمال اشاره شده برای "رویکرد نسبت احتمال نکول به زیان با فرض نکول" در مورد مشارکت حقوقی نیز بکار می‌رود. هیچ نوع ترتیبات دوره گذار برای "رویکرد مبتنی بر بازار" در ارتباط با مشارکت حقوقی وجود ندارد.

۲۶۵. براساس ترتیبات دوره گذار، بانک‌ها ملزم هستند حداقل تا دو سال داده‌های مربوط به اجرای این چهارچوب را در اختیار داشته باشند. این الزام برای هر سه سال دوره گذار، یکسال افزایش خواهد یافت.

۲۶۶. با توجه به احتمال بلندمدت بودن چرخه‌های تغییر قیمت مسکن که داده‌های کوتاه‌مدت نمی‌تواند بخوبی این تغییرات را نشان دهد، در طول دوره گذار، زیان با فرض نکول برای تسهیلات و تعهدات خرد با تضمین املاک مسکونی نمی‌تواند از ۱۰ درصد برای هر طبقه فرعی از تسهیلات و تعهدات مطابق فرمول بند ۳۲۸، کمتر باشد^۱. در طول دوره گذار، کمیته ضرورت تداوم اعمال حداقل مذکور را مورد بازنگری قرار می‌دهد.

(iii) مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری

۲۶۷. حداکثر برای ۱۰ سال، ناظران می‌توانند مشارکت‌های حقوقی و سرمایه‌گذاری خاص موجود در زمان انتشار این چارچوب را از ترتیبات IRB معاف کنند^۲. موارد مشمول معافیت در قالب تعداد سهام در آن تاریخ و هرگونه افزایش مستقیم ناشی از تملک دارایی‌های مربوط اندازه‌گیری می‌شود تا جایی که این موارد سهم‌الشرکه مالکیت در یک شرکت سرمایه‌پذیر را افزایش ندهند.

۲۶۸. اگر تملیک دارایی منجر به افزایش سهم‌الشرکه مالکیتی در یک مجموعه خاص شود (به عنوان مثال، ناشی از تغییر مالکیت شرکت سرمایه‌گذار در پی انتشار این چهارچوب باشد) بخش افزایش یافته مالکیت مشمول این معافیت نمی‌شود. همچنین این معافیت شامل سرمایه‌گذاری‌هایی که در ابتدا مشمول معافیت بوده‌اند ولی فروش رفته و دوباره بازخرید شده‌اند نمی‌شود.

۲۶۹. مالکیت در قالب حقوق صاحبان سهام که مشمول ترتیبات دوره گذار هستند تابع الزامات سرمایه‌ای رویکرد استاندارد خواهد بود.

برای طبقات فرعی که منوط به تضمین‌های دولتی بوده یا از آنها منفعت می‌برد بکار گرفته نمی‌شود. به علاوه، LGD با این وجود، سطح حداقل ۱۰٪^۱ همان‌طور که در حداقل الزامات پاراگراف ۴۶۸ به بعد بیان گردیده نیست. LGD تعیین حداقل به معنای لغو الزامات تخمین

این معافیت برای سرمایه‌گذاری در نهادهای کشورهای که ترتیبات فعلی مربوط به وزن‌دهی ریسک را حفظ خواهند کرد، همان‌طور که در قسمت ۱ به آن^۲ اشاره می‌شود، کاربرد ندارد. به زیرنویس ۹ مراجعه شود.

C. قواعدی برای تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی و بانکی

۲۷۰. بخش III.C روشی از محاسبه سرمایه مورد نیاز برای پوشش زیان غیرمنتظره ناشی از تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی و بانکی را ارائه می‌دهد. همان‌طور که در بخش C.۱ بحث شد، یک تابع تعیین وزن ریسک برای تعیین الزامات سرمایه‌ای در مورد این دارایی‌ها با یک استثناء ارائه شده است. وزن‌های ریسک نظارتی، برای هر یک از تسهیلات ویژه در مجموعه تسهیلات شرکتی ارائه شده و یک وزن ریسک جداگانه برای املاک تجاری پرنوسان تعیین می‌شود. بخش C.۲ اجزاء ریسک را به بحث می‌گذارد، روش محاسبه زیان‌های مورد انتظار و تعیین تفاوت بین این مقدار و ذخایر در بخش III.G توضیح داده می‌شود.

۱. دارایی‌های موزون به ریسک برای تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی و بانکی

(i) فرمول تعیین دارایی‌های موزون به ریسک

۲۷۱. تعیین دارایی‌های موزون به ریسک به تخمین احتمال نکول، زیان با فرض نکول و منابع در معرض نکول و در بعضی موارد به سررسید مؤثر برای تسهیلات مورد نظر بستگی دارد. در پاراگراف‌های ۳۱۸ تا ۳۲۴ شرایطی که برای تعدیلات مربوط به سررسید بکار گرفته می‌شود، مطرح می‌گردد.

۲۷۲. در این بخش، احتمال نکول و زیان با فرض نکول به صورت اعشاری و منابع در معرض نکول به شکل واحد پولی (مثلاً یورو) اندازه‌گیری می‌شوند به جز در مواردی که غیر از این تصریح شده باشد. برای منابع در معرض ریسک که نکول نشده‌اند، فرمول محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک عبارت است^۱ از:

$$(R) = 0.12x(1 - \text{EXP}(-50xPD)) / (1 - \text{EXP}(-50)) + 0.24x[1 - (1 - \text{EXP}(-50xPD)) / (1 - \text{EXP}(-50))]$$

همبستگی

$$(b) = (0.11852 - 0.05478x \ln(PD))^2$$

$$(k) = [\text{LGD}xN[(1-R)^{-0.5}xG(PD) + (R/(1-R))^{0.5}xG(0.999)]]$$

¹ LN به معنای لگاریتم طبیعی است.

² N(x) نشان دهنده تابع توزیع تجمعی برای یک متغیر تصادفی نرمال استاندارد است (به بیان دیگر، عبارت است از احتمالی که یک متغیر تصادفی N(x) نشان دهنده تابع توزیع تجمعی معکوس برای یک متغیر تصادفی نرمال استاندارد G(Z) باشد). x نرمال با میانگین صفر و انحراف معیار ۱ کمتر یا برابر با تحت عنوان Excel. تابع توزیع تجمعی و تابع توزیع تجمعی معکوس در N(x)=Z بطوری که x است (به بیان دیگر، عبارت است از ارزشی برای موجود هستند. NORMSDIDT و NORMSINV فرمول‌های

$$-PD \times LGD] \times (1 - 1.5 \times b)^{-1} \times (1 + (m - 2.5) \times b)$$

$$RWA = K \times 12.5 \times EAD$$

دارایی‌های موزون به ریسک

سرمایه مورد نیاز (k) برای تسهیلات و تعهدات نکول شده برابر است با میزان بزرگتر بین صفر و تفاوت بین LGD (در پاراگراف ۴۶۸) و بهترین تخمین بانک از زیان مورد انتظار (توضیح داده شده در پاراگراف ۴۷۱). مبلغ دارایی موزون به ریسک برای تسهیلات و تعهدات نکول شده، حاصل ضرب k، عدد ۱۲/۵ و میزان منابع در معرض نکول می‌باشد. مثالی از وزن‌های بکار گرفته شده برای ریسک در پیوست ۵ آورده شده است.

(ii) تعدیلات مربوط به اندازه شرکت برای مؤسسات کوچک و متوسط (SME)

۲۷۳. در رویکرد IRB برای اعتبارات شرکتی، بانک‌ها این اجازه را دارند که بطور جداگانه بین تسهیلات و تعهدات اعطایی به SME (به عنوان تسهیلات شرکتی که فروش گزارش شده کل گروه که شرکت جزئی از آن است کمتر از ۵۰ میلیون یورو باشد) و تسهیلات به شرکت‌های بزرگ تمایز قائل شوند. تعدیلات مربوط به اندازه شرکت (به عبارت دیگر $0.04 \times (1 - (S - 5) / 45)$) برای فرمول تعیین وزن ریسک تسهیلات شرکتی در رابطه با تسهیلات SME ایجاد می‌شود. S میزان کل فروش سالانه به میلیون یورو که در محدوده ۵ میلیون یورو و بیشتر تا حداکثر ۵۰ میلیون یورو قرار می‌گیرد. فروش‌های گزارش شده کمتر از ۵ میلیون یورو به منظور انجام تعدیلات مربوط به اندازه SME، معادل ۵ میلیون یورو در نظر گرفته می‌شود.

$$(R) = 0.12 \times (1 - \text{EXP}(-50 \times PD)) / (1 - \text{EXP}(-50)) + 0.24 \times [1 - (1 - \text{EXP}(-50 \times PD)) / (1 - \text{EXP}(-0.04 \times (1 - (S - 5) / 45)))]$$

50 همبستگی

۲۷۴. بنابر صلاحدید ملی، ناظران ممکن است به بانک‌ها اجازه دهند که کل دارایی‌های گروه به شکل تلفیقی را به جای فروش کل برای محاسبه آستانه و تعدیلات مربوط به اندازه SME مورد استفاده قرار دهند. با این

اگر این محاسبه منجر به یک عدد منفی برای سرمایه مورد نیاز برای تسهیلات و تعهدات انفرادی دولتی شود، بانک‌ها باید برای آن صفر در نظر بگیرند.

2 small- and medium-sized entities (SME)

وجود، کل دارایی‌ها باید تنها زمانی به عنوان یک شاخص استفاده شود که فروش کل، شاخص معناداری برای اندازه شرکت نباشد.

(iii) وزن‌های ریسک برای تسهیلات ویژه

وزن‌های ریسک برای تأمین مالی پروژه، تأمین مالی کالای سرمایه، تأمین مالی کالای تجاری و املاک و مستغلات درآمدزا

۲۷۵. بانک‌هایی که الزامات مربوط به تخمین احتمال نکول طبق رویکرد IRB را برآورده نکنند، ملزم می‌شوند که رتبه‌های داخلی خود را با پنج دسته نظارتی که هر کدام دارای یک وزن ریسک می‌باشند، تطبیق دهند. معیارهای دسته‌بندی نظارتی که این تطبیق باید بر مبنای آن قرار گیرد، در پیوست ۶ آمده است. وزن‌های ریسک برای زیان‌های غیر منتظره برای هر یک از دسته‌های نظارتی عبارتند از:

دسته‌بندی نظارتی و وزن‌های ریسک ناشی از زیان غیرمنتظره برای سایر تسهیلات و تعهدات ویژه

نکول	ضعیف	قابل قبول	خوب	قوی
+	۲۵۰٪	۱۱۵٪	۹۰٪	۷۰٪

۲۷۶. اگرچه از بانک‌ها انتظار می‌رود که رتبه‌بندی داخلی را بر مبنای دسته‌بندی نظارتی برای تسهیلات ویژه با استفاده از معیارهای دسته‌بندی نظارتی مطرح شده در پیوست ۶ انجام دهند، اما هر یک از دسته‌بندی‌های نظارتی تا حدود زیادی باید منطبق با محدوده ارزیابی اعتباری مستقل طبق جدول زیر باشد:

نکول	ضعیف	قابل قبول	خوب	قوی
وجود ندارد	B تا C	BB- یا B+	BB+ یا BB	BBB- یا بالاتر

۲۷۷. بنابر صلاحدید ملی، ناظران ممکن است که به بانکها اجازه دهند وزن های ریسک ترجیحی ۵۰ درصد را برای منابع در معرض ریسک "قوی" و وزن ۷۰ درصد را به منابع در معرض ریسک "خوب" تخصیص دهند؛ مشروط بر آن که از سررسید آن کمتر از ۲/۵ سال باقی مانده است یا اینکه ناظران تعیین کنند که تعهد و سایر مشخصه‌های ریسکی بانک به میزان قابل توجهی از آنچه در معیارهای دسته‌بندی نظارتی برای دسته‌بندی ریسک نظارتی مرتبط تعیین گردیده قوی تر باشد.

۲۷۸. بانک‌هایی که الزامات موردنظر برای تخمین احتمال نکول را برآورده سازند، قادر به استفاده از رویکرد پایه عمومی در رابطه با طبقه تسهیلات شرکتی برای تعیین وزن‌های ریسک طبقات فرعی تسهیلات ویژه خواهند بود.

۲۷۹. بانک‌هایی که الزامات موردنظر برای تخمین احتمال نکول و زیان با فرض نکول و یا منابع در معرض نکول را برآورده سازند، قادر به استفاده از رویکرد پیشرفته عمومی در رابطه با طبقه تسهیلات شرکتی برای تعیین وزن‌های ریسک طبقات فرعی تسهیلات ویژه خواهند بود.

وزن‌های ریسک برای املاک تجاری پرنوسان

۲۸۰. بانک‌هایی که قادر به برآورده ساختن الزامات مربوط به تخمین احتمال نکول نباشند یا ناظر آن‌ها اجرای رویکردهای پایه یا پیشرفته برای املاک تجاری پرنوسان را مجاز ندانسته است، باید رتبه‌های داخلی خود را با پنج دسته نظارتی که هر کدام دارای یک وزن ریسک معین هستند، تطبیق دهند. معیارهای دسته‌بندی نظارتی که این نحوه تخصیص بر اساس آن باید انجام گردد، همانند آن‌هایی است که در پیوست ۶ برای املاک تجاری درآمدزا آمده است. وزن‌های ریسک برای هر دسته عبارتند از:

دسته‌بندی نظارتی و وزن‌های ریسک زیان غیرمنتظره برای املاک تجاری پرنوسان

نکول	ضعیف	قابل- قبول	خوب	قوی
+	۲۵۰٪	۱۴۰٪	۱۲۰٪	۹۵٪

۲۸۱. همان‌طور که در پاراگراف ۲۷۶ نشان داده شد، هر کدام از دسته‌های نظارتی به‌طور وسیعی باید با نحوه ارزیابی‌های اعتباری مستقل مرتبط باشند.

۲۸۲. طبق صلاحدید ملی، ناظران ممکن است به بانک‌ها اجازه دهند که وزن‌های ریسک ترجیحی 70% را برای منابع در معرض ریسک "قوی" و وزن 95% در منابع در معرض ریسک "خوب" تخصیص دهند؛ مشروط بر این که کمتر از $2/5$ سال از سررسید آن‌ها باقی مانده باشد یا ناظران تعیین کنند که تعهد و سایر مشخصه‌های ریسک بانک به میزان قابل توجهی از آنچه در معیارهای دسته‌بندی نظارتی برای دسته ریسک نظارتی مرتبط مشخص شده است، قوی‌تر باشد.

۲۸۳. بانک‌هایی که الزامات مربوط به تخمین احتمال نکول را برآورده سازند و ناظر آن‌ها اجرای رویکردهای پایه یا پیشرفته برای املاک تجاری پرنوسان را مجاز دانسته باشد، برای استخراج اوزان ریسک از همان فرمول قابل اعمال برای سایر تسهیلات ویژه استفاده می‌کنند، به استثنای این که فرمول زیر برای تعیین میزان همبستگی بین دارایی‌ها استفاده می‌گردد:

$$(R) = 0.12x (1 - \text{EXP}(-50xPD)) / (1 - \text{EXP}(-50)) + 0.3x [1 - (1 - \text{EXP}(-50xPD)) / (1 - \text{EXP}(-50))]$$

همبستگی

۲۸۴. بانک‌هایی که الزامات مربوط به تخمین زیان به فرض نکول و منابع در معرض نکول برای تسهیلات املاک تجاری پرنوسان را برآورده نسازند، باید از پارامترهای نظارتی برای تعیین زیان به فرض نکول و منابع در معرض نکول تسهیلات شرکتی استفاده کنند.

(iv) محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک برای تسهیلات و تعهدات در چارچوب نکول مضاعف

۲۸۴ (i) برای اینکه تسهیلات و تعهدات دارای پوشش، در چارچوب نکول مضاعف مورد بررسی قرار گیرد، سرمایه مورد نیاز را می‌توان بر اساس پاراگراف ۲۸۴ (ii) و ۲۸۴ (iii) محاسبه کرد.

۲۸۴(ii) سرمایه مورد نیاز برای تسهیلات و تعهدات دارای پوشش با شرط استفاده از ترتیبات مربوط به نکول مضاعف (K_{DD})، از طریق ضرب k_0 ، مطابق تعریف زیر، در یک ضریب که بستگی به احتمال نکول ارائه دهنده پوشش دارد (PD_g) محاسبه می‌شود:

$$K_{DD} = K_0 \cdot (0.15 + 160 \cdot PD_g)$$

K_0 همانند سرمایه مورد نیاز برای منابع در معرض ریسک شرکتی بدون پوشش محاسبه می‌شود (که در پاراگراف‌های ۲۷۲ و ۲۷۳ تعریف شده است) اما پارامترهای متفاوتی برای زیان با فرض نکول و تعدیل سررسید مورد استفاده قرار می‌گیرد.

 k_0

PD_o و PD_g به ترتیب احتمال نکول متعهد و احتمال نکول ضامن آن فرد متعهد است مشروط به اینکه حداقل احتمال نکول همانند پاراگراف ۲۸۵ تعیین شود. ضریب همبستگی ρ_{0s} بر اساس فرمول همبستگی (R) در پاراگراف ۲۷۲ (یا در صورت قابل اعمال بودن، طبق پاراگراف ۲۷۳)، محاسبه می‌گردد؛ که در آن PD برابر با PD_o و LGD_g برابر است با زیان با فرض نکول تسهیلات و تعهدات مستقیم به ضامن؛ (به عبارت دیگر، طبق پاراگراف ۳۰۱، زیان با فرض نکول در ارتباط با تسهیلات بدون پوشش به ضامن یا به متعهد. منوط به این که آیا شواهد موجود و ساختار تضمین در صورت نکول ضامن و متعهد در طول مدت معامله پوشش داده شده، نشان دهد مبلغ احیا شده به ترتیب به شرایط مالی متعهد و ضامن بستگی دارد یا خیر؟ در تخمین هر یک از این زیان‌ها، یک بانک می‌تواند وثیقه‌ای که بطور خاص برای تسهیلات و تعهدات یا پوشش اعتباری است را به گونه‌ای که با پاراگراف‌های ۳۰۳ یا ۲۷۹ و ۴۶۸ تا ۴۷۳ سازگار باشد، بپذیرد). ممکن است که توجهی به احیا مضاعف در تخمین زیان با فرض نکول نشود. ضریب تعدیل مربوط به سررسید b بر اساس فرمول تعدیل سررسید (b) در پاراگراف ۲۷۲ محاسبه می‌شود که PD برابر با کمترین مقدار بین PD_o و PD_g می‌باشد.

چنانچه مقرر باشد چارچوب نکول مضاعف مورد استفاده قرار گیرد، M ، سررسید مؤثر پوشش اعتباری، تحت هیچ شرایطی کمتر از یک سال نمی‌باشد.

۲۸۴ (iii) میزان دارایی‌های موزون به ریسک همانند روش مورد استفاده برای تسهیلات و تعهدات بدون پوشش به قرار زیر محاسبه می‌شود:

$$RWA_{DD} = K_{DD} \cdot 12.5 \cdot EAD_g$$

۲. اجزاء ریسک

(i) احتمال نکول (PD)

۲۸۵. برای تسهیلات و تعهدات شرکتی و بانکی، احتمال نکول برابر است با عدد بزرگتر بین ۰/۰۳ درصد و احتمال نکول یک ساله مرتبط با رتبه داخلی وام گیرندگان. برای تسهیلات و تعهدات دولتی، احتمال نکول برابر با همان احتمال نکولی است که بر اساس رتبه داخلی یک‌ساله وام گیرندگان می‌باشد. احتمال نکول وام‌گیرندگانی که دارای رتبه نکول هستند، با توجه به انطباق آن با تعریف مرجع از نکول، ۱۰۰ درصد است. حداقل الزامات برای بدست آوردن برآوردهای احتمال نکول مربوط به هر رتبه داخلی برای وام‌گیرندگان، در پاراگراف‌های ۴۶۱ تا ۴۶۳ آورده شده است.

(ii) زیان با فرض نکول (LGD)

۲۸۶. یک بانک باید برآوردی از LGD را برای هر یک از تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی و بانکی فراهم کند. دو رویکرد برای محاسبه این تخمین‌ها وجود دارد: رویکرد پایه و رویکرد پیشرفته.

LGD در رویکرد پایه

- ترتیبات مربوط به مطالبات بدون پوشش و وثیقه احصاء نشده

۲۸۷. در رویکرد پایه، برای مطالبات حائز اولویت از شرکت‌ها، دولت‌ها و بانک‌ها که بدون پوشش وثایق مورد تأیید هستند، LGD معادل ۴۵ درصد خواهد بود.

۲۸۸. به همه مطالبات تبعی از شرکت‌ها، دولت‌ها و بانک‌ها رقم ۷۵٪ برای LGD تخصیص داده خواهد شد. یک وام تبعی تسهیلاتی است که کاملاً نسبت به سایر تسهیلات در اولویت پایین‌تر است. طبق صلاحدید ملی، ناظران ممکن است که یک تعریف وسیع‌تری از تبعی بودن را بکار گیرند. این تعاریف ممکن است شامل اولویت اقتصادی مانند مواردی که یک وام دارای پوشش نبوده و مجموعه دارایی‌های وام‌گیرنده است که برای پوشش تسهیلات و تعهدات دیگر استفاده می‌شوند.

- وثیقه در رویکرد پایه

۲۸۹. علاوه بر وثیقه مالی واجد شرایط که در رویکرد استاندارد تعریف می‌شود، در رویکرد پایه IRB برخی از انواع دیگر وثایق که به عنوان وثایق واجد شرایط IRB شناخته می‌شوند، نیز مورد تأیید قرار می‌گیرند. این وثایق شامل اسناد دریافتی، مستغلات خاص تجاری و مسکونی و سایر وثایق بر اساس حداقل الزامات مطرح شده در پاراگراف‌های ۵۰۹ تا ۵۲۴^۱ می‌باشند. برای وثایق مالی واجد شرایط، الزامات آن همانند استانداردهای عملیاتی که در بخش $II.D$ که از پاراگراف ۱۱۱ شروع می‌شود، می‌باشند.

- روش شناخت وثایق مالی واجد شرایط در رویکرد پایه

۲۹۰. روش تشخیص وثایق مالی واجد شرایط، از موضوعات مطرح شده در رویکرد جامع وثایق در رویکرد استاندارد بر اساس پاراگراف‌های ۱۴۷ تا ۱۸۱ (i)، پیروی می‌کند. روش ساده تشخیص وثایق که در رویکرد استاندارد مطرح شده است، برای بانک‌هایی که رویکرد IRB را بکار می‌گیرند قابل استفاده نخواهد بود.

با این وجود، کمیته می‌داند که در شرایط استثنائی برای بازارهای پیشرفته و با سابقه، وثایق مبتنی بر دفتراداری و یا مستغلات تجاری و یا مستغلات تجاری با چند مستأجر ممکن است دارای پتانسیل قرار گرفتن در پرتفوی تسهیلات شرکتی باشند. به پانوش ۲۹ پاراگراف ۷۴ که در رابطه با معیارهای که برای بخش دارای وثیقه این تسهیلات و تعهدات استفاده می‌شود، با توجه به محدودیت‌هایی که در پاراگراف‌های LGD صلاحیت است مراجعه شود. استفاده شده برای بقیه این تسهیلات و تعهدات برابر ۴۵٪ خواهد بود. به LGD رویکرد استاندارد وجود دارد، برابر با ۳۵٪ تنظیم خواهد شد. ۱۱۹۱ تا ۱۸۱) نسبت به رویکرد IRB منظور حصول اطمینان از انطباق با سرمایه مورد نیاز در رویکرد استاندارد (در عین حال که انگیزه الزام سرمایه کمتری را در رویکرد استاندارد ایجاد می‌کند)، ناظران می‌توانند به منظور دستیابی به ترتیبات قابل مقایسه مربوط به هر دو رویکرد، مازادی را برای سرمایه پوششی برای این تسهیلات بکار گیرند.

۲۹۱. طبق رویکرد جامع، زیان با فرض نکول مؤثر (LGD^*) که برای معامله دارای وثیقه قابل استفاده است می‌تواند به شکل زیر در نظر گرفته شود:

$$LGD^* = LGD \times (E^* / E)$$

- LGD : تسهیلات و تعهدات دارای اولویت بدون پوشش قبل از لحاظ وثیقه (۴۵٪)
- E : ارزش فعلی تسهیلات و تعهدات (به عبارت دیگر وجه نقد که قرض داده شده یا اوراق بهادار قرض داده شده یا توثیق شده)
- E^* : ارزش تسهیلات و تعهدات بعد از کاهش ریسک، همان‌طور که در پاراگراف‌های ۱۴۷ تا ۱۵۰ رویکرد استاندارد تعیین شده است. این مفهوم تنها برای محاسبه LGD^* استفاده می‌شود. بانک‌ها باید EAD را بدون در نظر گرفتن وجود هر گونه وثیقه، مورد محاسبه قرار دهند مگر اینکه در جایی دیگر چیزی غیر از این مورد، تعیین شده باشد.

۲۹۲. بانک‌هایی که برای رویکرد IRB پایه واجد شرایط هستند می‌توانند E^* را با استفاده از روش‌های مشخص در رویکرد جامع برای معاملات دارای وثیقه که در رویکرد استاندارد تعیین شده است، محاسبه کنند.

۲۹۳. جایی که معاملات بازخریدی مشروط به یک موافقت‌نامه اصلی برای خالص سازی است، یک بانک نمی‌تواند در محاسبه سرمایه، تأثیرات این خالص سازی را به حساب آورد. بانک‌هایی که مایل به شناخت تأثیر توافقات اصلی خالص سازی بر این معاملات به منظور محاسبه سرمایه هستند، باید دارای معیارهای مطرح شده در پاراگراف‌های ۱۷۳ و ۱۷۴ رویکرد استاندارد باشند. بانک باید E^* را با توجه به پاراگراف‌های ۱۷۶ و ۱۷۷ یا ۱۷۸ تا ۱۸۱ (i) محاسبه کرده و آن را برابر با EAD قرار دهد. نشان دادن تأثیر وثایق بر این معاملات از طریق انجام تعدیلات LGD امکان‌پذیر نیست.

– الگویی از رویکرد جامع

۲۹۴. همانند رویکرد استاندارد، برای معاملاتی که دارای شرایط پاراگراف ۱۷۰ هستند و طرف مقابل معامله مشتری اصلی در بازار مربوط، بر اساس پاراگراف ۱۷۱ باشد، ناظران می‌توانند تعدیل احتیاطی مطرح شده در رویکرد جامع را بکار نگیرند ولی به جای آن می‌توانند H را برابر صفر قرار دهند.

– روش شناسایی وثایق واجد شرایط در رویکرد *IRB*

۲۹۵. روش تعیین *LGD* مؤثر در رویکرد پایه برای مواردی که بانکها وثایق واجد شرایط طبق رویکرد *IRB* را برای پوشش تسهیلات و تعهدات شرکتی اخذ کرده‌اند، به شرح زیر است.

- تسهیلات و تعهداتی که دارای حداقل الزامات هستند، اما نسبت ارزش جاری وثایق دریافت شده (c) به ارزش جاری تسهیلات (E) پایین‌تر از حد تعیین شده C^* باشد (یا همان سطح مورد نیاز وثیقه برای تسهیلات)، *LGD* مناسبی را برای تسهیلات و تعهدات بدون پوشش یا آنهایی که توسط وثایقی که از لحاظ مالی یا رویکرد *IRB* واجد شرایط نیستند، دریافت خواهند کرد.

- تسهیلات و تعهداتی که نسبت C به E آن‌ها از سطح دوم C یعنی C^{**} (یا همان سطح مورد نیاز بالاتر از وثایق برای شناسایی کامل *LGD*) بالاتر باشد، بر اساس جدول زیر به آن‌ها *LGD* تخصیص داده خواهد شد.

جدول زیر *LGD* کاربردی و مورد نیاز را برای سطوح وثایق مازاد برای بخش دارای پوشش تسهیلات و تعهدات دارای اولویت نشان می‌دهد:

حداقل LGD برای بخش تضمین شده تسهیلات و تعهدات دارای اولویت

سطح مورد نیاز	حداقل سطح	حداقل LGD	
وثایق مازاد برای شناسایی کامل LGD (**C)	مورد نیاز وثایق تسهیلات و تعهدات (*C)		
--	%۰	%۰	وثایق مالی واجد شرایط
%۱۲۵	%۰	%۳۵	اسناد دریافتنی
%۱۴۰	%۳۰	%۳۵	CRE/RRE
%۱۴۰	%۳۰	%۴۰	سایر وثایق ^۱

- تسهیلات و تعهدات دارای اولویت باید به تسهیلات دارای پوشش کامل و فاقد پوشش کامل وثیقه‌ای تقسیم شود.
- بخشی از تسهیلاتی که بطور کامل دارای وثیقه هستند، C/C^{**} ، زیان با فرض نکول مرتبط با نوع وثیقه را دریافت می‌کند.
- بخش باقی‌مانده تسهیلات و تعهدات که به عنوان بخش بدون پوشش در نظر گرفته می‌شوند، LGD برابر ۴۵٪ را دریافت خواهند کرد.

روشی برای ترتیبات مربوط به مجموعه وثایق

^۱ سایر وثایق شامل دارایی‌های فیزیکی خواسته شده توسط بانک برای پوشش نکول وام، نمی‌باشد.

۲۹۶. روش تعیین *LGD* مؤثر یک معامله در رویکرد پایه، در صورتی که بانک‌ها وثایق مالی و سایر وثایق *IRB* واجد شرایط را اخذ کرده باشند، همانند ترتیبات مربوط به رویکرد استاندارد در نظر گرفته می‌شوند و بر اساس رهنمود زیر باید انجام شود.

- در مواردی که بانک اشکال مختلفی از کاهش ریسک اعتباری (*CRM*)^۱ را اتخاذ کرده است، ملزم خواهد بود ارزش تعدیل شده تسهیلات و تعهدات (بعد از تعدیل میزان وثایق مالی واجد شرایط) را به بخش‌هایی که هر یک تنها توسط یک نوع *CRM* پوشش داده شده‌اند، تقسیم کند. به عبارت دیگر، بانک باید تسهیلات و تعهدات را به بخش پوشش داده شده توسط وثایق مالی واجد شرایط، اسناد دریافتی، وثایق *CRE/RRE*، سایر وثایق و یک بخش بدون پوشش، جایی که مرتبط باشد، تقسیم نماید.

- جایی که نسبت مجموع ارزش *CRE/RRE* و سایر وثایق به تسهیلات تعدیل یافته (بعد از شناسایی تأثیر وثایق مالی واجد شرایط و وثایق دریافتی) کمتر از حد مورد نظر (حداقل درجه وثیقه‌سازی تسهیلات و تعهدات) باشد، تسهیلات و تعهدات، *LGD* معادل ۴۵٪ فاقد پوشش را خواهند گرفت.
- دارایی‌های موزون به ریسک برای هر یک از بخش‌های تضمین شده تسهیلات و تعهدات باید بطور جداگانه محاسبه شود.

LGD در رویکرد پیشرفته

۲۹۷. مشروط به حداقل الزامات اضافی تعیین شده در پایین، ناظران ممکن است به بانک‌ها اجازه دهند که تخمین داخلی خود از *LGD* را برای تعیین ریسک تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی و بانکی استفاده کنند. *LGD* باید به عنوان زیان با فرض نکول و به صورت درصدی از منابع در معرض نکول اندازه‌گیری شود. بانک‌هایی که برای استفاده از رویکرد *IRB* دارای صلاحیت هستند و قادر به داشتن این حداقل الزامات اضافی نیستند باید ترتیبات فوق‌الذکر مربوط به تعیین *LGD* در رویکرد پایه را بکارگیرند.

^۱ Credit risk mitigation (CRM)

۲۹۸. حداقل الزامات برای محاسبه برآوردهای *LGD* در پاراگراف‌های ۴۶۸ تا ۴۷۳ بیان شده‌اند.

- ترتیباتی برای معاملات مشخص بازخریدی

۲۹۹. بانک‌هایی که می‌خواهند اثرات توافقات اصلی خالص‌سازی را بر معاملات بازخریدی به منظور انجام محاسبات سرمایه‌ای تعیین کنند، باید روشی که در پاراگراف ۲۹۳ برای تعیین E^* به منظور استفاده در فرمول منابع در معرض نکول را بکار بگیرند. برای بانک‌هایی که از رویکرد پیشرفته استفاده می‌کنند، مجاز به استفاده از برآوردهای داخلی خود در خصوص *LGD* برای مبلغ معادل بدون پوشش (E^*) می‌باشند.

- ترتیبات مربوط به تضامین و اوراق مشتقه اعتباری

۳۰۰. دو رویکرد برای شناسایی *CRM* به شکل تضامین و اوراق مشتقه اعتباری در رویکرد *IRB* وجود دارد: اول رویکرد پایه برای بانک‌هایی که از ارزش‌های نظارتی برای *LGD* استفاده می‌کنند و دوم رویکرد پیشرفته برای بانک‌هایی که از برآوردهای داخلی خود برای تعیین *LGD* استفاده می‌نمایند.

۳۰۱. در هر یک از این رویکردها، *CRM* به صورت تضامین و اوراق مشتقه اعتباری، نباید تأثیر نکول مضاعف را نشان دهد (به پاراگراف ۴۸۲ مراجعه شود). به عنوان مثال، تا جایی که *CRM* توسط بانک شناسایی می‌شود، وزن ریسک تعدیل شده از وزنی که برای تسهیلات مستقیم به ضامنین در نظر گرفته می‌شود کمتر نخواهد بود. طبق رویکرد استاندارد، بانک‌ها می‌توانند پوشش اعتباری را در صورتی که منجر به الزامات سرمایه‌ای بیشتری گردد، شناسایی نکنند.

- شناسایی در رویکرد پایه

۳۰۲. برای بانک‌هایی که از رویکرد پایه برای *LGD* استفاده می‌کنند، رویکرد مربوط به تضامین و اوراق مشتقه اعتباری تا حد زیادی باید از ترتیبات موجود در رویکرد استاندارد که در پاراگراف‌های ۱۸۹ تا ۲۰۱ مطرح شده پیروی کنند. طیف ضامنین واجد شرایط همانند آنچه در رویکرد استاندارد آمده می‌باشد؛ به استثناء شرکت‌هایی که به صورت داخلی رتبه‌بندی شده و دارای یک احتمال نکول معادل رتبه *A-* یا بالاتر که ممکن است در رویکرد

پایه نیز تعیین شود باشند. به منظور انجام شناسایی، الزامات مطرح شده در پاراگراف‌های ۱۸۹ تا ۱۹۴ باید رعایت شوند.

۳۰۳. تضامین واجد شرایط از ضامنین صلاحیت‌دار به طریق زیر شناسایی می‌شوند:

- برای بخش دارای پوشش تسهیلات و تعهدات، وزن ریسک با توجه به موارد زیر باید محاسبه شود:
 - تابع تعیین وزن ریسک، متناسب با نوع ضامن باشد
 - احتمال نکول، متناسب با رتبه ضامن در نقش قرض‌گیرنده باشد یا اگر بانک ترتیبات جایگزینی کامل را در نظر داشته باشد که تضمین نمی‌شود، این رتبه بین رتبه متعهد اصلی و رتبه مربوط به ضامن در نقش قرض‌گیرنده باشد.
- بانک می‌تواند LGD معاملات پایه را با LGD مربوط به تضمین با لحاظ اولویت و هر نوع وثیقه برای تعهد تضمین شده تعویض نماید.

۳۰۴. بخش بدون پوشش تسهیلات و تعهدات، وزن ریسک متعهد اصلی را دریافت می‌کند.

۳۰۵. زمانی که پوشش به صورت بخشی [جزئی] است یا عدم تطابق ارزی بین تعهد مربوطه و پوشش اعتباری وجود داشته باشد، ضروری است که تسهیلات و تعهدات را به مبالغ دارای پوشش و مبالغ بدون پوشش تقسیم کرد. ترتیبات موجود در رویکرد پایه باید از مطالب مطرح شده در رویکرد استاندارد در پاراگراف‌های ۱۹۸ تا ۲۰۰ پیروی کرده و این امر بستگی به این موضوع دارد که نوع پوشش به صورت طبقه‌ای یا بخشی باشد.

– شناسایی در رویکرد پیشرفته

۳۰۶. بانک‌هایی که از رویکرد پیشرفته برای تخمین LGD استفاده می‌کنند می‌توانند تأثیر کاهش ریسک تضامین و اوراق مشتقه اعتباری را از طریق تعدیل برآوردهای احتمال نکول یا LGD منعکس کنند. هر کدام از این تعدیلات باید متناسب و سازگار با نوع ضمانت و اوراق مشتقه اعتباری موجود انجام شوند. برای انجام این کار، بانک‌ها باید تأثیر نکول مضاعف را در این تعدیلات اضافه نکنند. بنابراین، وزن ریسک تعدیل شده از وزنی که برای تسهیلات مستقیم به ضامنین در نظر گرفته می‌شود کمتر نخواهد بود.

۳۰۷. بانکی که متکی بر برآوردهای خود از LGD می‌باشد، مختار است ترتیبات رویکرد پایه IRB (پاراگراف‌های ۳۰۲ تا ۳۰۵) را اعمال نماید یا اینکه تعدیلاتی را در برآوردهای خود از LGD به منظور نشان دادن وجود تضامین یا اوراق مشتقه اعتباری انجام دهد. طبق این اختیار، هیچ محدودیتی در ارتباط با ضامین واجد شرایط وجود ندارد؛ اگرچه مجموعه حداقل الزامات مطرح شده در پاراگراف‌های ۴۸۳ و ۴۸۴ با توجه به نوع تضمین باید رعایت گردد. در رابطه با اوراق مشتقه اعتباری، الزامات پاراگراف‌های ۴۸۸ و ۴۸۹ باید رعایت گردد^۱.

- الزامات عملیاتی برای شناسایی نکول مضاعف

۳۰۷(i). بانکی که از یک رویکرد IRB استفاده می‌کند، دارای اختیار استفاده از رویکرد دیگری در تعیین الزامات سرمایه‌ای متناسب با تسهیلات و تعهدات می‌باشد. با این وجود، برای تسهیلات و تعهداتی که توسط یکی از ابزارهای زیر پوشش داده شده باشند چارچوب نکول مضاعف را می‌توان بر اساس پاراگراف‌های ۲۸۴(i) تا ۲۸۴(iii) بکار گرفت؛ البته با شرط در نظر گرفتن الزامات عملیاتی اضافی که در پاراگراف ۳۰۷(ii) تعیین شده است. یک بانک ممکن است برای هر یک از تسهیلات و تعهدات واجد شرایط بطور جداگانه، چارچوب نکول مضاعف یا رویکرد جایگزین را بکار بگیرد. این ابزارها عبارتند از:

(الف) ابزار مشتقه اعتباری بدون پرداخت اولیه برای قرارداد واحد (به عنوان مثال، قراردادهای معاوضه نکول اعتباری) یا تضامین

(ب) ابزارهای پوششی برای اولین نکول - ترتیبات مربوط به نکول مضاعف برای دارایی‌هایی استفاده می‌شود که در بین دارایی‌های کل مجموعه، دارای کمترین مبلغ موزون به ریسک هستند.

(ج) ابزارهای پوششی برای نکول n ام - پوشش اتخاذ شده فقط زمانی در چارچوب نکول مضاعف در معرض توجه قرار می‌گیرد که $(n-1)$ ام پوشش نکول واجد شرایط نیز اتخاذ شده باشد یا زمانی که $(n-1)$ عدد از دارایی‌ها قبلاً نکول شده باشند.

زمانی که اوراق مشتقه اعتباری، تجدید ساختار و تغییر در تعهد پایه را پوشش ندهد، باید ترتیبات مطرح شده شناسایی بخشی ارائه شده در پاراگراف ۱۹۲^۱ بکار گرفته شود.

۳۰۷(ii). چارچوب نکول مضاعف تنها زمانی کاربردی است که دارای شرایط زیر باشد.

(الف) وزن ریسک مربوط به تسهیلات و تعهدات قبل از به‌کارگیری از این چارچوب در هیچ یک از جنبه‌های پوشش اعتباری لحاظ نشده باشد.

(ب) نهادی که پوشش اعتباری را ارائه می‌دهد یک بانک^۱، شرکت سرمایه‌گذاری یا شرکت بیمه است (تنها آن‌هایی که در امر ارائه پوشش اعتباری هستند از جمله شرکت‌های بیمه تخصصی(دارای یک نوع خدمات بیمه‌ای هستند)، بیمه‌گران اتکایی و مؤسسات اعتبار صادراتی غیردولتی^۲) که به عنوان شرکت مالی با توجه به موارد زیر شناخته می‌شود:

- منطبق بر چارچوب مذکور باشند (در صورتی که نظارت متناسب با نظم بازار و شفافیت وجود داشته باشد) یا اینکه دارای رتبه اعتباری مستقل به عنوان حداقل رتبه سرمایه‌گذاری توسط یک آژانس رتبه‌بندی اعتباری که از نظر ناظران برای این هدف مناسب به نظر می‌رسد باشند؛
 - دارای یک رتبه داخلی با احتمال نکول معادل یا کمتر از آنچه برای رتبه مستقل A- باشد. این موضوع زمانی است که پوشش اعتباری برای تسهیلات و تعهدات برای اولین بار ارائه شده یا برای هر دوره بعد از آن موجود بوده باشد؛
 - دارای یک رتبه داخلی همراه با احتمال نکول معادل یا کمتر از رتبه سرمایه‌گذاری تعیین شده توسط سیستم رتبه‌بندی مستقل باشد.
- (ج) تعهدات پایه شامل موارد زیر است:
- تسهیلات و تعهدات شرکتی که در پاراگراف‌های ۲۱۸ تا ۲۲۸ تعریف شده‌اند (به استثناء تسهیلات ویژه که رویکرد مبتنی بر معیارهای دسته‌بندی نظارتی مطرح شده در پاراگراف‌های ۲۷۵ تا ۲۸۲ استفاده بشوند)؛ یا اینکه
 - مطالبات از یک PSE که بر اساس پاراگراف ۲۲۹، تسهیلات و تعهدات دولتی به حساب نیاید؛ یا اینکه

^۱ نمی‌شود حتی اگر مطالبات از این نهادها ممکن است به عنوان مطالبات از بانک‌ها، بر اساس پاراگراف ۲۳۰، تلقی MDDBs و PSEs این مورد شامل شود.

^۲ غیردولتی به این معنی است که پوشش اعتباری از هیچ یک از تضمین متقابل دولتی بهره‌ای نمی‌برد.

- تسهیلات ارائه شده به یک کسب و کار کوچک که طبق تعریف پاراگراف ۲۳۱ به عنوان تسهیلات و تعهدات خرد، دسته‌بندی شده باشند.
- (د) اشخاص زیر نمی‌توانند به عنوان متعهد پایه باشند:
 - یک شرکت مالی همان‌طور که در بخش (ب) تعریف شد؛ یا اینکه
 - عضوی از همان گروه تأمین پوشش باشد.
- (ه) پوشش اعتباری باید حداقل الزامات عملیاتی برای این ابزارها بشرح مندرج در پاراگراف‌های ۱۸۹ تا ۱۹۳، برآورده سازد.
- (و) با نظرداشت پاراگراف ۱۹۰ در مورد تضامین، برای شناسایی تأثیرات نکول مضاعف برای تضامین و اوراق مشتقه اعتباری، بانک باید دارای این حق بوده که بدون انجام اقدام قانونی در خصوص پرداخت طرف مقابل، وجه مربوط را از تأمین‌کننده پوشش اعتباری دریافت کند. تا جایی که امکان داشته باشد، بانک باید اقداماتی انجام دهد تا اطمینان حاصل کند؛ در صورت وقوع یک مشکل اعتباری، تأمین‌کننده پوشش آمادگی پرداخت فوری را دارد.
- (ز) پوشش اعتباری خریداری شده، همه زیان‌های اعتباری حادث شده در ارتباط با بخش دارای پوشش تسهیلات و تعهدات که ناشی از رویدادهای اعتباری مندرج در قرارداد می‌باشند را جذب می‌کند.
- (ح) اگر ساختار پرداخت انجام تسویه فیزیکی را مقرر نماید، در این صورت باید یک اطمینان حقوقی در رابطه با برگرداندن یک وام، اوراق قرضه یا یک بدهی محتمل وجود داشته باشد. اگر یک بانک قصد ارائه یک تعهد علاوه بر تسهیلات و تعهدات موجود را دارد، باید اطمینان حاصل کند که این تعهد به اندازه کافی نقد شونده باشد. این موضوع به این علت است که بانک قادر به خرید آن بر اساس قرارداد باشد.
- (ط) شرایط و الزامات امور مربوط به ترتیبات پوشش اعتباری باید بصورت مکتوب و قانونی توسط ارائه دهنده پوشش اعتباری و بانک تأیید شود.
- (ی) در ارتباط با پوشش ریسک ترقیق، فروشنده اسناد دریافتی خریداری شده نباید عضوی از گروه ارائه دهنده پوشش باشد.

(گ) همبستگی شدید میان ارزش اعتباری ارائه دهنده پوشش و متعهد تسهیلات و تعهدات پایه وجود ندارد به این دلیل که عملکرد آن‌ها به عوامل مشترکی که فراتر از عامل ریسک سیستماتیک است، وابسته است. بانک دارای فرایندی جهت شناسایی این نوع همبستگی شدید است. مثالی از شرایطی که چنین همبستگی در آن ایجاد می‌شود، زمانی است که ارایه دهنده پوشش، بدهی تأمین کننده کالا یا خدمات را تضمین کند و تأمین کننده مذکور، بخش عمده‌ای از درآمد یا عایدی خود را از ارایه دهنده پوشش دریافت می‌کند.

(iii) منابع در معرض نکول (EAD)

۳۰۸. بخش‌های ذیل برای هر دو وضعیت بالا و زیر خط ترازنامه بکار گرفته می‌شود. همه تسهیلات و تعهدات به صورت ناخالص، قبل از کسر ذخایر یا کاهش‌ها، اندازه‌گیری می‌شوند. منابع در معرض نکول در خصوص مبالغ برداشتی نباید از مجموع موارد زیر کمتر باشد: (i) مبلغی که طی آن سرمایه نظارتی یک بانک در صورتی که تسهیلات و تعهدات بطور کامل حذف شوند، کاهش یابد و (ii) هر نوع ذخیره اختصاصی و کاهش بخشی تسهیلات و تعهدات. زمانی که تفاوت بین EAD موردنظر و مجموع موارد (i) و (ii) مثبت باشد، این مبلغ تخفیف [در الزام سرمایه‌های] نامیده می‌شود. محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک مستقل از هر نوع تخفیفی است. در شرایط محدودی که در پاراگراف ۳۸۰ توضیح داده شد، تخفیفات ممکن است که در اندازه‌گیری ذخایر کل واجد شرایط برای محاسبه ذخایر مربوط به تسهیلات ویژه که در بخش III.G مطرح شده است، مورد استفاده قرار گیرد.

- اندازه‌گیری تسهیلات و تعهدات برای موارد بالای خط ترازنامه

۳۰۹. خالص سپرده‌ها و تسهیلات بالای خط ترازنامه با توجه به شرایط مطرح شده در رویکرد استاندارد، شناسایی خواهد شد (به پاراگراف ۱۸۸ مراجعه شود). زمانی که عدم تطابق ارزی یا سررسیدی برای این موارد بالای خط ترازنامه وجود داشته باشد، همان‌طور که در پاراگراف‌های ۲۰۰ و ۲۰۲ تا ۲۰۵ بیان شده است، ترتیبات مربوط به رویکرد استاندارد مورد استفاده قرار می‌گیرد.

- اندازه‌گیری تسهیلات و تعهدات برای موارد زیر خط ترازنامه (به استثناء اوراق مشتقه مربوط به FX و نرخ بهره، سهام و کالا)

۳۱۰. برای موارد زیر خط ترازنامه، مبلغ تسهیلات و تعهدات از حاصل ضرب مبلغ تعهد شده در یک عامل تبدیل یا CCF به دست می‌آید. دو رویکرد برای تخمین CCFها وجود دارد: رویکرد پایه و رویکرد پیشرفته.

EAD - در رویکرد پایه

۳۱۱. ابزارها و CCFهای استفاده شده برای تسهیلات و تعهدات همانند آنچه در رویکرد استاندارد است و در پاراگراف‌های ۸۲ تا ۸۹ بیان شده، می‌باشد. استثناءهای این موارد عبارتند از تعهدات [زیر خط ترازنامه]، ترتیبات مربوط به تعهد خرید اوراق منتشره (NIFs) و تسهیلات پذیره‌نویسی گردان (RUFs).

۳۱۲. برای تعهدات زیر خط ترازنامه، NIFs و RUFs بدون توجه به زمان سررید آن‌ها، ضریب ۷۵٪ مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای تسهیلات و تعهداتی که بدون هیچ پیش‌شرطی قابل لغو شدن هستند، یا آن‌هایی که بطور خودکار به علت کاهش اعتبار قرض گیرنده، بدون اعلام قبلی بانک در هر زمان لغو می‌شوند، ضریب ۷۵٪ استفاده نمی‌شود. برای این تسهیلات و تعهدات، CFF صفر درصد مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۳۱۳. مبلغی که CFF برای آن استفاده می‌شود، باید کمتر از ارزش خط اعتباری تعهد شده‌ای که استفاده نشده، باشد. همچنین، باید کمتر از ارزشی که نشان دهنده وجود هر نوع محدودیت در تسهیلات، مانند وجود یک سقف برای وام‌دهی که مرتبط با جریان نقدی گزارش شده یک قرض گیرنده است باشد. اگر تسهیلات به این صورت محدود شود، بانک باید دارای فرایندهای مدیریت و پایش کافی خطوط اعتباری به منظور حمایت از این موضوع باشد.

۳۱۴. به منظور اعمال CFF صفر درصد برای اعتبار در حساب شرکتی و سایر تسهیلات با قابلیت ابطال فوری و بی قید و شرط، بانک‌ها باید نشان دهند که آن‌ها بطور فعال شرایط مالی قرض گیرنده را پایش کرده و سیستم‌های کنترل داخلی آن‌ها به گونه‌ای است که قادر به لغو تسهیلات ارائه شده به قرض گیرنده به علت کاهش در رتبه اعتباری آن می‌باشد.

۳۱۵. زمانی که تعهدی برای نوع دیگری از تسهیلات و تعهدات زیر خط ترازنامه اخذ شود، بانک در رویکرد پایه ملزم به استفاده از حد پایین *CFF* است.

***EAD* در رویکرد پیشرفته**

۳۱۶. بانک‌هایی که حداقل الزامات را برای استفاده از تخمین داخلی خود از *EAD* دارا می‌باشند (پاراگراف ۴۷۴ تا ۴۷۸) اجازه خواهند داشت، تخمین داخلی خود از *CFFs* را برای انواع مختلف ابزارها استفاده کنند با این شرط که طبق رویکرد پایه تسهیلات و تعهدات ایجاد شده مشمول ضریب صد درصد برای *CFF* خود نباشد (به پاراگراف ۳۱۱ مراجعه شود).

- اندازه‌گیری منابع در معرض ریسک برای معاملاتی که بانک‌ها را در معرض ریسک اعتباری طرف مقابل قرار می‌دهد

۳۱۷. مقدار تسهیلات و تعهدات مرتبط با اوراق مشتقه *SFTs* و *OTC* که بانک‌ها را در معرض ریسک اعتباری طرف مقابل قرار می‌دهد، در رویکرد پایه مطابق با قواعد مندرج در پیوست ۴ محاسبه خواهد شد.

(iv) سررسید مؤثر (M)

۳۱۸. برای بانک‌هایی که از رویکرد پایه برای تسهیلات و تعهدات شرکتی استفاده می‌کنند، سررسید مؤثر معادل ۲/۵ سال خواهد بود به استثناء معاملات بازخریدی که سررسید مؤثر ۶ ماه خواهد بود. ناظران ملی می‌توانند همه بانک‌ها را در حوزه قلمرو خود (آن‌هایی که از رویکردهای پایه و پیشرفته استفاده می‌کنند) به اندازه‌گیری سررسید مؤثر برای هر یک از تسهیلات با استفاده از تعریف ارائه شده در ذیل ملزم نمایند.

۳۱۹. بانک‌هایی که هر یک از عناصر رویکرد پیشرفته *IRB* را استفاده می‌کنند، ملزم می‌شوند سررسید مؤثر برای هر یک از تسهیلات را طبق شرایط زیر محاسبه کنند. با این وجود، ناظران ملی ممکن است تسهیلات مربوط به شرکت‌های کوچک داخلی را از تعدیل سررسید واقعی مستثنی کنند، به شرط اینکه فروش و دارایی‌های کل برای گروه تلفیقی که شرکت مزبور جزئی از آن است، کمتر از ۵۰۰ میلیون یورو باشد. گروه

تلفیقی باید در کشور محل اعمال استثناء، یک شرکت داخلی محسوب گردد. در صورت وجود شرایط فوق، ناظران ملی باید این استثناء را بجای استفاده برای هر بانک بطور جداگانه، برای همه بانک‌های *IRB* که از رویکرد پیشرفته در آن کشور استفاده می‌کنند بکار گیرند. اگر این استثناء مورد استفاده قرار گیرد، همه تسهیلات و تعهدات مربوط به شرکت‌های داخلی کوچک که واجد شرایط فرض می‌شود، بر اساس رویکرد پایه *IRB*، دارای سررسید مؤثر ۲/۵ سال می‌باشند.

۳۳۰. به استثناء موارد مطروح در پاراگراف ۳۲۱، سررسید مؤثر عبارت است از مقدار بزرگتر بین "یک سال" و "سررسید مؤثر باقی مانده که طبق رابطه زیر تعریف می‌گردد". در همه موارد، سررسید مؤثر نباید بیشتر از ۵ سال باشد.

- برای یک ابزار، با شرط معین بودن جدول زمان‌بندی جریان نقدی آن، سررسید مؤثر به شکل زیر تعریف می‌شود:

Cf_t نشان دهنده جریان نقدی (اصل، سود و کارمزد) بوده که طبق قرارداد، توسط قرض‌گیرنده در دوره زمانی t قابل پرداخت است.

- اگر یک بانک در وضعیت محاسبه سررسید مؤثر پرداخت‌های قراردادی به شرح فوق نباشد، مجاز خواهد بود که شاخص محافظه‌کارانه تری را برای سررسید مؤثر مورد استفاده قرار دهد؛ به عنوان مثال، سررسید عبارت است از حداکثر زمانی باقی مانده (سال) که قرض‌گیرنده مجاز است بطور کامل تعهدات قرارداد (اصل، سود و کارمزد) را با توجه به شرایط قرارداد ایفا نماید. در شرایط عادی، این سررسید معادل سررسید اسمی آن ابزار خواهد بود.
- برای اوراق مشتقه با شرط وجود موافقت‌نامه اصلی خالص‌سازی، میانگین موزون سررسید معاملات باید به هنگام انجام تعدیل سررسید واقعی استفاده شود. علاوه بر این، مبلغ فرضی هر معامله باید برای موزون کردن سررسید مورد استفاده قرار گیرد.

۳۲۱. شرط سررسید حداقل یک سال برای تسهیلات و تعهدات مشخص کوتاه مدت از جمله معاملات انجام شده در بازار سرمایه که بطور کامل یا به صورت بخشی به وسیله وثایق^۱ پوشش یافته‌اند (یا معاملات اوراق مشتقه فرا بورس و وام‌دهی تکمیلی خرید اوراق بهادار) و معاملات بازخریدی (بازخریدها یا بازخریدهای معکوس و قرض گرفتن یا قرض‌دهی اوراق بهادار) با سررسید اولیه کمتر از یک سال، زمانی که مستندات شامل شروط تجدید نظر روزانه در میزان ودیعه باشد، اعمال نمی‌گردد. برای همه معاملات واجد شرایط، مستندات باید ارزش‌گذاری مجدد روزانه را الزام کند و همچنین باید شرایطی که امکان تسویه سریع یا استفاده از وثایق در صورت نکول یا عدم توانایی در محاسبه مجدد را فراهم می‌آورد را نیز شامل شود. سررسید این معاملات باید عدد بزرگتر بین "یک روز" و "سررسید مؤثر" (مطابق با تعریف فوق) محاسبه شود.

۳۲۲. علاوه بر معاملاتی که در پاراگراف ۳۲۱ مطرح گردید، سایر تسهیلات و تعهدات کوتاه مدت با سررسید اولیه کمتر از یک سال که به عنوان تأمین مالی مستمر فرد قرض‌گیرنده به حساب نمی‌آید می‌تواند از قاعده حداقل یک سال در خصوص سررسید معاف شوند. بعد از بررسی دقیق شرایط خاص در کشور خود، ناظران داخلی باید انواع تسهیلات و تعهدات کوتاه‌مدت که برای این نوع ترتیبات واجد شرایط هستند را مشخص کنند. نتایج این بررسی می‌تواند، برای مثال، شامل معاملاتی از جمله موارد زیر شوند:

- معاملات با محوریت بازار سرمایه و معاملات بازخریدی که در حیطه موضوع پاراگراف ۳۲۱ قرار نمی‌گیرد؛
- برخی از معاملات کوتاه مدت خود نقدشونده. اعتبار اسنادی واردات و صادرات و مبادلات مشابه باید با توجه به سررسید واقعی آن‌ها در نظر گرفته شود؛
- برخی از تسهیلات و تعهدات ناشی از تسویه خرید و فروش اوراق بهادار. این مورد همچنین می‌تواند شامل اعتبار در حساب ناشی از عدم تسویه اوراق بهادار بوده مشروط بر این که این نوع اعتبار از چند روز کاری محدود بیشتر نباشد؛

^۱ منظور اینست که هر دو قسمت تبادلات که دارای این شرایط هستند و هیچ‌کدام هم بطور سیستمی تحت پوشش وثایق نباشند نیز شامل شوند.

- برخی از تسهیلات و تعهدات ناشی از تسویه نقدی از طریق نقل و انتقال الکترونیکی از جمله اعتبار در حساب ایجاد شده به واسطه انتقال ناموفق، مشروط بر این که این نوع اعتبار بیشتر از چند روز کاری محدود ادامه پیدا نکند؛
- برخی از تسهیلات و تعهدات به وجود آمده برای بانک به علت تسویه ارز
- برخی از وام‌ها و سپرده‌های کوتاه‌مدت

۳۲۳. برای معاملاتی که در گستره پاراگراف ۲۱ قرار نمی‌گیرد، مشروط به موافقت‌نامه اصلی خالص‌سازی، میانگین موزون سررسید معاملات باید هنگام تعدیل سررسید واقعی مورد استفاده قرار گیرد. یک زمان حداقلی، معادل حداقل دوره نگهداری برای نوع معامله به شرح مندرج در پاراگراف ۱۶۷، برای میانگین استفاده می‌شود. زمانی که بیشتر از یک نوع معامله در توافق‌نامه اصلی خالص‌سازی وجود داشته باشد، زمان حداقلی معادل بالاترین دوره نگهداری برای میانگین در نظر گرفته می‌شود. علاوه بر این، برای موزون کردن سررسید، میزان فرضی هر معامله باید مورد استفاده قرار گیرد.

۳۲۴. زمانی که تعدیل سررسید واقعی وجود نداشته باشد، سررسید مؤثر تمام تسهیلات و تعهدات برابر با ۲/۵ سال در نظر گرفته می‌شود، مگر اینکه مورد دیگری غیر از آن، در پاراگراف ۳۱۸ تعیین شده باشد.

- ترتیباتی برای عدم تطبیق سررسیدها

۳۲۵. ترتیبات مربوط به عدم تطبیق سررسیدها در رویکرد *IRB* همان موضوعاتی است که در رویکرد استاندارد مطرح شده است- به پاراگراف ۲۰۲ تا ۲۰۵ مراجعه شود.

D. قواعد مربوط به تسهیلات و تعهدات خرد

۳۲۶. بخش *D* روش محاسبه میزان سرمایه برای زیان غیر منتظره (*UL*) در مورد تسهیلات و تعهدات خرد را به تفصیل توضیح می‌دهد. بخش *D.1* سه تابع تعیین وزن ریسک، اول برای تسهیلات و تعهدات در مقابل رهن مسکن، دوم برای تسهیلات و تعهدات خرد گردان و سوم برای سایر تسهیلات و تعهدات خرد را بیان می‌دارد.

بخش D.2 اجزاء ریسک را به عنوان اطلاعات لازم برای توابع تعیین وزن ریسک ارائه می‌دهد. روش محاسبه زیان مورد انتظار و تعیین تفاوت بین آن شاخص و ذخایر، در بخش III.G توصیف می‌شود.

۱. دارایی‌های موزون به ریسک برای تسهیلات و تعهدات خرد

۳۲۷. سه تابع جداگانه تعیین وزن ریسک برای تسهیلات و تعهدات خرد همان‌طور که در پاراگراف‌های ۳۲۸ تا ۳۳۰ تعریف شده، وجود دارد. وزن‌های ریسک برای تسهیلات خرد بر اساس ارزیابی‌های جداگانه از احتمال نکول و ارزیابی زیان به فرض نکول به عنوان اطلاعاتی ورودی برای تابع تعیین وزن ریسک می‌باشد. هیچ یک از این سه تابع تعیین وزن ریسک تسهیلات و تعهدات خرد شامل تعدیلات سررسید واقعی در رابطه با تعیین سررسید آن‌ها نمی‌گردد. در این بخش، احتمال نکول و زیان به فرض نکول به صورت اعشاری اندازه‌گیری شده و منابع در معرض نکول هم برحسب واحد پولی (مثلاً یورو) اندازه‌گیری می‌شود.

(۱) تسهیلات و تعهدات با پوشش وثیقه‌ای واحد مسکونی

۳۲۸. برای تسهیلات و تعهدات تعریف شده در پاراگراف ۲۳۱ که نکول نشده‌اند و به صورت کامل یا بخشی^۱ از طریق ترهین واحد مسکونی پوشش داده شده‌اند، وزن ریسک بر اساس فرمول زیر تعیین می‌شود:

$$(R) = 0.15 \text{ ضریب همبستگی}$$

$$(K) = \text{LGD} \times N[(1-R)^{-0.5} \times G(PD) + (R/(1-R)^{0.5} \times G(0.999))] - PD \times \text{LGD}$$

$$\text{دارایی‌های موزون به ریسک} = K \times 12.5 \times \text{EAD}$$

سرمایه مورد نیاز (K) برای تسهیلات و تعهدات نکول شده برابر است با صفر یا تفاوت بین زیان با فرض نکول این تسهیلات (پاراگراف ۴۶۸) و بهترین تخمین بانک از زیان مورد انتظار (پاراگراف ۴۷۱)، هر کدام که بزرگتر باشد. مقدار دارایی‌های موزون به ریسک برای این نوع تسهیلات نکول شده برابر است با حاصل ضرب K، ۱۲/۵ و مبلغ منابع در معرض نکول.

^۱ این بدان معنی است که وزن‌های ریسک برای تسهیلات مبتنی بر خانه‌های مسکونی برای بخش بدون پوشش این تسهیلات نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد.

(ii) تسهیلات و تعهدات خرد گردان واجد شرایط

۳۲۹. برای تسهیلات و تعهدات خرد گردان واجد شرایط که در پاراگراف ۲۳۴ تعریف شده است و نکول نشده- اند، وزن ریسک بر اساس فرمول زیر تعریف می‌شود:

$$(R)=0.04 \text{ ضریب همبستگی}$$

$$(K)=LGD \times N[(1-R)^{-0.5} \times G(PD)] + (R / (1-R)^{0.5} \times G(0.999)) - PD \times LGD$$

$$K \times 12.5 \times EAD = \text{دارایی‌های موزون به ریسک}$$

سرمایه مورد نیاز (K) برای تسهیلات و تعهدات نکول شده برابر است با صفر یا تفاوت بین زیان با فرض نکول این تسهیلات (پاراگراف ۴۶۸) و بهترین تخمین بانک از زیان مورد انتظار (پاراگراف ۴۷۱)، هر کدام که بزرگتر باشد. دارایی‌های موزون به ریسک برای این نوع تسهیلات نکول شده برابر است با حاصل ضرب K، ۱۲/۵ و مبلغ منابع در معرض نکول.

(iii) سایر تسهیلات و تعهدات خرد

۳۳۰. برای سایر تسهیلات و تعهدات خرد که نکول نشده‌اند، وزن‌های ریسک بر اساس تابع زیر تعیین می‌شود که اجازه تغییر ضریب همبستگی را همراه با تغییرات احتمال نکول می‌دهد:

$$(R) = 0.03 \times (1 - \exp(-35 \times PD)) / (1 - \exp(-35)) + 0.16 \times [1 - (1 - \exp(-35 \times PD)) / (1 - \exp(-35))]$$

ضریب همبستگی

$$(K)=LGD \times N[(1-R)^{-0.5} \times G(PD)] + (R / (1-R)^{0.5} \times G(0.999)) - PD \times LGD$$

$$K \times 12.5 \times EAD = \text{دارایی‌های موزون به ریسک}$$

سرمایه مورد نیاز (K) برای تسهیلات و تعهدات نکول شده برابر است با صفر یا تفاوت بین زیان با فرض نکول این تسهیلات (پاراگراف ۴۶۸) و بهترین تخمین بانک از زیان مورد انتظار (پاراگراف ۴۷۱)، هر کدام که بزرگتر باشد. دارایی‌های موزون به ریسک برای این نوع تسهیلات نکول شده برابر است با حاصل ضرب K، ۱۲/۵ و مبلغ منابع در معرض نکول. مثال تشریحی در خصوص اوزان ریسک در پیوست ۵ آورده شده است.

۲. اجزاء ریسک

(i) احتمال نکول (PD) و زیان با فرض نکول (LGD)

۳۳۱. برای هر یک از مجموعه‌های شناخته شده تسهیلات و تعهدات خرد، بانک‌ها باید برآوردی از احتمال نکول و زیان با فرض نکول این مجموعه را با توجه به الزامات حداقلی مطرح شده در بخش III.H تهیه کنند. علاوه بر این، احتمال نکول تسهیلات و تعهدات خرد، برابر است با عدد بزرگتر بین $3/0+$ درصد و احتمال نکول یک-ساله مرتبط با رتبه داخلی قرض‌گیرنده تسهیلات خرد.

(ii) شناسایی ضمانت‌ها و اوراق مشتقه اعتباری

۳۳۲. بانک‌ها می‌توانند تأثیر ضمانت‌ها و اوراق مشتقه اعتباری در کاهش ریسک یک یا مجموعه‌ای از تسهیلات و تعهدات را از طریق ایجاد تعدیلات در تخمین احتمال نکول یا زیان با فرض نکول نشان دهند. این امر باید مشروط به حداقل الزامات مطرح شده در پاراگراف‌های ۴۸۰ تا ۴۸۹ باشد. اعم از اینکه این تعدیلات از طریق احتمال نکول یا زیان به فرض نکول انجام گیرد، باید متناسب با نوع ضمانت یا اوراق مشتقه اعتباری باشد.

۳۳۳. مطابق با الزامات مطرح شده فوق برای تسهیلات و تعهدات بانکی، دولتی و شرکتی، بانک‌ها نباید تأثیر نکول مضاعف را در این تعدیلات در نظر گیرند. وزن‌های تعدیل شده ریسک نباید کمتر از آنچه مربوط به تسهیلات مستقیم به ضامن است باشد. متناسب با رویکرد استاندارد، بانک‌ها می‌توانند پوشش (ضمانت) اعتباری که منجر به الزامات سرمایه‌ای بیشتری شود را شناسایی نکنند.

(iii) تسهیلات و تعهدات در معرض نکول (EAD)

۳۳۴. تسهیلات و تعهدات خرد بالای خط و زیر خط ترازنامه به صورت ناخالص یعنی به شکل مانده قبل از کسر ذخایر اختصاصی یا کسورات بخشی، اندازه‌گیری می‌شود. منابع در معرض نکول مبالغ دریافت شده نباید کمتر از مجموع دو مورد زیر باشد: (i) مبلغی که به اندازه آن سرمایه مقرراتی یک بانک با فرض اینکه تسهیلات و تعهدات بطور کلی حذف شوند کاهش می‌یابد و (ii) هر نوع ذخایر اختصاصی و کاهش‌های بخشی [تسهیلات]. زمانی که تفاوت بین منابع در معرض ریسک و جمع (i) و (ii) مثبت باشد، این مبلغ تخفیف نامیده می‌شود. این

تخفیفات تأثیری روی محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک ندارد. تحت شرایط بیان شده در پاراگراف ۳۸۰، تخفیفات مطرح شده ممکن است که برای اندازه‌گیری ذخایر کل واجد شرایط به منظور محاسبه ذخایر مربوط به زیان مورد انتظار بیان شده در بخش III.G. مورد استفاده قرار گیرند.

۳۳۵. برای خالص سازی وام‌ها و سپرده‌های بالای خط ترانزنامه مربوط به مشتریان خرد بانک، با توجه به شرایط مطرح شده در پاراگراف ۱۸۸، استفاده از رویکرد استاندارد ممکن خواهد بود. برای اقلام خرد زیر خط ترانزنامه، بانک‌ها باید از برآوردهای خود از ضرایب تبدیل اعتباری (CCFs) ارائه شده مشروط بر این‌که حداقل الزامات مطرح شده در پاراگراف‌های ۴۷۴ تا ۴۷۷ و ۴۷۹ رعایت شود، استفاده کنند.

۳۳۶. برای تسهیلات و تعهدات خرد با برداشت‌های غیرمشخص در آینده، مانند کارت‌های اعتباری، بانک‌ها باید در تخمین کلی زیان، از داده‌های تاریخی و انتظارات خود از برداشت‌های اضافی [از محل مانده استفاده نشده اعتبار] قبل از نکول استفاده کنند. بالاخص، جایی که بانک ضرایب تبدیل را برای خطوط اعتباری استفاده نشده در تخمین منابع در معرض نکول خود نشان ندهد، باید در برآوردهای مربوط به زیان با فرض نکول، احتمال برداشت‌های اضافی قبل از وقوع نکول را در نظر بگیرد. در مقابل، اگر بانک امکان برداشت‌های اضافی را در برآورد زیان با فرض نکول لحاظ نکند، باید آن را در برآوردهای خود از منابع در معرض نکول در نظر گیرد.

۳۳۷. زمانی که فقط مبالغ برداشت شده تسهیلات خرد، اوراق بهادار سازی شوند، بانک‌ها باید اطمینان حاصل کنند که سرمایه لازم را در قبال سهم خود (منافع فروشنده) در خصوص مانده برداشت نشده مرتبط با تسهیلات اوراق بهادار سازی شده، طبق رویکرد IRB در ارتباط با ریسک اعتباری نگهداری کنند. این بدان معنی است که برای این تسهیلات، بانک‌ها باید تأثیر ضرایب تبدیل اعتباری را بجای اینکه در برآوردهای مربوط به زیان با فرض نکول در نظر بگیرند، در منابع در معرض نکول خود نشان دهند. برای تعیین منابع در معرض نکول در خصوص سهم فروشنده در خطوط اعتباری استفاده نشده، مقدار برداشت نشده تسهیلات اوراق بهادار سازی شده بین منافع فروشنده [بانک] و خریدار اوراق به صورت نسبی، نسبت به سهم هر یک از خریدار و فروشنده در مقدار برداشت شده اوراق بهادار سازی، تخصیص می‌یابد. تعیین بخش مربوط به سرمایه‌گذار [خریدار

اوراق] در مبالغ برداشت نشده مرتبط با تسهیلات اوراق بهادار سازی شده، باید مبتنی بر ترتیبات مطرح شده در پاراگراف ۶۴۳ باشد.

۳۳۸. مادامی که تعهدات ارزی و نرخ بهره در پرتفوی خرد بانک در رابطه با رویکرد IRB وجود دارد، بانک‌ها اجازه ارزیابی‌های داخلی از مقدار معادل اعتباری را ندارند. به جای آن، قواعد رویکرد استاندارد باید مورد استفاده قرار گیرد.

E. قواعدی برای سرمایه‌گذاری در سهام

۳۳۹. بخش E روش محاسبه سرمایه برای زیان غیرمنتظره ناشی از سرمایه‌گذاری در سهام را ارائه می‌دهد. بخش E.1 موارد زیر را بیان می‌دارد: (الف) رویکرد مبتنی بر بازار (که به روش ساده برای تعیین وزن ریسک و روش مدل‌های داخلی تقسیم می‌شود) و (ب) رویکرد احتمال نکول / زیان به فرض نکول. اجزاء ریسک در بخش E2 مطرح می‌گردد. روش محاسبه زیان‌های مورد انتظار و تعیین تفاوت بین آن شاخص و ذخایر در بخش III.G توصیف می‌شود.

۱. دارایی‌های موزون به ریسک برای سرمایه‌گذاری‌ها در سهام

۳۴۰. دارایی‌های موزون به ریسک برای میزان این سرمایه‌گذاری‌ها در دفاتر تجاری، مشمول قواعد مربوط به سرمایه پوششی ریسک بازار می‌شود.

۳۴۱. دو رویکرد برای محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک برای سرمایه‌گذاری در سهام که در دفاتر تجاری نگهداری نمی‌شوند وجود دارد: رویکرد مبتنی بر بازار و رویکرد احتمال نکول / زیان با فرض نکول. ناظران تصمیم خواهند گرفت که بانک‌ها کدام یک از این رویکردها و در چه شرایطی آن‌ها را مورد استفاده قرار دهند. سرمایه‌گذاری در سهام مطرح شده در پاراگراف‌های ۳۵۶ تا ۳۵۸، مستثنی شده و مشمول سرمایه پوششی الزامی رویکرد استاندارد قرار می‌گیرد.

۳۴۲. جایی که ناظران هر دو روش را مجاز بدانند، روش‌های انتخابی بانک‌ها باید با یکدیگر سازگار باشند؛ به ویژه ملاحظات منفعت مقرراتی نباید عاملی برای تصمیم‌گیری باشد.

(f) رویکرد مبتنی بر بازار

۳۴۳. در رویکرد مبتنی بر بازار، مؤسسات مجازند که حداقل الزام سرمایه‌ای برای مشارکت‌های سرمایه‌گذاری مربوط به دفاتر بانکی را با استفاده از یک یا هر دو روش متمایز زیر، محاسبه کنند: اول روش ساده تعیین وزن ریسک و دوم روش مبتنی بر مدل‌های داخلی. روشی مورد استفاده باید متناسب با میزان و پیچیدگی ابزار مالکانه مؤسسه و همچنین اندازه و میزان پیچیدگی مؤسسه باشد. ناظران می‌توانند استفاده از هر یک از این روش‌ها را بر اساس شرایط خاص هر مؤسسه الزام نمایند.

- روش ساده وزن ریسک

۳۴۴. در این روش، وزن $30+$ درصدی ریسک برای ابزار مالکانه که به صورت عمومی معامله می‌شود و وزن $40+$ درصدی برای سایر این سرمایه‌گذاری‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. سرمایه‌گذاری‌های قابل معامله به صورت عمومی شامل هر نوع اوراق سهامی است که در یک بازار بورس اوراق بهادار رسمی معامله شود.

۳۴۵. وضعیت‌های نقدی فروش^۱ و ابزارهای مشتقه موجود در دفاتر بانکی می‌تواند با وضعیت‌های خرید همان سهم تسویه شود؛ مشروط بر این‌که ابزارها فقط به عنوان پوششی برای ابزار مالکانه مشخص، تعیین شده و از زمان تا سررسید آن‌ها نیز حداقل یکسال باقی مانده باشد. سایر وضعیت‌های فروش نیز به گونه‌ای در نظر گرفته می‌شود که گویی آن‌ها وضعیت خرید بوده و وزن ریسک مربوط به آن برای ارزش مطلق هر وضعیت مورد استفاده قرار می‌گیرد. در مورد وضعیت‌های غیرمنطبق از لحاظ سررسید، روش مربوط به تسهیلات و تعهدات شرکتهای مورد استفاده قرار می‌گیرد.

- روش‌های مبتنی بر مدل‌های داخلی

¹ * A **short cash position** implies the hedger will receive cash now, owing the delivery of the commodity at a later date. The hedger will need to purchase the commodity before it can be delivered.

۳۴۶. بانک‌هایی که دارای رویکرد IRB هستند، می‌توانند از مدل‌های داخلی اندازه‌گیری ریسک برای محاسبه الزام سرمایه‌ای مبتنی بر ریسک استفاده کنند و یا از طرف ناظران الزام به انجام این کار شوند. در این رویکرد، بانک‌ها باید سرمایه‌ای معادل زیان بالقوه ناشی از سرمایه‌گذاری در ابزار مالکانه در نظر بگیرند. این امر باید از طریق استفاده از مدل‌های داخلی محاسبه ارزش در معرض خطر با فرض ۹۹ درصد سطح اطمینان [صدک ۱۹۹م] مربوط به یک دنباله توزیع ناشی از تفاوت بین بازده فصلی و نرخ بازده بدون ریسک مناسب [صرف ریسک] برای یک دوره بلند مدت انجام پذیرد. سرمایه پوششی، از طریق محاسبه دارایی‌های موزن به ریسک، در محاسبه نسبت سرمایه مبتنی بر ریسک وارد می‌شود.

۳۴۷. وزن ریسک استفاده شده برای تبدیل سرمایه‌گذاری‌ها به دارایی‌های موزن به ریسک از طریق ضرب سرمایه پوششی بدست آمده در ۱۲/۵ (یا معکوس ۸ درصد، که همان الزام سرمایه‌ای مبتنی بر ریسک است) بدست می‌آید. سرمایه پوششی محاسبه شده طبق روش مدل‌های داخلی ممکن است از آنچه در روش ساده تعیین وزن ریسک با فرض وزن ۲۰۰ درصد برای ابزار مالکانه عمومی و وزن ۳۰۰ درصد برای سایر سرمایه‌گذاری‌ها استفاده شده کمتر نباشد. سرمایه‌های پوششی مذکور به صورت جداگانه با استفاده از روش ساده تعیین وزن ریسک محاسبه می‌شود. علاوه بر این، این وزن‌های حداقلی ریسک باید برای تسهیلات و تعهدات انفرادی و نه برای پرتفویی از تسهیلات مورد استفاده قرار گیرد.

۳۴۸. ناظران می‌توانند به بانک این اجازه را دهند که رویکردهای مبتنی بر بازار متفاوتی را برای پرتفوی‌های مختلف بر اساس ملاحظات مقتضی استفاده کنند. این امر زمانی است که بانک رویکردهای متفاوتی را خود به صورت داخلی مورد استفاده قرار می‌دهد.

۳۴۹. بانک‌ها مجازند که تضامین را شناسایی کنند، اما وثیقه اخذ شده بابت وضعیت مشارکتی که در آن الزام سرمایه‌ای از طریق استفاده از رویکرد مبتنی بر بازار تعیین می‌شود، نباید لحاظ گردد.

(ii) رویکرد PD/LGD

۳۵۰. الزامات حداقلی و روش‌شناسی مربوط به PD/LGD برای سرمایه‌گذاری در سهام به قصد انتفاع از فروش آن (شامل سهام شرکت‌هایی که در طبقه دارایی‌های خرد قرار می‌گیرند) با تسهیلات و تعهدات شرکتی مطرح شده در رویکرد IRB پایه با شرط تحقق موارد زیر یکسان هستند^۱:

- بانک برای تخمین احتمال نکول شرکتی که در آن مشارکت [سرمایه‌گذاری] می‌کند باید از الزاماتی مشابه با الزامات تخمین احتمال نکول شرکتی که به آن تسهیلات داده است پیروی کند^۲. اگر بانک در شرکتی که به بانک بدهی ندارد در سهام آن سرمایه‌گذاری کرده باشد؛ و همچنین بانک دارای اطلاعات کافی در مورد وضعیت شرکت نباشد تا اینکه تعریف کاربردی نکول را برای آن بکار برد اما در عمل سایر معیارها و استانداردها در این زمینه وجود داشته باشد، یک ضریب مقیاسی معادل ۱/۵ برای وزن‌های ریسک حاصل از تابع تعیین وزن ریسک شرکتی با فرض تعیین احتمال نکول توسط بانک مورد استفاده قرار می‌گیرد. با این وجود، اگر سرمایه‌گذاری مالکیتی بانک قابل توجه باشد و مجاز به استفاده از یک رویکرد PD/LGD برای اهداف نظارتی باشد اما بانک هنوز استانداردهای مربوط را نداشته باشد، روش ساده تعیین وزن ریسک تحت رویکرد مبتنی بر بازار، بکار گرفته خواهد شد.
- برای بدست آوردن وزن ریسک برای سرمایه‌گذاری در سهام، LGD، معادل ۹۰٪ فرض می‌گردد.
- برای این اهداف، تعیین وزن ریسک مشمول تعدیلات پنج ساله سررسید می‌باشد؛ اعم از اینکه بانک از یک رویکرد مشخص در خصوص تعیین سررسید در پرتفوی IRB خود استفاده کند یا خیر.

۳۵۱. در رویکرد PD/LGD، حداقل وزن ریسک که در پاراگراف ۳۵۲ و ۳۵۳ مطرح شده، مورد استفاده قرار می‌گیرد. زمانی که جمع زیان غیرمنتظره و زیان مورد انتظار مربوط به سرمایه‌گذاری در سهام منجر به کاهش سرمایه به سطحی پایین‌تر از سطح مورد نیاز به دلیل استفاده از یکی از این حداقل‌های وزن ریسک شود، وزن ریسک کمتر باید استفاده شود. به بیان دیگر، اگر محاسبه وزن ریسک بر مبنای پاراگراف ۳۵۰ به اضافه زیان

^۱ معادل معادل ۹۰٪، رویکرد پیشرفته‌ای برای سرمایه‌گذاری در سهام وجود ندارد. LGD با فرض

^۲ در عمل، اگر تسهیلات و تعهدات ارائه شده به شخصی باشد که بانک در سهام آن هم سرمایه‌گذاری کرده است، نکول در بازپرداخت و ایفای تسهیلات و تعهدات منجر به نکول همزمان در سرمایه‌گذاری در سهام خواهد شد.

مورد انتظار ناشی از سرمایه‌گذاری در سهام ضربدر ۱۲/۵، کمتر از حداقل وزن ریسک قابل استفاده باشد، کمترین وزن ریسک باید مورد استفاده قرار گیرد.

۳۵۲. حداقل وزن ریسک معادل ۱۰۰٪ برای انواع سهام زیر مادامی که پرتفوی به روش‌های تعیین شده مدیریت شوند، مورد استفاده قرار می‌گیرد:

- سهام عادی که سرمایه‌گذاری به عنوان بخشی از رابطه بلند مدت مشتری می‌باشد، انتظار نمی‌رود هیچ نوع عایدی سرمایه‌ای در کوتاه مدت محقق گردد و هیچ نوع پیش‌بینی در خصوص عایدی سرمایه‌ای (رو به رشد) در بلند مدت متصور نمی‌باشد. انتظار می‌رود که تقریباً در همه موارد، نهاد دارای روابط وام دهی یا روابط کلی بانکی با شرکت پرتفوی بوده تا اینکه احتمال نکول برآورد شده به راحتی در دسترس باشد. با توجه به ماهیت بلندمدت این نوع سرمایه‌گذاری، تعیین یک دوره نگهداری مناسب برای این سرمایه‌گذاری‌ها نیاز به توجه و دقت بیشتری دارد. بطور کلی، انتظار می‌رود که بانک، سهام را برای یک دوره بلندمدت نگهداری کند (حداقل برای پنج سال).
- سهام ممتاز که بازده سرمایه‌گذاری این نوع سهام بر اساس جریان نقد منظم و دوره‌ای است و دارای عایدی سرمایه‌ای ناشی از افزایش قیمت نمی‌باشد و انتظاری هم در مورد کسب عایدی سرمایه‌ای در آینده وجود ندارد.

۳۵۳. برای سایر انواع سهام، از جمله وضعیت‌های خرید خالص (که در پاراگراف ۳۴۵ تعریف شد)، پوشش سرمایه‌ای که طبق رویکرد PD/LGD محاسبه می‌شود نمی‌تواند از میزان پوشش سرمایه‌ای محاسبه شده در روش ساده تعیین وزن ریسک که وزن ۲۰۰ درصد را به ابزار مالکانه عمومی و وزن ریسک ۳۰۰ درصد را به سایر سرمایه‌گذاری‌های مشارکتی تخصیص می‌دهد، کمتر باشد.

۳۵۴. حداکثر وزن ریسک برای سرمایه‌گذاری در سهام در رویکرد PD/LGD، برابر با ۱۲۵۰ درصد است. اگر وزن‌ها بر اساس پاراگراف ۳۵۰ محاسبه شده سپس با زیان مورد انتظار این سرمایه‌گذاری‌ها جمع و در عدد ۱۲/۵ ضرب شود و حاصل آن بیشتر از ۱۲۵۰ درصد شود، حد حداکثری این وزن، یعنی همان ۱۲۵۰ درصد، باید

مورد استفاده قرار گیرد. بجای استفاده از این روش، بانک‌ها می‌توانند کل مبلغ سرمایه‌گذاری در سهام را با فرض اینکه این مبلغ، زیان مورد انتظار را نشان می‌دهد، به صورت ۵۰ درصد از سرمایه لایه اول و ۵۰ درصد از سرمایه لایه دوم کسر دهند.

۳۵۵. پوشش برای سرمایه‌گذاری در سهام طبق رویکرد PD/LGD، همانند تسهیلات و تعهدات شرکتی، مشروط به در نظر گرفتن زیان با فرض نکول معادل ۹۰ درصد برای تسهیلات مربوط به تأمین کننده پوشش می‌باشد. برای این منظور، سرمایه‌گذاری‌ها در سهام باید به عنوان سهامی که دارای سررسید پنج سال است در نظر گرفته شود.

(iii) استثنائاتی در رابطه با رویکرد مبتنی بر بازار و رویکرد PD/LGD

۳۵۶. ابزار مالکانه نهادهایی که تعهدات بدهی آن‌ها طبق رویکرد استاندارد در خصوص ریسک اعتباری، واجد شرایط وزن ریسک صفر درصد می‌شوند، (از جمله نهادهای حمایت شده توسط بخش دولتی که وزن ریسک صفر در مورد آن‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد) را می‌توان با صلاحدید ناظران ملی از رویکردهای IRB در خصوص سرمایه‌گذاری در سهام استثناء کرد. اگر ناظران ملی چنین کاری را انجام دهند، این موضوع برای همه بانک‌ها باید اعمال شود.

۳۵۷. به منظور بهبود بخش‌های خاصی از اقتصاد، ناظران می‌توانند سرمایه‌گذاری‌های مالکانه که طبق برنامه‌های قانونی که سرمایه‌گذاری بانک را تسهیل می‌کند و شامل برخی از شکل‌های نظارت و محدودیت‌های دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری و مشارکت در سهام نیز می‌شود را از موضوع محاسبه پوشش سرمایه‌ای در رویکرد IRB مستثنی کنند. مثالی از این محدودیت‌ها عبارت است از محدودیت‌هایی در خصوص اندازه و انواع کسب‌وکارهایی که بانک در آن‌ها سرمایه‌گذاری می‌کند، مبلغ مجاز برای بدست آوردن منافع حاصل از مالکیت، مکان جغرافیایی و سایر عوامل مقتضی که ریسک بالقوه سرمایه‌گذاری را برای یک بانک محدود می‌کند. ابزار مالکانه که طبق قانون سرمایه‌گذاری می‌شوند حداکثر تا ۱۰ درصد مجموع سرمایه لایه اول و دوم از محاسبات رویکردهای IRB مستثنی می‌گردد.

۳۵۸. ناظران همچنین می‌توانند میزان سرمایه‌گذاری یک بانک در سهام را بر اساس اهمیت آن‌ها از ترتیبات مربوط به رویکرد IRB مستثنی کنند. زمانی این سرمایه‌گذاری‌ها مهم به حساب می‌آیند که متوسط ارزش کل آن‌ها در سال گذشته، به غیر از موارد قانونی مطرح شده در پاراگراف ۳۵۷، بیشتر از ۱۰ درصد مجموع سرمایه لایه اول و لایه دوم باشد. اگر در پرتفوی، تعداد سرمایه‌گذاری کمتر از ۱۰ مورد باشد، آستانه اهمیت تعریف شده در بالا به ۵ درصد مجموع سرمایه لایه اول و لایه دوم یک بانک کاهش می‌یابد. ناظران ملی می‌توانند آستانه اهمیت پایین‌تری را نیز بکار گیرند.

۲. اجزاء ریسک

۳۵۹. بطور کلی، شاخص اندازه‌گیری سرمایه‌گذاری در سهام که الزامات سرمایه‌ای بر مبنای آن قرار دارد، ارزشی است که در صورت‌های مالی منعکس می‌شود که با توجه به امور قانونی و حسابداری ملی ممکن است در برگیرنده عواید محقق نشده ناشی از تجدید ارزیابی نیز باشد. بنابراین، به عنوان مثال، شاخص‌های نشان دهنده میزان سرمایه‌گذاری در سهام به شرح زیر خواهند بود:

- برای سرمایه‌گذاری‌هایی که با ارزش منصفانه نشان داده شده و تغییرات در ارزش آن‌ها بطور مستقیم از طریق درآمد بر سرمایه نظارتی تأثیر می‌گذارد، میزان منابع در معرض ریسک ناشی از سرمایه‌گذاری آن‌ها برابر است با ارزش منصفانه‌ای که در ترازنامه نشان داده می‌شود.
- برای سرمایه‌گذاری‌هایی که با ارزش منصفانه نشان داده شده و تغییرات در ارزش آن‌ها از طریق درآمد ایجاد نشده ولی بر بخش جداگانه‌ای از تسهیلات که با نرخ مالیات تعدیل شده است تأثیر می‌گذارد، میزان منابع در معرض ریسک ناشی از سرمایه‌گذاری برابر است با همان ارزش منصفانه‌ای که در ترازنامه نشان داده می‌شود.

- برای سرمایه‌گذاری‌هایی که با هزینه تمام شده یا میزان حداقلی بین بهای تمام شده یا ارزش بازار، نشان داده می‌شود، میزان منابع در معرض ریسک ناشی از سرمایه‌گذاری برابر است با ارزش بهای تمام شده یا ارزش بازاری که در ترازنامه نشان داده می‌شود^۱.

۳۶۰. سرمایه‌گذاری‌های صندوق‌ها که شامل سرمایه‌گذاری در سهام و در دارایی‌های غیر سهام هستند را می‌توان سرمایه‌گذاری واحد، هرکدام که مبلغ بیشتری را به خود اختصاص داده باشند، در نظر گرفت یا در صورت امکان بر اساس یک رویکرد کلی آن‌ها را به صورت سرمایه‌گذاری‌های جداگانه در نظر گرفت.

۳۶۱. زمانی که وظیفه سرمایه‌گذاری صندوق مشخص باشد، این صندوق را می‌توان همچنان به عنوان سرمایه‌گذاری واحد در نظر گرفت. برای این منظور، فرض بر این است که صندوق بنا بر الزاماتی در ابتدا تا حد ممکن طبق تعهد خود، در دارایی‌هایی که بیشترین الزام سرمایه‌ای را به خود اختصاص می‌دهد، سرمایه‌گذاری می‌کند و سپس به صورت نزولی تا زمانی که کل مبلغ سرمایه‌گذاری انجام شود به سرمایه‌گذاری ادامه می‌دهد. همین روش برای رویکرد کلی نیز می‌توان مورد استفاده قرار داد، اما فقط زمانی می‌توان این کار را انجام داد که بانک همه انواع سرمایه‌گذاری بالقوه صندوق را رتبه‌بندی کرده باشد.

۴. قواعدی برای اسناد دریافتنی خریداری شده

۳۶۲. بخش ۴، روش محاسبه الزام سرمایه‌ای برای زیان غیرمنتظره برای اسناد دریافتنی خریداری شده را نشان می‌دهد. برای این دارایی‌ها، پوشش سرمایه برای ریسک نکول و ریسک کاهش ارزش اسناد دریافتنی طبق رویکرد IRB وجود دارد. بخش III.F.1 نحوه محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک برای ریسک نکول را نشان می‌دهد. محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک برای ریسک ترقیق اسناد دریافتنی در بخش III.F.2 ارائه می‌شود. روش محاسبه زیان‌های مورد انتظار و همچنین تعیین تفاوت بین آن روش و میزان ذخایر در بخش III.G توضیح داده می‌شود.

۱. دارایی‌های موزون به ریسک برای ریسک نکول

این مورد، تأییدی بر موافقت‌نامه سال ۱۹۸۸ که طبق آن ۴۵ درصد عایدات محقق نشده به سرمایه لایه دوم وارد می‌شود، ندارد.^۱

۳۶۳. در مورد اسناد دریافتی که قطعاً جزئی از یک طبقه دارایی است، وزن ریسک برای ریسک نکول طبق رویکرد IRB، بر مبنای تابع تعیین وزن ریسک برای تسهیلات و تعهدات خاص می‌باشد. این موضوع زمانی صحیح است که بانک بتواند استانداردهای مربوط به آن تابع تعیین وزن خاص ریسک را دارا باشد. به عنوان مثال، اگر بانک‌ها دارای استانداردهای مربوط به تسهیلات و تعهدات خرد گردان واجد شرایط نباشند (که در پاراگراف ۲۳۴ تعریف شده است)، باید از تابع تعیین وزن ریسک مربوط به سایر تسهیلات و تعهدات خرد استفاده کنند. برای مجموعه‌های ناهمگن که دارای ترکیبی از انواع مختلف تسهیلات و تعهدات هستند، اگر بانک خریدار نتواند انواع تسهیلات و تعهدات را از هم تفکیک کند، تابع تعیین وزن ریسکی که بالاترین الزام سرمایه‌ای را برای این مجموعه ایجاد می‌کند باید بکار گرفته شود.

(i) اسناد دریافتی خرد خریداری شده

۳۶۴. در مورد اسناد دریافتی خرد خریداری شده، بانک باید استانداردهای کمی‌سازی ریسک مربوط به تسهیلات و تعهدات خرد را دارا باشد. با این وجود، می‌تواند از داده‌های بیرونی یا داخلی برای تخمین احتمال نکول و زیان با فرض نکول استفاده کند. برآوردهای مربوط به احتمال نکول و زیان با فرض نکول، باید به صورت مستقل برای اسناد دریافتی مورد محاسبه قرار گیرد. به بیان دیگر، این کار باید بدون توجه به هر گونه فرض مربوط به حق رجوع یا تضمین فروشنده یا اشخاص دیگر انجام پذیرد.

(ii) اسناد دریافتی شرکتی خریداری شده

۳۶۵. در مورد اسناد دریافتی شرکتی خریداری شده، انتظار می‌رود که بانک خریدار استانداردهای فعلی کمی‌سازی ریسک در روش IRB برای رویکرد پایین به بالا را بکار گیرد. با این وجود، برای اسناد دریافتی شرکتی خریداری شده واجد شرایط و منوط به اجازه نظارتی، بانک می‌تواند رویه‌های بالا به پایین به شرح زیر را برای محاسبه وزن‌های ریسک به روش IRB در خصوص ریسک نکول استفاده کند:

- بانک خریدار، زیان مورد انتظار یکساله در خصوص ریسک نکول را به صورت درصدی از میزان منابع برآورد خواهد کرد (به عبارت دیگر، کل منابع در معرض نکول بانک که ناشی از همه متعهدین مربوط به مجموعه اسناد دریافتی می‌باشد). زیان مورد انتظار تخمین زده شده، باید به صورت مستقل برای اسناد

دریافتنی مورد محاسبه قرار گیرد. به بیان دیگر، این کار باید بدون توجه به هر گونه فرض مربوط به حق رجوع یا تضمین فروشنده یا اشخاص دیگر انجام پذیرد. ترتیبات مربوط به حق رجوع یا تضمین‌های مربوط به پوشش ریسک نکول (و یا ریسک ترفیق این اسناد) در ادامه بطور جداگانه مطرح می‌شود.

- با فرض وجود برآورد زیان‌های مورد انتظار ناشی از زیان‌های نکول مجموعه اسناد دریافتنی، وزن ریسک برای ریسک نکول از طریق تابع تعیین وزن مربوط به تسهیلات و تعهدات شرکتی تعیین می‌گردد^۱. همان‌طور که در ادامه توضیح داده می‌شود، محاسبه دقیق وزن‌های ریسک برای ریسک نکول، به توانایی بانک در تفکیک زیان مورد انتظار به دو جزء احتمال نکول و زیان با فرض نکول با استفاده از یک روش مناسب بستگی دارد. بانک‌ها می‌توانند اطلاعات داخلی و خارجی را برای تخمین احتمال نکول و زیان با فرض نکول مورد استفاده قرار دهند. با این وجود، رویکرد پیشرفته برای بانک‌هایی که از رویکرد پایه برای محاسبه تسهیلات و تعهدات شرکتی استفاده می‌کنند، قابل استفاده نیست.

- ترتیبات مربوط به رویکرد IRB پایه

۳۶۶. اگر بانک خریدار در تفکیک زیان مورد انتظار به دو جزء احتمال نکول و زیان با فرض نکول با یک روش معتبر ناتوان باشد، وزن ریسک با استفاده از تابع تعیین وزن ریسک تسهیلات و تعهدات شرکتی با توجه به موارد زیر تعیین می‌گردد: اگر بانک بتواند نشان دهد که تسهیلات و تعهدات نسبت به تسهیلات شرکتی در اولویت هستند، آن‌گاه LGD معادل ۴۵ درصد را می‌توان مورد استفاده قرار داد. احتمال نکول از طریق تقسیم زیان مورد انتظار به LGD محاسبه خواهد شد. منابع در معرض نکول از طریق کسر میزان پوشش سرمایه‌ای کاهش ارزش اسناد دریافتنی (Kdilution) از مبلغ باقی مانده، قبل از کاهش ریسک اعتباری بدست می‌آید. در غیر اینصورت، احتمال نکول برابر خواهد بود با برآورد بانک از زیان مورد انتظار؛ زیان با فرض نکول ۱۰۰ درصد؛ و

تعدیلات مربوط به اندازه شرکت‌ها برای نهادهای کوچک و متوسط، بر اساس پاراگراف ۲۷۳، از طریق محاسبه میانگین موزون مبلغ اسناد دریافتنی^۱ خریداری شده شرکتی انجام می‌گیرد. اگر بانک اطلاعاتی برای محاسبه اندازه متوسط مجموعه در اختیار نداشته باشد، ترتیبات مربوط به اندازه شرکت مورد استفاده قرار نخواهد گرفت.

منابع در معرض نکول برابر خواهد بود با مبلغ باقی مانده منهای Kdilution. منابع در معرض نکول برای تسهیلات خرید گردان برابر است با مجموع مبلغ جاری اسناد دریافتی خریداری شده به اضافه ۷۵ درصد تعهدات خریدی که ایفا نشده منهای Kdilution. اگر بانک خریدار قادر به تخمین احتمال نکول با یک روش قابل اتکا باشد، وزن ریسک از طریق تابع تعیین ریسک تسهیلات شرکتی تعیین می‌شود. این امر بر مبنای نحوه تعیین ارزش زیان با فرض نکول، زمان تا سررسید و نحوه برخورد به ضمانت‌ها در رویکرد پایه، همان‌طور که در پاراگراف‌های ۲۸۷ تا ۲۹۶، ۲۹۹، ۳۰۰ تا ۳۰۵ و ۳۱۸ مطرح شده است می‌باشد.

- رویکرد IRB پیشرفته

۳۶۷. اگر بانک خریدار بتواند میانگین نرخ زیان موزون به نکول مجموعه (که در پاراگراف ۴۶۸ تعریف شده است) یا میانگین احتمال نکول در روش قابل اتکا را برآورد کند، می‌تواند سایر پارامترها را بر اساس برآورد نرخ زیان بلندمدت تخمین زند. بانک می‌تواند یکی از موارد زیر را انجام دهد: (۱) تخمین مناسبی از احتمال نکول را برای استنتاج میانگین نرخ زیان موزون به نکول استفاده کند یا اینکه (۲) از میانگین نرخ زیان بلندمدت موزون به نکول به عنوان تقریبی برای احتمال نکول مناسب استفاده کند. در هر صورت، باید به این موضوع آگاه بود که زیان با فرض نکول استفاده شده برای محاسبه سرمایه در رویکرد IRB در خصوص اسناد دریافتی خریداری شده، نمی‌تواند کمتر از میانگین نرخ زیان موزون به نکول بلندمدت بوده و باید با مفاهیم توضیح داده شده در پاراگراف ۴۶۸ سازگار باشد. وزن ریسک برای اسناد دریافتی خریداری شده با استفاده از احتمال نکول و زیان با فرض نکول برآوردی توسط بانک که داده‌های ورودی برای تعیین وزن ریسک تسهیلات و تعهدات شرکتی است، تعیین خواهد شد. همانند ترتیبات موجود در رویکرد IRB پایه، منابع در معرض نکول برابر است با مانده منابع منهای Kdilution. منابع در معرض نکول برای تسهیلات خرید گردان برابر خواهد بود با جمع مبلغ فعلی اسناد دریافتی خریداری شده به اضافه ۷۵ درصد هر نوع تعهد خریدی که ایفا نشده منهای Kdilution (بنابراین، بانک‌هایی که از رویکرد IRB پیشرفته استفاده می‌کنند مجاز به استفاده از برآوردهای خود از منابع در معرض نکول برای تعهدات خرید تحقق نیافته نخواهند بود).

۳۶۸. برای مبالغ استفاده شده، سررسید برابر است با میانگین سررسید مؤثر موزون به تسهیلات و تعهدات (به شرح مندرج در پاراگراف‌های ۳۲۰ تا ۳۲۴). سررسید مؤثر همچنین برای تسهیلات خرید استفاده نشده در چارچوب تسهیلات خرید تعهد شده با این فرض که این تسهیلات شامل شروط مؤثر، تسویه پیش از موعد یا سایر ویژگی‌هایی که بانک خریدار را در برابر کاهش شدید کیفیت اسناد دریافتی آتی در تعهد خرید بانک بر اساس شرایط قرارداد، حفظ نماید، می‌باشد. با فقدان چنین حمایتی از بانک، سررسید مبالغ [تعهدات] ایفا نشده برابر خواهد بود با جمع بلندمدت‌ترین اسناد دریافتی در موافقت‌نامه خرید و زمان تا سررسید باقی مانده تسهیلات خرید.

۲. دارای‌های موزون به ریسک برای ریسک ترقیق

۳۶۹. این موضوع به امکان کاهش مبلغ اسناد دریافتی از طریق اعطای اعتبارات نقدی یا غیرنقدی به متعهد اسناد دریافتی مربوط می‌شود^۱. برای اسناد دریافتی شرکتی و خرد، به استثناء مواردی که بانک می‌تواند به ناظران نشان دهد که ریسک ترقیق برای بانک خریدار ناچیز است، بانک خریدار باید در خصوص کل مجموعه (رویکرد بالا به پایین) یا اسناد دریافتی به صورت انفرادی که مجموعه‌ای از اسناد را ایجاد می‌کنند (رویکرد پایین به بالا)، زیان مورد انتظار یکساله برای ریسک ترقیق را برآورد کرده و به صورت درصدی از کل مبلغ اسناد دریافتی بیان کند. بانک‌ها می‌توانند از داده‌های بیرونی یا داخلی برای برآورد زیان مورد انتظار استفاده کنند. همانند ترتیبات مربوط به ریسک نکول، این برآورد باید به صورت مستقل مورد محاسبه قرار گیرد. به بیان دیگر، این کار باید بدون توجه به هر گونه فرض مربوط به حق رجوع یا حمایت فروشنده یا تضمین اشخاص ثالث انجام پذیرد. به منظور محاسبه وزن‌های مربوط به ریسک ترقیق، تابع تعیین وزن ریسک اسناد دریافتی شرکتی باید با توجه به موارد زیر مورد استفاده قرار گیرد: احتمال نکول باید برابر با زیان مورد انتظار بوده و زیان با فرض نکول هم باید برابر با ۱۰۰ درصد قرار گیرد. در زمان تعیین الزامات سرمایه در خصوص ریسک ترقیق، ترتیبات مناسب مربوط به سررسید باید مورد استفاده قرار گیرد. اگر بانکی بتواند نشان دهد که ریسک ترقیق بدرستی

به عنوان مثال، تسویه یا پرداخت پول بابت بازگرداندن کالای فروخته شده، اختلاف نظر در مورد کیفیت کالا، بدهی‌های احتمالی قرض گیرنده به یکی از^۱ بدهکاران و هر نوع پرداخت و تخفیفی که توسط قرض گیرنده پیشنهاد شود (به عنوان مثال اعتباری برای پرداخت‌های قبل از ۳۰ روز).

پایش و مدیریت شده به نحوی که طی یک سال حذف شود، ناظران می‌توانند بانک را مجاز کنند که سررسید را یک سال در نظر گیرند.

۳۷۰. این ترتیبات بدون توجه به اینکه اسناد دریافتی مورد نظر جزء اسناد شرکتی یا خرد باشند و بدون توجه به اینکه وزن‌های مربوط به ریسک نکول، با استفاده از رویکرد استاندارد IRB یا با استفاده از رویکرد بالا به پایین برای اسناد دریافتی شرکتی، محاسبه شده باشد یا خیر؛ مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

۳. ترتیبات مربوط به تنزیل قیمت خرید برای اسناد دریافتی

۳۷۱. در بسیاری از موارد، قیمت خرید اسناد دریافتی یک مفهوم تنزیل را نشان می‌دهد (که نباید با مفهومی که در پاراگراف‌های ۳۰۸ تا ۳۳۴ توضیح داده شد اشتباه گرفته شود) که برای زیان نکول، زیان ترقیق یا برای هر دو، اولین سطح پوشش زیان را فراهم می‌کند (به پاراگراف ۶۲۹ مراجعه شود). جایی که بخشی از این تنزیل قیمت خرید به فروشنده برگردانده شود، این مبلغ را می‌توان به عنوان اولین سطح پوشش زیان در چارچوب اوراق بهادار سازی در رویکرد IRB در نظر گرفت. تنزیل‌های قیمت خرید غیرقابل برگشت اسناد دریافتی، تأثیری بر محاسبات مربوط به تعیین ذخیره برای زیان مورد انتظار مطروحه در بخش III.G یا محاسبه دارای‌های موزون به ریسک ندارد.

۳۷۲. در مواقعی که وثایق یا تضامین بخشی دریافت شده برای اسناد دریافتی، اولین سطح پوشش زیان را ایجاد کند (در این پاراگراف به عنوان «کاهنده ریسک» مورد اشاره قرار می‌گیرد) و این کاهنده‌های ریسک، زیان نکول، زیان ترقیق یا هر دو را پوشش دهند، آن‌ها نیز به عنوان اولین سطح پوشش زیان در چارچوب اوراق بهادار سازی در رویکرد IRB باید در نظر گرفته شود (به پاراگراف ۶۲۹ مراجعه شود). زمانی که کاهنده‌های ریسک مشابهی، ریسک‌های نکول و ترقیق را پوشش دهند، بانک‌هایی که از فرمول نظارتی استفاده کرده و قادر به محاسبه زیان با فرض نکول موزون به تسهیلات و تعهدات هستند باید همانند پاراگراف ۶۳۴ عمل کنند.

۴. شناسایی کاهنده‌های ریسک اعتباری

۳۷۳. کاهنده‌های ریسک اعتباری به‌طور کلی با استفاده از همان چارچوب مذکور در پاراگراف‌های ۳۰۰ تا ۳۰۷ شناسایی خواهند شد.^۱ به‌طور خاص، تضمینی که توسط فروشنده یا یک شخص ثالث فراهم می‌شود بر اساس قواعد موجود IRB در خصوص تضامین بدون توجه به اینکه این تضمین، ریسک نکول، ریسک کاهش یا هر دو را پوشش می‌دهد یا خیر، در نظر گرفته خواهد شد.

- اگر تضمین هم ریسک نکول و هم ریسک ترقیق مجموعه را پوشش دهند، بانک وزن ریسک برای یک مورد از منابع در معرض ریسک در رابطه با ضامن را به جای وزن ریسک کل مجموعه برای ریسک نکول و ریسک ترقیق جایگزین خواهد کرد.
- اگر تضمین فقط ریسک نکول یا ریسک ترقیق و نه هر دو را پوشش دهند، بانک وزن ریسک برای یک مورد از منابع در معرض ریسک در رابطه با تضمین را به جای وزن ریسک کل مجموعه برای جزء ریسک متناظر (ریسک نکول یا ریسک ترقیق) جایگزین خواهد کرد. سپس، سرمایه موردنیاز برای جزء دیگر اضافه خواهد شد.
- اگر تضمین فقط بخشی از ریسک نکول و یا ریسک ترقیق را پوشش دهد، بخش بدون پوشش به عنوان هر یک از قواعد CRM موجود در خصوص پوشش نسبی یا طبقه‌ای، در نظر گرفته می‌شود (به عبارت دیگر، وزن‌های اجزاء ریسک بدون پوشش به وزن‌های اجزاء ریسک دارای پوشش اضافه خواهد شد).

۳۷۳(i). اگر پوشش مربوطه در خصوص ریسک ترقیق خریداری شده باشد و شرایط پاراگراف‌های ۳۰۷(i) و ۳۰۷(ii) رعایت شود، چارچوب نکول مضاعف می‌تواند برای محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک در خصوص ریسک ترقیق مورد استفاده قرار گیرد. در این مورد، موارد مطرح در پاراگراف‌های ۲۸۴(i) تا ۲۸۴(iii) با قرار دادن احتمال نکول متعهد برابر با زیان مورد انتظار برآورده شده، زیان با فرض نکول ضامن معادل ۱۰۰ درصد و تعیین سررسید مؤثر بر اساس پاراگراف ۳۶۹، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

پایه و به منظور تعیین سرمایه مورد نیاز برای ریسک ترقیق، ضامینی را بپذیرند که IRB طبق صلاحدید ناظران ملی، بانک‌ها می‌توانند بر اساس رویکرد^۱ باشند. -A بصورت داخلی رتبه‌بندی شده و دارای احتمال نکول کمتر از

G. ترتیبات مربوط به زیان‌های مورد انتظار و شناسایی میزان ذخایر

۳۷۴. بخش III.G روشی را بیان می‌کند که تفاوت بین ذخایر (به عنوان مثال ذخایر خاص، ذخایر عمومی برای یک پرتفوی معین از قبیل ذخایر مربوط به ریسک کشوری یا ذخایر عمومی) و زیان مورد انتظار بر اساس پاراگراف ۴۳ می‌تواند در سرمایه نظارتی لحاظ گردد یا باید از آن کسر شود.

۱. محاسبه زیان مورد انتظار

۳۷۵. بانک باید مقدار زیان مورد انتظار را (که عبارت است از زیان مورد انتظار ضربدر منابع در معرض نکول) با منابع در معرض ریسک مربوطه (به غیر از زیان مورد انتظار ناشی از سرمایه‌گذاری در سهام در رویکرد PD/LGD و منابع در معرض ریسک ناشی از اوراق بهادار سازی) به منظور بدست آوردن زیان مورد انتظار کل، جمع کند. در صورتی که زیان مورد انتظار ناشی از سرمایه‌گذاری در سهام در رویکرد PD/LGD جزئی از کل مبلغ مربوط به زیان مورد انتظار در نظر گرفته نمی‌شود، موارد مندرج در پاراگراف‌های ۳۷۶ و ۳۸۶ برای این نوع منابع در معرض ریسک اعمال می‌شود. ترتیبات مربوط به زیان مورد انتظار برای منابع در معرض ریسک ناشی از اوراق بهادار سازی در پاراگراف ۵۶۳ توضیح داده می‌شود.

(f) زیان مورد انتظار برای منابع در معرض ریسک به غیر از تسهیلات ویژه موضوع معیارهای دسته‌بندی نظارتی ۳۷۶. بانک باید زیان مورد انتظار را از طریق ضرب احتمال نکول در زیان با فرض نکول برای تسهیلات و تعهدات شرکتی، دولتی، بانکی و خردی که نکول نشده و به عنوان منابع دارای پوشش در رویکرد نکول مضاعف در نظر گرفته نشده‌اند، محاسبه کند. برای منابع در معرض ریسک شرکتی، دولتی، بانکی و خرد که در وضعیت نکول قرار دارند، بانک‌ها باید از بهترین برآورد خود از زیان مورد انتظار همان‌طور که در پاراگراف ۴۷۱ بیان شده استفاده کنند و بانک‌هایی که طبق رویکرد پایه عمل می‌کنند باید از زیان با فرض نکول نظارتی استفاده کنند. در مورد منابع در معرض ریسک ناشی از تسهیلات ویژه مشروط به رعایت معیارهای دسته‌بندی نظارتی، زیان مورد انتظار بر اساس پاراگراف‌های ۳۷۷ و ۳۷۸ محاسبه می‌شود. برای سرمایه‌گذاری در سهام طبق رویکرد PD/LGD، زیان مورد انتظار به شکل PDxLGD محاسبه شده مگر اینکه موارد مطرح شده در پاراگراف‌های ۳۵۱

تا ۳۵۴ موضوعیت پیدا کنند. منابع در معرض ریسک ناشی از اوراق بهادار سازی، همان‌طور که در پاراگراف ۵۶۳ مطرح شده است، بر مقدار زیان مورد انتظار تأثیری ندارد. در مورد سایر منابع در معرض ریسک، از جمله منابع در معرض ریسک پوشش داده شده طبق چارچوب نکول مضاعف، زیان مورد انتظار صفر است.

(ii) زیان مورد انتظار برای منابع در معرض ریسک ناشی از تسهیلات ویژه موضوع معیارهای دسته‌بندی نظارتی ۳۷۷. برای منابع در معرض ریسک ناشی از تسهیلات ویژه موضوع معیارهای دسته‌بندی نظارتی، مقدار زیان مورد انتظار از طریق ضرب عدد ۸ درصد در دارایی‌های موزون به ریسک حاصل از وزن‌های ریسک مناسب به شرح جدول زیر، و در مبلغ زیان با فرض نکول ضرب می‌گردد، بدست می‌آید.

- طبقات نظارتی و اوزان ریسک زیان مورد انتظار برای سایر منابع در معرض ریسک ناشی از تسهیلات ویژه
۳۷۸. وزن ریسک برای تسهیلات ویژه به غیر از املاک تجاری پرنوسان به شرح زیر می‌باشد:

نکول	ضعیف	قابل قبول	خوب	قوی
%۶۲۵	%۱۰۰	%۳۵	%۱۰	%۵

طبق صلاحدید ملی، در مواردی که ناظران به بانک‌ها اجازه تخصیص وزن‌های ریسک ترجیحی را به سایر منابع در معرض ریسک ناشی از تسهیلات ویژه "قوی" و "خوب" مطرح شده در پاراگراف ۲۷۷ می‌دهد، وزن ریسک

زیان مورد انتظار مربوطه برای تسهیلات و تعهدات قوی برابر با صفر درصد و برای تسهیلات و تعهدات خوب معادل پنج درصد می‌باشد.

- طبقات نظارتی و اوزان ریسک زیان مورد انتظار برای املاک تجاری پرنوسان

۳۷۹. وزن ریسک برای تسهیلات املاک تجاری پرنوسان به شرح زیر می‌باشد:

نکول	ضعیف	قابل قبول	خوب	قوی
%۶۲۵	%۱۰۰	%۳۵	%۵	%۵

طبق صلاحدید ملی، در مواردی که ناظران به بانکها اجازه تخصیص وزنهای ریسک ترجیحی را به تسهیلات املاک تجاری پرنوسان "قوی" و "خوب" مطرح شده در پاراگراف ۲۸۲ می‌دهد، وزن ریسک زیان مورد انتظار مربوطه برای هر دو طبقه تسهیلات و تعهدات قوی و خوب بدون تغییر همان پنج درصد می‌باشد.

۲. محاسبه ذخایر

(i) محاسبه ذخایر برای منابع در معرض ریسک طبق رویکرد IRB

۳۸۰. ذخایر واجد شرایط به عنوان مجموع کل ذخایری (به عنوان مثال ذخایر خاص، کسورات بخشی، ذخایر عمومی و پرتفوی خاص مانند ذخایر مربوط به ریسک کشوری یا ذخایر عمومی) که جزء منابع در معرض ریسکی که در رویکرد IRB مورد بررسی قرار می‌گیرند، تعریف می‌گردد. علاوه بر این، کل منابع در معرض نکول واجد

شرایط می‌تواند شامل تخفیف‌هایی نسبت به دارایی‌های نکول شده باشد. ذخایر خاص که برای سرمایه‌گذاری در سهام و اوراق بهادارسازی دارایی‌ها در نظر گرفته می‌شود، نباید به ذخایر کل واجد شرایط اضافه شود.

(ii) محاسبه ذخایر برای بخشی از منابع در معرض ریسک در خصوص ریسک اعتباری طبق رویکرد استاندارد

۳۸۱. بانک‌هایی که از رویکرد استاندارد برای بخشی از منابع در معرض ریسک اعتباری خود، بر اساس دوره گذار (مندرج در پاراگراف‌های ۲۵۷ و ۲۵۸) یا به صورت دائمی مشروط بر اینکه منابع در معرض ریسک مربوط به رویکرد استاندارد، ناچیز باشد (طبق پاراگراف ۲۵۹) استفاده می‌کنند، باید آن قسمتی از ذخایر عمومی موضوع رویکرد استاندارد یا IRB را (طبق پاراگراف ۴۲) بر اساس روشی که در پاراگراف‌های ۳۸۲ و ۳۸۳ بیان شده تعیین کنند.

۳۸۲. بانک‌ها باید بطور کلی ذخایر عمومی کل را بر اساس نسبت دارایی‌های موزون به ریسک در رویکردهای استاندارد و IRB، تعیین کنند. با این وجود، زمانی که یک رویکرد تعیین دارایی‌های موزون به ریسک در خصوص ریسک اعتباری (به عنوان مثال در رویکرد استاندارد یا IRB) به صورت اختصاصی در یک نهاد مورد استفاده قرار می‌گیرد، ذخایر عمومی ثبت شده در آن نهاد با استفاده از رویکرد استاندارد را می‌توان به ترتیبات مربوط به این رویکرد نسبت داد. به‌طور مشابه، ذخایر عمومی ثبت شده در یک نهاد با استفاده از رویکرد IRB را می‌توان به کل ذخایر واجد شرایط همان‌طور که در پاراگراف ۳۸۰ تعریف شده، نسبت داد.

۳۸۳. طبق صلاحدید نظارتی ملی، بانک‌هایی که هر دو رویکرد استاندارد و IRB را مورد استفاده قرار می‌دهند می‌توانند از روش‌های داخلی خود برای تخصیص ذخایر عمومی به منظور شناسایی آن‌ها در سرمایه در هر دو رویکرد، مشروط به شرایط زیر، استفاده کنند. زمانی که استفاده از روش تخصیص داخلی امکان‌پذیر باشد، ناظر ملی استانداردهایی را در خصوص این روش تعیین می‌کند. بانک‌ها ملزم خواهند بود که تأیید قبلی ناظران خود برای استفاده از روش تخصیص داخلی را داشته باشند.

۳. ترتیبات مربوط به زیان مورد انتظار و ذخایر

۳۸۴. همان‌طور که در پاراگراف ۴۳ مطرح گردید، بانک‌هایی که از رویکرد IRB استفاده می‌کنند باید میزان کل ذخایر واجد شرایط (طبق پاراگراف ۳۸۰) را با میزان کل زیان مورد انتظار محاسبه شده طبق رویکرد IRB (به شرح پاراگراف ۳۷۵) مقایسه کنند. به علاوه، زمانی که بانک از هر دو رویکرد استاندارد و IRB استفاده می‌کند، ترتیبات مربوط به آن بخش مشمول رویکرد استاندارد در خصوص ریسک اعتباری، توسط پاراگراف ۴۲ ارائه می‌گردد.

۳۸۵. زمانی که میزان زیان مورد انتظار محاسبه شده کمتر از ذخایر بانک باشد، ناظران باید قبل از اینکه اجازه دهند این مازاد به سرمایه لایه ۲ اضافه شود، بررسی کنند که آیا این زیان به‌طور کامل شرایط بازار فعالیت بانک را نشان می‌دهد یا خیر. اگر ذخایر خاص بیشتر از زیان مورد انتظار ناشی از دارایی‌های نکول شده باشد، این ارزیابی باید قبل از استفاده از این تفاوت برای پوشش زیان مورد انتظار ناشی از دارایی‌های نکول نشده انجام پذیرد.

۳۸۶. زیان مورد انتظار ناشی از سرمایه‌گذاری در سهام در رویکرد PD/LGD، به میزان ۵۰ درصد از سرمایه لایه ۱ و ۵۰ درصد از سرمایه لایه ۲ کسر می‌شود. ذخایر یا کسورات این سرمایه‌گذاری‌ها در این رویکرد در محاسبه ذخیره زیان مورد انتظار مورد استفاده قرار نمی‌گیرد. ترتیبات مربوط به زیان مورد انتظار و ذخایر در خصوص منابع در معرض ریسک ناشی از اوراق بهادار سازی در پاراگراف ۵۶۳ بیان شده است.

«بخشنامه شماره ۹۴/۲۹۶۴۲۹ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ موضوع ارسال ترجمه مجموعه کتاب نظام بیمه سپرده در کشور آمریکا»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیردولتی ارسال می‌گردد.

باسلام؛

ایده نظام بیمه سپرده‌ها، اولین بار با تأسیس شرکت بیمه سپرده فدرال (FDIC) در سال ۱۹۳۳ و در پی ورشکستگی بانک‌های متعدد در دهه‌های ۱۹۲۰ و ۱۹۳۰ در ایالات متحده آمریکا به منصفه ظهور رسید. هدف اصلی از تأسیس چنین نهادی، ایجاد اطمینان از تأمین امنیت سپرده‌های سپرده‌گذاران و حفظ ثبات نظام بانکی آمریکا بوده است. از آن پس، کشورهای مختلف با توجه به کارکرد این نهاد مهم، با تأسیس آن سعی در ایجاد، حفظ و ارتقای اعتماد و اطمینان عمومی به بانک‌ها و نهادهای سپرده‌پذیر داشته تا به عنوان یکی از سازوکارهای اثربخش، از این رهگذر به ثبات در نظام مالی دست یابند.

همان‌گونه که مستحضر می‌باشند، صندوق ضمانت سپرده‌ها در جمهوری اسلامی ایران نیز از سال ۱۳۹۱ و در اجرای ماده (۹۵) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه، تشکیل و شروع به فعالیت نمود. لیکن با توجه به بدیع بودن موضوع تضمین سپرده‌ها در کشور و مشخص نبودن حدود، ثغور و ابعاد آن، همکاری با صندوق ضمانت سپرده‌ها با ابهامات و چالش‌هایی مواجه و همراهی نهادهای ذی‌ربط از جمله بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با این صندوق را با موانع و مشکلاتی روبه‌رو ساخت. در نتیجه، ایجاب می‌نمود جهت افزایش آگاهی و اطلاعات در این خصوص، استانداردها و تجارب کشورهای مختلف در این رابطه به زبان فارسی ترجمه و در اختیار ذینفعان و علاقه‌مندان قرار گیرد. در همین راستا و در گام اول، «اصول اساسی برای نظام های مؤثر بیمه سپرده» که در سال ۲۰۰۹ میلادی به صورت مشترک از سوی کمیته بال و انجمن بین‌المللی مؤسسات بیمه سپرده منتشر گردیده بود ترجمه و از طریق تارنمای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به آدرس <http://web.cbi.net/datedlist/3518.aspx> در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفت.

لیکن همان‌گونه که اشاره شد، برای حصول اطلاع از کم و کیف نظام بیمه سپرده‌ها، ضروری بود با تجربیات سایر کشورها در این زمینه نیز آشنایی حاصل شود. از همین رو، تجربیات کشور ایالات متحده آمریکا

به عنوان پرچم‌دار نظام بیمه سپرده‌ها در جهان، در قالب کتابی تحت عنوان «نظام بیمه سپرده ایالات متحده آمریکا و اصلاحات آن (از تأسیس تا سال ۲۰۰۹)»، گردآوری شده و به پیوست جهت استحضار و بهره‌برداری تقدیم می‌گردد.

امید است با ارایه این تجربیات، باب ترجمه و پژوهش پیرامون نهادهای بیمه سپرده در سایر کشورها گشوده و به تعمیق و بسط ادبیات نظری این موضوع در کشور بیانجامد. در خاتمه، خاطر نشان می‌سازد مطالعه و بهره‌برداری از کتاب تقدیمی و دریافت نظرات، پیشنهادات و انتقادات سازنده در خصوص مفاد آن مورد استقبال بوده و به نحو مقتضی از آن بهره‌برداری خواهد شد. /۲۶۳۸۲۰۰/بن

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۲۹۶۲۷۳ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ موضوع ابلاغ دستورالعمل اعتبار اسنادی ریالی»
جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیردولتی ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند؛ پس از وقوع سوء استفاده مالی سنوات قبل در شبکه بانکی کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به منظور پیشگیری به موقع از بروز وقایع مشابه، نسبت به آسیب‌شناسی موضوع و نیز شناسایی و بررسی عوامل مؤثر بر رخداد مزبور اقدام نمود. با توجه به شناخت حاصله در خصوص نقاط قوت و ضعف موجود، مراتب طی گزارشی در شورای پول و اعتبار مطرح و نهایتاً مقرر گردید؛ مقررات ناظر بر اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مورد بازنگری قرار گیرد. در این راستا، با توجه به شرایط و مقتضیات حاکم در آن مقطع زمانی، مقرراتی جامع در ارتباط با اعتبار اسنادی داخلی - ریالی، تحت عنوان «دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» تهیه و پس از تصویب در شورای پول و اعتبار، مراتب طی بخشنامه شماره ۹۱/۲۴۴۷۰۰ مورخ ۱۳۹۱/۹/۱۵ به شبکه بانکی کشور ابلاغ شد. متعاقب دستورالعمل مزبور و در راستای تکمیل سایر حلقه‌های مقررات اعتبار اسنادی داخلی - ریالی، مجموعه ضوابطی تحت عناوین «ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» و «دستورالعمل حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» تدوین و پس از تصویب در مراجع ذیصلاح طی بخشنامه‌هایی جداگانه به شبکه بانکی کشور ابلاغ شد. اکنون پس از گذشت بیش از سه سال از اجرای ضوابط و مقررات مورد اشاره، بر اساس بازخوردهای واصله از شبکه بانکی و فعالین اقتصادی کشور، بازنگری ضوابط مذکور انجام و نهایتاً نسخه جدید «دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» به شرح پیوست تدوین گردید. در نسخه جدید دستورالعمل مزبور، تلاش شده است ضمن حفظ چارچوب کلی ضوابط قبلی، با هدف به حداقل رساندن ابهامات احتمالی، ابعاد مختلف اعتبار اسنادی داخلی - ریالی تبیین و حسب شرایط و مقتضیات کنونی، تا حد ممکن با رویکرد ایجاد سهولت در فضای کسب و کار اقتصادی و کمک به واحدها و بنگاه‌های تجاری بالاخص تولیدکنندگان، تغییراتی در ضوابط و مقررات اعتبار اسنادی داخلی - ریالی صورت پذیرد.

نسخه جدید «دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» که در (۵۸) ماده و (۲۰) تبصره در یک‌هزار و دویست و یازدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۹/۱۷ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده است با ضوابط قبلی دارای نقاط افتراقی می‌باشد که اهم آن‌ها به شرح زیر به استحضار می‌رسد:

۱. کاهش میزان حداقل پیش‌دریافت و میان‌دریافت در اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌دار و نیز اعمال پاره‌ای اصلاحات در رابطه با میزان و نحوه اخذ پیش‌دریافت از متقاضیان دولتی؛
 ۲. تفویض اختیار تعیین انواع و میزان وثایق و تضمینات لازم برای گشایش اعتبار اسنادی داخلی به هیأت مدیره بانک‌های گشایش‌کننده؛
 ۳. اعمال اصلاحاتی در رابطه با مبنای عقدی درخواست گشایش اعتبار اسنادی داخلی - ریالی و نیز اجازه گشایش اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در قالب قرارداد جعاله؛
 ۴. اصلاح و تبیین شفاف‌تر نقش بانک‌های مختلف از جمله بانک تعیین شده در فرآیند اعتبار اسنادی داخلی - ریالی؛
 ۵. الحاق تعریف عبارت «مؤسسه اعتباری غیربانکی» به بخش تعاریف دستورالعمل؛
 ۶. اصلاح متون مربوط به اخذ استعلام از سامانه بانک مرکزی؛
 ۷. اصلاح برخی احکام مرتبط با سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام) در فرآیند اعتبار اسنادی داخلی - ریالی، با توجه به تثبیت جایگاه سامانه مزبور در نظام بانکی کشور؛
 ۸. اعمال پاره‌ای اصلاحات ویرایشی و نگارشی.
- امید است اجرای دستورالعمل جدید در شبکه بانکی کشور، گامی رو به جلو در راستای ایجاد تسهیل در کسب و کار بنگاه‌های اقتصادی به ویژه تولیدکنندگان، در فرآیند تحصیل کالا و خدمات مورد نیاز از داخل کشور در استفاده از ابزار اعتبار اسنادی داخلی - ریالی باشد.
- با عنایت به موارد فوق، ضمن ارسال نسخه‌ای از دستورالعمل جدید، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق شود. همچنین مقتضی است ترتیبی اتخاذ شود تا نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به **مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری** این بانک ارسال گردد. ۵۵/۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰/۲۶۴۳۶۸۱/س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل

اعتبار اسنادی داخلی - ریالی

(سال ۱۳۹۴)

فهرست مطالب

مقدمه

..... فصل اول: تعاریف

..... فصل دوم: گشایش اعتبار اسنادی داخلی

..... فصل سوم: مبنای عقدی درخواست گشایش اعتبار اسنادی داخلی

..... فصل چهارم: ابلاغ اعتبار اسنادی داخلی

..... فصل پنجم: اصلاح اعتبار اسنادی داخلی

..... فصل ششم: ارائه اسناد

..... فصل هفتم: تنزیل

..... فصل هشتم: کنترل‌های ناظر بر فرآیند اعتبار اسنادی داخلی

..... فصل نهم: سایر

بیت

«دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی»

مقدمه:

شورای پول و اعتبار در اجرای بند (۵) تصویب‌نامه شماره ۳۵۹۸۵/ت ۲۰۰۳۵ هـ مورخ ۱۳۷۷/۶/۳ هیأت محترم وزیران و به استناد بند (۶) ماده (۱۴) قانون پولی و بانکی کشور و به منظور حصول اطمینان از انجام صحیح امور مربوط به اعتبار اسنادی داخلی - ریالی و نیز با هدف تسهیل مبادلات تجاری داخلی، «دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» را که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تصویب نمود.

فصل اول - تعاریف:

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات و اصطلاحات ذیل، در معانی مشروح بکار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲- اعتبار اسنادی: هرگونه ترتیباتی که در برگیرنده تعهد قطعی و برگشت‌ناپذیر بانک گشایش‌کننده مبنی بر پذیرش پرداخت در قبال ارائه اسناد مطابق می‌باشد؛

۳- اعتبار اسنادی داخلی - ریالی: اعتبار اسنادی که به ریال ایران گشایش می‌گردد و مقصد کالا و یا خدمت، اقامتگاه بانک‌های مرتبط، متقاضی و ذی‌نفع آن، در داخل مرزهای جغرافیایی جمهوری اسلامی ایران واقع است. در این دستورالعمل، اعتبار اسنادی داخلی - ریالی، به اختصار «اعتبار اسنادی داخلی» نامیده می‌شود؛

۴- ارائه اسناد مطابق: عبارت از ارائه اسناد، منطبق با شرایط اعتبار اسنادی داخلی گشایش‌شده، مقررات متحدالشکل اعتبار اسنادی (UCP) و مفاد این دستورالعمل می‌باشد؛

- ۵-۱- سررسید اعتبار اسنادی داخلی: روز بانکی که تا پایان وقت اداری آن روز، ذی‌نفع اعتبار اسنادی داخلی می‌تواند نسبت به ارائه اسناد اقدام نماید؛
- ۶-۱- روز بانکی: روزی که معمولاً بانک خدمات بانکی، از جمله خدمات مربوط به اعتبار اسنادی داخلی ارائه می‌دهد؛
- ۷-۱- اعتبار اسنادی داخلی دیداری: اعتبار اسنادی داخلی که در آن، بانک گشایش‌کننده و یا بانک تأییدکننده موظف است پس از بررسی اسناد و حصول اطمینان از ارائه اسناد مطابق، وجه اسناد را پرداخت نماید؛
- ۸-۱- اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار: اعتبار اسنادی داخلی که در آن، بانک گشایش‌کننده و یا بانک تأییدکننده موظف است پس از بررسی اسناد و حصول اطمینان از ارائه اسناد مطابق، تعهد نماید وجه اسناد را در سررسید پرداخت، بپردازد؛
- ۹-۱- سند تعهد پرداخت: سندی که بانک گشایش‌کننده و یا بانک تأییدکننده پس از بررسی اسناد و حصول اطمینان از ارائه اسناد مطابق صادر و در آن تعهد می‌کند وجه اسناد را در سررسید پرداخت، بپردازد؛
- ۱۰-۱- متقاضی: خریدار یا کارفرمایی که اعتبار اسنادی داخلی بنا به درخواست وی گشایش می‌گردد؛
- ۱۱-۱- ذی‌نفع: فروشنده یا پیمانکار رتبه‌بندی شده‌ای که اعتبار اسنادی داخلی به نفع وی گشایش می‌گردد؛
- ۱۲-۱- بانک گشایش‌کننده: بانکی که بنا به درخواست متقاضی یا از طرف خود، اقدام به گشایش اعتبار اسنادی داخلی می‌نماید؛
- ۱۳-۱- بانک ابلاغ‌کننده: بانکی که اعتبار اسنادی داخلی را بنا به درخواست بانک گشایش‌کننده به ذی‌نفع ابلاغ می‌نماید؛
- ۱۴-۱- بانک تأییدکننده: بانکی که بنا به درخواست و یا با اجازه بانک گشایش‌کننده، تأیید خود را بر اعتبار اسنادی داخلی می‌افزاید؛

۱-۱۵- بانک تعیین شده: بانکی که از سوی بانک گشایش کننده، مجاز به دریافت اسناد و یا بررسی اسناد و پذیرش پرداخت به ذی نفع می گردد؛

۱-۱۶- بانک تنزیل کننده: بانکی که در چارچوب این دستورالعمل و بنا به درخواست ذی نفع، اقدام به تنزیل سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی مدت دار می نماید؛

۱-۱۷- پذیرش پرداخت: عبارت است از:

۱-۱۷-۱- «پرداخت دیداری، در صورتی که اعتبار اسنادی داخلی در مقابل پرداخت دیداری قابل استفاده باشد» یا

۱-۱۷-۲- «تقبل تعهد پرداخت مدت دار و پرداخت وجه آن در سررسید پرداخت، در صورتی که اعتبار اسنادی داخلی در مقابل پرداخت مدت دار قابل استفاده باشد»؛

۱-۱۸- خدمت: عبارت از خدمت فنی و مهندسی و پیمانکاری می باشد.

۱-۱۹- پیش فاکتور: سندی که به منظور اعلام قیمت، توسط ذی نفع و به نام متقاضی صادر می شود و در آن نوع و مشخصات فنی کالا یا خدمت، میزان یا مقدار، مبدأ و مقصد حمل کالا، شرایط تحویل کالا و یا اجرای خدمت، بهای واحد و کل، شرایط پرداخت، موعد تحویل کالا یا ارائه خدمت، مهلت اعتبار پیش فاکتور و سایر مفاد مورد توافق ذی نفع و متقاضی قید می گردد.

۱-۲۰- قرارداد فروش کالا/ارائه خدمت: توافق نامه ای که به امضای ذی نفع و متقاضی می رسد و بیانگر نوع و مشخصات فنی کالا یا خدمت، میزان یا مقدار، مبدأ و مقصد حمل کالا، شرایط تحویل کالا و یا اجرای خدمت، بهای واحد و کل، شرایط پرداخت، موعد تحویل کالا یا ارائه خدمت، مهلت اعتبار قرارداد فروش کالا/ارائه خدمت و سایر مفاد مورد توافق ذی نفع و متقاضی می باشد.

۱-۲۱- سیاهه تجاری: سندی که توسط ذی نفع و به نام متقاضی صادر می شود و بیان گر فروش قطعی کالای موضوع پیش فاکتور یا قرارداد فروش کالا توسط ذی نفع به متقاضی می باشد.

۲۲-۱- صورت وضعیت/ صورت حساب انجام خدمت: سندی که توسط ذی نفع صادر و از سوی متقاضی و یا نماینده معتبر که از طرف وی تعیین گردیده است، تأیید و دلالت بر این دارد که ذی نفع، تعهدات خود را در رابطه با ارائه خدمت موضوع پیش فاکتور یا قرارداد ارائه خدمت انجام داده است.

۲۳-۱- بارنامه/راه‌نامه: سندی که توسط متصدی مجاز حمل و نقل داخلی یا نماینده وی پس از وصول کالا صادر می‌گردد و حاکی از حمل کالای موضوع اعتبار اسنادی داخلی از یک نقطه (مبدأ حمل) به نقطه‌ای دیگر (مقصد حمل)، به صورت زمینی (جاده‌ای یا ریلی)، هوایی یا دریایی، با وسیله حمل مورد توافق در مقابل کرایه حمل معین می‌باشد.

۲۴-۱- شرکت بازرسی: شرکتی که توسط متقاضی از فهرست شرکت‌های بازرسی مورد تأیید مندرج در بخش دوم مجموعه مقررات ارزی بانک مرکزی تعیین می‌شود تا به نیابت از طرف وی، کالا را در نقطه انتقال ریسک و مسئولیت کالا از ذی نفع به متقاضی، حسب شرایط تحویل کالا (اینکوترمز مورد توافق) مورد بازرسی کمی و کیفی قرار دهد.

۲۵-۱- گواهی بازرسی فنی: سندی که شرکت بازرسی تعیین شده، پس از بازرسی کالا صادر می‌نماید و حاکی از تطابق یا عدم تطابق کالای بازرسی شده با مشخصه‌های کمی و کیفی کالای مندرج در شرایط اعتبار اسنادی داخلی می‌باشد.

۲۶-۱- بیمه‌نامه/گواهی بیمه: سندی که توسط شرکت‌های مجاز بیمه داخلی یا نمایندگان آن‌ها برای پوشش خطرات حمل کالای موضوع اعتبار اسنادی داخلی صادر می‌شود و در آن بیمه‌گر، بیمه‌گذار و ذی نفع بیمه و نیز مشخصات مورد بیمه از جمله نوع کالا، مقدار و ارزش کالا، مبدأ و مقصد حمل کالا، نحوه حمل، دوره پوشش و موضوعات دیگری که مبین حقوق و تعهدات طرفین قرارداد بیمه حمل می‌باشد، قید می‌گردد.

۲۷-۱- سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام): سامانه‌ای که در بانک مرکزی راه‌اندازی شده و امکان تبادل تمامی پیام‌های مالی بین بانکی به طور متمرکز، از جمله پیام‌های مربوط به اعتبار اسنادی داخلی را به صورت استاندارد، فراهم می‌سازد.

۱-۲۸- آیین‌نامه وصول مطالبات: آیین‌نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول

مؤسسات اعتباری، موضوع یک‌هزار و دویست و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۶/۱۰ شورای پول و اعتبار؛

۱-۲۹- اینکوترمز (INCOTERMS): مجموعه مقرراتی که توسط اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) به

منظور تبیین نقطه انتقال ریسک، نقطه تقسیم هزینه‌ها و وظایف خریدار و فروشنده در ارتباط با موضوع حمل و تحویل کالا تدوین گردیده است.

۱-۳۰- مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP): مجموعه رویه‌ها و ضوابطی که توسط اتاق بازرگانی

بین‌المللی (ICC) به منظور یکسان نمودن تعبیر و تفاسیر ذی‌ربط، استاندارد نمودن مراحل، الزامات و نحوه بررسی اسناد و تبیین حقوق و تعهدات طرفین اعتبار اسنادی، تدوین گردیده است.

۱-۳۱- مؤسسه اعتباری غیربانکی: مؤسسه‌ای که تحت همین عنوان به موجب قانون و یا با مجوز بانک

مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.

فصل دوم - گشایش اعتبار اسنادی داخلی:

ماده ۲- بانک گشایش‌کننده موظف به اعتبارسنجی دقیق متقاضی است، به نحوی که اعتبارسنجی به عمل آمده

مبین میزان توان و ظرفیت اعتباری وی باشد. بانک گشایش‌کننده مجاز به گشایش اعتبار اسنادی داخلی بیش از ظرفیت اعتباری متقاضی نمی‌باشد.

ماده ۳- بانک گشایش‌کننده مکلف است قبل از گشایش اعتبار اسنادی داخلی، وضعیت بدهی غیرجاری و چک

برگشتی متقاضی را از «سامانه یکپارچه اطلاعاتی مشتریان» نزد بانک مرکزی استعلام نماید. بانک گشایش‌کننده مجاز به گشایش اعتبار اسنادی داخلی برای متقاضی که وفق ضوابط و مقررات مربوط، دارای سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده و یا بدهی غیرجاری نزد شبکه بانکی کشور است، نمی‌باشد.

تبصره ۳- در خصوص اشخاص حقوقی، موضوع مفاد این ماده علاوه بر شخص حقوقی، شامل صاحبان امضای مجاز و اعضای هیأت مدیره آن اشخاص (اعم از اشخاص حقیقی، حقوقی و نمایندگان اشخاص حقوقی) نیز می‌گردد.

ماده ۴- بانک گشایش‌کننده مکلف است به هنگام گشایش اعتبار اسنادی داخلی، متناسب با توان و ظرفیت اعتباری متقاضی، اقدام به اخذ پیش‌دریافت/میان‌دریافت از وی به شرح زیر نماید:

۴-۱- در اعتبار اسنادی داخلی دیداری، حداقل ۱۰ درصد هنگام گشایش اعتبار اسنادی داخلی؛

۴-۲- در اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار، حداقل ۱۰ درصد در زمان گشایش اعتبار اسنادی داخلی و حداقل ۱۰ درصد به هنگام ارائه اسناد مطابق. در صورت عدم ارائه اسناد مطابق، تاریخ پذیرش اسناد از سوی متقاضی ملاک اخذ میان‌دریافت خواهد بود.

ماده ۵- چنانچه متقاضی اعتبار اسنادی داخلی، یکی از وزارتخانه‌ها و یا نهادهای دولتی استفاده‌کننده از بودجه عمومی باشد، باید حداقل معادل مبلغ اعتبار اسنادی داخلی در بودجه سالیانه مصوب شود و ۱۰۰ درصد مبلغ اعتبار اسنادی داخلی، به هنگام گشایش اعتبار اسنادی داخلی، نزد بانک گشایش‌کننده تودیع گردد. بانک گشایش‌کننده موظف می‌باشد از متقاضی گشایش اعتبار اسنادی داخلی موضوع این ماده، تأییدیه ذی‌حسابی مربوط را نیز اخذ نماید.

تبصره ۱- گشایش اعتبار اسنادی داخلی برای متقاضیان موضوع این ماده که از بودجه عمومی استفاده می‌نمایند، لیکن اجرای پروژه‌های آن‌ها به صورت تدریجی یا به طور یک‌جا در سال‌های بعد انجام می‌گیرد، بدون اخذ پیش‌دریافت، صرفاً با تضمین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مبنی بر پیش‌بینی اعتبار لازم در بودجه سال‌های مربوط و نیز تضمین پرداخت آن توسط سازمان یادشده مجاز می‌باشد.

تبصره ۲- بانک گشایش‌کننده موظف است از نهادهای دولتی متقاضی اعتبار اسنادی داخلی که از بودجه عمومی استفاده نمی‌نمایند، مدارک و مستندات دال بر موضوع مذکور، از جمله تأییدیه خزانه‌داری کل کشور و یا خزانه‌داری معین استان‌ها را اخذ نماید.

ماده ۶- بانک گشایش‌کننده مکلف می‌باشد قبل از گشایش اعتبار اسنادی داخلی، با توجه به اهلیت و توان اعتباری متقاضی، وثایق و تضمینات لازم و کافی از وی اخذ نماید. وثائق مأخوذه باید معتبر، سهل‌البیع، قابل نقل و انتقال قانونی، از درجه نقدشوندگی بالا برخوردار و بلامعارض باشد تا در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی متقاضی، حقوق بانک در حداقل زمان ممکن، استیفاء شود.

ماده ۷- مسئولیت تعیین انواع و میزان وثایق و تضمینات لازم برای گشایش اعتبار اسنادی داخلی، متناسب با ریسک اعتباری هر یک از متقاضیان، بر عهده هیأت مدیره بانک گشایش‌کننده می‌باشد.

ماده ۸- اعتبار اسنادی داخلی می‌تواند به صورت دیداری یا مدت‌دار گشایش شود. گشایش اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار، با موعد پرداخت بیش از ۳۶۰ روز (از زمان ارائه اسناد مطابق یا تاریخ حمل) مجاز نمی‌باشد.

ماده ۹- سررسید اعتبار اسنادی داخلی برای خرید کالا، حداکثر ۶ ماه و برای سایر موارد، حداکثر ۱۸ ماه تعیین می‌گردد.

ماده ۱۰- بانک گشایش‌کننده موظف است به هنگام تشکیل پرونده جهت گشایش اعتبار اسنادی داخلی، از «سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سیام)» شماره منحصربه‌فرد دریافت نماید.

ماده ۱۱- بانک گشایش‌کننده موظف است هنگام گشایش اعتبار اسنادی داخلی، علاوه بر اخذ مدارک لازم جهت شناسایی متقاضی، موضوع ماده (۴۵) این دستورالعمل، نسبت به اخذ مدارک زیر از وی اقدام نماید:

۱۱-۱- فرم تکمیل‌شده درخواست گشایش اعتبار اسنادی داخلی؛

۱۱-۲- پیش‌فاکتور یا قرارداد فروش کالا/ارائه خدمت؛

۱۱-۳- بیمه‌نامه/گواهی بیمه حمل کالا برای اعتبار اسنادی داخلی خرید کالا؛

تبصره ۱- در صورتی که تهیه پوشش بیمه‌ای حسب اینکوترمز مورد توافق بر عهده ذی‌نفع باشد، ارائه

بیمه‌نامه/گواهی بیمه در زمان گشایش اعتبار اسنادی داخلی توسط متقاضی، از شمول این

بند مستثنی می‌باشد.

تبصره ۲- چنانچه کالای موضوع اعتبار اسنادی داخلی در وثیقه بانک گشایش‌کننده باشد، بیمه‌نامه/گواهی بیمه (ارائه شده از سوی متقاضی یا ذی‌نفع) باید به نفع بانک گشایش‌کننده صادر شود.

۱۱-۴- اظهارنامه/اقرارنامه واقعی بودن معامله پایه؛ اظهارنامه مزبور باید مبین این موضوع باشد که معامله موضوع اعتبار اسنادی داخلی واقعی بوده و متقاضی با ذی‌نفع اعتبار اسنادی داخلی، ذی‌نفع واحد (مطابق با تعریف ارائه شده در آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان) نمی‌باشد. همچنین اظهارنامه/اقرارنامه فوق باید مشتمل بر این تعهد باشد که در صورت اثبات خلاف هر یک از موارد فوق، بانک گشایش‌کننده حق خواهد داشت در هر مرحله از فرآیند اعتبار اسنادی داخلی، برای وصول مطالبات و خسارات احتمالی خویش اقدام نماید.

۱۱-۵- فرم تکمیل‌شده قرارداد گشایش اعتبار اسنادی داخلی؛

۱۱-۶- فرم تکمیل‌شده نامه پذیرش بازرسی فنی مطابق با پیوست شماره (۱) این دستورالعمل؛

ماده ۱۲- پیش‌پرداخت بخشی از وجه اعتبار اسنادی داخلی به ذی‌نفع، پس از تأمین وجه آن از سوی متقاضی (بدون در نظر گرفتن پیش‌دریافت و میان‌دریافت موضوع ماده (۴) این دستورالعمل)، صرفاً در مقابل اخذ ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت بانکی از ذی‌نفع مجاز می‌باشد.

تبصره ۱- صدور ضمانت‌نامه موضوع این ماده توسط بانک گشایش‌کننده و یا بانک تأییدکننده مجاز نمی‌باشد.

تبصره ۲- با قبول تمامی مسئولیت‌های مترتبه توسط متقاضی، پیش‌پرداخت موضوع این ماده می‌تواند بدون اخذ ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت بانکی از ذی‌نفع، صورت پذیرد.

فصل سوم - مبنای عقدی درخواست گشایش اعتبار اسنادی داخلی:

ماده ۱۳- بانک گشایش‌کننده موظف است قبل از گشایش اعتبار اسنادی داخلی، حسب هدف متقاضی از درخواست گشایش اعتبار اسنادی داخلی (تأمین یا عدم تأمین مالی) و توافق به عمل آمده با وی در این رابطه، از یکی از عقود مذکور در این دستورالعمل جهت انعقاد قرارداد با متقاضی استفاده نماید.

ماده ۱۴- چنانچه بانک گشایش‌کننده صرفاً قصد ارائه خدمت به متقاضی در قالب گشایش اعتبار اسنادی داخلی داشته باشد، می‌تواند صرف‌نظر از موضوع اعتبار، با متقاضی قرارداد جعاله گشایش اعتبار اسنادی داخلی منعقد نماید. در این صورت، تأمین مالی متقاضی در هیچ یک از مراحل اعتبار اسنادی داخلی مقدور نمی‌باشد. در صورت عدم ایفای تعهدات از جانب متقاضی، بانک گشایش‌کننده مجاز به پرداخت وجه اعتبار اسنادی داخلی از محل منابع و کالتی نبوده و می‌تواند در صورت درج در قرارداد به صورت شرط ضمن عقد، علاوه بر دریافت مبلغ اعتبار اسنادی داخلی از متقاضی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین، بر مبنای نرخ سود عقود غیرمشارکتی بعلاوه درصدهای مقرر در آیین‌نامه وصول مطالبات، متناسب با مبلغ و مدت تأخیر از وی مطالبه نماید.

تبصره - بانک گشایش‌کننده می‌تواند در چارچوب مفاد این ماده، مبلغی را تحت عنوان «کارمزد گشایش اعتبار اسنادی داخلی» که حداکثر یک ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل توسط بانک مرکزی تعیین و ابلاغ می‌گردد از متقاضی مطالبه نماید.

ماده ۱۵- در مواردی که بانک گشایش‌کننده بر اساس درخواست متقاضی، قصد تأمین مالی وی را نیز داشته باشد، مکلف است حسب مورد از یکی از عقود مرابحه و استصناع استفاده نماید. چنانچه موضوع اعتبار اسنادی داخلی در زمان گشایش آن، کالای موجود یا خدمت باشد، بین بانک گشایش‌کننده و متقاضی، عقد مرابحه و چنانچه موضوع اعتبار اسنادی داخلی، کالایی باشد که در زمان گشایش اعتبار اسنادی داخلی موجود نبوده و مستلزم ساخت آن در آینده باشد، بین بانک گشایش‌کننده و متقاضی عقد استصناع منعقد می‌گردد.

تبصره ۱- در صورت انعقاد قرارداد مرابحه نسبی یا استصناع نسبی بین بانک گشایش‌کننده و متقاضی، نرخ سود معادل نرخ سود عقود غیرمشارکتی مقرر توسط شورای پول و اعتبار خواهد بود. در

صورت انعقاد قرارداد مباحه نقدی یا استصناع نقدی، سود بانک گشایش‌کننده حداکثر برابر با مابه‌التفاوت قیمت فروش با بهای تمام شده کالا و یا خدمت، می‌باشد.

تبصره ۲- در اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار، بانک گشایش‌کننده می‌تواند طبق ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، مبلغی را برای مدت تعهد (از تاریخ ارائه اسناد مطابق تا تاریخ سررسید پرداخت) از متقاضی مطالبه نماید.

تبصره ۳- چنانچه در زمان گشایش اعتبار اسنادی داخلی، بین بانک گشایش‌کننده و متقاضی قرارداد مباحه نقدی یا استصناع نقدی منعقد شود، لیکن در زمان ارائه اسناد مطابق، متقاضی درخواست تأمین مالی نماید، در صورت موافقت بانک گشایش‌کننده، طرفین می‌توانند نسبت به اقاله قرارداد مباحه نقدی یا استصناع نقدی اقدام و قرارداد مباحه نسبی به ترتیب مقرر در این دستورالعمل منعقد نمایند.

تبصره ۴- چنانچه متقاضی در مواعد مقرر به تعهدات خود طبق مفاد قرارداد مباحه یا استصناع عمل ننماید، بانک گشایش‌کننده می‌تواند در صورت درج در قرارداد به صورت شرط ضمن عقد، وجه التزام تأخیر تأدیه دین، حسب مورد بر مبنای نرخ سود مباحه نسبی یا استصناع نسبی در زمان انعقاد قرارداد، به علاوه درصدهای مقرر در آیین‌نامه وصول مطالبات، متناسب با مبلغ و مدت تأخیر مطالبه نماید.

ماده ۱۶- سود ناشی از عقود مباحه نسبی و استصناع نسبی و نیز وجه التزام تأخیر تأدیه دین وصولی توسط بانک گشایش‌کننده در عقود مباحه و استصناع، به عنوان سود مشاع تلقی و باید در محاسبات مربوط به آن لحاظ گردد.

ماده ۱۷- بانک گشایش‌کننده موظف است در قرارداد مباحه و استصناع درج نماید که تحویل کالا و یا ارائه خدمت به متقاضی، منوط به انجام آن از سوی ذی‌نفع می‌باشد.

ماده ۱۸- بانک گشایش‌کننده باید در قرارداد مباحه و استصناع قید نماید که متقاضی، وکیل آن بانک در انعقاد قرارداد فروش کالا/ارائه خدمت، دریافت پیش‌فاکتور، تحویل گرفتن کالا یا دریافت خدمت از ذی‌نفع

است و بانک مزبور به صرف ارائه اسناد مطابق از سوی ذی‌نفع، نسبت به پذیرش پرداخت اقدام می‌نماید و هیچ‌گونه مسئولیتی در خصوص تحویل و حمل کالا بر عهده بانک گشایش‌کننده نمی‌باشد.

ماده ۱۹ - سایر موارد ناظر بر عقود مرابحه و استصناع، تابع دستورالعمل اجرایی مربوط به عقود یادشده (مصوب شورای پول و اعتبار) می‌باشد.

ماده ۲۰ - علاوه بر سود (اعم از نقدی و نسیه) و وجه التزام تأخیر تأدیه دین و کارمزد مذکور در این فصل، اخذ هرگونه وجه دیگر تحت عنوان کارمزد گشایش اعتبار اسنادی داخلی، مجاز نمی‌باشد.

فصل چهارم - ابلاغ اعتبار اسنادی داخلی:

ماده ۲۱ - شماره منحصر به فرد دریافتی موضوع ماده (۱۰) این دستورالعمل، به عنوان شماره اعتبار اسنادی داخلی منظور و تمامی بانک‌های ذی‌ربط در فرآیند اعتبار اسنادی داخلی، از جمله بانک گشایش‌کننده موظفند؛ در ارسال تمامی پیام‌ها و مکاتبات خود، شماره مزبور را درج نمایند.

ماده ۲۲ - بانک گشایش‌کننده مکلف است بلافاصله پس از گشایش اعتبار اسنادی داخلی، مطابق فرم پیوست شماره (۲)، نسخه‌ای از اعتبار اسنادی داخلی گشایش شده را برای اطلاع متقاضی و رونوشت آن را به شرکت بازرسی تعیین شده، ارسال نماید.

تبصره - متقاضی موظف است مشخصات و اطلاعات کامل کالای موضوع اعتبار اسنادی داخلی، شرایط بسته‌بندی، بارگیری و حمل را به صورت مکتوب به شرکت بازرسی تعیین شده ارائه نماید.

بانک گشایش‌کننده موظف است مورد مذکور را به نحو مقتضی در قرارداد گشایش اعتبار اسنادی داخلی فی‌مابین خود و متقاضی درج نماید.

فصل پنجم - اصلاح اعتبار اسنادی داخلی:

ماده ۲۳ - اعتبار اسنادی داخلی می‌تواند حسب درخواست متقاضی، پذیرش بانک گشایش‌کننده و موافقت ذی‌نفع اصلاح گردد.

ماده ۲۴- صدور هرگونه اصلاحیه از جمله تمدید سررسید اعتبار اسنادی داخلی، مطابق ضوابط و مقررات زمان صدور اصلاحیه یا تمدید امکان پذیر می‌باشد.

ماده ۲۵- در صورت درخواست افزایش مبلغ اعتبار اسنادی داخلی از سوی متقاضی و موافقت بانک گشایش کننده، آن بانک موظف است قبل از صدور اصلاحیه، عنداللزوم نسبت به تأمین وثایق و تضامین کافی، اخذ الحاقیه بیمه نامه/گواهی بیمه، اخذ کسری پیش دریافت و اصلاح سایر موارد مربوط اقدام نماید.

ماده ۲۶- چنانچه مبلغ اعتبار اسنادی داخلی با اعمال اصلاحیه کاهش یابد و ذی نفع موافقت خود را در این خصوص اعلام نماید، بانک گشایش کننده موظف است حسب درخواست متقاضی، نسبت به آزادسازی مازاد وثایق و تضامین و عودت مازاد پیش دریافت متناسب با مبلغ اصلاحی اقدام نماید.

تبصره - در خصوص وثایق غیرمنقول، آزادسازی وثایق متناسب با کاهش اعتبار اسنادی داخلی، منوط به تشخیص بانک گشایش کننده خواهد بود.

ماده ۲۷- با تصویب ارکان اعتباری بانک گشایش کننده، سررسید اعتبار اسنادی داخلی برای خرید کالا، حداکثر به مدت ۶ ماه و سایر اعتبار اسنادی داخلی حداکثر به مدت ۱۸ ماه قابل تمدید می‌باشد. تمدید سررسید اعتبار اسنادی داخلی برای بیش از مدت‌های مقرر در این دستورالعمل، صرفاً با تصویب بالاترین رکن اجرایی بانک گشایش کننده ممکن می‌باشد.

ماده ۲۸- مفاد مواد (۲۱) و (۲۲) این دستورالعمل در خصوص صدور اصلاحیه نیز نافذ می‌باشد.

فصل ششم - ارائه اسناد:

ماده ۲۹- حداقل مدارک لازم به هنگام ارائه اسناد توسط ذی نفع؛ در اعتبار اسنادی داخلی کالایی و کالایی خدماتی؛ سیاهه تجاری، بارنامه/راه نامه و گواهی بازرسی فنی و در اعتبار اسنادی داخلی خدماتی؛ صورت وضعیت/صورت حساب انجام خدمت می‌باشد.

تبصره ۱- چنانچه در اعتبار اسنادی داخلی کالایی و کالایی خدماتی، تهیه پوشش بیمه حمل کالا حسب اینکوترمز مورد توافق، به عهده ذی نفع باشد، ارائه بیمه‌نامه/گواهی بیمه توسط وی، همراه با سایر اسناد موضوع این ماده، الزامی می‌باشد. بانک گشایش‌کننده موظف است؛ موضوع مزبور را به نحو مقتضی در متن اعتبار اسنادی داخلی قید نماید.

تبصره ۲- چنانچه در اعتبار اسنادی داخلی کالایی و کالایی خدماتی، حسب توافقات فی‌مابین، اینکوترمز مورد استفاده در حمل کالای موضوع اعتبار اسنادی داخلی، تحویل در محل کار فروشنده (EXW) باشد، به هنگام ارائه اسناد توسط ذی نفع، گواهی تحویل و تحول کالا که به امضا و تأیید ذی نفع، متقاضی و شرکت بازرسی رسیده است، می‌تواند جایگزین بارنامه/راه‌نامه شود.

تبصره ۳- شماره اعتبار اسنادی داخلی (شماره منحصر به فرد موضوع ماده (۱۰) این دستورالعمل) باید بر روی کلیه اسناد موضوع این ماده درج گردد.

ماده ۳۰- ارائه اسناد باید به بانک تعیین شده جهت پرداخت یا بانک تأییدکننده یا بانک گشایش‌کننده، به روش و در محلی انجام شود که در متن اعتبار اسنادی داخلی مشخص شده است.

ماده ۳۱- بانک موظف است طی مهلت مقرر، نسبت به بررسی اسناد ارائه شده، حسب ضوابط بررسی اسناد، مندرج در مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP) اقدام نماید.

ماده ۳۲- در صورت ارائه اسناد مطابق از سوی ذی نفع:

۳۲-۱- بانک گشایش‌کننده موظف به پذیرش پرداخت می‌باشد؛

۳۲-۲- بانک تأییدکننده، در صورت وجود، موظف به پذیرش پرداخت و ارسال اسناد به بانک گشایش‌کننده می‌باشد؛

۳۲-۳- چنانچه بانک تعیین شده حسب مجوز قبلی بانک گشایش‌کننده مجاز به پذیرش پرداخت باشد، قبل از ارسال اسناد به بانک تأییدکننده یا بانک گشایش‌کننده، می‌تواند نسبت به پذیرش پرداخت اقدام نماید. در صورتی که بانک تعیین شده حسب توافقات قبلی صرفاً

مجاز به دریافت اسناد باشد، موظف به ارسال اسناد ارائه شده از سوی ذی‌نفع به بانک

تأییدکننده یا بانک گشایش‌کننده جهت بررسی و پذیرش پرداخت می‌باشد.

ماده ۳۳- بانک تأییدکننده و بانک تعیین‌شده موظفند؛ ضمن ارسال فیزیکی اسناد مطابق (بر اساس مفاد ماده

۳۲)، تصویر اسناد مزبور را نیز از طریق «سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام)»، ارسال نمایند.

همچنین در صورت ارائه مستقیم اسناد از سوی ذی‌نفع به بانک گشایش‌کننده، بانک مزبور موظف

است، تصویر اسناد مطابق ارائه شده را از طریق سامانه یادشده، به بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده ۳۴- در صورت وجود مغایرت در اسناد ارائه شده، بانک موظف است حسب ضوابط مندرج در مقررات

متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP) در خصوص اسناد مغایر، اقدام نماید.

فصل هفتم - تنزیل:

ماده ۳۵- تنزیل اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار صرفاً در قالب عقد خرید دین و پس از استعلام از «سامانه

تسهیلات و تعهدات بانکی» بانک مرکزی مبنی بر اصالت و صحت اعتبار اسنادی داخلی و اخذ تأییدیه از

طریق «سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام)» از ادارات مرکزی ذی‌ربط بانک گشایش‌کننده، مبنی

بر عدم تنزیل قبلی آن، مجاز می‌باشد.

تبصره ۱- بانک تنزیل‌کننده موظف است قبل از تنزیل اعتبار اسنادی داخلی، موافقت ارکان اعتباری خود

را اخذ نماید.

تبصره ۲- تنزیل اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار در قالب عقد خرید دین منوط به اخذ شماره درخواست

منحصربه‌فرد از «سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام)» می‌باشد.

ماده ۳۶- ادارات مرکزی ذی‌ربط بانک گشایش‌کننده موظف است در زمان وصول استعلام موضوع ماده (۳۵)

این دستورالعمل، از عدم تنزیل قبلی تمام یا بخشی از اعتبار اسنادی داخلی مذکور اطمینان حاصل

کند و مراتب را از طریق «سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام)» به بانک تنزیل‌کننده اعلام نماید.

ماده ۳۷- بانک تنزیل‌کننده موظف است از طریق ادارات مرکزی ذی‌ربط خود، بلافاصله پس از تنزیل و همچنین به هنگام تسویه اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار، مراتب را از طریق «سامانه پیام‌رسانی

الکترونیکی مالی (سپام)» به ادارات مرکزی ذی‌ربط بانک گشایش‌کننده اعلام نماید.

ماده ۳۸- بانک تنزیل‌کننده می‌تواند ضمن رعایت مفاد آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان، حداکثر تا میزان ۲۰ درصد سرمایه پایه خود نسبت به تنزیل اعتبارات اسنادی مدت‌دار گشایش‌شده توسط بانک دیگر اقدام نماید، مشروط بر این که مجموع اعتبارات اسنادی داخلی تنزیل شده، از ۵ برابر سرمایه پایه بانک تنزیل‌کننده عدول ننماید.

ماده ۳۹ - چنانچه بنا به دلایل قهری؛ از جمله کاهش سرمایه و اندوخته بانک تنزیل‌کننده، حدود مقرر در این دستورالعمل نقض شود، بانک تنزیل‌کننده موظف است ظرف مدت ۵ روز کاری، موضوع را طی گزارشی با ذکر دلایل به بانک مرکزی اطلاع دهد و حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از وقوع رویداد مذکور، نسبت به انطباق با حدود تعیین شده اقدام نماید. گزارش مزبور باید حداقل شامل اطلاعات مربوط به اعتبار اسنادی داخلی که منجر به نقض حدود شده است، میزان تخطی و تاریخ وقوع تخطی باشد.

تبصره - چنانچه بانک تنزیل‌کننده پس از گذشت مهلت مزبور، خود را با حدود مقرر در این دستورالعمل تطبیق ندهد، مشمول مجازات‌های ماده (۵۸) خواهد شد.

ماده ۴۰- حداکثر نرخ قابل اعمال جهت تنزیل اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار مطابق با مصوبات شورای پول و اعتبار می‌باشد.

ماده ۴۱- تنزیل اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار، توسط بانک گشایش‌کننده نیز امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۴۲- تنزیل اعتبار اسنادی داخلی گشایش‌شده در سرزمین اصلی به نفع فعالان اقتصادی مستقر در این سرزمین، توسط بانک‌های مناطق آزاد تجاری - صنعتی مجاز نمی‌باشد.

ماده ۴۳- سایر موارد ناظر بر تنزیل اعتبار اسنادی داخلی تابع دستورالعمل اجرایی عقد خرید دین (مصوب شورای پول و اعتبار) می‌باشد.

فصل هشتم - کنترل‌های ناظر بر فرآیند اعتبار اسنادی داخلی:

ماده ۴۴- بانک موظف به طراحی، ایجاد و پیاده‌سازی ساختار کنترل داخلی مالی و عملیاتی مؤثر و کارا جهت کسب اطمینان از رعایت مفاد قوانین، مقررات و دستورالعمل‌ها، تفکیک صحیح وظایف ناسازگار، تصویب درست معاملات، ثبت صحیح و به موقع رویدادها و نیز جابجایی کارکنان در مقاطع زمانی مناسب مطابق با «رهنمودهایی برای نظام مؤثر کنترل داخلی در مؤسسات اعتباری»، در مراحل گشایش، ابلاغ، اصلاح، ارائه اسناد، تنزیل و پرداخت اعتبار اسنادی داخلی می‌باشد.

ماده ۴۵- تمامی بانک‌های موضوع این دستورالعمل مکلف می‌باشند؛ پس از مراجعه متقاضی/ذی‌نفع، نسبت به شناسایی وی مطابق با قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط، از جمله دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی اقدام نمایند.

ماده ۴۶- بانک گشایش‌کننده موظف است تمامی پیام‌های اعتبار اسنادی داخلی، از جمله پیام گشایش، اصلاحیه و ...، را الزاماً از طریق بانک دیگر یا سایر شعب بانک گشایش‌کننده، به ذی‌نفع ابلاغ نماید.

ماده ۴۷- تمامی بانک‌های مرتبط با فرآیند اعتبار اسنادی داخلی موظف به عضویت در «سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام)» بوده و باید تبادل تمامی پیام‌های فی‌مابین از جمله پیام گشایش، ابلاغ و اصلاح اعتبار اسنادی داخلی، طبق شیوه‌نامه ابلاغی از سوی بانک مرکزی، صرفاً از طریق سامانه مذکور صورت پذیرد.

ماده ۴۸- بانک گشایش‌کننده موظف به طراحی و پیاده‌سازی سامانه‌ای در پایگاه اطلاع‌رسانی خود، حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل می‌باشد، به نحوی که سایرین از جمله بانک‌های دیگر با مراجعه به سامانه مذکور و درج شماره منحصر به فرد اعتبار اسنادی داخلی و شماره ملی ذی‌نفع، به سایر مشخصات اعتبار اسنادی داخلی گشایش‌یافته از جمله؛ کد حسابگری و نام اداره/شعبه بانک گشایش‌کننده و ابلاغ‌کننده، مبلغ، تاریخ گشایش، سررسید، نوع اعتبار اسنادی داخلی و نام ذی‌نفع و متقاضی دسترسی داشته باشند.

فصل نهم - سایر:

ماده ۴۹- در صورت درخواست و یا اجازه بانک گشایش‌کننده، بانک دیگری می‌تواند تأیید خود را بر اعتبار اسنادی داخلی بیافزاید.

ماده ۵۰- گشایش اعتبار اسنادی داخلی قابل معامله مجاز نمی‌باشد.

ماده ۵۱- بانک گشایش‌کننده موظف است در گشایش اعتبار اسنادی داخلی جهت متقاضیان دولتی موضوع مواد (۲)، (۳) و (۴) قانون محاسبات عمومی کشور به منظور اجرای پروژه‌های طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، علاوه بر رعایت مفاد این دستورالعمل، ضوابط مقرر در آیین‌نامه اجرایی ماده (۲) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی را نیز ملحوظ نماید.

ماده ۵۲- مؤسسه اعتباری غیربانکی نیز می‌تواند در چارچوب این دستورالعمل نسبت به انجام امور مربوط به اعتبار اسنادی داخلی اقدام نماید.

ماده ۵۳- اعتبار اسنادی داخلی جهت ورود کالا و خدمت از مبدا مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی به سرزمین اصلی، تابع بند «ز» بخش اول مجموعه مقررات ارزی بوده و از شمول این مقررات خارج است.

ماده ۵۴- به استثنای مواردی که صریحاً در این دستورالعمل ذکر شده است، سایر موارد ناظر بر فرآیند اعتبار اسنادی داخلی، تابع مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP) حاکم در زمان گشایش اعتبار اسنادی داخلی، می‌باشد.

ماده ۵۵- در مواردی که در این دستورالعمل به مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP) و اینکوترمز (INCOTERMS) اشاره گردیده، متن ترجمه شده مقررات مذکور توسط کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی، ملاک عمل می‌باشد.

ماده ۵۶- در این دستورالعمل، اینکوترمز (INCOTERMS) حاکم در زمان صدور پیش‌فاکتور یا عقد قرارداد فروش کالا، مبنای عمل می‌باشد.

ماده ۵۷- ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی ظرف مدت یک‌ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، توسط بانک مرکزی به شبکه بانکی کشور ابلاغ می‌شود.

ماده ۵۸- تخطی از مفاد مقرر در این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در مواد (۴۳) و (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور می‌شود.

«دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» در (۵۸) ماده و (۲۰) تبصره در یک‌هزار و دویست و یازدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۹/۱۷ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و یک‌ماه پس از ابلاغ، لازم‌الاجرا بوده و این مصوبه جایگزین مصوبه یک‌هزار و یک‌صد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۹/۷ در خصوص اعتبار اسنادی داخلی - ریالی می‌گردد.

شماره:
تاریخ:

(پیوست شماره ۱)

”فرم نامه پذیرش بازرسی فنی“

ریاست محترم شعبه بانک.....

احتراماً؛ بدین وسیله این شرکت (شرکت بازرسی تعیین شده) آمادگی خود را جهت انجام بازرسی فنی (نام کالا) متعلق به شرکت/سازمان/آقای/خانم..... (نام متقاضی)، موضوع پیش فاکتور/قرارداد فروش کالای شماره مورخ اعلام می نماید.

بدین وسیله تأیید می گردد؛ قرارداد بازرسی طبق ضوابط ابلاغی از سوی سازمان ملی استاندارد ایران منعقد گردیده و بازرسی فنی و صدور گواهی بازرسی نیز بر اساس قرارداد بازرسی و ضوابط مربوط انجام می شود.

نام و نام خانوادگی:.....

مدیر عامل شرکت:.....

امضاء:

شماره:
تاریخ:

(پیوست شماره ۲)

شرکت/سازمان/آقای/خانم (نام متقاضی)

موضوع: گشایش/اصلاح اعتبار اسنادی داخلی - ریالی شماره.....

احتراماً؛ به پیوست متن اعتبار اسنادی داخلی - ریالی گشایش شده شماره/اصلاحیه

اعتبار اسنادی داخلی - ریالی شماره جهت استحضار ارسال می‌گردد.

شایان ذکر است؛ به موجب مقررات موجود شرکت/سازمان/آقای/خانم موظف

می‌باشد؛ مشخصات و اطلاعات کامل کالای موضوع اعتبار اسنادی داخلی - ریالی یادشده، شرایط بسته‌بندی،

بارگیری و حمل آن را به صورت مکتوب به شرکت بازرسی تعیین شده که ذیلاً نام و آدرس آن درج می‌گردد،

ارائه نماید. ضمناً تأکید می‌دارد، مسئولیت بروز هرگونه خسارت ناشی از عدم ارائه به موقع اطلاعات لازم در

این خصوص، با شرکت/سازمان/آقای/خانم..... (نام متقاضی) می‌باشد.

نام شرکت بازرسی تعیین شده:.....

آدرس شرکت بازرسی تعیین شده:.....

بانک.....

شعبه.....

رونوشت: شرکت (نام شرکت بازرسی کننده)، جهت اطلاع و تماس با متقاضی

به منظور اخذ اطلاعات و مدارک لازم برای انجام بازرسی کالا.

«بخشنامه شماره ۹۴/۲۹۸۹۰۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۷ موضوع اصلاح تبصره (۲) ماده (۶) دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر دولتی ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در نوزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۹/۸ مقرر نمود، تبصره (۲) ماده (۶) «دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری» موضوع بخشنامه شماره ۹۰/۱۳۷۵۹۳ مورخ ۱۳۹۰/۶/۱۵ و اصلاحیه‌های پس از آن به شرح زیر اصلاح شود:

"چنان‌چه فرد پیشنهادی جهت تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره مؤسسات اعتباری حائز حد نصاب لازم در مصاحبه تخصصی کمیسیون نگردد، معرفی مجدد وی برای بار اول تا ۳ ماه پس از تاریخ مصاحبه قبلی، برای بار دوم تا ۶ ماه پس از تاریخ مصاحبه قبلی و برای دفعات بعد تا یکسال پس از تاریخ مصاحبه قبلی میسر نخواهد بود."

در خاتمه ضمن ایفاد نسخه اصلاحی «دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری» خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ۱۰/۰۵/۲۶۴۱۰۱/ب

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای

مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری

«موضوع تبصره‌های ۱، ۳ و ۴ ماده ۹۶ قانون برنامه پنجساله پنجم

توسعه جمهوری اسلامی ایران»

شهریورماه ۱۳۹۰

"بسمه تعالی"

مقدمه:

به منظور اجرای تبصره‌های ۱، ۳ و ۴ ماده ۹۶ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵، "دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری" به شرح ذیل تصویب می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارتهای مربوط بکار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی

۱-۳- کمیسیون: کمیسیون احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری

۱-۴- صلاحیت حرفه‌ای: دارا بودن شرایط لازم برای تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره مؤسسه اعتباری، مشتمل بر شرایط عمومی و تخصصی مقرر در این دستورالعمل

۱-۵- تأییدیه: مجوزی که پس از تأیید صلاحیت حرفه‌ای شخص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره مؤسسه اعتباری، از سوی بانک مرکزی اعطاء می‌گردد.

فصل دوم: شرایط عمومی و تخصصی موردنظر برای احراز صلاحیت حرفه‌ای

الف- شرایط عمومی:

ماده ۲- اشخاص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره باید از شرایط عمومی به

شرح ذیل برخوردار باشند:

۱-۲- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران؛

تبصره - در خصوص هیأت مدیره بانک‌ها، شرط تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران صرفاً برای رئیس هیأت مدیره و اکثریت اعضای آنها الزامی می‌باشد.

۲-۲- پیرو یکی از ادیان رسمی کشور؛

۲-۳- التزام عملی به قانون اساسی؛

۲-۴- دارا بودن حسن شهرت و امانت‌داری؛

۲-۵- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های بانکداری، اقتصاد، حقوق، حسابداری، مدیریت و فناوری اطلاعات.

تبصره - مصادیق سایر رشته‌های مرتبط که در این بند احصاء نشده‌اند، به تشخیص رئیس کل بانک مرکزی می‌باشد. ۱

۲-۶- عدم شمول قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل در خصوص ایشان؛

۲-۷- عدم داشتن سابقه محکومیت به سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، جعل و تزویر، صدور چک بی‌محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب - اعم از اینکه حکم از دادگاه‌های داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد؛

۲-۸- عدم محکومیت قطعی بیش از یک‌بار به مجازات موضوع بند ۱ ماده ۴۴ قانون پولی و بانکی کشور؛

۲-۹- عدم داشتن بدهی غیرجاری به مؤسسات اعتباری.

تبصره - منظور از نداشتن بدهی غیرجاری در این مقررات عبارت است از این که فرد معرفی شده جهت بررسی صلاحیت فاقد بدهی غیرجاری شخصی به سیستم بانکی باشد. ۲

موضوع مصوبه اصلاحی سیزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۷/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری.^۱
موضوع مصوبه اصلاحی دهمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۶/۵ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری.^۲

۱۰-۲- عدم داشتن سهم یا سمت در سایر مؤسسات اعتباری مگر با اجازه بانک مرکزی.

ب - شرایط تخصصی:

ماده ۳ - اشخاص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره باید از شرایط تخصصی

به شرح ذیل برخوردار باشند:

۱-۳- حداقل ده سال سابقه کار در نظام بانکی برای دو سوم اعضای هیأت مدیره؛

تبصره - دارا بودن حداقل ده سال سابقه کار در نظام بانکی برای رئیس هیأت مدیره الزامی است.

۲-۳- حداقل ده سال سابقه فعالیت در مدیریت امور بانکی یا بازار سرمایه برای مدیرعامل به نحوی که

دارای حداقل پنج سال سابقه فعالیت در نظام بانکی کشور باشد.

تبصره - دارا بودن مدرک دکتری و کارشناسی ارشد در رشته‌های مرتبط به ترتیب به عنوان سه و دو

سال سابقه فعالیت در نظام بانکی محسوب می‌گردد.

۳-۳- تسلط به قوانین و مقررات بانکی؛

۴-۳- تسلط به عملیات تجهیز و تخصیص منابع در بانکها؛

۵-۳- آشنایی با مدیریت انواع ریسک‌های بانکی؛

۶-۳- آشنایی با عملیات ارزی بانکها؛

۷-۳- توانایی تجزیه و تحلیل مسائل اقتصادی؛

۸-۳- آشنایی با زبان‌های خارجی.

فصل سوم: ترتیب رسیدگی و تأیید یا رد صلاحیت حرفه‌ای

ماده ۴ - تصدی سمت به عنوان مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره مؤسسه اعتباری و انتخاب مجدد اشخاص

مذکور، منوط به صدور تأییدیه بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۵- برای صدور تأییدیه موضوع این دستورالعمل کمیسیونی با عنوان "کمیسیون احراز و سلب صلاحیت

حرفه‌ای مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری" تشکیل می‌شود.

تبصره - مصوبات کمیسیون پس از تأیید رئیس کل بانک مرکزی لازم الاجرا است.

ماده ۶- ترکیب اعضای کمیسیون به شرح ذیل تعیین می‌گردد: ۱:

عضو هیأت عامل ناظر بر بخش نظارت، به عنوان رئیس کمیسیون؛

مدیر کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی، به عنوان نائب رئیس کمیسیون و در غیاب وی

مدیر اداره مطالعات و مقررات بانکی؛

مدیر کل نظارت بر بانکها و در غیاب وی مدیر اداره نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری؛

مدیر کل عملیات و تعهدات ارزی و در غیاب وی، مدیر اداره عملیات ارزی؛

مدیر کل حقوقی و در غیاب وی مدیر اداره بررسیهای حقوقی؛

مدیر کل اعتبارات و در غیاب وی مدیر اداره اعتبارات؛

مدیر کل اقتصادی و در غیاب وی مدیر اداره بررسیها و سیاستهای اقتصادی.

تبصره ۱ - مدیر اداره اطلاعات بانکی نیز به عنوان شخص مطلع و بدون حق رأی در جلسات کمیسیون

شرکت می‌نماید.

تبصره ۲ - چنان چه فرد پیشنهادی جهت تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره مؤسسات اعتباری

حائز حد نصاب لازم در مصاحبه تخصصی کمیسیون نگردد، معرفی مجدد وی برای بار اول تا ۳ ماه

پس از تاریخ مصاحبه قبلی، برای بار دوم تا ۶ ماه پس از تاریخ مصاحبه قبلی و برای دفعات بعد

تا یکسال پس از تاریخ مصاحبه قبلی میسر نخواهد بود.

ماده ۷- رئیس کمیسیون می‌تواند از اشخاص مطلع برای حضور در جلسه دعوت بعمل آورد.

موضوع مصوبه اصلاحی پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۴/۲۵ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری.^۱

موضوع مصوبه اصلاحی نوزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۹/۸ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری.^۲

ماده ۸ - جلسات کمیسیون با حضور اکثریت اعضاء رسمیت داشته و تصمیمات متخذه با حصول دو سوم آرای حاضرین در جلسه، معتبر خواهد بود.

ماده ۹ - اداره مجوزهای بانکی، به عنوان دبیرخانه کمیسیون تعیین می‌گردد. در این رابطه نماینده آن اداره، بدون حق رأی در جلسات کمیسیون شرکت می‌کند.

ماده ۱۰ - هیأت مؤسس مؤسسه اعتباری در شرف تأسیس باید اشخاص پیشنهادی برای تصدی سمت عضو هیأت مدیره را به دبیرخانه کمیسیون معرفی نماید.

ماده ۱۱ - رئیس هیأت مدیره مؤسسه اعتباری در حال فعالیت باید اشخاص پیشنهادی برای تصدی سمت عضو هیأت مدیره را پس از کسب نظر اکثریت سهامداران، به دبیرخانه کمیسیون معرفی نماید.

ماده ۱۲ - رئیس هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است شخص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیرعامل را به منظور اخذ تأییدیه به دبیرخانه کمیسیون معرفی نماید.

ماده ۱۳ - اشخاص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره بانک‌های دولتی از سوی وزیر امور اقتصادی و دارایی به دبیرخانه کمیسیون معرفی خواهند شد.

ماده ۱۴ - مشخصات اشخاص پیشنهادی جهت تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره، باید در قالب فرم ضمیمه شماره ۱ به انضمام مدارک و مستندات مندرج در ضمیمه شماره ۲، به دبیرخانه کمیسیون ارسال گردد.

ماده ۱۵ - دبیرخانه کمیسیون، فرم مشخصات و مدارک و مستندات ارسالی را پس از وصول، ظرف پانزده روز بررسی نموده و در صورت کامل بودن آنها و احراز شرایط عمومی شخص یا اشخاص معرفی شده، تاریخ تشکیل جلسه رسیدگی را که حداکثر یک هفته پس از پایان بررسی مزبور خواهد بود تعیین و از شخص یا اشخاص معرفی شده برای حضور در جلسه و شرکت در مصاحبه دعوت می‌نماید.

تبصره ۱ - فاصله بین دعوت و تاریخ تشکیل جلسه، نباید کمتر از سه روز باشد.

تبصره ۲ - چنانچه فرم مشخصات و مدارک و مستندات ارسالی ناقص باشد یا شرایط عمومی شخص یا اشخاص پیشنهادی احراز نگردد، دبیرخانه نسبت به عودت فرم و مدارک مذکور با ذکر دلایل اقدام خواهد نمود.

ماده ۱۶ - کمیسیون ظرف یک هفته پس از تاریخ تشکیل جلسه، نظر خود را در مورد صلاحیت حرفه‌ای اشخاص پیشنهادی اعلام می‌نماید. در صورتی که صلاحیت اشخاص موردنظر از سوی کمیسیون مورد تأیید قرار گیرد، دبیرخانه پس از اخذ تأیید رئیس کل بانک مرکزی، برای اشخاص مذکور تأییدیه صادر خواهد نمود.

تبصره - در صورتی که رئیس کل بانک مرکزی با تصمیمات کمیسیون موافقت بعمل نیاورد، کمیسیون موظف است مجدداً اقدام به بررسی صلاحیت شخص موردنظر نماید.

فصل چهارم: ترتیب سلب صلاحیت حرفه‌ای

ماده ۱۷ - در صورت حصول شرایط ذیل، کمیسیون می‌تواند اقدام به سلب صلاحیت حرفه‌ای اشخاص دارای تأییدیه نماید:

۱-۱۷- تخلف از قوانین و مقررات که منجر به صدور حکم قطعی از هیأت انتظامی بانک‌ها گردد؛

۱-۱۸- شخص برای اخذ تأییدیه، اطلاعات کذب ارائه نموده و یا برخی اطلاعات را کتمان کرده باشد؛

۱-۱۹- شخص فاقد هر یک از شرایط عمومی مقرر در این دستورالعمل گردد.

تبصره - پایان دوره تصدی سمت اشخاص دارای تأییدیه و عدم صدور تأییدیه مجدد از سوی بانک مرکزی، به منزله سلب صلاحیت حرفه‌ای آنان تلقی می‌گردد.

ماده ۱۸ - در صورت وقوع موارد موضوع ماده ۱۷، با اعلام عضو هیأت عامل ناظر بر بخش نظارت، دبیرخانه کمیسیون تاریخ تشکیل جلسه رسیدگی را که حداکثر یک هفته پس از اعلام مذکور خواهد بود، تعیین و از شخص یا اشخاص معرفی شده برای حضور در جلسه دعوت می‌نماید.

تبصره - فاصله بین دعوت و تاریخ تشکیل جلسه، نباید کمتر از سه روز باشد.

ماده ۱۹ - کمیسیون ظرف یک هفته پس از تاریخ تشکیل جلسه، نظر خود را در مورد صلاحیت حرفه‌ای شخص موردنظر اعلام می‌نماید. در صورتی که صلاحیت شخص مذکور از سوی کمیسیون سلب گردد، دبیرخانه پس از اخذ تأیید رئیس کل بانک مرکزی، تأییدیه صادره برای وی را لغو خواهد نمود.

ماده ۲۰ - در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای، اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل بانک‌ها و مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی از مسئولیت مربوطه منفصل می‌گردند. ادامه تصدی مدیران مربوطه در حکم دخل و تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

"دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری" در ۲۰ ماده و ۱۰ تبصره در چهلمین جلسه مورخ ۱۳/۰۶/۱۳۹۰ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ آن به مؤسسات اعتباری لازم‌الاجرا می‌باشد./

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۰۹۴۷۶ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۶ موضوع ابلاغ دستورالعمل اجرایی ماده (۴۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در خصوص تسهیلات کشاورزی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر دولتی ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۶۳۶۴ مورخ ۱۳۹۴/۵/۷، همان‌گونه که استحضار دارند؛ در ماده (۴۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور - مصوب سال ۱۳۹۴ مجلس شورای اسلامی -، آمده است:

«کلیه بانک‌های عامل غیر تخصصی موظفند سهمی از تسهیلات اعطایی خود را حداقل معادل سهم بخش کشاورزی در اقتصاد کشور، بر اساس آخرین آمار تولید ناخالص ملی سالانه، به بخش کشاورزی اختصاص دهند. شورای پول و اعتبار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلفند حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون، دستورالعمل این اقدام را ابلاغ کنند و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران گزارش عملکرد این ماده را به تفکیک بانک‌ها به صورت شش ماهه به کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی ارائه می‌نماید.»

در اجرای تکلیف مقرر در ماده قانونی مذکور، «دستورالعمل اجرایی ماده (۴۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور» مشتمل بر ۷ ماده و یک تبصره تهیه و در یک‌هزار و دویست و دوازدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱ شورای پول و اعتبار مطرح و به تصویب رسید که نسخه‌ای از آن جهت استحضار به پیوست ایفاد است.

ضمن اعلام این که بر اساس آخرین آمار رسمی تولید ناخالص ملی سالانه، سهم بخش کشاورزی در اقتصاد کشور موضوع تبصره ذیل ماده (۵) دستورالعمل مزبور به میزان ۹/۳ درصد می‌باشد، خواهشمند است دستور فرمایند با عنایت به اهمیت بخش کشاورزی در اقتصاد کشور، مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت لازم به عمل آید. همچنین، مقتضی است ترتیبی اتخاذ گردد که نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به حوزه مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری این بانک ارسال شود. ۲۶۵۳۵۴۲/م

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی

ماده (۴۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام

مالی کشور

دی‌ماه ۱۳۹۴

«بسمه تعالی»

به استناد ماده (۴۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و نیز با رعایت مفاد قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و سایر ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، «دستورالعمل اجرایی ماده (۴۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تهیه و تدوین می‌گردد.

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح زیر بکار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- بانک عامل: بانک غیر تخصصی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت

نظارت بانک مرکزی می‌باشد؛

۱-۳- مشتری: کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی درخواست‌کننده تسهیلات در بخش کشاورزی؛

ماده ۲- بانک عامل مکلف به اعطای تسهیلات به مشتری در چارچوب مفاد این دستورالعمل، با رعایت تمامی

قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط و نرخ‌های سود مصوب شورای پول و اعتبار در زمان

اعطای تسهیلات می‌باشد.

ماده ۳- بانک عامل موظف است پس از اعتبارسنجی مشتری و اخذ وثایق و تضامین کافی و قابل اطمینان،

نسبت به پرداخت تسهیلات به مشتری اقدام نماید.

ماده ۴- بانک عامل مکلف است قبل از انعقاد قرارداد و اعطای تسهیلات، وضعیت بدهی غیرجاری و چک

برگشتی مشتری را از بانک مرکزی استعلام و حسب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی نسبت به

اعطای تسهیلات اقدام نماید.

ماده ۵- بانک عامل مکلف است حداقل معادل سهم بخش کشاورزی از تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های

جاری از مجموع تسهیلات اعطایی خود در هر سال را به بخش کشاورزی پرداخت نماید.

تبصره - بانک مرکزی در هر سال بر اساس آخرین آمار تولید ناخالص ملی، سهم مربوط به تسهیلات بخش کشاورزی به قیمت‌های جاری را به بانک عامل ابلاغ می‌نماید.

ماده ۶ - بانک عامل موظف است ضمن احراز توجیه‌پذیری اقتصادی موضوع قراردادهای منعقد شده این دستورالعمل، بر حسن اجرای آن اعم از نحوه مصرف و بازگشت به موقع تسهیلات اعطایی، نظارت لازم و کافی را به عمل آورد.

ماده ۷ - بانک مرکزی مکلف است گزارش عملکرد موضوع ماده (۵) این دستورالعمل را به تفکیک بانک‌های عامل در مقاطع شش‌ماه به کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

«دستورالعمل اجرایی ماده (۴۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» در (۷) ماده و (۱) تبصره در یک‌هزار و دویست و دوازدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و پس از ابلاغ لازم‌الاجراء می‌گردد.

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۱۴۹۳۱ مورخ ۱۰/۳۰/۱۳۹۴ موضوع ملاحظات لازم در نحوه محاسبه و اعلام سود علی‌الحساب برای سپرده‌های سرمایه‌گذاری»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر دولتی ارسال می‌گردد.
با سلام؛

احتراماً، همانگونه که استحضار دارند در کشورمان که بخش قابل ملاحظه‌ای از فرآیند تأمین مالی در آن، معطوف و متوجه بانک‌ها می‌باشد و به همین دلیل از آن به عنوان نظام تأمین مالی «بانک محور» یاد می‌شود، صنعت بانکداری همواره به عنوان صنعتی پیشرو و پیشران، زمینه ساز رشد و شکوفایی سایر حوزه‌های اقتصادی شناخته می‌شود. از این رو ضروری است تمامی راهبردها، سیاست‌ها و برنامه‌ها با نظر داشت شرایط آتی اقتصادی، معیارهای ریسک‌پذیری و ظرفیت‌های موجود تعیین و به تصویب برسند. بدیهی است در این سیاست‌گذاری، باید با الهام از شرایط گذشته و با در نظر گرفتن شرایط آتی اقتصادی به گونه‌ای عمل شود که نهایتاً به بهبود و تنظیم رویکردها و فرآیندهای حوزه‌های مختلف اقتصادی بیانجامد.

مختصر فوق، صرفاً مقدمه‌ای بود برای ذکر این نکته که در نظام بانکداری بدون ربا نیز با امان نظر به قواعد حاکم بر آن و به ویژه اصل وکالت در جذب سپرده‌های سرمایه‌گذاری موضوع ماده ۳ قانون عملیات بانکی بدون ربا و لزوم اعلام نرخ سود علی‌الحساب و نرخ سود قطعی، سیاست‌گذاری در تعیین نرخ سود علی‌الحساب انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری از قاعده یاد شده مستثنی نیست و به‌ویژه در شرایط رقابتی در نظر گرفتن محاسبات و تحلیل‌های منطقی برای تعیین و اعلام نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌ها بسیار اهمیت داشته و نادیده گرفتن آن می‌تواند موجب آثار و پیامدهای نامطلوبی در بازار پولی و بانکی کشور از قبیل تداعی بانکداری ربوی، از بین رفتن حق الوکاله و یا سود سهامداران شود. از سوی دیگر، نحوه پیش‌بینی و محاسبات مربوط به تعیین نرخ سود علی‌الحساب و میزان تفاوت بین نرخ سود علی‌الحساب و نرخ سود قطعی در پایان دوره مالی، شاخص مهمی در ارزیابی عملکرد صحیح و حرفه‌ای هر بانک/مؤسسه اعتباری به شمار می‌رود.

با عنایت به مراتب پیش‌گفته و ضمن تأکید بر مفاد ماده ۵ «دستورالعمل نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع» موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۶۹۳۸۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۲۰ و مواد ۵-۱۳، ۱۵-۱-۱۶، ۲۲، ۲۳، ۲۴، و ۲۵ «ضوابط ناظر بر حداقل استانداردهای شفافیت و انتشار عمومی اطلاعات توسط مؤسسات اعتباری» موضوع بخشنامه شماره ۹۳/۱۲۰۲۹۳ مورخ ۱۳۹۳/۰۵/۰۲، مقتضی است تمامی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری موارد ذیل را در

نحوه محاسبه و اعلام سود علی‌الحساب برای انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری از ابتدای سال مالی ۱۳۹۵ مطمح نظر قرار دهند تا از رهگذر آن، ثبات و تعادل در بازار پولی و بانکی کشور بیش از پیش تحکیم گردد.

الف) قبل از شروع سال مالی جدید نرخ سود مورد انتظار سپرده‌های سرمایه‌گذاری در پایان دوره بر اساس مبانی منطقی و محاسباتی پیش‌بینی شود و درصدی از آن به عنوان نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری تعیین شود. نرخ سود علی‌الحساب باید همواره کمتر از نرخ سود قطعی پایان دوره باشد. به گونه‌ای که، در پایان سال مالی، تفاوت نرخ سود قطعی محقق شده و نرخ سود علی‌الحساب مثبت بوده و مابه‌التفاوت آن به سپرده‌گذاران پرداخت شود.

ب) مبنای انجام محاسبات نباید صرفاً بر اساس مبانی و شاخص‌های گذشته‌نگر باشد، بلکه با الهام از شرایط گذشته و استفاده از روابط آماری بین متغیرهای مالی که در ماده (۱۹) «دستورالعمل نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع» به آن‌ها اشاره شده است و در نظر گرفتن شرایط آتی بازار پولی کشور نظیر تورم جاری و پیش‌بینی شده (تورم انتظاری)، نرخ سود تسهیلات ابلاغی از سوی شورای پول و اعتبار، شرایط و میزان تقاضای بازار برای تأمین مالی (بلندمدت و کوتاه مدت)، میزان منابع داخلی قابل مصرف، تلاش شود سود پیش‌بینی شده در ابتدای دوره معادل سود قطعی پایان دوره گردد.

پ) نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری که بر مبنای سود پیش‌بینی شده تعیین گردیده‌است باید در محاسبات بودجه سالانه با رعایت سقف‌های مجاز و در قالب جداول محاسبه توزیع سود مشاع درج شده و پس از تصویب هیأت مدیره نرخ مذکور از طریق روزنامه‌های کثیرالتنشار و پایگاه اطلاع‌رسانی منتشر و نسخه‌ای از آن به همراه محاسبات انجام شده به بانک مرکزی ارسال شود.

ت) محاسبات مربوط باید هر سه ماه یک‌بار بازنگری شده و در صورت مشاهده هر گونه انحراف در محاسبات و نرخ سود علی‌الحساب اعلام شده، هیأت مدیره بانک/مؤسسه اعتباری باید نسبت به تعدیل نرخ سود علی‌الحساب اقدام نموده و از طریق مجاری مذکور در بند «پ» به اطلاع عموم و بانک مرکزی رسانده شود.

ث) از آنجایی که حق الوکاله از جمله منافع سهامداران بانک می‌باشد، چشم‌پوشی و خروج از دامنه نرخ حق الوکاله در زمان انجام محاسبات مربوط به تعیین نرخ سود علی‌الحساب و نرخ سود قطعی و اعمال آن در صورت‌های مالی پایان دوره، تضییع حقوق سهامداران را در پی خواهد داشت. لذا بانک/مؤسسه

اعتباری مکلف است مراتب را در گزارش هیأت مدیره به مجمع عمومی عادی سالانه درج و در جلسه مجمع مذکور اعلام نماید. ضمن آن که این مهم باید در گزارش حسابرس مستقل نیز قید گردد. (ث) مبنای محاسباتی نرخ سود پیش‌بینی شده که بر مبنای آن نرخ سود علی‌الحساب اعلام می‌شود، باید به صورت مدون در سوابق بانک/مؤسسه اعتباری نگهداری شود. بدیهی است در هیچ زمانی نرخ سود علی‌الحساب نمی‌تواند از سقف‌های تعیین شده از سوی شورای پول و اعتبار تجاوز نماید. لازم به یادآوری است مسئولیت حسن اجرای این بخشنامه بر عهده هیأت مدیره بوده و پیامدهای ناشی از عدم رعایت آن مطابق قانون پولی و بانکی کشور، متوجه هیأت مدیره بانک/مؤسسه اعتباری خواهد بود.

با عنایت به موارد فوق، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذیربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت کافی اعمال شود. همچنین مقتضی است ترتیبی اتخاذ شود تا نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذیربط، به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری این بانک

ارسال گردد. فخ/۲۶۴۹۶۵۵

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۳۷۸۶۴ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۹ موضوع ابلاغ آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی به همراه چهار فقره فرم نمونه ضمانت‌نامه‌های شرکت در فرایند ارجاع کار، انجام تعهدات، پیش‌پرداخت، استرداد کسور حسن انجام کار و همچنین فرم تأیید و مطالبات به‌جای ضمانت‌نامه»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیردولتی ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۳/۹۴۶۴۷ مورخ ۱۳۹۳/۰۴/۱۰، ضمن ارسال تصویر «آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی» موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۲۳۴۰۲/۵۵۰۶۵۹۹ مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۲۲ هیأت محترم وزیران به همراه چهار فقره فرم نمونه ضمانت‌نامه‌های شرکت در فرایند ارجاع کار، انجام تعهدات، پیش‌پرداخت، استرداد کسور حسن انجام کار و همچنین فرم تأیید مطالبات به‌جای ضمانت‌نامه، به استحضار می‌رساند که به استناد ماده (۴۴) دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه بانکی (ریالی)، تمامی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مکلفند ضمانت‌نامه‌های مرتبط با معاملات دولتی را صرفاً مطابق با نمونه‌های پیوست صادر نمایند. بدیهی است با ابلاغ این بخشنامه، بخشنامه شماره ۹۰/۲۷۵۵۹۶ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۸ موضوع ابلاغ آیین‌نامه پیشین تضمین معاملات دولتی موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۲۹۵۶/۵۲۸۴۹۳ مورخ ۱۳۸۲/۰۸/۱۱ هیأت محترم وزیران منسوخ می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع، به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق شود. همچنین مقتضی است نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری این بانک ارسال گردد. /۲۶۹۴۷۹۷ن

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

۱۳۳۴۰۲ ات ۵۰۶۵۹ هـ

شماره.....

تاریخ..... ۱۳۹۴/۰۹/۰۲

رودبر دفتر وزیران شورای پول و اعتبار
بیات حال

۱۳۹۴ / ۹ / ۲

۹۴/۲۹۹۳۳۲ شماره

وزارت امور اقتصادی و دارایی - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۸/۲۴ به پیشنهاد شماره ۸۴۵۱ مورخ ۱۳۹۳/۲/۲۰ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد ماده (۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۰- و ماده (۲۳) قانون برنامه و بودجه کشور - مصوب ۱۳۵۱- آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی

ماده ۱- هدف و دامنه کاربرد این آیین‌نامه به شرح زیر می‌باشد:

الف- هدف: تحکیم تعهدات مناقصه‌گران یا داوطلبان و طرف‌های قراردادی، در اجرای قانون برگزاری مناقصات - مصوب ۱۳۸۳ - و قانون آیین‌نامه معاملات دولتی - مصوب ۱۳۴۹ - از طریق تبیین و تنظیم تضامین لازم برای معاملات با موضوع خرید انواع کالاها و خدمات و نیز ارجاع کار و تشکیل آن معاملات از جمله قراردادهای خرید خدمات مشاوره، مدیریت طرح، امور پژوهشی و تحقیقاتی، امور نرم‌افزاری، امور پیمانکاری در زمینه‌های احداث و ساخت، طرح و ساخت (صنعتی یا غیرصنعتی)، نصب، ساخت و نصب، ترابری و انواع پیمانکاری تعمیر، نگهداری و بهره‌برداری، خدمات پشتیبانی، امور حمل و نقل، اجاره و استجاره و نیز خرید ماشین‌آلات، تجهیزات، لوازم، مصالح، مواد و دیگر انواع کالا و همچنین موارد مشابه آنها، به تنهایی یا به صورت ترکیبی از دو یا چند مورد از آنها.

ب- دامنه کاربرد: تمام دستگاه‌های موضوع بند (ب) ماده (۱) قانون برگزاری مناقصات - مصوب ۱۳۸۳ - و دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری - مصوب ۱۳۸۶ - و نیز مواد (۲) تا (۵) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۶۶ - برای انجام معاملات و ارجاع کار در اخذ تضامین مورد نیاز، تابع ضوابط مندرج در این آیین‌نامه هستند.

تبصره - در قراردادهای بیمه، اخذ تضامین از بیمه‌گر موضوعیت ندارد.

۱۳۹۴۰۲ شماره ات ۵۰۶۵۹ هـ

شماره
تاریخ: ۱۳۹۴/۰۹/۰۲

ماده ۲- در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:
الف- تضمین: سپردن مال یا وجه نقد یا به عهده گرفتن تعهد فرعی یا مضاعف به منظور پایبندی به یک تعهد اصلی و شروط مربوط به آن.

ب- ضمانت‌نامه: سندی برای توثیق تعهدات متعهد که شخص ثالثی (ضامن) بر اساس درخواست متعهد (مضمون‌عنه) و با رعایت ضوابط مربوط تعهد می‌کند که در سررسید یا شرایط معین مبلغ معینی را بابت موضوع خاصی که مربوط به تعهد اصلی متعهد (مضمون‌عنه) است به ذی‌نفع تعهد اصلی (مضمون‌له) یا به حواله‌کرد او بپردازد.

پ- سپردن تضمین: انجام مجموعه اقدامات متعهد اصلی برای تأمین و تسلیم تضمین به مضمون‌له به نحوی که تضمین با رعایت تمام مقررات و ضوابط مربوط در دسترس ذی‌نفع تعهد (مضمون‌له) قرار گیرد و وی بتواند هر زمان که طبق مقررات خواست وجه مربوط به آن را ضبط یا مبلغ ضمانت‌نامه را از ضامن دریافت کند.

ت- آزادسازی تضمین: انجام کلیه اقدامات در اختیار مضمون‌له (دستگاه مناقصه‌گزار یا کارفرما) به منظور آنکه تضمین یا ضمانت‌نامه از دسترس وی خارج گردد و مضمون‌عنه (مناقصه‌گر یا طرف قرارداد متعهد به تعهدات قراردادی) قادر باشد تضمین را به خود برگرداند. این اقدامات شامل اقدامات خارج از اختیار مضمون‌له نمی‌باشد.

ث- کارفرما: دستگاه‌های موضوع بند (ب) ماده (۱) قانون برگزاری مناقصات - مصوب ۱۳۸۳-، ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری - مصوب ۱۳۸۶- و نیز مواد (۲) تا (۵) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۶۶-.

ج- اشخاص: هر شخص حقیقی یا حقوقی که در فرآیند ارجاع کار، داوطلب شرکت در معامله و یا طرف قرارداد دولت قرار می‌گیرد و نیز دارای شرایط لازم باشد.

چ- فرآیند ارجاع کار: مجموعه اقدامات قانونی برای انعقاد قرارداد کارفرما با اشخاص مانند مناقصه، مزایده و ترک تشریفات یا عدم الزام به آن.

ح- تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار: تضمینی که اشخاص، برای اثبات قصد و حداقلی از توان خود، به نفع کارفرما می‌سپارند تا کارفرما آنان را در مراحل بعدی فرآیند ارجاع کار شرکت دهد.

خ- تضمین انجام تعهدات: تضمینی است که اشخاص پس از فرآیند ارجاع کار و انتخاب شدن برای معامله، به منظور اثبات پایبندی به انجام تعهدات خود باید قبل از انعقاد قرارداد به کارفرما بسپارند.

د- تضمین پیش‌پرداخت: تضمینی که اشخاص پس از انعقاد قرارداد، در قبال دریافت پیش‌پرداخت بر اساس اسناد ارجاع کار، به کارفرما می‌سپارند.

در چهارم کشور معتقد است، هیچ قانونی در صورت

۱۳۳۴۰۲ / ات ۵۰۶۵۹-هـ

شماره
تاریخ: ۱۳۹۴ / ۹ / ۲۲

ذ- سپرده حسن اجرای کار: مبلغ نقدی که بابت تضمین حسن اجرای کار از هر پرداخت کارفرما به طرف قرارداد، کسر و در دوره مقرر تعیین شده در قرارداد در حساب سپرده کارفرما نگهداری و پس از حصول شرایط مندرج در قرارداد (از حیث زمان و کم و کیف اجرای تعهدات قراردادی) آزاد می‌شود.

ر- تضمین حسن اجرای کار: تعهدی که اشخاص در قبال آزادسازی سپرده حسن اجرای کار به کارفرما می‌سپارند.

ز- کالا: محصولی که فرایند مصرف آن از فرایند تولیدش قابل تفکیک است و مالکیت آن می‌تواند از یک شخص به شخص دیگری منتقل شود.

ژ- خدمت: محصولی که فرایند مصرف آن از فرایند تولید یا ایجاد آن قابل تفکیک نباشد، شامل انواع تغییرات سفارشی و خاص که به درخواست مشتری در وضعیت، شکل، موقعیت و مکان اشیا یا اشخاص صورت پذیرد و شامل انواع خدمات مشاوره، آموزشی و درمانی یا انواع پیمانکاری از جمله پیمانکاری احداث، پیمانکاری ترابری، پیمانکاری تعمیر، نگهداری یا بهره‌برداری می‌شود.

س- تأمین کالا: تحویل انواع کالا (که ممکن است تأمین‌کننده کالا تولیدکننده یا فقط فروشنده آن باشد) با مشخصات و نیز در مکان، زمان و شرایط مقرر به مشتری کالا تحویل می‌دهد.

ش- تولید: مجموعه فعالیت‌هایی که مستقل از درخواست سفارش‌دهنده خاص، به ایجاد کالا بیانجامد. تولیدکننده، مواد و مصالح مورد نیاز تولید را تهیه و محصول تولیدشده را برای انتقال عین یا منفعت آن به متقاضیان احتمالی آینده آماده می‌سازد.

ص- پیمانکاری: هر نوع خدمت که بر اساس فعالیت مشخص و قیمت کل یا قیمت واحد کار مشخص و به صورت حجمی قابل واگذاری به اشخاص باشد از قبیل پیمانکاری احداث، پیمانکاری باربری و ترابری، پیمانکاری ساخت، پیمانکاری امور اداری و تایپ، پیمانکاری نظیف، پیمانکاری طبخ غذا.

ض- ساخت: خدماتی که به ایجاد کالایی اعم از سازه‌های پیش‌ساخته، تأسیسات قابل حمل یا ماشین‌آلات و تجهیزات طبق سفارش کارفرما و برای استفاده در محلی دیگر (محلی غیر از محل ساخت) بیانجامد. معمولاً تهیه مواد و مصالح مورد نیاز ساخت با سازنده است.

ط- احداث: خدماتی که به ایجاد سازه، ساختمان، تأسیسات یا مستحقاتی از قبیل خطوط لوله، سد، کانال، فرودگاه، نیروگاه، راه، راه‌آهن، بارانداز، بندر، پل، تونل، انواع کارخانه‌های صنعتی و معدنی در ساختگاه مربوط به کارفرما بیانجامد. خدمات احداث ممکن است همراه با تعهد تهیه مواد و مصالح مورد نیاز برای احداث بوده یا نباشد. در ترکیبات سنتی مانند "طرح و ساخت" (صنعتی یا غیرصنعتی) "ساخت" در همین معنای "احداث" به کار رفته است.

۱۳۹۴۰۲ / ات ۵۰۶۵۹ هـ

شماره
تاریخ: ۱۳۹۴/۰۹/۲۲

ظ- نصب: خدمتی به منظور برپا کردن، جای دادن یا پیوند دادن هر سامانه یا بخش کارکردی مستقل آن، در بخش‌هایی دیگر یا با بخش‌های دیگر به نحوی که امکان بهره‌برداری مناسب آن فراهم گردد.

ع- امور ساختمانی: انواع اقدامات لازم برای احداث پروژه‌های عمرانی یا صنعتی از قبیل انواع ساختمان، ابنیه، خطوط لوله، سد، کانال، فرودگاه، نیروگاه، راه و راه ریلی (راه‌آهن)، بندر و بارانداز، پل و تونل و انواع کارخانه از جمله کارخانه‌های صنعتی، معدنی، شیمیایی و کشاورزی.

غ- بهره‌برداری: خدمت مستمری که جهت استفاده اقتصادی و ایمن از مستحذات یا تأسیسات برای تأمین اهداف مقرر با کیفیت و کمیت مقرر که باید بر مبنای برنامه مدون و بر اساس دستورالعمل‌ها و راهنمایی‌های فنی مناسب صورت پذیرد.

ف- نگهداری: خدمتی شامل مجموعه فعالیت‌هایی که به طور مشخص و معمولاً برنامه‌ریزی شده و با هدف جلوگیری از خرابی ناگهانی مستحذات، سامانه‌ها، ماشین‌آلات، تجهیزات یا تأسیسات انجام می‌گیرد تا با این کار قابلیت اطمینان و در دسترس بودن آنها افزایش یابد.

ق- تعمیرات: خدمتی شامل مجموعه‌ای از فعالیت‌ها که بر روی مستحذات، سامانه‌ها، ماشین‌آلات، تجهیزات یا تأسیسات یا وسیله‌ای که دچار افت کارایی یا از کارافتادگی شده است انجام می‌شود تا به حالت قابل بهره‌برداری بازگردند و برای انجام وظیفه‌ای که به آن محول شده است، دوباره آماده شوند.

ک- ماشین‌آلات: مجموعه‌ای از قطعات، تجهیزات یا اجزای مرتبط که حداقل یکی از آنها متحرک بوده و دارای محرک و مهارکننده مناسب است و به منظور کاربرد مخصوصی به ویژه فرآوری، پردازش، عمل‌آوری، حرکت، ساخت، تولید، احداث یا نصب به یکدیگر متصل شده‌اند.

گ- ماشین‌آلات سفارشی: ماشین‌آلاتی که سازنده طبق سفارش کارفرما برای کاربرد خاصی می‌سازد یا از طریق اعمال تغییراتی طبق سفارش کارفرما آن را آماده‌ی استفاده‌ی خاص می‌سازد.

ل- ماشین‌آلات آماده: ماشین‌آلاتی که به صورت آماده قبلاً تولید شده و برای استفاده‌های عمومی آماده عرضه یا تحویل می‌شود.

م- اعتبار اسنادی: سندی الزام‌آوری که با تنظیم و مبادله آن، کارفرما (خریدار) از بانک درخواست می‌کند تا انجام مراحل پرداخت به فروشنده بابت کالای ارسالی یا خدمت انجام شده را طبق قرارداد و پس از تایید وی تعهد کند.

ماده ۳- کارکرد تضامین به شرح زیر است:

الف- تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار.

۱۲۳۴۰۲ / ات ۵۰۶۵۹ هـ

شماره
تاریخ ۱۳۹۴ / ۹ / ۲۲

ب- تضمین قراردادهای که شامل موارد زیر است:

۱- تضمین انجام تعهدات

۲- تضمین پیش‌پرداخت

۳- تضمین حسن اجرای کار

ماده ۴- ضمانت‌نامه‌های مقرر در آیین‌نامه به شرح زیر می‌باشد:

الف- ضمانت‌نامه بانکی و یا ضمانت‌نامه‌های صادره از سوی مؤسسات اعتباری غیربانکی که دارای مجوز فعالیت از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران هستند.

ب- اصل فیش واریز وجه نقد به حساب سپرده بانکی مجاز.

پ- ضمانت‌نامه صادره توسط مؤسسات بیمه‌گر دارای مجوز لازم برای فعالیت و صدور ضمانت‌نامه از سوی بیمه مرکزی ایران.

ت- سفته با امضای صاحبان امضای مجاز همراه با مهر برای اشخاص حقوقی معادل هشتاد درصد ارزش اسمی آن.

ث- گواهی خالص مطالبات قطعی تأیید شده قراردادهای از سوی دستگاه‌های اجرایی و ذی‌حسابان مربوط برای همان دستگاه اجرایی مطابق کاربرگ‌های پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت است.

ج- اوراق مشارکت بی‌نام تضمین شده بانک‌ها و دولت با قابلیت بازخرید قبل از سررسید (موضوع قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت).

چ- وثیقه ملکی معادل هشتاد و پنج درصد ارزش کارشناسی رسمی آن.

ح- ضمانت‌نامه‌های صادره توسط صندوق‌های ضمانت دولتی که به موجب قانون تأسیس شده یا می‌شوند و طبق اساسنامه فعالیت می‌نمایند.

خ- ضمانت‌نامه‌های صادره توسط صندوق نوآوری و شکوفایی و صندوق‌های پژوهش و فناوری غیردولتی موضوع ماده (۱۰۰) قانون برنامه سوم توسعه و ماده (۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه و ماده (۴۴) قانون رفع موانع رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور - مصوب ۱۳۹۴ - در چارچوب اساسنامه‌های نمونه موضوع تصویب‌نامه‌های شماره ۶۲۷۲۴/ت ۲۴۷۲۱ هـ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ و شماره ۷۵۵۹۳/ت ۵۲۲۳۲ هـ مورخ ۱۳۹۴/۶/۱۱ و در چارچوب دستورالعملی که با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تأیید رییس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و معاون علمی و فناوری رییس‌جمهور می‌رسد.

۱۳۳۴۰۲ / ات ۵۰۶۵۹ هـ

شماره
تاریخ: ۱۳۹۴/۹/۲۲

تبصره ۱- برای پذیرش گواهی موضوع بند (ث) این ماده به عنوان تضمین، لازم است برگه (فرم) تأییدیه طبق نمونه پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت است، تکمیل و در ذیحسابی و یا امور مالی دستگاه مناقصه‌گزار نگهداری و در حساب‌ها اعمال گردد.

تبصره ۲- اشخاص برای دریافت مطالبات خود باید به جای تضمین مورد بحث، تضمین قابل قبول (یک یا ترکیبی از تضمین نوع (الف)، (پ)، (ج) و (ح) ماده (۲۴)) به دستگاه اجرایی بسپارند.

تبصره ۳- اوراق مشارکت مورد تضمین باید به ذی حساب یا مدیر امور مالی دستگاه اجرایی تحویل شود. ذی حساب یا مدیر امور مالی، حسب مورد عملیات حسابداری مربوط را در دفاتر مالی ثبت می‌کند و مسئولیت حفظ و نگهداری اوراق مذکور را بر عهده دارد.

تبصره ۴- اوراق مشارکت مورد وثیقه باید به مبلغ اسمی آن‌ها به عنوان تضمین پذیرفته شود.

ماده ۵- در معاملات خرید انواع کالا و ماشین‌آلات، تضمین‌ها شامل تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار و حسب مورد تضمین انجام تعهدات، تضمین پیش‌پرداخت و تضمین حسن اجرای کار است که مبلغ آنها به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف - تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار: مبلغ تضمین برحسب درصدی از برآورد خرید به شرح جدول شماره (۱) تعیین می‌شود:

جدول شماره (۱) - مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار خرید کالا و ماشین آلات آماده و سفارشی

مبلغ برآورد	تا (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰) تا (۲۰۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰۰) برابر سقف معاملات متوسط
درصد	۵	۲	۱
نوع تضمین	تضمین معتبر شرکت در فرآیند ارجاع کار، به صورت یک یا ترکیبی از تضمین‌های موضوع بندهای (الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح) ماده (۴) می‌باشد.		

ب - تضمین انجام تعهدات: مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملات خرید کالا و ماشین‌آلات آماده ده درصد مبلغ معامله و در معاملاتی که موضوع آن خرید ماشین‌آلات سفارشی (از اشخاصی که تعهد ساخت و فروش را می‌پذیرند) است به میزان حداقل پنج درصد مبلغ معامله می‌باشد. تضمین معتبر برای انجام تعهدات برحسب درصدی از مبلغ معامله به شرح جداول شماره (۲) و (۳) می‌باشد:

جدول شماره (۲) - مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملات خرید کالا و ماشین‌آلات آماده

مبلغ برآورد	تا (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط
درصد	۱۰	۵
نوع تضمین	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح) (الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح) (الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (ت)، (ث)، (ج)، (چ) و (ح)	

۱۳۳۴۰۲ / ات ۵۰۶۵۹ هـ

شماره
تاریخ: ۱۳۹۴/۰۹/۲۲

جدول شماره (۳) - مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملات خرید ماشین‌آلات سفارشی (ساخت ماشین‌آلات)

مبلغ برآورد	تا (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط
درصد	۵	۲/۵
نوع تضمین	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح)	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح)

مهلت‌های مناقصه‌گر برای ارائه تضمین انجام تعهدات و امضای قرارداد باید در اسناد ارجاع کار تصریح شود. مهلت مناقصه‌گزار در امضا و ابلاغ قرارداد حداکثر تا پایان مدت اعتبار پیشنهادها است.
تبصره ۱- در خرید کالا و ماشین‌آلات آماده، چنانچه تحویل کل موضوع معامله به کارفرما طبق مشخصات فنی به صورت یکجا در قبال دریافت مبلغ و با ارائه تضامین کیفیت (گارانتی) لازم صورت پذیرد، ارائه تضمین انجام تعهدات ضرورت ندارد.

تبصره ۲- در معاملات خرید کالا و ماشین‌آلات آماده به میزان تضمین انجام تعهدات، از کالای مورد معامله به عنوان تضمین انجام تعهدات دریافت می‌شود. عدم پذیرش این موضوع باید در اسناد ارجاع کار قید گردد.

پ- تضمین معتبر برای پیش‌پرداخت: معادل مبلغ پیش‌پرداخت که شامل ضمانت‌نامه‌های موضوع بندهای (الف)، (ب)، (پ)، (ث)، (ج)، (چ) و (ح) ماده (۴) می‌باشد.

ت- نگهداری و آزادسازی تضمین انجام تعهدات: تضمین انجام تعهدات در معامله ماشین‌آلات، تجهیزات و انواع کالاهایی که احراز عملکرد مطلوب آن کالاها در دوره زمانی مشخص شده در هنگام ارجاع کار یا انعقاد قرارداد لازم است، باید تا پایان آن دوره زمانی باقی مانده و آزاد نشود مگر آنکه در قرارداد مربوطه، تضمین کیفیت (گارانتی) مناسبی جایگزین آن شود.

تبصره ۱- تسری این تضمین به کالاهای مصرفی به تشخیص کارفرما و اعلام آن در اسناد فرآیند ارجاع کار می‌باشد.

تبصره ۲- صد درصد مبلغ سپرده حسن اجرای کار در ازای ضمانت‌نامه‌های موضوع بندهای (الف)، (ب)، (پ)، (ث)، (ج)، (چ) و (ح) ماده (۴) به پیمانکار بازگردانده می‌شود. حداکثر پنجاه درصد ضمانت‌نامه‌ها می‌تواند از نوع موضوع بند (ث) ماده (۴) باشد.

۶- در فرآیند ارجاع کار و معاملات خدمات پیمانکاری از جمله پیمانکاری احداث (امور ساختمانی)، پیمانکاری‌های نصب، ساخت، ساخت و نصب، استخراج و فراوری معادن، حمل و نقل کالا (باربری)، حمل و نقل مسافر، تعمیر، نگهداری، بهره‌برداری و انواع خدمات پشتیبانی، تضمین‌ها شامل تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار، تضمین انجام تعهدات، تضمین پیش‌پرداخت و حسن اجرای کار است که مبلغ آنها به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف- تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار: مبلغ تضمین برحسب درصدی از برآورد هزینه اجرای کار به شرح جدول شماره (۴) تعیین می‌شود:

شماره
تاریخ ۱۳۹۴/۰۹/۰۲

جدول شماره (۴) - مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار پیمانکاری

مبلغ برآورد هزینه اجرای کار	تا (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰) تا (۲۰۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰۰) تا (۲۰۰۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰۰۰) برابر سقف معاملات متوسط
درصد	۵	۲	۱	۵
نوع تضمین	تضمین معتبر شرکت در فرآیند ارجاع کار به صورت یک یا ترکیبی از ضمانت‌نامه‌های موضوع بندهای (الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح) ماده (۴) است.			

ب- تضمین انجام تعهدات: مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملاتی که موضوع آن پیمانکاری احداث (انجام امور ساختمانی) یا استخراج و فرآوری معادن، حمل و نقل کالا (باربری)، نصب، ساخت یا ساخت و نصب است پنج درصد و در معاملاتی با موضوع پیمانکاری تعمیر، نگهداری و بهره‌برداری، خدمات پشتیبانی، حمل و نقل مسافر و سایر معاملاتی که در آیین‌نامه تصریح نشده است ده درصد مبلغ معامله می‌باشد. تضمین معتبر برای انجام تعهدات در این معاملات برحسب درصدی از مبلغ معامله به شرح جداول شماره (۵) و (۶) می‌باشد:

جدول شماره (۵) - مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملات پیمانکاری احداث (امور ساختمانی)، استخراج و فرآوری معادن، حمل و نقل کالا (باربری)، نصب، ساخت یا ساخت و نصب

مبلغ برآورد	تا (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط
درصد	۵	۲/۵
نوع تضمین	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح)	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح)

جدول شماره (۶) - مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملات پیمانکاری تعمیر، نگهداری و بهره برداری، خدمات پشتیبانی، حمل و نقل مسافر و سایر

مبلغ برآورد	تا (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط
درصد	۱۰	۵
نوع تضمین	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح)	(الف)، (ب)، (پ)، (ت)، (ج)، (چ) و (ح)

مهلت‌های مناقصه‌گر برای آرایه تضمین انجام تعهدات و امضای قرارداد باید در اسناد ارجاع کار تصریح شود. مهلت مناقصه‌گزار در امضا و ابلاغ قرارداد حداکثر تا پایان مدت اعتبار پیشنهادها است.
پ- تضمین پیش پرداخت: میزان پیش‌پرداخت از پانزده درصد تا بیست و پنج درصد مبلغ اولیه پیمان است که مقدار دقیق آن باید در اسناد فرآیند ارجاع کار و پیمان از سوی کارفرما پیش‌بینی و قید شود. تضمین معتبر برای پیش‌پرداخت شامل ضمانت‌نامه‌های موضوع بندهای (الف)، (ب)، (ت)، (ج)، (چ) و (ح) ماده (۴) می‌باشد.

۱۲۳۴۰۲ / ت ۵۰۶۵۹ هـ

شماره
تاریخ: ۱۳۹۴ / ۹ / ۲۲

تبصره ۱- در قراردادهای بیمانکاری احداث، مبلغ پیش‌پرداخت در سه قسط به شرح زیر در ازای ارایه ضمانت‌نامه به نفع دستگاه اجرایی بدون کسر کسورات قانونی پرداخت می‌شود:

- قسط اول معادل چهل درصد مبلغ پیش‌پرداخت، پس از تحویل کارگاه، قسط دوم معادل سی درصد مبلغ پیش‌پرداخت، پس از تجهیز کارگاه که طبق شرایط تعیین‌شده در اسناد ارجاع کار و قرارداد برای شروع عملیات لازم است و قسط سوم معادل سی درصد مبلغ پیش‌پرداخت، پس از انجام سی درصد مبلغ اولیه پیمان طبق صورت وضعیت‌های موقت بدون محاسبه مصالح پای کار.

- پس از واریز اقساط اول و دوم پیش‌پرداخت، (معادل هفتاد درصد پیش‌پرداخت) نسبت مبلغ کل پیش‌پرداخت به مبلغ اولیه پیمان از مبلغ ناخالص تمام صورت وضعیت‌های موقت (به استثنای تعدیل، مابه‌التفاوت نرخ مصالح و پرداخت‌های مشابه) کسر می‌شود و بعد از واریز قسط سوم، معادل یک‌صد و چهارده درصد نسبت کل پیش‌پرداخت به مبلغ اولیه پیمان از صورت وضعیت‌ها کسر می‌شود به نحوی که مبلغ پیش‌پرداخت تا آخرین صورت وضعیت موقت مستهلک شود.

تبصره ۲- چنانچه مبلغ پیش‌پرداخت به حساب مشترک دستگاه اجرایی و پیمانکار واریز شود و با نظارت دستگاه اجرایی به مصرف تجهیز کارگاه، تکمیل ناوگان، ماشین‌آلات و خرید تجهیزات و مصالح برسد، دستگاه‌های اجرایی مجازند به جای تضمین‌های تأدیه پیش‌پرداخت، تا هر مبلغ سفته دریافت کنند. پیمانکار باید ماشین‌آلات خریداری‌شده از این محل را به‌عنوان وثیقه دریافت پیش‌پرداخت در رهن دستگاه اجرایی قرار دهد و تا تصفیه بدهی خود بابت پیش‌پرداخت، حق خارج کردن آنها از کارگاه بدون اجازه دستگاه اجرایی را ندارد.

تبصره ۳- اقساط پیش‌پرداخت و چگونگی بازپرداخت در سایر قراردادهای بیمانکاری باید با توجه به برنامه زمان‌بندی انجام کار در اسناد مناقصه و شرایط قراردادی درج شود.

ت- سپرده حسن اجرای کار: بابت تضمین حسن اجرای کار معادل ده درصد از هر پرداخت به استثنای پیش‌پرداخت، کسر و به حساب سپرده واریز می‌شود.

تا صد درصد مبلغ سپرده حسن اجرای کار در ازای ضمانت‌نامه‌های موضوع بندهای (الف)، (ب)، (ث)، (ج)، (چ) و (ح) ماده (۴) که می‌تواند حداکثر پنجاه درصد آن از تضمین موضوع بند (ث) ماده (۴) باشد به پیمانکار بازگردانده می‌شود.

تبصره - در مواردی که پیمانکار مطابق قوانین و مقررات مربوط در پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، مشارکت و سرمایه‌گذاری نماید، اموال و دارایی‌های ایجادشده به نسبت سهم پیمانکار به عنوان تضمین قابل قبول بوده و دستگاه اجرایی مربوط می‌تواند به تشخیص و برآورد خود، اموال و دارایی‌های مذکور را به عنوان تضمین حسن اجرای کار پروژه مربوط پذیرفته یا جایگزین سایر تضمین‌های سپرده شده قبلی پروژه نماید.

شماره ۱۲۳۴۰۲ / ات ۵۰۶۵۹ هـ
تاریخ ۱۳۹۴/۹/۲۲

ماده ۷- برای انتخاب مشاور، در کارهای مطالعاتی، طراحی، مدیریت طرح، نظارت، امور تحقیقاتی و پژوهشی و امور نرم‌افزاری موضوع خدمات بند (هـ) ماده (۲۹) قانون برگزاری مناقصات - مصوب ۱۳۸۳- تضامین به صورت زیر است:

الف- تضمین انجام تعهدات: تضمین انجام تعهدات، بعد از ابلاغ انتخاب مشاور، یا ابلاغ آمادگی برای انعقاد قرارداد، باید به میزان پنج درصد مبلغ قرارداد حسب مورد طبق مهلت تعیین شده در اسناد درخواست پیشنهاد، توسط وی به دستگاه اجرایی تحویل گردد. مهلت‌های داوطلب برای ارائه تضمین انجام تعهدات و امضای قرارداد باید در اسناد ارجاع کار تصریح شود. مهلت کارفرما در امضا و ابلاغ قرارداد حداکثر تا پایان مدت اعتبار پیشنهادها است.

ب- تضمین پیش‌پرداخت: مبلغ پیش‌پرداخت در کارهای مطالعاتی، طراحی، مدیریت طرح، امور تحقیقاتی و پژوهشی و امور نرم‌افزاری در صورت درخواست مشاور معادل بیست و پنج درصد مبلغ اولیه قرارداد (همان مرحله) می‌باشد، که باید بدون کسر کسورات قانونی و در ازای ضمانت‌نامه به دستگاه اجرایی، پرداخت شود. برای خدمات مربوط به دوره ساخت و تحویل (نظارت عالی و کارگاهی) معادل ده درصد مبلغ اولیه قرارداد همان مرحله می‌باشد که باید بدون کسر کسورات قانونی و در ازای ضمانت‌نامه به دستگاه اجرایی پرداخت شود.

پ- سپرده حسن اجرای کار: بابت حسن اجرای کار معادل ده درصد از هر پرداخت کسر و به حساب سپرده واریز می‌شود. مبالغ نقدی سپرده حسن اجرای کار در ازای ارائه ضمانت‌نامه‌های موضوع ماده (۴)، به طرف قرارداد (مشاور) بازگردانده می‌شود. آزادسازی تضمین انجام تعهدات و حسن اجرای کار، تابع شرایط قراردادی است.

جدول شماره (۷) - مبلغ تضمین خرید خدمات مشاوره

میزان	موضوع تضمین
پنج درصد	تضمین انجام تعهدات
بیست و پنج درصد	تضمین پیش‌پرداخت
ده درصد	مطالعاتی، طراحی، پژوهشی، نرم‌افزاری
ده درصد	نظارت عالی و کارگاهی
ده درصد	سپرده حسن اجرای کار

تضامین قابل قبول مشاور می‌تواند یک یا ترکیبی از ضمانت‌نامه‌های ماده (۴) باشد. تبصره- در قراردادهای پژوهشی و تحقیقاتی دستگاه‌های اجرایی با دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و آموزشی دولتی، ارائه ضمانت‌نامه کتبی با امضای رؤسای دانشگاه‌ها، مؤسسات پژوهشی و آموزشی طرف قرارداد مجاز است. در صورت عدم انجام تعهدات موضوع ضمانت‌نامه یادشده، وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) مکلف است با درخواست دستگاه اجرایی و تأیید

۱۳۳۴۰۲/ت ۵۰۶۵۹-هـ

شماره
تاریخ ۱۳۹۴/۹/۲۲

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مبلغ ضمانت‌نامه را از محل موجودی حساب درآمد اختصاصی دانشگاه‌ها به دستگاه اجرایی ذینفع مسترد نماید.

ماده ۸- تضامین گروه همکاری (مشارکت مدنی) و کارهای ترکیبی به شرح زیر است:

الف- تضامین گروه همکاری (مشارکت مدنی) باید به عهده راهبر گروه یا به صورت تجمیع تضامین شرکا به تناسب سهم‌الشرکه آنان باشد و در کلیه اقدامات بعدی مجموعه تضامین شرکا، یک واحد محسوب می‌شود. در هر حال مبلغ تضمین بر اساس کل مبلغ برآورد محاسبه و در صورتی که ضبط ضروری باشد کل تضامین ضبط می‌شود. شرایط و نحوه ارایه اینگونه تضامین باید در شرایط ارجاع کار و شرایط قراردادی لحاظ گردد.

ب- در معاملاتی که موضوع آن ترکیبی از تأمین مصالح، تجهیزات، کالا و خدمات مرتبط در قالب قرارداد خرید مشتمل بر یک یا چند مورد تولید یا عرضه، حمل، نصب و پشتیبانی باشد به شرط آنکه مجموع خدمات نصب و پشتیبانی کمتر از بیست و پنج درصد مبلغ برآوردی باشد، تضامین آن مشمول ضوابط تضامین خرید کالا خواهد بود. در غیر این صورت، تضامین هر بخش قرارداد طبق ضوابط بخش مربوط به خود می‌باشد.

پ- در معاملاتی که موضوع آن ترکیبی از خدمات مشاوره و پیمانکاری است (مانند امور پیمانکاری طرح و ساخت، امور پیمانکاری طراحی و نصب، امور پیمانکاری طراحی و ساخت و نصب، امور پیمانکاری طراحی و تامین کالا و احداث) در صورتی که سهم بخش مشاوره کمتر از بیست و پنج درصد کل قرارداد باشد تضامین آن مشمول ضوابط تضامین پیمانکاری خواهد بود. در غیر این صورت، تضامین هر بخش قرارداد طبق ضوابط بخش مربوط به خود می‌باشد.

ت- در معاملاتی که موضوع آن ترکیبی از خدمات مشاوره و خرید کالا یا ماشین‌آلات است تضامین آن مشمول ضوابط تضامین خرید کالا است.

ماده ۹- تضمین معتبر برای شرکت در فرآیند ارجاع کار و تضامین انعقاد قرارداد ارزی ریالی، مطابق ضوابط این آیین‌نامه می‌باشد. تضمین بخش ارزی فقط ضمانت‌نامه‌های ارزی بانکی از بانک‌های داخلی دارای مجوز یا تحت نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و یا بانک‌های خارجی مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قابل قبول است. تضمین بخش ارزی و بخش ریالی باید بر اساس جداول این آیین‌نامه و متناسب با بخش ارزی و ریالی به همان ارز موضوع قرارداد باشد. در این صورت نیز مبلغ تضمین براساس کل مبلغ برآورد محاسبه می‌شود.

تبصره- اشخاص ایرانی مجازند به جای ضمانت‌نامه‌های ارزی، ضمانت‌نامه ریالی بانکی بر اساس نرخ تسعیر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (زمان تسلیم) ارایه نمایند. لازم است مبلغ ضمانت‌نامه در هر دوره دوازده ماهه که نرخ تسعیر ارز بیش از ده درصد افزایش داشته، به روز شده و کسری آن تحویل دستگاه اجرایی گردد.

۱۳۴۴۰۲ / ت ۵۰۶۵۹-هـ

شماره
تاریخ: ۱۳۴۴/۰۹/۲۲

ماده ۱۰- نحوه آزادسازی و ضبط تضمین‌ها به شرح زیر می‌باشد:

الف- پس از تعیین برندگان اول و دوم، تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار سایر شرکت کنندگان باید حداکثر ظرف هفت روز کاری آزاد شود.

ب- در صورت امتناع برنده اول از انعقاد قرارداد یا عدم ارایه تضمین انجام تعهدات، تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار وی ضبط و قرارداد با برنده دوم منعقد می‌گردد. در صورت امتناع نفر دوم یا عدم انعقاد قرارداد، تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار وی نیز ضبط و فرایند ارجاع کار تجدید می‌شود.

پ- تضمین پیش‌پرداخت به تناسب استهلاك آن بنا به درخواست سپارنده، آزاد می‌شود.

ت- آزادسازی و ضبط تضامین در سایر موارد طبق مفاد قرارداد است.

ث- در صورت وقوع شرایط ضبط تضمین (مطابق قرارداد) و اقدام کارفرما برای ضبط، وی موظف

است این موضوع را طی ابلاغیه‌ای با ذکر مستندات و دلایل به مضمون‌عنه اعلام نماید.

ج- دستگاه‌های اجرایی و بانک‌ها باید از کاربرگ‌های پیوست این آیین‌نامه که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت است برای تضامین موضوع بندهای (الف)، (ث) و (ج) ماده (۴) حسب مورد استفاده کنند. شرایطی که در کاربرگ‌های یادشده برای آزادسازی یا ابطال ضمانت‌نامه‌های بانکی تعیین شده است برای انواع دیگر تضمین باید رعایت شود.

ماده ۱۱- ضمانت تأخیر تعهدات مالی مناقصه‌گزار (کارفرما) که طبق بند (ب) ماده (۱۰) قانون برگزاری مناقصات - مصوب ۱۳۸۳- باید در اسناد مناقصه و به تبع آن در قرارداد منعقد قید و تعهد گردد، بر اساس شاخص تورم اعلامی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعدیل و پرداخت می‌گردد. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، نحوه محاسبه تمدید مدت پیمان (مجاز شمردن تأخیر تحویل مورد معامله) با لحاظ پرداخت ضمانت تأخیر تعهدات مالی کارفرما را تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۱۲- ضوابط مندرج در این آیین‌نامه برای اخذ تضامین شرکت در فرآیند ارجاع کار و انجام تعهدات معاملات خرید کالا و خدمات تعیین شده و سایر تضامین به تشخیص کارفرما حسب مورد، در صورتی که با عمل مزایده منطبق باشد باید در مزایده‌ها رعایت گردد.

ماده ۱۳- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور نظارت بر حسن اجرا، تبیین و تفسیر این آیین‌نامه را بر عهده دارد.

۱۳۳۴۰۲ / ت ۵۰۶۵۹ هـ

شماره
تاریخ: ۱۳۹۴ / ۹ / ۲۲

ماده ۱۴- از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آیین‌نامه، همه آیین‌نامه‌ها و ضوابط قبلی تمامی دستگاه‌های مشمول و دستگاه‌هایی که مقررات خاص خود را در این زمینه دارند، از جمله تصویب‌نامه‌های شماره ۴۲۹۵۶/ت/۲۸۴۹۳ هـ مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۱، شماره ۲۰۰۷۱/ت/۳۰۹۸ هـ مورخ ۱۳۸۳/۴/۲۱، شماره ۲۱۲۷۶۵/ت/۳۷۷۷۴ ک مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۷، شماره ۱۲۲/ت/۳۸۴۴۹ هـ مورخ ۱۳۸۷/۱/۷، شماره ۱۵۱۲۹۰/ت/۳۹۵۱۱ هـ مورخ ۱۳۸۸/۷/۲۹، شماره ۱۰۱۰۱۷/ت/۴۸۰۰۲ ک مورخ ۱۳۹۲/۵/۲ و شماره ۲۲۶۴۳/ت/۵۰۱۴۳ هـ مورخ ۱۳۹۳/۳/۳ لغو می‌شوند.

اسحاق جهانگیری
معاون اول رئیس جمهور

ع

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، معاونت امور مجلس رئیس‌جمهور، معاونت اجرایی رئیس‌جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

بسمه تعالی

ضمانتنامه شرکت در فرایند ارجاع کار

(کاربری شماره یک)

نظر به اینکه [نام متقاضی] باشناسه حقیقی/حقوقی به نشانی [کد پستی] [موضوع ارجاع کار] مزایده/مناقصه/کار/مناقصه/مزایده مایل است در ارجاع کار شرکت نماید،

[نام ضامن] از [نام متقاضی] در مقابل [نام کارفرما/ذینفع] برابر مبلغ [ریال لارز تضمین] تعهد می نماید چنانچه [نام کارفرما/ذینفع] به [نام ضامن] اطلاع دهد که پیشنهاد شرکت کننده نامبرده مورد قبول واقع شده و موضوع ارجاع کار در پایگاه اطلاع رسانی مناقصات/معاملات درج شده و مشارالیه از امتضای پیمان مربوط یا تسلیم ضمانت نامه انجام تمهیدات استتکاف نموده است، تا میزان [ریال لارز هرمبلغی را که [نام کارفرما/ذینفع] بکلی نماید، به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی [نام کارفرما/ذینفع] اینکته احتیاجی به اثبات استتکاف یا اقامه دلیل ویا صدور اظهارنامه یا اقدامی از مجاری قانونی یا قضایی داشته باشد، در وجه یا حواله کرد [نام کارفرما/ذینفع] بپردازد.

مدت اعتبار این ضمانتنامه سه ماه است و تا آخر ساعت اطرری روز [سه ماه تا آخرین تاریخ تحویل پیشنهاد] معتبر می باشد این مدت بنا به درخواست کتبی [نام کارفرما/ذینفع] ای مدت سه ماه دیگر قابل تمدید است و در صورتیکه [نام ضامن] نتواند یا نخواهد مدت این ضمانتنامه را تمدید کند و یا [نام متقاضی] موجب این تمدید را فراهم نسازد و [نام ضامن] را موفق به تمدید ننماید، [نام ضامن] متعهد است بدون اینکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد، مبلغ درج شده در این ضمانتنامه را در وجه یا حواله کرد [نام کارفرما/ذینفع] پرداخت کند.

چنانچه مبلغ این ضمانتنامه در مدت مقرر از سوی [نام کارفرما/ذینفع] مطالبه نشود، ضمانتنامه در سررسید، خود به خود باطل و از درجه اعتبار ساقط است، اعم از اینکه مسترد گردد یا مسترد نگردد.

در صورتیکه مدت ضمانتنامه بیش از سه ماه مد نظر کارفرما باشد با اعلام در اسناد فرایند ارجاع کار واگهی در روزنامه کثیرالانتشار میسر خواهد بود. در صورت ضبط ضمانت نامه موضوع به اطلاع سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برسد.

دفتر ثبت دولت

بسمه تعالی

ضمانتنامه انجام تعهدات

(کاربری شماره دو)

نظر به اینکه [نام متقاضی] باشناسه حقیقی/حقوقی به نشانی [کد پستی] به [نام ضامن] اطلاع داده است قصد انعقاد قرارداد [موضوع قرارداد] که موضوع ارجاع کار در پایگاه اطلاع رسانی مناقصات/معاملات درج شده را با [نام کارفرمایینفم] دارد از [نام متقاضی] در مقابل [نام کارفرمایینفم] برای مبلغ [ریال/لارز] به منظور انجام تعهداتی که موجب قرارداد یاد شده به عهده می‌گیرد تضمین و تعهد می‌نماید در صورتی که [نام کارفرمایینفم] کتباً و قبل از انقضای سررسید این ضمانتنامه به [نام ضامن] اطلاع دهد که [نام متقاضی] از اجرای هر یک از تعهدات ناشی از قرارداد یاد شده تخلف ورزیده است. تا میزان [ریال/لارز] هر مبلغی را که [نام کارفرمایینفم] مطالبه کند به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی [نام کارفرمایینفم] با تایید وزیر یا بالاترین مقام کارفرما بدون آنکه احتیاجی به صدور اظهارنامه یا اقدامی از مجاری قانونی و قضایی داشته باشد، با ذکر نوع تخلف در وجه یا حواله کرد [نام کارفرمایینفم] بردارد.

مدت اعتبار این ضمانتنامه تا آخر وقت اداری روز [نام کارفرمایینفم] است و بنا به درخواست کتبی واصله [نام کارفرمایینفم] قبل از پایان وقت اداری روز تعیین شده، برای مدتی که درخواست شود قابل تمدید می‌باشد و در صورتی که [نام ضامن] نتواند یا نخواهد مدت این ضمانتنامه را تمدید کند و یا [نام متقاضی] موجب این تمدید را فراهم نسازد و نتواند [نام ضامن] را حاضر به تمدید نماید [نام ضامن] متعهد است بدون آنکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد مبلغ درج شده در بالا را در وجه یا حواله کرد [نام کارفرمایینفم] پرداخت کند.

در صورت ضبط ضمانت نامه موضوع به اطلاع سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برسد.

دفتر هیئت دولت

بسمه تعالی

ضمانتنامه پیش پرداخت

(کاربرگ شماره سه)

نظر به اینکه با شناسه حقیقی/حقوقی کد پستی به اطلاع داده است که قرارداد که موضوع ارجاع کار آن در پایگاه اطلاع رسانی مناقصات/معاملات درج شده را با منعقد نموده است و قرار است مبلغ ریال لاری به عنوان پیش پرداخت به پرداخت شود متعهداست در صورتی که کتباً به اطلاع دهد که خواستار باز پرداخت مبلغ پیش پرداخت داده شده به است هر مبلغی تا میزان پیش پرداخت مستهلک نشده را به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی بدون اینکه احتیاجی به صدور اظهارنامه و یا اقدامی از مجاری قانونی و قضایی داشته باشد، در وجه یا حواله کرد بپردازد. اعتبار این ضمانتنامه تا آخر وقت اداری روز است و بنا به درخواست کتبی واصله تا قبل از پایان وقت اداری روز تعیین شده، برای مدتی که درخواست شود قابل تمدید می باشد و در صورتی که نتواند یا نخواهد مدت این ضمانتنامه را تمدید کند و یا موجب این تمدید را فراهم نسازد و نتواند را حاضر به تمدید نماید متعهد است بدون آنکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد، مبلغ درج شده در بالا را در وجه یا حواله کرد پرداخت کند.

مبلغ این ضمانتنامه بنا به درخواست کتبی که در آن مبلغ پیش پرداخت واریز شده درج شده است، طبق نظر کتبی که باید حداکثر ظرف سی روز از تاریخ تحویل نامه استعلام به در مورد مبلغ پیش پرداخت واریز شده واصل گردد، تقلیل داده می شود و در صورت عدم وصول پاسخی از سوی ضمانتنامه معادل مبلغی که اعلام نموده است تقلیل داده خواهد شد.

در صورتی که تمام مبلغ این پیش پرداخت به ترتیب تعین شده در این ضمانتنامه واریز گردد و مبلغ آن به صفر تقلیل داده شود، این ضمانتنامه خویه خود باطل و از درجه اعتبار ساقط است، اعم از اینکه اصل آن به بانک مسترد گردد یا نگردد.

در صورت ضبط ضمانت نامه موضوع به اطلاع سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برسد.

فقط هیئت دولت

بسمه تعالی

تایید مطالبات به جای ضمانتنامه

(کاربرگ شماره پنج)

نظر به اینکه نام متقاضی با شناسه حقیقی/حقوقی به نشانی کد پستی که موضوع قرارداد می پذیرد که مبلغ تایید شده زیر به عنوان ضمانتنامه پایگاه اطلاع رسانی مناقصات/معاملات درج شده نزد نام کارفرما/بنفتم از مطالبات تایید شده پرداخت نشده وی از نام کارفرما/بنفتم کسر و منظور گردد نحوه ضبط و استرداد مطابق ضوابط آیین نامه تضمین معاملات و شرایط قراردادی است.

نام و نام خانوادگی، مهر و امضاء/امضاهای اسناد تمهیدآور

نام متقاضی

نام کارفرما/بنفتم

شماره طرح/پروژه مرتبط با موضوع مطالبات:

موضوع قرارداد مرتبط با معاملات:

شماره و تاریخ قرارداد مرتبط با موضوع مطالبات:

پرداخت های قبلی به نام متقاضی:

کل مبلغ کارکرد یا حق الزحمه مرتبط با موضوع مطالبات:

مانده قابل پرداخت قبل از کسور:

مانده پرداخت پس از کسور پیش پرداخت و علی الحساب و... به حروف:

مانده پرداخت پس از کسور پیش پرداخت و علی الحساب و... به عدد:

امضاء و تایید مقام مجاز کارفرما:

امضاء و تایید ذیحساب:

این کاربرگ در دونسخه تهیه شده یک نسخه در ذیحسابی و یک نسخه در مجری طرح ضمیمه اسناد مربوط گردد

در صورت ضبط ضمانت نامه موضوع به اطلاع سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برسد.

دفتر هیئت دولت

بسمه تعالی

ضمانتنامه استرداد کسور حسن انجام کار

(کاربرگ شماره چهار)

نظر به اینکه [نام متقاضی] یا شناسه حقیقی/حقوقی [نام متقاضی] به نشانی [نام متقاضی] کد پستی [نام متقاضی] ریال/لاز از طرف [نام متقاضی] به [نام ضامن] اطلاع داده است که مقرر است مبلغ [نام ضامن] [نام متقاضی] نام کارفرمایینفتم [نام متقاضی] به عنوان استرداد کسور حسن انجام قرارداد [نام متقاضی] موضوع قرارداد [نام متقاضی] که موضوع ارجاع کار آن در پایگاه اطلاع رسانی مناقصات/معاملات درج شده به [نام متقاضی] پرداخت شود از این رو پس از پرداخت وجه مزبور به [نام متقاضی]، [نام ضامن] متعهد است در صورتی [نام کارفرمایینفتم] نام کارفرمایینفتم [نام متقاضی] کتباً و قبل از انقضای سررسید این ضمانتنامه به [نام ضامن] اطلاع دهد که [نام متقاضی] از اجرای تعهدات ناشی از قرارداد یاد شده تخلف ورزیده است، تا مبلغ [نام کارفرمایینفتم] ریال/لاز هر مبلغی را که [نام کارفرمایینفتم] نام کارفرمایینفتم مطالبه کند، به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی [نام کارفرمایینفتم] بدون آنکه احتیاجی به صدور اظهارنامه و یا اقدامی از مجاری قانونی و قضایی داشته باشد، در وجه یا حواله کرد [نام کارفرمایینفتم] بپردازد. مدت اعتبار این ضمانتنامه تا آخر وقت اداری روز [نام کارفرمایینفتم] است و بنا به درخواست کتبی [نام کارفرمایینفتم] واصله تا قبل از پایان وقت اداری روز تعیین شده، برای مدتی که درخواست شود قابل تمدید است و در صورتی که [نام ضامن] نتواند یا نخواهد مدت این ضمانتنامه را قبل از انقضای آن تمدید کند و یا [نام متقاضی] موجب تمدید آن را فراهم نسازد و نتواند [نام ضامن] را حاضر به تمدید نماید [نام ضامن] متعهد است بدون آنکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد مبلغ درج شده در بالا را در وجه یا حواله کرد [نام کارفرمایینفتم] پرداخت کند.

در صورت ضبط ضمانت نامه موضوع به اطلاع سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برسد.

دفتر هیئت دولت

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۲۴۷۳ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۴ موضوع تأکید مجدد بر لزوم رعایت نرخ‌های سود بانکی در شبکه بانکی کشور»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر دولتی ارسال می‌گردد.
با سلام،

احتراماً؛ نظر بر تواتر طرح شکواییه‌ها و اعتراضات اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین مراجع نظارتی دایر بر عدم رعایت نرخ‌های سود سپرده‌ها و تسهیلات مصوب شورای محترم پول و اعتبار از سوی برخی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، تأکید بر لزوم توجه بیش از پیش به مراتب ذیل را ضروری می‌داند:

❖ چنانچه بارها اعلام شده است در کشورمان، نظام بانکی بیش از هر حوزه دیگری می‌تواند در تحقق اهداف و مقاصد توسعه‌ای کشور نقش‌آفرین و تأثیرگذار باشد و به همین دلیل نیز از آن به مثابه موتور محرک اقتصاد ملی که نقش و کارکردی بی‌بدیل در تحقق اهداف و مقاصد عالیّه توسعه‌ای کشور دارد، یاد می‌گردد. بر همین اساس، انتظارات و نگاه‌ها به نظام بانکی در تمامی سطوح جامعه، اعم از مقامات ارشد کشور، فعالان اقتصادی و به طور کلی عامه مردم فراتر از سایر بخش‌ها و حوزه‌هاست. در تأیید این مدعا همین بس که در تمامی قوانین و مقررات ناظر بر موضوعات اقتصادی، سهم قابل توجهی از تکالیف و مسئولیت‌ها متوجه نظام بانکی کشور است. این مهم هم می‌تواند موجب افتخار دست‌اندرکاران و فعالان این حوزه باشد زمانی که وظایف و مسئولیت‌ها به نحو شایسته‌ای ایفاء شود و آثار و برکات آن خدمات به نحو فراگیر و گسترده‌ای تمامی شئون جامعه را متأثر سازد و هم مسئولیت سنگینی است که بر دوش یکایک ارکان و عناصر و بازیگران این بخش نهاده شده و اگر قصور و کوتاهی در آن صورت پذیرد، تبعات و نتایج منفی آن بر کل پیکره نظام اقتصادی کشور و مآلاً بر تمامی ابعاد حاکمیتی جامعه، بزرگ و جبران‌ناپذیر خواهد بود. یکی دیگر از ویژگی‌های منحصر به فرد نظام بانکی که آن را در کانون توجهات قرار داده است، گستردگی مخاطبانی است که با آن تعامل دارند. این طیف وسیع طرف تعامل با بانک‌ها که تقریباً تمامی آحاد جامعه را از سیاستگذاران، دستگاه‌های حاکمیتی، فعالان اقتصادی و توده شهروندان شامل می‌شود و قابل قیاس با هیچ بنگاه اقتصادی و نهاد دیگری نمی‌باشد، موجب شده تمامی رفتارها و عملکرد آن زیر ذره‌بین قضاوت افکار عمومی بوده و هر ایراد و کاستی آن به سرعت بازتاب یابد. این مهم

که البته آن را باید به فال نیک گرفت، ایجاب می‌کند بانک‌ها با اهتمام و وسواس بیشتری نسبت به رعایت قوانین و مقررات و انجام تکالیف و مسئولیت‌های قانونی و اجتماعی خویش اقدام کنند.

❖ در این میان، رعایت برخی موارد و مقولات بنا به ماهیت خاص آن‌ها از اهمیت افزونتری برخوردار بوده و نیازمند حساسیت بیشتری است. از جمله نرخ سود بانکی که موضوعی است بسیار فراگیر و ملموس برای عموم جامعه اعم از تسهیلات‌گیرندگان و سپرده‌گذاران؛ در حال حاضر شورای پول و اعتبار به عنوان مرجع ذی صلاح سیاستگذار در امور پولی و بانکی قطع نظر از تمامی ملاحظات و دیدگاه‌های له و علیه پیرامون آن، نرخ‌هایی را به استناد قانون به عنوان نرخ مجاز مقرر نموده و لذا انتظار بر آن است در چنین مواردی که علاوه بر نهادهای نظارتی، عملکرد بانک‌ها به سهولت نزد بخش قابل توجهی از جامعه، قابل رصد و داوری است، اهتمام و توجه بیشتری معمول شود. به ویژه آن که، طی سنوات اخیر نرخ تورم روند کاهشی قابل ملاحظه‌ای را تجربه کرده و از طرفی سیاست‌گذاری‌ها و مداخلات غیرمستقیم بانک مرکزی در جهت رفع تنگنای مالی بانک‌ها از طریق بازار بین‌بانکی نیز زمینه و شرایط را برای کاهش نرخ سود کاملاً فراهم نموده و سیر نزولی نرخ سود بانکی را قطعی و اجتناب‌ناپذیر ساخته است. ضمن آن که، آن چه توسط شورای محترم پول و اعتبار تعیین و اعلام شده، حداکثر نرخ سود بوده و بانک‌ها نباید در این خصوص منتظر سیاست‌گذاری جدید از جانب آن شورا باشند. در چنین شرایطی، واکنش معکوس و غیرقابل انتظار از سوی بانک‌ها که در مقاومت و جلوگیری از روند نزولی نرخ سود و یا حتی در برخی موارد افزایش آن به واسطه رقابت‌های ناسالم و مخرب متجلی است، بسیار توجیه‌ناپذیر و غیرقابل قبول می‌نماید. این در حالی است که متأسفانه در برخی موارد، این رفتار غیراصولی موجب شده است که بعضاً بانک‌ها در عملیات واسطه‌گری و جوه متحمل زیان عملیاتی شوند و برای کسب سود مورد انتظار سهامداران به اتخاذ روش‌های غیرحرفه‌ای و غیرمنطقی مبادرت ورزند که این خود دامنه تخلفات بانک‌ها را تشدید نموده و گسترش داده است.

❖ آن چه فوقاً آمد، مقدمه‌ای بود برای متذکر شدن این که بانک‌ها باید نسبت به رعایت نرخ‌های سود ابلاغی نهایت حساسیت و اهتمام را نشان دهند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، هیأت انتظامی بانک‌ها و حتی مراجع محترم قضایی با عنایت به اهمیت موضوع و نیز اقدامات و سیاست‌گذاری‌هایی که

برای کاهش غیردستوری نرخ سود بانکی طی سال جاری از طرف بانک مرکزی، صورت پذیرفته برآنند با جدیت این موضوع را رصد نموده و با تخلفات انجام شده در این خصوص، برخورد جدی نمایند. لذا در تمامی شکایاتی که متضمن دریافت نرخ سود بیشتری از سقف نرخ سود عقود مشارکتی (۲۴ درصد) و عقود غیرمشارکتی (۲۱ درصد) از تسهیلات گیرندگان باشد، مبالغ اضافی دریافتی به تسهیلات گیرنده ذی‌ربط مسترد خواهد شد. همچنین هر گونه تخطی در این رابطه، از آن حیث که مسئولیت حسن اجرای آن بر عهده مدیران عامل و اعضای محترم هیأت مدیره بانکها است، مستوجب اعمال مجازات‌های انتظامی در هیأت انتظامی بانکها از جمله سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیران مربوط خواهد بود.

با عنایت به مراتب پیش‌گفته، خواهشمند است دستور فرمایند اقدامات و تدابیر مقتضی در خصوص رعایت نرخ‌های سود بانکی انجام پذیرد تا نقد و ملاحظه‌ای از این حیث متوجه نظام بانکی کشور نشود و خدمات و اقدامات ارزنده و شایسته آن که بسیار نیز مهم و مبرز است، تحت‌الشعاع این گونه تخلفات محدود قرار نگیرد

غ/۲۴۸۷۸۹۲/

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۱۷۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷ موضوع ابلاغ فرم‌های یکنواخت قراردادهای اجاره به شرط تملیک، خرید دین، مرابحه، مزارعه، مساقات، استصناع، جعاله و سلف مصوب شورای پول و اعتبار»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر دولتی ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، در اجرای تبصره ذیل ماده (۲۳) «قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ مجلس شورای اسلامی، موضوع «یکنواخت‌سازی فرم عقود تسهیلات بانکی»، بدین وسیله، فایل الکترونیکی فرم قراردادهای عقود «اجاره به شرط تملیک»، «خرید دین»، «مرابحه»، «مزارعه»، «مساقات»، «استصناع»، «جعاله» و «سلف»، که در یک‌هزار و دویست و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۳ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده است، جهت استحضار ایفاد می‌گردد. لذا ضمن اعلام این‌که ضروری است تمامی تمهیدات لازم از جمله چاپ و توزیع فرم یکنواخت قراردادهای یادشده با سربرگ آن بانک/ مؤسسه اعتباری حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۷ فراهم شود، خواهشمند است دستور فرمایند از این پس تمامی قراردادهای جدید صرفاً براساس فرم‌های مزبور تنظیم و منعقد گردد. بدیهی است تمامی قراردادهای قبلی مربوط به عقود فوق‌الذکر، تا پایان مدت اعتبار مندرج در قرارداد، کماکان به قوت خود باقی خواهد ماند و تابع ضوابط و مقررات زمان انعقاد قرارداد می‌باشد. ضمناً در اجرای صحیح مصوبه مذکور مقتضی است:

۴. اطلاع‌رسانی کامل برای عموم در خصوص قراردادهای مذکور به طرق ممکن از جمله قراردادن فرم

قراردادها در پایگاه اطلاع‌رسانی آن بانک/ مؤسسه اعتباری صورت پذیرد؛

۵. قبل از انعقاد و یا امضای قرارداد، تمهیداتی اتخاذ گردد تا مشتری، ضامن و وثیقه‌گذار از مفاد آن آگاهی

کامل کسب نموده و نسخه‌ای از قرارداد مربوط به همراه مقررات و ضوابط مصرح در آن، در اختیار مشتری،

ضامن و وثیقه‌گذار قرار گیرد؛

۶. پس از انعقاد و امضای قرارداد، نسخه‌ای از آن که دارای ارزش قانونی یکسان با سایر نسخ می‌باشد، در

اختیار طرفین قرارداد (عامل، ضامن یا ضامنین و وثیقه‌گذار یا وثیقه‌گذاران) قرار گیرد.

در خاتمه متذکر می‌گردد هر نوع تغییر در ارکان و مفاد فرم قراردادهای تسهیلات بانکی، صرفاً توسط شورای پول و اعتبار امکان‌پذیر می‌باشد.

با عنایت به موارد فوق‌الذکر، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن، اهتمام و نظارت جدی به عمل آورند. همچنین مقتضی است ترتیبی اتخاذ شود تا نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری

این بانگ ارسال گردد. /۲۷۱۱۸۶۴/۲۷۱۱۸۶۴/ق

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

محل الصاق

تمبر مالیاتی

شماره:

تاریخ:

«بسمه تعالی»

«قرارداد اجاره به شرط تملیک»

ماده ۱- طرفین قرارداد:

این قرارداد بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی و آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بین امضاکنندگان زیر منعقد می‌گردد:

الف- بانک/مؤسسه اعتباری شعبه کد به

نشانی با نمایندگی آقای/خانم

..... به عنوان موجر که از این پس در این قرارداد بانک/مؤسسه اعتباری نامیده می‌شود؛

ب- (در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقیقی باشد) آقای/خانم فرزند تاریخ

تولد شماره شناسنامه محل صدور شماره سریال شناسنامه

..... کد ملی / شماره اختصاصی اتباع خارجی / شماره گذرنامه اتباع خارجی کد

اقتصادی کدپستی به نشانی

..... شماره تماس ثابت

..... شماره تلفن همراه پست الکترونیک

(در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره

..... اداره ثبت شرکت های کد اقتصادی شناسه ملی / شماره

اختصاصی اتباع خارجی با امضای آقای/خانم فرزند شماره

شناسنامه تاریخ تولد کد ملی / شماره اختصاصی اتباع خارجی / شماره گذرنامه اتباع

خارجی به عنوان شرکت و آقای/خانم فرزند

..... شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی/شماره اختصاصی
اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان شرکت و
با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره مورخ
..... کدپستی نشانی
.....
... شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست
الکترونیک که از این پس در این قرارداد مستأجر نامیده
می‌شود.

(در صورت اخذ ضمانت حسب صلاحدید بانک/مؤسسه اعتباری) ج - ضامن / ضامنین:

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقیقی باشد)

..... آقای/خانم فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه
محل صدور شماره سریال شناسنامه کد ملی کدپستی
..... به نشانی
.....
شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست
الکترونیک

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقوقی باشد)

شرکت ثبت شده به شماره اداره ثبت شرکت‌های
..... کد اقتصادی شناسه ملی با امضای آقای/خانم
..... فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی
..... به عنوان شرکت و آقای/خانم فرزند شماره
شناسنامه تاریخ تولد کد ملی به عنوان شرکت و با مهر
شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره مورخ

کدپستی نشانی

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست

الکترونیک

تبصره- نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های بانک/مؤسسه اعتباری، مستأجر و ضامن/ضامنین همان موارد مندرج در این ماده است. چنانچه یکی از اشخاص مزبور نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های خود را تغییر دهد باید موضوع را به صورت کتبی به طرف‌های دیگر ابلاغ کند. تا وقتی که تغییر موارد فوق، کتباً به طرف دیگر ابلاغ نشده باشد، کلیه مکاتبات و مراسلات و ابلاغیه‌ها و اخطاریه‌های اجرایی و غیره، حسب مورد از طریق شماره تلفن (پیامک)، پست الکترونیک و نشانی که در این ماده قید شده است، ارسال می‌شود و ابلاغ شده تلقی می‌گردد.

ماده ۲- موضوع قرارداد عبارت است از اجاره به شرط تملیک با مشخصات زیر به مستأجر:

ماده ۳- مدت اجاره موضوع این قرارداد از تاریخ انعقاد، ماه می‌باشد.

ماده ۴- کل مال الاجاره مورد اجاره (به عدد) (به حروف)

می‌باشد. مستأجر ضمن قبول آن، مبلغ (به عدد) (به حروف)

..... را به عنوان پیش پرداخت نقداً پرداخت نمود و متعهد شد مابقی مال الاجاره

به مبلغ (به عدد) (به حروف) را در

..... قسط، در قبال قبض رسید به بانک/مؤسسه اعتباری بپردازد. اولین قسط به مبلغ (به عدد)

..... (به حروف) و سررسید

آن روز می باشد و اقساط بعدی (در صورت مساوی بودن اقساط و سررسیدهای معین) به مبلغ (به عدد)

..... (به حروف) و سررسید

هر یک به فاصله ماه از سررسید قسط قبل می باشد، (در صورت غیرمساوی بودن اقساط و یا سررسیدهای غیرمعمول) به شرح زیر می باشد:

تبصره ۱- مستأجر متعهد شد در سررسید آخرین قسط، آن چه از بدهی، هزینه‌ها و مطالبات مندرج در این قرارداد بر ذمه وی باقی مانده باشد، یک جا به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و تسویه نماید.

تبصره ۲- در صورتی که مستأجر قبل از سررسید اقساط، مبادرت به تسویه تمام یا قسمتی از بدهی خود نماید، بانک/مؤسسه اعتباری حداقل ۹۰ درصد سود مستتر در اقساط زودپرداخت را متناسب با مدت باقیمانده تا سررسید قسط یا اقساط پرداخت شده به عنوان پاداش به مستأجر مسترد می نماید.

ماده ۵- مستأجر کلیه اختیارات، خصوصاً «خيار عیب و غبن» را از خود سلب و ساقط نمود.

ماده ۶- دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری در هر مورد معتبر است. دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری از نظر اعلام به مراجع قضایی و یا دفاتر اسناد رسمی و ادارات و دواير اجرای ثبت جهت محاسبات بعدی در جریان عملیات اجرایی در هر مورد ملاک عمل می باشد.

تبصره - طرفین توافق نمودند هرگونه اشتباه بانک/مؤسسه اعتباری در محاسبات قابل برگشت بوده و ضمن قبول محاسبات اصلاحی، نسبت به تنظیم و اصلاح اسناد و اوراق مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۷- مستأجر تعهد نمود:

۷-۱- از مورد اجاره محافظت و نگهداری کامل نموده و به صورت صحیح از آن استفاده نماید.

۷-۲- عین یا منافع مورد اجاره را به اشخاص دیگر از طریق اجاره و یا تحت هر عنوان، واگذار ننماید.

۷-۳- تمامی هزینه‌های مربوط به مورد اجاره از جمله، هزینه‌های تعمیرات، تکمیل، نگهداری و نظایر

آنها را حتی در مواردی که تعمیرات اساسی و کلی باشد، بدون حق مطالبه از بانک/مؤسسه

اعتباری پرداخت نماید.

۴-۷- بدون اخذ موافقت قبلی و کتبی بانک/مؤسسه اعتباری، از تغییر محل، تغییر شکل و یا هر تغییر دیگری نسبت به مورد اجاره خودداری نماید.

۵-۷- تمامی مالیات‌ها و عوارض و غیره مربوط به مورد اجاره را بدون حق مطالبه از بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید.

۶-۷- امکان نظارت، بازرسی و بازدید بانک/مؤسسه اعتباری از مورد اجاره را در طول مدت اجاره فراهم آورد.

۷-۷- در صورت عدم ایفای هر یک از تعهدات موضوع این قرارداد، حسب درخواست بانک/مؤسسه اعتباری، مورد اجاره را تخلیه و تحویل بانک/مؤسسه اعتباری نماید.

ماده ۸- در صورتی که انتقال مالکیت و یا هرگونه استفاده و یا عمل و نصب اموال مورد اجاره مستلزم پرداخت هزینه مالیات، عوارض، حق الثبت، حق الوکاله و غیره باشد، مستأجر تعهد نمود پرداخت کلیه وجوه و هزینه‌های متعلقه بدون حق مطالبه از بانک/مؤسسه اعتباری به عهده وی می‌باشد.

ماده ۹- مستأجر اظهار نمود از مقررات و ضوابط بانک/مؤسسه اعتباری در خصوص تسهیلات اجاره به شرط تملیک مطلع گردیده و حائز شرایط دریافت تسهیلات می‌باشد. در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، مستأجر از مفاد این قرارداد از جمله هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه این قرارداد تخطی نموده و یا از تسهیلات به نحو غیرمجاز استفاده نموده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند مانده مطالبات را به دین حال تبدیل نماید. چنانچه مستأجر اقساط مذکور در ماده (۴) را در سررسید مقرر پرداخت ننماید، باقی مانده اقساط حسب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تبدیل به دین حال شده و بانک/مؤسسه اعتباری حق مطالبه تمامی طلب خود را از مستأجر به صورت یکجا خواهد داشت.

ماده ۱۰- مستأجر متعهد گردید در صورت تخطی از مفاد این قرارداد از جمله هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه این قرارداد و یا استفاده از تسهیلات موضوع این قرارداد به نحو غیرمجاز، حسب

مورد از تاریخ سررسید اقساط یا تبدیل دیون به دین حال، تا تاریخ تسویه بدهی، علاوه بر وجوه تأدیه نشده خود، مبلغی به عنوان وجه التزام تأخیر تأدیه دین، که طبق دستورالعمل محاسباتی:

تعداد روز \times نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین \times مانده مطالبات

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

محاسبه می‌گردد، به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید. نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین، معادل ۶ درصد بعلاوه نرخ سود متعلقه درصد، مجموعاً معادل درصد می‌باشد.

تبصره ۱- مانده مطالبات مندرج در دستورالعمل محاسباتی این ماده حسب مورد عبارت است از مانده اقساط سررسید شده‌ای که مستأجر نسبت به پرداخت آن به بانک/مؤسسه اعتباری اقدام ننموده است و اقساط سررسید نشده‌ای که به دین حال تبدیل شده است.

تبصره ۲- مبنای محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین در خصوص مواردی که تخلف مستأجر ناشی از ارایه اطلاعات نادرست مؤثر در انعقاد و اجرای این قرارداد و یا مصرف تسهیلات در محلی خارج از موضوع قرارداد باشد، تاریخ انعقاد قرارداد حاضر می‌باشد.

ماده ۱۱- در صورتی که مستأجر نسبت به پرداخت کل مال الاجاره و سایر مطالبات ناشی از این قرارداد که بر ذمه وی تعلق گرفته است اقدام نماید، بانک/مؤسسه اعتباری با رعایت سایر مفاد این قرارداد عین مستأجره را در ملکیت مستأجر درمی‌آورد.

ماده ۱۲- بانک/مؤسسه اعتباری پس از گذشت حداکثر دو ماه از سررسید هر یک از اقساط و عدم بازپرداخت آن‌ها توسط مستأجر و یا بلافاصله پس از حال شدن دیون مستأجر، باید مراتب را از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، به ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران ارسال کند. در غیر این صورت، اخذ وجه التزام تأخیر تأدیه دین مذکور در ماده (۱۰) از ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران امکان‌پذیر نخواهد بود.

ماده ۱۳- مستأجر و ضامن/ضامنین طی عقد لازم، به طور غیرقابل رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند که هرگونه مطالبات خود ناشی از این قرارداد را اعم از مستقیم یا غیرمستقیم پس از سررسید یا حال شدن دیون و در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حساب‌ها (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد بانک/مؤسسه اعتباری و یا سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، رأساً و بدون نیاز به حکم قضائی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی مستأجر منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد بانک/مؤسسه اعتباری آن را به نرخ اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و برداشت می‌نماید. اقدام بانک/مؤسسه اعتباری در این خصوص برای مستأجر و ضامن/ضامنین غیرقابل اعتراض و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۱- هرگونه وجوهی که پس از سررسید یا به تعویق افتادن مطالبات این قرارداد به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و یا از حساب‌ها و اموال و اسناد برداشت می‌شود، ابتدا بابت هزینه‌های قانونی و کارمزدها منظور شده و مابقی بین سه جزء مانده اصل تسهیلات، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تسهیم بالنسبه می‌شود.

تبصره ۲- بانک/مؤسسه اعتباری اقدامات موضوع این ماده را پس از اجرایی نمودن، از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، حسب مورد به مستأجر یا ضامن/ضامنین اطلاع می‌دهد.

ماده ۱۴- ضامن/ضامنین با علم و اطلاع و وقوف کامل راجع به مندرجات این قرارداد و کمیت و کیفیت تعهدات مستأجر، منفرداً، مشترکاً و متضامناً، انجام کلیه تعهدات و پرداخت بدهی‌هایی که در ارتباط با انجام موضوع این قرارداد به عهده مستأجر است را تعهد نمودند و بانک/مؤسسه اعتباری به استناد این قرارداد حق دارد علاوه بر مراجعه به مستأجر، به هریک از ضامنین، منفرداً و یا مشترکاً مراجعه و ایفای تعهدات قرارداد را مطالبه و وجوه متعلقه را وصول نماید.

ماده ۱۵- هرگاه بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود درخواست صدور اجرائیه نماید و حکم به نفع بانک/مؤسسه اعتباری صادر شود، پرداخت کلیه هزینه‌های اجرایی و مبلغی معادل آئین‌نامه تعرفه حق الوکاله در امور اجرائی و همچنین در صورتی که بانک ناگزیر از توسل به اقدامات قضایی گردد، هزینه‌های قضایی و دادرسی و حق الوکاله وکیل یا نماینده قضایی و خسارات از هر جهت (طبق تشخیص و اعلام بانک/مؤسسه اعتباری) بر ذمه مستأجر بوده که علاوه بر انجام سایر تعهدات، ملزم به پرداخت آن می‌باشد.

ماده ۱۶- در صورت عدم ایفای هر یک از تعهدات موضوع این قرارداد توسط مستأجر، بانک/مؤسسه اعتباری حق فسخ این قرارداد را دارد. در این صورت اقساط دریافتی مورد اجاره تا زمان فسخ به علاوه پیش پرداخت موضوع ماده (۴) این قرارداد (منهای سود و هزینه‌های مرتبط بانک/مؤسسه اعتباری)، به مستاجر مسترد خواهد گردید، مگر این که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری زیان و خسارت به مورد اجاره وارد شده باشد که در این صورت بانک/مؤسسه اعتباری محق خواهد بود از این محل نیز استیفای حق نماید.

ماده ۱۷- مستأجر اقرار نمود هیچ گونه وجهی بابت سرقفلی و حق کسب و پیشه به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نکرده و تعهد نمود که در صورت فسخ و یا انقضای قرارداد، حق مطالبه هرگونه وجهی از این بابت ندارد.

ماده ۱۸- (در صورت اخذ وثیقه/ وثایق حسب صلاحدید بانک/مؤسسه اعتباری) به منظور تضمین حسن انجام تعهدات ناشی از این قرارداد، موارد مشروحه ذیل:

(مشخصات کامل وثیقه/ وثایق مأخوذه ذکر گردد)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

توسط مستأجر و یا وثیقه‌گذار/گذاران (در صورتی که شخص حقیقی باشد) آقای/خانم فرزند

..... تاریخ تولد شماره شناسنامه محل صدور

..... شماره سریال شناسنامه کد ملی

کدپستی به نشانی شماره تماس

ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

.....

(در صورتی که شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره اداره ثبت
شرکت های کد اقتصادی شناسه ملی با امضای آقای/خانم
..... فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی به
..... عنوان شرکت و آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه
تاریخ تولد کد ملی به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی
شماره روزنامه رسمی شماره مورخ کدپستی به
نشانی _____

..... شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک
..... در وثیقه بانک/مؤسسه اعتباری مستقر گردید. قبض و اقباض در خصوص مورد
وثیقه مندرج در این ماده به عمل آمد و حسب مورد مجدداً به طور صحیح و سالم تحویل مالک یا مالکین داده
شد.

ماده ۱۹- مستأجر تعهد نمود اموال موضوع عملیات ناشی از این قرارداد و حسب مورد در صورت تقاضای
بانک/مؤسسه اعتباری، هر آن چه مورد وثیقه قرار می‌گیرد را پس از امضای قرارداد حاضر، در مدت انجام آن،
همه ساله به مبلغی که مورد موافقت بانک/مؤسسه اعتباری باشد در برابر آتش‌سوزی، انفجار، زلزله، سیل،
صاعقه و سایر خطرات مرتبطی که بانک/مؤسسه اعتباری تعیین می‌کند، نزد یکی از شرکت‌های بیمه مجاز، به
هزینه خود و به نفع بانک/مؤسسه اعتباری بیمه نماید و بیمه‌نامه را بلادرنگ به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم
کند. همچنین پانزده روز قبل از انقضای مدت بیمه، مدارک تجدید بیمه را به بانک/مؤسسه اعتباری ارائه دهد. در
صورتی که مستأجر تعهدات خود را به شرح فوق انجام ندهد، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند وثائق را وکالتاً از
طرف مستأجر به هزینه خود بیمه نموده و مبلغ هزینه شده را از مستأجر مطالبه یا به حساب وی منظور نماید.
بدیهی است وکالت مذکور نافی تعهدات و مسئولیت‌های مستأجر نخواهد بود. ضمناً مستأجر مکلف است در
صورت بروز خسارت به موارد بیمه شده، سریعاً به بیمه‌گر و بانک/مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

ماده ۲۰- در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، مستأجر و یا وثیقه‌گذار/گذاران و یا ضامن/ضامین از مفاد این قرارداد تخلف نمایند، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به صدور اجرائیه جهت وصول مطالبات خود به طرفیت هر یک از اشخاص یادشده اقدام نماید.

ماده ۲۱- وثیقه‌گذار/گذاران ضمن اعلام و اقرار به این که تا کنون نسبت به عین مورد وثیقه هیچ‌گونه معامله‌ای انجام نداده‌اند، متعهد و ملتزم گردیدند که:

۲۱-۱- از هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه خودداری نمایند.

۲۱-۲- بدون موافقت بانک/مؤسسه اعتباری در موارد وثیقه‌تغییری ایجاد ننمایند و از انجام هر اقدامی که موجب نقصان بهای موارد وثیقه باشد خودداری نمایند.

۲۱-۳- در صورتی که در مورد وثیقه علاوه بر مستحذات، تأسیسات و تجهیزات فعلی، مستحذات و تأسیسات و تجهیزات دیگری اضافه شود، جزء موارد وثیقه خواهد بود.

۲۱-۴- در صورتی که قبل از فک این سند تمام یا قسمتی از موارد وثیقه در معرض اجرای طرح‌های مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری و امثال آن قرار گیرد، بانک/مؤسسه اعتباری، قائم‌مقام و وکیل بلاعزل و یا وصی بعد از فوت وثیقه‌گذار/گذاران است که تمامی تشریفات قانونی را انجام دهد و با امضای اسناد و دفاتر مربوط، وجوهی را که از طرف مؤسسه ذی‌ربط در قبال تملک تمام یا قسمتی از موارد وثیقه پرداخت خواهد شد، به صورت نقدی یا قسطی دریافت کند و پس از احتساب و کسر هزینه‌های متعلقه، مطالبات خود را از محل باقیمانده وجه، وصول نماید. هرگاه بهای ملک، در صندوق ثبت یا دادگستری سپرده شده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری حق دریافت وجوه سپرده را به میزان هزینه‌های متعلقه و مطالبات خود خواهد داشت. در صورتی که وجوه وصول شده و یا موارد وثیقه موضوع این بند، تکافوی مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری را ننماید، مستأجر متعهد گردید کلیه بدهی‌های خود را بنا به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، فوراً بپردازد.

۲۱-۵- هرگونه نقل و انتقال قبلی نسبت به منافع مورد وثیقه (ولو این که ضمن سند عادی باشد) را کتباً به اطلاع بانک/مؤسسه اعتباری رسانده و نیز قبل از انتقال منافع مورد وثیقه تحت هر عنوان، از بانک/مؤسسه اعتباری تأییدیه اخذ نماید.

۲۱-۶- در صورتی که مورد وثیقه به تملک بانک/مؤسسه اعتباری درآید، محل مورد وثیقه را تخلیه و تحویل بانک/مؤسسه اعتباری نماید. در غیر این صورت به استناد مفاد این قرارداد و نیز سند انتقال اجرایی، بانک/مؤسسه اعتباری می تواند از طریق ادارات ثبت اسناد و املاک، مورد انتقال را تخلیه و تصرف نماید.

ماده ۲۲- کلیه وکالت‌های تفویضی به بانک/مؤسسه اعتباری موضوع مواد ۱۹، ۲۱ (بند ۲۱-۴) و ۲۴ قرارداد حاضر برای طرفین معین است و با سلب حق عزل و ضم وکیل و امین و غیره و سلب حق اجرای مورد وکالت توسط موکل می‌باشد.

ماده ۲۳- مستأجر و وثیقه‌گذار/گذاران قبول نمودند در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری حسب ضوابط و مقررات مربوط از جمله مقررات بانک مرکزی، مطالبات این قرارداد را به اشخاص حقوقی دیگر منتقل کند، تضمینات و وثایق این قرارداد به تعهدات لاحق نیز منتقل شده و کماکان بابت تعهدات انتقال یافته در رهن و وثیقه، باقی باشد.

ماده ۲۴- مستأجر و ضامن/ضامین قبول نمودند بانک/مؤسسه اعتباری می تواند هرگونه داده و اطلاعات ایشان را در اختیار شرکت سنجش اعتبار مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.

ماده ۲۵- کلیه هزینه‌های مربوط به ثبت قرارداد حاضر از جمله حق الثبت و حق التحریر، بدون حق رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری، کلاً به عهده مستأجر است.

ماده ۲۶- این قرارداد بر اساس توافق طرفین و بر طبق ماده (۱۵) «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و اصلاحات و الحاقات قانونی آن و ماده (۷) «قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانک‌ها» در حکم سند رسمی و لازم‌الاجرا بوده و تابع مفاد «آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا» می باشد و تمامی امضاکنندگان قبول نمودند که

کلیه مندرجات قرارداد را پذیرفته و نسبت به آن هیچ‌گونه اختلافی ندارند و مستأجر، ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران حق هرگونه ایراد و اعتراضی را نسبت به مفاد قرارداد و نیز نسبت به اقدامات اجرایی بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود و ایفای تعهدات مستأجر در هر مرحله از عملیات اجرایی، از خود سلب و اسقاط نمود.

ماده ۲۷- مفاد این قرارداد نافی حق اعتراض مشتری در مراجع ذیصلاح نمی‌باشد.

این قرارداد در ۲۷ ماده و ۸ تبصره و در نسخه تنظیم و به رؤیت کامل بانک/مؤسسه اعتباری، مستأجر، ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران رسید و ایشان ضمن اقرار به اطلاع و آگاهی کامل از مفاد این قرارداد و پذیرش تبعات حقوقی و قانونی ناشی از آن، به امضای تمامی صفحات آن مبادرت نمودند و یک نسخه از این قرارداد به هریک از آنها تسلیم گردید.

محل امضا و مهر بانک/مؤسسه اعتباری

محل امضا/ مهر مستأجر

محل امضا/مهر ضامنین و وثیقه‌گذار/ وثیقه‌گذاران

محل الصاق

تمبر مالیاتی

بسمتعالی

شماره:

تاریخ:

«قرارداد استصناع»

ماده ۱- طرفین قرارداد:

این قرارداد بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات بعدی آن و نیز آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بین امضاکنندگان زیر منعقد می‌گردد:

الف- بانک/مؤسسه اعتباری شعبه کد به نشانی

..... با

نمایندگی آقای/خانم که از این پس در این قرارداد بانک/مؤسسه اعتباری

نامیده می‌شود و

ب- (در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقیقی باشد) آقای/خانم فرزند

تاریخ تولد شماره شناسنامه محل صدور شماره سریال

شناسنامه کد ملی/ شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی

..... کد اقتصادی کدپستی به نشانی

.....

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

.....

(در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره

..... اداره ثبت شرکت‌های کد اقتصادی شناسه

ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی با امضای آقای/خانم فرزند

..... شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی/شماره اختصاصی
اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان شرکت و آقای/خانم
..... فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد
ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان
شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره
مورخ کدپستی به نشانی
شماره
تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

که از این پس در این قرارداد مشتری نامیده می‌شود.

(در صورت اخذ ضمانت حسب صلاحدید بانک/مؤسسه اعتباری) ج - ضامن / ضامنین:

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقیقی باشد)

آقای/خانم..... فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه
..... محل صدور شماره سریال شناسنامه کد ملی
..... کدپستی به نشانی
.....
شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقوقی باشد)

شرکت ثبت شده به شماره اداره ثبت شرکت‌های
..... کد اقتصادی شناسه ملی با امضای
آقای/خانم..... فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد
کد ملی به عنوان شرکت و آقای/خانم فرزند

شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی
به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره
..... مورخ کدپستی به نشانی
.....

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک
.....

تبصره - نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های بانک/مؤسسه اعتباری، مشتری و ضامن/ضامنین همان موارد مندرج در این ماده است. چنانچه یکی از اشخاص مزبور نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های خود را تغییر دهد باید موضوع را به صورت کتبی به طرف‌های دیگر ابلاغ کند. تا وقتی که تغییر موارد فوق، کتباً به طرف دیگر ابلاغ نشده باشد، کلیه مکاتبات و مراسلات و ابلاغیه‌ها و اخطاریه‌های اجرایی و غیره، حسب مورد از طریق شماره تلفن (پیامک)، پست الکترونیک و نشانی که در این ماده قید شده است، ارسال می‌شود و ابلاغ شده تلقی می‌گردد.

ماده ۲- موضوع این قرارداد عبارت است از تعهد به ساخت (تولید، تبدیل، تغییر) و تحویل
..... از سوی بانک/مؤسسه اعتباری با مشخصات زیر به مشتری:

بانک/مؤسسه اعتباری تعهد نمود موضوع قرارداد را طبق مفاد این قرارداد، حداکثر تا تاریخ
..... و در محل به مشتری تحویل
نماید.

تبصره - در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری به تعهد خود مبنی بر تحویل اموال موضوع قرارداد تا موعد مقرر عمل ننماید؛ موظف است به منظور جبران زیان وارده، معادل درصد سالانه (به میزان نرخ سود

تسهیلات عقود غیرمشارکتی)، متناسب با مبلغ پیش‌دریافت و مدت تأخیر به شرح دستورالعمل محاسباتی زیر به مشتری پرداخت نماید:

تعداد روزهای تأخیر × نرخ × مبلغ پیش‌دریافت

تعداد روزهای واقعی سال × ۱۰۰

ماده ۳- مبلغ قرارداد (به عدد) (به حروف)
تعیین گردید که (به عدد) (به حروف) آن،
سود بانک/مؤسسه اعتباری می‌باشد. بانک/مؤسسه اعتباری مبلغ (به عدد)
..... (به حروف) را از کل مبلغ
قرارداد، به عنوان پیش‌دریافت اخذ نمود و مشتری ضمن قبول موارد فوق متعهد شد، مابقی به مبلغ (به
عدد) (به حروف) را به
صورت نقدی □ نسبه اقساطی □ در سررسید/های معین به شرح ذیل به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت
نماید.

تاریخ سررسید اولین قسط، ماه پس از تحویل کالا بانک/مؤسسه اعتباری به مشتری می‌باشد.
تبصره - در صورتی که مشتری قبل از سررسید اقساط مبادرت به تسویه تمام یا قسمتی از بدهی خود نماید،
بانک/مؤسسه اعتباری حداقل ۹۰ درصد سود مستتر در اقساط زودپرداخت را متناسب با مدت باقیمانده تا
سررسید قسط یا اقساط پرداخت شده به عنوان پاداش به مشتری مسترد می‌نماید.

ماده ۴- بانک/مؤسسه اعتباری ساخت اموال موضوع این قرارداد را به تشخیص و صلاحدید خود در قالب
قرارداد دیگری به سازنده واگذار می‌نماید و قرارداد حاضر در صورت انعقاد قرارداد فیما بین
بانک/مؤسسه اعتباری و سازنده، اجرایی می‌گردد.

ماده ۵- مشتری که وکیل بانک در نحوه اجرای قرارداد استصناع دوم است؛ متعهد گردید ضمن نظارت بر مراحل ساخت اموال موضوع این قرارداد، پس از ساخت و تکمیل اموال موضوع این قرارداد، نسبت به تحویل گرفتن اموال از سازنده اقدام نماید. عدم مراجعه مشتری به سازنده جهت تحویل اموال موضوع قرارداد، نافی مسئولیت و تعهد مشتری در پرداخت مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری نخواهد بود و مشتری مسئول جبران تمامی خسارات ناشی از تخلف خود می‌باشد.

ماده ۶- پس از شروع فرآیند ساخت اموال موضوع این قرارداد که در تاریخ آغاز می‌گردد، هیچ‌یک از طرفین قرارداد حق فسخ قرارداد را ندارند.

ماده ۷- در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری قرارداد را قبل از شروع فرآیند ساخت فسخ نماید، متعهد می‌گردد علاوه بر بازپرداخت تمامی مبالغ دریافتی، تمامی خسارات وارده به مشتری را با نرخ ... درصد (به میزان نرخ سود تسهیلات عقود غیرمشارکتی) سالانه بر اساس دستورالعمل محاسباتی زیر جبران نماید:

تعداد روز \times نرخ \times مبلغ دریافتی

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

تبصره - در صورت فسخ قرارداد قبل از شروع فرآیند ساخت از سوی مشتری، وی متعهد به جبران خسارات احتمالی وارده حسب تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۸- دفاتر و صورت‌حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری در هر مورد معتبر است. دفاتر و صورت‌حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری از نظر اعلام به مراجع قضایی و یا دفاتر اسناد رسمی و ادارات و دوائر اجرای ثبت جهت محاسبات بعدی در جریان عملیات اجرایی در هر مورد ملاک عمل می‌باشد.

تبصره - طرفین توافق نمودند هرگونه اشتباه بانک/مؤسسه اعتباری در محاسبات قابل برگشت بوده و ضمن قبول محاسبات اصلاحی، نسبت به تنظیم و اصلاح اسناد و اوراق مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۹- مشتری اظهار نمود از مقررات و ضوابط بانک/مؤسسه اعتباری در خصوص عقد استصناع مطلع گردیده و حائز شرایط دریافت تسهیلات می‌باشد. در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، مشتری از مفاد این قرارداد از جمله هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه این قرارداد تخطی نماید، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند مانده مطالبات را به دین حال تبدیل کند. چنانچه مشتری اقساط مذکور در ماده (۳) را در سررسید مقرر پرداخت ننماید، باقی مانده اقساط حسب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تبدیل به دین حال شده و بانک/مؤسسه اعتباری حق مطالبه تمامی طلب خود را از مشتری به صورت یکجا خواهد داشت. مشتری متعهد است علاوه بر استرداد کل مبالغ مذکور در این ماده، مبلغی را که مطابق ماده (۱۰) این قرارداد بر ذمه وی تعلق می‌گیرد، از مال خود به بانک/مؤسسه اعتباری بپردازد و در صورت عدم پرداخت، بانک/مؤسسه اعتباری حق دارد وفق مفاد این قرارداد، مطالبات خود را استیفا نماید.

تبصره- در صورت امتناع مشتری از تحویل گرفتن اموال موضوع قرارداد، بانک/مؤسسه اعتباری علاوه بر اقدامات موضوع این ماده، می‌تواند اموال مزبور را تحویل گرفته و به فروش برساند و بهای دریافتی را پس از کسر تمامی مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری و خسارات وارده، به حساب مشتری در بانک/مؤسسه اعتباری واریز می‌نماید.

ماده ۱۰- مشتری متعهد گردید در صورت تخطی از مفاد این قرارداد از جمله هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه این قرارداد، حسب مورد از تاریخ سررسید اقساط یا تبدیل دیون به دین حال، تا تاریخ تسویه بدهی، علاوه بر وجوه تأدیه نشده خود، مبلغی به عنوان وجه التزام تأخیر تأدیه دین، که طبق دستورالعمل محاسباتی:

تعداد روز × نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین × مانده مطالبات

تعداد روزهای واقعی سال × ۱۰۰

محاسبه می‌گردد، به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید. نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین، معادل ۶ درصد بعلاوه نرخ سود متعلقه درصد، مجموعاً معادل درصد می‌باشد.

تبصره ۱- مانده مطالبات مندرج در دستورالعمل محاسباتی این ماده حسب مورد عبارت است از مانده اقساط سررسید شده‌ای که مشتری نسبت به پرداخت آن به بانک/مؤسسه اعتباری اقدام ننموده است و اقساط سررسید نشده‌ای که به دین حال تبدیل شده است.

تبصره ۲- مبنای محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین در خصوص مواردی که تخلف مشتری ناشی از ارایه اطلاعات نادرست مؤثر در انعقاد و اجرای این قرارداد باشد، تاریخ انعقاد قرارداد حاضر می‌باشد.

ماده ۱۱- بانک/مؤسسه اعتباری پس از گذشت حداکثر دو ماه از سررسید هر یک از اقساط و عدم بازپرداخت آن‌ها توسط مشتری و یا بلافاصله پس از حال شدن دیون مشتری، باید مراتب را از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، به ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران ارسال نماید. در غیر این صورت، اخذ وجه التزام تأخیر تأدیه دین مذکور در ماده (۱۰) از ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران امکان‌پذیر نخواهد بود.

ماده ۱۲- مشتری و ضامن/ضامین طی عقد خارج لازم، به طور غیرقابل رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند که هرگونه مطالبات خود ناشی از این قرارداد را اعم از مستقیم یا غیرمستقیم پس از سررسید یا فسخ قرارداد از سوی مشتری یا حال شدن دیون و در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حساب‌ها (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد بانک/مؤسسه اعتباری و یا بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضائی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی مشتری منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد بانک/مؤسسه اعتباری آن را به نرخ اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و برداشت می‌نماید. اقدام بانک/مؤسسه اعتباری در این خصوص برای مشتری و ضامن/ضامین غیرقابل اعتراض و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۱۰- هرگونه وجوهی که پس از سررسید یا به تعویق افتادن مطالبات این قرارداد به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و یا از حساب‌ها و اموال و اسناد برداشت می‌شود، ابتدا بابت هزینه‌های قانونی و کارمزدها

منظور شده و مابقی بین سه جزء مانده اصل تسهیلات، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تسهیم بالنسبه می‌شود.

تبصره ۲- بانک/مؤسسه اعتباری اقدامات موضوع این ماده را پس از اجرایی نمودن، از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، به مشتری و ضامن/ضامین اطلاع می‌دهد.

ماده ۱۳- ضامن/ضامین با علم و اطلاع و وقوف کامل راجع به مندرجات این قرارداد و کمیت و کیفیت تعهدات مشتری، منفرداً، مشترکاً و متضامناً، انجام کلیه تعهدات و پرداخت بدهی‌هایی که در ارتباط با انجام موضوع این قرارداد به عهده مشتری است را تعهد نمودند و بانک/مؤسسه اعتباری به استناد این قرارداد حق دارد علاوه بر مراجعه به مشتری، به هریک از ضامین، منفرداً و یا مشترکاً مراجعه و ایفای تعهدات قرارداد را مطالبه و وجوه متعلقه را وصول نماید.

ماده ۱۴- هرگاه بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود درخواست صدور اجرائیه نماید و حکم به نفع بانک/مؤسسه اعتباری صادر شود، پرداخت کلیه هزینه‌های اجرایی و مبلغی معادل آئین‌نامه تعرفه حق‌الوکاله در امور اجرائی و همچنین در صورتی که بانک ناگزیر از توسل به اقدامات قضایی گردد، هزینه‌های قضایی و دادرسی و حق‌الوکاله وکیل یا نماینده قضایی و خسارات از هر جهت (طبق تشخیص و اعلام بانک/مؤسسه اعتباری) بر ذمه مشتری بوده که علاوه بر انجام سایر تعهدات، ملزم به پرداخت آن می‌باشد.

ماده ۱۵- به منظور تضمین حسن انجام تعهدات ناشی از این قرارداد، موارد مشروحه ذیل:

(مشخصات کامل وثیقه/ وثایق مأخوذه ذکر گردد)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

توسط مشتری و یا وثیقه‌گذار/گذاران (در صورتی که شخص حقیقی باشد) آقای/خانم فرزند
..... تاریخ تولد شماره شناسنامه محل صدور
شماره سریال شناسنامه کد ملی کدپستی به
نشانی
شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک
.....
(در صورتی که شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره اداره
ثبت شرکت‌های کد اقتصادی شناسه ملی با
امضای آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد
..... کد ملی به عنوان شرکت و آقای/خانم
..... فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی
..... به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره
روزنامه رسمی شماره مورخ کدپستی به نشانی
شماره
تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک
..... در وثیقه بانک/مؤسسه اعتباری مستقر
گردید. قبض و اقباض درخصوص مورد وثیقه مندرج در این ماده به عمل آمد و حسب مورد مجدداً به طور
صحیح و سالم تحویل مالک یا مالکین داده شد.

ماده ۱۶- مشتری تعهد نمود که حسب مورد و در صورت تقاضای بانک/مؤسسه اعتباری، هر آن چه مورد وثیقه
قرار می‌گیرد را پس از امضای قرارداد حاضر، در مدت انجام آن، همه ساله به مبلغی که مورد موافقت
بانک/مؤسسه اعتباری باشد، در برابر آتش‌سوزی، انفجار، زلزله، سیل، صاعقه و سایر خطرات مرتبطی
که بانک/مؤسسه اعتباری تعیین می‌کند، نزد یکی از شرکت‌های بیمه مجاز، به هزینه خود و به نفع
بانک/مؤسسه اعتباری بیمه نماید و بیمه‌نامه را بلادرنگ به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم کند. همچنین

پانزده روز قبل از انقضای مدت بیمه، مدارک تجدید بیمه را به بانک/مؤسسه اعتباری ارائه دهد. در صورتی که مشتری تعهدات خود را به شرح فوق انجام ندهد بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند وثائق را وکالتاً از طرف مشتری به هزینه خود بیمه نموده و مبلغ هزینه شده را از مشتری مطالبه یا به حساب وی منظور نماید. بدیهی است وکالت مذکور نافی تعهدات و مسئولیت‌های مشتری نخواهد بود. ضمناً مشتری مکلف است در صورت بروز خسارت به موارد بیمه شده، سریعاً به بیمه‌گر و بانک/مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

ماده ۱۷- در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، مشتری و یا وثیقه‌گذار/گذاران و یا ضامن/ضامین از مفاد این قرارداد تخلف نمایند، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به صدور اجرائیه جهت وصول مطالبات خود به طرفیت هریک از اشخاص یادشده اقدام نماید.

ماده ۱۸- وثیقه‌گذار/گذاران، ضمن اعلام و اقرار به این که تا کنون نسبت به عین مورد وثیقه هیچ‌گونه معامله‌ای انجام نداده‌اند، متعهد و ملتزم گردیدند که:

۱۸-۱- از هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه خودداری نمایند.

۱۸-۲- بدون موافقت بانک/مؤسسه اعتباری در موارد وثیقه تغییری ایجاد نمایند و از انجام هر اقدامی که موجب نقصان بهای موارد وثیقه باشد خودداری نمایند.

۱۸-۳- در صورتی که در مورد وثیقه علاوه بر مستحذات، تأسیسات و تجهیزات فعلی، مستحذات و تأسیسات و تجهیزات دیگری اضافه شود، جزء موارد وثیقه خواهد بود.

۱۸-۴- در صورتی که قبل از فک این سند تمام یا قسمتی از موارد وثیقه در معرض اجرای طرح‌های مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری و امثال آن قرار گیرد، بانک/مؤسسه اعتباری، قائم‌مقام و وکیل بلاعزل و یا وصی بعد از فوت وثیقه‌گذار/گذاران است که تمامی تشریفات قانونی را انجام دهد و با امضای اسناد و دفاتر مربوط، وجوهی را که از طرف مؤسسه ذی‌ربط در قبال تملک تمام یا قسمتی از موارد وثیقه پرداخت خواهد شد، به صورت نقدی یا قسطی دریافت کند و پس از احتساب و کسر هزینه‌های متعلقه، مطالبات خود را از محل باقیمانده وجه، وصول نماید. هرگاه بهای ملک، در صندوق ثبت یا دادگستری سپرده شده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری حق دریافت وجوه

سپرده را به میزان هزینه‌های متعلقه و مطالبات خود خواهد داشت. در صورتی که وجوه وصول شده و یا موارد وثیقه موضوع این بند، تکافوی مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری را ننماید، مشتری متعهد گردید کلیه بدهی‌های خود را بنا به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، فوراً بپردازد.

۱۸-۵- هرگونه نقل و انتقال قبلی نسبت به منافع مورد وثیقه (ولو این که ضمن سند عادی باشد) را کتباً به اطلاع بانک رسانده و نیز قبل از انتقال منافع مورد وثیقه تحت هر عنوان، از بانک/مؤسسه اعتباری تأییدیه اخذ نمایند.

۱۸-۶- در صورتی که مورد وثیقه به تملک بانک/مؤسسه اعتباری درآید، محل مورد وثیقه را تخلیه و تحویل بانک/مؤسسه اعتباری نمایند. در غیر این صورت به استناد مفاد این قرارداد و نیز سند انتقال اجرایی، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند از طریق ادارات ثبت اسناد و املاک، مورد انتقال را تخلیه و تصرف نماید.

ماده ۱۹- کلیه وکالت‌های تفویضی به بانک/مؤسسه اعتباری موضوع مواد ۱۲، ۱۶، ۱۸ (بند ۱۸-۴) و ۲۲ قرارداد حاضر، ضمن عقد خارج لازم برای طرفین معین است و با سلب حق عزل و ضم و کیل و امین و غیره و سلب حق اجرای مورد وکالت توسط موکل می‌باشد.

ماده ۲۰- مشتری و وثیقه‌گذار/گذاران قبول نمودند در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری حسب ضوابط و مقررات مربوط از جمله مقررات بانک مرکزی، مطالبات این قرارداد را به اشخاص حقوقی دیگر منتقل کند، تضمینات و وثایق این قرارداد به تعهدات لاحق نیز منتقل شده و کماکان بابت تعهدات انتقال یافته در رهن و وثیقه، باقی باشد.

ماده ۲۱- کلیه هزینه‌های مربوط به ثبت قرارداد حاضر از جمله حق الثبت و حق التحریر، بدون حق رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری، کلاً به عهده مشتری است.

ماده ۲۲- مشتری و ضامن/ضامنین قبول نمودند بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند هرگونه داده و اطلاعات ایشان را در اختیار شرکت سنجش اعتبار مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.

ماده ۲۳- این قرارداد بر اساس توافق طرفین و بر طبق ماده (۱۵) «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و اصلاحات و الحاقات قانونی آن و ماده (۷) «قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارآیی بانک‌ها» در حکم سند رسمی و لازم‌الاجرا بوده و تابع مفاد «آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا» می‌باشد و تمامی امضاکنندگان قبول نمودند که کلیه مندرجات قرارداد را پذیرفته و نسبت به آن هیچ‌گونه اختلافی ندارند و مشتری، ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران حق هرگونه ایراد و اعتراضی را نسبت به مفاد قرارداد و نیز نسبت به اقدامات اجرایی بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود و ایفای تعهدات مشتری در هر مرحله از عملیات اجرایی، از خود سلب و اسقاط نمودند.

ماده ۲۴- مفاد این قرارداد نافی حق اعتراض مشتری در مراجع ذیصلاح نمی‌باشد.

این قرارداد در ۲۴ ماده و ۱۰ تبصره و در نسخه تنظیم و به رؤیت کامل بانک/مؤسسه اعتباری، مشتری، ضامین و وثیقه‌گذاران رسید و ایشان ضمن اقرار به اطلاع و آگاهی کامل از مفاد این قرارداد و پذیرش تبعات حقوقی و قانونی ناشی از آن، به امضای تمامی صفحات آن مبادرت نمودند و یک نسخه از این قرارداد به هر یک از آن‌ها تسلیم گردید.

محل امضا/مهر ضامین/وثیقه‌گذاران

محل امضا/مهر مشتری

محل امضا و مهر بانک/مؤسسه اعتباری

محل الصاق

تمبر مالیاتی

بسمه تعالی

شماره:

تاریخ:

«قرارداد جعاله»

ماده ۱- طرفین قرارداد:

این قرارداد بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی و آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بین امضا کنندگان زیر منعقد می‌گردد:

الف- بانک/مؤسسه اعتباری شعبه کد به نشانی

..... با

نماینده آقای/خانم به عنوان عامل که از این پس در این قرارداد

بانک/مؤسسه اعتباری نامیده می‌شود و

ب- (در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقیقی باشد) آقای/خانم فرزند تاریخ

تولد شماره شناسنامه محل صدور شماره سریال شناسنامه

..... کد ملی / شماره اختصاصی اتباع خارجی / شماره گذرنامه اتباع خارجی کد

اقتصادی کدپستی به نشانی

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

(در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره

..... اداره ثبت شرکت‌های کد اقتصادی

شناسه ملی / شماره اختصاصی اتباع خارجی با امضای آقای/خانم

فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی/شماره
..... اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان
شرکت و آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد
کد ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان
..... شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره
..... مورخ کدپستی به نشانی

.....
شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست
الکترونیک.....

که از این پس در این قرارداد جاعل نامیده می‌شود.

(در صورت اخذ ضمانت حسب صلاحدید بانک/مؤسسه اعتباری) ج - ضامن / ضامنین:

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقیقی باشد)

آقای/خانم..... فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه
..... محل صدور شماره سریال شناسنامه کد ملی
..... کدپستی به نشانی

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک
.....

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقوقی باشد)

..... شرکت ثبت شده به شماره اداره ثبت شرکت‌های

کد اقتصادی شناسه ملی با امضای آقای/خانم فرزند

..... شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی

..... به عنوان شرکت و آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه

..... تاریخ تولد کد ملی به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق

آگهی شماره روزنامه رسمی شماره مورخ کدپستی

..... به نشانی

شماره

تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

تبصره- نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های بانک/مؤسسه اعتباری، جاعل و ضامن/ضامین همان موارد مندرج

در این ماده است. چنانچه یکی از اشخاص مزبور نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های خود را تغییر

دهد باید موضوع را به صورت کتبی به طرف‌های دیگر ابلاغ کند. تا وقتی که تغییر موارد فوق، کتباً به

طرف دیگر ابلاغ نشده باشد، کلیه مکاتبات و مراسلات و ابلاغیه‌ها و اخطاریه‌های اجرایی و غیره، حسب

مورد از طریق شماره تلفن (پیامک)، پست الکترونیک و نشانی که در این ماده قید شده است، ارسال

می‌شود و ابلاغ شده تلقی می‌گردد.

ماده ۲- موضوع این قرارداد عبارتست از:

.....
.....
.....
.....

ماده ۳- مدت این قرارداد از لحاظ اجرای جعاله از تاریخ انعقاد قرارداد ماه می‌باشد.

ماده ۴- کل جعل موضوع قرارداد، مبلغ (به عدد) (به حروف)

..... می‌باشد که (در صورت لزوم اخذ

پیش‌دریافت) جاعل مبلغ (به عدد) (به حروف)

..... آن را بابت قسمتی از جعل

بانک/مؤسسه اعتباری به عنوان پیش‌پرداخت در وجه بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نمود و همچنین

با موافقت بانک/مؤسسه اعتباری قبول و تعهد نمود مابقی جعل به مبلغ (به عدد)

..... (به حروف) را در
..... قسط متوالی، در قبال قبض رسید، به بانک/مؤسسه اعتباری بپردازد. سررسید اولین قسط،
روز و سررسید اقساط بعدی به فاصله ماه از سررسید قسط قبل خواهد بود.
جاعل همچنین متعهد گردید در سررسید آخرین قسط، آن چه از بدهی و یا سایر هزینه‌ها و مطالبات
ناشی از این قرارداد بر ذمه وی باقی مانده باشد، یکجا به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و تسویه
نماید.

تبصره - در صورتی که جاعل قبل از سررسید اقساط مبادرت به تسویه تمام یا قسمتی از بدهی خود نماید،
بانک/مؤسسه اعتباری حداقل ۹۰ درصد سود مستتر در اقساط زودپرداخت را متناسب با مدت باقیمانده تا
سررسید قسط یا اقساط پرداخت شده به عنوان پاداش به جاعل مسترد می‌نماید.

ماده ۵-

۱-۵- (در صورتی که جاعل جهت پرداخت هزینه‌ها و مراقبت بر نحوه انجام تمام یا بخشی از موضوع این قرارداد اعلام آمادگی نماید)
بانک/مؤسسه اعتباری با امضای این قرارداد مبلغ (به عدد) (به حروف)
..... در اختیار جاعل قرارداد و نامبرده ضمن
اقرار به دریافت مبلغ مذکور، متعهد و ملتزم گردید تا از محل آن کلیه هزینه‌های انجام موضوع این قرارداد را به
نماینده‌گی از طرف بانک/مؤسسه اعتباری بپردازد و مراقبت نماید که موضوع این قرارداد، حداکثر ظرف مدت
مذکور در ماده (۳) این قرارداد انجام شود و متعهد شد حداکثر ظرف همین مدت صورتحساب هزینه‌های انجام
شده را ارایه و هر مبلغ از وجه فوق را که پس از پرداخت هزینه‌ها باقی مانده است، به بانک/مؤسسه اعتباری
مسترد دارد.

تبصره - در صورتی که در ضمن انجام عملیات جعاله، بروز مضایق و موانعی از قبیل در دسترس نبودن لوازم،
ابزارها یا ممانعت مراجع ذیصلاح، مانع ادامه عملیات جعاله شود، جاعل موظف به رفع آن مضایق و
موانع می‌باشد و در صورت عدم رفع و متعذر بودن ادامه عملیات، جاعل موظف است علاوه بر عودت
اصل مبلغ اعطایی مندرج در این ماده به بانک/مؤسسه اعتباری متناسب با کار باقی‌مانده از موضوع
جعاله، جعل بانک/مؤسسه اعتباری را متناسب با کار انجام شده پرداخت نماید. جاعل حق هر گونه ایراد

و اعتراض نسبت به ناتمام ماندن عملیات جعاله و جعل بانک/مؤسسه اعتباری را از خود سلب و اسقاط نمود.

۵-۲- بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند انجام تمام یا بخشی از موضوع این قرارداد را به تشخیص و صلاحدید خود، در قالب قرارداد دیگری واگذار نماید.

ماده ۶- بانک/مؤسسه اعتباری حق دارد هر موقع صلاح بداند برای ارزیابی و نظارت بر حسن انجام موضوع این قرارداد و بازدیدهای فنی به منظور حصول اطمینان از صحت کار به محل انجام موضوع قرارداد مراجعه و از آن بازدید نماید.

ماده ۷- جاعل ضمن عقد خارج لازم تمامی تعهدات و مفاد این قرارداد را پذیرفته و حق فسخ این قرارداد را از خود سلب نمود.

ماده ۸- دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری در هر مورد معتبر است. دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری از نظر اعلام به مراجع قضایی و یا دفاتر اسناد رسمی و ادارات و دوائر اجرای ثبت جهت محاسبات بعدی در جریان عملیات اجرایی در هر مورد ملاک عمل می‌باشد.

تبصره - طرفین توافق نمودند هرگونه اشتباه بانک/مؤسسه اعتباری در محاسبات قابل برگشت بوده و ضمن قبول محاسبات اصلاحی، نسبت به تنظیم و اصلاح اسناد و اوراق مربوط اقدام نمایند.

ماده ۹- جاعل اظهار نمود از مقررات و ضوابط بانک/مؤسسه اعتباری در خصوص تسهیلات جعاله مطلع گردیده و حائز شرایط دریافت تسهیلات می‌باشد. در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، جاعل از مفاد این قرارداد، از جمله هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه این قرارداد تخطی نموده و یا از تسهیلات به نحو غیر مجاز استفاده نموده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند مانده مطالبات را به دین حال تبدیل نماید. چنانچه جاعل هر یک از اقساط مذکور در ماده (۴) را در سررسید مقرر پرداخت ننماید، باقی مانده اقساط حسب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تبدیل به دین حال شده و بانک/مؤسسه اعتباری حق مطالبه تمامی طلب خود را از جاعل به صورت یکجا خواهد داشت. جاعل متعهد است علاوه بر استرداد کل مبالغ مذکور در این ماده، مبلغی

را که مطابق ماده (۱۰) این قرارداد بر ذمه وی تعلق می‌گیرد، از مال خود به بانک/مؤسسه اعتباری بپردازد و در صورت عدم پرداخت، بانک/مؤسسه اعتباری حق دارد وفق مفاد این قرارداد، مطالبات خود را استیفا نماید.

ماده ۱۰- جاعل متعهد گردید در صورت بروز هر یک از موارد مذکور در ماده (۹)، حسب مورد از تاریخ سررسید اقساط یا تبدیل دیون به دین حال، تا تاریخ تسویه بدهی، علاوه بر وجوه تأدیه نشده خود، مبلغی به عنوان وجه التزام تأخیر تأدیه دین، که طبق دستورالعمل محاسباتی:

تعداد روز \times نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین \times مانده مطالبات

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

و به شرح زیر محاسبه می‌گردد، به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید.

نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین معادل ۶ درصد به علاوه نرخ سود متعلقه درصد، مجموعاً معادل درصد می‌باشد.

تبصره ۱- مانده مطالبات مندرج در دستورالعمل محاسباتی این ماده حسب مورد عبارت است از مانده اقساط سررسید شده‌ای که جاعل نسبت به پرداخت آن به بانک/مؤسسه اعتباری اقدام ننموده است و اقساط سررسید نشده‌ای که به دین حال تبدیل شده است.

تبصره ۲- مبنای محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین در خصوص مواردی که تخلف جاعل ناشی از ارایه اطلاعات نادرست مؤثر در انعقاد و اجرای این قرارداد و یا مصرف تسهیلات در محلی خارج از موضوع قرارداد باشد، تاریخ انعقاد قرارداد حاضر می‌باشد.

ماده ۱۱- بانک/مؤسسه اعتباری پس از گذشت حداکثر دو ماه از سررسید هر یک از اقساط و عدم بازپرداخت آن‌ها توسط جاعل و یا بلافاصله پس از حال شدن دیون جاعل، باید مراتب را از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، برای ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران ارسال کند. در غیر این صورت، اخذ وجه التزام تأخیر تأدیه دین مذکور در ماده (۹) از ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران امکان‌پذیر نخواهد بود.

ماده ۱۲- جاعل و ضامن/ضامین طی عقد خارج لازم، به طور غیرقابل رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند که هرگونه مطالبات خود ناشی از این قرارداد را اعم از مستقیم یا غیرمستقیم پس از سررسید یا حال شدن دیون و در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حساب‌های (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد بانک/مؤسسه اعتباری و یا سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، رأساً و بدون نیاز به حکم قضائی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی جاعل منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد بانک/مؤسسه اعتباری آن را به نرخ اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و برداشت می‌نماید. اقدام بانک/مؤسسه اعتباری در این خصوص برای جاعل و ضامن/ضامین غیرقابل اعتراض و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۱- هرگونه وجوهی که پس از سررسید یا به تعویق افتادن مطالبات این قرارداد به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و یا از حساب‌ها و اموال و اسناد برداشت می‌شود، ابتدا بابت هزینه‌های قانونی و کارمزدها منظور شده و مابقی بین اجزاء مختلف بدهی مشتری در خصوص تسهیلات موضوع این قرارداد تسهیم بالنسبه می‌شود.

تبصره ۲- بانک/مؤسسه اعتباری اقدامات موضوع این ماده را پس از اجرایی نمودن، از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، حسب مورد به جاعل یا ضامن/ضامین اطلاع می‌دهد.

ماده ۱۳- ضامن/ضامین با علم و اطلاع و وقوف کامل راجع به مندرجات این قرارداد و کمیت و کیفیت تعهدات جاعل، منفرداً، مشترکاً و متضامناً، انجام کلیه تعهدات و پرداخت بدهی‌هایی که در ارتباط با انجام موضوع این قرارداد به عهده جاعل است را تعهد نمودند و بانک/مؤسسه اعتباری به استناد این قرارداد حق دارد علاوه بر مراجعه به جاعل، به هریک از ضامین، منفرداً و یا مشترکاً مراجعه و ایفای تعهدات قرارداد را مطالبه و وجوه متعلقه را وصول نماید.

ماده ۱۴- هرگاه بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود درخواست صدور اجرائیه نماید و حکم به نفع بانک/مؤسسه اعتباری صادر شود، پرداخت کلیه هزینه‌های اجرایی و مبلغی معادل آئین‌نامه تعرفه حق

الوکاله در امور اجرایی و همچنین در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری ناگزیر از توسل به اقدامات قضایی گردد، هزینه‌های قضایی و دادرسی و حق الوکاله وکیل یا نماینده قضایی و خسارات از هر جهت (طبق تشخیص و اعلام بانک/مؤسسه اعتباری) بر ذمه جاعل بوده که علاوه بر انجام سایر تعهدات، ملزم به پرداخت آن می‌باشد.

ماده ۱۵- به منظور تضمین حسن انجام تعهدات ناشی از این قرارداد، موارد مشروحه ذیل:

(مشخصات کامل وثیقه/ وثایق مأخوذه ذکر گردد)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

توسط جاعل و یا وثیقه‌گذار/گذاران (در صورتی که شخص حقیقی باشد) آقای/خانم..... فرزند

..... تاریخ تولد شماره شناسنامه محل صدور شماره

سریال شناسنامه کد ملی کدپستی

به نشانی

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

(در صورتی که شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره اداره

ثبت شرکت‌های کد اقتصادی شناسه ملی با امضای

آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی

..... به عنوان شرکت و آقای/خانم فرزند

..... شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی

به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره

..... مورخ کدپستی به نشانی

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

..... در وثیقه بانک/مؤسسه اعتباری مستقر گردید.

قبض و اقباض در خصوص مورد وثیقه مندرج در این ماده به عمل آمد و حسب مورد مجدداً به طور صحیح و سالم تحویل مالک یا مالکین داده شد.

ماده ۱۶- جاعل تعهد نمود که حسب مورد و در صورت تقاضای بانک/مؤسسه اعتباری، هر آن چه مورد وثیقه قرار

می‌گیرد و همچنین اموال موضوع عملیات ناشی از این قرارداد را پس از امضای قرارداد حاضر، در مدت

انجام آن، همه ساله به مبلغی که مورد موافقت بانک/مؤسسه اعتباری باشد، در برابر آتش‌سوزی،

انفجار، زلزله، سیل، صاعقه و سایر خطرات مرتبطی که بانک/مؤسسه اعتباری تعیین می‌کند، نزد یکی از

شرکت‌های بیمه مجاز، به هزینه خود و به نفع بانک/مؤسسه اعتباری بیمه نماید و بیمه‌نامه را بلادرنگ

به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم کند. همچنین پانزده روز قبل از انقضای مدت بیمه، مدارک تجدید بیمه

را به بانک/مؤسسه اعتباری ارائه دهد. در صورتی که جاعل تعهدات خود را به شرح فوق انجام ندهد

بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند وثائق و یا اموال موضوع عملیات ناشی از این قرارداد را وکالتاً از طرف

جاعل به هزینه خود بیمه نموده و مبلغ هزینه شده را از جاعل مطالبه یا به حساب وی منظور نماید.

بدیهی است وکالت مذکور نافی تعهدات و مسئولیت‌های جاعل نخواهد بود. ضمناً جاعل مکلف است در

صورت بروز خسارت به موارد بیمه شده، سریعاً به بیمه‌گر و بانک/مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

ماده ۱۷- در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، جاعل و یا وثیقه‌گذار/گذاران و یا ضامن/ضامین از

مفاد این قرارداد تخلف نمایند، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به صدور اجرائیه جهت وصول

مطالبات خود به طرفیت هریک از اشخاص یادشده اقدام نماید.

ماده ۱۸- وثیقه‌گذار/گذاران، ضمن اعلام و اقرار به این که تا کنون نسبت به عین مورد وثیقه هیچ گونه معامله‌ای

انجام نداده‌اند، متعهد و ملتزم گردیدند که:

۱۸-۱- از هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه خودداری نمایند.

۱۸-۲- بدون موافقت بانک/مؤسسه اعتباری در موارد وثیقه تغییری ایجاد ننمایند و از انجام هر اقدامی که موجب نقصان بهای موارد وثیقه باشد خودداری نمایند.

۱۸-۳- در صورتی که در مورد وثیقه علاوه بر مستحذات، تأسیسات و تجهیزات فعلی، مستحذات و تأسیسات و تجهیزات دیگری اضافه شود، جزء موارد وثیقه خواهد بود.

۱۸-۴- در صورتی که قبل از فک این سند تمام یا قسمتی از موارد وثیقه در معرض اجرای طرح‌های مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری و امثال آن قرار گیرد، بانک/مؤسسه اعتباری، قائم‌مقام و وکیل بلاعزل و وصی بعد از فوت وثیقه‌گذار/گذاران است که تمامی تشریفات قانونی را انجام دهد و با امضای اسناد و دفاتر مربوط، وجوهی را که از طرف مؤسسه ذی‌ربط در قبال تملک تمام یا قسمتی از موارد وثیقه پرداخت خواهد شد، به صورت نقدی یا قسطی دریافت کند و پس از احتساب و کسر هزینه‌های متعلقه، مطالبات خود را از محل باقیمانده وجه، وصول نماید. هرگاه بهای ملک، در صندوق ثبت یا دادگستری سپرده شده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری حق دریافت وجوه سپرده را به میزان هزینه‌های متعلقه و مطالبات خود خواهد داشت. در صورتی که وجوه وصول شده و یا موارد وثیقه موضوع این بند، تکافوی مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری را ننماید، جاعل متعهد گردید کلیه بدهی‌های خود را بنا به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، فوراً بپردازد.

۱۸-۵- هرگونه نقل و انتقال قبلی نسبت به منافع مورد وثیقه (ولو این که ضمن سند عادی باشد) را کتباً به اطلاع بانک/مؤسسه اعتباری رساننده و نیز قبل از انتقال منافع مورد وثیقه تحت هر عنوان، از بانک/مؤسسه اعتباری تأییدیه اخذ نمایند.

۱۸-۶- در صورتی که مورد وثیقه به تملک بانک/مؤسسه اعتباری درآید، محل مورد وثیقه را تخلیه و تحویل بانک/مؤسسه اعتباری نمایند. در غیر این صورت به استناد مفاد این قرارداد و نیز سند انتقال اجرایی، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند از طریق ادارات ثبت اسناد و املاک، مورد انتقال را تخلیه و تصرف نماید.

ماده ۱۹- کلیه وکالت‌های تفویضی به بانک/مؤسسه اعتباری موضوع مواد (۱۶)، (۱۸) و (۲۲) ضمن عقد خارج لازم برای طرفین معین است و با سلب حق عزل و ضم وکیل و امین و غیره و سلب حق اجرای مورد وکالت توسط موکل می‌باشد.

ماده ۲۰- جاعل و وثیقه‌گذار/گذاران قبول نمودند در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری حسب ضوابط و مقررات مربوط از جمله مقررات بانک مرکزی، مطالبات این قرارداد را به اشخاص حقوقی دیگر منتقل کند، تضمینات و وثایق این قرارداد به تعهدات لاحق نیز منتقل شده و کماکان بابت تعهدات انتقال یافته در رهن و وثیقه، باقی باشد.

ماده ۲۱- کلیه هزینه‌های مربوط به ثبت قرارداد حاضر از جمله حق‌الثبت و حق‌التحریر، بدون حق رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری، کلاً به عهده جاعل است.

ماده ۲۲- جاعل و ضامن/ضامین قبول نمودند بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند هرگونه داده و اطلاعات ایشان را در اختیار شرکت سنجش اعتبار مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.

ماده ۲۳- این قرارداد بر اساس توافق طرفین و بر طبق ماده ۱۵ «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و اصلاحات و الحاقات قانونی آن و ماده (۷) «قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارآیی بانکها» در حکم سند رسمی و لازم‌الاجرا بوده و تابع مفاد «آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا» می‌باشد و تمامی امضاکنندگان قبول نمودند که کلیه مندرجات قرارداد را پذیرفته و نسبت به آن هیچ‌گونه اختلافی ندارند و جاعل، ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران حق هرگونه ایراد و اعتراضی را نسبت به مفاد قرارداد و نیز نسبت به اقدامات اجرایی بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود و ایفای تعهدات جاعل در هر مرحله از عملیات اجرایی از خود سلب و اسقاط نمودند.

ماده ۲۴- مفاد این قرارداد نافی حق اعتراض مشتری در مراجع ذی‌صلاح نمی‌باشد.

این قرارداد در ۲۴ ماده و ۸ تبصره و در نسخه تنظیم و به رؤیت کامل بانک/مؤسسه اعتباری، جاعل، ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران رسید و ایشان ضمن اقرار به اطلاع و آگاهی کامل از مفاد این قرارداد و پذیرش تبعات حقوقی و قانونی ناشی از آن، به امضای تمامی صفحات آن مبادرت نمودند و یک نسخه از این قرارداد به هریک از آنها تسلیم گردید.

محل امضا/مهر ضامین/وثیقه‌گذاران

محل امضا/مهر جاعل

محل امضا و مهر بانک/مؤسسه اعتباری

بسمه تعالی

محل الصاق

تمبر مالیاتی

شماره:

تاریخ:

«قرارداد خرید دین»

ماده ۱- طرفین قرارداد:

این قرارداد بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات بعدی آن و نیز آیین نامه، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بین امضاکنندگان زیر منعقد می‌گردد:

الف- بانک/مؤسسه اعتباری شعبه کد
به نشانی با نمایندگی آقای/خانم که از این پس
در این قرارداد بانک/مؤسسه اعتباری نامیده می‌شود و

ب- (در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقیقی باشد) آقای/خانم فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه محل صدور شماره سریال شناسنامه کد ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی کد اقتصادی کدپستی به نشانی شماره تماس ثابت شماره تلفن راه پست الکترونیکی

(در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره اداره ثبت شرکت های کد اقتصادی شناسه ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی با امضای آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی/شماره اختصاصی اتباع

خارجی / شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان شرکت و
آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد
کد ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان
شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره
مورخ کدپستی به نشانی
شماره
تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک
..... که از این پس در این قرارداد فروشنده نامیده
می‌شود.

(در صورت اخذ ضمانت حسب صلاحدید بانک/مؤسسه اعتباری) ج - ضامن / ضامنین:

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقیقی باشد)

آقای/خانم فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه محل صدور
..... شماره سریال شناسنامه کد ملی کدپستی
به نشانی
شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک
.....
(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقوقی باشد)

شرکت ثبت شده به شماره اداره ثبت شرکت های
..... کد اقتصادی شناسه ملی با امضای آقای/خانم
..... فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد
ملی به عنوان شرکت و آقای/خانم
..... فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد
کد ملی به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق

آگهی شماره روزنامه رسمی شماره مورخ کدپستی

..... به نشانی

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

تبصره- نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های بانک/مؤسسه اعتباری، فروشنده و ضامن/ضامنین همان موارد مندرج در این ماده است. چنانچه یکی از اشخاص مزبور نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های خود را تغییر دهد باید موضوع را به صورت کتبی به طرف‌های دیگر ابلاغ کند. تا وقتی که تغییر موارد فوق، کتباً به طرف دیگر ابلاغ نشده باشد، کلیه مکاتبات و مراسلات و ابلاغیه‌ها و اخطاریه‌های اجرایی و غیره، حسب مورد از طریق شماره تلفن (پیامک)، پست الکترونیک و نشانی که در این ماده قید شده است، ارسال می‌شود و ابلاغ شده تلقی می‌گردد.

ماده ۲- موضوع قرارداد عبارت است از خرید نقدی سند/ اسناد/اوراق تجاری از فروشنده به کمتر از مبلغ اسمی آن و با سررسید یکسان به تاریخ به شرح مشخصات جدول زیر، به مبلغ کل (به عدد) (به حروف)

فروشنده پس از ظهرنویسی و تحویل اصل سند/اسناد/اوراق تجاری مزبور به بانک/مؤسسه اعتباری، مبلغ کل موضوع این ماده را به صورت یکجا دریافت نمود.

ردیف	نوع سند	شماره سریال	مبلغ اسمی سند	نام متعهد سند
۱				
۲				
۳				
۴				
۵				
۶				

				۷
				۸
				۹
				...
				جمع مبلغ اسمی اسناد: (به عدد و حروف)

ماده ۳- فروشنده کلیه اختیارات خصوصاً «خيار غبن» را از خود سلب و ساقط نمود.

ماده ۴- دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری در هر مورد معتبر است. دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری از نظر اعلام به مراجع قضایی و یا دفاتر اسناد رسمی و ادارات و دواير اجرای ثبت جهت محاسبات بعدی در جریان عملیات اجرایی در هر مورد ملاک عمل می‌باشد.

تبصره - طرفین توافق نمودند، هرگونه اشتباه بانک/مؤسسه اعتباری در محاسبات قابل برگشت بوده و ضمن قبول محاسبات اصلاحی، نسبت به تنظیم و اصلاح اسناد و اوراق مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۵- در صورت عدم پرداخت مبالغ سند/اسناد/اوراق تجاری موضوع این قرارداد در سررسید، فروشنده قبول و تعهد نمود مبالغ اسمی سند/اسناد/اوراق تجاری فوق و خسارت و هزینه‌های مربوطه را طبق مقررات و شرایط این قرارداد پرداخت نماید.

ماده ۶- هرگاه به هر علت و جهتی، اقدام قضایی و قانونی علیه فروشنده از طرف شخص یا اشخاص ثالث صورت گیرد، به نحوی که به هر عنوان وصول مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری ناشی از این قرارداد، میسر نگردد، رفع اشکال و مانع و همچنین مسئولیت امر به عهده فروشنده بوده و فروشنده مسئول جبران ضرر و زیان بانک/مؤسسه اعتباری و عواقب ناشی از تأخیر در اجرای قرارداد خواهد بود.

ماده ۷- فروشنده اظهار نمود از مقررات و ضوابط بانک/مؤسسه اعتباری در خصوص تسهیلات خرید دین مطلع گردیده و حائز شرایط دریافت تسهیلات می‌باشد. فروشنده متعهد گردید در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، از مفاد این قرارداد از جمله هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه این قرارداد تخطی نموده و یا از تسهیلات به نحو غیرمجاز استفاده نموده باشد، علاوه بر

بازپرداخت کل مبلغ موضوع ماده (۲) این قرارداد، تمامی خسارات وارده به بانک/مؤسسه اعتباری را از تاریخ انعقاد قرارداد با نرخ درصد (به میزان نرخ سود تسهیلات عقود غیرمشارکتی) سالانه، متناسب با زمان و وجوه دریافتی از بانک/مؤسسه اعتباری، بر اساس دستورالعمل محاسباتی زیر از مال خود به بانک/مؤسسه اعتباری بپردازد:

تعداد روز \times نرخ \times مبلغ دریافتی

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

ماده ۸- فروشنده متعهد گردید در صورت عدم پرداخت مبالغ مذکور در ماده (۷) این قرارداد، علاوه بر مبالغ یادشده، از تاریخ اعلام تخلف تا تاریخ تسویه کامل مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری، مبلغی تحت عنوان وجه التزام تأخیر تأدیه دین را که طبق دستورالعمل محاسباتی زیر محاسبه می‌شود، به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید. در صورت عدم پرداخت، بانک/مؤسسه اعتباری حق دارد وفق مفاد این قرارداد، مطالبات خود را استیفا نماید.

تعداد روز \times نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین \times مانده مطالبات

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین، معادل ۶ درصد بعلاوه نرخ سود متعلقه درصد، مجموعاً معادل درصد می‌باشد.

تبصره - مانده مطالبات مندرج در دستورالعمل محاسباتی این ماده عبارت است از مانده تسویه نشده مبالغ مندرج در ماده (۷) این قرارداد که بر ذمه فروشنده تعلق گرفته است.

ماده ۹- در صورت عدم پرداخت مبالغ سند/اسناد/اوراق تجاری موضوع این قرارداد در سررسید، بانک/مؤسسه اعتباری پس از گذشت حداکثر دو ماه از سررسید هر یک از اسناد مزبور و عدم بازپرداخت آن‌ها توسط فروشنده، باید مراتب را از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، به

ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران ارسال نماید. در غیر این صورت، اخذ وجه التزام تأخیر تأدیه دین مذکور در ماده (۸) از ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران امکان‌پذیر نخواهد بود.

ماده ۱۰- فروشنده و ضامن/ضامین، به طور غیرقابل رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند که هرگونه مطالبات خود ناشی از این قرارداد را اعم از مستقیم یا غیرمستقیم پس از سررسید یا حال شدن دیون و در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حساب‌ها (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد بانک/مؤسسه اعتباری و یا سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، رأساً و بدون نیاز به حکم قضائی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی فروشنده منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد بانک/مؤسسه اعتباری آن را به نرخ اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و برداشت می‌نماید. اقدام بانک/مؤسسه اعتباری در این خصوص برای فروشنده و ضامن/ضامین غیرقابل اعتراض و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۱- هرگونه وجوهی که پس از سررسید یا معوق شدن مطالبات این قرارداد به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و یا از حساب‌ها و اموال و اسناد برداشت می‌شود، ابتدا بابت هزینه‌های قانونی و کارمزدها منظور شده و مابقی بین سه جزء مانده اصل تسهیلات، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تسهیم بالنسبه می‌شود.

تبصره ۲- بانک/مؤسسه اعتباری اقدامات موضوع این ماده را پس از اجرایی نمودن، از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، حسب مورد به فروشنده یا ضامن/ضامین اطلاع می‌دهد.

ماده ۱۱- ضامن/ضامین با علم و اطلاع و وقوف کامل راجع به مندرجات این قرارداد و کمیت و کیفیت تعهدات فروشنده، منفرداً، مشترکاً و متضامناً، انجام کلیه تعهدات و پرداخت بدهی‌هایی که در ارتباط با انجام موضوع این قرارداد به عهده فروشنده است را تعهد نمودند و بانک/مؤسسه اعتباری به استناد این قرارداد حق دارد علاوه بر مراجعه به فروشنده، به هر یک از ضامین، منفرداً و یا مشترکاً مراجعه و ایفای تعهدات قرارداد را مطالبه و وجوه متعلقه را وصول نماید.

ماده ۱۲- هرگاه بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود درخواست صدور اجرائیه نماید و حکم به نفع بانک/مؤسسه اعتباری صادر شود، پرداخت کلیه هزینه‌های اجرایی و مبلغی معادل آیین‌نامه تعرفه حق الوکاله در

امور اجرائی و همچنین در صورتی که بانک ناگزیر از توسل به اقدامات قضایی گردد، هزینه‌های قضایی و دادرسی و حق الوکاله وکیل یا نماینده قضایی و خسارات از هر جهت (طبق تشخیص و اعلام بانک/مؤسسه اعتباری) بر ذمه فروشنده بوده که علاوه بر انجام سایر تعهدات، ملزم به پرداخت آن می‌باشد.

ماده ۱۳- (در صورت اخذ وثیقه/ وثایق حسب صلاحدید بانک/مؤسسه اعتباری) به منظور تضمین حسن انجام تعهدات ناشی

از این قرارداد، موارد مشروحه ذیل:

(مشخصات کامل وثیقه/ وثایق مأخوذه ذکر گردد)

.....
.....
.....
.....
.....

توسط فروشنده و یا وثیقه‌گذار/گذاران (در صورتی که شخص حقیقی باشد) آقای/خانم.....

فرزند..... تاریخ تولد..... شماره شناسنامه..... محل صدور.....

شماره سریال شناسنامه..... کد ملی..... کد پستی.....

..... به نشانی.....

شماره تماس ثابت..... شماره تلفن همراه..... پست الکترونیک.....

(در صورتی که شخص حقوقی باشد) شرکت..... ثبت شده به شماره.....

اداره ثبت شرکت‌های..... کد اقتصادی..... شناسه ملی.....

..... با امضای آقای/خانم..... فرزند..... شماره شناسنامه.....

..... تاریخ تولد..... کد ملی..... به عنوان.....

شرکت و آقای/خانم..... فرزند..... شماره شناسنامه..... تاریخ تولد.....

..... کد ملی به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی
شماره روزنامه رسمی شماره مورخ کد پستی
..... به نشانی
شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک
.....

در وثیقه بانک/مؤسسه اعتباری مستقر گردید. قبض و اقباض در خصوص مورد وثیقه مندرج در این ماده به عمل آمد و حسب مورد مجدداً به طور صحیح و سالم تحویل مالک یا مالکین داده شد.

ماده ۱۴- فروشنده تعهد نمود که حسب مورد و در صورت تقاضای بانک/مؤسسه اعتباری، مطالبات ناشی از این قرارداد و هر آن چه مورد وثیقه قرار می‌گیرد را پس از امضای قرارداد حاضر، در مدت انجام آن و تا زمان تسویه کامل قرارداد، به مبلغی که مورد موافقت بانک/مؤسسه اعتباری باشد در برابر آتش‌سوزی، انفجار، زلزله، سیل، صاعقه و سایر خطرات مرتبطی که بانک/مؤسسه اعتباری تعیین می‌کند، نزد یکی از شرکت‌های بیمه مجاز، به هزینه خود و به نفع بانک/مؤسسه اعتباری بیمه نماید و بیمه‌نامه را بلادرنگ به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم کند. هم‌چنین پانزده روز قبل از انقضای مدت بیمه، مدارک تجدید بیمه را به بانک/مؤسسه اعتباری ارائه دهد. در صورتی که فروشنده تعهدات خود را به شرح فوق انجام ندهد، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند وثایق را وکالتاً از طرف فروشنده به هزینه خود بیمه نموده و مبلغ هزینه شده را از فروشنده مطالبه یا به حساب وی منظور نماید. بدیهی است وکالت مذکور نافی تعهدات و مسئولیت‌های فروشنده نخواهد بود. ضمناً فروشنده مکلف است در صورت بروز خسارت به موارد بیمه شده، سریعاً به بیمه‌گر و بانک/مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

ماده ۱۵- در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، فروشنده و یا وثیقه‌گذار/گذاران و یا ضامن/ضامین از مفاد این قرارداد تخلف نمایند، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به صدور اجرائیه جهت وصول مطالبات خود به طرفیت هر یک از اشخاص یادشده اقدام نماید.

ماده ۱۶- وثیقه‌گذار/گذاران، ضمن اعلام و اقرار به این که تا کنون نسبت به عین مورد وثیقه هیچ گونه معامله‌ای انجام نداده‌اند، متعهد و ملتزم گردیدند که:

۱-۱۶- از هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه خودداری نمایند.

۱۶-۲- بدون موافقت بانک/مؤسسه اعتباری در موارد وثیقه‌تغییری ایجاد نمایند و از انجام هر اقدامی که موجب نقصان بهای موارد وثیقه باشد خودداری نمایند.

۱۶-۳- در صورتی که در مورد وثیقه علاوه بر مستحذات، تأسیسات و تجهیزات فعلی، مستحذات و تأسیسات و تجهیزات دیگری اضافه شود، جزء موارد وثیقه خواهد بود.

۱۶-۴- در صورتی که قبل از فک این سند تمام یا قسمتی از موارد وثیقه در معرض اجرای طرح‌های مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری و امثال آن قرار گیرد، بانک/مؤسسه اعتباری، قائم‌مقام و وکیل بلاعزل و یا وصی بعد از فوت وثیقه‌گذار/گذاران است که تمامی تشریفات قانونی را انجام دهد و با امضای اسناد و دفاتر مربوط، وجوهی را که از طرف مؤسسه ذی‌ربط در قبال تملک تمام یا قسمتی از موارد وثیقه پرداخت خواهد شد، به صورت نقدی یا قسطی دریافت کند و پس از کسر و احتساب هزینه‌های متعلقه، مطالبات خود را از محل باقیمانده وجه، وصول نماید. هرگاه بهای ملک، در صندوق ثبت یا دادگستری سپرده شده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری حق دریافت وجوه سپرده را به میزان هزینه‌های متعلقه و مطالبات خود خواهد داشت. در صورتی که وجوه وصول شده و یا موارد وثیقه موضوع این بند، تکافوی مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری را ننماید، فروشنده متعهد گردید کلیه بدهی‌های خود را بنا به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، فوراً بپردازد.

۱۶-۵- هرگونه نقل و انتقال قبلی نسبت به منافع مورد وثیقه (ولو این که ضمن سند عادی باشد) را کتباً به اطلاع بانک رسانده و نیز قبل از انتقال منافع مورد وثیقه تحت هر عنوان، از بانک/مؤسسه اعتباری تأییدیه اخذ نمایند.

۱۶-۶- در صورتی که مورد وثیقه به تملک بانک/مؤسسه اعتباری درآید، محل مورد وثیقه را تخلیه و تحویل بانک/مؤسسه اعتباری نمایند. در غیر این صورت به استناد مفاد این قرارداد و نیز سند انتقال اجرایی، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند از طریق ادارات ثبت اسناد و املاک، مورد انتقال را تخلیه و تصرف نماید.

ماده ۱۷- کلیه وکالت‌های تفویضی به بانک/مؤسسه اعتباری موضوع مواد ۱۰، ۱۴، ۱۶ (بند ۱۶-۴) و ۲۱ قرارداد حاضر، ضمن عقد خارج لازم برای طرفین معین است و با سلب حق عزل و ضم وکیل و امین و غیره و سلب حق اجرای مورد وکالت توسط موکل می‌باشد.

ماده ۱۸- فروشنده و وثیقه‌گذار/گذاران قبول نمودند در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری حسب ضوابط و مقررات مربوط از جمله مقررات بانک مرکزی، مطالبات این قرارداد را به اشخاص حقوقی دیگر منتقل کند، تضمینات و وثایق این قرارداد به تعهدات لاحق نیز منتقل شده و کماکان بابت تعهدات انتقال یافته در رهن و وثیقه، باقی باشد.

ماده ۱۹- کلیه هزینه‌های مربوط به این قرارداد از جمله حق تمبر سند/اسناد/اوراق تجاری موضوع قرارداد و افزایش احتمالی آن و کلیه هزینه‌های مربوط به ثبت وثایق از جمله حق الثبت و حق التحریر، بدون حق رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری، کلاً به عهده فروشنده است.

ماده ۲۰- فروشنده و ضامن/ضامین قبول نمودند بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند هرگونه داده و اطلاعات ایشان را در اختیار شرکت سنجش اعتبار مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.

ماده ۲۱- این قرارداد بر اساس توافق طرفین و بر طبق ماده (۱۵) «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و اصلاحات و الحاقات قانونی آن و ماده (۷) «قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانک‌ها» در حکم سند رسمی و لازم‌الاجرا بوده و تابع مفاد «آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا» می‌باشد و تمامی امضاکنندگان قبول نمودند که کلیه مندرجات قرارداد را پذیرفته و نسبت به آن هیچ‌گونه اختلافی ندارند و فروشنده، ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران حق هرگونه ایراد و اعتراضی را نسبت به مفاد قرارداد و نیز نسبت به اقدامات اجرایی بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود و ایفای تعهدات فروشنده در هر مرحله از عملیات اجرایی، از خود سلب و اسقاط نمودند.

ماده ۲۲- مفاد این قرارداد نافی حق اعتراض مشتری در مراجع ذی صلاح نمی‌باشد.

این قرارداد در ۲۲ ماده و ۵ تبصره و در نسخه تنظیم و به رؤیت کامل بانک/مؤسسه اعتباری، فروشنده، ضامنین و وثیقه‌گذاران رسید و ایشان ضمن اقرار به اطلاع و آگاهی کامل از مفاد این قرارداد و پذیرش تبعات حقوقی و قانونی ناشی از آن، به امضای تمامی صفحات آن مبادرت نمودند و یک نسخه از این قرارداد به هریک از آنها تسلیم گردید.

محل امضا/مهر ضامنین/وثیقه‌گذاران

محل امضا/مهر فروشنده

محل امضا و مهر بانک/مؤسسه اعتباری

بسمه تعالی

محل الصاق

تمبر مالیاتی

شماره:

تاریخ:

«قرارداد سلف»

ماده ۱- طرفین قرارداد:

این قرارداد بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بین امضاکنندگان زیر منعقد می‌گردد:

الف- بانک/مؤسسه اعتباری شعبه کد
به نشانی
نماینده آقای/خانم که از این پس در این قرارداد بانک/مؤسسه اعتباری
نامیده می‌شود و

ب- (در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقیقی باشد) آقای/خانم فرزند تاریخ
تولد شماره شناسنامه محل صدور شماره سریال شناسنامه
..... کد ملی/ شماره اختصاصی اتباع خارجی/ شماره گذرنامه اتباع خارجی
کد اقتصادی کد پستی به نشانی

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

(در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره
..... اداره ثبت شرکت‌های کد اقتصادی شناسه
ملی/ شماره اختصاصی اتباع خارجی با امضای آقای/خانم فرزند

..... شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی / شماره اختصاصی اتباع خارجی / شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان شرکت و آقای / خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی / شماره اختصاصی اتباع خارجی / شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره مورخ کدپستی به نشانی شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک که از این پس در این قرارداد فروشنده نامیده می‌شود.

(در صورت اخذ ضمانت حسب صلاحدید بانک / مؤسسه اعتباری) ج - ضامن / ضامنین:

(در صورتی که ضامن / ضامنین شخص حقیقی باشد)

..... آقای / خانم فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه محل صدور شماره سریال شناسنامه کد ملی کدپستی به نشانی شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

(در صورتی که ضامن / ضامنین شخص حقوقی باشد)

..... شرکت ثبت شده به شماره اداره ثبت شرکت‌های کد اقتصادی شناسه ملی با امضای آقای / خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی به عنوان شرکت و آقای / خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد

..... کد ملی به عنوان شرکت و با مهر
..... شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره مورخ
..... کدپستی به نشانی

..... شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

تبصره- نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های بانک/مؤسسه اعتباری، فروشنده و ضامن/ضامنین همان موارد
مندرج در این ماده است. چنان‌چه یکی از اشخاص مزبور نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های خود را تغییر دهد
باید موضوع را به صورت کتبی به طرف‌های دیگر ابلاغ کند. تا وقتی که تغییر موارد فوق، کتباً به طرف دیگر ابلاغ
نشده باشد، کلیه مکاتبات و مراسلات و ابلاغیه‌ها و اخطاریه‌های اجرایی و غیره، حسب مورد از طریق شماره
تلفن (پیامک)، پست الکترونیک و نشانی که در این ماده قید شده است، ارسال می‌شود و ابلاغ شده تلقی
می‌گردد.

ماده ۲- موضوع قرارداد عبارت است از پیش‌خرید نقدی کالاهای تولیدی فروشنده به مشخصات

..... به تعداد / به وزن

..... ، به قیمت واحد (به عدد) (به حروف)

..... و به مبلغ کل (به عدد)

..... (به حروف) که بلافاصله بعد از انعقاد قرارداد به صورت یک‌جا به

حساب فروشنده واریز می‌شود.

ماده ۳- سررسید تحویل کالای موضوع این قرارداد حداکثر تا تاریخ و محل آن

تعیین می‌گردد. هزینه حمل و سایر هزینه‌های احتمالی مربوطه به عهده است.

ماده ۴- بانک/مؤسسه اعتباری حق اختیار فروش کالای موضوع این قرارداد را به فروشنده در سررسید تحویل به مبلغ (به عدد) (به حروف) (معادل مبلغ مندرج در ماده ۲ به علاوه سود مقرر توسط شورای پول و اعتبار) دارد.

ماده ۵- فروشنده حق اختیار خرید کالای موضوع این قرارداد از بانک/مؤسسه اعتباری به مبلغ مندرج در ماده ۴ در سررسید تحویل را دارد.

ماده ۶- هرگاه به هر علت و جهتی، اقدام قضایی و قانونی علیه فروشنده از طرف شخص یا اشخاص ثالث صورت گیرد، به نحوی که به هر عنوان انجام موضوع قرارداد از طرف فروشنده میسر نگردد، رفع اشکال و مانع و همچنین مسئولیت امر به عهده فروشنده بوده و فروشنده مسئول جبران ضرر و زیان بانک/مؤسسه اعتباری و عواقب ناشی از تأخیر در اجرای قرارداد خواهد بود.

ماده ۷- فروشنده کلیه اختیارات خصوصاً «خيار غبن» را از خود سلب و ساقط نمود.

ماده ۸- دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری در هر مورد معتبر است. دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری از نظر اعلام به مراجع قضایی و یا دفاتر اسناد رسمی و ادارات و دواير اجرای ثبت جهت محاسبات بعدی در جریان عملیات اجرایی در هر مورد ملاک عمل می‌باشد.

تبصره - طرفین توافق نمودند، هرگونه اشتباه بانک/مؤسسه اعتباری در محاسبات قابل برگشت بوده و ضمن قبول محاسبات اصلاحی، نسبت به تنظیم و اصلاح اسناد و اوراق مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۹- فروشنده اظهار نمود از مقررات و ضوابط بانک/مؤسسه اعتباری در خصوص تسهیلات سلف مطلع گردیده و حائز شرایط دریافت تسهیلات مزبور می‌باشد. در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، فروشنده از مفاد این قرارداد از جمله هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه این قرارداد تخطی نماید، فروشنده متعهد گردید علاوه بر بازپرداخت کل مبلغ موضوع ماده (۲)

این قرارداد، تمامی خسارات وارده به بانک/مؤسسه اعتباری را از تاریخ انعقاد قرارداد با نرخ درصد (به میزان نرخ سود عقود غیرمشارکتی) سالانه، متناسب با زمان و وجوه دریافتی از بانک/مؤسسه اعتباری، بر اساس دستورالعمل محاسباتی زیر از مال خود به بانک/مؤسسه اعتباری بپردازد:

تعداد روز \times نرخ \times مبلغ دریافتی

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

ماده ۱۰- فروشنده متعهد گردید در صورت عدم پرداخت مبالغ مذکور در ماده (۴)، (۵) یا (۹) این قرارداد، علاوه بر مبالغ یادشده، از تاریخ اعلام تخلف تا تاریخ تسویه کامل مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری، مبلغی تحت عنوان وجه التزام تأخیر تأدیه دین را که طبق دستورالعمل محاسباتی زیر محاسبه می‌شود، به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید. در صورت عدم پرداخت، بانک/مؤسسه اعتباری حق دارد وفق مفاد این قرارداد، مطالبات خود را استیفا نماید.

تعداد روز \times نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین \times مانده مطالبات

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین، معادل ۶ درصد بعلاوه نرخ سود متعلقه درصد، مجموعاً معادل درصد می‌باشد.

تبصره - مانده مطالبات مندرج در دستورالعمل محاسباتی این ماده عبارت است از مانده تسویه نشده مبالغ مندرج حسب مورد در هر یک از مواد (۴)، (۵) یا (۹) این قرارداد که بر ذمه فروشنده تعلق گرفته است.

ماده ۱۱- بانک/مؤسسه اعتباری پس از گذشت حداکثر دو ماه از تاریخ اعلام تخلف مذکور در ماده (۱۰) و عدم بازپرداخت مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری توسط فروشنده، باید مراتب را از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، به ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران ارسال نماید. در غیر این

صورت، اخذ وجه التزام تأخیر تأدیه دین مذکور در ماده (۱۰) از ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران امکان‌پذیر نخواهد بود.

ماده ۱۲- فروشنده و ضامن/ضامنین، به طور غیرقابل رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند که هرگونه مطالبات خود ناشی از این قرارداد را در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حساب‌ها (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد بانک/مؤسسه اعتباری و یا سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، رأساً و بدون نیاز به حکم قضائی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی فروشنده منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد بانک/مؤسسه اعتباری آن را به نرخ اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و برداشت می‌نماید. اقدام بانک/مؤسسه اعتباری در این خصوص برای فروشنده و ضامن/ضامنین غیرقابل اعتراض و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۱- هرگونه وجوهی که جهت تسویه مطالبات این قرارداد به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و یا از حساب‌ها و اموال و اسناد برداشت می‌شود، ابتدا بابت هزینه‌های قانونی و کارمزدها منظور شده و مابقی بین سه جزء مانده اصل تسهیلات، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تسهیم بالنسبه می‌شود.

تبصره ۲- بانک/مؤسسه اعتباری اقدامات موضوع این ماده را پس از اجرایی نمودن، از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، حسب مورد به فروشنده یا ضامن/ضامنین اطلاع می‌دهد.

ماده ۱۳- ضامن/ضامنین با علم و اطلاع و وقوف کامل راجع به مندرجات این قرارداد و کمیت و کیفیت تعهدات فروشنده، منفرداً، مشترکاً و متضامناً، انجام کلیه تعهدات و پرداخت بدهی‌هایی که در ارتباط با انجام موضوع این قرارداد به عهده فروشنده است را تعهد نمودند و بانک/مؤسسه اعتباری به استناد این قرارداد حق دارد علاوه بر مراجعه به فروشنده، به هریک از ضامنین، منفرداً و یا مشترکاً مراجعه و ایفای تعهدات قرارداد را مطالبه و وجوه متعلقه را وصول نماید.

ماده ۱۴- هرگاه بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود درخواست صدور اجرائیه نماید و حکم به نفع بانک/مؤسسه اعتباری صادر شود، پرداخت کلیه هزینه‌های اجرایی و مبلغی معادل آیین‌نامه تعرفه حق الوکاله در

امور اجرائی و همچنین در صورتی که بانک ناگزیر از توسل به اقدامات قضایی گردد، هزینه‌های قضایی و دادرسی و حق الوکاله وکیل یا نماینده قضایی و خسارات از هر جهت (طبق تشخیص و اعلام بانک/مؤسسه اعتباری) بر ذمه فروشنده بوده که علاوه بر انجام سایر تعهدات، ملزم به پرداخت آن می‌باشد.

ماده ۱۵- به منظور تضمین حسن انجام تعهدات ناشی از این قرارداد، موارد مشروحه ذیل:

(مشخصات کامل وثیقه/ وثایق مأخوذه ذکر گردد)

.....
.....
.....
.....
.....

توسط فروشنده و یا وثیقه‌گذار/گذاران (در صورتی که شخص حقیقی باشد) آقای/خانم.....

فرزند..... تاریخ تولد..... شماره شناسنامه..... محل صدور.....

شماره سریال شناسنامه..... کد ملی..... کدپستی.....

..... به نشانی.....

شماره تماس ثابت..... شماره تلفن همراه..... پست الکترونیک.....

..... (در صورتی که شخص حقوقی باشد) شرکت..... ثبت شده به شماره.....

اداره ثبت شرکت‌های..... کد اقتصادی..... شناسه ملی.....

..... با امضای آقای/خانم..... فرزند..... شماره شناسنامه.....

..... تاریخ تولد..... کد ملی..... به عنوان.....

..... شرکت و آقای/خانم..... فرزند..... شماره شناسنامه.....

..... تاریخ تولد..... کد ملی..... به عنوان..... شرکت.....

و با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره مورخ

کدپستی به نشانی

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک

در وثیقه بانک/مؤسسه اعتباری مستقر گردید. قبض و اقباض در خصوص مورد وثیقه مندرج در این ماده به عمل آمد و حسب مورد مجدداً به طور صحیح و سالم تحویل مالک یا مالکین داده شد.

ماده ۱۶- فروشنده تعهد نمود که حسب مورد و در صورت تقاضای بانک/مؤسسه اعتباری، هر آن چه مورد وثیقه قرار می‌گیرد و همچنین اموال موضوع عملیات ناشی از این قرارداد را پس از امضای قرارداد حاضر، در مدت انجام آن و تا زمان تسویه کامل قرارداد، به مبلغی که مورد موافقت بانک/مؤسسه اعتباری باشد در برابر آتش‌سوزی، انفجار، زلزله، سیل، صاعقه و سایر خطرات مرتبگی که بانک/مؤسسه اعتباری تعیین می‌کند، نزد یکی از شرکت‌های بیمه مجاز، به هزینه خود و به نفع بانک/مؤسسه اعتباری بیمه نماید و بیمه‌نامه را بلادرنگ به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم کند. هم چنین پانزده روز قبل از انقضای مدت بیمه، مدارک تجدید بیمه را به بانک/مؤسسه اعتباری ارائه دهد. در صورتی که فروشنده تعهدات خود را به شرح فوق انجام ندهد، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند وثایق و اموال موضوع عملیات ناشی از این قرارداد را وکالتاً از طرف فروشنده به هزینه خود بیمه نموده و مبلغ هزینه شده را از فروشنده مطالبه یا به حساب وی منظور نماید. بدیهی است وکالت مذکور نافی تعهدات و مسئولیت‌های فروشنده نخواهد بود. ضمناً فروشنده مکلف است در صورت بروز خسارت به موارد بیمه شده، سریعاً به بیمه‌گر و بانک/مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

ماده ۱۷- در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، فروشنده و یا وثیقه‌گذار/گذاران و یا ضامن/ضامین از مفاد این قرارداد تخلف نمایند، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به صدور اجرائیه جهت وصول مطالبات خود به طرفیت هر یک از اشخاص یادشده اقدام نماید.

ماده ۱۸- وثیقه‌گذار/وثیقه‌گذاران، ضمن اعلام و اقرار به این که تا کنون نسبت به عین مورد وثیقه هیچ‌گونه معامله‌ای انجام نداده‌اند، متعهد و ملتزم گردیدند که:

۱۸-۱- از هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه خودداری نمایند.

۱۸-۲- بدون موافقت بانک/مؤسسه اعتباری در موارد وثیقه‌تغییری ایجاد نمایند و از انجام هر اقدامی که موجب نقصان بهای موارد وثیقه باشد خودداری نمایند.

۱۸-۳- در صورتی که در مورد وثیقه علاوه بر مستحذات، تأسیسات و تجهیزات فعلی، مستحذات و تأسیسات و تجهیزات دیگری اضافه شود، جزء موارد وثیقه خواهد بود.

۱۸-۴- در صورتی که قبل از فک این سند تمام یا قسمتی از موارد وثیقه در معرض اجرای طرح‌های مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری و امثال آن قرار گیرد، بانک/مؤسسه اعتباری، قائم‌مقام و وکیل بلاعزل و یا وصی بعد از فوت مالک یا مالکین مورد وثیقه است که تمامی تشریفات قانونی را انجام دهد و با امضای اسناد و دفاتر مربوط، وجوهی را که از طرف مؤسسه ذی‌ربط در قبال تملک تمام یا قسمتی از موارد وثیقه پرداخت خواهد شد، به صورت نقدی یا قسطی دریافت کند و پس از کسر و احتساب هزینه‌های متعلقه، مطالبات خود را از محل باقیمانده وجه، وصول نماید. هرگاه بهای ملک، در صندوق ثبت یا دادگستری سپرده شده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری حق دریافت وجوه سپرده را به میزان هزینه‌های متعلقه و مطالبات خود خواهد داشت. در صورتی که وجوه وصول شده و یا موارد وثیقه موضوع این بند، تکافوی مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری را ننماید، فروشنده متعهد گردید کلیه بدهی‌های خود را بنا به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، فوراً بپردازد.

۱۸-۵- هرگونه نقل و انتقال قبلی نسبت به منافع مورد وثیقه (ولو این که ضمن سند عادی باشد) را کتباً به اطلاع بانک رسانده و نیز قبل از انتقال منافع مورد وثیقه تحت هر عنوان، از بانک/مؤسسه اعتباری تأییدیه اخذ نمایند.

۱۸-۶- در صورتی که مورد وثیقه به تملک بانک/مؤسسه اعتباری درآید، محل مورد وثیقه را تخلیه و تحویل بانک/مؤسسه اعتباری نمایند. در غیر این صورت به استناد مفاد این قرارداد و نیز سند انتقال

اجرایی، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند از طریق ادارات ثبت اسناد و املاک، مورد انتقال را تخلیه و تصرف نماید.

ماده ۱۹- کلیه وکالت‌های تفویضی به بانک/مؤسسه اعتباری موضوع مواد ۱۲، ۱۶، ۱۸ (بند ۱۸-۴) و ۲۲ قرارداد حاضر، ضمن عقد خارج لازم شرط و برای طرفین لازم‌الاجرا است و با سلب حق عزل و ضم وکیل و امین و غیره و سلب حق اجرای مورد وکالت توسط موکل می‌باشد.

ماده ۲۰- فروشنده و وثیقه‌گذار/گذاران قبول نمودند در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری حسب ضوابط و مقررات مربوط از جمله مقررات بانک مرکزی، مطالبات این قرارداد را به اشخاص حقوقی دیگر منتقل کند، تضمینات و وثایق این قرارداد به تعهدات لاحق نیز منتقل شده و کماکان بابت تعهدات انتقال یافته در رهن و وثیقه، باقی باشد.

ماده ۲۱- کلیه هزینه‌های مربوط به ثبت قرارداد حاضر از جمله حق‌الثبت و حق‌التحریر، بدون حق رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری، کلاً به عهده فروشنده است.

ماده ۲۲- فروشنده و ضامن/ضامین قبول نمودند بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند هرگونه داده و اطلاعات ایشان را در اختیار شرکت سنجش اعتبار مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.

ماده ۲۳- این قرارداد بر اساس توافق طرفین و بر طبق ماده (۱۵) «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و اصلاحات و الحاقات قانونی آن و ماده (۷) «قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانک‌ها» در حکم سند رسمی و لازم‌الاجرا بوده و تابع مفاد «آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا» می‌باشد و تمامی امضاکنندگان قبول نمودند که کلیه مندرجات قرارداد را پذیرفته و نسبت به آن هیچ‌گونه اختلافی ندارند و فروشنده، ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران حق هرگونه ایراد و اعتراضی را نسبت به مفاد قرارداد و نیز نسبت به اقدامات اجرایی بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود و ایفای تعهدات فروشنده در هر مرحله از عملیات اجرایی، از خود سلب و اسقاط نمودند.

ماده ۲۴- مفاد این قرارداد نافی حق اعتراض مشتری در مراجع ذی صلاح نمی‌باشد.

این قرارداد در (۲۴) ماده و (۵) تبصره و در نسخه تنظیم و به رؤیت کامل بانک/مؤسسه اعتباری، فروشنده، ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران رسید و ایشان ضمن اقرار به اطلاع و آگاهی کامل از مفاد این قرارداد و پذیرش تبعات حقوقی و قانونی ناشی از آن، به امضای تمامی صفحات آن مبادرت نمودند و یک نسخه از این قرارداد به هریک از آنها تسلیم گردید.

محل امضا/مهر ضامنین/وثیقه‌گذاران

محل امضا/مهر فروشنده

محل امضا و مهر بانک/مؤسسه اعتباری

محل الصاق
تمبر مالیاتی

شماره:

بسمه تعالی

تاریخ:

«مراجعه»

ماده ۱- طرفین قرارداد:

این قرارداد بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات بعدی آن و نیز آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بین امضاکنندگان زیر منعقد می‌گردد:

الف- بانک/مؤسسه اعتباری شعبه کد به
نشانی

..... با نمایندگی آقای/خانم که از این پس در این قرارداد بانک/مؤسسه اعتباری
نامیده می‌شود و

ب- (در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقیقی باشد) آقای/خانم فرزند

تاریخ تولد شماره شناسنامه محل صدور شماره سریال شناسنامه

..... کد ملی / شماره اختصاصی اتباع خارجی / شماره گذرنامه اتباع خارجی

کد اقتصادی کد پستی به نشانی

..... شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه

..... پست الکترونیک

(در صورتی که تسهیلات گیرنده شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره
..... اداره ثبت شرکت‌های کد اقتصادی شناسه
ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی با امضای آقای/خانم فرزند
..... شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی/شماره اختصاصی اتباع
خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان شرکت و
آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد
..... کد ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی
..... به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره
..... روزنامه رسمی شماره مورخ کدپستی
..... به نشانی
.....
..... شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست
الکترونیک که از این پس در این قرارداد
متقاضی نامیده می‌شود.

(در صورت اخذ ضمانت حسب صلاحدید بانک/مؤسسه اعتباری) ج - ضامن / ضامنین:

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقیقی باشد)

آقای/خانم فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه محل صدور
..... شماره سریال شناسنامه کد ملی کدپستی
ب ه نشانی
.....
..... شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه
پست الکترونیک

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقوقی باشد)

شرکت ثبت شده به شماره اداره ثبت شرکت‌های
..... کد اقتصادی شناسه ملی با امضای
آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد
کد ملی به عنوان شرکت و آقای/خانم
..... فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی
..... به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره
..... روزنامه رسمی شماره مورخ کدپستی
..... به نشانی
.....
... شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست
الکترونیک

تبصره- نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های بانک/مؤسسه اعتباری، متقاضی و ضامن/ضامنین همان موارد
مندرج در این ماده است. چنانچه یکی از اشخاص مزبور نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های خود را تغییر دهد
باید موضوع را به صورت کتبی به طرف‌های دیگر ابلاغ کند. تا وقتی که تغییر موارد فوق، کتباً به طرف دیگر ابلاغ
نشده باشد، کلیه مکاتبات و مراسلات و ابلاغیه‌ها و اخطاریه‌های اجرایی و غیره، حسب مورد از طریق شماره
تلفن (پیامک)، پست الکترونیک و نشانی که در این ماده قید شده است، ارسال می‌شود و ابلاغ شده تلقی
می‌گردد.

ماده ۲- موضوع قرارداد عبارت است از فروش اموال / ارایه خدمات به متقاضی با مشخصات زیر:

.....
.....
.....
متقاضی از کمیت، کیفیت و اوصاف مورد معامله مطلع بوده و حسب درخواست و تعهدنامه مورخ/...../..... که
به امضای وی رسیده، متعهد به خرید/دریافت آن از بانک/مؤسسه اعتباری شده است.

ماده ۳- کل بهای فروش مورد معامله به متقاضی (به عدد) (به حروف)
..... مشتمل بر قیمت تمام‌شده خرید مورد معامله توسط
بانک/مؤسسه اعتباری معادل (به عدد) (به حروف)
..... و سود بانک/مؤسسه اعتباری معادل
درصد به مبلغ (به عدد) (به حروف)
..... تعیین گردید که بانک/مؤسسه اعتباری حسب مورد،
مبلغ (به عدد) (به حروف)
..... را به عنوان پیش‌دریافت اخذ نمود و متقاضی ضمن قبول
موارد فوق متعهد شد مابقی به مبلغ (به عدد) (به حروف)
..... را به صورت نقدی □ نسبه دفعی □ نسبه اقساطی
مساوی □ نسبه اقساطی غیرمساوی □ در سررسید/های معینی به شرح ذیل به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت
نماید.

تبصره ۱- متقاضی متعهد شد در سررسید آخرین قسط آن چه از بدهی، هزینه‌ها و مطالبات مندرج در این قرارداد
بر ذمه وی باقی مانده باشد، یک‌جا به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و تسویه نماید.
تبصره ۲- در صورتی که متقاضی قبل از سررسید اقساط مبادرت به تسویه تمام یا قسمتی از بدهی خود نماید،
بانک/مؤسسه اعتباری حداقل ۹۰ درصد سود مستتر در اقساط زودپرداخت را متناسب با مدت باقیمانده تا
سررسید قسط یا اقساط پرداخت شده به عنوان پاداش به متقاضی مسترد می‌نماید.
ماده ۴- مدت این قرارداد از تاریخ امضای آن لغایت می‌باشد.

ماده ۵- بانک/مؤسسه اعتباری موافقت نمود □ موافقت نمود □ که حق انتخاب، خرید و تحویل اموال/خدمات موضوع این قرارداد را به متقاضی واگذار نماید.

تبصره - در صورت موافقت بانک/مؤسسه اعتباری با واگذاری حق انتخاب، خرید و تحویل اموال/خدمات موضوع این قرارداد، مسئولیت اخذ کلیه مجوزهای لازم در این خصوص بر عهده متقاضی می‌باشد.

ماده ۶- متقاضی کلیه اختیارات خصوصاً «خيار عيب و غبن» را از خود سلب و ساقط نمود.

ماده ۷- دفاتر و صورت‌حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری در هر مورد معتبر است. دفاتر و صورت‌حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری از نظر اعلام به مراجع قضایی و یا دفاتر اسناد رسمی و ادارات و دواير اجرای ثبت جهت محاسبات بعدی در جریان عملیات اجرایی در هر مورد ملاک عمل می‌باشد.

تبصره - طرفین توافق نمودند، هرگونه اشتباه بانک/مؤسسه اعتباری در محاسبات قابل برگشت بوده و ضمن قبول محاسبات اصلاحی، نسبت به تنظیم و اصلاح اسناد و اوراق مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۸- پرداخت تمامی هزینه‌های مربوط و انجام کلیه تشریفات انتقال اموال/خدمات موضوع این قرارداد بر عهده متقاضی بوده و متقاضی حق مطالبه وجهی بابت هزینه‌های مربوط از جمله حق الوکاله را از خود سلب و ساقط نمود.

ماده ۹- متقاضی اظهار نمود از مقررات و ضوابط بانک/مؤسسه اعتباری در خصوص تسهیلات مرابحه مطلع گردیده و حائز شرایط دریافت تسهیلات می‌باشد. در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، متقاضی از مفاد این قرارداد از جمله هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه این قرارداد تخطی نموده و یا از تسهیلات به نحو غیرمجاز استفاده نموده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند مانده مطالبات را به دین حال تبدیل نماید. چنانچه متقاضی اقساط مذکور در ماده (۳) را در سررسید مقرر پرداخت ننماید، باقی مانده اقساط حسب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تبدیل به دین حال شده و بانک/مؤسسه اعتباری حق مطالبه تمامی طلب خود را از متقاضی به صورت یکجا خواهد داشت.

ماده ۱۰- متقاضی متعهد گردید در صورت تخطی از مفاد این قرارداد از جمله هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه این قرارداد و یا استفاده از تسهیلات موضوع این قرارداد به نحو غیرمجاز، حسب

مورد از تاریخ سررسید اقساط یا تبدیل دیون به دین حال، تا تاریخ تسویه بدهی، علاوه بر وجوه تأدیه نشده خود، مبلغی به عنوان وجه التزام تأخیر تأدیه دین که طبق دستورالعمل محاسباتی:

تعداد روز \times نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین \times مانده مطالبات

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

محاسبه می‌گردد، به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید. نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین، معادل ۶ درصد بعلاوه نرخ سود متعلقه درصد، مجموعاً معادل درصد می‌باشد.

تبصره ۱- مانده مطالبات مندرج در دستورالعمل محاسباتی این ماده حسب مورد عبارت است از مانده اقساط سررسید شده‌ای که متقاضی نسبت به پرداخت آن به بانک/مؤسسه اعتباری اقدام ننموده است و اقساط سررسید نشده‌ای که به دین حال تبدیل شده است.

تبصره ۲- مبنای محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین در خصوص مواردی که تخلف متقاضی ناشی از ارزیابی اطلاعات نادرست مؤثر در انعقاد و اجرای این قرارداد و یا مصرف تسهیلات در محلی خارج از موضوع قرارداد باشد، تاریخ انعقاد قرارداد حاضر می‌باشد.

ماده ۱۱- بانک/مؤسسه اعتباری پس از گذشت حداکثر دو ماه از سررسید هر یک از اقساط و عدم بازپرداخت آن‌ها توسط متقاضی و یا بلافاصله پس از حال شدن دیون متقاضی، باید مراتب را از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، به ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران ارسال نماید. در غیر این صورت، اخذ وجه التزام تأخیر تأدیه دین مذکور در ماده (۱۰) از ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران امکان‌پذیر نخواهد بود.

ماده ۱۲- متقاضی و ضامن/ضامین به طور غیرقابل رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند که هرگونه مطالبات خود ناشی از این قرارداد را اعم از مستقیم یا غیرمستقیم پس از سررسید یا حال شدن دیون و در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حساب‌ها (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد بانک/مؤسسه اعتباری و یا سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، رأساً و بدون نیاز به حکم قضائی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی متقاضی منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد بانک/مؤسسه اعتباری آن را به نرخ

اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و برداشت می‌نماید. اقدام بانک/مؤسسه اعتباری در این خصوص برای متقاضی و ضامن/ضامین غیرقابل اعتراض و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۱- هرگونه وجوهی که پس از سررسید یا به تعویق افتادن مطالبات این قرارداد به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و یا از حساب‌ها و اموال و اسناد برداشت می‌شود، ابتدا بابت هزینه‌های قانونی و کارمزدها منظور شده و مابقی بین سه جزء مانده اصل تسهیلات، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تسهیم بالنسبه می‌شود.

تبصره ۲- بانک/مؤسسه اعتباری اقدامات موضوع این ماده را پس از اجرایی نمودن، از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، حسب مورد به متقاضی یا ضامن/ضامین اطلاع می‌دهد.

ماده ۱۳- ضامن/ضامین با علم و اطلاع و وقوف کامل راجع به مندرجات این قرارداد و کمیت و کیفیت تعهدات متقاضی، منفرداً، مشترکاً و متضامناً، انجام کلیه تعهدات و پرداخت بدهی‌هایی که در ارتباط با انجام موضوع این قرارداد به عهده متقاضی است را تعهد نمودند و بانک/مؤسسه اعتباری به استناد این قرارداد حق دارد علاوه بر مراجعه به متقاضی، به هریک از ضامین، منفرداً و یا مشترکاً مراجعه و ایفای تعهدات قرارداد را مطالبه و وجوه متعلقه را وصول نماید.

ماده ۱۴- هرگاه بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود درخواست صدور اجرائیه نماید و حکم به نفع بانک/مؤسسه اعتباری صادر شود، پرداخت کلیه هزینه‌های اجرایی و مبلغی معادل آیین‌نامه تعرفه حق الوکاله در امور اجرائی و همچنین در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری ناگزیر از توسل به اقدامات قضایی گردد، هزینه‌های قضایی و دادرسی و حق الوکاله وکیل یا نماینده قضایی و خسارات از هر جهت (طبق تشخیص و اعلام بانک/مؤسسه اعتباری) بر ذمه متقاضی بوده که علاوه بر انجام سایر تعهدات، ملزم به پرداخت آن می‌باشد.

ماده ۱۵- به منظور تضمین حسن انجام تعهدات ناشی از این قرارداد، موارد مشروحه ذیل:

(مشخصات کامل وثیقه/ وثایق مأخوذه ذکر گردد)

.....

.....

.....

.....

توسط متقاضی و یا وثیقه گذار/گذاران (در صورتی که شخص حقیقی باشد) آقای/خانم.....

فرزند..... تاریخ تولد..... شماره شناسنامه..... محل صدور.....

شماره سریال شناسنامه..... کد ملی..... کدپستی.....

..... به نشانی.....

شماره تماس ثابت..... شماره تلفن همراه..... پست الکترونیک.....

(در صورتی که شخص حقوقی باشد) شرکت..... ثبت شده به شماره.....

اداره ثبت شرکت‌های..... کد اقتصادی..... شناسه ملی.....

..... با امضای آقای/خانم..... فرزند..... شماره شناسنامه.....

..... تاریخ تولد..... کد ملی..... به عنوان.....

..... شرکت و آقای/خانم..... فرزند..... شماره شناسنامه.....

..... تاریخ تولد..... کد ملی..... به عنوان..... شرکت.....

و با مهر شرکت طبق آگهی شماره..... روزنامه رسمی شماره..... مورخ.....

کدپستی..... بـــــــه نشـــــــانی.....

..... شماره تماس ثابت..... شماره تلفن همراه..... پست.....

الکترونیک..... در وثیقه بانک/مؤسسه اعتباری مستقر.....

گردید. قبض و اقباض در خصوص مورد وثیقه مندرج در این ماده به عمل آمد و حسب مورد مجدداً به طور

صحیح و سالم تحویل مالک یا مالکین مورد وثیقه داده شد.

ماده ۱۶- متقاضی تعهد نمود که حسب مورد و در صورت تقاضای بانک/مؤسسه اعتباری، هر آن چه مورد وثیقه

قرار می‌گیرد را پس از امضای قرارداد حاضر، در مدت انجام آن، همه ساله به مبلغی که مورد موافقت

بانک/مؤسسه اعتباری باشد در برابر آتش‌سوزی، انفجار، زلزله، سیل، صاعقه و سایر خطرات مرتبگی که بانک/مؤسسه اعتباری تعیین می‌کند، نزد یکی از شرکت‌های بیمه مجاز، به هزینه خود و به نفع بانک/مؤسسه اعتباری بیمه نماید و بیمه‌نامه را بلادرنگ به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم کند. هم‌چنین پانزده روز قبل از انقضای مدت بیمه، مدارک تجدید بیمه را به بانک/مؤسسه اعتباری ارائه دهد. در صورتی که متقاضی تعهدات خود را به شرح فوق انجام ندهد، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند وثائق را وکالتاً از طرف متقاضی به هزینه خود بیمه نموده و مبلغ هزینه شده را از متقاضی مطالبه یا به حساب وی منظور نماید. بدیهی است وکالت مذکور نافی تعهدات و مسئولیت‌های متقاضی نخواهد بود. ضمناً متقاضی مکلف است در صورت بروز خسارت به موارد بیمه شده، سریعاً به بیمه‌گر و بانک/مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

ماده ۱۷- در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، متقاضی و یا وثیقه‌گذار/گذاران و یا ضامن/ضامین از مفاد این قرارداد تخلف نمایند، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به صدور اجرائیه جهت وصول مطالبات خود به طرفیت هریک از اشخاص یادشده اقدام نماید.

ماده ۱۸- وثیقه‌گذار/گذاران، ضمن اعلام و اقرار به این که تا کنون نسبت به عین مورد وثیقه هیچ‌گونه معامله‌ای انجام نداده‌اند، متعهد و ملتزم گردیدند که:

۱-۱۸- از هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه خودداری نمایند.

۲-۱۸- بدون موافقت بانک/مؤسسه اعتباری در مورد وثیقه تغییری ایجاد نمایند و از انجام هر اقدامی که موجب نقصان بهای مورد وثیقه باشد خودداری نمایند.

۳-۱۸- در صورتی که در مورد وثیقه علاوه بر مستحذات، تأسیسات و تجهیزات فعلی، مستحذات و تأسیسات و تجهیزات دیگری اضافه شود، جزء مورد وثیقه خواهد بود.

۴-۱۸- در صورتی که قبل از فک این سند تمام یا قسمتی از مورد وثیقه در معرض اجرای طرح‌های مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری و امثال آن قرار گیرد، بانک/مؤسسه اعتباری، قائم‌مقام و وکیل بلاعزل و یا وصی بعد از فوت وثیقه‌گذار/گذاران است که تمامی تشریفات قانونی را انجام دهد و با امضای اسناد و دفاتر مربوط، وجوهی را که از طرف مؤسسه ذی‌ربط در قبال تملک تمام یا

قسمتی از مورد وثیقه پرداخت خواهد شد، به صورت نقدی یا قسطی دریافت کند و پس از احتساب و کسر هزینه‌های متعلقه، مطالبات خود را از محل باقیمانده وجه، وصول نماید. هرگاه بهای ملک، در صندوق ثبت یا دادگستری سپرده شده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری حق دریافت وجوه سپرده را به میزان هزینه‌های متعلقه و مطالبات خود خواهد داشت. در صورتی که وجوه وصول شده و یا مورد وثیقه موضوع این بند، تکافوی مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری را ننماید، متقاضی متعهد گردید کلیه بدهی‌های خود را بنا به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، فوراً بپردازد.

۱۸-۵- هرگونه نقل و انتقال قبلی نسبت به منافع مورد وثیقه (ولو این که ضمن سند عادی باشد) را کتباً به اطلاع بانک/مؤسسه اعتباری رسانده و نیز قبل از انتقال منافع مورد وثیقه تحت هر عنوان، از بانک/مؤسسه اعتباری تأییدیه اخذ نمایند.

۱۸-۶- در صورتی که مورد وثیقه به تملک بانک/مؤسسه اعتباری درآید، محل مورد وثیقه را تخلیه و تحویل بانک/مؤسسه اعتباری نمایند. در غیر این صورت به استناد مفاد این قرارداد و نیز سند انتقال اجرایی، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند از طریق ادارات ثبت اسناد و املاک، مورد انتقال را تخلیه و تصرف نماید.

ماده ۱۹- کلیه وکالت‌های تفویضی به بانک/مؤسسه اعتباری موضوع مواد ۱۲، ۱۶، ۱۸ (بند ۱۸-۴) و ۲۲ قرارداد حاضر، ضمن عقد خارج لازم برای طرفین معین است و با سلب حق عزل و ضم وکیل و امین و غیره و سلب حق اجرای مورد وکالت توسط موکل می‌باشد.

ماده ۲۰- متقاضی و وثیقه‌گذار/گذاران قبول نمودند در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری، حسب ضوابط و مقررات مربوط از جمله مقررات بانک مرکزی، مطالبات این قرارداد را به اشخاص حقوقی دیگر منتقل کند، تضمینات و وثایق این قرارداد به تعهدات لاحق نیز منتقل شده و کماکان بابت تعهدات انتقال یافته در رهن و وثیقه، باقی باشد.

ماده ۲۱- کلیه هزینه‌های مربوط به ثبت قرارداد حاضر از جمله حق الثبت و حق التحریر، بدون حق رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری، کلاً به عهده متقاضی است.

ماده ۲۲- متقاضی و ضامن/ضامین قبول نمودند بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند هرگونه داده و اطلاعات ایشان را در اختیار شرکت سنجش اعتبار مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.

ماده ۲۳- این قرارداد بر اساس توافق طرفین و بر طبق ماده (۱۵) «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و اصلاحات و الحاقات قانونی آن و ماده (۷) «قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانک‌ها» در حکم سند رسمی و لازم‌الاجرا بوده و تابع مفاد «آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا» می‌باشد و تمامی امضاکنندگان قبول نمودند که کلیه مندرجات قرارداد را پذیرفته و نسبت به آن هیچ‌گونه اختلافی ندارند و متقاضی، ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران حق هرگونه ایراد و اعتراضی را نسبت به مفاد قرارداد و نیز نسبت به اقدامات اجرایی بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود و ایفای تعهدات متقاضی در هر مرحله از عملیات اجرایی، از خود سلب و اسقاط نمودند.

ماده ۲۴- مفاد این قرارداد نافی حق اعتراض مشتری در مراجع ذی‌صلاح نمی‌باشد.

این قرارداد در ۲۴ ماده و ۹ تبصره و در نسخه تنظیم و به رؤیت کامل بانک/مؤسسه اعتباری، متقاضی، ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران رسید و ایشان ضمن اقرار به اطلاع و آگاهی کامل از مفاد این قرارداد و پذیرش تبعات حقوقی و قانونی ناشی از آن، به امضای تمامی صفحات آن مبادرت نمودند و یک نسخه از این قرارداد به هریک از آنها تسلیم گردید.

محل امضا/ مهر ضامین/ وثیقه‌گذاران

محل امضا/ مهر متقاضی

محل امضا و مهر بانک/مؤسسه اعتباری

محل الصاق
تمبر مالیاتی

شماره:

بسمه تعالی

تاریخ:

«قرارداد مزارعه»

ماده ۱- طرفین قرارداد:

این قرارداد بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بین امضاکنندگان زیر منعقد می‌گردد:

الف- بانک/مؤسسه اعتباری شعبه کد

به نشانی

..... با نمایندگی آقای/خانم به عنوان مزارع که از این پس در این قرارداد

بانک/مؤسسه اعتباری نامیده می‌شود و

ب- (در صورتی که عامل شخص حقیقی باشد) آقای/خانم فرزند تاریخ

تولد شماره شناسنامه محل صدور شماره سریال شناسنامه

..... کد ملی/ شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی

..... کد اقتصادی کد پستی

..... به نشانی

..... شماره تماس ثابت

..... شماره تلفن همراه پست الکترونیک

..... (در صورتی که عامل شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره
اداره ثبت شرکت‌های کد اقتصادی شناسه ملی/شماره
..... اختصاصی اتباع خارجی با امضای آقای/خانم
فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی/شماره
..... اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان
..... شرکت و آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه
..... تاریخ تولد کد ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی
..... به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق
..... آگهی شماره روزنامه رسمی شماره مورخ کدپستی
..... به نشانی
..... شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست
..... الکترونیک

که از این پس در این قرارداد عامل نامیده می‌شود.

(در صورت اخذ ضمانت حسب صلاحدید بانک/مؤسسه اعتباری) ج - ضامن / ضامنین:

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقیقی باشد)

..... آقای/خانم فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه
..... محل صدور شماره سریال شناسنامه کد ملی
..... کدپستی به نشانی
..... شماره تماس ثابت شماره
..... همراه پست الکترونیک

(در صورتی که ضامن/ضامین شخص حقوقی باشد)

شرکت ثبت شده به شماره اداره ثبت شرکت
های کد اقتصادی شناسه ملی
..... با امضای آقای/خانم فرزند شماره
شناسنامه تاریخ تولد کد ملی به عنوان
..... شرکت و آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه
..... تاریخ تولد کد ملی به
عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی
شماره مورخ کدپستی به نشانی

..... شماره تماس ثابت
شماره تلفن همراه پست الکترونیک

تبصره- نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های بانک/مؤسسه اعتباری، عامل و ضامن/ضامین همان موارد مندرج در این ماده است. چنانچه یکی از اشخاص مزبور نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های خود را تغییر دهد باید موضوع را به صورت کتبی به طرف‌های دیگر ابلاغ کند. تا وقتی که تغییر موارد فوق، کتباً به طرف دیگر ابلاغ نشده باشد، کلیه مکاتبات و مراسلات و ابلاغیه‌ها و اخطاریه‌های اجرایی و غیره، حسب مورد از طریق شماره تلفن (پیامک)، پست الکترونیک و نشانی که در این ماده قید شده است، ارسال می‌شود و ابلاغ شده تلقی می‌گردد.

ماده ۲- موضوع قرارداد عبارت است از واگذاری زمین مزروعی، از طرف بانک/مؤسسه اعتباری به عامل، با مشخصات و شرایط زیر به منظور زراعت:

۱- مشخصات زمین

ماده ۴- بانک/مؤسسه اعتباری در صورت موافقت، با توجه به سهم عامل از محصول، حداکثر مبلغ (به عدد) (به حروف) به عامل پرداخت می‌نماید.

ماده ۵- سهم بانک/مؤسسه اعتباری از محصولات زراعی موضوع این قرارداد، معادل درصد و سهم عامل معادل درصد تعیین می‌گردد.

ماده ۶- مدت این قرارداد از زمان انعقاد، حداکثر تا تاریخ تعیین می‌گردد.

ماده ۷- عامل کلیه اختیارات از جمله خیار غبن را از خود سلب و ساقط نمود.

ماده ۸- عامل قبول و تعهد نمود که در طول مدت این قرارداد:

۵-۷- مورد مزارعه را با عقد مزارعه جدید، به دیگری واگذار ننماید.

۶-۷- مقدمات لازم را جهت نظارت بر اجرای موضوع قرارداد برای بانک/مؤسسه اعتباری فراهم سازد.

۷-۷- دفاتر و حساب‌ها و اسناد و مدارک مربوط به موضوع این قرارداد را حسب مورد به طور منظم و مرتب طبق قوانین مربوط به نحوی ثبت و نگهداری نماید که در مواقع لزوم توسط بانک/مؤسسه اعتباری قابل رسیدگی باشد.

۸-۷- کلیه هزینه‌ها از قبیل استخدام کارگر، شخم‌زنی، آماده‌سازی، مواظبت و نگهداری، سم‌پاشی، وجین، جمع‌آوری و حمل محصول به محل تعیین شده در بند (۵-۸) را رأساً پرداخت نماید.

۹-۷- بعد از برداشت هر مرحله از محصول، حصه بانک/مؤسسه اعتباری را حداکثر ظرف مدت روز در محل به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم و تحویل نماید.

ماده ۹- عامل اظهار نمود از مقررات و ضوابط بانک/مؤسسه اعتباری در خصوص عقد مزارعه مطلع می‌باشد و در صورتی که پس از ظهور محصول، به تعهد خود مبنی بر تحویل آن حداکثر تا موعد مقرر در این قرارداد عمل ننماید، موظف است از تاریخ مذکور تا تاریخ تسویه کامل، علاوه بر پرداخت بهای محصول به

تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری در زمان و محل تعیین شده در این قرارداد، مبلغی را به عنوان وجه التزام، معادل درصد (به میزان حداکثر نرخ سود مورد انتظار عقود مشارکتی) سالانه، متناسب با کل بهای مذکور و نیز مدت تأخیر، به شرح دستورالعمل محاسباتی زیر به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید:

تعداد روزهای تأخیر \times نرخ \times بهای محصول

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

ماده ۱۰- عامل موظف است حسب درخواست و به وکالت از بانک/مؤسسه اعتباری، سهم بانک/مؤسسه اعتباری از محصولات زراعی موضوع این قرارداد را به قیمت مورد توافق به فروش رسانده و مبلغ آن را به حساب تعیین شده واریز نماید. در صورتی که عامل به تعهد خود مبنی بر فروش یا واریز وجه موضوع این ماده حداکثر تا موعد مقرر مورد درخواست بانک/مؤسسه اعتباری عمل ننماید، موظف است از تاریخ مذکور تا تاریخ تسویه کامل، به منظور جبران خسارات وارده به بانک/مؤسسه اعتباری علاوه بر پرداخت بهای مورد توافق، مبلغی را به عنوان وجه التزام معادل درصد (به میزان حداکثر نرخ سود مورد انتظار عقود مشارکتی) سالانه، متناسب با کل بهای مذکور و نیز مدت تأخیر، به شرح دستورالعمل محاسباتی زیر به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید:

تعداد روزهای تأخیر \times نرخ \times بهای مورد توافق

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

ماده ۱۱- بانک/مؤسسه اعتباری پس از گذشت حداکثر دو ماه از عدم ایفای تعهد عامل از مفاد این قرارداد در مواعد مقرر، باید مراتب را از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی

احتمالی، به ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران ارسال کند. در غیر این صورت، اخذ وجه التزام مذکور در مواد (۹) و (۱۰) از ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران امکان‌پذیر نخواهد بود.

ماده ۱۲- عامل و ضامن/ضامین به طور غیرقابل رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند که هرگونه مطالبات خود ناشی از این قرارداد، اعم از مستقیم یا غیرمستقیم را در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حساب‌ها (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد بانک/مؤسسه اعتباری و یا سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضائی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی عامل منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد بانک/مؤسسه اعتباری آن را به نرخ اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و برداشت می‌نماید. اقدام بانک/مؤسسه اعتباری در این خصوص برای عامل و ضامن/ضامین غیرقابل اعتراض و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۱- بانک/مؤسسه اعتباری اقدامات موضوع این ماده را پس از اجرایی نمودن، از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، حسب مورد به عامل یا ضامن/ضامین اطلاع می‌دهد.

تبصره ۲- هرگونه وجوهی که پس از سررسید یا معوق شدن مطالبات این قرارداد به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و یا از حساب‌ها و اموال و اسناد برداشت می‌شود، ابتدا بابت هزینه‌های قانونی و کارمزدها منظور شده و مابقی بین مانده اصل (بهای مورد توافق/بهای محصول) و وجه التزام تسهیم بالنسبه می‌شود.

ماده ۱۳- ضامن/ضامین با علم و اطلاع و وقوف کامل راجع به مندرجات این قرارداد و کمیت و کیفیت تعهدات عامل، منفرداً، مشترکاً و متضامناً، انجام کلیه تعهدات و پرداخت بدهی‌هایی که در ارتباط با انجام موضوع این قرارداد به عهده عامل است را تعهد نمودند و بانک/مؤسسه اعتباری به استناد این قرارداد حق دارد علاوه بر مراجعه به عامل، به هریک از ضامین، منفرداً و یا مشترکاً مراجعه و ایفای تعهدات قرارداد را مطالبه و وجوه متعلقه را وصول نماید.

ماده ۱۴- دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری در هر مورد معتبر است. دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری از نظر اعلام به مراجع قضایی و یا دفاتر اسناد رسمی و ادارات و دوایر اجرای ثبت جهت محاسبات بعدی در جریان عملیات اجرایی در هر مورد ملاک عمل می‌باشد.

تبصره - طرفین توافق نمودند هرگونه اشتباه بانک/مؤسسه اعتباری در محاسبات قابل برگشت بوده و ضمن قبول محاسبات اصلاحی، نسبت به تنظیم و اصلاح اسناد و اوراق مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۱۵- هرگاه بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود درخواست صدور اجرائیه نماید و حکم به نفع بانک/مؤسسه اعتباری صادر شود، پرداخت کلیه هزینه‌های اجرایی و مبلغی معادل آئین‌نامه تعرفه حق الوکاله در امور اجرائی و همچنین در صورتیکه بانک ناگزیر از توسل به اقدامات قضایی گردد، هزینه‌های قضایی و دادرسی و حق الوکاله وکیل یا نماینده قضایی و خسارات از هر جهت (طبق تشخیص و اعلام بانک/مؤسسه اعتباری) بر ذمه عامل بوده که علاوه بر انجام سایر تعهدات، ملزم به پرداخت آن می‌باشد.

ماده ۱۶- به منظور تضمین حسن انجام تعهدات ناشی از این قرارداد، وثیقه/وثایق مشروحه ذیل:

(مشخصات کامل وثیقه/ وثایق مأخوذه ذکر گردد)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

..... توسط عامل و یا وثیقه‌گذار/گذاران (در صورتی که شخص حقیقی باشد)

..... آقای/خانم فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه

..... محل صدور شماره سریال شناسنامه کد ملی

..... کدپستی به نشانی

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست
الکترونیک

(در صورتی که شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره اداره

ثبت شرکت‌های کد اقتصادی شناسه ملی با

امضای آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد

ملی به عنوان شرکت و آقای/خانم فرزند

..... شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی

به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی شماره

..... مورخ کدپستی به نشانی

. شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست

الکترونیک در وثیقه بانک/مؤسسه اعتباری مستقر گردید. قبض و

اقباض در خصوص مورد وثیقه مندرج در این ماده به عمل آمد و حسب مورد مجدداً به طور صحیح و سالم تحویل

مالک یا مالکین داده شد.

ماده ۱۷- عامل تعهد نمود که حسب مورد و در صورت تقاضای بانک/مؤسسه اعتباری، هر آن چه مورد وثیقه قرار

می‌گیرد و همچنین محصول موضوع این قرارداد را پس از امضای قرارداد حاضر، در مدت انجام آن، همه

ساله به مبلغی که مورد موافقت بانک/مؤسسه اعتباری باشد در برابر آتش‌سوزی، انفجار، زلزله، سیل،

خشکسالی، آفات کشاورزی، سرمازدگی، صاعقه و سایر خطرات مرتبطی که بانک/مؤسسه اعتباری

تعیین می‌کند نزد یکی از شرکت‌های بیمه مجاز، به هزینه خود به نفع بانک/مؤسسه اعتباری بیمه نماید،

بیمه‌نامه را بلادرنگ به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم کند، همچنین پانزده روز قبل از انقضای مدت بیمه،

مدارک تجدید بیمه را به بانک/مؤسسه اعتباری ارائه دهد. در صورتی که عامل تعهدات خود را به شرح

فوق انجام ندهد بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند محصول موضوع مزارعه و وثائق را وکالتاً از طرف عامل به هزینه خود بیمه نموده و مبلغ هزینه شده را از عامل مطالبه یا به حساب عامل منظور نماید. بدیهی است وکالت مذکور نافی تعهدات و مسئولیت‌های عامل نخواهد بود. ضمناً عامل مکلف است در صورت بروز خسارت به موارد بیمه شده، سریعاً به بیمه‌گر و بانک/مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

ماده ۱۸- در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، عامل و یا وثیقه‌گذار/گذاران و یا ضامن/ضامین از مفاد این قرارداد تخلف نمایند، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به صدور اجرائیه جهت وصول مطالبات خود به طرفیت هریک از اشخاص یادشده اقدام نماید.

ماده ۱۹- وثیقه‌گذار/گذاران، ضمن اعلام و اقرار به این که تاکنون نسبت به عین مورد وثیقه هیچ‌گونه معامله‌ای انجام نداده‌اند، متعهد و ملتزم گردیدند که:

۱-۱۹- از هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه خودداری نمایند.

۲-۱۹- بدون موافقت بانک/مؤسسه اعتباری در موارد وثیقه‌تغییری ایجاد نمایند و از انجام هر اقدامی که موجب نقصان بهای موارد وثیقه باشد خودداری نمایند.

۳-۱۹- در صورتی که در مورد وثیقه علاوه بر مستحذات، تأسیسات و تجهیزات فعلی، مستحذات و تأسیسات و تجهیزات دیگری اضافه شود، جزء موارد وثیقه خواهد بود.

۴-۱۹- در صورتی که قبل از فک این سند، تمام یا قسمتی از موارد وثیقه در معرض اجرای طرح‌های مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری و امثال آن قرار گیرد، بانک/مؤسسه اعتباری، قائم‌مقام و وکیل بلاعزل و یا وصی بعد از فوت وثیقه‌گذار/گذاران است که کلیه تشریفات قانونی را انجام دهد و با امضاء اسناد و دفاتر مربوط، وجوهی را که از طرف مؤسسه ذی‌ربط در قبال تملک تمام یا قسمتی از موارد وثیقه پرداخت خواهد شد، به صورت نقدی یا قسطی دریافت کند و پس از احتساب و کسر هزینه‌های متعلقه، مطالبات خود را از محل باقیمانده وجه وصول نماید. هرگاه بهای ملک، در صندوق ثبت یا دادگستری سپرده شده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری حق دریافت وجوه سپرده را به میزان هزینه‌های متعلقه و مطالبات خود خواهد داشت. در صورتی که وجوه وصول شده و یا موارد وثیقه

موضوع این بند، تکافوی مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری را ننماید، عامل متعهد گردید کلیه بدهی‌های خود را بنا به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، به بانک/مؤسسه اعتباری فوراً بپردازد.

۱۹-۵- هرگونه نقل و انتقال قبلی نسبت به منافع مورد وثیقه (ولو این که ضمن سند عادی باشد) را کتباً به اطلاع بانک/مؤسسه اعتباری رسانده و نیز قبل از انتقال منافع مورد وثیقه تحت هر عنوان، از بانک/مؤسسه اعتباری تأییدیه اخذ نمایند.

۱۹-۶- در صورتی که مورد وثیقه به تملک بانک/مؤسسه اعتباری درآید، محل مورد وثیقه را تخلیه و تحویل بانک/مؤسسه اعتباری نمایند. در غیر این صورت به استناد مفاد این قرارداد و نیز سند انتقال اجرایی، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند از طریق ادارات ثبت اسناد و املاک، مورد انتقال را تخلیه و تصرف نماید.

ماده ۲۰- کلیه وکالت‌های تفویضی به بانک/مؤسسه اعتباری موضوع مواد ۱۲، ۱۷ و ۱۹ (بند ۱۹-۴) قرارداد حاضر، ضمن عقد خارج لازم برای طرفین معین است و با سلب حق عزل و ضم و کیل و امین و غیره و سلب حق اجرای مورد وکالت توسط موکل می‌باشد.

ماده ۲۱- عامل و وثیقه‌گذار/گذاران قبول نمودند در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری حسب ضوابط و مقررات مربوط از جمله مقررات بانک مرکزی، مطالبات این قرارداد را به اشخاص حقوقی دیگر منتقل کند، تضمینات و وثایق این قرارداد به تعهدات لاحق نیز منتقل شده و کماکان بابت تعهدات انتقال یافته در رهن و وثیقه، باقی باشد.

ماده ۲۲- عامل و ضامن/ضامین قبول نمودند بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند هرگونه داده و اطلاعات ایشان را در اختیار شرکت سنجش اعتبار مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.

ماده ۲۳- کلیه هزینه‌های مربوط به ثبت قرارداد حاضر از جمله حق‌الثبت و حق‌التحریر، بدون حق رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری، کلاً به عهده عامل است.

ماده ۲۴- سایر مواردی که در این قرارداد پیش‌بینی نشده است، حسب مورد، تابع مفاد مبحث اول فصل پنجم قانون مدنی می‌باشد.

ماده ۲۵- این قرارداد بر اساس توافق طرفین و مطابق ماده ۱۵ «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و اصلاحات و الحاقات قانونی آن و ماده (۷) «قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارآیی بانک‌ها»، بدون آن که طرفین در مفاد آن اختلافی داشته باشند در حکم سند رسمی و لازم‌الاجرا بوده و تابع مفاد «آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا» می‌باشد و تمامی امضاءکنندگان قبول نمودند که کلیه مندرجات قرارداد را پذیرفته و نسبت به آن هیچ‌گونه اختلافی ندارند و عامل، ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران حق هرگونه ایراد و اعتراضی را نسبت به مفاد قرارداد و نیز نسبت به اقدامات اجرایی بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود و ایفای تعهدات عامل در هر مرحله از عملیات اجرایی از خود سلب و اسقاط نمودند.

ماده ۲۶- مفاد این قرارداد نافی حق اعتراض مشتری در مراجع ذی صلاح نمی‌باشد.

این قرارداد در ۲۶ ماده و ۴ تبصره و در نسخه تنظیم و به رؤیت کامل بانک/مؤسسه اعتباری و عامل رسید و طرفین، ضامن/ضامنین و وثیقه‌گذار/گذاران ضمن اقرار به اطلاع و آگاهی کامل از مفاد این قرارداد و پذیرش تبعات حقوقی و قانونی ناشی از آن، به امضای تمامی صفحات آن مبادرت نمودند و یک نسخه از این قرارداد به هریک از آن‌ها تسلیم گردید.

محل امضا/مهر ضامنین/وثیقه‌گذاران

محل امضا/مهر عامل

محل امضا و مهر بانک/مؤسسه اعتباری

محل الصاق
تمبر مالیاتی

شماره:

بسمه تعالی

تاریخ:

«قرارداد مساقات»

ماده ۱- طرفین قرارداد:

این قرارداد بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بین امضاکنندگان زیر منعقد می‌گردد:

الف- بانک/مؤسسه اعتباری شعبه کد

به نشانی

..... با نمایندگی آقای/خانم به عنوان مالک که از این پس در این قرارداد بانک/مؤسسه اعتباری نامیده می‌شود و

ب- (در صورتی که عامل شخص حقیقی باشد) آقای/خانم فرزند تاریخ

تولد شماره شناسنامه محل صدور شماره سریال شناسنامه

..... کد ملی/ شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی

..... کد اقتصادی کد پستی

..... به نشانی

..... شماره تماس ثابت

..... شماره تلفن همراه پست الکترونیک

..... (در صورتی که عامل شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره
اداره ثبت شرکت‌های کد اقتصادی شناسه ملی/شماره
..... اختصاصی اتباع خارجی با امضای آقای/خانم
فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی/شماره
..... اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی به عنوان
..... شرکت و آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه
..... تاریخ تولد کد ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی/شماره گذرنامه اتباع خارجی
..... به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق
..... آگهی شماره روزنامه رسمی شماره مورخ کدپستی
..... به نشانی
..... شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست
..... الکترونیک

که از این پس در این قرارداد عامل نامیده می‌شود.

(در صورت اخذ ضمانت حسب صلاحدید بانک/مؤسسه اعتباری) ج - ضامن / ضامنین:

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقیقی باشد)

..... آقای/خانم فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه
..... محل صدور شماره سریال شناسنامه کد ملی
..... کدپستی به نشانی
..... شماره تماس ثابت شماره
..... همراه پست الکترونیک

(در صورتی که ضامن/ضامین شخص حقوقی باشد)

شرکت ثبت شده به شماره اداره ثبت شرکت
های کد اقتصادی شناسه ملی
..... با امضای آقای/خانم فرزند شماره
شناسنامه تاریخ تولد شماره ملی به عنوان
..... شرکت و آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه
..... تاریخ تولد کد ملی به
عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره روزنامه رسمی
شماره مورخ کدپستی به نشانی

..... شماره تماس ثابت
شماره تلفن همراه پست الکترونیک

تبصره- نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های بانک/مؤسسه اعتباری، عامل و ضامن/ضامین همان موارد مندرج در این ماده است. چنانچه یکی از اشخاص مزبور نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های خود را تغییر دهد باید موضوع را به صورت کتبی به طرف‌های دیگر ابلاغ کند. تا وقتی که تغییر موارد فوق، کتباً به طرف دیگر ابلاغ نشده باشد، کلیه مکاتبات و مراسلات و ابلاغیه‌ها و اخطاریه‌های اجرایی و غیره، حسب مورد از طریق شماره تلفن (پیامک)، پست الکترونیک و نشانی که در این ماده قید شده است، ارسال می‌شود و ابلاغ شده تلقی می‌گردد.

ماده ۲- موضوع قرارداد عبارت است از واگذاری باغ/باغات و درختان مثمر ثابت، از طرف بانک/مؤسسه اعتباری به عامل، با مشخصات و شرایط زیر به منظور مسابقات:

۱۲-۷- دفاتر و حساب‌ها و اسناد و مدارک مربوط به موضوع این قرارداد را حسب مورد به طور منظم و مرتب طبق قوانین مربوط به نحوی ثبت و نگهداری نماید که در مواقع لزوم توسط بانک/مؤسسه اعتباری قابل رسیدگی باشد.

۱۳-۷- کلیه هزینه‌ها، از قبیل استخدام کارگر، آماده‌سازی، سم پاشی، مواظبت و نگهداری، وجین، جمع‌آوری و حمل ثمره به محل تعیین شده در بند (۸-۵) را رأساً پرداخت نماید.

۱۴-۷- بعد از برداشت هر مرحله از ثمره، حصه بانک/مؤسسه اعتباری را حداکثر ظرف مدت روز در محل به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم و تحویل نماید.

ماده ۹- عامل اظهار نمود از مقررات و ضوابط بانک/مؤسسه اعتباری در خصوص عقد مساقات مطلع می‌باشد و در صورتی که پس از ظهور ثمره، به تعهد خود مبنی بر تحویل آن حداکثر تا موعد مقرر در این قرارداد عمل ننماید، موظف است از تاریخ مذکور تا تاریخ تسویه کامل، علاوه بر پرداخت بهای ثمره به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری در زمان و محل تعیین شده در این قرارداد، مبلغی را به عنوان وجه التزام، معادل درصد (به میزان حداکثر نرخ سود مورد انتظار عقود مشارکتی) سالانه، متناسب با کل بهای مذکور و نیز مدت تأخیر، به شرح دستورالعمل محاسباتی زیر به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید:

تعداد روزهای تأخیر \times نرخ \times بهای ثمره

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

ماده ۱۰- عامل موظف است حسب درخواست و به وکالت از بانک/مؤسسه اعتباری، سهم بانک/مؤسسه اعتباری از ثمره موضوع این قرارداد را به قیمت مورد توافق به فروش رسانده و مبلغ آن را به حساب تعیین شده

واریز نماید. در صورتی که عامل به تعهد خود مبنی بر فروش یا واریز وجه موضوع این ماده حداکثر تا موعد مقرر مورد درخواست بانک/مؤسسه اعتباری عمل ننماید، موظف است از تاریخ مذکور تا تاریخ تسویه کامل، به منظور جبران خسارات وارده به بانک/مؤسسه اعتباری، علاوه بر پرداخت بهای مورد توافق، مبلغی را به عنوان وجه التزام معادل درصد (به میزان حداکثر نرخ سود مورد انتظار عقود مشارکتی) سالانه، متناسب با کل بهای مذکور و نیز مدت تأخیر تأدیه دین، به شرح دستورالعمل محاسباتی زیر به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید:

تعداد روزهای تأخیر \times نرخ \times بهای مورد توافق

تعداد روزهای واقعی سال $\times ۱۰۰$

ماده ۱۱- بانک/مؤسسه اعتباری پس از گذشت حداکثر دو ماه از عدم ایفای تعهد عامل از مفاد این قرارداد در مواعد مقرر، باید مراتب را از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، به ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران ارسال نماید. در غیر این صورت، اخذ وجه التزام مذکور در مواد (۹) و (۱۰) از ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران امکان‌پذیر نخواهد بود.

ماده ۱۲- عامل و ضامن/ضامین به طور غیرقابل رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند که هرگونه مطالبات خود ناشی از این قرارداد، اعم از مستقیم یا غیرمستقیم را در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حساب‌ها (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد بانک/مؤسسه اعتباری و یا سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضائی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی عامل منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد بانک/مؤسسه اعتباری آن را به نرخ اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و برداشت می‌نماید. اقدام بانک/مؤسسه اعتباری در این خصوص برای عامل و ضامن/ضامین غیرقابل اعتراض و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۱- بانک/مؤسسه اعتباری اقدامات موضوع این ماده را پس از اجرایی نمودن، از طریق نشانی مندرج در ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، حسب مورد به عامل یا ضامن/ضامین اطلاع می‌دهد.

تبصره ۲- هرگونه وجوهی که پس از سررسید یا معوق شدن مطالبات این قرارداد به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و یا از حساب‌ها و اموال و اسناد برداشت می‌شود، ابتدا بابت هزینه‌های قانونی و کارمزدها منظور شده و مابقی بین مانده اصل (بهای مورد توافق/بهای ثمره) و وجه التزام تسهیم بالنسبه می‌شود.

ماده ۱۳- ضامن/ضامین با علم و اطلاع و وقوف کامل راجع به مندرجات این قرارداد و کمیت و کیفیت تعهدات عامل، منفرداً، مشترکاً و متضامناً، انجام کلیه تعهدات و پرداخت بدهی‌هایی که در ارتباط با انجام موضوع این قرارداد به عهده عامل است را تعهد نمودند و بانک/مؤسسه اعتباری به استناد این قرارداد حق دارد علاوه بر مراجعه به عامل، به هریک از ضامین، منفرداً و یا مشترکاً مراجعه و ایفای تعهدات قرارداد را مطالبه و وجوه متعلقه را وصول نماید.

ماده ۱۴- دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری در هر مورد معتبر است. دفاتر و صورت حساب‌های بانک/مؤسسه اعتباری از نظر اعلام به مراجع قضایی و یا دفاتر اسناد رسمی و ادارات و دوایر اجرای ثبت جهت محاسبات بعدی در جریان عملیات اجرایی در هر مورد ملاک عمل می‌باشد.

تبصره - طرفین توافق نمودند هرگونه اشتباه بانک/مؤسسه اعتباری در محاسبات قابل برگشت بوده و ضمن قبول محاسبات اصلاحی، نسبت به تنظیم و اصلاح اسناد و اوراق مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۱۵- هرگاه بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود درخواست صدور اجرائیه نماید و حکم به نفع بانک/مؤسسه اعتباری صادر شود، پرداخت کلیه هزینه‌های اجرایی و مبلغی معادل آئین‌نامه تعرفه حق الوکاله در امور اجرائی و همچنین در صورتیکه بانک ناگزیر از توسل به اقدامات قضایی گردد، هزینه‌های قضایی و دادرسی و حق الوکاله وکیل یا نماینده قضایی و خسارات از هر جهت (طبق تشخیص و اعلام بانک/مؤسسه اعتباری) بر ذمه عامل بوده که علاوه بر انجام سایر تعهدات، ملزم به پرداخت آن می‌باشد.

ماده ۱۶- به منظور تضمین حسن انجام تعهدات ناشی از این قرارداد، وثیقه / وثایق مشروحه ذیل:
(مشخصات کامل وثیقه / وثایق مأخوذه ذکر گردد)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

..... توسط عامل و یا وثیقه‌گذار/گذاران (در صورتی که شخص حقیقی باشد)

..... آقای/خانم فرزند تاریخ تولد شماره شناسنامه

..... محل صدور شماره سریال شناسنامه کد ملی

..... کدپستی به نشانی

..... شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست

..... الکترونیک

(در صورتی که شخص حقوقی باشد) شرکت ثبت شده به شماره اداره

ثبت شرکت‌های کد اقتصادی شناسه ملی با

امضای آقای/خانم فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد

کد ملی به عنوان شرکت و آقای/خانم

فرزند شماره شناسنامه تاریخ تولد کد ملی

..... به عنوان شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره

..... روزنامه رسمی شماره مورخ کدپستی

..... به نشانی

شماره تماس ثابت شماره تلفن همراه پست الکترونیک در وثیقه بانک/مؤسسه اعتباری مستقر گردید. قبض و اقباض در خصوص مورد وثیقه مندرج در این ماده به عمل آمد و حسب مورد مجدداً به طور صحیح و سالم تحویل مالک یا مالکین داده شد.

ماده ۱۷- عامل تعهد نمود که حسب مورد و در صورت تقاضای بانک/مؤسسه اعتباری، هر آن چه مورد وثیقه قرار می‌گیرد و همچنین ثمره موضوع این قرارداد را پس از امضای قرارداد حاضر، در مدت انجام آن، همه ساله به مبلغی که مورد موافقت بانک/مؤسسه اعتباری باشد در برابر آتش‌سوزی، انفجار، زلزله، سیل، خشکسالی، آفات کشاورزی، سرمازدگی، صاعقه و سایر خطرات مرتبطی که بانک/مؤسسه اعتباری تعیین می‌کند نزد یکی از شرکت‌های بیمه مجاز، به هزینه خود به نفع بانک/مؤسسه اعتباری بیمه نماید، بیمه‌نامه را بلادرنگ به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم کند، همچنین پانزده روز قبل از انقضاء مدت بیمه، مدارک تجدید بیمه را به بانک/مؤسسه اعتباری ارائه دهد. در صورتی که عامل تعهدات خود را به شرح فوق انجام ندهد بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند ثمره موضوع مساقات در مدت انجام آن و وثائق را وکالتاً از طرف عامل به هزینه خود بیمه نموده و مبلغ هزینه شده را از عامل مطالبه یا به حساب عامل منظور نماید. بدیهی است وکالت مذکور نافی تعهدات و مسئولیت‌های عامل نخواهد بود. ضمناً عامل مکلف است در صورت بروز خسارت به موارد بیمه شده، سریعاً به بیمه‌گر و بانک/مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

ماده ۱۸- در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، عامل و یا وثیقه‌گذار/گذاران و یا ضامن/ضامین از مفاد این قرارداد تخلف نمایند، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به صدور اجرائیه جهت وصول مطالبات خود به طرفیت هریک از اشخاص یادشده اقدام نماید.

ماده ۱۹- وثیقه‌گذار/گذاران، متعهد و ملتزم گردیدند که:

۱-۱۹- از هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه خودداری نمایند.

۲-۱۹- بدون موافقت بانک/مؤسسه اعتباری در موارد وثیقه تغییری ایجاد ننمایند و از انجام هر اقدامی

که موجب نقصان بهای موارد وثیقه باشد خودداری نمایند.

۱۹-۳- در صورتی که در مورد وثیقه علاوه بر مستحذات، تأسیسات و تجهیزات فعلی، مستحذات و

تأسیسات و تجهیزات دیگری اضافه شود، جزء موارد وثیقه خواهد بود.

۱۹-۴- در صورتی که قبل از فک این سند، تمام یا قسمتی از موارد وثیقه در معرض اجرای طرح‌های

مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری و امثال آن قرار گیرد، بانک/مؤسسه اعتباری، قائم

مقام و وکیل بلاعزل و یا وصی بعد از فوت وثیقه‌گذار/گذاران است که کلیه تشریفات قانونی را

انجام دهد و با امضاء اسناد و دفاتر مربوط، وجوهی را که از طرف مؤسسه ذی‌ربط در قبال تملک

تمام یا قسمتی از موارد وثیقه پرداخت خواهد شد، به صورت نقدی یا قسطی دریافت کند و پس

از احتساب و کسر هزینه‌های متعلقه، مطالبات خود را از محل باقیمانده وجه وصول نماید. هرگاه

بهای ملک، در صندوق ثبت یا دادگستری سپرده شده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری حق دریافت

وجوه سپرده را به میزان هزینه‌های متعلقه و مطالبات خود خواهد داشت. در صورتی که وجوه

وصول شده و یا موارد وثیقه موضوع این بند، تکافوی مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری را ننماید،

عامل متعهد گردید کلیه بدهی‌های خود را بنا به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، به

بانک/مؤسسه اعتباری فوراً بپردازد.

۱۹-۵- هرگونه نقل و انتقال قبلی نسبت به منافع مورد وثیقه (ولو این که ضمن سند عادی باشد) را کتباً

به اطلاع بانک/مؤسسه اعتباری رسانده و نیز قبل از انتقال منافع مورد وثیقه تحت هر عنوان، از

بانک/مؤسسه اعتباری تأییدیه اخذ نمایند.

۱۹-۶- در صورتی که مورد وثیقه به تملک بانک/مؤسسه اعتباری درآید، محل مورد وثیقه را تخلیه و

تحویل بانک/مؤسسه اعتباری نمایند. در غیر این صورت به استناد مفاد این قرارداد و نیز سند

انتقال اجرایی، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند از طریق ادارات ثبت اسناد و املاک، مورد انتقال

را تخلیه و تصرف نماید.

ماده ۲۰- کلیه وکالت‌های تفویضی به بانک/مؤسسه اعتباری موضوع مواد ۱۲، ۱۷ و ۱۹ (بند ۱۹-۴) قرارداد حاضر، ضمن عقد خارج لازم برای طرفین معین است و با سلب حق عزل و ضم و کیل و امین و غیره و سلب حق اجرای مورد وکالت توسط موکل می‌باشد.

ماده ۲۱- عامل و وثیقه‌گذار/گذاران قبول نمودند در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری حسب ضوابط و مقررات مربوط از جمله مقررات بانک مرکزی، مطالبات این قرارداد را به اشخاص حقوقی دیگر منتقل کند، تضمینات و وثایق این قرارداد به تعهدات لاحق نیز منتقل شده و کماکان بابت تعهدات انتقال یافته در رهن و وثیقه، باقی باشد.

ماده ۲۲- عامل و ضامن/ضامین قبول نمودند بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند هرگونه داده و اطلاعات ایشان را در اختیار شرکت سنجش اعتبار مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.

ماده ۲۳- کلیه هزینه‌های مربوط به ثبت قرارداد حاضر از جمله حق‌الثبت و حق‌التحریر، بدون حق رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری، کلاً به عهده عامل است.

ماده ۲۴- سایر مواردی که در این قرارداد پیش‌بینی نشده است، حسب مورد، تابع مفاد مبحث دوم فصل پنجم قانون مدنی می‌باشد.

ماده ۲۵- این قرارداد بر اساس توافق طرفین و مطابق ماده ۱۵ «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و اصلاحات و الحاقات قانونی آن و ماده (۷) «قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانک‌ها»، بدون آن که طرفین در مفاد آن اختلافی داشته باشند در حکم سند رسمی و لازم‌الاجرا بوده و تابع مفاد «آیین‌نامه اجرایی اسناد رسمی لازم‌الاجرا» می‌باشد و تمامی امضاءکنندگان قبول نمودند که کلیه مندرجات قرارداد را پذیرفته و نسبت به آن هیچ‌گونه اختلافی ندارند و عامل، ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران حق هرگونه ایراد و اعتراضی را نسبت به مفاد قرارداد و نیز نسبت به اقدامات اجرایی بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود و ایفای تعهدات عامل در هر مرحله از عملیات اجرایی از خود سلب و اسقاط نمودند.

ماده ۲۶- مفاد این قرارداد نافی حق اعتراض مشتری در مراجع ذی صلاح نمی‌باشد.

این قرارداد در ۲۶ ماده و ۴ تبصره و در نسخه تنظیم و به رؤیت کامل بانک/مؤسسه اعتباری و عامل رسید و طرفین، ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران ضمن اقرار به اطلاع و آگاهی کامل از مفاد این قرارداد و پذیرش تبعات حقوقی و قانونی ناشی از آن، به امضای تمامی صفحات آن مبادرت نمودند و یک نسخه از این قرارداد به هریک از آن‌ها تسلیم گردید.

محل امضا/مهر ضامنین/وثیقه‌گذاران

محل امضا/مهر عامل

محل امضا و مهر بانک/مؤسسه اعتباری

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۲۷۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷ موضوع ابلاغ نسخه جدید دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر دولتی ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند؛ به موجب مفاد ماده (۹۸) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، عقد مرابحه به مجموعه عقود مذکور در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) اضافه گردید. متعاقب قانون فوق‌الذکر، آیین‌نامه مربوط تهیه و در سال ۱۳۹۰ در هیأت محترم وزیران به تصویب رسید. در راستای دو مستند یادشده، «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» نیز تهیه و پس از تصویب در شورای پول و اعتبار، طی بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۱۶۹۶ مورخ ۹۰/۶/۲۰، به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید.

در ارتباط با عقد مرابحه شایان ذکر است، با بذل عنایت به جامعیت عقد مزبور هم در رابطه با اموال و هم در خصوص خدمات و روش‌های متنوع بازپرداخت تسهیلات اعطایی در قالب عقد یادشده، شامل نقدی و نسبی (اعم از دفعی و اقساطی)، این عقد می‌تواند طیف گسترده‌ای از نیازهای اشخاص حقیقی و حقوقی و بالاخص بنگاه‌های تولیدی را برآورده نماید. لذا در این رابطه وجود ضوابط و مقرراتی شفاف و قابل اجرا می‌تواند در تحقق اهداف بانکداری اسلامی و جلوگیری از انحراف مصرف تسهیلات اعطایی در موضوع قرارداد کمک شایانی نماید. از این رو و با توجه به وجود برخی ابهامات و ضعف‌ها در «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» و با هدف تبیین هر چه بهتر و تثبیت هر چه بیشتر این عقد در شبکه بانکی کشور، در جهت برآورده ساختن انواع نیازهای مشتریان بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و نیز فراهم نمودن بستر استفاده از آن در دیگر ابزارهای بانکی از جمله کارت اعتباری، اعتبار اسنادی، اعتبار در حساب جاری و ...، این بانک بر آن شد تا ضوابط ناظر بر عقد مرابحه را مورد بازنگری قرار دهد. لذا در این راستا با بهرمندی از بازخوردهای حاصله در سنوات اجرای دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه، نسخه جدید دستورالعمل مزبور تدوین گردید. ویرایش جدید

«دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» طی (۲۸) ماده و (۹) تبصره و در سه فصل به شرح ذیل در یکپهزار و دویست و سیزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۹ شورای پول و اعتبار مطرح و تصویب گردید:

○ فصل اول: تعاریف و کلیات

○ فصل دوم: حداقل الزامات ناظر بر قرارداد مرابحه

○ فصل سوم: سایر موارد

اهم نقاط افتراق نسخه جدید «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» با ضوابط قبلی به شرح زیر می‌باشد:

۱. جامعیت دستورالعمل، تدوین در سه فصل جداگانه و ارائه دامنه‌ای از تعاریف با هدف درک بهتر مفاد دستورالعمل و جلوگیری از تفسیر به رأی عبارات مندرج در متن آن؛
۲. الزام مؤسسه اعتباری به اعتبارسنجی دقیق متقاضی تسهیلات و استعلام از مراجع ذی‌ربط مبنی بر عدم وجود چک برگشتی و بدهی غیر جاری؛
۳. الزام به شناسایی متقاضی تسهیلات مطابق با قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط، از جمله دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی؛
۴. الزام مؤسسه اعتباری به اخذ وثیقه و تعیین ویژگی‌های وثایق قابل دریافت؛
۵. الزام به بیمه وثایق دریافتی به نفع مؤسسه اعتباری، نزد یکی از شرکت‌های معتبر بیمه، به انتخاب و هزینه متقاضی/تسهیلات‌گیرنده؛
۶. تفکیک مرابحه نقدی از مرابحه نسبی و تعیین الزاماتی در خصوص هر یک از جمله تعیین سود و مبنای محاسبه آن؛
۷. تغییرات ماهوی در مدت زمان بازپرداخت تسهیلات مرابحه نسبی و درج آن به صورت یک ماده به صورت منسجم؛
۸. اختیار به مؤسسه اعتباری مبنی بر اعطای وکالت به متقاضی جهت انتخاب، خرید و تحویل اموال و خدمات موضوع قرارداد؛
۹. تعیین سازوکار اخذ وجه التزام تأخیر تأدیه دین از تسهیلات‌گیرنده در صورت عدم ایفای به موقع تعهدات از جانب وی؛

۱۰. الزام مؤسسه اعتباری به طراحی، ایجاد و پیاده‌سازی ساختار کنترل داخلی مالی و عملیاتی مؤثر و کارا؛

۱۱. تکلیف مؤسسه اعتباری مبنی بر عودت مبالغی به تسهیلات‌گیرنده در صورت واریز تمام یا قسمتی از بدهی قبل از سررسید یا سررسیدهای مقرر؛

۱۲. پیش‌بینی اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط برای مؤسسات اعتباری متخلف.

با عنایت به موارد فوق، ضمن ارسال نسخه‌ای از دستورالعمل جدید، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق شود. همچنین مقتضی است ترتیبی اتخاذ شود تا نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری این بانک ارسال گردد. ۰۵۵/۲۶۹۲۳۸۰/س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل اجرایی عقد مباحه»

به استناد مفاد تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات پس از آن و نیز تصویب‌نامه شماره ۹۸۲۹۷/ت ۴۶۷۳۸ هـ مورخ ۱۳۹۰/۵/۱۲ هیأت محترم وزیران و به منظور تبیین نحوه اعطای تسهیلات در قالب عقد مباحه، «دستورالعمل اجرایی عقد مباحه» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تصویب می‌گردد.

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح به کار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی

تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد؛

۱-۳- مباحه: عقدی است که به موجب آن عرضه‌کننده؛ بهای تمام شده اموال و خدمات را به اطلاع

متقاضی می‌رساند و سپس با افزودن مبلغ یا درصدی اضافی به عنوان سود، آن را به صورت

نقدی، نسبه دفعی یا اقساطی، به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای

معین به متقاضی واگذار می‌کند؛

۱-۴- متقاضی: شخص حقیقی یا حقوقی که درخواست وی مبنی بر استفاده از تسهیلات مباحه به

مؤسسه اعتباری ارایه می‌شود؛

۱-۵- تسهیلات گیرنده: شخص حقیقی یا حقوقی که از تسهیلات مباحه مؤسسه اعتباری استفاده نموده

است؛

۱-۶- قرارداد مباحه: قراردادی است که فی‌مابین مؤسسه اعتباری و متقاضی بر اساس مباحه منعقد

و مبین توافقات، تعهدات و سایر الزامات طرفین می‌باشد؛

۱-۷- قیمت واگذاری: بهای تمام شده اموال و خدمات بعلاوه سود مؤسسه اعتباری.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری می‌تواند به منظور رفع نیازهای واحدهای تولیدی، خدماتی و بازرگانی برای تهیه مواد اولیه، لوازم یدکی، ابزارکار، ماشین‌آلات، تأسیسات، زمین و سایر کالاها و خدمات مورد احتیاج این واحدها و نیز تهیه مسکن، کالا و خدمات مورد نیاز خانوارها، به سفارش و درخواست متقاضی، مبادرت به تهیه و تملک اموال و تدارک خدمات مورد درخواست نموده و سپس آن را در قالب مراححه به متقاضی واگذار نماید.

تبصره - اموال موضوع مراححه باید در هنگام اجرای قرارداد موجود باشد.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری می‌تواند در چارچوب مراححه با اخذ تخفیف از تولیدکنندگان یا عرضه‌کنندگان اموال یا خدمات، نسبت به واگذاری آن به متقاضیان اقدام نماید.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری مکلف است در اعطای تسهیلات مراححه، تمامی قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط، از جمله ضوابط مبارزه با پولشویی را رعایت نماید.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است اقدام به اعتبارسنجی دقیق متقاضی نماید، به نحوی که اعتبارسنجی به عمل آمده مبین میزان توان و ظرفیت اعتباری وی باشد. مؤسسه اعتباری مجاز به اعطای تسهیلات مراححه بیش از ظرفیت اعتباری متقاضی نمی‌باشد.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری مکلف است قبل از انعقاد قرارداد مراححه یا تمدید آن، وضعیت بدهی غیرجاری و چک برگشتی متقاضی را از بانک مرکزی استعلام و حسب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، نسبت به اعطای تسهیلات مراححه اقدام نماید.

تبصره - در خصوص اشخاص حقوقی، مفاد این ماده، علاوه بر شخص حقوقی، شامل صاحبان امضای مجاز و اعضای هیأت مدیره آن اشخاص (اعم از اشخاص حقیقی، حقوقی و نمایندگان اشخاص حقوقی) نیز می‌گردد.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از اقدام به تهیه اموال و تدارک خدمات و ضمن قرارداد مباحثه مبادرت به دریافت درخواست و تعهد کتبی متقاضی (در چارچوب قرارداد فیما بین) مبنی بر خرید اموال و خدمات نماید.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری می‌تواند عنداللزوم حسب توافق فی‌مابین، مبلغی را تحت عنوان پیش‌دریافت بابت بخشی از ثمن معامله از متقاضی اخذ نماید.

تبصره - اخذ پیش‌دریافت در تسهیلات اعطایی از طریق کارت اعتباری مباحثه، ممنوع است.

ماده ۹- مؤسسه اعتباری مکلف است به منظور حصول اطمینان از ایفای تعهدات متقاضی، تضامین و وثایق کافی اخذ نماید. وثایق مأخوذه باید معتبر، قابل نقل و انتقال قانونی، از درجه نقدشوندگی بالا برخوردار و بلاعارض باشد تا در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی تسهیلات‌گیرنده، حقوق مؤسسه اعتباری در حداقل زمان ممکن و با کمترین هزینه، استیفاء شود.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری مکلف است حسب درخواست تسهیلات‌گیرنده، متناسب با کاهش بدهی وی، نسبت به آزادسازی وثایق مازاد و یا تعویض وثایق اقدام نماید.

تبصره - در خصوص اموال غیرمنقول، آزادسازی وثایق مازاد منوط به تشخیص مؤسسه اعتباری خواهد بود.

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری می‌تواند ترتیبی اتخاذ نماید تا وثایق دریافتی، همه ساله و در طول مدت اجرای قرارداد، حداقل به میزان مانده مطالبات بیمه شود.

تبصره - بیمه وثایق دریافتی باید به نفع مؤسسه اعتباری، نزد یکی از شرکت‌های بیمه دارای مجوز از بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، به انتخاب و هزینه متقاضی یا تسهیلات‌گیرنده انجام شود.

ماده ۱۲- حداکثر نرخ سود در مباحثه نسبی و نقدی به ترتیب توسط شورای پول و اعتبار و بانک مرکزی تعیین می‌گردد.

تبصره - مؤسسه اعتباری موظف است در تعیین مبلغ سود مباحه نقدی و نسبه، بهای تمام‌شده پس از کسر پیش‌دریافت و تخفیف مأخوذه از فروشندگان را مبنای محاسبه قرار دهد.

ماده ۱۳ - سقف تسهیلات هر یک از انواع اموال و خدمات موضوع مباحه، عنداللزوم توسط بانک مرکزی تعیین و ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۴ - مؤسسه اعتباری موظف است بهای تمام شده اموال و خدمات موضوع قرارداد را با استفاده از تعاریف و احکام مندرج در استانداردهای حسابداری مربوط محاسبه نماید.

ماده ۱۵ - مؤسسه اعتباری می‌تواند جهت گسترش بخش مسکن، به طرق زیر تسهیلات مباحه به خانوارها اعطاء نماید:

۱-۱۵ - خرید و واگذاری واحدهای مسکونی موجود به درخواست کتبی متقاضی؛

۲-۱۵ - واگذاری واحدهای مسکونی که مستقیماً یا از طریق اعطای هر یک از انواع تسهیلات بانکی احداث شده، بنا به درخواست کتبی و تعهد متقاضی مبنی بر خرید این‌گونه واحدها.

فصل دوم: حداقل الزامات ناظر بر قرارداد مباحه

ماده ۱۶ - مؤسسه اعتباری موظف است در قرارداد مباحه، بهای تمام شده و قیمت واگذاری اموال و یا خدمات را به اطلاع متقاضی برساند.

ماده ۱۷ - مؤسسه اعتباری می‌تواند در قرارداد مباحه، نحوه بازپرداخت تسهیلات اعطایی را به صورت نقدی، نسبه دفعی یا اقساطی، به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین، تعیین نماید.

ماده ۱۸ - مدت زمان بازپرداخت تسهیلات مباحه نسبه به شرح زیر تعیین می‌گردد:

۱-۱۸ - تسهیلات اعطایی مسکن خانوار، حداکثر به مدت پانزده سال؛

۱۸-۲- تسهیلات اعطایی جهت تأمین اموال دست اول دارای عمر مفید معین، حداکثر به میزان عمر

مفید مندرج در جدول موضوع ماده (۲) «دستورالعمل معاملات فروش اقساطی وسایل تولید،

ماشین‌آلات، وسایل حمل و نقل، کالاهای مصرفی بادوام ساخت داخل کشور و تأسیسات»؛

۱۸-۳- تسهیلات اعطایی جهت تأمین سایر اموال دست اولی که عمر مفید آن‌ها در جدول موضوع

ماده (۲) «دستورالعمل معاملات فروش اقساطی وسایل تولید، ماشین‌آلات، وسایل حمل و نقل، کالاهای

مصرفی بادوام ساخت داخل کشور و تأسیسات» ذکر نشده است، حداکثر سه سال؛

۱۸-۴- تسهیلات اعطایی جهت تأمین اموال دست دوم دارای عمر مفید معین، حداکثر به میزان

باقیمانده عمر مفید آن به تشخیص مؤسسه اعتباری ذی‌ربط؛

۱۸-۵- تسهیلات اعطایی به منظور تدارک خدمات مورد نیاز خانوار و واحدهای تولیدی، بازرگانی و

خدماتی حداکثر سه سال؛

تبصره ۱- مدت زمان مندرج در بندهای ۱۸-۳ و ۱۸-۵ با تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری،

حداکثر برابر با مدت مذکور در بندهای یادشده، قابل افزایش می‌باشد.

تبصره ۲- مبدأ محاسبه عمر مفید/باقیمانده عمر مفید اموال موضوع بندهای ۱۸-۲ و ۱۸-۴، تاریخ

شروع بهره‌برداری به تشخیص مؤسسه اعتباری ذی‌ربط است.

ماده ۱۹- مؤسسه اعتباری می‌تواند در قرارداد مباحه به متقاضی جهت انتخاب، خرید و تحویل اموال و دریافت

خدمات وکالت دهد.

ماده ۲۰- مؤسسه اعتباری مکلف است در متن قرارداد مباحه، تعهدی مبنی بر صوری نبودن خرید اموال یا

خدمات، از متقاضی اخذ نماید.

ماده ۲۱- مؤسسه اعتباری موظف است در قرارداد مباحه به صورت شرط ضمن عقد متنی را با این مضمون

درج نماید که چنانچه تسهیلات‌گیرنده به تعهدات خویش در قبال مؤسسه اعتباری عمل ننماید،

مکلف است مبلغی را تحت عنوان وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین، بر اساس ضوابط و مقررات ابلاغی از

سوی بانک مرکزی پرداخت نماید.

ماده ۲۲- مؤسسه اعتباری مکلف است در قرارداد مباحه قید نمایند که قرارداد مذکور بر اساس توافق طرفین در حکم اسناد رسمی و لازم‌الاجرا بوده و تابع مفاد آیین‌نامه اجرای اسناد رسمی می‌باشد.

تبصره - معاملاتی که طبق قوانین و مقررات موضوعه در مورد وثایق دریافتی باید در دفاتر اسناد رسمی انجام شود، کماکان طبق تشریفات مربوط انجام خواهد شد.

فصل سوم: سایر موارد

ماده ۲۳- در صورتی که تسهیلات‌گیرنده قبل از سررسید یا سررسیدهای مقرر، مبادرت به واریز تمام یا قسمتی از بدهی خود نماید، مؤسسه اعتباری مکلف است در چارچوب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، به تسهیلات‌گیرنده تخفیف لازم را بدهد و مبلغ وصولی را بین مانده اصل و سود تسهیلات اعطایی تسهیم بالنسبه نماید.

ماده ۲۴- مؤسسه اعتباری مکلف است اطلاعات تسهیلات مباحه اعطایی را به بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده ۲۵- مؤسسه اعتباری موظف به طراحی، ایجاد و پیاده‌سازی ساختار کنترل داخلی مؤثر و کارا جهت کسب اطمینان از رعایت مفاد قوانین، مقررات و دستورالعمل‌ها، تفکیک وظایف، تصویب درست معاملات، ثبت صحیح و به موقع رویدادها و نیز جابجایی کارکنان در مقاطع زمانی مناسب و ... مطابق با چارچوب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، در مراحل مختلف اعطای تسهیلات مباحه می‌باشد.

ماده ۲۶ - مؤسسه اعتباری مکلف است از مصرف تسهیلات اعطایی در موضوع قرارداد مباحه اطمینان کافی حاصل نماید.

ماده ۲۷- مؤسسه اعتباری می‌تواند در چارچوب مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی، از مباحه جهت صدور کارت اعتباری استفاده نماید.

ماده ۲۸- تخطی از مفاد مقرر در این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

«دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» در (۲۸) ماده و (۹) تبصره در یکهزار و دویست و سیزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۹ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و یک ماه پس از ابلاغ، لازم‌الاجرا بوده و این مصوبه جایگزین مصوبه یک‌هزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۵/۲۵ در خصوص دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه می‌گردد.

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۵۱۱۸۹ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۹ موضوع ابلاغ نرخ‌های جدید سود بانکی در شبکه بانکی کشور»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر دولتی ارسال می‌گردد.
با سلام،

احتراماً؛ بدین وسیله به استحضار می‌رساند شورای پول و اعتبار در یکهزار و دویست و پانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷، ضمن تأیید و حمایت کامل از اقدامات و تدابیر بانک مرکزی در فراهم نمودن و تمهید شرایط برای کاهش نرخ‌های سود بانکی همسو و متناسب با اقتضانات اقتصاد کلان و به ویژه نرخ تورم و استقبال از تفاهم و توافق اخیر شبکه بانکی کشور در خصوص تعدیل نرخ‌های سود علی‌الحساب سپرده‌های بانکی و تأیید و تصویب نرخ حداکثر ۱۸ درصد برای سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار یک‌ساله و حداکثر ۱۰ درصد برای سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت کمتر از سه‌ماه، مقرر نمود:

"حداکثر نرخ سود تسهیلات عقود غیر مشارکتی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری معادل ۲۰ درصد و سقف نرخ سود

مورد انتظار عقود مشارکتی هنگام عقد قرارداد بین بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و مشتری معادل ۲۲ درصد

تعیین می‌شود. اعطای تسهیلات در چارچوب عقود مشارکتی با نرخ سود بالاتر از سقف تعیین شده، منوط به

ارایه طرح توجیهی لازم توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و تأیید آن از سوی بانک مرکزی خواهد بود."

ضمن تأکید دوباره و عطف توجه آن مقام محترم به مفاد بخشنامه‌های شماره ۹۴/۳۱۴۹۳۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۳۰ و شماره ۹۴/۳۴۲۴۷۳ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۴ و اعلام این که کلیه قراردادهای افتتاح حساب سپرده و اعطای تسهیلات از ۱۳۹۴/۱۲/۱ باید در چارچوب نرخ‌های فوق منعقد شود، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق شود. همچنین مقتضی است ترتیبی اتخاذ شود تا نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری این بانک ارسال گردد.

در خاتمه، ضمن تأسی به فرمایش اخیر مقام محترم ریاست کل بانک مرکزی مبنی بر این که با پایبندی و تقید به تفاهم‌ها و توافقات به عمل آمده و تمکین به ضوابط و منویات شورای محترم پول و اعتبار به عنوان

مرجع عالی سیاستگذاری پولی و بانکی در کشور، نباید اجازه دهیم خدمات، تلاش‌ها و حیثیت نظام بانکی کشور مخدوش و تحت‌الشعاع قرار گیرد، بر این مهم تأکید می‌نماید که بانک مرکزی برای حسن اجرای مصوبه شورا در خصوص نرخ‌های سود عزم و اهتمام جدی داشته و یقیناً با موارد نقض آن از طریق هیأت انتظامی بانک‌ها برخورد قاطع خواهد نمود. / ۲۷۱۸۱۳۰ غ/

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۵۴۶۰۷ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۰۳ موضوع تعریف اصطلاح بنگاه‌های بزرگ مندرج در بند ۵ بخشنامه شماره ۹۳/۲۷۷۴۲۶ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۱۷ بانک مرکزی پیرامون ابلاغ بندهای ۳، ۴ و ۵ از بخش (ج) سیاست‌های بانکی و اعتباری مجموعه سیاست‌های دولت برای خروج غیرتورمی از رکود»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیردولتی ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، با اشاره به بخشنامه شماره ۹۳/۲۷۷۴۲۶ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۱۷ موضوع ابلاغ بندهای (۳)، (۴) و (۵) از بخش (ج) سیاست‌های بانکی و اعتباری مجموعه سیاست‌های دولت برای خروج غیرتورمی از رکود مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۳/۷/۲۰ هیأت محترم وزیران و طرح برخی ابهامات و پرسش‌ها در خصوص تعریف اصطلاح «بنگاه‌های بزرگ» مندرج در بند (۵) بخشنامه مذکور، به استحضار می‌رساند، در این رابطه پس از استفسار از مراجع ذیصلاح و بررسی مراتب در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، به شرح ذیل اتخاذ تصمیم شد:

«بنگاه‌های بزرگ مشتمل بر تمامی اشخاص حقیقی یا حقوقی دارای ۱۰۰ نفر کارکن و بیشتر می‌باشد»

لذا خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع، به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت شود. همچنین مقتضی است نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی ارسال گردد. /۲۷۰۶۲۸۸/

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بخش دوم: بخشنامه‌های

مجوزهای بانکی

«اداره مجوزهای بانکی در سال ۱۳۹۴ بخشنامه‌ای صادر نکرده است»

بخش دوم: بخشنامه‌های

مبارزه با پولشویی

«بخشنامه شماره ۹۴/۶۸۲۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۱/۱۸ موضوع کارت آمایش ۹»

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و
موسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسکریه ارسال می‌شود.**

با سلام؛

احتراماً، پیرو نامه شماره ۹۳/۳۴۶۹۷۱ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۴ به استحضار می‌رساند؛ به موجب نامه شماره ۷۴/۳۶ مورخ ۱۳۹۴/۱/۵ اداره کل امور اتباع و مهاجرین خارجی وزارت کشور، اعتبار کارت آمایش (۹) اتباع خارجی تا تاریخ ۱۳۹۴/۰۲/۳۱ تمدید شده است. از این رو، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به نحو شایسته به اطلاع واحدهای ذی‌ربط رسانده شود. /۳۳۴۱۰۲۶

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

فرید کیان

۲۳۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۳/۷۲۴+۹۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۲۴ موضوع ویژگی‌های کنترلی کارت هوشمند»

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات
اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسکریه ارسال می‌شود.**

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۸۹/۳۲۵۳۲ مورخ ۱۳۸۹/۲/۱۶ در خصوص «ویژگی‌های کنترلی کارت ملی» و به منظور اجرای دقیق ماده (۲) و بند (الف) ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی، به پیوست تصویر مشخصات و ویژگی‌های کنترلی «کارت هوشمند ملی» و «شناسنامه‌های طرح جدید» ارسال می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به نحو شایسته به اطلاع واحد‌های ذی ربط رسانده شود.
بدیهی است مسئولیت احراز صحیح هویت مشتریان و اجرای مقررات مربوط، بر عهده آن بانک/موسسه

اعتباری می‌باشد. / ۲۴۱۴۲۱۵

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

فرید کیان

۲۳۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: دارد

ویژگی‌های کنترلی در روی کارت شناسایی ملی

۸ - پرینت عکس به گونه‌ای که طرح زمینه از زیر آن مشخص است.

۷ - گیس کارت، برش‌هایی که بر روی کاغذ ایجاد شده است

۶ - ترکیب OVI، رنگ طرح مقابل با تغییر جهت کارت از رنگ سبز به رنگ طلایی تغییر می‌کند.

۵ - طرح برجسته روی لامپیت که هنگام برش کارت به وجود می‌آید

۴ - واتر مارک عبارت (ثبت احوال کشور) در پشت کاغذ ایجاد گردیده و در مقابل تور قابل رؤیت است.

۳ - فیرهای نامرئی: الیاف نامرئی داخل کاغذ که با تابش نور ماورا بنفش به رنگ‌های سبز، آبی، قرمز قابل رؤیت است.

۲ - واتر مارک عبارت (ثبت احوال کشور) در پشت کاغذ ایجاد گردیده و در مقابل تور قابل رؤیت است.

۱ - واتر مارک عبارت (ثبت احوال کشور) در پشت کاغذ ایجاد گردیده و در مقابل تور قابل رؤیت است.

۱۶۵ - گیس کارت، برش‌هایی که بر روی کاغذ ایجاد شده است

۱۶۴ - ترکیب OVI، رنگ طرح مقابل با تغییر جهت کارت از رنگ سبز به رنگ طلایی تغییر می‌کند.

۱۶۳ - طرح برجسته روی لامپیت که هنگام برش کارت به وجود می‌آید

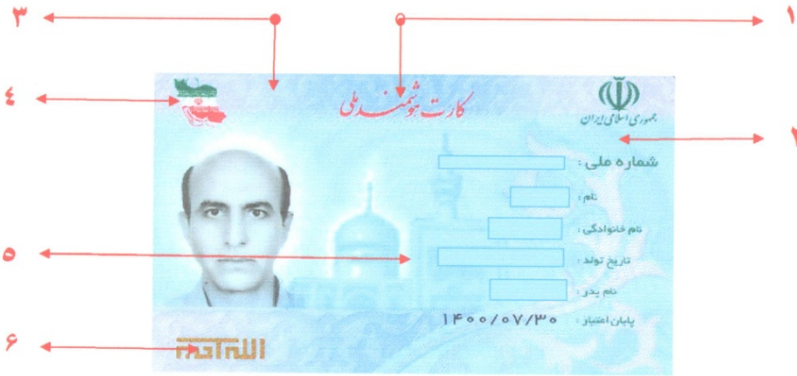
۱۶۲ - واتر مارک عبارت (ثبت احوال کشور) در پشت کاغذ ایجاد گردیده و در مقابل تور قابل رؤیت است.

۱۶۱ - گیس کارت، برش‌هایی که بر روی کاغذ ایجاد شده است

وزارت کشور
سازمان ثبت احوال کشور

۱- اجزای بدو عامل کلان کارت شناسایی ملی
۲-
۳-
۴-
۵-
۶-
۷-
۸-
۹-
۱۰-
۱۱-
۱۲-
۱۳-
۱۴-
۱۵-
۱۶-
۱۷-
۱۸-
۱۹-
۲۰-

ویژگیهای کنترلی و منحصر روی کارت هوشمند ملی (کلید ورود به دولت الکترونیک)

UV

365 nm (front side- yellow and blue)

UV: مرکب نامرئی که در مقابل نور ماوراء بنفش قابل رویت می باشد.

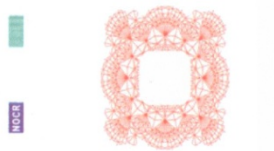
- 1- چاپ با تکنیک رنگین کماتی (Rainbow)
- 2- الگوهای کریستالی با تغییر ضخامت خطوط
- 3- برجسته سازی خطوط
- 4- نقشه ایران بصورت ریز نوشته الله اکبر و خلیج فارس (Microprint)
- 5- تصویر رستر شده
- 6- مرکب متغیر در نور (OVI)

ویژگیهای کنترلی و منحصر پشت کارت هوشمند ملی

(کلید ورود به دولت الکترونیک)

EMBOSSING

(POSITIVE IN RED, NEGATIVE IN GREEN, MATT NEGATIVE IN PURPLE)

UV

254 nm (back side - blue)

UV: مرکب نامرئی که در مقابل نور ماوراء بنفش قابل رویت می باشد.
Emboss: ایجاد برجستگی و یا فرو رفتگی بر روی سطح کارت می باشد

- ۶- چاپ با مرکب مادون قرمز
- ۷- شماره سریال کارت (Sn)
- ۸- تصویر مخفی (Latent Image)
- ۹- الگوهای کریستالی و تغییر تراکم خطوط (Bump effect)
- ۱۰- نقش شفاف در زمینه کارت (Matt Area)

- ۱- چاپ با تکنیک رنگین کماتی (ainbow)
- ۲- تصویر چند وجهی لیزری (MLI)
- ۳- خطوط ایمنی مشابه اثر انگشت (Finger print effect)
- ۴- گیلوش حلقوی
- ۵- خطاهای عمدی میکروتست

شناسنامه سفته‌های جمهوری اسلامی ایران
(ردیفی)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور بانکی و اعتباری
سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

شناسنامه

- ۱ - کلیه سفته‌های در چاپ امنیتی
- ۲ - چاپ به چسب سه رنگ بصورت افقی
- ۳ - چاپ به چسب سه رنگ بصورت عمودی
- ۴ - چاپ به رنگ بومبسته
- ۵ - کلیه سفته‌های در چاپ امنیتی
- ۶ - تغییر مشخصات خطوط در محل درج شماره ره ملی
- ۷ - اتصال فلوریکر ام اسیتی به روی مشخصات
- ۸ - چاپ جدا شونده
- ۹ - چاپ هکسل شونده
- ۱۰ - چاپ رنگین گمان
- ۱۱ - قیصر نامه بی که با فلور فلور ای بیضی قابل دیدن است
- ۱۲ - چاپ خطوط با مشخصات متغییر
- ۱۳ - کلیه سفته‌های در چاپ امنیتی
- ۱۴ - طرح امضای زنجیره

طرح امضای زنجیره (Z-chain) در چاپ امنیتی
چاپ فلوریکر ام اسیتی و راه سازمان ثبت اسناد و املاک کشور بصورت دائمی در حالت کاغذ
چاپ فلوریکر ام اسیتی ایران و کلمات (مشخصات جمهوری اسلامی ایران) در مشخصات ۳ و ۴
با استفاده از فلور فلور ای بیضی قابل دیدن است

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۰۹۶۸۱ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۱ موضوع آمار مربوط به تعداد حساب‌ها و مشتریان»

جهت اطلاع کلیه مدیران ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست

بانک و موسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسگریه ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، خواهشمند است دستور فرمایید در پایان هر ماه، آمار به روز شده موارد مندرج در جداول ذیل را

به این اداره ارسال نمایند. /۲۴۵۵۱۲۶

(آمار مربوط به تعداد حساب‌ها و تعداد مشتریان بانک/مؤسسه اعتباری به روز شده در تاریخ)

آمار بر حسب تعداد حساب‌ها					
شخصیت	کل حساب‌ها	دارای شماره/شناسه	فاقد شماره/شناسه	فعال فاقد شماره/شناسه	مسدود فاقد شماره/شناسه
حقیقی ایرانی					
حقوقی ایرانی					
حقیقی خارجی					
حقوقی خارجی					
* نامشخص					
جمع					

* اگرچه از نظر این اداره وجود چنین حساب‌هایی ایراد محسوب می‌شود و ضروری است در اسرع وقت نسبت به اصلاح آن‌ها اقدامات لازم صورت پذیرد، ولی به منظور تفکیک و کنترل دقیق‌تر حساب‌ها، آمار تعداد حساب‌هایی که نوع شخصیت آن‌ها (حقیقی ایرانی/خارجی، حقوقی ایرانی/خارجی) در سیستم به هر دلیلی مشخص نشده است در قسمت « نامشخص » درج گردد.

آمار بر حسب تعداد مشتریان					
مسدود فاقد شماره/شناسه	فعال فاقد شماره/شناسه	فاقد شماره/شناسه	دارای شماره/شناسه	کل حساب‌ها	شخصیت
					حقیقی ایرانی
					حقوقی ایرانی
					حقیقی خارجی
					حقوقی خارجی
					* نامشخص
					جمع

* آمار تعداد مشتریانی که نوع شخصیت آن‌ها (حقیقی ایرانی/خارجی، حقوقی ایرانی/خارجی) در سیستم به هر دلیلی مشخص نشده است در قسمت «نامشخص» درج گردد.

اداره مبارزه با پولشویی

علیرضا مظفری

۰۱-۲۳۳۱

رضا محمدزاده قره باغی

۰۱-۲۳۲۱

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۵۱+۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۰۷ موضوع آسیب شناسی مقوله مبارزه با پولشویی در کشور و طرح اقداماتی که بانک‌ها و نهادهای پولی باید در این زمینه انجام دهند»

جهت اطلاع مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک، موسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسکر به ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که مستحضرنند، همگام با توسعه فناوری در حوزه خدمات بانکی و همچنین رقابت موسسات پولی در ارائه خدمات و محصولات نوین، ریسک‌های جدیدی از جمله ریسک پولشویی و تامین مالی تروریسم بروز پیدا می‌کنند که باید مورد شناسایی و ارزیابی قرار گیرند.

کمیتته بال در سند "مدیریت مناسب ریسک پولشویی و تامین مالی تروریسم" خود اعلام می‌دارد: بانک‌ها باید ملزم به داشتن خط‌مشی‌ها و رویه‌های کافی شوند تا از این رهگذر بتوانند استانداردهای عالی اخلاقی و حرفه‌ای در بخش بانکی را ارتقاء بخشیده و مانع سوءاستفاده از بانک‌ها برای فعالیت‌های مجرمانه - بصورت عامدانه یا غیر عامدانه - شوند. این الزام بخشی از وظیفه کلی بانک برای داشتن مدیریت موثر ریسک جهت کنترل انواع ریسک‌ها از جمله ریسک پولشویی و تامین مالی تروریسم است.

بدون شک اولین گام برای مدیریت این ریسک جدید - که نظام مالی بین‌المللی با دقت و توجه ویژه آن را دنبال می‌کند - شناسایی نقاط آسیب‌پذیری است که می‌تواند مورد سوء استفاده قرار گیرد و از این منظر به موسسات پولی، بویژه به ریسک شهرت آنها، آسیب وارد کند.

سازمان‌های بین‌المللی و بین‌الدولی - همچون گروه ویژه اقدام مالی - همواره تلاش کرده‌اند بخش‌های آسیب‌پذیر و خلاءهایی که ممکن است مورد سوء استفاده مجرمان قرار گیرند را شناسایی کرده و در قالب "راهنما" یا "اسناد بهترین رویه" - ضمن آگاهی بخشی در خصوص آنها - در مورد نحوه مقابله کشورها با این ریسک‌ها نیز اطلاعات مفیدی را ارائه دهند.

با وجود این، از آنجا که شرایط کشورها بر حسب مشخصه‌هایی همچون موقعیت جغرافیایی، نوع نظام مالی و شرایط اقتصادی، با یکدیگر تفاوت دارند، ضروری است که موضوع ریسک پولشویی و تامین مالی

تروریسم و همچنین نقاط آسیب‌پذیر کشورها به صورت موردی نیز مورد بررسی قرار گیرد تا ضمن استفاده از تجربیات بین‌المللی، در خصوص مشکلات داخلی نیز تمهیداتی اندیشیده شود.

از آنجا که به‌روز بودن دانش مدیران ارشد و سیاستگذار موسسات پولی می‌تواند سهم مهمی در موفقیت کشور در این امر خطیر داشته باشد، لذا به همین منظور از جنابعالی به اتفاق اعضاء هیات مدیره و مدیر اداره مبارزه با پولشویی آن بانک/موسسه اعتباری دعوت می‌شود تا در جلسه‌ای که در ساعت ۹ صبح مورخ ۹۴/۵/۱۵ در طبقه هجدهم ساختمان میرداماد با موضوع "آسیب‌شناسی مقوله مبارزه با پولشویی در کشور و همچنین طرح اقداماتی که دستگاه‌های مختلف به خصوص بانک‌ها و نهادهای پولی باید در این زمینه انجام دهند" شرکت فرمایید.

شایان ذکر است این جلسه با حضور ریاست کل محترم، معاونت محترم نظارتی و مدیران ارشد این

بانک، برگزار خواهد شد. /۲۴۵۱۲۵۳

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

فرید کیان

۲۳۱۶

عبدالمهدی ارجمندزاد

۳۲۱۵-۰۲

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۵۳۱۲۶ مورخ ۱۳۹۴/۰۶/۱۱ موضوع تاکید بر رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در رابطه با شناسایی مشتریان موسسات اعتباری»

جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی

پست بانک و موسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسکریه ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، بر اساس اطلاعات رسیده از مراجع نظارتی و امنیتی، گروهی از کلاهبرداران با شناسایی سرمایه داران کلان در شهرهای مختلف و یا مدیران شرکت‌های پردرآمد و یا مقامات استانی، طی تماس با آنها و جعل عنوان و تقلید صدای مقامات، مساعدت آنان را برای کمک به یک بیمار یا پرداخت دیه یک زندانی و ... خواستار شده و با ارائه شماره حساب مورد نظر خود، از آنان کلاهبرداری می‌نمایند که در بسیاری از این موارد شماره حساب‌های مورد استفاده کلاهبرداران یا با مشخصات شناسنامه‌های سرقتی افتتاح شده و یا مربوط به افراد معتاد و بی بضاعتی است که در مقابل دریافت مبلغی اندک، کارت حساب بانکی خود را در اختیار متخلفان قرار می‌دهند.

از آنجاییکه رعایت مقررات مبارزه با پولشویی بخصوص شناسایی کامل مشتریان، موجب کاهش چنین تخلفاتی خواهد شد، خواهشمند است دستور فرمایند در جهت پیشگیری از این موارد توجه به مفاد دستورالعمل

چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی موسسات اعتباری بیش از پیش مورد تاکید قرار گیرد. ۲۳۸۵۸۲۲/۰

اداره مبارزه با پولشویی

علیرضا مظفری

۲۳۳۱-۰۱

رضا محمدزاده قره باغی

۲۳۲۱-۰۱

«بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۱۷۱۳ مورخ ۰۶/۰۷/۱۳۹۴ موضوع گزارش عملکرد اجرای مفاد تبصره ۲ ماده ۲ دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک‌های پوسترهای»

**جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی
پست بانک و موسسات اعتباری توسعه، عسگریه، کوثر مرکزی و نور ارسال می‌شود.**

با سلام؛

احتراماً، پیرو نامه شماره ۹۰/۱۰۸۷۴۲ مورخ ۱۱/۰۵/۱۳۹۰، درخصوص اجرای تبصره ۲ ماده ۲ دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک‌های پوسترهای، خواهشمند است دستور فرمائید از نتیجه اقدامات به عمل آمده این اداره را مطلع نمایند. / ۲۵۲۰۹۸۶

اداره مبارزه با پولشویی

علیرضا مظفری
۲۳۳۱-۰۱

رضا محمدزاده قره باغی
۲۳۲۱-۰۱

«بخشنامه شماره ۸۹/۲۰۴۰۹۴/مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۲۳ موضوع در خصوص به روز رسانی کدهای پستی و نشانی‌های اتباع ایرانی»

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی، عسکریه و نور ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، به پیوست تصویر مصوبه شماره ۸۶۰۵۴ مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۹ هیات ماده ۱۴ آیین نامه قانون الزام اختصاص شماره ملی و کدپستی به کلیه اتباع ایرانی، در خصوص اصلاح و بروز رسانی نشانی‌ها و کدهای پستی کلیه اتباع ایرانی و همچنین لزوم برقراری ارتباطات سیستمی بین بانک‌های اطلاعاتی دستگاه‌های اجرایی و پایگاه اطلاعات سازمان ثبت احوال و شرکت پست، جهت بهره برداری و اجرا ایفاد می‌شود. از این رو، خواهشمند است ترتیبی اتخاذ شود تا اطلاع رسانی مناسب و راهنمایی‌های لازم به مشتریان در خصوص " فرایند اصلاح کد پستی توسط اشخاص حقیقی از طریق سامانه اعلام تغییر نشانی در پرتال سازمان ثبت احوال و تبعات عدم اصلاح آن " در اسرع وقت صورت پذیرد. /۲۵۴۰۷۰۰۰

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

فرید کیان

۲۳۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: دارد.

ریاست جمهوری
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

شماره: ۸۹۰۵۴
تاریخ: ۱۹/۵/۱۳۹۴
پست:

بسمه تعالی

سرلشکر بسیجی جناب آقای دکتر سیدحسین فیروزآبادی- رئیس محترم ستاد کل نیروهای مسلح
برادر ارجمند جناب آقای دکتر محمد نهبانندیان- رئیس دفتر محترم رئیس‌جمهور و سرپرست نهاد
ریاست جمهوری

برادر ارجمند جناب آقای مهندس کاظم چهره‌گشا- رئیس دفتر محترم معاون اول رئیس‌جمهور
برادر ارجمند جناب آقای دکتر سورنا ستاری- معاون محترم علمی و فناوری رئیس‌جمهور
برادر ارجمند جناب آقای دکتر محمدباقر نوبخت- معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان مدیریت
و برنامه‌ریزی کشور

سرکار خانم دکتر معصومه ابتکار- معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست
برادر ارجمند جناب آقای دکتر علی‌اکبر صالحی- معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی
حجت‌الاسلام و المسلمین جناب آقای سیدمحمد شهیدی‌محللاتی- معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس
بنیاد شهید و امور ایثارگران

برادر ارجمند جناب آقای مسعود سلطانی‌فر- معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان میراث فرهنگی،
صنایع دستی و گردشگری

برادر ارجمند جناب آقای مهندس بیژن نامدار زنگنه- وزیر محترم نفت

برادر ارجمند جناب آقای دکتر عباس آخوندی- وزیر محترم راه و شهرسازی

برادر ارجمند جناب آقای دکتر عبدالرضا رحمانی‌فضلی- وزیر محترم کشور

برادر ارجمند جناب آقای مهندس حمید چیت‌چیان- وزیر محترم نیرو

برادر ارجمند جناب آقای مهندس محمود حجتی- وزیر محترم جهاد کشاورزی

برادر ارجمند جناب آقای علی جنتی- وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی

برادر ارجمند جناب آقای دکتر حسین دهقان- وزیر محترم دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

حجت‌الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر سیدمحمود علوی- وزیر محترم اطلاعات

برادر ارجمند جناب آقای دکتر علی‌اصغر فانی- وزیر محترم آموزش و پرورش

برادر ارجمند جناب آقای دکتر محمود واعظی- وزیر محترم ارتباطات و فناوری اطلاعات

حجت‌الاسلام و المسلمین جناب آقای مصطفی پورمحمدی- وزیر محترم دادگستری

برادر ارجمند جناب آقای دکتر سیدحسین قاضی‌زاده هاشمی- وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

برادر ارجمند جناب آقای دکتر محمدجواد ظریف- وزیر محترم امور خارجه

برادر ارجمند جناب آقای دکتر علی طیب‌نیا- وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی

برادر ارجمند جناب آقای دکتر علی ربیعی- وزیر محترم تعاون، کار و رفاه اجتماعی

برادر ارجمند جناب آقای مهندس محمدرضا نعمت‌زاده- وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت

برادر ارجمند جناب آقای دکتر محمد فرهادی- وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری

برادر ارجمند جناب آقای دکتر محمود گودرزی- وزیر محترم ورزش و جوانان

برادر ارجمند جناب آقای دکتر محمد سرافراز- رئیس محترم سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

برادر ارجمند جناب آقای دکتر ولی‌الله سیف- رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

شماره :

FAX NO. :

Oct. 03 2015 09:32AM P 2

شماره ۵۴
تاریخ ۱۳۹۴/۰۵/۱۹
پست

ریاست جمهوری
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

برادر ارجمند جناب آقای دکتر محمدباقر قالیباف- شهردار محترم تهران
برادر ارجمند جناب آقای مهندس اکبر ترکان- دبیر محترم شورای هماهنگی مناطق آزاد تجاری ایران
برادر ارجمند جناب آقای دکتر محمدرضا صفری- رئیس محترم سازمان نظام دامپزشکی
برادر ارجمند جناب آقای دکتر علیرضا زالی- رئیس محترم سازمان نظام پزشکی
برادر ارجمند جناب آقای دکتر سیدرضا صالحی امیری- رئیس محترم سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران
برادر ارجمند جناب آقای ضیایی استرآبادی- رئیس محترم جمعیت هلال‌آخمر جمهوری اسلامی ایران
برادر ارجمند جناب آقای محمدابراهیم امین- رئیس کل محترم بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران
برادر ارجمند جناب آقای دکتر توپسرکانی- معاون محترم قوه قضاییه و رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
برادر ارجمند جناب آقای دکتر اوایی- رئیس محترم سازمان ثبت احوال کشور
برادر ارجمند جناب آقای مهندس حسین مهروی- رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل محترم شرکت پست
برادر ارجمند جناب آقای دکتر انوشیروان محسنی‌بندی- معاون وزیر و رئیس محترم سازمان بهزیستی
برادر ارجمند جناب آقای دکتر محمدجواد ایروانی- معاون محترم نظارت و حسابرسی دفتر مقام معظم رهبری
برادر ارجمند جناب آقای دکتر محسن رضایی- دبیر محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام
برادر ارجمند جناب آقای دکتر افراشته- معاون محترم اجرایی مجلس شورای اسلامی
برادر ارجمند جناب آقای دکتر نوروز کهزادی- معاون محترم مالی، پشتیبانی و عمرانی قوه قضاییه
برادر ارجمند جناب آقای دکتر نصرالله جهانگرد- رئیس محترم سازمان فناوری اطلاعات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

بسلام احترام؛

به پیوست صورتجلسه و آخرین مصوبات جلسات هیأت ماده ۱۴ آیین‌نامه قانون الزام اختصاص شماره ملی و کدپستی به کلیه اتباع ایرانی که در مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۰ برگزار شد ایفاد می‌گردد.
خواهشمند است دستور فرمایید نسبت به پی‌گیری و اجرای مصوبات اقدام و نتیجه را به این هیأت منعکس نمایند.

مسعود پور احمدی
دبیر هیأت ماده ۱۴ آیین‌نامه قانون الزام
اختصاص شماره ملی و کدپستی به اتباع ایرانی

شماره: ۸۶۰۵۴
تاریخ: ۱۳۹۴/۵/۱۹
پست:

صور تجلسه هیأت ماده ۱۴ آیین‌نامه قانون الزام اختصاص شماره ملی و کدپستی

به کلیه اتباع ایرانی مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۰

حاضرین جلسه: آقایان پورا احمدی و شریفی (هیأت ماده ۱۴ آیین‌نامه)، نصیری و جوادی (شرکت پست)، سرکار خانم فاضلی و آقای نقیان (سازمان ثبت احوال) و آقای زین‌الدینی (از مرکز امور دولت الکترونیک) در ابتدای جلسه جناب آقای پورا احمدی دبیر محترم هیأت ماده ۱۴ توضیحاتی در خصوص ضرورت اصلاح و به‌روزرسانی نشانی‌ها و کدهای پستی کلیه اتباع ایرانی و همچنین لزوم برقراری ارتباطات سیستمی بین بانک‌های اطلاعاتی دستگاه‌های اجرایی و پایگاه ملی اطلاعات سازمان ثبت احوال و شرکت پست ارائه دادند و موارد ذیل را مورد تأکید قرار دادند:

۱. براساس تفاهم‌نامه فی‌مابین سازمان ثبت احوال و شرکت پست، سازمان ثبت احوال شرح نشانی‌ها را از شرکت پست اخذ نموده و اعتبارسنجی آدرس‌ها از طریق این دو دستگاه به انجام برسد.
 ۲. دستگاه‌های اجرایی در تعامل با اشخاص حقیقی در زمان ارائه هرگونه خدمات، صرفاً کدپستی آنها را اخذ نموده و از طریق ارتباط سیستمی با ثبت احوال، شرح نشانی‌های صحیح اشخاص را اخذ نمایند.
 ۳. به‌کارگیری شماره ملی و کدپستی اشخاص حقیقی از شاخص‌های مهم پایگاه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی برای بهره‌برداری از آنها در راستای تحقق طرح‌های مختلف دولت مانند: طرح هدفمندی یارانه‌ها، طرح سلامت عمومی، طرح‌های پولی - مالی و مالیاتی و سایر اقدامات مشابه می‌باشد.
 ۴. لازم است تمام دستگاه‌های اجرایی در فواصل چندماهه و به صورت روتین نسبت به بهنگام نمودن نشانی‌های پستی اشخاص حقیقی و مشتریان خود اقدام نمایند.
- علاوه بر موارد فوق مصوبات این جلسه که به تأیید نمایندگان دستگاه‌های ذی‌ربط حاضر در جلسه رسیده جهت پی‌گیری و اجرا به پیوست ارسال می‌گردد.

بسمه تعالی

مصوبات جلسه مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۱۰ هیئت ماده ۱۴ آیین‌نامه اجرایی قانون الزام اختصاص شماره ملی و کد پستی برای کلیه اتباع ایرانی

ماده ۱ - سازمان ثبت‌احوال موظف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه، شرایط لازم جهت ارائه سرویس برخط کد پستی و شرح نشانی متناظر با شماره ملی را برای دستگاه‌های مشمول فراهم نماید.

تبصره ۱ - دستگاه‌های مشمول باید شرایط لازم جهت دریافت سرویس ذکرشده در این ماده را فراهم نمایند.

تبصره ۲ - کد پستی و شرح نشانی معتبر اشخاص حقیقی، کد پستی و شرح نشانی متناظر با شماره ملی موجود در پایگاه شماره ملی اتباع ایرانی است.

تبصره ۳ - سازمان ثبت‌احوال باید در فرایند اصلاح کد پستی توسط اشخاص حقیقی، فقط کد پستی را از اشخاص حقیقی اخذ نموده و شرح نشانی متناظر با آن را از طریق سرویس ذکرشده در ماده (۲) این مصوبه، از شرکت پست دریافت و به‌صورت برخط در پایگاه شماره ملی اتباع ایرانی به‌روزرسانی نماید.

تبصره ۴ - کد پستی تمامی اشخاص حقیقی زیر ۱۵ سال، برابر با کد پستی سرپرست آن‌ها است.

تبصره ۵ - سازمان ثبت‌احوال، صدا و سیما و دستگاه‌های مشمول موظف هستند پس از ابلاغ این مصوبه، نسبت به آگاه‌سازی عموم در خصوص "فرایند اصلاح کد پستی توسط اشخاص حقیقی" از طریق سامانه اعلام تغییر نشانی در پرتال سازمان ثبت‌احوال اقدام و "تبعات عدم‌اصلاح آن" را تبیین نمایند.

ماده ۲ - شرکت پست موظف است پس از ابلاغ این مصوبه، شرایط لازم جهت ارائه سرویس برخط "ارسال شرح نشانی به ازای کد پستی" را برای سازمان ثبت‌احوال فراهم نماید.

تبصره ۱ - سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های وزارت کشور از طریق شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه نسبت به تعیین نام معابر فاقد نام و ساماندهی پلاک شهرها و روستاهای کشور اقدام نمایند.

تبصره ۲ - شرکت پست موظف است نسبت به اعلام معابر و اماکن فاقد نام و پلاک آبی به شهرداری‌ها اقدام نماید.

ماده ۳ - دستگاه‌های مشمول موظف‌اند از دو ماه پس از تاریخ ابلاغ این مصوبه، در تمامی فرایندهای جاری خود، کد پستی و شرح نشانی اشخاص حقیقی را به‌وسیله سرویس ذکرشده در ماده (۱) این مصوبه از سازمان ثبت‌احوال اخذ نموده و آن را جایگزین کد پستی و شرح نشانی دریافت شده از اشخاص حقیقی نمایند.

تبصره ۱ - پس از گذشت دو ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه، کد پستی و شرح نشانی دریافت شده از پایگاه شماره ملی اتباع ایرانی، معتبر بوده و دستگاه‌های مشمول باید بر آن اساس عمل نمایند.

تبصره ۲ - دستگاه‌های مشمول موظفاند پس از گذشت دو ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه از الزام اخذ کد پستی و شرح نشانی مشتریان و ارباب رجوع خودداری کرده و به آن‌ها اعلام نمایند که کد پستی و شرح نشانی آن‌ها، از سازمان ثبت احوال دریافت خواهد شد.

تبصره ۳ - دستگاه‌های مشمول موظفاند پس از گذشت دو ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه، حداکثر ظرف مدت شش ماه، کد پستی و شرح نشانی تمامی اشخاص حقیقی موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی خود را با اطلاعات دریافتی از سرویس ماده (۱) این مصوبه جایگزین نمایند.

تبصره ۴ - در خصوص استعلام‌های بین دستگاهی، به صورت برخط و یا غیر برخط، تعرفه های مصوب استعلام هویت و شرح نشانی صرفاً مشمول اطلاعات تغییر یافته می‌گردد.

تبصره ۵ - سازمان ثبت احوال و شرکت پست بابت تغییر نشانی در سامانه‌های خود هیچ وجهی از مردم دریافت نخواهند کرد.

ماده ۴- دستگاه‌های مشمول از دو ماه پس از تاریخ ابلاغ این مصوبه می‌توانند "فضای ورود اطلاعات شرح نشانی" و "فضای ورود اطلاعات کد پستی" را از تمامی فرم‌ها و فرایندهای جاری خود حذف نمایند.

تبصره ۱- در صورت عدم حذف فضاهای ورود اطلاعات ذکر شده، باید بر کردن این فضاها توسط اشخاص حقیقی، از حالت اجباری به حالت اختیاری تغییر یابد. همچنین توضیح داده شود که کد پستی و شرح نشانی معتبر اشخاص حقیقی، کد پستی و شرح نشانی متناظر با شماره ملی موجود در پایگاه اطلاعات سازمان ثبت احوال است.

ماده ۵- در صورتی که متقاضی دیگری غیر از دستگاه‌های مشمول، تقاضای دریافت سرویس ذکر شده در ماده (۱) این مصوبه را داشته باشد، تقاضای خود را به دبیرخانه هیئت موضوع ماده (۱۴) آیین‌نامه تقدیم نموده و این هیئت، نسبت به ارائه یا عدم ارائه سرویس به متقاضی، تصمیم‌گیری می‌کند.

نام و نام خانوادگی	نام دستگاه/سازمان	سمت	امضا
سید مجتبی لاری	شرکت پست	سازمان ثبت احوال	
سید جباری	شرکت پست	سازمان ثبت احوال	
زهرا ناصبی	سازمان ثبت احوال	معاونت اداری و پشتیبانی	
رضا ابراهیمی	سازمان ثبت احوال	سازمان ثبت احوال	
مسعود پورمحمدی	هیئت ساده ۱۴	دبیر هیئت	
علیرضا سجده	سازمان ثبت احوال	رئیس امور ثبت احوال	

«بخشنامه شماره ۹۴/۴۵۱۹۷ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۶ موضوع شناسه اختصاصی اشخاص خارجی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی، عسگریه و نور ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، با عنایت به این که درصد بالایی از مشتریان خارجی شبکه بانکی کشور را اتباع افغانی تشکیل می‌دهند و به منظور تسریع در فرآیند احراز هویت و تخصیص شماره اختصاصی به اشخاص مذکور، ضمن ارسال تصویر نامه شماره ۲۷/ت ص/۹۴ مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۰۱ شرکت پژواک و ضمائم آن، خواهشمند است مراتب را جهت اجرا امر به ابلاغ نمایند.

در خصوص اشخاص حقیقی تبعه سایر کشورها که دارای مدارک اقامتی معتبر بوده، لیکن فاقد شناسه اختصاصی می‌باشند نیز ضروری است طبق رویه قبلی، مشخصات هویتی آن‌ها به پایگاه شناسه اختصاصی اتباع خارجی ارسال و نسبت به دریافت شناسه اختصاصی برای آن‌ها اقدام شود. / ۲۶۴۷۳۳۴

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

فرید کیان

۲۳۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: دارد.

همچنین ماده ۵ قانون مزبور مقرر نموده است: اتباع خارجه ملزم می‌باشند در انقضاء مدت اجازه عبور و یا توقف از خاک ایران خارج شوند مگر اینکه از نظمیۀ تقاضای تمدید مدت کرده و تحصیل اجازه نمایند. مقررات طرح جامع ساماندهی اتباع خارجی اجازه داده است گروهی از اتباع افغانستانی ثبت

نام شده در طرح ساماندهی از سال ۱۳۹۱ پس از دریافت روادید در نوبت های متوالی نسبت به تمدید روادید آنان توسط نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران اقدام شود.

تمدید روادید

16	16
VISA EXTENTION	تمدید روادید
NO. _____	شماره _____
DATE _____	تاریخ _____
_____	ووادید شماره _____
_____	مورخه _____
_____	این گذرنامه بشماره _____
_____	تاریخ _____
_____	بالتامین _____
THE VISA ON PAGE _____	تمدید گردید. _____
IS EXTENDED UP TO _____	_____
FEE _____	بهاه _____

در مهر تمدید روادید تاریخ اعتبار درج است. لذا تبعه خارجی که اعتبار روادید مندرج در گذرنامه اش منقضی شده باشد به موجب مقررات متخلف بوده و مشمول مجازات مقرر در قانون منجمله اخراج خواهد بود.

پیوست ۲

مدارک معتبر اتباع افغانستانی در طرح ساماندهی اتباع خارجی

مقدمه:

در اجرای طرح ساماندهی اتباع خارجی مصوب شورای عالی امنیت ملی، اتباع افغانستانی مجاز به اقامت در جمهوری اسلامی ایران به دو گروه کلی پناهندگان دارای کارت آمایش موسوم به «آمایشی‌ها» و «دارندگان گذرنامه» تقسیم می‌شوند. گروه دارندگان گذرنامه نیز شامل زیر گروه‌های ذیل می‌باشند: گروه گذرنامه دارنده «پروانه اقامت» و گروه گذرنامه دارنده «تمدید رواید»

۱- گروه پناهندگان (آمایشی‌ها):

دولت جمهوری اسلامی ایران به موجب ماده ۲۷ قانون کنوانسیون پناهندگان موظف است برای پناهندگانی که فاقد اسناد معتبر می‌باشند اوراق هویت صادر نماید. وزارت کشور نیز وفق ماده ۱ تصویب نامه شماره ۴۶۱۴۵/ت ۲۲۳۵۸ مورخ ۸۰/۱۱/۱۱ موضوع نحوه آمایش جمعیتی اتباع ومهاجرین خارجی شناسایی شده در ج.ا.ا. مکلف گردیده مدرک شناسائی و اجازه اقامت موقت پناهندگان ثبت نام شده (موسوم به کارت آمایش) صادر نماید.

اتباع افغانی گروه موصوف در حال حاضر دارنده کارت آمایش ۱۰ می‌باشند. وجه ممیزه این کارت هولوگرام تعبیه شده در قسمت پایین سمت چپ کارت است. این کارت تا تاریخ مندرج دارای اعتبار بوده و پس از کارت آمایش ۱۱ و... صادر خواهد شد.

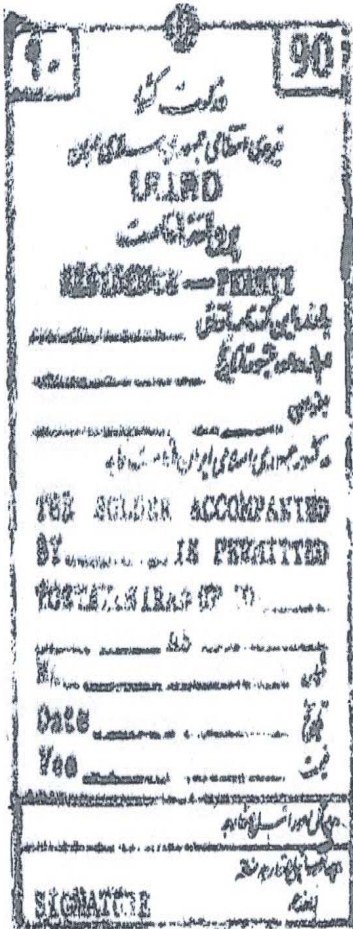

۲- گروه گذرنامه ای:

۲-۱: گروه گذرنامه ای دارای پروانه اقامت:

به موجب ماده ۴ قانون راجع به ورود و اقامت اتباع خارجی مصوب ۱۳۱۰ اقامت اتباع خارجی در ایران بر دو قسم است:

اقامت موقت و اقامت دائم. اقامت دائم در صورتی است که خارجی در خاک ایران اقامتگاه قانونی اختیار نموده باشد و در غیر اینصورت اقامت خارجی در ایران موقت محسوب می شود. اجازه اقامت موقت و یادائم از طرف نظمیة باید داده شود و هیچ یک از اتباع خارجی بدون اجازه مزبور و بیش از مدت معینی در اجازه‌های مذکوره نمی توانند در ایران اقامت نمایند. اجازه اقامت موقت و یادائم قابل تجدید و تمدیمی باشد.

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران حسب آیین نامه اجرائی قانون ورود و اقامت اتباع خارجه برای تعدادی خاص از اتباع افغانی از جمله مزدوجین با زنان ایرانی و سرمایه گذران و نیز مصوبه ساماندهی اتباع خارجی برای اتباع افغانستانی که از وضعیت پناهندگی خارج و به اصلاح تبدیل وضعیت نموده اند، «پروانه اقامت» صادر و یا پروانه صادره را تمدید می نماید. پروانه اقامت به استثنای موارد معدود که ۲ و یا حداکثر ۳ سال دارای اعتبار می باشند نوعاً ۱ ساله صادر یا تمدید می گردد.

در پروانه اقامت تاریخ اعتبار درج است. لذا تبعه خارجی که اعتبار پروانه اقامت مندرج در گذرنامه اش منقضی شده باشد به موجب مقررات متخلف بوده و مشمول مجازات مقرر در قانون منجمله اخراج خواهد بود

۲-۲: گروه گذرنامه ای دارای روادید ورود تمدیدی

به موجب ماده ۲ قانون راجع به ورود و اقامت اتباع خارجی مصوب ۱۳۱۰ اجازه ورود به ایران و عبور از آن به وسیله ویزای مأمورین ایران در خارجه در روی تذکره ویا اوراق وشهادت نامه های هويت صادره از طرف دولت

پیوست ۱

فرایند دریافت شناسه اختصاصی برای اتباع افغانی مقیم

در صورتی که مراجعه کننده دارای شناسه اختصاصی باشد متصدی امور بانکی صرفاً شناسه اختصاصی را بدون ورود اطلاعات فردی از پایگاه شناسه اختصاصی فیدا استعمال نموده و مشخصات فردی را بدون وقفه دریافت می نماید.

(۱) در صورتی که شخص (با ملیت افغانستان) فاقد شناسه اختصاصی باشد :

○ شخص تحت تکفل یکی از دفاتر کفالت است :

- متصدی امور بانکی نام بانک ، نام و کد شعبه را جهت ارائه به دفتر کفالت به شخص اطلاع رسانی می نماید .
- متصدی دفتر کفالت با استعمال براساس اطلاعات هویتی شخص بصورت برخط و بدون وقفه از پایگاه شناسه اختصاصی اقدام به چاپ و ارائه معرفی نامه با عنوان شعبه و بانک مورد نظر به شخص می نماید.
- شخص با در دست داشتن معرفی نامه دفتر کفالت با عنوان شعبه مورد نظر شامل اطلاعات هویتی و تاریخ مجاز اقامت به شعبه بانک مراجعه می نماید.
- **تاکید می گردد :** اجرای فعالیت مرتبط با بند ۱ این فرایند (استعلام از پایگاه شناسه اختصاصی فیدا) توسط شعبه بانک پس از ارائه معرفی نامه الزامی است .

○ شخص غیر مجاز بوده و فاقد مدرک شناسایی معتبر است :

- بانک پس از مسدودی حساب شخص را به دفتر کفالت تا روشن شدن وضعیت وی راهنمایی می نماید.

(۲) در صورتی که شخص (غیر از ملیت افغانستان) دارای مدارک معتبر و فاقد شناسه اختصاصی باشد :

- متصدی بانک طبق روال فعلی با دریافت مشخصات فردی و ارسال برای پایگاه شناسه اختصاصی جهت صدور شناسه اختصاصی شخص، پس از دریافت شناسه اقدام به ارائه خدمات بانکی می نماید.

(۳) برای سایر موارد بر اساس آیین نامه بانک مرکزی جهت مسدودی حساب بانکی اقدام می گردد.

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۸۷۵۲۵ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۵ موضوع اعتبار کارت شناسایی ملی»

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی، عسگریه و نور ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، در خصوص مهلت اعتبار کارت شناسایی ملی به استحضار می‌رساند؛ بنا به اعلام معاون اول محترم رئیس جمهور به موجب نامه شماره ۱۶۵۵۲۸/ت/۵۲۹۳۸ هـ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۶، هیئت محترم وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۲ و به پیشنهاد شماره ۱۶۱۸۲۴ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۰۲ وزارت کشور و به استناد مفاد ماده (۶) قانون الزام اختصاص شماره ملی و کد پستی برای کلیه اتباع ایرانی - مصوب ۱۳۷۶ - تصویب نمود:

"مهلت مقرر در ماده (۹) اصلاحی آیین نامه کاربردی شدن کارت شناسایی ملی موضوع تصویب نامه شماره ۱۵۵۳۲۰/ت/۴۹۵۲۳ هـ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۰۱، تا پایان سال ۱۳۹۶ تمدید می‌شود." از این رو، با توجه به اهمیت مقوله شناسایی مشتریان در فرآیند مبارزه با پولشویی و از آن جایی که بر پایه مفاد بند (۱۲-۱-۱) از ماده (۱۲) دستورالعمل «چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی موسسات اعتباری» مصوب ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ شورای عالی مبارزه با پولشویی، کارت ملی به عنوان یکی از مدارک شناسایی معتبر قلمداد شده است؛ خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به نحو مقتضی به اطلاع واحدهای ذی‌ربط رسانده شود. ۲۷۵۳۰۰۳/شود.

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۸۸۹۶۰ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۶ موضوع ارسال معرفی نامه و فهرست شعب دفاتر کفالت اتباع افغانی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی، عسکریه و نور ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۵۱۹۷ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۶ به پیوست تصویر نامه شماره ۳۹/ت/ص/۹۴ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۱ شرکت پژواک و ضمایم مربوط، شامل نمونه فرم معرفی نامه صادره دفاتر کفالت، اقامت و اشتغال اتباع خارجی و فهرست شعب دفاتر مذکور جهت استحضار ارسال می‌شود.

خواهشمند است دستور فرمایند ضمن اطلاع‌رسانی و پیگیری جهت تکمیل اطلاعات و ثبت شماره اختصاصی اتباع خارجی مذکور (افغانه)، نسبت به دریافت و تکمیل اطلاعات سایر اتباع خارجی نیز اقدام لازم صورت پذیرد. ۲۷۴۵۹۰۹/د.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

فرید کیان

۲۳۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: دارد.

بسمه تعالی

شماره : ۴۹/ت.م.۹۴
تاریخ : ۱۳۹۴/۱۲/۱۱
پوسته ناره

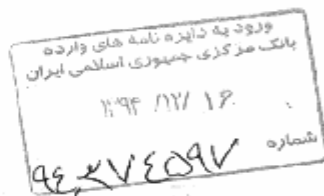
جناب آقای کیان

مدیریت محترم اداره مبارزه با پولشویی بانک مرکزی

سلام علیکم

احتراماً عطف به نامه شماره ۳۵/ت.م.۹۴ ص ۹۴۱ تاریخ ۹۴/۹/۱ این شرکت با موضوع طرح احراز هویت اتباع افغانی مشتریان بانک با ارائه گواهی شماره اختصاصی به شعب بانکها (صادرہ توسط دفاتر کفالت) ، باعنایت به اجرای طرح مذکور در استانهای مجاز و سریع در احراز هویت لشیخاص و انجام اموربانکی، به پیوست نمونه معرفی نامه و فهرست شعب دفاتر کفالت جهت اطلاع رسانی به مدیریت بانکها اعلام می‌گردد. ضمناً در خصوص اتباع افغانی که در استانهای غیر مجاز به شعب بانکها مراجعه می نمایند، طبق روال گذشته اقدام شود.

شهبانای
مدیر عامل

رونوشت : جناب آقای ارجمند نژاد ، مدیر کل مجوزها و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ✓
رونوشت : دفتر مرکزی کانون دفاتر کفالت جهت استحضار ✓

«بخشنامه شماره ۹۴/۳۸۹۸۷۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۶ موضوع ارسال تغییرات IP پایگاه شناسه اختصاصی اشخاص خارجی و FTP IP»

جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی، عسکریه و نور ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، به پیوست تصویر نامه شماره ۹۴/د/۵۰۱۵ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۷ شرکت پژواک در خصوص

تغییرات آدرس IP پایگاه شناسه اختصاصی و FTP IP جهت استحضار و هرگونه اقدام مقتضی ارسال

می‌شود. ۲۷۵۸۵۳۱/

اداره مبارزه با پولشویی

رضا محمدزاده قره باغی

۰۱-۲۳۲۱

فرید کیان

۲۳۱۶

پیوست: دارد.

بسمه تعالی

شماره: ۹۴/ر/۵۰۱۵

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۲/۱۷

پیوست: ندارد

جناب آقای کیان

مدیر محترم مبارزه با پولشویی بانک مرکزی

سلام علیکم

احتراماً، تغییرات آدرس IP پایگاه شناسه اختصاصی، به شرح ذیل جهت اطلاع رسانی به مدیریت مبارزه با پولشویی بانکهای تابعه به استحضار می‌رسد:

۱- آدرس IP پایگاه شناسه اختصاصی 80.191.41.196

۲- آدرس IP FTP 80.191.41.197

ورود به دایره نامه های وارده
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱۳۹۴ / ۱۲ / ۱۸

۹۴۳۷۸۹۴۴

شهشانی
مدیر عامل

«پایان»